

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

84

سالی / 2012 – بەرگی هەشتاو چوار

چاپی یەكەم / سالی 2013

له بلاوگراوهکانی پەرلهمانی کوردستان - عێراق

ناوی کتیب: پرۆتۆکۆلهکانی سالی (2012) ی پەرلهمانی
کوردستان - عێراق
به‌رگی: 84
چاپی یه‌که‌م: 2013
تیراژ: 250

پیداچوونه‌وه: محمد حسن رۆژبه‌یانی

نه‌خشه‌سازی: سنوبر صابر حسن

ئینصات کردن: شهرمین خضر، نه‌ورۆز شیرزاد، گزه‌نگ ابراهیم، دلیر اکرم،

به‌ختیار جمیل، شوان محمد، نه‌هله اسعد.

ژماره‌ی سپاردنی به‌کتیبخانه‌ی نیشتمانی هه‌ریمی کوردستان:

پیرست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (13) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2012/10/16 ن 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (14) خولی سییه می هه لێژاردن – دوو شهممه 2012/10/22 ن 67

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (15) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2012/10/23 ن 139

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (16) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شهممه 2012/11/6 ن 235

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (17) خولی سییه می هه لێژاردن – چوار شهممه 2012/11/7 ن 283

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (18) خولی سییه می هه لێژاردن – دوو شهممه 2012/11/12 ن 347

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۇلى دانىشتى زمارە (13)

سى شەممە رىكەوتى 2012\10\16

خولى سىيەمى ھەلبۇزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (13)

سى شەممە رېكەوتى 2012/10/16

كاتژمىر (11) ى پىش نيوەرۇى رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2012/10/16 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۇكايەتى د.ارسلان بايز اسماعيل سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د. حسن محمد سوره جىگرى سەرۇك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتيرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (13) ى خولى سىيەم، سالى (2012) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموارگراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۇكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (13) ى خولى سىيەمى ھەلئىزاردن له كات (11) ى پىش نيوەرۇى رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2012/10/16 دا بەم شىوہىە بىت:

1- خستنهروو گفتوگوگردنى پيشنيارى ياساى رېكخستنى قوتابخانه ئەھلى و تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەرورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتىنى ئەمپرومان دەست پى دەگەين، پەرلەمانى كوردستان، خولى سىيەمى ھەلئىزاردن، سالى چوارەم، خولى گرئيدانى يەكەم، ژماره (13) رۇزى دانىشتىنى 2012/10/16، بەرنامەى كار: بەپىى حوكمەكانى برگه يەكى مادده (20)، له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموارگراوى سالى (1992) ى پەرلەمانى كوردستان_عىراق، دەستەى سەرۇكايەتى پەرلەمان برپارى دا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژماره (13) ى ئاسايى خولى سىيەمى ھەلئىزاردن له كات (11) ى پىش نيوەرۇ، رۇزى سىشەممە رېكەوتى 2012/10/16، بەم شىوہىە بىت،

1- خستنهروو گفتوگوگردنى پيشنيارى ياساى رېكخستنى قوتابخانه ئەھلى و تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان، ئىستاش بەرپىز سكرتيرى پەرلەمان ناوى ئەو پەرلەمانتارە بەرپىزانە دەخوئىتەوہ كە مۇلەت بوون يان ئامادە نەبوون با بفرموى.

بەرپىز فرسەت احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

له دانىشتىنى (12) له 2012/10/15، (18) كەس ئامادەنەبوون ھەموويانىش مۇلەت بوون (امينە زكرى سعید، برهان رشيد حسن، خورشيد احمد، ئاراس حسين، تارا تحسين، ئاثر عبدالاحد، شورش مجيد، صبيحە

احمد، كهیلی اكرم، لیلی امیر، یاووز خورشید، نهژاد عزیز، صباح محمد، علی حسین، شیردل تحسین، عماد محمد، احمد سلیمان، کوستان محمد عبدالله)

به‌پێژ د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرله‌مان:

ئێستا دینه سەر جیه‌جیکردنی به‌نامه‌ی کار، ئه‌ویش خستنه‌رووگفتوگۆکردنی پێشنیاری یاسای ریکخستنی قوتابخانه ئه‌هلی و تایبه‌ته‌کان له ههریمی کوردستان، به‌خێرهاتنی به‌پێژ وه‌زیری په‌روه‌رده‌و مونه‌سیقی نیوان حکومه‌تی ههریم و پەرله‌مان ده‌که‌ین به‌خێربین، لیژنه تایبه‌ته‌کان فه‌رموون بۆ سەر سه‌کۆی لیژنه‌کان، فه‌رموون لیژنه‌ی په‌روه‌رده‌و ماده‌، ماده‌ بیه‌خوینه‌وه، دوایی ره‌ئی لیژنه‌ی په‌روه‌رده‌و، دوایی لیژنه‌ی یاسایی، دوایی پەرله‌مانتاره به‌پێژه‌کان ره‌ئیه‌کانی خۆیان ده‌لێن، فه‌رموون ده‌ست پێکه‌نه‌وه،

به‌پێژ د. دانا سعید صوفی:

به‌پێژ سەرۆکی پەرله‌مان.

په‌رژه یاسای ریکخستنی قوتابخانه ئه‌هلی و تایبه‌ته‌کان له ههریمی کوردستان_عێراق،

به‌شی په‌که‌م

ناونان و پێناسه

ماده‌ی په‌که‌م: مه‌به‌ست له‌م زاراوانه‌ی خواره‌وه له ههرکۆی ئه‌م یاسایانه هاتین مانا‌کانی به‌رامبه‌ریانه:

أ. ههریم، ههریمی کوردستان_عێراق.

ب. وه‌زاره‌ت: وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ی حکومه‌تی ههریمی کوردستان - عێراق.

ج. وه‌زیر: وه‌زیری په‌روه‌رده‌.

د. یاسا‌که: یاسای ریکخستنی قوتابخانه ئه‌هلی و تایبه‌ته‌کان.

ه. قوتابخانه حکومه‌یه‌کان: ئه‌و قوتابخانانه‌ن که له‌لایه‌ن حکومه‌تی ههریمه‌وه به‌پێوه ده‌چن و یان باربوو

ده‌کرین و ده‌که‌ونه ژێر سه‌ره‌په‌رشتی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده

ز. قوتابخانه ئه‌هلی و تایبه‌ته‌کان: سه‌رجه‌م قوتابخانه‌کانی فێرکردنی بنه‌په‌تی و ئاماده‌یی و قوتابخانه و

په‌یمانگه و سه‌نته‌ره پسه‌پۆریه‌کان ده‌گرێته‌وه، که له‌لایه‌ن که‌سان یان که‌سایه‌تییه مه‌عنه‌ویه‌کان به‌پێی ئه‌م

یاسایه به‌پێوه ده‌برین.

ح. فێرکردنی تایبه‌ت: بریتیه له هه‌موو جو‌ره‌کانی فێرکردنی تایبه‌ت له قوتابخانه‌وه په‌یمانگه‌ی خاوه‌ن

پیداووستیه تایبه‌ته‌کان، قوتابخانه‌ی به‌هه‌رداران.

گ. قوتابخانه پسه‌پۆریه‌کان: بریتیه له‌و قوتابخانانه‌ی داده‌مه‌زرین به ئامانجی ئاماده‌کردن و راهێنانی

خوێندکاران به‌مه‌به‌ستی پرکردنه‌وه‌ی ده‌ستی کار له بازاره‌کانی په‌یوه‌ست به گه‌شه‌سهندنی په‌یوه‌ندی

ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی و له‌ چوارچێوه‌ی بواره سنوورداره‌کانی ئه‌م یاسایه.

ك. پەیمانگە و سەنتەرە پسیۆپەکان، ئەو دامەزراوانە دەگریتەووە کە دادەمەزریڤ بە ئامانجی راپهینان لە رینگەى خولى ماوه كورت يان ماوه دريژ، بۆ بە دەست هینانی کارامەیی تەکنیکی یان زمانەوانی

بەریژ د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە بەس کوردیەكەتان هەیه؟ فەرمووون لیژنەى پەرورەدە،

بەریژ سوزان شهاب نوری:

بەریژ سەرۆکی پەرلەمان.

ئامازە بە نووسراوی بەریژتان ژمارە (ك)ى (344) لە 2011/3/30، كە تايبەت بوو بە نارەدى پەرۆژە یاسای قوتابخانە تايبەتەكان لە هەریمی كوردستان، لە كۆبوونەووی ئاسایی پەرلەمانی كوردستان، لە دانیشتنی ژمارە(1)ى رۆژی سێشەممە رێكەوتی 2011/3/29، خویندەووی یەكەمی بۆ كراوە، ئەمەى خوارووە: پوختەى وەلامى ئیمەیه، ئەمە وەك لیژنەى پەرورەدە،

1. بۆ هەئسەنگاندنى ناوەرۆكى پەرۆژە یاساكە ئیمە حەوت كۆبوونەووەمان ئەنجامداوە، و، رۆژی 2011/12/4، بە هاوبەشى لەگەل رێكخراوی (N D A) ئەمریكى، كۆرپەندیكى یاسایی هاوبەشمان بۆ هەئسەنگاندن و گفتوگۆکردن لە سەر پەرۆژە یاساكە ئەنجامدا.

2. لایەنە پەيوەندیدارەكانمان بەشدارى پى كردوو، لە گفتوگۆ لە هەئسەنگاندنى پەرۆژە یاساكە لە كاتى كۆبوونەووەكانى خۆمان بوو بى يان لە رۆژی ئەنجامدانى كۆرپەندەكە لەوانەش وەزارەتى پەرورەدە، یەكییتی مامۆستایان، خاوەنى قوتابخانە تايبەتەكان لە سنوورى هەر سى پارێزگا، دام و دەزگاكانى كۆمەلى مەدەنى، پەيوەندیدار، شارەزایانى یاسایی و پەرورەدەیی.

3. دواى ئەنجامدانى زنجیرەیهك كۆبوونەووە و كۆرپەندى یاسایی تايبەت و گفتوگۆیەكى هەمەلایەنە گەشتینە ئەو ئەنجامەى كە پەرۆژە یاساكە لە روى شیوە و ناوەرۆكەووە بەو شیوە هاوپیچە دابریژریتەووە هەر بۆیە پيشنیاى دەكەين ئەم رەشنووسە بكریتە بنەما بۆ گفتوگۆ لە ناو هۆلى پەرلەمان، چونكە لەو رەشنووسەدا سەرجهم بیرو بۆچوون و پيشنیاى و گۆرانكاریه پىویستیهكانمان دارشتوووە و دەق نووس كراوە، لەگەل رێزماندا.

ناوى یاساكە: مشروع قانون المدارس الخاصة في إقليم كوردستان_العراق.

الفصل الاول: التسمية والتعريف، المادة الاولى يقصد بالمصطلحات الاتية: أينما وردت في هذا القانون المعانى المبينة ازاها،

1. الاقليم اقليم كوردستان_العراق.

2. الوزارة، وزارة التربية في حكومة اقليم كوردستان-العراق.

3. الوزير، وزير التربية.

4. القانون، قانون المدارس الخاصة.

5. المدارس الحكومية، المؤسسات التربوية والتعليمية التي تتولى وزارت التربية تأسيسها وإدارتها والإشراف عليها.

6. المدارس الخاصة: عبارة عن رياض الأطفال والمدارس والمعاهد الخاصة غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالي، وتتولى وزارة التربية ترخيصها والإشراف عليها.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى پهلهمان:

فهرموو ليژنهى ياسايى دهقى ئەصلى پروژهكه به عهرهى بيخويننهوه.

بهريز د. رۆژان عبدالقادر احمد:

بهريز سهرؤكى پهلهمان.

ئەصلى پروژهكه كه پيشكهشكرايه لهلايهن ژمارهى ياسايى ئەندامانى پهلهمان به زمانى عهرهى (مشروع قانون تنظيم المدارس الاهلية والخاصة في إقليم كردستان_ العراق،

الفصل الاول

التسميات والتعاريف:

المادة الاولى يقصد بالمصطلحات الاتية: حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبينة ازاءها،

أ. الاقليم، اقليم كردستان_ العراق.

ب. الوزارة، وزارة التربية.

ج. الوزير، وزير التربية.

د. القانون، قانون تنظيم المدارس الاهلية و الخاصة.

هـ. المدارس الحكومية: هي المدارس التي تدار او يتم دعمها من قبل حكومة الاقليم أو يتم دعمها وتقع تحت إشراف وزارة التربية.

و. المدارس الاهلية و الخاصة: وتشمل جميع مدارس التعليم الاساس، الاعدادية، المدارس والمعاهد والمراكز التخصصية والتي تدار وفق هذا القانون من قبل الاشخاص او الاشخاص المعنويين.

ز. التعليم الخاص: ويشمل جميع انواع التعليم الخاص في المدارس ومعاهد ذوي الاحتياجات الخاصة ومدارس الموهوبين.

ح. المدارس الاختصاصية: وتشمل المدارس التي يتم تأسيسها بهدف اعداد وتدريب الطلبة بقصد توفير الايدي العاملة في الاسواق ذات العلاقة بالتطور الاقتصادى والاجتماعي وضمن إطار المجال المحدود لهذا القانون.

ط. المعاهد والمراكز الاختصاصية: تشمل تلك المؤسسات التي يتم تأسيسها بهدف التدريب عن طريق الدورات القصيرة الامد او الطويلة الامد، من أجل الحصول على القدرة التقنية او اللغوية.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى پهلهمان:

فهرمووون ليژنهى پهروهرده راپورتتهكهى خوتان بخويننهوه به كوردى.

بهريز فهردمان عزالدين محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای قوتابخانە تایبەتەکان لە ھەریمی کوردستان_عێراق.

بەشی یەکەم ناو و پێناسە، ماددە یەکەم:(مەبەست لەو زاراوانەى خوارەووە لە ھەر جیگایەکی ئەو یاسایانە ھاتین ماناگانى بەرامبەریانە،

1. یەکەم ھەریم: ھەریمی کوردستان_عێراق.

2. وەزارەت، وەزارەتى پەرورەدەى حکومەتى ھەریمی کوردستان_عێراق.

3. وەزیر: وەزیری پەرورەدە.

4. یاسا: یاسای قوتابخانە تایبەتەکان،

5. قوتابخانە حکومیەکان: ھەموو ئەو دام و دەزگا و پەرورەدى و فێرکاریانە کە لە لایەن وەزارەتى پەرورەدە دادەمەزرین و، بەرپۆوە دەبرین و، سەرپەرشتى دەکړین،

6. قوتابخانە تایبەتەکان: بریتین لە باخچەى ساوایان و قوتابخانە و پەیمانگە تایبەتە نا حکومیەکان کە بە شیۆدى سەربەخۆ یان لق کارى پەرورەدەى و فێرکردن و پراھینانى پیشەى بەر لە قۆناغى خویندنى بالآ دەکەن و، لەلایەن وەزارەتى پەرورەدە مۆلەتیان دەدریتى و سەرپەرشتى دەکړین،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک شوان.

بەرپز شوان کریم کابان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پیم وایە ھەلەبەك ھەبە لە بەرپۆوەچوونى دانیشتنەکە، ئەوھى بەرپز لیژنەى پەرورەدە دەخوینیتەووە ئەو دەقەبە کە خۆیان پێشنياریان کردوو بەبى بە دەقى ئەصلى بۆ موناقلەشەکردن، دەقى ئەصلى یاساکە نیە، دەبى ئیمە پێش وەخت بریار بدرى ئەوھى بەبى بە دەقى موناقلەشەکردن یان نا؟ ئینجا دەبى بخویندریتەووە، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سیوھیل خان.

بەرپز سیوھیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ھاوڤام لەگەل ھاوکارم کاک شوان، بەلام ئەمە یەکەم جار حەق وایە یەعنە لە ناوونیشانى پرۆژەکەبەووە ئەمە موناقلەشەمان بکردبايە، ناو نیشانەکەى لەوانەبە ئارا ھەبیتن، حەق نیە بێنە سەر ماددەى یەکەم، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. رۆژان.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تا ئىستا تەنھا دەقى پىرۇژەكە خويىندرايتەو، دەقى پىرۇژەكە پىشكەشكرايە بە زمانى عەرەبى لەلايەن لىژنەى ياساىى خويىندراو، لەلايەن لىژنەى پەرورەدە دكتور دانا خويىنديەو كوردىەكەى، ئىستا راي لىژنەكان مايە، دواتر راي ئەندامان وەردەگىرى، لە سەر ناوى پىرۇژەكە و ماددەى يەكەم، ئىستا راي لىژنەى پەرورەدەى، ھىستا لىژنەى ياساىى راي خوى نەخستوتە روو، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموو سۇزان خان.

بەرپىز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە وەكو لىژنەى پەرورەدە كە جەنابتان لەو كاتەيە پىم وايە تۇزىك مەشغول بوون باسمان لەوە كىردوو، وتوومانە لە خالى سىھەمى راپۇرتى خۇمان وتوومانە، دواى ئەنجامدانى زنجىرەيەك كۆبوونەو كۆرپەندى ياساىى و گەتوگۆيەكى ھەمەلايەنە گەيشتىنە ئەو ئەنجامەى كە پىرۇژە ياساكە لە رووى شىوہ و ناوہرۇكەو، بەو شىوہەى ھاوپىچ دابىرپىرۇتەو، ھەر بۇيە پىشنيار دەكەين كە ئەم رەشنووسە بىرپىتە بنەما بۇ گەتوگۆ لە ناو ھۆلى پەرلەماندا، ئىمە وەكو لىژنەى پەرورەدە ئەو داوايەمان كىردوو، ئەگەر جەنابت ئەو كارە چۆن مامەئەى لەگەل دا دەكەن لە سەرۋىكايەتى دەتوانرى روونبىرپىتەو، يا ئەوہتا ئەمە بىرپىتە بنەما راپۇرتى لىژنەى پەرورەدە ياخود دەقى ئەصلىكە بىرپىتە بنەما و چاكسازيەكانى لىژنەى پەرورەدە جىگەى خوى بگرى، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋىكى پەرلەمان:

ئەوہى ئىوہ راپۇرتە، راپۇرت ناكىرپىتە بنەما بۇ موناقتەشەكردن، تەقرىرە ئەصلىكە، پىرۇژە ئەصلىكە، دەكرپىتە ئەساس، ئىوہ وەكو لىژنەى پەرورەدە رەئى خۇتان دەدەن، لىژنەى قانونى دواىى موناقتەشە دەكرى، ئىستا ئەوہ رەئىكە ھەيە، دەئىن ناوئىشانى پىرۇژەكە، فەرموون لىژنەى ياساىى، لىژنەى پەرورەدە بزائم چۆن تەعامول لەگەل ئەو مەوزوعە دەكەن؟

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارت بە ناوئىشانى ياساكە ئىمەش تىبىنيان ھەيە، لەبەرئەوہى پىرۇژەكە كە پىشكەش كرايە باس لە (تنظيم المدارس الاهلية والخاصة) عنوانەكە بەو شىوہەى ھاتىە، ئىمە پىشنيارمان كىردىە كە تەنھا بىرپىتە (مشروع قانون المدارس الخاصة في إقليم كردستان) واتا وشەى تەنزيمةكە لادرى، چۆنكە خوى ياساكە مەبەستى رىكخستنى ئەو جۆرە قوتابخانەيە دەردەجى پىويست ناكات وشەى تەنزيمةكە لە ناو ياساكە ھەبى و

(مدارس الاهلي) لادري وشهى (اهلى) تهنها بهو شيوهيه بمينيتهوه (مشروع قانون المدارس الخاصة في إقليم كوردستان)،

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:
ليژنهى په روه رده ره نيتان.

بهريز سؤزان شهاب نوري:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

له بهر نه وهى نيستا قوتابخانهى نه هلى ههيه كه موسته سميريكي دهره وه دهيكاته وه، قوتابخانهى نه هلى ههيه كه موسته سميريكي ناوخوي دهيكاته وه، قوتابخانهى تايهت ههيه كه تيگه له حكومى نه هلى، قوتابخانه مان ههيه كه بو كاري خير خوازي كراوته وه، نه م هه موو جوړه قوتابخانه له جياتى نه وهى هه موو ناوه كان له ناو دهقى نه صى ياساكه بيت، بهيه ك شيوه دامان رشتووه كه ناومان لي ناوه قوتابخانه تايهته كان، له دوايه له ته عريفه كان و له مادده كانى تر دا هه مووى نيشاره تى پي دراوه كه نه وه قوتابخانه جيين؟ له وانه (قوتابخانهى نه هلى، خير خوازيه، حكومى نه هلى، حكوميه به شيوزيكي تايهت) له گه لي دا مامه له دهكريت، بويه نه مانه ناوى تايهت مان هه لبارد بو نه وهى خسوسيه تيكي بدهين و، جياى كهينه وه له خويندنگا حكوميه كان، سوپاس

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:

نه وهى نيوه پيشنيارتان كرده وه نه وه ليژنهى ياساي جيايه، عهينى شته، جه نابى وه زير ره نيت له و بارهيه وه چيه؟

بهريز: د. عصمت محمد خالد/وزيرى په روه رده:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

بهراستى من بهس تيبينيه كا هه (مشروع قانون المدارس والمعاهد الاهليه)، چونكه معاهدش دهگريته وه، چونكه دوو تشتي ليك جودا هه هه رده وه مه درسه بهس نه وه سوپاس،

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:

فه رموو كاك دانا،

بهريز د. دانا سعيد صوفي:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

نه گه ر ته ماشاى ماددهى يه كه م بكهين، له ته عريفى با بلين شه شه م، قوتابخانه تايهته كان له وى نووسراوه قوتابخانه تايهته كان، جى دهگريته وه؟ بو نمونه نووسراوه باخچهى ساوايان و قوتابخانه و په يمانگه

تایبەتە نا حکومیەکان، یەعنی لە تەعریفەکە ئەوەی تێداپە، ئیئەمە وەکو لیژنە ی پەرورده مانعاتمان نیە ئەگەر ئەوەشی ئی زیاد بکری معاهد، هەرچەندە با بلین لە تەعریفی ژمارە شەشیش هاتوو،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە هیچ لاریمان نیە لە ئیزافەکردنی پەیمانگە تایبەتەکانیش، ئەهلیەکانیش، بۆ نەصی یاساکە کە بەم شیوەیە ئی بی بە عەرەبی من ئەبخوینمەو، هاوکارانم بەگوردی بیخویننەو، (مشروع قانون المدارس

والمعاهد الخاصة في إقليم كردستان - العراق)

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

بەگوردیەکەشی بیخویننەو.

بەرپز: فەرمان عزالدین محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پروژه یاسای قوتابخانە تایبەتیەکان و پەیمانگە تایبەتەکان لە هەریمی کوردستان - عێراق.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئیسنا هەردوو لیژنەو جەنابی وەزیر مۆتەفقن لە سەر ئەوەی کە ناو نیشانی پروژەکە (مشروع قانون المدارس والمعاهد الخاصة في إقليم كردستان - العراق) بی قسەتان هەیه لە سەری؟ باشە، لە ناوەکان دەنووسین کئ قسە هەیه لە سەری ناوەکان دەنووسین؟ (محمد دلیر محمود، سالار محمود، عمر عبدالرحمن، عبدالسلام مصطفى بهرواری، سیوهیل عثمان، شلیر محی الدین، شلیر محمد نجیب، شقان احمد، سمیره عبدالله، بهفرین حسین، شییزاد عبدالحافظ، ناشتی عزیز، پەیمان عبدالکریم، بیریشان سەرھەنگ، پەروین عبدالرحمن) ئەم بەرپزانه ناویان نووسراو، ئیسنا گلەیی لە سەر ئەوە هەیه کە دەنگە دەنگ زۆرە پرۆتۆکۆلەکان تۆمار نابن، تەسجیل نابن تووشی موشکیلە دەبین هەموو جارئ لە نەقل کردنی پرۆتۆکۆلەکان تکا دەکەین، رجا دەکەین هیمنی ناو قاعەکە بپاریزن، فەرموو کاک دلیر

بەرپز: محمد دلیر محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپستی کەرتی پەرورده وەکو کەرتەکانی تر نیە، دەبی زۆر بە وریاییەو ئەو بەرنامەیه دارپژراو بیئ، لە کاتیکیا ناویشانیکی دادەنن بۆ پروژە یاسایەک ئەو پروژە یاسایە بزانی ئەو ناویشانە چ تەئسیریکی

دەروونی ھەيە لە سەر کۆی خۆیندکاران و قوتابیان لە ھەریمی کوردستان لە ناوچەپەدا، لە کاتیگدا ئیئە دەلین پڕۆژە یاساکان، پڕۆژە یاسای تاییبەت، تاییبەت ئایا لە چیا تاییبەتە؟ تاییبەتەندیەگە لەو دەیە ئەو زانیاری و شیوەی دەرس گوتنەوگە تاییبەتە؟ تاییبەتەگە لەو دەیە لە کەرتی تاییبەتە؟ یان چی؟ کەواتە خۆی لە خۆیدا ئیئە بەرپۆبەرایەتیگەمان ھەيە لە ناو بەرپۆبەرایەتی تەربییە بەناوی بەرپۆبەرایەتی خۆیندنی نموونەیی و ئەھلی، دەلی نموونەیی ئەھلی، ئیئە کە دەلین تاییبەت ئەمە دەبیتە تەئسیریکی نەفسی بۆ سەر خۆیندکارانی تر دروست بکات، و ئەو چینیانە کە دەرامەتیان کەمە ناتوانن مندال بنیرنە خۆیندنگە ئەھلیگەکان خۆیان بەو دەبیتە کە لەو تاییبەتەندیگە خۆی ھەيە بەو شیوەیە، لەبەر ئەو من ناوگە ی وای بە باش دەزانم ناو بنری، پڕۆژە یاسای خۆیندنگە ئەھلیگەکان یان خۆیندنگەکانی کەرتی تاییبەت، نەوگە تاییبەت، لەبەر ئەو ھیچ تەئسیریکی نەفسی بە سەر کۆی گشتی خۆیندکارانی دروست نەکا، لە ھەریمی کوردستاندا، سوپاس،

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

کاک دلیر ئەگەر تاییبەت لە سەر ماددە یەگیش ھەيە قسە بکە، چونکە ماددە یەک و عنوانگەمان کردوو بەیەک، لە موناغەشەکردن، ماددە یەگیش خۆیندراوە بەگوردی و بە عەرەبی، رەئی لیژنە ی پەرورەدەشی لە سەر درا، فەرموو ئەگەر تاییبەت ھەيە لە سەر ماددە یەک قسە بکە.

بەرپۆز محمد دلیر محمود:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نێسبەت ماددە یەگیش ئەو خۆیندگانە کە دەگریتەو، دەلی خۆیندنگە نموونەییگەکان، نموونەییگەکان بە رەئی من نموونەییگەکان تاییبەت نین، نموونەییگەکان یاخود بەھەرەداران، بریتین لەو کەسانە کە توانای خۆیان ھەيە، بۆ نموونە وەزارەتی پەرورەدە یاخود بەرپۆبەرایەتی گشتی پەرورەدەکان، چەند رینمایییگەکان بۆ داناون، یەکیک لەو شتانە کە دەلی ئەو کەسە کە سالی پیش کۆتایی نمرەکانی لە (85٪) کەمتر نەبیت، بەلام تۆ خۆیندنگە ئەھلیگەکان ناتوانی نمرە ی بۆ دابنئی، چونکە تۆ لە رەوزەو تاکو پەیمانگاکان، لەبەر ئەو لیرەشدا بلین مەبەست لەم زاراوانە ی خوارو، زاراوانەکانی چاک بکری، کە چی دەگریتەو تەنھا وەکو کەرتی تاییبەت تەماشای بکری وەکو ئەو تەماشای نەکری ئەمانە کۆمەلی کەسن لە کۆمەل جیا دەکرینەو، چونکە ئیئە یەک شت ھەيە، لە سەر حیسابی کەرتی تاییبەت نەچینە ھۆی ئەو ی کە تەئسیر بەگەینە سەر خۆیندکارانی تر، چونکە یەکیک لە سیفاتەکانی قوتابخانە ئەو یە غەیری خۆیندن، غەیری زانیاری، غەیری مەسەلە ی تواناسازی مرۆف، بریتییە لەو ی ھەموو چین و توێژەکان تیگەلەو دەکا پیکەو، بەلام لە قوتابخانەکانی کەرتی تاییبەت چەند چین و توێژیکی تاییبەت ئەچنە ئەویو، ئەمە نەبیتە ھۆی ئەو ی کە تەئسیرات بۆ سەر قوتابخانەکانی تریش دابنری کە بە چەندەھا سال بۆمان راست نەکریتەو، بەرنامە دارپۆزراو نەبیت، سوپاس،

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك سالار.

بەرپۇز سالار محمود مراد:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

لە راستىدا ئەم پىرۇژەيە پىرۇژەيەكى گرنگە، و، بىنەمايە بۇ پەروەردە مەدەنى ئەو ئىدااعايانەى كە دەكرى، پىويست دەكا عىنوانەكەى رەنگدانەوەى راستەوخۇى لەگەل رۇحى ياساكە ھەبى، من پىم وايە بۇ مەسەلەى قوتابخانەى تايبەت زۇرتەر تەركىز كراوتە سەر تەلەفوزە عەرەبىيەكەى كە پىم وايە خويندنگا ئەھلىيەكان گونجاو ترە، و، خويندنگە ئەھلىيەكان لە رىگاي كەرتى تايبەتەوە دەتوانرى دەولەمەند بكرى، و، ئەم بابەتە بابەتتىكى ھەستيارە، چونكە ئىستاكە لە ناو رەئى عامى كوردستان، قسەيەك لە سەر دروست بوونى دوو توپۇزى جيا ھەيە، تەبەقەيەكى نزم و تەبەقەيەكى بەرز لە ئاستى خويندن و مندال ناردنە خويندنگان، بۇيە ئەمە دەبى لە پالى ھەر ئەوەى لە ھەرىمى كوردستان ھەيە بە جۇرىك گەشە دار بكرى بە پىي ئەم ياسايە كەرتە گشتىكە ھەست بە غوبنىك نەكا و، ئەم پەيامە ھەيە بە دوو ئاراستە لە سەر بكرى، واتا كەرتى گشتى و، كەرتى تايبەت لە رىگەى خويندنگا ئەھلىيەكانەو، ناونىشانەكە خويندنگا ئەھلىيەكان بى، من تەصەورم وايە بۇ باخچەى ساوايان گونجاو نيە، بگوترى قوتابخانە، چونكە قۇناغى پىش قوتابخانەيە باخچەى ساوايان لە ماددەى يەكەم كە ھاتوو، و، راستە ھەندىك دروست دەخوينن، بەلام باخچەى ساوايان زۇرتەر رايىنان و ھەلسوكەوتى رۇژانەو و مرزىش و كۇمەلئى بابەتى تر فىر دەكرى، نەك وانە و دروسى تر، لەو روانگەيەو پىم وايە ئەم ناونىشانەى كە ھەيە، و، لىژنەى پەروەردەو خويندنى بالاش گورانكارىيان تىدا كىردوو، تەسەورم وايە جىي خۇى ناگرى، باشتر وايە خويندنگە ئەھلىيەكان بى، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو سۇزان خان، نوقتەى نىزامت ھەيە؟

بەرپۇز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ھەر بۇ ئاگادارى بەرپۇزتان بۇ ئەوەى ھىچ جۇرە تەفسىرىك نەكرى، خاصە لە (پرايقت)دو ھاتوو، مەكتەبى پرايقت، كە بە وشەكە ئىنگىلىزىيە، پرايقت يەنى تايبت، ئىمەش سوودمان لەو ھەرگرتوو، وەكو چۇن لە پىشيشەو ھەسەمەن كىرد، قوتابخانەمان ھەيە سىمەيان پرايقتە، تىكەلە، حكومى ئەھلىيە يەنى حكومەت بەشىكى دەم دەكات، و، ئەھلىشە لە ھەمان كاتدا، وەكو قوتابخانەى فاخىر مېرگە سوورى، قوتابخانەى ترمان ھەيە خىر خوازىيە، بۇيە (پرايقت)مان دۇزىيەو كە وشەيەكە گونجاو بىت بۇ ھەموو جۇرە قوتابخانەكان بچنە ژىر ركىفى ئەم ياسايەو، لەبەر ئەو ھىچ جياوازىمان نەكردوو و ھىچ تايبەتمەندىمان نەداو بە بەشىك لە سەر بەشىكى تر، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر عبدالرحمن.

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

پېشەكى ئەو عنوانە كە داواكرا لەلايەن جەنابى وەزىرئىشەوۋە مەعاھىدى بخرىتە سەر، من پىم وايە ئەم عنوانە دەبى تايبەت بىت تەنھا بە مەدارس ئەھلىيە ياخود مەدارس (القطاع الخاص) پىويست ناكات كەلىمەى خاصەى لەگەل دابى، ھەر چەند خاتوو سوژان تەوزىچىشى لە سەر دا ئىستا بە چى؟ ئەگەر بىن لە تەعريفەكان سەيرى بکەين باس لە جياگردنەوہى (المدارس الحكوميه والمدارس الاهليه) دەكات، مەدارسى حكومى تەحديد كرا كە قەتەن بەلايەنى حكومەتەوہ ئەبرى بەرپو، لە مەدارسى ئەھلى باس دەكا دەلئ ئەمە مەعاھد و مەراگزی تەخەسوسىش شموول دەكات ئەوانى كە شەخس يان ئەشخاسى مەعنەوى ئەيبەن بەرپو، كە مادام ئەشخاس تەبىعى بىت و، ياخود ئەشخاسى مەعنەوى وەكو موئەسسەسى بەرى بەرپو، كەواتە ئەمە دەبىتە قوتاعىكى خاص، ئەمە لە قوتاعى حكومى چووہ دەرى، وپراى ئەوہى خاصە لەگەل (المدارس الاختصاصيه) لە فەقەرە ھەوت، (ح)، باسى لە سەر كرددو، (المدارس الاختصاصيه) جياوازە لەگەل مەدارسى ئەھلىيەكە لەگەل مەدارسە خاصەكان ئەوہ ھاتوو، ئەمە فىئەتېك تەخەسوسى خاصە بە مېھنەيەك بە علمىكى، بە شەھادەيەكى بابەتېك لە بابەتەكانى زانست و زانىارى كە خەلك تايادا فىر دەبى، تەخەسوسىيە لەبەر ئەوہ پىويستە عىنوانى ئەمە بە (مشروع قانون تنظيم المدارس الاهلية) بمىنيتەوہ و، ياخود (مشروع قانون تنظيم مدارس القطاع الخاص) بمىنيتەوہ، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عبدالسلام.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

بە پىي مەعلوماتى من (سپيشل ئىدوگەيشن)، (المدارس الخاصة) چەمكە ناتوانين ئىمە بۇ خۇمان ئىعادەى تەعريفى كەين، چەمكە بۇ ئەو قوتابخانەيە و خوئندنگايانە و پەيمانگانەيە تايبەت بە (ذوى الاحتياجات الخاصة) ئەوانەى برپە لۇ غەيرى (سپيشل ئىدوگەيشن) ھەر ئەوہ زياتر نىە (المدارس الخاصة) عەرەبى واتا (سپيشل) يەعنى (خاص) نەك (خاص)، (پرايقت) بىت، (خاص)، (سپيشل) (سپيشلەيتى) ، وايە من نازانم بەپىي مەعلوماتى خۇمە، بۇيە تاكو ئەو ئىشكالىيە نەمىنى، ئىمە كەلىمەى ئەھلى لە زۇر جىگامان بەكارھىناوہ، بزدەبت ئەھلى يەعنى قوتاعى خاص، يەك. دوو: ئەو مەسەلەى پەيمانگاش بەراستى رەنگە ئەوہ تەوہسوع بكرى، سبەينى ئىمە ياسايەك دەربكەين بۇ زانكوكان يەعنى لەگەل قوتابخانەكان بيت پەيمانگانەكان باشترە لەوہى لەگەل زانكو بى، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو سيوھيل خان.

بەرپز سىوول عثمان احمد:
بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ناوئىشانى ئەو پەرۆزە ياسايە كە دەلى رېكخستنى قوتابخانە ئەھلى و تايبەتەگان، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان. قوتابخانە تايبەتەگان لەلايەن حكومەتەو بەرپو دەچى، قوتابخانە تايبەتى و پەيمانگە تايبەتەمان ھەيە دەبى لە ياساى وەزارەتى پەروردە ھەبى، نمونەمان ھەيە خوئندى خيرا تايبەتە لەبەر ئەو دەو پۇل بەيەك سال دەبى، دوو مەرحەلە بەيەك سال دەبى، نەوجەوانانمان ھەيە، دوو پۇل بەيەك سال دەبى، كەمئەندامانمان ھەيە، خاوەن پىداويستى تايبەتەمان ھەيە، كە ئەوانە پىيان دەلئىن تايبەت، يان پىيان دەلئىن پەيمانگە، پەيمانگە روناھيە، ئاواتە، بىرگۆلە، ئەوانە ھەموو ياساى خۇيان ھەيە، ئەوانە ھەندىكىيان سەر بە وەزارەتى كۆمەلايەتە، بەلام لەلايەن وەزارەتى پەروردە مەنھەج و پەرگرام و ئەو شانەيان ھەيە، بەتئى تەعەلومان ھەيە، ھەندى قوتابخانە ھەيە بەتئى تەعەلومى پى دەلئىن، پۆلەكە، دوو پۇلە لە قوتابخانە حكومىەگانە، وانا ئەوانە ھەموو حكومىنە بەرپز سەرۆكى پەرلەمان. من لەوانەيە جەنابى وەزىرى پەروردە بتوانى وەلامان بەداتەو، ئايا ئەوانە لە زمنى ياساى وەزارەتى پەروردە ھەيە يان نى، ئەگەر لە زمنى وەزارەتى پەروردە ھەيە وانا حكومىنە، تايبەتەش نىنە، ھەيە قوتابخانەى نمونەيىمان ھەيە تايبەتە، بەلام حكومىە، قوتابخانەى تايبەتەمان ھەيە خەلك پارەى دەدا، بەلام حكومىە، يەنى لەلايەن ھەردوو لاو تىگەلاو، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان لە بۇ ئەو دە نى بەلئىم من خىرەم ھەيە، بەلام من (34) سال مامۇستا بوومە، يەنى لە بواری پەروردە كارم كرىدە، بۇ خۇى تەنھا ئەو ھەيە دەبى بلئىن رېكخستنى قوتابخانە ئەھلىەگان، ئەھلىەگان قوتاعى خاص دەگرتەو، ئەو كەسانە دەگرتەو تەنھا كە بلئىن سەرمايەدارەك كە قوتابخانەيەك دەكاتەو لە سەر مەسروفي خۇيتى وەكو كەرتى تايبەتە، بەلام ئەھلىە نمونەمان ھەيە ئەو پەيوەندى بە زانكو وە نى، چونكە ئەو پەيوەندى بە خوئندى بالايە ئەو قەسى دەيكەم ئىمە زور جار دەلئىن زانكو جىهان ئەھلىە، لوبنانى فەرەنسى ئەھلىە، دىجلە ئەھلىە، وانا ئەوانە تايبەت نى، چونكە ئەگەر تايبەت بى، دەبى سەر بە وەزارەتى خوئندى بالايە، بۇيە پىم باشە تەنھا قوتابخانەى ئەھلى بىتن، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو شلىر خان.

بەرپز شلىرمجى الدين صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە وشەى تايبەت، (المدارس الخاصة) من لە لىژنەى پەروردەش رەئىەكى جىواوزم ھەبوو كە نابى بەتەنيا بلئى (المدارس الخاصة)، دەبى ئەھلى بى، لە بەينى دوو قەوس يان بلئىن (المدارس الخاصة)، (الاهليە) يانئىش ھەر بىتە ئەھلى، لەبەر ئەو (المدارس الخاصة) ھەر وەكو برادەران باسيان كرد تايبەتە بە خاوەن پىداويستى تايبەت يان بە ھەندە پسىپورى تايبەت يان بە بەھرداران، ئەوانە پى

دهوترئى(المدارس الخاصة)، به لآم نه گهر وشهى نه هلى له گهل نه بى، نه وه خه لك مه فهمه كهى ناوا تیدهگا، كه نه وه تايبه ته به پسپوری تايبه ت، له سيستمى په روره شدا (المدارس الخاصة) هتا بؤ خاوهن پيداويستى تايبه ت له كه م بوونه وه دايه، له بهر نه وهى سسته مه كه گؤراوه، ئیستا سيستمى (ئینكوسب نه جوگه یشن) به كار دهینن له مه كته به كان، سيستمى تیکه ل كړدنى خاوهن پيداويستى تايبه ت له مه دارسى ئيعتياى، وشهى به تیبى ته عه لوم و نه وانه له مه كته به كانى كوردستان نه ماوه، هه موو جوړه خاوهن پيداويسته تايبه ته كه له گهل مندالی ناسای له قوتابخانه بویه خاص تايبه ت به وانه پيويسته نه هلى له گهل بى، سوپاس،

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:

نم پرؤزه ياسايه (63) مادديه، نه گهر هه موو نه و خوشك و برايانه ناوا به ته فصيل قسه بكن بروا بكن به (15) رؤژ ته واو نابى، فه رموو كاك شقان،

بهريز شقان احمد عبدالقادر:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

منيش پيم وايه نه مه موشكيله خاصه كه لادبرى، وه كو عنوان نه هليه كه به قوه تره، چونكه فه لسه فهى نه م پرؤزه ياسايه من وا ده بينم له به ينى فتاعى عام و فتاعى خاصه، مه دارسى حكومى و مه دارسى نه هلى، يان غير حكومينه، به عنى خسوسيه ته كه له وه دايه، بويه هر نه هليه كه به قوه تر ده بيت و، پيم باشه پرؤزه كه به م شيويه بيت، عنوانه كه، پرؤزه ي ياساى قوتابخانه و په يمانگه ي نه هلى له هه ريمى كوردستان، چونكه خسوسيه ته كه له نه هليه ته كه دايه، نه و خسوسيه ته ده چيته ناو سيفه ته كه كه نه هليه، سوپاس،

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:

فه رموو شليخ خان.

بهريز شليخ محمد نجيب:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

منيش هه مان رام هه يه، چونكه خو ي له ياساى ژماره (4) ي سالى 1992ى وه زارته ي په روره له مادده ي (5) فه قه رى (7) ده لى، (الاشراف على المدارس الاهلية) ئيمه ياسايه كمان هه يه كه ته ئكيد ده كاته سه ر (المدارس الاهليه)، له بهر نه وه با عينوانه كه هه ر (المدارس الاهلى) يه، سوپاس،

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:

فه رموو سميره خان.

بهريز سميره عبدالله اسماعيل:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

قسه كانى من كرا، پيويست ناكات دووباره ي كه مه وه، سوپاس،

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى په رله مان:

فەرموو بەفرین خان.

بەرپۇز بەفرین حسین محمد:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

قسەكانى منىش کران، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

كوره بابە خەلكى خىرەومەند ھەر ماو، زۆرە ماشاءالله، فەرموو كاك شىرزاد.

بەرپۇز شىرزاد عبدالخافظ شريف:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

دياره قسەكانى منىش كرا، بەلام من پشتگىرى جەنابى وەزىر دەكەم كە مەعھەدى بۇ زياد بكرى، وە لە گەل ئەوھش دام كە رېكخستن بکەوئتە ناو سەردىرەكەيەو، ناوہكەيەو، لەبەر ئەوھى ئەوھى هينىكى نمونەيىيە و، بۇ رېكخستەكەشى كۆمەلئ قوتابخانە ھەيە، قوتابخانە ئەھليەكان كە بەراستى رېكخستىيان دەوى، يەعنى فەرقى ھەيە قوتابخانە بۇ قوتابخانەيەكى ديكە، لە پرووى نمرەو، لە روى گواستەوھى مامۇستا بۇيان، كۆمەلئ شت ھەيە، لەبەر ئەوھ ئەو رېكخستەي تىدائى زۆر باشە، سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو ئاشتى خان.

بەرپۇز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ياسايە من پام وايە ناوہرۇكى ياساكە زياتر لە خزمەتى ناوى ئەھلى دايبە، وەك لەوھى لە خزمەتى تايبەتى دابى، ناوہرۇكەكە ئەوھى سەپاندووہ بەسەرماندا كە زياتر بىر بکەينەوہ لە وشەى ئەھلى، لەبەر ئەوھى كە وشەى ئەھلى برىتيە لە رېكخستى نيوان موستەسمرى ئەجنەبى و ناوخۇ لەگەل حكومەتە، واتا شىوازەكانى رېكخستىش لەلايەن حكومەتەوہ شىوازي چاودىرىكردى بۇ قوتابخانەكان، بەلام كە دەلئى قوتابخانەى تايبەت، دەكرى قوتابخانە تايبەتئىش بى، بەلام سەر بەحكومەت بى، لەلايەكى ترەوہ لە نەفسى پىناسەكان خۆت قوتابخانەى حكوميت جياكردۆتەوہ لە شوينىكى تر دەلئ قوتابخانەى تايبەت، كەواتە خوى ئەمە دژ ئەبى بەيەكترى، بۇيە ناوہرۇكەكە ئەوہ ئەسەپىنى بەسەرماندا كە زياتر جەخت بکەينەوہ سەر قوتابخانەى ئەھلى، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

ئەگەر موراعاتمان نەكەن لە دەنگە دەنگ، مەجبوورمان مەكەن ناوتان بىنين، بلين فلان كەس تكايبە ھىمنى ھۆلەكە بپارىزن، دوايى خۇشتان نارەحەت دەبن، ئىمەش نارەحەت دەبن، تكايبە ھىمنى بپارىزن،

چونکہ ئەو لیژنەییەى كە لیژنەگان لەبەر ئەوەى گۆیمان لی نیه خوشك و برا بەرلەمانتارەگان دەلین چی؟ فەرموو پەیمان خان.

بەرپز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ ناوئیشانی یاساکە بیگومان ئەهلی گونجاوترە لەگەڵ ناوەرۆكى یاساکە دەگونجی، چونکە بەراستی ئەهلی خوشی بۆ چی بى ئەهلی تەنها بۆ ئەو قوناغی خویندنه بى كە لە یەكى بنەرەتیەووە هەتا دوانزە بى، واتا پەیمانگانان لیژنە، چونکە یەكى بنەرەتی هەتا دوانزەى سستەمیكى تایبەتی هەیه، نيزامیكى خاصی خۆی هەیه، پى بەرپۆه دەچى بەگوێرەى ئەو سستەمى خویندنی نوى، پەیمانگانان و قوتابخانەکانی تر سستەمى خۆیان هەیه، واتا تىكەل یەك دەبى، پاشان ناتوانین ئیمە خۆمانى لی رزگار بكەین، دەبى یاساکە پەسەند كرا، دیسان بىن دووبارە هەموارى بكەینەووە، زۆر زۆر گىروگرفت دیتە ریمان، بۆیه جیاكردنەووە قوتابخانەى ئەهلی هەروەك و هاوکارانم ئاشتى خان و چەند رەفقیكى تریش هەر وایان وت بۆ چیه؟ ئەم یاسایە بۆ چ پەنامان برده بەرى كە ئەو یاسایە دابین، سالانە جوړهها گىروگرفت هەیه، كە بە رینمایى گىروگرفتهکانى ئەوخویندنگە ئەهلیانە چارەسەر دەكرا، هەر بگره لە برى پيشكەشکردنى مؤلەتەكە، لە برى ئەو پارەییەى كە لە خەلكى وەردەگرن، لە جوړى خویندنه، لە زەمان نەكردنى مامۆستایەگان، لە بەرپۆه بەرەگان، ئەووە هەمووى گىروگرفت بوو، بۆیه لەم یاسایە چمانكرديه ئەمانەمان تەنزیم كرده، رینكخستیه، جا قوتابخانەى ئەهلی گونجاوترین ناوئیشانه بۆ ئەووە، كە تایبەتمان دانە، تایبەت بەراستی قوتابخانەى تایبەتمان هەیه كە سرف حكومینه بە سستەمە حكومیەكە ئیش دەكا، كە هیچ جیاكاریەكى تیدا نیە، تەنها لە تایبەتەگان ئەووەى هى بەهەردارانە تەنها پلەى دەرچوون و ئەووەى تىدايه نەووەك هەموو شتەكانى وەكو قوتابخانەى حكومیە، جا تووشى هەلە دەبین بەراستی هەروەك وتم پۆیست بە هەموار دەكاتەووە بە زووترین كات هەروەك وتم، بۆیه ئەهلی گونجاوترین ناوئیشانه بۆ ئە یاسایە، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بىرىشان خان.

بەرپز بىرىشان اسماعيل سەرەهنگ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىچەوانەى زۆر لە هاوکارانم، دەمووى ناوى قوتابخانەى تایبەت بى، چونکە یەعنى (پرايقت سکول) ئەووش هەیه دوو مەکتەب هەیه حكوكى (پەپليک) لەگەل (پرايقت) ئەوانى تر ئەووەى كە مەکتەبى خىرخوازى ئەووە هەیه ئەووش هەر تایبەتە، بۆیه دەبى ناوى تایبەت بى، چونکە كە دەلین ئەهلی، ئەهلیش هەر تایبەتە، بۆ وشەى ئەهلی بەكار بىنین، ئیمە ئەگەر زۆر جار سستەمى سویدی باس دەكرى، لە سوید (پرايقتە) لە (ئسكەندەنافى) لە هەموو ولاتەگان ناوى (پرايقت سکولە) یەعنى تایبەت، بەلام داوا دەكەم داينگاشى لەگەل بى، چونکە داينگاش هەر فىرکردنه ئەووش (پرايقت سکولە) وەكو خویندنه،

یەئنی بەخۆیگرددنە، پەروردەییە، بەلام پەیمانگان داوا دەکەم لەگەڵیان نەبی عایدی وەزارەتی خۆیندنی
بائا بی، بۆیە راسترین شت ناوی قوتابخانەى تاییبەت بی، نەك قوتابخانە تاییبەتەکان، چونکە لە عەرەبی
تەرجمە کرایە، بۆیە کە وتت قوتابخانە تاییبەت یەئنی هەموو قوتابخانەك دەگرێتەووە کە تاییبەتە ئه‌ویش
ئەهلیە، سوپاس،

بەرپێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

هەندیک لە پەیمانگان تابعی وەزارەتی پەروردەن و، مەبەستیان لەو پەیمانگایانەى کە تابعی وەزارەتی
پەروردەن، فەرموو پەروین خان.

بەرپێز پەروین عبدالرحمن عبدالله:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە منیش وەکو هاوکارانم لەگەڵ ئەووم کە یاساکە بکریت بە یاسای قوتابخانە ئەهلیەکان، من دەرژە
پی نادەم، لەبەر ئەوەى هاوکارانم زۆر باسیان کرد و، بەنیسبەت خالی پینجەم قوتابخانە حکومیەکان
لێرانە وەکو لیژنەى یاسا پشتگیری دەکەم پێویست ناکات پێویست ناکات باس لە قوتابخانە حکومیەکان
بکری، لەبەر ئەوەى یاساکە تاییبەتە بە قوتابخانە ئەهلیەکان، سوپاس،

بەرپێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ھاژە خان.

بەرپێز ھاژە سلیمان مصطفى:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا من مەبەدئەین بەراستی من لەگەڵ قوتابخانە ئەهلی نیم، چونکە یەئنی بەراستی جیاوازی
دروست کردوو لە نیوان چین و توێژەکان لە ناو کۆمەلگای ئیمەدا، بەلام ئەمە پەيوەندى بەسیاسەتى
ئابووریەو هەیه، و، پەيوەندى بە بازارى ئازادووە هەیه، کە لێرە مەجالی تیدا نیە قسەى لە سەر بکەین،
بەلام وەکو یەئنی تیبینیەکانم لە سەر یاساکە، من پیم وایە ئەهلی بی باشترە، چونکە تاییبەتە بەراستی
تاییبەتەکان ئەگەر سەر بە وەزارەتی پەروردە بی و ابزانم پێویست ناکات وەزارەتی پەروردە خۆى
یاسایەکی هەیه مەفروزە لەوئ هەموو ئەو شتانەى پەيوەندى بە خۆیندنى تاییبەتەووە هەیه لەوئ باس
بکری، نەك لێرە باس بکری، دەربارەى ماددەى یەکەم من لەگەڵ پینشیارەکانى لیژنەى یاساییم کە
هەندیک لە برگەکان زۆر ئیختیساریان کردوو، و، پێویست بە قوتابخانەى حکومی ناکات کە لەوئ باس
بکری، تەنها لە قوتابخانە تاییبەتەکان یاخود ئەهلیەکان باس لەووە بکریت کە ئەوان هەر دامەزراوەیەکی
پەروردەیی کە سەر بە کەرتی تاییبەت بی، و، دەربارەى مەسەلەى دایەنگا ئیستا پینش ئەوەى دەست بە
گفتوگۆ بکەین لەگەڵ بەرپێز وەزیری پەروردە قسەم کرد، داینگان دیارە سەر بە وەزارەتی کارە بۆیە
پێویست دەکا، یەئنی تەوزیحیک لە سەر ئەو بابەتە هەبی، چونکە من سەیری پرۆژە یاسای میسر و

مەغرىبم كىردۈۋە، دايانگا ھاتوۋە لە ناو ئەو ياسايناندا، بۆيە پېۋىستە تەۋزىچىك ھەبى دەربارەى ئەو بابەتە، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ھەمە سەئىد.

بەرپىز ھەمە سەئىد ھەمە على:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش پېم وايە رېكخستنى قوتابخانە و پەيمانگە ئەھلىيەكان بېت سەرەراى ئەو ھۆكارانەى كە باس كرا، ھۆكارىكى تر لەبەر ئەۋەى ئىمە قوتابخانەى تايبەت و نمونەيىمان ھەيە ھكومىيە و، قوتابخانەى تايبەت و نمونەيشمان ھەيە ئەھلىيە لەلايەن كەرتى تايبەتەۋە، كەۋاتە ئەگەر ئەھلىيەمان تايبەتەمان وت ماناى وايە جيا ناكىرئەۋە ھكومىيە يان ئەھلىيە، بۆيە ئەھلى بى، سەبارەت بە ماددەى يەك: پېم وايە بىرگەى دالى زيادە، چونكە كە دەلئىن ياساكە، ياساى رېكخستنى قوتابخانە ئەھلى و تايبەتەكان بەھىج ياسايەك ئەۋەمان نەۋتوۋە، دواى ئەۋەش كاتىك كە لە ناۋەرۋكى ياساكە دەلئىن بە پېى ئەم ياسايە ئىتر بىرگەى دال زيادە، بىرگەى ھا قوتابخانە ھكومىيەكان پېم وايە ئەو درىژيەى ناۋى، ئەو قوتابخانانەن كە لەلايەن ھكومەتى ھەرپم و ۋەزارەتى پەرۋەردەۋە بەرپۋە دەچن، ئىتر باربوو دەكرىن، يەئنى كوا ھكومەت باربوۋى قوتابخانە دەكات، ئەۋە نايەۋىت، خالىكى تىرىش بە نىسبەت بىرگەى زا قوتابخانە ئەھلى و تايبەتەكان ھەر بىرگەى بە ئەھلى پېم وايە بنووسرى سەرچەم ئەو قوتابخانە و پەيمانگانەيە كە لەلايەن كەرتى تايبەتەۋە بەرپۋە دەچى، چونكە دەلئى لەلايەن كەسايەتى كەسى، يان كەسايەتى مەئەۋى، خۇ ھكومەتىش كەسايەتى مەئەۋى ھەيە، لەبەر ئەۋە ئەگەر غەير ھكومى بۇ زياد كەين، بەلام بۇ ئەۋەى كورت تر بى، بلىئىن سەرچەم ئەو قوتابخانە و پەيمانگانەن كە لەلايەن كەرتى تايبەتەۋە بەرپۋە دەچن، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

مامۇستا فەرمان جەنابت تىبىنىت ھەبوو؟ فەرموو،

بەرپىز فەرمان عزالدين محمود:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دىارە لە مادەى يەكەم لە پىناسەكە، كە شەشەم دەكا ئىمە پىناسەى قوتابخانە تايبەتەكانمان كىردىە، نەمان وتوۋە باخچەى ساوايان، ديارە باخچەى ساوايان قوتابخانە نيە، بەراستى ئەۋەى پەيوەندى بە دايانگا ھەيە، دايانگە پەيوەندى زياتر بە ۋەزارەتى كاروبارى كۆمەلايەتى ھەيە، پەيوەندى بە ۋەزارەتى پەرۋەردەۋە نيە، خالىكى تر پەيوەندى ديارە بە پەيمانگانەن ھەيە ئەۋانەى كە شەھادەى بەكاورىۋس دەدەن، ئەۋانە زياتر پەيوەنديان بە خويىندىن بالئا ھەيە، لەگەل ئەۋانەى دىلوۋمن ۋەكو پەيمانگانەن، بەلام ئەو پەيمانگايەى ئىستا لىرە ئىمە باسمان كىردىە ئەو پەيمانگانەن كە سەر بە ۋەزارەتى پەرۋەردەن، ۋەكو پەيمانگەى كۆمپىوتەر، ۋەكو پەيمانگەى ۋەرزىش، ۋەكو پەيمانگەى ھونەرە جوانەكان، ئەۋانە پىنچ سالەنە، ئەۋانە سەر بە ۋەزارەتى

پەرۋەردەن، بەلام پەيمانگانى تر وەكو كشتوكال، وەكو تەكنەلۇجيا، ئەوانە سەر بە خویندىن بالان و دبلۆم دەدەن، بەلام ئەوانەى خۆمان پینچ سالانە و سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە دوو كەرتەمان ھەيە، كەرتى حكومى و كەرتى تايبەت، ئەوۋى كە عايدى كەرتى تايبەتە يەنى ئەھلىيە، بۇ وشەى ئەھلى باشتر بى كە وشەيەكى كوردى نىيە، بەلام وشەى تايبەت نەتوانين بەكاربىنين، يەنى من ئەمەوى ئەو مەغزايە بزائەم، چونكە كەرتى تايبەت يەنى ئەو كەرتەيە كە لەلايەن قوتاعى خاصەوۋە بەعەرەبى ئەبرىئ بەرپۆۋە، قوتاعى خاص ئەو كەسانەن، ئەو موستەسميرانەن، ناومان ناوۋە كەرتى تايبەت، بۇچى ئەو قوتابخانانەى كە لەلايەن كەرتى تايبەتەوۋە بەرپۆۋە دەبرىن قوتابخانەى تايبەت نەبن، بۇ دەبى ئەھلى بن، بۇ دەبى ھەرچەندە ئىمە وەكو لىژنە ئىستاگفتوگۇمان كرددوۋە، مشاۋەرەمان كرددوۋە، مومانەعتەمان نىيە لە دانانى وشەى ئەھلى، بەلام من دەمەوى لەو حكىمەتە تىبگەم كە ئىمە بلين كەرتى تايبەت بۇ ئەو تايبەتە، بۇ قوتابخانەكەش بەكارنەھىنين، بۇ بگەرپىنەوۋە سەر وشە عەرەبىيەكە و دايتاشينەوۋە، بلين ئەھلى، من پىم وايە ئەوۋە كەلىمەيەكى عەرەبىيە، بەرپزان مەعاھىدى وەزارەتى پەرۋەردە كۆمەئىك مەعاھىدى ھەيە، مەعاھىدى كۆمپيوتەرى تايبەتە كرددۆتەوۋە، ئىمە باس لە مەعاھىدى وەزارەتى خویندىن بالان ناكەين، ئەوۋە خۇى رىكى خستوۋە، بە قانونى خۇى، بەلام ئىمە ئەگەر جەنابتان گوپتان لىي بى، ئىمە بە گفتوگۇكردن و مشاۋەرە لەگەل وەزارەتى پەرۋەردە لە چەندىن كۆبوونەوۋە كە ئەوانىش بەشداربوون تىدا لە سەر پىشنيارى ئەوان مەعەدەمان ئىزافە كرددوۋە، چونكە لە واقىعدا وجودى ھەيە، ئىجازەى رىگەى پىدراۋە، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على (احمد وەرتى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە لە پىناسەى قوتابخانەى تايبەت لە راپۇرتى لىژنەى ياسايى و توممانە سەرچەم قوتابخانەى فىرگردنى بنەرەتى نامادەبى قوتابخانە و پەيمانگە و سەنتەرە پىسپورىەكان دەگرىتەوۋە كە لەلايەن كەسان يان كەسايەتە مەعنەويەكان بەپىي ئەم ياسايە بەرپۆۋەدەبرىن كەوا بوو لىرە ئىمە پەيمانگاشمان خستۆتە ناو پىناسەكەوۋە، بەلام سەبارەت بە ناوۋەكە بەراستى وەكو سۆزان خانىش باسى كردد ئايا ئىمە مەبەست لىرە ئەو بەرپزانەى قسەيان كردد ناوى ئەھلى بى، لە عەرەبىيەكە ئەھلى بى يان لە كوردىيەكەى ھەر ناوۋەكەى ئەھلى بى، چونكە لە بەرامبەر ئەھلى پىم وايە لە كوردستان زاراۋەكە شوپىنى خۇى گرتوۋە كە لە

بهرامبەر ئەھلى تايبەت بەكاردى، ئىمە نەخۇشخانەى تايبەتمان ھەيە، لە بەرامبەر نەخۇشخانەى حكومى، كە بە عەرەبىيەكەى پىي دەلئىن (المستشفى الاهلى الخاص) بەكوردىيەكەى پىي دەلئىن نەخۇشخانەى تايبەت، و، لە كوردىيەكە ئەم زاراوويە پىم وايە لە كوردستان شوپىنى خۆى گرتووه، ئايا ئىمە ئەگەر مەبەست ئەويە لە عەرەبىيەكە ئەھلى بەكار بى يان خاص بەكار بى، گرنگ نىە، بەلام لە كوردىيەكە پىم وايە وشەى كوردى بەكاربىنن باشترە، تايبەت بەكاربىنن، ھەندى لە بەرپزان ئامازەيان بەو دا ئىمە قوتابخانەى نمونەيىمان ھەيە كە سەر بەحكومەتە، ئەگەر سەر بەحكومەت بى ناگوترييت تايبەت، بەلام قوتابخانەى نمونەيىمان ھەيە، كە لەگەلى دا دەلى قوتابخانەى نمونەيى فلانى تايبەت، واتا تايبەتەكەى لەگەل دا دەوترى، بۆيە من لەگەل ئەووم كە وشەكە وشەى تايبەت بى لە كوردىيەكە، گرنگ نىە لە عەرەبىيە الخاصە بى يان الاهلى بى، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

مەسەلەى زمانەوانىيەكە لىگەرپىن بۇ خەلكى زمان زان، زمانەوانىيەكان، ئەگەر كردتان بە ئەھلى بەعەرەبىيەكەى رىگە بدن دوايى زمان زانەكان تەرجمەى ئەھلى بكن بزنان چۆن دەبى، ئەگەر كردتان بە خاص، ئەو دەبىتە تايبت، ئەو لىگەرپىن بۇ زمان زانەكان، جەنابى وەزىر فەرموو

بەرپز د. عصمت محمد خالد/ وەزىرى پەروردە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزى پىويستى پچەك بە رۆنکردنەويە، مەوزوعى پەيمانگە كە تابعى وەزارەتى پەروردەيە، يان نا مودىريەكە عام ھەيە پەروردە و، ژمارەكە پەروردەيە يان پەيمانگە، ژ بەر ھەندى مەوزوعى پەيمانگە تىن تابعى وەزارەتى پەروردى ژى وەزارەتە خويىندى بالاً ئەويش لازمە بمىنتەو، چونكە مەوجودە، دەربارەى فان نەوعى قوتابخانە يان مەدارس تىنە فەكرن، نە بەس ئەھلىنە، غىر حكومىنە ژى، يەعنى ھەندىك مەنەماتى خىرخوازيش ھەندەك مەدرەسە فەكرن، ژ بۇ قى چەندى من دوو پيشنارىيت ھەى ئىكىش ھەردووكە ئىحتىمالە، ئىك ژ مەدارس غەير حكومىيە ئەمانە غەير حكومىيە (n0 g0 o) يان قوتاعى ئەھلى جىيەكا دى وەگرىتەو، چونكى دى نووكە ھەندى مەنەمە خىرخاز ئەسلەن نە بۇ پارەى فەكەنەو، مەدارسە، نە حكومىنە ژى، و، قى ھەندى (المدارس الغير حكومية) ئەفە ئىك: يا دووى:(المدارس التي تدار من قبل القطاع الخاص) يەعنى تودار نە (المدارس الخاصة) (مدارس القطاع الخاص) ئەفى ئىزافە كەتەفە، چونكى راستە تىكەلأويەك ما بەينە تەرجمە خاصە كە تايبەتمەندىە پسپورى ئان تايبەتمەندىە سەرمايەكە تەبىعى، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

عەزىمە خان نوقتەى نىزامت ھەيە؟ فەرموو

بەرپز عظيمە نجم الدين حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ئەو ناوەی کە قوتابخانەى تايبەت بى، يان قوتابخانەى ئەھلى بى، ئىمە بۇ كىشەمان لە سەر كەلىمەيەك ھەيە، وشەيەك ھەيە؟ كە لەگەلى راھاتووین، دەبى ھەتاھەتايە ئەم وشەيە وشەيەكى ەەرەبىشە، ئەگەر بىكەين بە كوردى ئەبى بىلین قوتابخانە خۆماليەكان، خۆماليەكانىش لە كەرتى تايبەتە ئىمە لە ھەرىمى كوردستان قوتابخانەى تايبەتمان خۆماليەمان ھەيە كە كەرتى تايبەت لە ناوخۆيدا دەيكاتەو، بەلام ئىمە ھەندى قوتابخانەمان ھەيە، نۆدەولەتايە ئەو كاتە ئىمە خۆ نالىين قوتابخانە خۆماليەكان، كە وتان خۆماليەكان، ئەھليەكان ئەوانەى كە نۆ دەولتین لە كوردستان، چۆن ئەتوانرى ھەر ئەتوانرى بلىين قوتابخانە تايبەتەكان، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

تکايە مەسەلەى زمان بۇ خەلكى موختەس ليگەرپن، مەسەلەى زمانە، تەداخول لە مەسەلەيەك مەكەن كە ئىختىساسى خوتان نەبى رجا دەكەم، كاك دلير دلتيام نيزامى نيە. فەرموو بزائەم،

بەرپز محمد دلير محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم كىشەيە كىشەى زمانەوانى نيە، ئىمە بەتەنيا بلىين زمانەوانى ئەمە كىشەى پەروەردەيە، ئىمە ئەلئين تايبەت لەگەل كەرتى تايبەت فەرقى ھەيە، تايبەت يەعنى تايبەتەندى خۆى ھەيە، ئەمە دەبىتە ھۆى ئەوەى كە تۆ دەللى تايبەت ئەمە تەئسیر دەكاتە سەر كەسايەتى، سەر بەھاكانى خويندكارانى قوتابخانە حكومىەكان، بەلى لیرە كەواتە پيوستە من دەلیم ئەھليەكەش با نەلین بۇ ئەوەى ھەست بەو نەكرى خەلك بلى كەرتى تايبەتە، پرۆژە ياساى قوتابخانەكانى كەرتى تايبەت، كەرتى تايبەت لەگەل تايبەتە فەرقىكى خۆى ھەيە، زمانەوانى نيە، تۆ تەعريفى بكەى ئەو لە شوينىكى ترە، ئەوى تر لە شوينىكى ترە، ھەقى بەسەر زمانەوانى نيە، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

توخوا ئەوە نيزامى بوو، ھەمان قسەت كرد، كە پيشتر قسەت كرد، كاك دلير گيان، ئى چۆن دەبى تىكرار بكەيتەو بە قوربان، رینگات نادەم عاجز دەبى، رینگەت دەدەم ھەمان قسەكان دووبارە دەكەيتەو، فەرموو كاك شوان،

بەرپز شوان عبد الكريم جلال:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تكام وايە گويم ليبگرن، چونكە ئەوەى من نيزامى نيە، بەرپز وەزير رايەكى دا بەراستى رايەكى زۆر مەعقول و پر بەخۆيتەى، ھيوادارم ليژنەى موختەس لە سەر ئەوەى وەزير رەئىەك بەدات، بۆيە ئەگەر ئەوەى وەزير بچيتە دەنگدانەو، پيم وابى ئەوەى وەزير ھەموو كىشەكە عىلاج دەكا، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

رېگا ددەم ھەمووتان قسە بکەن ھەتا ئىۋارە دادەنیشین، باشە بەس لە سەر ئەو ماددەيە فەرموو ئەفین خان دەى،

بەرپىز ئەفین عمراھمەد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بېت و رەئىھەكەى بەرپىز وەزىرى پەرورەدە وەرگىرېت، ئەبى لە سەر پېشنيارەى ئەو ھەئبەتە رەئى تر ھەيە، چونكە ديارە رەئى جياواز ھەبوو لە سەر پېشنيارەكەى بەرپىز وەزىرى پەرورەدە، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مولاحزەزەى يەكە بە يەكەمان لە كاتى قسە كردندا وەرگرت، ئىستا دەبىنين مۇدېلىكى تر ھاتۆتەو ھەئاراو، لە سەر قسەكەى خۆيان جارىكى تر تەعقيب دەدەنەو، ئىمە مولاحزەكانمان وەرگرت،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

تۆ ھەقت نىە سۆزان خان ئەو قسەيەى بکەى، سەرۆكايەتى پەرلەمان ئەو دەئى، تۆ قسەكانى خۆت بکە، فەرموون بۆ ماددەى دووم،

بەرپىز د. دانا سعید صوفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى دووم: بنەما گشتیەكان بۆ دانانى قوتابخانە ئەھلى تايبەتەكان. 1. ئامانجەكانى قوتابخانە ئەھلى و تايبەتەكان ماددەى دوو: دامەزراوەكانى فېرکردنى ئەھلى و تايبەت دادەمەزرىن بە ئامانجى ھېنانەدى ئەم مەبەستانە: - أ. سەربارکردنى تواناكانى فېرکردنى نوئ بۆ سەر ئەو توانايانەى ھكومت ھەيەتى، بەمەبەستى يارمەتى دان بۆ گەيشتن بە ئامانجەكانى پېرۆسەى فېرکردنى نىشتىمانى نەتەوھى، ب: ئاراستەکردنى ھەول و توانا نىشتىمانىەكان بەرەو بەشدارىکردن لە رايھيان و ئامادەکردنى كادىرى مرۆيى پېويست، بۆ پېرۆزەكانى گەشە پى کردنى ئابوورى و كۆمەلايەتى ج: نەرمى خستنه نيو سيستمە فەرمیەكانى ئىستای فېرکردن، لە رېگای ئەنجامدانى توپزىنەو لە سەر پېرۆگرامەكان و مېتۆدە نوپىەكان لە چوارچىوہى ياساكانى فېرکردن دا، بەشيوہيەك پېداويستىەكانى نوپکردنەو پەرورەدەيى پېر بکاتەو، بەپىى بنەما تىكستىراوہكان لەم ياسايەدا، د: گرنكى دان بە توپزىنەو دەربارەى زمانە بيانيە زىندووہكان لە پال پېرۆگرامە بېريار لە سەردراوہكانى خویندن، بەمەبەستى بەشدارى کردن لە پېگەياندن كادىرى ئى ھاتوو و شارەزا لەم زمانانە لە نيوان دەرجواندا ھ: فەراھەم کردنى بواری بۆ كېرکى لە بواری پەرورەدەو فېرکردندا بەمەبەستى زيادکردنى كارامەيىەكانى فېرکردن لە رپى بەرجەستەکردنى نموونەيى بەرز و مۇدپىر لە سستى بەرنامە پەرورەدەيىەكان. و. ھاندان بۆ بەشدارىکردنى مىللى و سەرمايەى نىشتىمانى

و بیانی له ههولتهکانی گهشهسەندنی پەروردهیی و فیگردن له رینگای وهبهرهینان له بوارهکانی فیگردندا له ئاست و جوړو قوناغه جیاوازهکاندا له چوارچپویهکی نوپی ریکخراودا، بهشیویهک زیاتر کاریگهرو بهر ئهنجام باشر بیټ، ی: بوار رهخساندن بۆ رۆلهی رهوهندهکان بۆ چونه پال دامهزراوه پەروردهیی و فیگردنهکان به فهراهه مکردنی خزمهتگوزاریه فیگردنهکانیان به شیویهکی گونجاو لهگهڵ پرۆگرامی خویندنی ولاتهکانیان و پرۆژهکانی فیگردنیا،

به‌پێژ د. ارسلان بایز اسماعیل/سه‌رۆکی په‌رله‌مان:
کاک گوران نوقتهی نیزامت هه‌بوو؟ فه‌رموو،

به‌پێژ گوران نازاد محمد:
به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ئیمه به‌پیی په‌یره‌وی ناوخۆ هه‌ر پرۆژه یاسایه‌ک که موناغه‌شه ده‌کریت دواى خویندنه‌وه‌ی ره‌ئى ئەندامان و، قسه‌کردن، پێویسته ئه‌و ره‌ئیان‌ه‌ی هه‌یه به‌خه‌رته ده‌نگه‌وه، و، کاتی خۆی له سه‌ر ئه‌و ئسلوبه یاداشتیکیش درا سه‌رۆکایه‌تی په‌رله‌مان، و، له نمونه‌ی موناغه‌شه‌کردنی هه‌ردوو مه‌شروعی راپووردوو به‌تایبه‌تی صندوقی سه‌ره‌تانی سه‌لیندرا که‌وا ئه‌و شیوازی ئسلوبی موناغه‌شه بیری ئەندامان په‌رت ده‌کا، لیژنه‌کان به‌ گران ده‌گه‌نه راپوورتي هاوبه‌ش، ئەندامان گله‌بیان له سه‌ر ئه‌وه هه‌یه ره‌ئیان به‌نه‌زه‌ری ئیعتیبار وه‌رنه‌گیرایه و، ئیمه ئه‌م‌پۆ به‌یانی موناغه‌شه ده‌که‌ین دوو رۆژی دیکه جه‌زنه، که‌ی دێینه‌وه جارێکی دیکه ته‌رکیزی ئه‌وه‌مان هه‌یه؟ بۆیه تکا ده‌که‌م له‌و مه‌شروعه‌وه بێنه‌وه سه‌ر ئه‌و به‌رنامه‌یه‌ی که‌وا مادده، مادده، لیژنه‌ی مه‌عنی سیاغه‌ی کات و ده‌نگدانی له سه‌ر بکری، ئه‌گه‌ر نا ئه‌و گرفتانه‌مان بۆ دووباره ده‌بیته‌وه، سوپاس،

به‌پێژ د. ارسلان بایز اسماعیل/سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

ئاخر برای من سیاغه‌کردنه‌وه له لیژگانه، ئیستا لیژنه‌ی پەرورده سی‌که‌سیان دانیشتوون خۆیان نۆ که‌س، ده‌که‌سن لیژنه‌ی پەرورده، ئه‌و سییه‌ سلاحياتیان نیه له جیاتی لیژنه‌ی پەرورده سیاغه‌ی که‌نه‌وه، لیژنه‌ی قانونی دوو که‌س لیژگانه‌ن له مه‌جموعی یانزه که‌س، ئه‌وان حه‌قیان هه‌یه ئه‌وه بکه‌نه‌وه؟ له‌به‌ر ئه‌وه ئیشه‌که‌مان وا هاتوو موناغه‌شه بکه‌ن دوا‌یی سیاغه‌ی ده‌که‌نه‌وه، ره‌ئى هه‌مووتان مولاچه‌زه ده‌که‌ن، فه‌رموو کاک حه‌مه سعید،

به‌پێژ حه‌مه سعید حه‌مه‌ علی:

به‌پێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

منیش نوقته‌ی نیزامیم گرت ناگات لی‌ نه‌بوو، منیش ته‌ئیدی قسه‌که‌ی کاک گوران نازاد ده‌که‌م، ئیستا جه‌نابت بیخه ده‌نگدانه‌وه، دوو ره‌ئى هه‌یه، قوتابخانه و په‌یمانگه ئه‌هلیه‌کان یان قوتابخانه و په‌یمانگاکانی که‌رتی تایبه‌ت یان تایبه‌ت، ئه‌وه‌یه یه‌ک: تۆ مادده‌که بخه ده‌نگدانه‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی به‌راستی منیش ده‌لیم

دەچىنەۋە خالى سفر مورەبەسى يەكەم كاتى كە دېتەۋە سەر دەنگدان، مورەبەسى يەكەم توۋشى ئەۋ موناۋەشە و گەتوگۋىيە دەبى، من پېم وايە ئەۋ سستەمە باشترە كە ماددە بە ماددە كە ياداشتىشمان داۋە، فيعلەن قسەكەى كاڭ گورانە ياداشتىشمان داۋە ئەۋ سستەمە باشتر و خىراترە لە بىرمان ناچىتەۋە، لە زاكىرەى ھەموو ئەندامان لە بىر دەچىتەۋە دۋاى ھەفتەيەك و دە رۆزى تر، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

لە زۆربەى زۆرى پەرلەماناتى عالەمى قىرائەى يەكەم ھەيە، قىرائەى دوۋەم ھەيە، دۋاىى بۇ دەنگدان دېتەۋە، چۈنكە دەبى لە لىژنەى موختەس ھەموويان دابنىش ھەموو ئەۋ مولاھەزاتانەى پەرلەمانتارەكان كۆكەنەۋە، دىراسە بىكەن، سىياغەكى تازەى بۇ بىكەنەۋە، سى كەس ناتوانى لە جىاتى ھەموو لىژنەكان سىياغەى بىكاتەۋە بەراستى، دوو كەس ناتوانى سىياغەى بىكاتەۋە لە جىاتى ھەموو لايەنەكان، فەرموۋ كاڭ كارىۋ،

بەرپىز كارىۋمۇھمۇد پىراداۋد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

قسەكردن لە سەر سىياغەكردنەۋە نىيە، كاتىك كە دەللىن بلىن پېۋىستە ياسا، ياسا رېكخستى ئەھلى تايبەت بى، ئەمە تەسبىت دەكرى، دۋاىى لىژنەى ياساى و پەرۋەردە سىياغەى دەكەنەۋە كىشە نىيە، بەلام ئەۋە تەسبىت كراۋە، يەنى قسە لە سەر ئەۋەيە، دوو رەئى ھەيە، ئەم رەئىانە دەبى بخرىنە دەنگدانەۋە كە تەسبىت كرا كام قىۋول كرا ، سىياغەكردن ھەلدەگرىن بۇ ئەۋ كاتەى كە دېينەۋە دادەنىشىن، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

كەۋاتە ھەموو دوو رەئىەك ئەبى لىرە سىياغە بىكرى دەنگى لە سەر بىرى، خۇ ناكىرى يەك ماددە كەۋاتە ئىمە دوو سستەمى دەنگدان دەكەين، سستەمىكى دەنگدان لە قىرائەى يەكەم دەكەين، سستەمى دەنگدان لە قىرائەى دوۋەم دەكەين، دۋاىى لە قىرائەى سىيەم دەكەين، ئاخىر دوو دەنگدان چۈن دەبى، تۇ ئەگەر ماددەيەك دەنگى لە سەر بەدى، دەبى ماددەكانى تىرىش دەنگى لە سەر بەدى لە ھەمان كات، ئىمە موشكىلەيەكەمان نىيە بەراستى ھەز دەكەن ئىستا بىخەنە دەنگەۋە ھەموو با سىياغەى بىكەن، بەسەقەتى سىياغەى دەكەن موافق نابن لە سەرى، بەلام لە ھەموو پەرلەمانەكان وايە قىرائەى يەكەم ھەيە، قىرائەى دوۋەم ھەيە، قىرائەى سىيەم سىياغەدەكرىتەۋە دەنگى لە سەر دەدرى بەراستى، فەرموۋ كاڭ سەرۋەر،

بەرپىز د. سەرۋەر عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە كاتىك لىرە شىۋازى موناۋەشەكردن و بەرپۋەچۈۋنى جەلسەكان بەراستى پېۋىستە بەپى پەپىرەۋى ناوخۇ بى، بەپى پەپىرەۋى ناوخۇ بى لاي ئىمە بەۋ جۆرە نىيە، ئەگەر بلىن لە پەرلەمانەكانى دۋنىا شتى وا ھەيە، زۆر شتى تىرىش ھەيە پېۋىستە چاۋ لە وان بىكەين، لە كۆمەللىك شتى تىرىش ھەيە پېۋىستە بىھىنەنە ئىرە، لە ھەندىك شت داۋا دەكەين دەللىن پەپىرەۋى رپى نادا، دەللىن لە پەرلەمانى فلان شوين وايە، دەللىن

پەيرەو رېي نادا، خېرە لەمە رېدەدا؟ بۇيە بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، ئەمە دوو لىژنەى تايبەتمەند لىرەن، ھەردوو لىژنە بەلئى مەخەوول كراون لەلايەن ئەندامانى لىژنەكانەو، دوو راپۇرت ھەيە ئەو راپۇرتانە سەرجم ئەندامان ئىمزاين لەسەر كىرەو، تىببىنى ھەردوو لىژنە لەسەر پىرۇژەكە ھەيە و، ئەگەر سەرنجىكى تر ھەبىت لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانەو دەكرىت لەبەر چا و بگىرىت، ئەگەر لە سى كەس زياتر بوو بخرىتە دەنگدانەو، ئەگەر نا بابەتەكان ھەموو سىاغە كراو، پىم وانىە كىشەيەكى تىدا بىت.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىمە پىشتر ومان نەدەكرى كى گۆرى؟ ئىمە گۆرىمان يان ئىو گۆرىتان؟.

بەرپىز د. سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە نەمان گۆرىو.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىو خۇتان گۆرىوتانە، باشە ئىستا دەيخەينە دەنگەو، باشە گيان دەيخەينە دەنگەو، كى دەلئى ماددە بە ماددە لىرە سىاغە بكرىتەو دەنگى لەسەر بدرىت؟ تكايە دەست بەرز بىكاتەو، 37 كەس دەلئى لىرە ماددە بە ماددە سىاغە بكرىتەو دەنگى لەسەر بدرىت، كى دەلئى بەس خويىندەو كەى بۇ بكرىت، موناقتەشەى بكرىت لە جەلسەى سىيەمىن سىاغەكەى بۇ بكرىت دەنگى لەسەر بدرىت؟ تكايە دەست بەرز بىكاتەو، ئىستا لىژنەى ھاوبەش چۆن ئەو ماددە بە ماددە سىاغەكەى بخويىنەو بىخەينە دەنگدانەو؟ فەرموو عظيمة خان.

بەرپىز عظيمة نجم الدين حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لىرەو داوا دەكەم كە يەك بەرنامەى ثابت ھەبىت، بۇئەو كە ماددە ماددە بخرىتە دەنگدانەو، بۇ ھەموو پىرۇژەكان يان ئەو كە تەنھا بۇ تايبەتمەندى نەدرىتئى لەسەر ھەر پىرۇژەيەك لە پەرلەماندا، كە موناقتەشە دەكرىت بخرىتە دەنگدانەو، ئايا ماددە ماددە بخرىتە دەنگدانەو يان بۇ دوايى بىت؟ ئىستا ئەمە واى لى ھاتوو بۇ ياسايەك بەشىوئەكە بۇ ياسايەكى تر بەشىوئەكە ترە؟.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

خوشكى من ئەو بۇ ھەموو ياساكان و دەكەين تازە تەواو، بوو بە سىستەم ئەو، ئەمە واى لى دەكەين ھەموو ياساكان لەمەودوا، ھەموو پىرۇژە ياساكان ماددە بە ماددە سىاغە دەكرىتەو لىرە دەنگى لەسەر دەدرىت، فەرموو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

كاتىك كە ئىمە ئەم قىرائى يەكەم و دووم و سىيەممان ھەلبىزارد، بۇئەۋەى دەرفەتتىك بەدىن بۇ لە يەك نىك بوونەۋەى رايە جياۋازەكان، بۇيە ئىمە ئەو سىستەمەمان ھەلبىزارد، تازە رېزمان ھەيە بۇ دەنگى ئەندامان، بەلام ئابەم شىۋەيە ھەسم بىكرىت دەنگە جياۋازەكان، بىروبۇچوونە جياۋازەكان لىك نىك نىبىتەۋە، دەرفەت نىبىت لەناو كۇبوونەۋەى لىژنەكاندا ئەم كارە بىكرىت، چونكە ھەر لىرەدا ئەم خەلكەى لىرە دادەنىشىت دەبىت تەھەمولى ئەو مەسئولىتە بىكات، بەلام من يەك ئىقتراحم ھەيە، ئىقتراحكەى من ئەۋەيە دەنگ بىرئىت لەسەر بابەتەكە، بەلام سىاغەكە دەبىت ھەلگىرئىت بۇ دوايى، چونكە لىرە غەلەت دەكرىت، ھەلەى تىدا دەكرىت، يەئنى ناكرىت دەنگ بىرئىت بۇ بابەتەكە ھەر دەبىت بىبىتەۋە بە سىيەم، كە لە دواى سىاغەۋە دەنگ بىرئىت.

بەرئىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

نابىت شتى وا، نابىت سۆزان خان، يان لىرە دەنگ بەدىن و سىاغەى بىكەنەۋە، يان جارىكى تر نايىبىنەۋە بۇ دەنگدان، فەرموو مامۇستا كاۋە.

بەرئىز كاۋە محمد امين:

بەرئىز سەرۋكى پەرلەمان:

پىم وايە موشكىلەكە لەۋەى نىە كە ئىمە لىرە دەنگ دەدەين يان بۇ دوايى لە خوئىندەۋەى سىيەم دەنگى بۇ دەدەين، موشكىلەكە ئەۋەيە بەراستى ھەندىك كەموگورپ ھەيە لە خۇ حازر كىردنى لىژنە ھاۋبەشەكان، لىژنە ھاۋبەشەكان ھەقە زىاتر دىراسەى بىكەن، زىاتر بەيەكەۋە راپۇرتىكى ھاۋبەش ئەۋە بىكەن، يەئنى با پەلە نەكەين لە ھەندى حازر كىردنى پرۇژە ياسادا، با زىاتر مەجال بەدىن بە ئەۋەكان، ئەندامى لىژنەكان زىاتر موشارەكە بىكەن لە سىاغە كىردن و بەشدارى كىردن و موناقتەشە كىردن، من واى دەبىنم ھەندىك لە ئەندامان كەم لە لىژنە موشارەكە دەكەن، دىنە ناۋ ھۆلى پەرلەمان موناقتەشە دەكەن، ئەندامى ھەمان لىژنەشەن، بەراستى ھەقە زىاتر سەرۋكايەتى پەرلەمان موراقتەبەى زىاتر بىخاتە سەر لىژنەكان، داوايان لى بىكات كە زىاتر خۇيان ماندى بىكەن، بۇئەۋەى راپۇرتى ھاۋبەش ئامادە بىكەن لىرە كەمتر خۇ ماندى بوونى بوئىت و، زۇر سوپاس.

بەرئىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

من داواى لىبوردن دەكەم ھەموومان گەۋرە تەمامىن، ئى با لىژنەكان كارەكانى خۇيان بىكەن، چ پىۋىست دەكات ئىمە پىيان بلىين، ئەى لىژنە بۇ داندرارە؟ پەرلەمانتار بۇ پەرلەمانتارە؟ ئىش و كارەكانى خۇيان بىكەن، فەرموو ناسك خان.

بەرئىز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەرئىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋتەم ئىمە ئىستا گەراپىنەۋە سەر پەپرەۋە، چونكە لە ئەصلدا ۋەكو كاك گۇران ۋتى ئەمە پەپرەۋە، لەبەرئەۋە بىتاقەت نەبىن بۇئەۋەى دەنگى درا لەسەرى، تەنھا ئەۋەندە ھەيە ئىمە جاران دەۋترا ئايا راپۇرتى ھاۋبەش

بەكەينە ئەصل و يان پرۆژەكە؟ دەخرايە دەنگدان، دواتر ھەر ماددەبەك سى كەس زياتر قسەى لەسەر كىردبا دەخرايە دەنگدان، سياغەى زمانەوانى يان سياغەيەكى قانونى ئەو دەمىنئەتەو بۇ ئاخىر كە لىژنەكە دەيكات، ئەگىنا دەنگدان لەسەر را جياوازەكان، ئەمە لە پرۆژەكەى پېشوو دا زۆر بە ئاشكرا دەرکەوت، دواى ئەوەى كە لىژنەش چووو دەو ناو لىژنەكەى خۆى نەيتوانى كۆنترۆللى ھەموو پەرىلەمان بكا، لەبەرئەو ئەمە ئەصلە و با ھەر لەسەر ئەمە بىت تا كۆتايى پەرىلەمان.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرىلەمان:
فەرموو مامۇستا عمر.

بەرپىز عمر عبدالعزيز بەاءالدين:
بەرپىز سەرۆكى پەرىلەمان.

ئەو دەلەن دەنگدا لەسەر ئەو تازە ئەو ناكىت بگەرپىنەو ئەو بەك، دووم من ئەمەم بى ناخۇشە لىرە ئىمە ئىقراى ئەو بەكەين، كە سى سال پەرىلەمانى كوردستان بە ھەلە ياساكانى تەشريع كىردوو، سى سال بە پەرىلەمانى ناخۇى پەرىلەمان ھەر باسى ئەم دەورەبە دەكەم بىجگە لە دەورەكانى راپىردوو، يان دەبىت لىرە ئىقراى بەكەين، بەلئى ئىمە ئەو سى سالە ھەلە بووین ئەو دوو، سىيەم بەراستى لەو ئالىەتەى كە ئىختىيار كرا لە سەرۆكايەتى ئىختىيار كرا، ئىمە وەكو فراكسىون و زۆربەى فراكسىونەكانىش ئاگايان لەو بىرپارە نەبوو، نەكەس ياداشتى پىشكەش كىرد بوو، نە راپىزىش كراو بە ھىچ فراكسىونىك ئەوەى من بزانم، با ئالىەتەكە بگۆرپىن بەوشىوئە بىت، ئىقتىراحىك بوو لە سەرۆكايەتەو تەنقىز كرا بەبى ئەوەى بىرئەتە دەنگدان و ھىچ، ئەو ئالىەتەى جەنابتان باسى لى دەكەن، لەبەرئەو ئىستا دەنگىشى بۇ دراو ئەمە موافىقە لەگەل پەرىلەمانى ناخۇش، گوى بگىرن لە يەكتر باشتر، با قسەكانم تەواو بەكەم بەرپىزان، عەرزم ئەوئەى كە ئەو ترسەى كە بەرپىزان لە لىژنە ھەيانە و ھەندىك لەو براو خوشكانە رەئىيان بلىين بە بۆچوونەكەى تر داو، ئەوان پىشتر راپۆرتى ھاوبەش حازر دەكەن، لىرە گىتوگۆ دەكەن، ئەندامانى ھەمان لىژنە كە لەوین لىرەش ئەندامانى لىژنە ھەن، دەكرىت لە موداخەلەكانىندا تەنكىد بەكەنەو لەسەر رەئىيەكەى لىژنەكە، چ موشكىلەك ھەيە ئىمە ھەموومان ئازادىن و قسەى خۇمان دەكەين، لەبەرئەو بەراستى ئەو ئالىەتە موافقە لەگەل پەرىلەمانى ناخۇو ئەمەش سەلىم ترە، ئەگەر وا نەكەين دەبىت ھەموومان بە سەرۆكايەتى و ئەندامانى پەرىلەمانەو ئىقراى بەكەين كە سى سال ئىمە بە ھەلە ياساكانمان تىپەپران.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرىلەمان:

ئىستا موشكىلە ئەوئەى راپۆرتى ھاوبەش نىە، ئى نىە، راپۆرتى ھاوبەشيان نىە، ھەردوو لىژنە راپۆرتى ھاوبەشيان نىە بەراستى، فەرموو دىكتورە رۇزان.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزمى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

كاتىك ئەو پرۇژە ياساىە داخىلى بەرنامەيەك كرا و كاركراو، راپۇرتەكان ئامادە كران، واتە لىژنەكان و پەرلەمانتارانى بەرپىز ئامادەن بۇ گىفتوگۇ كىردن لەسەر ئەو پرۇژە ياساىە و ھەموو ئامادە باشى كرايە، بەلام ئىستا پاش ئەو دەنگدانە بۇ چارەسەر كىردنى ئەو كىشەيە، بەپراى من دەتوانىن بە دوو رىگا چارەسەرى بىكەين، يەكەم ئەوئەتە يان ئەو پىشنىارانەى كرا بۇ نەموونە لەسەر ناوى ياساكە مەدارس خاسە يان ئەھلى بدىرئە دەنگدان، پىشنىارەكان تەنھا دواتر سیاغە بىكرىت لەلایەن ھەردوو لىژنە بىتەوہ قانونەكە دەنگدانى لەسەر بىكرىت، يان ئەوئەتە پىويستە ھەردوو لىژنە راپۇرتىكى ھاوبەش بىكەن، بەلام دواتر دىسان ئەو راپۇرتە ھاوبەشە موناقتەشە دەكرى و دووبارە پىشنىارى ئەندامان دەبى، پىشنىار پىشنىار بىخرىتە دەنگدان، پرۇسەكە زۇر دەخايەنىت، لەو دوو چارەسەرە زىاتر باوہر ناكەم شتى تر ھەبىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ئىمە يان ئەوئەتە ماددە بە ماددە دەپخوئىنەنەوہو دەنگى لەسەرى دەدەين، سیاغەكە دەبىت لىرە بىكرىت بەپراستى، چونكە ناكىرت دانىشتنىكى تر بىكەينەوہ لەسەر سیاغەكە، دەنگ دانىكى تر بىكەينەوہ جارىكى تر، ئەوہ ھەر دەكاتە سى جار بەپراستى، فەرموو كاك سەرور.

بەرپىز د. سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من ھەست دەكەم كىشەكەمان لە خۇمان گەورە كىردوہ، ئىمە سى ساللە لە پەرلەمانىن، لە دوو سالى يەكەم بەو جۇرە ھاتوہ سالىكە بەبى ئەوہى راي ھىچ كەسىكەمان وەر بىكرىت ئەم بىپارە دراوہ، ئىستا بابەتەكان كىشەيەكەمان نىە، ئەمە پرۇژە ياساكەيە، ئەمە لىژنەى ياساىى سیاغەى كىردوہ راپۇرتى خۇبى و لىژنەى خۇبى، ئەمە لىژنەى پەرورەدە ئەگەر ھاتو تەرحىكى تازەش ھەيە لە ئەنجامى گىفتوگۇى بەرپىزان خالىك ھەيە رەتى بىكەينەوہ، رەتى دەكەينەوہ، خالىك ھەيە پەسەند بىكرىت، زىاد بىكرىت، زىادى دەكەين، پىم وا بوو ئەو موناقتەشەى ئىمە لەسەر ئەو بابەتە كىردوومانە، ئەگەر بەو جۇرە بىرۇبىشتباين تا ئىستا سى ماددەمان پەسەند كىرد بوو، نەوہك لە يەك ماددە دەرباز نەبىن، ھەمووى سیاغەكانىش كراوہ لىرەدا.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ئىستا تەواو فەرموو لىژنەى پەرورەدە و لىژنەى ياساىى، ھەر لە عنوانەكەوہ دەست پى بىكەن بىخوئىنەوہ دەخرىتە دەنگدانەوہ لىرە ھەست بە مەسەلەكان دەكەين، فەرموو لىژنەى پەرورەدە ئەسلىكە ئىنجا رەئى ئىوہ، ئىنجا رەئى لىژنەى ياساىى، ئىنجا رەئى جەنابى وەزىر وەردەگرىن، فەرموو موناقتەشەش كرا.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

یهک له پێشنیارهکان ئهوه بوو که وشه‌ی مه‌عه‌هد بۆ ناوی یاساکه زیادبکریته، واته بکریته (قانون المدارس) ئه‌وجا (الاهلیة و الخاصة) هکه دواتر کامه‌یان ده‌نگی هینا (والمعه‌د فی اقلیم کوردستان) واته یهک له پێشنیارهکان زیاد کردنی وشه‌ی (معه‌هد) بۆ ناوی یاساکه.

به‌رپێژ د. ارسلان بایز اسماعیل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

ئیه‌ستا کۆ له‌گه‌ڵ ئه‌وه دایه (مه‌عه‌هد) زیاد بکریته؟ تکایه ده‌ستی به‌رز بکاته‌وه، 4 که‌س له‌گه‌ڵ دانیه، که‌واته به‌ زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سه‌ند کرا، فه‌رموو بۆ برگه‌ی دووهم.

به‌رپێژ د. رۆژان عبدا‌لقادر ده‌بی:

به‌رپێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

پێشنیاریکی تر هه‌بوو بکریته (مدارس غیر الحکومیة).

به‌رپێژ د. ارسلان بایز اسماعیل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

کۆ له‌گه‌ڵ ئه‌وه دایه بکریته (مدارس غیر الحکومیة)؟ کۆ له‌گه‌ڵ دانیه؟ 5 که‌س له‌گه‌ڵ دانیه، به‌ زۆرینه‌ی ده‌نگ ئه‌وه‌ش په‌سه‌ند کرا، فه‌رموو بزانی‌ن چی ماوه، ئی برۆنه‌ مادده‌ی یه‌که‌م، چونکه مونا‌قه‌شه‌ی له‌سه‌ر کراوه مادده‌ی یه‌که‌م، بۆئه‌وه‌ی ده‌نگی له‌سه‌ر بده‌ین، فه‌رموو کاک سه‌روه‌ر.

به‌رپێژ د. سه‌روه‌ر عبدا‌لرحمن عمر:

به‌رپێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

به‌س بیخوینیته‌وه بزانی‌ن چی لیهات ئه‌وه‌ی که ده‌نگی له‌سه‌ر درا، قه‌ینا ئه‌م وشه‌یه وای لێ هات، چونکه هه‌ست ده‌که‌ین په‌رش و بلاویه‌ک هه‌یه، به‌س ئه‌وه‌نده که بریاری له‌سه‌ر درا بیخوینیته‌وه.

به‌رپێژ د. ارسلان بایز اسماعیل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

بیخوینیته‌وه بزانی‌ن ئاخیر شت چی لێ هاته‌وه، فه‌رموو.

به‌رپێژ سه‌رۆکی شه‌هاب نوری:

به‌رپێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

مشروع قانون المدارس و المعاهد الغير حكومية في اقليم كوردستان-العراق.

به‌رپێژ د. ارسلان بایز اسماعیل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

برۆنه سه‌ر مادده‌ی یه‌ک.

به‌رپێژ سه‌رۆکی شه‌هاب نوری:

به‌رپێژ سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

له‌ مادده‌ی یه‌که‌م دا هه‌یج کام له‌و به‌رپێزانه باسی له‌و مادده‌یه به‌ شیوازیکی نه‌کردوو، به‌لام له‌ ئه‌نجامی ئه‌و ده‌نگدانه ئیمه له‌ شه‌شه‌م دا به‌پێی وه‌کو ئه‌وه‌ی که له‌ راپۆرتی لیژنه‌ی په‌روه‌رده هاتوو، له‌ شه‌شه‌م دا (المدارس الخاصة) ده‌بیته (المدارس غیر الحکومیة)، ته‌عریفه‌که‌ی به‌ئێ (الغیر الحکومیة) ئینجا با من

2- الوزارة: وزارة التربية في حكومة اقليم كردستان.

3- الوزير: وزير التربية.

4- المدارس غير الحكومية: عيابة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد الخاصة غير الحكومية العاملة في

التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العال وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.

داوا له جهنابت دهكهم دهقه كورديهكesh بخويندريتهوه، بؤئهوهى دهنگى لهسه ر بدريت.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رلهمان:

فه رموو كاك دلشاد.

بهريز دلشاد حسين قادر:

بهريز سهروكى په رلهمان.

مادام له سه رهتاوه پروژه ياساكه كرا به قوتابخانه و پهيمانگاكه، پيم وايه له پيناسهكه قوتابخانه

ناحكوميهكان حيا بكريتهوه له پهيمانگا ناهكوميهكان، يهعنى برهيهكى ترى بو زياد بكرت، چونكه

حياوازه ناكريت بلتي قوتابخانه حكوميهكان برتتبه له پهيمانگهكانيش، چونكه لهوى به حياوازي ناوى

هاتووه، زور سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رلهمان:

كاك سهروهر فه رموو.

بهريز د. سهروهر عبدالرحمن عمر:

بهريز سهروكى په رلهمان.

ئهوهى سوزان خان خوينديهوه زور باش بوو، بهلام دوو مولاچهزه ههيه، بؤئهوهى تووشى ئيشكال نه بين بو پاش

تر، يهكيتيان وهكو ئهوهى كه كاك دلشاد وتى يان وشهى پهيمانگاكه لهگهلهوه زياد بكهين، قوتابخانه و پهيمانگا

غير حكوميهكان يان پهيمانگهكانيش پيناسهيهكى ههبيت ليره، چونكه كه پهيمانگانمان دهبيت ياساى بو دادهنين

ناكريت نه زانين كوئيه نهمه خالتيك، خالى دووه ميان بهراستى من لهگهلهوه دانيمه قوتابخانه حكوميهكان

لابدرت، قوتابخانهى حكومى لهرووى ياساييهوه چيه؟ چونكه ليره له ياساكهدا هاتووه، له كومهليك شويندا ناوى

هاتووه لهكاتى گواستنهوهى خويندكارتيك له قوتابخانهيهكى غهبرى حكومى بو حكومى يان به پيچهوانهوه، يان

ماموستايهك يان مواسهفاتهكانى ليرهدا نهمه كار ئاسانيمان بو دهكات بو روونكردنهوهى ياساكه، پيم وايه نهمهشى

تيداييت.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رلهمان:

پهيمان خان فه رموو.

بهريز پهيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت قوتابخانە تايبەتەكە، نازانم پىويستە جەنابى ۋەزىر پوونى بىكاتەۋە، باخچەى ساوايان قوتابخانەيە؟ با پوونى بىكاتەۋە.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(ۋەرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راپۇرتەكەى لىژنەى ياساى باخچەى ساوايان نەھاتوۋە، لە لىژنەى پەرۋەردەدا ھاتوۋە، بۇيە ئەۋە دەبىت بە دەنگدان يەك لايىقەتەۋە، ئىمە پىرۆژەيەكى تىرىشان ھەيە كە پىشكەش بە پەرلەمان كراۋە، راپۇرتى لەسەر ئامادەكراۋە، لەسەر باخچەى ساوايان.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، لە ياساى ۋەزارەتى پەرۋەردە باخچەى ساوايان قوتابخانەيە ۋ، بەشىكە لە مەنزومەكەيان بەرپۆەبەرايەتەشى ھەيە ۋ ئەۋان ئىشراقى دەكەن، يەئنى قوتابخانەيە، بەلام داينگا شتىكى ترە كە عايدى ۋەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلايەتە، سەبارەت بە پىشنيارەكەى بەرپىز دكتور سەرۋەر ئىمە مومنانەعتەمان نىە لەۋەى مەدارسى حكومى لىرە بىمىنيتەۋە، بەلام خۇشى لە ياساى ۋەزارەتى پەرۋەردە تەعريف كراۋە، لەبەرئەۋە لىرە دابىرەت ياخود دانەنرەت ۋەك يەك وايە راي ئەندامانى بەرپىز.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر تىبىنيت ھەيە؟

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبەن (رياض الاطفال) يان (كىندەرگار) جۈزئەكە ژ نونەزەمەى پەرۋەردەيى، يەئنى قوتابخانە ئەعسامى، راستە نامەيەكى تايبەت ژ بەر ھەندى لازمە دقى قانونى دابىت، ئەز مەمنونم.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دوا سياغەكەى بىخوئىننەۋە بىخەينە دەنگەۋە.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (1): يقصد بالمصطلحات الاتية حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبينة ازائها:

- 1- الاقليم: اقليم كوردستان-العراق.
  - 2- الوزارة: وزارة التربية في حكومة اقليم كوردستان.
  - 3- الوزير: وزير التربية.
  - 4- المدارس الحكومية: المؤسسات التربوية والتعليمية التي تتولى وزارة التربية تأسيسها وادارتها والاشراف عليها.
  - 5- المدارس والمعاهد غير الحكومية: عيبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالي وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.
- بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:**
فهرموو دكتوره روژان.

بهريز د. روژان عبدالقادر دزهبي:
بهريز سهروكي پههلهمان.

ياسايهكه ياساي (المدارس غير الحكومية) (المدارس و المعاهد الغير الحكومية) ئيمه جهخت لهسهه رهو بوچوونهي خويمان دهكهين، كه پيوست ناكات مهدارسي حكومي لهناو ياساكه پيناسه بكرت، لهبههوهي له ياساي وهزارهتي تهعليم عالي به هههسي ههمواركردي، به تير و تهسهل باس لهو جوهره فوتابخانهيه كرايه، تنههه وهه (غير حكومية) باسي ليوه نهكرايه، نامازهي بيكرايه كه به رينمايي ياخود به ريساي تايهت دهردهچويني، ئيستاش كه رهو ياسايه شويني نهوانه دهگريتهوه، بوئه ئيمه به پيوستي نازانين پيناسهي فوتابخانه حكوميهكان لهناو رهو ياسايه بكرت، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

سوژان خان دوو رهئي ههيه، جاري يهكيكيان بخوينهوه بوئهوهي بيخهينه دهنگهوه، فهرموو.

بهريز سوژان شهاب نوري:

بهريز سهروكي پههلهمان.

ئيمه هيج موشكيلهمان نيه، با تيدا نهبيت لهسهه رهو روونكردنهوانهه بهريز دكتوره روژان وهك ليژنهه ياساي دايان هيج مومانعهتيكمان نيه، دهكرت لهبههوهي وهكو باسشم كرد به تير و تهسهل له ياساي وهزارهتي پهروههدها هاتوووه، بوئه ههه بهو چوار تهعريفهه كه باسمان كرد ههه دهكهن جاريكي تر دهخوينمهوه به عههههه و به كوردي، بوئهوهي دهنگي لهسهه بدرت.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

فهرموون به عههههه و به كوردي بيخوينهوه، ناخير سياغهتان فهرموو.

بهريز سوژان شهاب نوري:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

الفصل الاول

التسمية والتعريف

المادة (1): يقصد بالمصطلحات الاتية حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبينة ازاها:

- 1- الاقليم: اقليم كوردستان-العراق.
- 2- الوزارة: وزارة التربية في الاقليم.
- 3- الوزير: وزير التربية.
- 4- المدارس غير الحكومية: عبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالي وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.

بهرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سهرۆكى پهرلهمان:

كورديه كه تان ههيه؟ فهرموو كورديه كه ش بخوينه وه.

بهرپز فهرمان عزالدين:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

ماددهى يه كه م

مه بهست لهم زاراوانهى خواره وه له ههر جىگايه كى نهو ياسايه هاتن ماناكانيان بهرام بهريانه:

- 1- ههريم: ههريمى كوردستان-عيراق.
- 2- وهزارهت: وهزارهتى پهروهرد له ههريم.
- 3- وهزير: وهزيرى پهروهرد.
- 4- قوتابخانه و پهيمانگا ناحكوميه كان: بريتين له باخچهى ساوايان و قوتابخانه و پهيمانگا ناحكوميه كان كه به شيوهى سهر به خو يان لق كارى پهروهرد و فيركردن و راهينانى پيشه يى بهر له قوناغى خويندى بالا دهكهن و، له لايهن وهزارهتى پهروهرد وه مؤلته تيان دهريتي و سهرپهرشتى دهكرين.

بهرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سهرۆكى پهرلهمان:

كى له گهل دايه؟ تكايه دهست بهرز بكا ته وه، كى له گهل دانيه؟ يه ك كهس له گهل دانيه به زورينهى دهنگ په سهند كرا، فهرموو بو ماددهيه كى تر.

بهرپز سوزان شهاب نوري:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

من دهقه عه ره بهيه كهى دهخوينمه وه دوايى دهقه كورديه كهى، بهريزان دهقه عه ره بهيه كهى بخوينه وه له ليژنهى ياسايى، له نهصلى ياسا كه دواى نه وه ئيمه راپورته كانمان دهخوينينه وه.

بهرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو ليژنهى ياسايى.

بهريز د. رؤان عبدالقادر دزهي:

بهريز سهروكي په رله مان.

الفصل الثاني:

الاسس العامة لانشاء المدارس الاهلية والخاصة

اولا: اهداف المدارس والمعاهد غير الحكومية. (له هه موو مادده كان دهسته واژه كه به وشيوه يه لى ديت، بهس چون نووسراوه من نهوها ده يخوينمه وه)

المادة (2): يتم تأسيس مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، بهدف تحقيق الاغراض التالية:

1- اضافة امكانيات التعليم الحديثة: الى الامكانيات التي تمتلكها الحكومة، بقصد المساعدة للوصول الى غايات عملية التعليم الوطني والقومي.

2- توجيه المساعي والقدرات الوطنية والاجنبية نحو المشاركة في تدريب واعداد الكوادر البشرية اللازمة لمشاريع النمو الاقتصادي والاجتماعي.

3- وضع مرونة في نظم التعليم الرسمية الحالية، عن طريق انجاز البحوث حول البرامج والنظريات الحديثة ضمن اطار قوانين التعليم، بالشكل الذي يلبي احتياجات التجديد التربوي وفق الضوابط المنصوص عليها في هذا القانون.

4- الاهتمام بالبحوث المتعلقة باللغات الاجنبية الحية، الى جانب البرامج التعليمية المقررة، بقصد المشاركة في اعداد الكوادر المقتدرة والخيرة في هذه اللغات بين الخرجين.

5- تهيئة مجال المنافسة في مجال التربية والتعليم، بقصد زيادة مؤهلات التعليم، عن طريق تجسيد نماذج راقية و حديثة في النظم والبرامج التربوية.

6- تشجيع المشاركة الشعبية ورأس المال الوطني والاجنبي في مساعي التطوير التربوي والتعليمي، عن طريق الاستثمار في مجالات التعليم، في مختلف المستويات والانواع والمراحل، ضمن اطر جديدة منظمة، بالشكل الذي يجعل التأثيرات والنتائج افضل.

7- تهيئة الفرصة امام ابناء الجاليات، للانضمام الى المؤسسات التربوية والتعليمية، من خلال تأمين خدماتهم التعليمية، بشكل منسجم مع برامج تعليم بلدانهم ومشاريع التعليم.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

به كورديه كهى هه تانه؟ فه رموو.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سهروكي په رله مان.

راى ليژنهى په روه رده به عه ربهى ده يخوينمه وه

الفصل الثاني:

الاسس العامة لتأسيس مدارس الغير حكومية.

چونكه تازە ئىمە نووسىمانە خاسە كرايه به (غير حكومية)

اولاً: اهداف

المادة (2): تأسس المدارس الغير حكومية من اجل تحقيق الاهداف الاتية: گۆرانكاريمان تیدا كردوو.

1- اطاحة مجالات جديدة اكثر للتربية والتعليم اضافة الى الامكانيات الحكومة بغية التطوير والمساعدة للوصول الى غايات عملية التربية والتعليم الوطني.

2- تأمين وتهيأة المستلزمات المتنوعة لتحديد عملية التربية والتعليم عن طريق البرامج والاجرات الحديثة وفق اسس ومبادئ هذا القانون.

3- الاهتمام بتعليم اللغات الاجنبية الحية، الى جانب المناهج التعليمية المقررة، لغرض اعداد الكوادر متخصصة وكفوءة في مجالات التواصل العلمي والتربوي والمهني والتكنولوجي.

4- تهيأة ارضية مناسبة للتنافس في مجال التربية والتعليم بغية تطوير اتجاه التنمية البشرية والابداع اكثر في التربية والتعليم بتجسيد النماذج الحديثة والعصرية في النظم ومناهج التربية.

5- تشجيع عملية الاستثمار الوطني والاجنبي في الاقليم في مجالات التربية والتعليم في اطار البرامج والنظام الحديثين.

6- اطاحة الفرصة امام الجاليات وللجئین الوطني والاجانب حتى لا ينقطع ولغرض استمرارهم في التربية والتعليم الوطني وتوفير مستلزمات التربية والتعليم و خدماتها منسجماً مع مناهج التعليم في الاقليم و في البلدان التي منها.

بهریز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی بهرلهمان:

به كورديه كهى ههتانه؟ فهرموو.

بهریز فهرمان عزالدين:

بهریز سهروکی بهرلهمان.

بهشى دووهم

بنه ما گشتیهکانی دامهزاندنی قوتابخانه و پهیمانگا ناحکومیهکان.

یهکه م: ئامانجی قوتابخانه و پهیمانگا ناحکومیهکان

ماددهی دووهم: قوتابخانه و پهیمانگا ناحکومیهکان به مهبهستی بهدییهینانی ئەو ئامانجانەى خوارهوه دادهمهزین

1- رهخساندنی بوارى نوپى زیاتر بۆ پهروهردەو فیركردن و پیرای ئەو توانایانەى حكومت ههیهتى به مهبهستی پهروهپیدان و یارمهتى دان بۆ گهیشتن به ئامانجهکانی پرۆسهی پهروهردە و فیركردنی نیشتمانی.

2- دابین و ئامادهکردنی پیداو یستیه جۆراو جۆرهکانی نوئ کردنهوهی پرۆسهی پهروهردەو فیركردن له رینگای پرۆگرام و ریکاری نوئ به پپى بنه ماو پرهنسیبهکانی ئەو یاسایه.

3- بايەخدان بە فيربوونى زىمانى بىيانىە زىندووهكان لەپال پىرۆگرامە فيركارىە داندرارهكان بە مەبەستى پىنگەياندىنى كادىرى شارەزاو كارامە لە بوارهكانى بەيەگگەيشتىنى زانستى و پەروەردەيى و پىشەيى و تەكنەلۇجى.

4- رەخساندىنى زەمىنەى گونجاوى كىپركى لە بوارى پەروەردە و فيركردن بە مەبەستى بەرەو پىش بردنى رەوتى گەشەپىدانى مروىي و داهىنانى زياترى پەروەردەيى و فيركارى بە بەرجەستە كردنى نموونەى نوئ و سەردەميانە لە سيستمە و پىرۆگرامە پەروەردەيىەكاندا.

5- هاندانى پىرۆسەى وەبەرەينانى نىشتمانى و بىانى لە هەريم لە بوارهكانى پەروەردە و فيركردن لە چوارچىوەى بەرنامە و پەيرەويكى نوئ دا.

6- رەخساندىنى دەرفەت لەبەردەم رەوهند و پەنابەرانى نىشتمانى و بىانى بە مەبەستى دانەبىران و، بەردەوام بوونيان لە پەروەردە و فيركردنى نىشتمانى و دابىنكردنى پىداويستى و خزمەتگوزارى پەروەردە و فيركردن بەشيوەيەك كە لەگەل پىرۆگرامەكانى فيركردنى هەريم و ئەو ولاتانەى لىو هاتوون بگونجىت.

بەريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

مامۇستا عمر مولاخەزەت هەيە؟ فەرموو.

بەريز عمر عبدالعزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ئىستا سى سىغە لەبەر دەستمان دايە، من پشتگىرى دەكەم لە ناوەرۆكى راپۆرتەگان شتى باشيان تىدايە، بەس سىغەيەكمان هەيە كە ئەصلى دەقەكەيە كە بەريزان پەرلەمانتاران ناردووويانە لىژنەى پەروەردە بەپىي ئەو راپۆرتەى كە نووسيوويانە، راپۆرتيان كردوو بە چەند لايەنيك، پيشناريان كردوو كە ئەوە بكرىت بە ئەصل، چونكە دەقى ياساكەيان سىاغە كردوووتەو، من خۆم شەخسەن پشتگىرى لەو دەكەم و، دەبىت جەنابتان بە دەنگدان حەسمى بكەن ئايا ئەمە بكەينە ئەصل؟ دوايى لىژنەى ياسايى سەرنجەكانى خويان، ئەگەر روخسەتم بەدەن با لەيەك تىبگەين، ئەمە بكرىتە ئەصل لىژنەى ياسايى راپوو سەرنجەكانى خويان لە وەختى موناغەشەكە دەلئين يان دەقە ئەصلەكە بكرىت، چونكە ئىستا دوو، سى سىغەى جيا جيا لەبەر دەستمان دا هەيە، جەنابتان سۆزان خان ئەو ئىقتراحەى كرد، كە ئەو بە پيشنار يەك لا بكرىتەو، يەعنى بە دەنگدان ئايا ئەو ئەصل بىت يان ئەوەى بەريزان نووسيوويانە خۆدى پەرلەمانتارەكان؟ ئەو دەبىت حەسم بكەين دوايى بكەوينە ئىش، چونكە ئىستا ئەوانە هەر دوو سىاغەيان كردوو، سىاغەى جياوازن زۆربەى كات ناوەرۆكەكانيان يەكيكە، بەلام ئىقتراحەكانى خويان لىژنەى پەروەردە خستووويانەتە ناو سىاغەكەو، يەعنى ئىقتراحى جيايان نىە سىاغەى ياساكەيان كردوووتەو بە راپۆرت لەگەل كەسانى پىسپۆرەو، جا ئەو بە دەنگدان حەسمى بكەين.

بەريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دكتورە رۇزان فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزمىي:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە دەستمان پىكىرد بە گىتوگۇكىردن و دەنگدان، ئىستا ناكىرىت شىوازى گىتوگۇكىردن و دەنگدانەكە بگۇرپىن، سەرەتا ئەو راپۇرتانە ھەمووى نەخوئىنراو، تۆمار نەكرايە لە پىرۇتۇكۆلەكان، ئىستا ناتوانىن بگەرىپىنەو سەرەتا، لە سەرەتاو ئەو شتە بكاربا ئەو ئىجرائە قەيدىناكە، بەس ئىستا ئىمە ناوەكەو ناوى ياساكەو ماددەى يەكەممان پەسەند كىردو دەنگمان دا، ئىستا ماددەى دووم ئەصلى پىرۇژەكە خوئىندراو راي لىژنەى پەروەردە، راي لىژنەى ياسايى، تىببىنى ئەندامان خال بە خال بدىرتە دەنگدان و ماددەكە كۆتايى پى دىت و، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور سەرورە.

بەرپىز د. سەرورە عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە تا ئىستا تەنھا ناوئىشانەكەو يەك ماددەمان خوئىندوو تەو، لە ناوئىشانەكەشدا ئاسايە ھەر گىتوگۇ دەكرا، من زۇر پىشتىگىرى ئەو رەئىيە مامۇستا عمر دەكەم، ئىمە لە دوو لايەنەو ئىستفادە دەكەين، گرینگ ئەوئىمە چۇن دەتوانىن ياساكە پەسەند بگەين، يەكەممان لە روى كاتەو پىرۇژەكە (63) ماددەى، ئەوئىمە كەوا لە ئەنجامى بەدواداچوونمان دا ئىمە وەكو لىژنەى پەروەردە كۆمەللىك كۆبوونەو وۇرك شۇپمان كىردوو، لەگەل خەلگى پىسپۇر و تايبەتمەند دانىشتووئىن بوو بە (39) ماددە، ئەمە (24) ماددەى فەرقە بىنىنە بەر چاومان ئىمە ئەو دوو سەعاتە دانىشتووئىن يەك ماددە تەواو نەبوو، ئەگەر ھەريەك و يەك سەعاتى بۇ دابنىين (24) سەعات دەكات، رۇزى (3) سەعات دادەنىشىن ئەگەر تەقسىمى بگەين (8) رۇز فەرق دەكات، لە ھەفتەيەكدا (3) رۇز كۆبوونەوئىمە دەكا ئىمە (3) ھەفتەى پى دەچىت، بۇيە تىكايە لە روى كاتەو ئەو زۇر سوودى لى وەردەگرين، دوومەيان ئەمەيان سىاغەش كراو و رىكىش خراو، ئەگەر بىرىتن ئىمە ئەوئىمە بگەين بە ئەساس، يەك ماددە رۇشىتوو نازانم مانعكى قانونى لەسەر چى ھەيە؟ باشتر دەتوانىن ئىش لەسەر بابەتەكە بگەين.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك كاردۇ.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خۇي پىرۇۋەكە ۋا پىشكەش كراۋە، كە پىرۇۋە ياساكە پىرۇۋەيەكى بىنەپەتتە، ھەرچىان كىرەپىت لىژنەي پەروەردە ۋەكو رەئىكە ۋەردەگىرەپت، ئىنجا رەئى لىژنەي ياساي دەپخەينە دەنگدانەۋە، ناكىرەپت ئەۋە بىكەينە بىنەماي ئەساسى پىرۇۋەكە، لەبەرئەۋە بەپراستى ناۋە برادەرانى خۇمان پىشنىيارى ۋا دەكەن كە دژ بە پەپىرەۋە، سوپاس.

بەپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان.

فەرمو سۆزان خان.

بەپىز سۆزان شەھاب نورى؛

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان، من دەمەۋىت سەرنجى ئەندامان بۇئەۋە راكىشم، كە ئىمە دەبوۋايە ئەم گىتوگۇيانە لەسەرەتاكەي بىرەبا ئەۋ شىۋازو تەرە، نەك پاش ئەۋەي كە عنوانى قانۇنەكەمان گۇرى ۋ ماددەي يەكەممان خويىند، سەبارەت بەۋەي كە بەللى لىژنەي پەروەردە لىژنەي مەعنىە، ئىمە (7) دانە كۇبۇونەۋەمان كىرەۋە بۇ ئەم ياسايە، بە ئىتىفاق لەگەل ۋەزارەتى پەروەردە گۇرانكارىمان بەسەر داھىناۋە، ۋۇرك شۇپمان بۇ كىرەۋە ۋ، رەئى خاۋەنى قوتابخانەي تايبەتېشمان ۋەرگىرەۋە، لەبەرئەۋە ئەگەر ھەندىك گۇرانكارىمان كىرەپىت ھەقە بە نەزەر ئىعتىبار ۋەرگىرەپت، چۈنكە من پىم ۋايە ئىختىصاص زۇر گىرەنگەۋ، زۇر سوپاس.

بەپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان؛

موناقتەشە زۇر كرا، ئەگەر ئەۋ پىشنىيارەي دىكتۇر سەروەرىش بىكەين بە ئەساس، دەپى ئەۋ راپۇرتەي لىژنەي پەروەردە ھەموۋى بخويىندىرەپتەۋە لە پىرۇتۇكۇل تەسجىل بىت، جەنابى ۋەزىر تىبىنىت ھەيە؟ ئىستا خويىندىرايەۋە سىۋەيل خان، چى دەنگى لەسەر دراۋە؟، نەبابە ئىستا دەچىنە سەر موناقتەشەي دوۋە ۋ ماددەي دوۋە خويىندەۋەي بۇ كرا، ئىستا كى تىبىنى لەسەر ماددەي دوۋە ھەيە؟ فەرمو با ناۋى بنووسىن، ئىستا رەئى لىژنەكان فەرمو لىژنەي ياساي.

بەپىز د. احمد ابراهيم على (ۋەرتى)؛

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

راي لىژنەي كاروبارى ياساي لەسەر ماددەي دوۋە

بەشى دوۋە؛

بىنەما گىشتىيەكانى دامەزراندنى قوتابخانە ۋ پەيمانگا ناھكومىيەكان

يەكەم: نامانجەكان

1- گۇرپىنى ناۋىشانەكە لە بىنەما گىشتىيەكان بۇ دانانى قوتابخانە ئەھلى ۋ تايبەتەكان بۇ بىنەما گىشتىيەكانى دامەزراندنى قوتابخانە ۋ پەيمانگا ناھكومىيەكان، كە ئەۋ ناۋەكەي گۇرا ھەرەك لە راپۇرتى لىژنەي پەروەردە ۋ خويىندىنى بالاً دا ھاتوۋە.

2- لیژنە یاسایی پېشنیاری دەکات ماددەى دووم بەم شیۆهیه دابریژریتەوه:

ماددەى دووم

1- رهخساندن و ریکخستنی بواری پهروهردە و فیڕکردن به وئاراستهکردنەى ههول و توانا نیشتمانی و بیانیهکان بهرهو بهشداری کردن له مهشق و راهینان و نامادهکردنی کادیری مرویی بو پیشکەوتنی ئابووری و کۆمهلاپهتی.

دوووم: هاندانی پرۆسهی وهبهرهینانی نیشتمانی و بیانی له چوارچۆیهی پرۆگرام و پهیرهویکی نویدا به مهبهستی دهرهت دان لهبهردەم پهوهندو پهنابههانی نیشتمانی و بیانی بهردهوام بوونیان له پهروهردە و فیڕکردنیکی نیشتمانی و دابین کردنی پیداوایستیه خزمهتگوزاریهکان.

3- بایهخدان به فیڕبوونی زمانه بیانیه جیهانیهکان له تهك زمانی دایک و زهمینه سازکردن بو کێپرکی له بواری پهروهردە و فیڕکردن به بهرجهستهکردنی نموونهی نوێ و سهردهمیانه له سیستهه و پرۆگرامه پهروهردیهیهکاندا.

4- رهخساندن دهرهت لهبهردەم پهوهند و پهنابههانی نیشتمانی و بیانی به مهبهستی دانهبەران و بهردهوام بوونیان له پهروهردەو فیڕکردنی نیشتمانی و دابین کردنی پیداوایستی و خزمهتگوزاری پهروهردەو فیڕکردن بهشیۆهیهك لهگهڵ پرۆگرامهکانی فیڕکردنی ئەو ولاتانهی لیۆه هاتوون بگونجیت، سوپاس.

بهپێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سهروکی پههلهمان.

ئێستا کێ تیبینی ههیه؟ قسهی خۆت بکه کاک سهروهه نوختهی نیزامی نیه، قسهی خۆت بکه، فهرموو بزانه.

بهپێز د. سهروهه عبدالرحمن عمر:

بهپێز سهروکی پههلهمان.

مادام رهزامههه دهبووین لهسهه نهوهی کهوا یهکیکیان بکریته نهساس، با بهپیی پهیرهو برۆین بهپیهه هیهج نا پرۆزهکه له پرۆتۆکۆل تۆمار بکریته، چونکه نهخویندراوتهوه پیویسته تۆمار بکریته.

بهپێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سهروکی پههلهمان.

فهرموو کێ دهیهوویت موناقهشه بکات؟ تکایه ناوی خوێ بنوو سیته، نهو بهپیزانه ناویان نووسراوه(کاک فاضل حسن- کاک عبدالقادر- کاک ئارام- نهفین خان- ئاشتی خان- پهیمان خان- کاک ئاسۆ- ژیان خان- شلیر خان- مامۆستا کاوه- سیوهیل خان- عظیمه خان- کاک صباح- کاک قادر- کاک فاضل بهشارهتی- کاک قادر احمد- شهونم خان)، فهرموو کاک فاضل.

بهپێز فاضل حسن اسماعیل:

بهپێز سهروکی پههلهمان.

لە برڭگەى پېنجەم دەئیت فەراهم کردنى بواری بۇ كېرکى لە بواری پەرودەو فېرکردندا، بەمەبەستى زیادکردنى کارامەىى و فېرکردن، لەرپى بەرجهستەکردنى نموونەى بەرز و مۆدېرن لە سىستەم و بەرنامە پەرودەدەىيەگان، ئەم وشەى كېرکى ئەمە ئەگەر لەگەل ھەر ئەو قوتابخانە تايبەتياىە بن، ئەو قوتابخانە ناحكومىيەگان بېت ناساييە، بەلام ئەگەر ئەم كېرکىيە لەگەل قوتابخانە حكومىيەگان بېت، ئەو پېشنيار دەگەم ھەلبېگىرېت بىرېتە ھاوسەنگى، لەبەرئەوھى كە بەراستى قوتابخانە حكومىيەگان ناتوانن كېرکى لەگەل ئەو قوتابخانە ناحكومىيەگان بىكەن، لەبەرئەوھى كە ئىستاكە بى ئەم ياسايەش دەبينن ھەرچى مامۆستای باشە، ھەول دەدرېت كە لە قوتابخانە حكومىيەگان بىرېت بۇ قوتابخانە ناحكومىيەگان، ھەرودھا جوړى قوتابخانەگان بەشىكى زور قوتابخانە حكومىيەگان كۆنن، ناتوانرېت خاوين بىرېنەوھى يان دەستكارى بىرېن لەچا و ئەوانى تر و، رېژەى ئەو قوتابيانەى كە لە پۆلەگان دادەنېش، يەئنى ئەمە كېرکى لەنيوان دوو قوتابخانە ناكىرېت يەكىكە كە پەنجا قوتابى لە پۆلىك بېت يەكىكى تر بېست يان بېست و پېنج بېت، ھەرودھا لە بواری پېداوېستىەگانى تىرېش، بۆيە من پېشنيار دەگەم كە ئەو وشەى كېرکى بىرېتە ھاوسەنگى، بۆئەوھى بتوانرېت ئەو ھاوسەنگىە رابىگىرېت، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

كاك عبدالقادر فەرموو.

بەرپز عبدالقادر اكرام جميل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دووم، يەئنى ئەوھى لە فەقەرە شەش دا ھاتووه، ھاندانى پىرۆسەى وەبەرھىنانى نىشتمانى و پېدانى لە ھەرېمدا لە بواری پەرودەو فېرکردندا، دەبېتە ھۆى ئەوھى ئەم قوتابخانە ناحكومىيەگان بىگورېن بۇ كۆمىيانا، تەنھا ھەدەفیان يەئنى ئامانجيان قازانچ بېت، يەئنى بەلكو دەبېت رىكارى تايبەتياىە بۇ دەرىچېت لە وەزارەتى پەرودەدە، ئەوېش بە دانانى سنوور بۇ تەكالىفى خويئندن، ھەرودھا ئەم قوتابخانە ناحكومىيەگان دەبېت يەكىكە لە ئامانجەگانيان ئەوھى بېت، ھەموو سالىك چەند خەرىجەمان ھەيە قەسەم ئەوائىلەگانيانە، ئەوانە دەبېت لە رېڭاى وەزارەتى تەربىيەوھى يەئنى دابمەزىت، نەك ھەرودەكو ئەوھى يەئنى مەسەلەن بەرپىرسيارى ئەو قوتابخانە خوى ئەوھى بېنېت، ئىلا دەبېت لە رېڭاى خۆمانەوھى بېت ئەوېش كە وەزارەتى پەرودەدە، لە فەقەرە چواری ماددەى دووم دا ھاتووه يەئنى دەبېت بايەخ بىرېت بە زمانى بيانىەگان، ھەرودەكو زمانى ئىنگلىزى و فەرنەسى و ئەلمانى و ھى تر، ئەمما دەبېت لە پال ئەو زمانانەشدا زمانى عەرەبىش ھەبېت، چونكە بەراستى سالاىكە لەناو ھەرېمى كوردستاندا زمانى عەرەبى زور لاواز بووھى لە قوتابخانەگاندا، ھەمووشمان دەزانين كە زمانى عەرەبى و كوردى دوو زمانى يەئنى قانونى و رەسمين، مەسەلەن لە عىراقدا و، ھەرودھا زۆربەى مەسادىرەگانى خويئندىش بە زمانى عەرەبىيە و، يەئنى داوا دەگەم لەو قوتابخانانەدا ھەندىك زياتر ئىھتام بىرېت بە زمانى عەرەبى، زور سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

كاك ئارام فەرموو.

بەرزىز ايوب نعمت قادر(ئارام قادر):

بەرزىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتيوانى له راپۆرتەكەى لىژنەى ياساى دەكەم، بەلام وابزانم ھەلەيەكى تىدايە داواكارم ئەگەر لىژنەكە چارەسەرى بكات، كە (وللاجئين من المواطنين) له كاتيكا كە موطن نابيئە لاجئ، ئەووە چاك بكرىت (الجاليات الاجنبية و النازحين من المواطنين) فەقەرە چوار، چونكە (لاجئين من المواطنين) ئەگەر بىت و مواتنە نابيئە لاجئ ئەو دىرە چاك بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرزىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

ئەفەين خان فەرموو.

بەرزىز ئەفەين عمر احمد:

بەرزىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبعەن من بە داواى لىبوردنەو راپۆرتى لىژنەى پەرورەدە، لەبەرئەوھى ئەوان ئىختىساسى زياتر لەو مەجالەدا، من کردوومەتە ئەساس بۆ خۆم، بۆيە لەسەر ئەو راپۆرتەش وابزانم مولاھەزەتەکانم داناو، وابزانم لە کۆتايى ھەر ئەو دەبىتە ياساکە، لەسەر خالى يەكەم دەئيت (اتاحة مجالات جديدة اكثر للتربية) وابزانم بەبى بوونى ئەو ياسايە کۆمەلک قوتابخانەى ئەھلى تايبەتى ھەيە، كە لە ھەريمى كوردستان ئىستا چەند سالىكىشە نەك بليين ئەمسال و پار دروست بوو ھەيە، بۆيە ئەمە مەجال تازە نيە ئەگەر بىت و وشە تازەكە لا بەرين بەس بليين (اتاحة مجالات اكثر للتربية والتعليم) ئەووە بۆ خالى يەكەم، خالى دووم كە باسى (تأمين وتهيأة المستلزمات المتنوعة) من نازانم ئەگەر مەبەستيان تەنھا وەكو باسيان کردوو (طريق البرامج والاجرات الحديثة) بىت، خۆ دەبىت مەكتەبە تايبەتەكان و ئەھليەكان، خويان مەناھىجەگانيان ئەوئەندە تازە و ھەديس بىت، خويان مواكەبەى ئەو تەفەدومە بکەن، كەوا لە دونياى دەرەو ھەيە، پيوست ناکات وەزارەتى پەرورەدە پييان بلى، چونكە وابزانم ئەوان دەبىت بەشيۆەيەك بن بە شيۆازىك مۆديرن و تازە و، ھەميشە لە گۆرانكارى دا ھەبىت مەناھىجەگانيان، موناھەسەيەك دروست بکەن ھەم لەنيوان خويان وەكو قوتابخانە ئەھليەكان، ھەميش و لا خەلگى بکەن، كەوا لە حكوميەووە بتوانىت روو لە ئەھليەكان بكات، بۆيە بە دیدى من ئەمە ئەصلەن لیرە ئەگەر بمينيئتیش زيادەبەو نەبوونى باشترە لە بوونى، خالى سييەم دەئيت (الاهتمام بتعليم اللغات الاجنبية الحية) خوى ئەو قوتابخانانە زياتر ئەو قوتابخانانەن كە زياتر بە لوغاتى تر دەخوينن، بە لوغاتى ئىنگليزيە يەعنى تەعليميان بە لوغاتى تر، ئەگەر ھەرچەندە ھەش بىت بە كوردى، بەلام ديارە ئەوان گرینگىەكى تايبەتى دەدەن بە لوغاتى ئەجنەبى، بۆيە ئىھتەمامەكە لیرە زيادە ھەر بليين (التعليم باللغات الاجنبية الحية)، خالى چوارەم دەئيت (تهيأة ارضية مناسبة للتنافس) خۆ ئەم ياسايە نيە بليين موناھەسە دروست دەكات لەنيوان قوتابخانەكان، خويان قوتابخانەكان بە مەنھەجەگانيان بەشيۆازى دەرس وتنەوھيان بە بەرنامەكەيان ئەوان

خۇيان بۇ خۇيان موناڧەسە دەكەن، ئەم ياسايە دەبىت سابىت بىت، نابىت ئەو بىپتە ھۇكار بۇئەۋەدى موناڧەسە دروست بىپت لە نىۋان قوتابخانەكان، بۇيە بە دىدى من ئەصلەن موناڧەسە دروست كردن بەپىي ئەم ياسايە دەبىتە ھەئەيەكى زۇر زۇر گەورە بۇ قوتابخانەكان، پىنچەم دەئىت (تشجىع عملىة الاستمار) خۇ ياسايەك ھەيە ياساى ئىستسمارە، كە چەند سالىكە قوتابخانە ئەھلىەكان و نەخۇشخانە ئەھلىەكانىش، ھەر بەپىي ئەو ياسايە دادەنرىت، بۇيە لىردە ئىمە ياسايەكى تايبەت دادەنرىن، بۇئەۋەدى بەپىي ئەم ياسايە ھەندىك زەۋابت و رەۋابت دابنىن، بۇ ئەو قوتابخانە ئەھلىانەكى كە تا ئىستا بەپىي قانونى ئىستسمار كاريان كروۋە، بۇيە لىردە (تشجىع عملىة الاستمار) نازانم بە دىدى من بە بۇچوونى من كفرە مەسەلەكى پەرۋەردە ئىستسمارى تى بىكرىت، بەلام مەسەلەكى پەرۋەردە راستە ئىمە تەشجىعى مەدارسى ئەھلى دەكەين نەك بۇ ئىستسمارەكەى، بەلكو تەشجىعەكە بۇ ئەۋەيە كەۋا مەناھىجى تازە دىت، بارى قورسى سەرشانى ۋەزارەتى پەرۋەردە قوتابخانە حكومىەكان كەم دەكرىتەۋە، ھەرۋەھا لوغاتى (حى) تر ھەيە كەۋا دەخوئندىرئىت، مەناھىجى تايبەت ھەيە كەۋا دەخوئندىرئىت نەك موناڧەسە كردن و ئىستسمار كردن، زۇر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

ناشتى خان فەرموو.

بەرىز ناشتى صالح عزيز:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ئامانجەكان، بەشيوەيەكى گشتى ئامانجەكان كۆمەئىك خالى تىدايە، ئەگەر سەيرى خالى يەكەم بىكەين، باس لە دەرفەتى تەربىيەو تەعلیم دەكات، لە خالى دوۋوم باس لە فراوانكردنى ۋەسائىلى تەعلیم دەكات، لە خالى سىيەم باس لە تەقويەى زمان دەكات، خالى چوارەم باس لە عونصرى موناڧەسە كردن لەنىۋان مەدارسەكان دەكات، خالى پىنچەم باس لە تەشجىعى ئىستسمار دەكات لە بواری تەربىيەو تەعلیم، خالى شەشەمىش باس لە ئەو خوئندكارانە دەكات تەقويە، يان بەردەۋامى دان بە خوئندى ئەو خوئندكارانەكى كە لە دەروە دىن، بەلام تىكرای پرۆژەكە خۇى بە دافىعى رىكخستەن، ئامانجى رىكخستنى ئەم قوتابخانە ناھكومىانەيە، لە رىگای رىكخستن و چاودىرى كردنى لەلايەن ۋەزارەتى پەرۋەردەۋە، راستە لە بابى مۆلەتدان كۆمەئىك شت باس كراۋە، بەلام ئەۋانە مىكانىزمە بۇ جىبەجى كردنى ئامانجەكە، ئىمە لە ناۋنىشانى پرۆژەكەدا ھەدەفى رىكخستمان لىك كردهۋە، وتمان نابىت لە ناۋنىشانى پرۆژەكە ھەبىت، خۇ دەبىت لە ئامانجەكاندا ھەبىت، چونكە بەشكى گەورە ئەم ياسايە برىتە لە تەنزىمى عىلاقە لە نىۋان ۋەزارەتى پەرۋەردە و، ھەرۋەھا ئالىەت دۆزىنەۋە بۇ موراڧەبە كردنى ئەم قوتابخانە ئەھلىانە لە رىگای ۋەزارەتى پەرۋەردەۋە، ناكرىت يەككى لە ئامانجەكانمان برىتى نەبىت لە رىكخستنى ئەو پەيوەندىيەۋ، كە خۇشمان ھەموومان ئىعتراڧ دەكەين بۇشايىەكى گەورە ھەيە بۇ چاودىرى كردنىان، بۇيە

من پروام وایه ئهوانه‌ی له بابەکانی تردا هاتووە میکانیزمە بۆ جیبەجی کردنی ئامانجی ریکخستن، پیویستە ئامانجی سەربەخۆ بێت که ئیزافە بکریت له خالی هەوتدا، بریتی بێت له ریکخستن و چاودیری کردنی قوتابخانە ناھکومیەکان، له رینگای وەزارەتی پەرودەدووە بەپێی ئەو ریکارە یاسایانە‌ی که لەم یاسایە دەرەجیت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان.

پهیمان خان فەرموو.

بەرپز پهیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە له بنەما گشتیەکان پێشیار دەکەم، که خالی یەکەم له و بنەما گشتیانە ج بێت؟، تەبەعن ئیمە که مۆلەت دەدەین قوتابخانەکان با بلیین خاوەن ئیستیمارەکان قوتابخانە دەکەنەو، بەلام ئیمە چیان پی دەدەین قوتابی خۆمان، که ئەو قوتابیانە بەراستی خازەن له بۆ پرۆسە‌ی خۆیندن، که پرۆسە‌یەکی نیشتمانیه مەسەلەن حکومەتی هەریم ئیدارە‌ی نیشەکه دەکات له رینگای وەزارەتی پەرودەدووە، بۆیه بەرای من خالیکی زۆر گرینگ که لێرە ئامازە‌ی پینەکراو، ئەویش ئەوویە که یەک له ئەهەدافە یانیش ئامانجە هەرە سەرەکیەکانی پرۆسە‌ی خۆیندن بەینیتە جی، یانیش با بلیین پرۆسە‌ی بایەخدان بە ئەو تاکە‌ی که بەشداری دەکات له و پرۆسە‌یە، ئەویش له رینگای ئەو دەرستەو، بایەخدان بە دروست کردنی کەسایەتی خۆیندکاران و پیادەکردنی مافەکانی مرۆف بە گوێرە‌ی پەرنسیبە نیۆدەولەتیەکان، چونکه بەراستی له زۆر قوتابخانە تاییبەتیەکان ئەو کیشە‌یەمان هەیه، ئەو هەتا قوتابخانە‌یەکی با بلیین ناوی هات فەترەکانی تر قوتابی تەهیدید دەکات و سجنی دەکات له ژوورەو، قوتابخانە‌یەکی تر بە جوړیکی تر، قوتابخانە‌یەکی تر دەلیت ئەگەر پارە نەهینیت له خۆیندن دادەبرینم، بەلام پەرنسیبە نیۆدەولەتیەکانی مافی مرۆف زۆر زۆر لەو گەورەترە و، دەبیت هەم پشتگیری خالەکه‌ی ناشتی خان دەکەم، که دەبیت بەراستی خازە بێت، بۆ تەواوی ئەو رینگا یاسایانە‌ی که وەزارەتی پەرودە دەری دەکات و، با بلیین بۆچی؟ بۆ ئیستمراریە‌ی یەعنی بەردەوام بوونی پرۆسە‌ی خۆیندن، که بەشیوویەک بێت که خەلک هەست پی نەکات، که ئەو دابراو له و پرۆسە‌یە‌ی که حکومەتی هەریم پیادە‌ی دەکات، نەک ئەو دابراوە‌ی تیدا نەبیت هەمان کەسایەتی هەبیت له خۆیندنی حکومی و خۆیندنی ناھکومی، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان.

کاک ئاسۆ فەرموو.

بەرپز بکر کریم محمد (ئاسۆ):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری له راوو بۆچوونی لیژنە‌ی پەرودەو خۆیندنی بالاً دەکەم، بەلام له گەل ئەو هەشدا یەک، دوو مولاھەزە‌ی بچووکم هەیه لەسەر ئەو راوو بۆچوونەکانیان، له فەقەرە‌ی سییەم دەلیت (الاھتمام بتعلیم

اللغات الاجنبية الحية، الى جانب المناهج التعليمية المقررة، لغرض اعداد الكوادر المتخصصة والكفؤة في مجالات التواصل العلمي والتربوي والمهني والتكنولوجي) پيم وايه (لغرض اعداد الكوادر المتخصصة) نهوه له قوناغىكى ديكهدا ديت، نهمه لهو قوناغه نيه له قوناغى بنهپهتى و ئيعدادى، نه لهويدا كه واديرى موته خهسيى كهفونى هى مهجالاتى ته واصلى علمى لهوى نيه، به برواى من لوغاتنه نهجنهبيه كه به ته نيائى كافيه، له فهقهره شهش دهئيت (اتاحة الفرصة امام الجاليات وللجئين الوطني والاجانب) من پرسيارنك له ليژنهى پهروهده دهكهم، نهرى بهراستى لاجيئى وهتهنى چيه؟ نهرى موسته لهحيكى لهو مابهته ههيه له قانونى دا؟ لاجيئى نهوهيه كه له سنوورنك دهپهريتهوه بو سنوورى ولائيكى تر، نازانم ئيوه مبهستان چيه؟ بوئه بهراستى پيوسته نهو وشهيه لاجيئى يان شتهكانتان رونتر بكرهتهوه، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى پههلهمان.

زيان خان فهرموو.

بهريز زيان عمر شريف:

بهريز سهروكى پههلهمان.

بهنيسهته ماددهى دووهم برهه پينجهم، كه دهئيت فهراههم كردنى بوار بو كيبركى له بوارى پهروهده، من واى به باش دهزانم كه بوتريت له بوارى پهروهده له نيوان قوتابخانه حكوميهكان و ناحكوميهكان، بوئهوهى نهو كيبركييه لهو دوو نيوانه ببيت، چونكه ههر له خالى يهكهمددا دهئيت بو زيادكردنى تواناكانى فيركردنى نوئى بو سهر نهو توانانهى كه حكومهت ههيهتى، ماناى وايه نهو تواناى يهيه كه له ناحكوميهكان دا ههيه ناگاته حكوميهكان، جا تاوانى نهو مندالانه چين كه لهو شوينانه دهخوينن، لهبهرتهوه پيوسته كيبركيكه له نيوان نهو دوو قوتابخانهيه بيت حكومى و ناحكوميهكان، له خالىكى تر پشتگيرى قسهكانى ناشتى خان و پهيمان خان دهكهم، خالى ههوت زياد بكرهت بو چاوديرى كردنى نهو قوتابخانه ناحكوميهكان، چونكه زور جار نهو دايك و باوكانه كه مندالهكانيان دهبن بو نهو شوينانه، له دواى ماوهيهكى كه م پهشيمان دهبنهوه ههول دهدهن بيهبن بو شوينى تر، مهسهلهن زور شت ههيه داوايان لى دهكهن پوښاك له يهك كوكا بكرن، كوكاكه خوڻيان ديارى دهكهن، نهو سههرهشى كه لهوى ههيه دووقاتى بازار زياتره، لهبهرتهوه بوئه دهبيت خالىك زياد بكرهت، بوئهوهى چاوديرى نهو قوتابخانه بكرى و، زور سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى پههلهمان.

شليز خان فهرموو.

بهريز شليز محى الدين صالح:

بهريز سهروكى پههلهمان.

من پشتگیری رهئی لیژنه‌ی په‌روه‌ده ده‌که‌م، به‌س له مادده‌ی سی وده‌کو هاوکارانم وتیان نه‌و ئیه‌تمامه لابریت، چونکه نه‌وان خویمان هر به زمانی بیانی ده‌خوینن، به‌نیسه‌ت نه‌و (لغرض اعداد الكوادر متخصصة) فی‌علنه نه‌وه بو جامیعاتی تایه‌ت، چونکه نه‌و کاته ته‌خه‌سوس ده‌کات، به نیسه‌ت مادده‌ی پی‌نجه‌م که ده‌لیت (تشجیع عملیة الاستثمار الوطني والاجنبي في الاقليم في مجالات التربية والتعليم في اطار البرامج والنظام الحديثین)، نه‌لی‌ره‌دا ئیمه یاسای ژماره چواری سالی (2006) مان هه‌یه، که له یاسایه له برکه (10) ده‌لیت (التعليم بجميع مراحلہ ضمن السياسة التعليمية في الاقليم)، نه‌گه‌ر ئیمه حه‌سه‌بی قانونه‌یه‌که ئیزافه بکه‌ین بو نه‌م مادده‌یه، بو‌نه‌وه‌ی به‌راستی وه‌زاره‌تی ته‌ربیه دائیمن ته‌نسیقی هه‌بی‌ت له‌گه‌ل وه‌زاره‌تی وه‌به‌ره‌ینان، که هاوول‌اتی‌ه‌که یان هر که‌سیک یان یه‌کیکی ده‌روه دیت ده‌یه‌وی‌ت مه‌کته‌بی‌ک بکاته‌وه، ته‌بعنه ته‌نسیق له‌نیوان هه‌ردوولا هه‌بی‌ت، نه‌م ئی‌جازیه ده‌جیت بو ته‌علیمه‌که، نه‌ویش ئی‌جازه‌که‌ی وا ده‌داتی بزانی‌ت به‌رنامه‌که‌ی چیه و شته‌کانی تری بو په‌یدا ده‌کات وده‌کو زه‌وی و نه‌وانه، من بو‌یه ته‌ئکید ده‌که‌م چونکه به‌راستی ده‌سته‌ی وه‌به‌ره‌ینان یاساکه‌ی وایه، که ده‌بی‌ت له‌گه‌ل حیله‌اتی مه‌عنی زور ته‌نسیقی هه‌بی‌ت، که به‌داخه‌وه له (301) پرؤزه‌ی ئی‌ستسماری ته‌نها دوو پرؤزه‌ی ته‌ربه‌وی تیدایه، به‌لام نه‌گه‌ر نه‌و ته‌نسیقه هه‌بی‌ت وایزانه ئی‌شه‌که به ری‌ک و پی‌کتر ده‌روات و، زور سوپاس.

به‌رپز د. ارسلان بایز اسماعیل / سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

مامؤستا کاوه فه‌رموو.

به‌رپز کاوه محمد امین:

به‌رپز سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

من پشتگیری لیژنه‌ی په‌روه‌ده و خویندنی بال‌ا ده‌که‌م، له دارشته‌وه‌وه سی‌اغه کردنی نه‌و مادده‌یه، به‌راستی پرؤزه‌ی نه‌صلی زور له‌گه‌ل نه‌تی موشه‌ریع و له‌گه‌ل ناوه‌رؤکی مادده‌که ناگونی‌ت، که به ئاراسته‌ی په‌روه‌ده‌وه فی‌رکردن بی‌ت، نه‌وه‌ی لیژنه‌ی خویندنی بال‌ا کردوویانه به ری‌ک و پی‌کی، هه‌م سی‌اغه‌یان کردووه‌ته‌وه له رووی عه‌ره‌بی و کوردیه‌وه، هه‌میش به‌راستی گونجاوه له‌گه‌ل ناوه‌رؤک و مه‌به‌ستی یاساکه، زور سوپاس.

به‌رپز د. ارسلان بایز اسماعیل / سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

سیوه‌یل خان فه‌رموو.

به‌رپز سیوه‌یل عثمان احمد:

به‌رپز سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

ته‌واو نه‌بن قسان ناکه‌م، به نیسه‌ت نه‌و مادده نه‌وه‌لن ده‌لیت (اضافة امکانات التعليم الحديثة الى الامکانيات التي تمتلكها الحكومة) هه‌تا ئیره له‌گه‌لیم، به‌لام که بلیت (بقصد المساعدة للوصول الى غايات عملية التعليم الوطني والقومي)، من ده‌پرسم ئایا کابرایه‌کی سه‌رمایه‌دار یان کابرایه‌کی بی‌گانه بی‌ت

هاوکاریمان بکات، له بوئنه وهی منداله کانمان فیږه خوښه ویستی و نیشتمان په روډی و خوښه ویستی ولات و نه ته وه مان بکات، نه دی ئیش و کاری نه و کورده و وزارتی په روډه له هه ریښی کورستان چیه؟ نه و بیټ هاوکاریمان بکات واته له یه کهم تنهها (التي تمتلكها الحكومة) نه گهر هاوکاریمان دهکات له ته کنه لوجیای نوی، له موخته بهرات، له بایه خدان به ودرزش، بایه خدان به هونه، بایه خدان به کردنه وهی پيشانگا قهیدینا، به لأم به هیچ شیوهیه که من له گهل نه وهی نیمه بیټ هاوکاریمان بکات، له بوئنه وهی فیږه خوښه ویستی نیشتمان و نه ته وه مان بکات نه وه خالی یه کهم، له بهر نه وهی وتم قسان ناکه م هه تا خه لاس نه بن، پیښ خوښ بوو گویت لی بیټ، به نیسه بت خالی دوو همیش هاوړام له گهل کاک ناسو (توجیه المساعي والقدرات الوطنية والاجنبية) تائیره، له بهر نه وهی (تأهیل تدریب واعداد الكوادر المتخصصة) ده که ویته سهر نه ستوی زیاتر وزارتی خویندنی بالآ، به نیسه بت مونافه سه ش هاوکارانم باسیان کرد و، زور سوپاس.

به ریښ د. ارسلان پایز اسماعیل / سهرۆکی په رله مان.

عظيمة خان فەرموو.

به ریښ عظيمة نجم الدين حسن:

به ریښ سهرۆکی په رله مان.

من هه رچه ند له گهل پرؤژده که بوویمه، به لأم ئیستا یه که تیبینی بچووکم لا دروست بووه، ره خساندنی بواری نوی زیاتر بو په روډه و فیږکردن، وپړای نه و توانایه ی حکومت هه یه تی به مه بهستی په ره پیدان و یارمه تی دان، بو گه یشتن به ئامانجه کانی پرؤسه ی په روډه و فیږکردنی نیشتمانی، نه و نیشتمانیه لابریت، له بهر نه وهی مه هامی نه و خویندنه نه هلیانه، که دیت له شوینه جیا جیاکان قوتابخانه ده که نه وه، نه وانه به زمانی جیاواز، به کلتوری جیاواز نایه ن فیږی خویندن و فیږکردنی نیشتمانییت بکه ن، چونکه له مه که ته به حکومتیه کاندانه وه هه یه، نه مانه تایه تمه ندی خوین هه یه، سیستمی خوین هه یه، به رنامه ی خوین هه یه، لیږده نه کریت بلین نه گهر نه وانه به شیوهیه کی پیشکه وتوو تریش له وانه ی حکومتیه کان بن، ده توانین بلین به پی پرهنسیبه نیو ده وله تیه کان نه که نیشتمانی، ئامانجه کانی پرؤسه ی په روډه و فیږکردن به پی پرهنسیبه نیو ده وله تیه کان، نه که به پی په روډه و فیږکردنی نیشتمانی، چونکه نه وانه مه هامیان په روډه و فیږکردنی نیشتمانی نیه، مه هامیان زور له وه گه وره تره که هاتوونه ته هه ریښ به زمانی خوین، به سیستمی خوین وده کو وتم، سوپاس.

به ریښ د. ارسلان پایز (سهرۆکی په رله مان):

کاک صباح فەرموو.

به ریښ صباح بیت الله:

به ریښ سهرۆکی په رله مان.

منیش پشتگیری له رهئی لیژنه‌ی په‌روهرده و خویندنی بالا ده‌کهم که سیاغه‌یه‌کی باشیان دارشتووه بۆ ئەم ماددە‌یه، هه‌روه‌ها له ئامانجه‌کان به‌رپز جه‌نابی سه‌رۆکی په‌رله‌مان یه‌کیک له ئامانجه‌کان ئه‌وه‌یه که ببیته بارسووی و ئاسانکاری بۆ بودجه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روهرده به حه‌قیقه‌ت ئه‌وه‌ی تیدا ره‌چاو نه‌کراوه، هه‌روه‌ها پشتگیری له پینشیری کاک ئاسۆ ده‌کهم که ده‌لی وشه‌ی لاجیه‌ی وه‌ته‌نی به حه‌قیقه‌ت لابدری، چونکه جیگای نابیته‌وه لی‌ره، سوپاس.

به‌رپز د.ارسلان بایز (سه‌رۆکی په‌رله‌مان):

کاک قادر فه‌رموو.

به‌رپز قادر حسن:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

من ده‌ست خووشی ئه‌و پرۆژه یاسایه ده‌کهم، به‌راستی پرۆژه یاسایه‌کی گرنه‌گه به مه‌به‌ستی په‌روهرده‌کردنی رۆله‌کانی ئەم هه‌ریمه بۆ پی‌گه‌یان‌دنیان به ئاینده‌یه‌کی گه‌ش و موسته‌قه‌بە‌لیکی باش، به‌لام من پیموایه ئەمه مادام ئه‌و قوتابخانه ئه‌هلپانه له باخچه‌ی ساوایان و له مه‌رحه‌له‌ی بنه‌ره‌تی هه‌تا دوا‌ی رۆله‌کانی ئەم ولاته ده‌خوینن ده‌بی حساب بۆ په‌روهرده‌ی نه‌ته‌وه‌یی و نیشتمانی و کۆمه‌لایه‌تی ئەم هه‌ریمه بکری، چونکه ئەگه‌ر منائیک له سه‌ره‌تاوه له باخچه‌ی ساوایان هه‌تا ته‌خه‌روج ده‌کات له‌و قوتابخانه ئه‌هلپانه هیچ شتیکی ئەم ولاته فی‌ر نه‌کری، یه‌عنی وه‌کو ئینسانیکی نامۆ‌ی لی دیت و هیچ سوودیکی بۆ ئەم گه‌ل و نیشتمانه نابی، بۆیه من پینشیر ده‌کهم ئەمه به هه‌ند وه‌رگیری و مامۆستای تایبه‌ت به‌م ده‌رسانه‌ی که باسم کرد له‌و قوتابخانه ئه‌هلپانه‌ش دا هه‌بن، ئەمه له‌لایه‌ک، له لایه‌کی تر ده‌بی مونا‌فه‌سه‌یه‌ک هه‌بی له نیوان قوتابخانه ئه‌هلپه‌کان و قوتابخانه حکومه‌یه‌کان بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو خه‌لک روه‌نه‌کاته ئه‌و قوتابخانه ئه‌هلپانه، له‌لایه‌کی تریشه‌وه مومکینه بۆ هه‌موو خه‌لک له بواری ئابووری نه‌ره‌خسی بتوانن رۆله‌کانیان بنیرنه ئه‌و قوتابخانه ئه‌هلپانه، ئەگه‌ر مسته‌وا‌ی قوتابخانه حکومه‌یه‌کان به‌رز نه‌کریته‌وه من ته‌سه‌ور ده‌کهم ئیمه تووشی کیشه‌یه‌ک ده‌بین و له‌رووی په‌روهرده‌یه‌وه له‌م هه‌ریمه ئه‌شکالیکی دی دروست ده‌بی، ده‌بی مونا‌فه‌سه‌که وایی فه‌رقیکی ئه‌وتۆ له نیوان قوتابخانه‌ی ئه‌هلی و قوتابخانه‌ی حکومی نه‌بی، بۆ ئه‌وه‌ی له نه‌تیجه‌که له هه‌ردوو لا سوودی رۆله‌کانی ئیمه بی که ده‌رس ده‌خوینن و به‌و هیوا‌یه‌ی که موسته‌قه‌بە‌لیکیان بۆ ئەم گه‌ل و نیشتمانه هه‌بی، دیسان پشتیوانی ره‌ئی له خوشک و براییانم ده‌کهم که سه‌ره‌نجام ئه‌و قوتابخانه ئه‌هلپانه له هه‌موو مه‌رحه‌له‌کان دا ره‌بته‌یکیان له‌گه‌ل وه‌زاره‌تی په‌روهرده‌ی هه‌ریمی کوردستان هه‌بی، وه‌زاره‌تی په‌روهرده‌ی هه‌ریم ده‌سه‌لاتی له‌سه‌ر ته‌علیمات دان له هه‌ندی بواری تایبه‌ت دا له‌و قوتابخانانه دا هه‌بی، زۆر سوپاس.

به‌رپز د.ارسلان بایز (سه‌رۆکی په‌رله‌مان):

کاک فاضل فه‌رموو.

به‌رپز فاضل به‌شاره‌تی:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تىبىنىم لەسەر دوو بىرگەي ئەم پىرۆزەيە ھەيە، دەست خۆشى لە نووسىنى ئەم پىرۆزەيە و لىژنەي پەروردە دەكەم بەراستى پىرۆزەيەيەكى زۆر دەولەمەندە، بەلام ئەوئى كە من تىبىنىم ھەيە بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان ھەرچەندە جەنابت ئىشارەتتىكى كورتت پىدا، ئەويش لە ماددەي 2 لە خالى 1 دا كە دەلى گەيشتن بە ئامانجەكانى پىرۆسەي فىركردنى نىشتامانى و نەتەوئى، ھەموومان دەزانىن بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان ھەر لەم ماددەيە دا لە بىرگەي 4يشى باس لە گىرنگى دان بە توپىزىنەو دەربارەي زمانە بيانى و زىندووكان لە پال پىرۆگرامە بىرپار لەسەر دراوئەكانى خويندن، ئەمە بەراستى ھەموومان دەزانىن لە ھەرىمى كوردستان قوتابخانەي توركى ھەيە و قوتابخانەي فارسى ھەيە، قوتابخانەي فەرەنسى و ئەلمانى ھەيە، بەراستى ئەوئى كە گىرقت بۆ ئىمە دروست دەكات شىوئى پەروردە كردن و دەرسدانى رۆلەكانى ئەم ولاتە و ئەم نەتەوئى، نازانم وەزارەتى پەروردە تا چ ھەد ئاگاي لە پىرۆگرامى خويندننى قوتابخانە ئەھلىەگان ھەيە؟ چونكە ئەم مامۆستاينە ھەندى زۆرەي مامۆستاكان لە قوتابخانە ئەھلىەگاندا مامۆستاي بيانى، يەئنى ئەم مامۆستايە لەسەر چ پىرۆگرامىك دەرس بە رۆلەكانى ئەم ولاتە دەلى ھەم لەرووي زانستى و ھەم لەرووي نەتەوئى و سىياسىشەو، چونكە بەراستى ئەگەر مامۆستايەك بە شىوئىەكەكى خەلەل و پىموا نىە ئەگەر ھەرەكاتتىكى لەم شكەش بىرى و ون بىي، بەلام زۆر گىرنگە تا چ ھەدىك وەزارەتى پەروردە لەرووي زانستى و لەرووي نەتەوئى و سىياسىشەو چاودىرى ئەم قوتابخانە ئەھلىانە دەكات كە دەرس بە مندال و رۆلەي ئەم ولاتە دەلىن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك قادر فەرموو.

بەرپىز قادر احمد سمايل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وئەك دەوتىر پەروردە و خويندن، كۆمەلگا ئەگەر بەجوانى ئاراستە بىرى، كۆمەلگايەكى باش پىشكەش دەكەين، خەلكى كوردستانىش بە دىنبايەوئە لە پەرودە و خويندن دا پىويستمان بەوئىە بە بەرنامەي باش و گونجاو ئايندەيەكى باش بۆ ولاتەكەمان و بۆ نەوئەكانمان دروست بىكەين، خويندننگاي ناھكومى بە بىرواي من گىرنگەيەكى تايبەتيان ھەيە، ئەويش رەخساندى خويندننىكى باشە بۆ نەوئى تازە، بۆيە من پىشنيار دەكەم ئامانجەكانى ئەم خويندنگايانە رەخساندى بوايىكى نوئى و سەردەمى بى بۆ پەروردە و فىركردن لە پىرۆسەي خويندن دا، ھەر لە ئامانجەكانى زمان بۆ ئىمەي كورد لە ئىستا و ئايندەدا ئەھمىيەتتىكى باشى ھەيە، يەككە لەم ئامانجانە فىركردنى نەوئى بى بە زمانى جۇراو جۇرى بيانى، لە ھەمان كاتدا ئامانجىكى تر ئەوئىە كە ئەم خويندنگايانە لەزىر سىبەرى وەزارەتى پەروردە دا پىرۆسەيەكى پەروردەي نىشتامانى نەتەوئى بىنئىتە كايەو، كەرتى تايبەت وئەك دەبىننىن خويندننگا و تەننەت بيانى خويندننگاش لە كوردستان كەموكۆرپەكى تىدايە، بۆيە پىموايە دەبى لەرپى ئەم ياسايەو ھاندانىكى باش

بۇ كەرتى تايىبەت ھەبى، ھەم بۇ دروست كىردى خويىندىنگا و ھەم بۇ كىردىنە ھەبى خويىندىنگا و قوتايخانەى ناھكومى و ھەولدىن بۇ زياتر بەرە ھويىش بىردىنى پىرۇسەى خويىندىن، سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

شەونم خان فەرموو.

بەرىز شەونم محمد غىرىب:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەپراستى دا قىسەكانى من لەلايەن ھاورپىيان ئاشتى خان و پەيام خان كران، بە پىويستى نازانم دووبارەى بىكەمە ھە، زۇر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

لەيزنەى پەرورەدە، سۆزان خان فەرموو.

بەرىز سۆزان شەاب:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئىمە بەلامانە ھە زۇر پەسەندە كە بابەتى (تنظيم و متابعة المدارس الحكومية من قبل الوزارة حسب احكام هذا القانون) ئىزافە بىكى، ئىمە خالى يەكەم، خالى دووم، سەبارەت بە خالى سىيەم لەم ماددەيەيە، (لغرض اعداد الكوادر المتخصصة والكفاءة فى مجالات التواصل العلمى والتربوى والمهنى والتكنولوجيا) دوو مەبەستمان ھەيە، راستە ئەوانە مندا لا ھەتا ھەكو پۇلى 12 دەرنە چىن، بەلام لە ھەمان كات مامۇستاي خۇشمانيان ھەرگىر توو ئەوانىشيان پى گەياندوو، مامۇستامان ھەبوو ھەرىجى جامىعاتى خۇمان بوو دەورەيان پى بىنيو و ئىستا وانە بە ئىنگلىزى دەئىتە ھە، يەنى ئەوان موساھەمەيان كىردوو لە ئىعدادى كەوادىر دا، ئەگەر ئەندامانىشيان باش بن و موسىر بن ئەوان لادەبرى و ھىچ كىشەمان نىە، سەبارەت بە (لاجئيين الوطنيين) بەرىزان ئىمە كىشەيەكى زۇر گەورەمان ھەيە سەبارەت بە گەرانە ھەي رەوھندى كوردى لە دەروە، بۇيە لاجئيمان داناو، چونكە بەپراستى ئەمانويست تەعريفىكى .... بەلى ئەوانەيە دەستەواژەيەكە ھەلە بى، بەلام ئىو ئىستا راي بەرىزان ئىقتىراحاتان پىشكەشى ئىمە بىكەن، بۇ ئەو ھەي ئەو سىاغەتەيە دانىين، تىكايە رەوھندى كوردى كاتى كە دەگەپتە ھە مندا ئەكانى بە زمانى ئەو ولاتە دەخوينن، بەلام كە دىتە ھە ئىرە تەنھا ئىستعداد كە ھەيەتى پىي بخوينرى زمانى ئىنگلىزىيە، ئىمە لىرە ناوھىنانى ئەوان لە پال جالىەكان، چونكە ئەوان جالىە نىن، ئەوان لەو ولاتەى كە لىين جالىەن، بەلام كە دەگەپتە ھە دەبنە ھەو ھەو ولاتى ئەم ولاتە، بەلام سىفەتىكى تايىبەتايان ھەيە، مندا ئەكانيان ناتوانن بىخەنە مەكتەبى ئاسايى لەبەر ئەزانىنى زمانەكە و لەبەر ئەو ھەي نايانە ھەي مندا ئەكانيان

سائیان له کیس بچی و له بهرتهوه مهکتبه کراوتهوه تهلهبهشی ههیه، تایبهته ئیستا خوشهختانه به هوی زور بوونی مهکتبهی نههلیهوه و فیرکردن به زمانی ئینگلیزیهوه نهوه دهرفته زورتر رهخساوه بو منالی نهوه کهسانه که دهگهپینهوه، بهلام عائيلهیهکیشمان ههیه که دیپورت دهکریتهوه، ئیمکانیهته نهوهشی نیه و منالهکشی لهوی دهخوینی، مهکتبهیش ههیه به ئینگلیزی دهلیتهوه، له بهرتهوه دهبی نهوه دهرفتهیان بو برهخسین، بویه ناومان هیانوی لیره، نهگینا نهگهه پیتان باشه نهوهش لادهبهین و تنهها جالیات دهنوووسین و (الجالیات الکوردیه فی خارج اقلیم کوردستان والاجانب) نهگهه پیتان باشه ههر لای دهبهین و نهمر نهمری جهنابتانه، زور سوپاس.

بهپیز د.ارسلان بايز (سهروکی پههلهمان):

لیژنه یاسایی تیبینیتان نیه، د.رؤزان فهرموو.

بهپیز د.رؤزان عبدالقادر:

بهپیز سهروکی پههلهمان.

نهم مادهیه باس له نامانجهکان دهکات، نامانجی دروست کردنی نهوه قوتابخانانه له چیه؟ ئیمهش پاش وهرگرتنی تیبینی نهنامان پیمان باشه له چهند خالیك دمجان بکهین ههندی برکه و فهقههکان، واته مادهکه تۆزی کورت بکریتهوه له شهش خالی پیک دیت و بهو شیویه لهگهه پشتگیری بو نهوه پیشنیارانیه که له لایهن لیژنه ی پهروهده پشتگیری لی کرا و ئیمهش پشتگیری له ههمان پیشنیار دهکهین، سهبارت بهوهی که نهوه برکهیهی کیشهی زور لهسهه بوو (لاجئین من المواطنین) دهستهواژهکی وا چاپ کراوه، بهلام له کوتایی رستهکه دهلی (فی البلدان التي اتو منها) واته خهکی کوردستان له دهرهوه ژیاون و گهپانهوه بو کوردستان، مهبهست نهوهیه، بهلام (لاجئین من المواطنین) نهوانه خهکی کوردستان و لاجیی نینه، بویه دهستهواژهی لاجی پیویسته لادری و مهبهست نهوه کهسانهیه خهکی کوردستان و هاوولاتینه و له دهرهوه ژیاون و گهپانهوه بو کوردستان لهوی بهردهوامی به پرۆسهی خویندن دهن، ئیمه مادهکهمان بهو شیویه سیاغه کردوهتهوه، نهگهه دهرفته ههبی بیخوینمهوه بو نهوهی دهنگدانی لهسهه بکهین.

بهپیز د.ارسلان بايز (سهروکی پههلهمان):

جهنابی وهزیر تیبینیت ههیه؟ فهرموو.

بهپیز د.عصمت محمد خالد(وهزیری پهروهده):

بهپیز سهروکی پههلهمان.

من بهس روونکردنهکا هه، مامۆستایهکی پرسیار کر که پرۆگراما وهزارهتا پهروهدی هاژی ههیه یان نا، ههمی پرۆگرامیت پهروهدهی دینه موسادهقه کردن ژ وهزارهتا پهروهدی و ههمی ژی خیندنا نیشتمانی و بهرچاق وهرگرتنا خیندنا ئایینی ژیا تیدا ههیه، ژ بو فی چهندی روونکر دیارن.

بهپیز د.ارسلان بايز (سهروکی پههلهمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شەھاب:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورن که من له تەوزیحاتەکاندا له خالی یەکەم دا که باس له تەعلیمی نیشتمانی دەکەین، بەلێ قوتابخانە تایبەتەکان و ئەھلیەکان پەرورەدی نیشتمانی دەخوینن، ئامانجی که دەلێین (للوصل الی غایات العملیة التربیة والتعلیم الوطنی) ئەو هاتوو له ماددە 4 پینجەمی یاسای وەزارەتی پەرورەدە هاتوو که مەھامەکانی وەزارەت چیه و له بهینی دا دەلێت که تەعلیمی وەتەنی ئامانجی ئەوانە و سیاسەتی بو دادەرپژن، له ماددە چوارەمدا ئەو هەیه و فەقەرە یەکەم، ئەو مەکتەبانەش و ئەو قوتابخانەش بێ گومان مادام لەژێر سایە وەزارەتی پەرورەدەدا ئێوانیش موساھەمە دەکەن له جی بەجی کردنی ئەو مەھامانە بۆیه پەرورەدی نیشتمانی دەبێ تیایدا بمینیتەو، ئیمە نەتەوھییەکەمان لابردوو، چونکە ھەندێ قوتابخانە ھەیه بابەتی که باسی نەتەوھیی دەکری، ئەوان بەو شیوھە مۆلزم نین بە زمانیکی بێ گانە وانە بلێتەو.

بەرپز د.ارسلان پایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.سەرورەر فەرموو.

بەرپز د.سەرورەر عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەس بۆ ئەو بەدحالی بوونیک نەبێ لەو خالە ی که باس دەکەین برادەرەن زۆر پرسیاریان مەسەلە ی رەخساندنی دەرھەت لەبەر دەم رەوھند و پەنابەرانی نیشتمانی و بیانی، ئەمە بەشیکێھتی که سۆزان خان باسی کرد، بەلام مەبەستی ئیمە له دانیشتنەکانیش و لێرەش دا لەوانە ھیه وشەکه له شوینی خۆی نەبێ و وشەیکە تر دانین، مەبەستمان ئەو بوو ژمارەیکە زۆر له کوردی پارچەکانی تری کوردستان ھاتوو نەتە ئیرە، که دینە ئیرە بۆ ئەو ئەمە بەشیک بێت و جوړیک بێ لەوھ ی که دەتوانن لەو شوینانە دا بخوینن، ھەندیکیان جی دەکریتەو بۆیان، یەگێک له مەبەستەکانمان ئەو بوو، بۆ ئەوھ ی وشەکه له شوینی خۆی نەبێ نیشتمانی، نازانم وشەیکە تری ئەگەر بۆ دانین.

بەرپز د.ارسلان پایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شەھاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ھیچ مومانەتیک یاسایی نیە له ھەریمی کوردستان بۆ ئەوھ ی ئەوانە ی که لاجیئی پارچەکانی تری ھەریمی کوردستان و لاجیئی ھەر چی ولاتیکی تر بن و پەنابەر بن له ھەریمی کوردستان دابن ھیچ

مومانه‌تیکى ياسایى نیه له‌وهى كه ئەوان له قوتابخانه‌ى تايهت و ئەهلى بخوینن، هیچ مومانه‌عاتیکى ياسایى نیه، له‌به‌رئ‌ه‌وه ئیمه کاتى خووشى ئەگهر به‌رپزان ئەندامانى لیژنه‌ى په‌روه‌رده بیته‌وه یادیان باسى ره‌وه‌ندى كوردیمان کردووه، زۆر سوپاس.

به‌رپز د.ارسلان بايز (سه‌رۆكى په‌رله‌مان):

ئیس‌تا ئاخر سیاغه‌ى موشته‌ره‌کمان بۆ عیلاج بکه‌ن، سۆزان خان فه‌رموو.

به‌رپز سۆزان شهاب نوری:

به‌رپز سه‌رۆكى په‌رله‌مان.

سیاغه‌که‌ى ئەخیر بخوینینه‌وه پاش ئەوه‌ى كه گفتوگۆمان کرد له‌گه‌ل به‌رپزان.

الفصل الثانى

الاسس العامة لتأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية

اولاً/ الاهداف

المادة الثانية

تأسس المدارس والمعاهد غير الحكومية من اجل تحقيق الاهداف الاتية:

1 / اتاحة مجالات جديدة اكثر من التربية والتعليم اضافة الى امكانيات الحكومة بغية التطوير والمساعدة للوصول الى غايات عملية التربية والتعليم الوطنى.

2/ تأمين وتهيئة المستلزمات المتنوعة لتحديث عملية التربية والتعليم عن طريق البرامج والاجراءات الحديثة وفق اسس ومبادئ هذا القانون.

3/ الاهتمام بتعليم اللغات الاجنبية الحية الى جانب المناهج التعليمية المقررة.

4/ تهيئة ارضية مناسبة للتنافس فى مجال التربية والتعليم بغية تطوير اتجاه التنمية البشرية والابداع اكثر فى التربية والتعليم بتجسيد النماذج الحديثة والعصرية فى النظم والمناهج التربوية.

5/ تشجيع عملية الاستثمار الوطنى والاجنبى فى الاقليم وفى مجالات التربية والتعليم فى اطار برامج ونظام حديثين.

6/ اتاحة الفرصة امام الجاليات والاجانب والعائدون الى اقليم كوردستان من خارج الاقليم حتى لاينقطع ولغرض استمرارهم فى التربية والتعليم الوطنى وتوفير مستلزمات التربية والتعليم وخدماتها بحيث تنسجم مع مناهج التعليم فى الاقليم وفى البلدان التى اتو منها.

خائیک ماوه كه داوا كراوه ئیزافه بكرى، كه (تنظيم ومتابعة المدارس الحكومية من قبل الوزارة وحسب احكام هذا القانون)، داواى ئەوه‌كراوه، به‌لام به‌رپز ئەمه لی‌ردها جی‌گه‌ى نیه له مادده‌کانی تریش دا هه‌بووه، هه‌رچه‌نده ئیمه پشتگیری لى ده‌که‌ین و حه‌قیشه هه‌بى، چونکه هه‌دهف له مؤهلت پیدانى خویندن‌گه‌ى ناحکومى جیه؟، ئەمه هه‌ده‌فه‌که‌یه، به‌لام وه‌زاره‌ت جى ده‌کات له مه‌واده‌کانى ترده‌ا موراقه‌به ده‌کات و ئیشراف ده‌کات و حه‌ز ده‌که‌ن ئەوه به مادده‌یه‌کى سه‌ربه‌خۆ دانه‌نرى و دامان ناوه، به‌لام كه تۆ ده‌ئیی

ئەھدافى قوتابخانە تايپەتەكان ناتوانى بلىيى لە ھەدەفەكانى قوتابخانە تايپەتەكان (تنظيم ومتابعة المدارس الغير الحكومية من قبل الوزارة) ھەدەفى دروست بوونى قوتابخانەى تايپەت چيە؟ ئەم شتانەيە، ئەم ئامانجانەى ھەيە، بۆيە من داوا لە بەرپزتان دەكەم ئەو شەش خالەى كە خویندمانەو ھە كە لەگەل لیژنەى ياسایى ئەوان کردوویانەتە چوار خال، بەلام ئەمە زیاتر وەكو یەكە، لە مەزمون دا وەكو یەكە، بەلام ئیمە زیاتر خالەكانمان زیاد کردووە، بۆيە داوا دەكەین ئەو خالە بخریتە دەنگدانەو، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

بەو شیوەيەى كە خویندرايەو، كى لەگەل دايە تكايە دەستى بەرز بكاتەو؟ كى لەگەل دانیە؟ دوو كەس لەگەل دانیە، بە زۆرینەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۆ ماددەيەكى تر، سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 3 لە ياسای ئەسلیەكە

دووەم/ رینگەپیدان

ماددەى سییەم

ھەر كەسیك ئارەزووی كردنەو ھى قوتابخانەيەكى ئەھلى و تايپەتى يان فراوان كردنى يان ئەنجامدانى ھەر گۆرانكارىەكى ھەبى تاياندا پيوستە لەسەرى داواكارىەك بۆ رینگەپیدانى پيشینە پيشكەش بە وەزارەتى پەرورەدە بكات و وەزارەت داوايەكە يەكلا دەكاتەو ھەر رەد كردنەو ھەيەك لەلایەن وەزارەتەو پووبدات پيوستە بە پەلپىكى شىكارى بىت.

ئەمە نەسى ماددەى سییەمە كە ئەسلیەكەيە، بۆيە وەك خۆيم خویندەو بە بى ھىچ ئیزافەيەك.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

فەرموو.

بەرپز د. احمد وەرتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الثالثة

كل من يرغب فى افتتاح مدرسة أهلية وخاصة أو يود اجراء توسعات أو انجاز تغيرات فيها عليه تقديم طلب مسبق الى وزارة التربية للسماح له، الوزارة تبت فى الطلب وای رد من الوزارة يحدث يجب ان يكون بحجة تحليلية.

ئەو دەقەكە بەو شیوەيە ھاتووە.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

لیژنەى پەرورەدە، فەرموو.

بەرپز احمد ابراهيم وەرتى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دووم / مۆلتەدان

ماددەى سىيەم

بە گوپىرەى بنەماكانى ئەم ياسايە ھەموو كەسىكى سىروشتى و مەعنەوى جا بە شىوہى تاك بى يان كۆمەل، مافى دامەزاندنى قوتابخانەى نا حكومى و پەيمانگاى ھەيە.

2/ پىويستە بۇ دامەزاندنى قوتابخانەى نا حكومى و پەيمانگاى ۋە دەست كردن بە پرۆسەى خويىندىن و ئەنجامدانى گۇرپانكارى ريشەيى تىپايدا داواكارى نووسراو پيشكەش بە ۋەزارەت بكرى بە ۋەرگرتنى رەزامەندى.

3/ لەسەر ۋەزارەت پىويستە لە ماۋەيەك دا كە 45 رۆژ تى پەر نەكات لە رۆژى پيشكەش كردنى داواكە ۋەلامى يەكلاكەرۋە بەداتەۋە و ھەر رەدكردنەۋەيەك پىويستى بە پاساۋى رەۋاۋ بەلگەى سەلمىنراۋ بى.

4/ ئەگەر ۋەزارەت لە ماۋەى ياسايى دىارى كراۋدا ۋەلامى داواكارى نووسراۋى پيشكەشكارى نەدايەۋە، ئەۋا داواكار بە پەسەندكراۋ ئە ژمار دەكرى.

5/ دەبى ھەر قوتابخانە و پەيمانگاىەكى نا حكومى ناۋىكى تايبەت و جياكەرۋەۋى ھەبى كە لەگەل تايبەتمەندىە كەلتورى و پەرۋەردەيى و نىشتەمانىەكانى ھەرىم دا بگونجى.

6/ دەبى ھەموو قوتابخانە و پەيمانگا پەيرەۋىكى ناۋخۆى ھەبى كە بنەما گشتىەكانى كار كردن و چۆنىەتى بەرپۆەچۈۋنى كارى تىدابى لەگەل داواكارى مۆلتە دا پيشكەش بە ۋەزارەت بكرى و ۋەزارەت پەسەندى بكات.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

ئىمە يەك تىبىنيمان ھەيە، چۈنكە ئىمە ئەۋ ماددانەى ترمان لەبەردەستە، لەۋە دەچى ئەۋەى ئىۋە خويىندانەۋە ماددەكانتان تىكەل كرىبى، فەرموۋ سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، لەبەرئەۋەى دووم رىگە پىدانە و بە چەند ماددەيەك جياكراۋەتەۋە، ئىمە ۋەك لىژنەى پەرۋەردە ھەستاۋىن ھەر ھەموۋىانمان دەمچ كرىۋە كرىۋومانە بە يەك ماددە بە چەند فەقەرەيەك، چۈنكە ھەموۋى پەيوەستە بەرپىگەپىدان، چۆن مۆلتەى دەدرىتى، لەبرى ئەۋەى بە ماددە بى كرىۋومانە بەم شىۋەيە، ماددەى سىيەم و ماددەى چوارەم و ماددەى پىنجەم و ماددەى شەشەمىشمان ھەر كرىۋوۋە بە فەقەرەيەك لەناۋ ماددەى سىيەم، يەئنى ھىئاۋمانە، ماددەى 3 و 4 و 5 و 6 لەيەك داۋەتەۋە و سىلسىلەى رەقەمىمان داۋەتى و لەژىر ناۋنىشانى ماددەى سىيەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

لىژنەى ياسايى فەرموۋ.

بەرپىز د.رۇۋان عبدالقادر دزمىي:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمەش پىشتىگىرى لە دەمچ كىردنى چەند ماددەيەك دەكەين، لەبەرئەۋەى ناۋەرۋىكى ئەو ماددانە ھەموۋى لىك نىزىكن و باس لە پىدانى مۆلەت دەكەن بۇ ئەۋەى قوتابخانەيەكى لەو جۆرە كە ھوكمەكانى ئەم ياسايە دەپانگىرئەۋە دابمەزىت، پىشتىگىرى لەۋە دەكەين كە ئەو ماددانە دەمچ بىكرىن لەبەرئەۋەى يەك ناۋەرۋىكىان ھەيە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

جەنابى ۋەزىر تىببىنىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز عصمت محمد خالد(ۋەزىرى پەرۋەردە):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تىببىنىيەكا ھەيە لەسەر فى بابەتى، ۋەزارەتا پەرۋەردە پىشتى تەجروبا ۋى دگەل ئەفا ئىجازىت ھاتىنە دان دگەل ھەندى نىنە ئىجازە بىتە تاكە فەردا، ئىجازە بىتە دان بۇ كۆمپانىيەت پەرۋەردەيى سەۋانىيەت مەھەلىا عەدا باخچىت ساقا موشكىلە نىنە بدەنە فەردا، ئەو كەسانەى تىن ۋەگو شەخسەك ئىجتىمالە ئىختىساس نەبىتن، ئەمە ھەندەك سەرمایەت ھەى لازمە دگەل ئىختىساسا ھەندەك شارەزای بۇچوونىت پەرۋەردەيى بن، دا موستەھەق بىت ئىجازە بداتە ھەر كەسەكى ھات، بۇ فى چەندى مە پىشنىارا مە كو ۋەزارەتا پەرۋەردە ئەو مرۇقىت كو مۆلەتى دىتە كۆمپانىيات پەرۋەردەيى بن، خۇمالى يان بىانى، دوو/ رىكخراۋىت پەرۋەردەيى بن، خۇمالى يان بىانى دەۋلەتت بىانى رىكەفتن يان ژى ئەگەر كەسەك بىت بەس باخچىت ساوايا، ئەفە تىببىنىيا من لەسەر تەھدىدا ۋى مرۇقى كو ھەقى ھەى ئىجازە ۋەربىگرن و رىدانا ئەفى تاكە فەرد كىشەكا گەلەكى مەزنىە، ئىجتىمالە، دوو ملاحەزى ھەين لەسەر وان تىكستا 1 و 2 و 3 و 4 ئەز بىژم ئەگەر بىتە أ و ب و ج ئەو شتە ئىجتىمالە دروست تىر بى، (يىجب لتأسىس مدرسة خاصة والبدء بعملية التعليم واحداث تغيرات جذرية ....) ئەف تىكستە دروست نىنە، مراحەتەك بۇ بىتە كىرن، بەس خالا ئەۋەلى گەلەكە گىرنگە، لازمە ئەو مرۇقى ئىجازە ۋەرگىرتن تەئەيلىك ھەبىتن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

كى تىببىنى ھەيە؟ (ناھەنگ عارف، دلير، پەروين خان، عەزىمە خان، پەيمان خان، ئاشتى خان، كاك جەمال، شلىر خان، ھازە خان، كاك فاضل بەشارەتى، كاك سەردار، كاك خەلىل، كاك ئارام، ژيان خان، دكتور سەرۋەر، كاك عبدالقادر، گوليزار خان، بىرىقان خان، سىمىرە خان)، فەرموو ناھەنگ خان.

بەرپىز ناھەنگ عارف رۇۋف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھاتىنە فەقەرەيەكى دىكە دەلىت (منح الاجازة)، مەنحى ئىجازە شتىكى زۆر گىرنگە مەكتەبى خاص، ئەگەر تەماشای ستاندردى عالمى بىكەين مەكتەبى خاص لە صىن (83) بەندى ھەيە، لەو فەقەرەنە، لەو

بەندانە پيشان دەدات لەو جاليەى صين كە لە دەرەو دەخوینیت، ئیمە لە مەنحى ئىجازە هىچ ئىشارەتەمان بەو نەداو جاليەى كوردى ئەوئە لە دەرەو دەخوینیت خۆمان فەقەر بکەینەو ئىجازەى مەکتەبەكى بەدەینى لەوئە مەکتەبى بکاتەو، ئەو خیزانانەى كە دەگەرپنەو سەريان لى نەشيویت، يان حەقى ئىختياريان هەبیت، بۆ ئەوئە لەو مەکتەبە بخوینن، ئەوئە يەك.

بەنيسبەت دووم فەقەرە كە خاصە بەناوى (اسم المدرسه)، (اسم المدرسه) نايیت دەمچ بکريت لەگەل ئىجازە، لەگەل مەنحى ئىجازە، لە هەموو ستاندراتى عالەمى، لە قانونى صينيش فەقەرە (83) بە تەنيا بەندیکە خاصە بەناو، چونکە ئەوئە عیلاقەى بە ئەمنى قەومى و عیلاقەى بە ستيراتيجى و عیلاقەى بە هەدەفى مەکتەبەكە هەيە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك دلير فەرموو.

بەرپز محمد دلير محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەو راپۆرتەى ليژنەى پەرەردەم كە ماددەى سى و چوارو پينجيان كرددو بە ماددەيەك و كرددويانە بە شەش فەقەرە، بەلام بەنيسبەت فەقەرەى يەكەمى لەوئە راپۆرتەكەى ليژنەى پەرەردە، ئیمە باسى قوتابخانە غەيرە حكومىەكان دەكەين، يەعنى كەرتى تايبەت باسى مۆلتەيش دەكەين، دەلئيت بەگويرەى بنەماكان ئەم ياسايە هەموو كەسيكى سروشتى و مەعنەوى جا بەشيوەى تاك بئيت، يان كۆمەل، بە قەناعەتى من بگوتريت بەشيوەى تاك بئيت، يان كۆمپانيا، لە مەسەلەى مۆلتەدا كۆمەل نيە، تاك، يان كۆمپانيا، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پەروين خان فەرموو.

بەرپز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى سىيەم، من پيشنيار دەكەم كە چەند خالتيك بۆ ئەم ماددەيە زياد بکريت، يەك لەوانە دەبئيت ئەو قوتابخانە تايبەتە ستافيكى كارامەو ليهاوتوى هەبئيت، كە هەلدەستن بە وانە گوتنەو بە قوتابيان، لەبەر ئەوئە زۆربەى ئەو قوتابخانە ئەهليانە كە ئيستا لە هەريەمى كوردستاندا هەن سالى يەكەم كە دەيكاتەو ديارە ستافيك دئيت كە ئەو ستافە ئەمسال تەخەروجى كرددو، كە تەعيني دەكاتن، ديارە ئەوئە بە عەقد تەعين دەبئيت لەو قوتابخانە ئەهليە، سالى دووم ئەو مەجموعەيە هەمووى نەقل دەبن مەجموعەيەكى تر دئيت ديارە ئەوئە شارهزاييەكى كەمى هەيە هەلدەستيت بە وانە گوتنەو بە قوتابيهكان، بۆيە پيوسته ستافيكى شارهزاو كارامەو ليهاوتوو بئيت.

من پېشنیاریکی تریشم ههیه، سهبارت بهوه مولزدم بکریت به ههئدانی ئالای کوردستان لهسهه بینایه، لهبهه ئهوهی له ههریمی کوردستان قوتابخانهمان ههیه تایبهته مهنع دهکات که ئالای کوردستان لهسهه بینایه قوتابخانهکه ههئبکریت، ههروهها بهرنامهی پهروهدهی نیشتمانی که له مهکتهبهکه دهخویندریت ههئدهستیت به باس کردنی پهروهدهی نیشتمانی سهبارت به ولاتهکهی خوئی، هی ههریمهکه ناخویندریت، زۆر سوپاس.

بهپرز د.ارسلان بایز اسماعیل / سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، عهزیمه خان فهرموو.

بهپرز عظیمه نجم الدین حسن:

بهپرز سهروکی پههلهمان.

ئهو قوتابخانهی که وهزارت مؤهتهی پی ددهات، ئهو قوتابخانه تایبهتانهی که ههن له ههریمی کوردستان، ئهوهی که ئیستا گرفته، ئیمه دهبیت تهجروبه لهو گرفته وهبرگین، ئهو قوتابخانه بهبی ئهوهی ئهو مهرجانهی که قوتابخانهی ئههلین مهرجیان تیا بیت مؤهتیا پی دراوه، یهعنی ئیستا تازه کراوتهوهو ههیه، بهلام ئیمه بۆ ئهوهی پیش لهو بگرین لهم یاسایه دهتوانریت ئهو پهیرهوهی که دانراوه ههموو قوتابخانهیهکی تایبهت پهیرهویکی تایبهتی ههبیت لهگهئ بنهما گشتیهکانی کارکردن و چوئیهتی بهپروه چون، ههموو ئهه مهرج و بنهماینه لهگهئ پهیرهوهکهدا، لهگهئ مؤهتهکهدا تهقدیم به وهزارتهکه بکریت ئینجا بریار بدریت لهسهه پهسند کردنی ئهو مؤهته یان نا، بهلام که تۆ مؤهتتدا پیی دواي ئهوه هاتی بهسههکردنهوهی قوتابخانهکان و مهرج و بنهماکانی داوا لی بکهیت، یان پهیرهوهکهی بهچی دهچیت، تازه مؤهتت پیداوه داواکاریهکهت پهسند کردوو، بویه پیویسته لهگهئ پهیرهوهکه، لهگهئ بنهما گشتیهکان و مهرجهکان، ئینجا مؤهتهی بدریتی، سوپاس.

بهپرز د.ارسلان بایز اسماعیل / سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، پهیمان خان فهرموو.

بهپرز پهیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بهپرز سهروکی پههلهمان.

تیبینیم لهسهه ئهوهیه که خالی چواره له راپورتی لیژنهی پهروهده، دهئیت ئهگهه وهزارت له ماوهی یاسایی دیاری کراو وهلامی داواکاری نووسراوی پیشکهشکاری نهداپهوه، ئهوه داواکه به پهسند کراو ئهژمار دهکریت، من سهیرم بهوه دیت یهعنی بهراستی نازانم ئهوه چون بووه، ئهوه ههئیهکه بووه لهبن دهستان دههروه، یهعنی ئهگهه ئهوه کهسه دهستی پی کرد به معامهلهی تهقدیمات و شتی وا وهزارت مهنعی کردو نهیهشت بیکات، یهعنی حهقه وهزیر لییره تهداخول بکات، چون به پهسند کراو دهژمیردریت؟ یهعنی شتهکه نازانم، نایسهلینم.

خائىكى تر، ئەۋەدى ئاھەنگ خان باسى كرد، بەراستى ناو زۆر زۆر گرنگە لەۋە، دەبىت ئەۋ ناۋە گونجاو بىت لەگەل زروفي كوردستان و ۋەكو بلىين ئەمە ولاتى شەھىدى ھەرىمە، شەھىدى..... ھەر يەكە ناۋەك دادەنىت، ھەرفىكە، دوو ھەرفە، يەنى ھەقە ۋەزارەت ناۋەكان بداتە ئەۋ خویندنگاپانە.

خائىكى تریش، خالى شەشەم كە باس لە پەپرەۋى ناوخۆ دەكات، لىرە ئەۋ خالە زۆر روون نىيە، ھەموو قوتابخانە، يەنى قوتابخانەى بابلين بيانى كە دىت داۋايەكە پىشكەش دەكات، ئەۋە پەپرەۋى خۆى دەھنىت، تەبەن پىشكەشى دەكات با بزاني ئەھدافەكانى چىە، چۆن كاری قوتابخانەكە دەكات؟ بەلام ئەۋەدى ناۋەخۆ پەپرەۋى چى، يەنى ئەۋە خازىعە بۆ ھەموو، چونكە شتىكى ئەجنەبى پى نىيە، شتىكى غەربى پى نىيە، پرۆگرامەكانە، ھەموو رىكارە ياسايەكانە كە ۋەزارەت پابەندى دەكات، يەنى لىرە نازانم بەراستى ئەۋ خالە پىۋىستى بە دارشتنەۋە ھەيە، پىۋىستى بە روون كردنەۋەيەكى زياتر ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ناشتى خان فەرموو.

بەرىز ناشتى عزيز صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى مۆلەتدان، لەبەر ئەۋەدى من قەناعەتم ھەيە لەبەر گرنگى قوتابخانەۋە پرۆسەى فىرکردن و پەرۋەردە كردنىش كە بەشدارى دەكات لە بونىادى كۆمەلگا، لە برپرە سەرەكەكانى پىكھاتەى كۆمەلگايە، ئەۋەدى كە تەھكەكوم دەكات بە خویندنگا ئەھلىەكان شىۋازى مەنھەجەكەيەتى كە بەكارى دەھنىت، بۆيە لەۋ برۋايەم ئەمە بە تەنھا مۆلەتدان نىيە بۆ يەكەيەكى پىشەسازى، بۆ كۆمپانىيەك كۆمەلگى ئەۋەلەۋىياتى رەسمى بەھنىت و كۆمەلگى رىكارى ياسايى تەۋاۋى پى بىت كەۋاتە ئىمە مۆلەتى بدەينى، يەنى يەككە لە مەرجە سەرەكەكان ئەۋەيە كە شىۋازى ئەۋ مەنھەجەى لەۋ قوتابخانەيە بەكار دەھنىت چىە؟ بۆيە من داۋاكارم بەراستى ئىزافەى خائىكى بكرىت لە مەرجەكانى مۆلەتدان برىتە لە ھاۋپىچ كردنى ئەۋ مەنھەجەى كە بەكار دەھنىت، چونكە ئىمە نمونەمان ھەيە زۆر جار لە ھەندىك قوتابخانەى ئەھلى مەنھەجى سى مانگى حازر بوۋە، ھى شەش مانگى حازر بوۋە، من ھەز ناكەم ناۋى قوتابخانەكە بىنم كە كۆنتراكى لەگەل ھۆكۈمەتىشدا ھەبوۋە لە داۋى شەش مانگ ئەجنەبىەكان رۆشتۋونەتەۋە بە پەلە پرۋزە ھەۋلىانداۋە مەنھەجى شەش مانگى ئايندە حازر بكن، لەبەر ئەۋەدى تىكچوون، يەنى لەگەل بەندەكانى كۆنتراكەكە، لەگەل ھۆكۈمەتەكە پىك نەھاتوون، بۆيە من داۋاى ئەۋە دەكەم دەبىت ئەم خالە بەم شىۋەيە ئىزافە بكرىت (دەبىت ئەۋ پرۆگرامى خویندنى بەكار دەھنىت لەلایەن قوتابخانە ناھۆكۈمەكانەۋە لەژىر چاۋدىرى ۋەزارەتى پەرۋەردە ۋافەقەتى لەسەر كرا بىت)، لىرە

پېشپناز دهكەم، چونكه سهيرى برگهكانى ترم كرد شوپنېكى تيا نيهه كه من پېشپنازېك بۇ وهزارهتى پەروورده بكەم، كه وهزارهتى پەروورده لېژنەيهكى تايبەت دروست بكات له دواى تهعليما تەرگردن بۇ جې بهجې كردنى ئەم ياسايە بهناوى لېژنەى مەناھجى خویندنى ئەھلى، واتا تهقيمی خویندنى ئەھلى بكات، ئیمە هەمانە خویندنى فوتابخانە حكومیەكان، بەلام ئايا تايبەت هەمانە بۇ تهقيم كردنى پرۆگرامى خویندنگا ئەھلیەكان؟ یهعنى لېژنەيهكى موختەس بیّت، بۇ ئەوهى به خیرایی چاو بخشینیت به مەنەهجهكان و ئەگەر كورتهیهكیش، یان بیرۆكەیهكیش له مەنەهجهكه بیّت پاشكۆ بیّت لهگەل مۆلتهكهدا، ئینجا مۆلته بدریت بهو لایەنە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

زۆر سوپاس، كاك جهمال فەرموو.

بەرپز جمال طاهر ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

پېشپنازى ئەوهى لېژنەى تەربيه بۇ موداخەله من تەبهنى دهكەم و موناغهشهكەم لهسەر راپۆرتى تەربيه بیّت، دەستخوشیان لى دهكەم و هەولیانداوه كه ماددهكان كه متر بكەن، بەلام ئەگەر بیّتو سهير بكەین ماددهى سېیهه و ماددهى چوارەم پاش ئەوهى گۆرانكارى كرا لهلایەن لېژنەى تەربيه با بلیین پهيوەندى به یهكتریهوه ههیه، بۆیه من پېشپناز دهكەم ماددهى سېیهه و ماددهى چوارەم به یهك مادده دابریژریتیهوه دووباره صياغه بكریتیهوه، صياغهكەم درێژه، بەلام بهس بیدایهت دهئیم:

ماددهى سېیهه:

(لكل شخص طبيعي او معنوي منفرداً او جماعة حق تأسيس مدرسة او معهد حسب احكام هذا القانون:

1-تقديم طلب مكتوب الى الوزارة ويتضمن او متضمناً مايلي: اسم المدرسة او المعهد مع مراعاة الخصوصيات الثقافية والتربوية والوطنية للاقليم في التسمية) خالەكانى ماددهى چوار كه لیره هاتووہ بپن به تەسەلسول لهگەل ئەمە، خالەكانى تر (يرفق مع الطلب النظام الداخلي وعلى الوزارة البت.....) بۆیه من پېشپنازەكەم به نووسراو نووسیمه بۇ لېژنەى پهيوەندیدار دەنپۆرم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

زۆر سوپاس، دانیشتنى ئەمرومان كۆتایی پى دەهینین تا رۆژى دوو شەممە سەعات (11)ى پېش نیوهرۆ به خواتان دەسپیرین هەربژین.

د. ارسلان بايز اسماعيل
سەرۆكى پەرلهمانى

د.حسن محمد سوره
جیگری سەرۆكى پەرلهمانى

فرست احمد عبدالله
سكرتیری پەرلهمانى

كوردستان - عێراق

كوردستان - عێراق

كوردستان - عێراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتى زمارە (14)

دووشه‌مه رېښه‌وتی 2012\10\22

خولی سټیپه‌می هه‌نږاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (14)

دوو شەممە رېكەوتى 2012/10/22

كاتژمىر (11) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى دووشەممە رېكەوتى 2012/10/22 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى د.ارسلان بايز اسماعيل سەرۆكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپۇز د. حسن محمد سوره جىگىرى سەرۆك و، بەرپۇز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان. دانىشتىنى ژماره (14) ى خولى سىيەم، سالى (2012) ى خۇى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخۇى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (14) ى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كات (11) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى دوو شەممە رېكەوتى 2012/10/22 دا بەم شىوہيە بىت:

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خۇى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتىنى ئەمپۇمان دەست پى دەكەين، پەرلەمانى كوردستان، خولى سىيەمى ھەئبژاردن، سالى چوارەم، خولى گرېدانى يەكەم، ژمارەى دانىشتن 14، رۇژى دانىشتن 2012/10/22، بەرنامەى كار، بە پىى حوكمەكانى برگه يەكى مادده 20 له پەپرەوى ناوخۇى ژماره يەكى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان-عىراق دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى دا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژماره 14 ى ئاسايى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كات 11 ى پېش نيوەرپۇ رۇژى دوو شەممە رېكەوتى 2012/10/22 بەم شىوہيە بىت:

1-بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو گفتوگو کردنی پيشنياری ياسای رېكخستنی قوتابخانه ئەهلی و تايبەتەکان لە ھەريمی کوردستان دا.

ئىستاش بەريز جىگري سەرۆکی پەرلەمان ناوی ئەو ئەندامە بەريزانە ئەخوينیتەووە کە مۆلەت بوون یان نەھاتوون با بفرموی.

بەريز حسن محمد سورە-جىگري سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەندامانی پەرلەمان لە دانیشتنی ژمارە 12 ی ئاسایی لە 10/16 مۆلەت پیدراون یان ئامادە نەبوون 16 ئەندامە، ھەموویان مۆلەت بوون، بۆیە تەنھا ناوەکانیان ئەخوينیتەووە:

- 1-امینە زکری 2-برھان رشید 3-خورشید احمد 4-ئاراس حسین 5-صبیحە احمد 6-کەیلی اکرم 7-لیلی
- امیر 8-نەژاد عزیز 9-صبحاح محمد 10-علی حسین 11-شیردل تحسین 12-عماد محمد 13-احمد سلیمان
- 14-کۆیستان محمد
- 15-دکتۆر بشیر خلیل 16-عمر حمد امین.

بەريز د.ارسلان بايز سەرۆکی پەرلەمان:

بەخیرھاتنی وەزیری پەرورده و مونسیقی نیوانی پەرلەمان و حکومەتی ھەريمی کوردستان ئەکەین، ئىستاش بەردەوام ئەبەین لەسەر بەرنامەى کارمان ئەویش (بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو گفتوگو کردنی پيشنياری ياسای رېكخستنی قوتابخانه ئەهلی و تايبەتەکان لە ھەريمی کوردستان دا.) لیژنە تايبەتەکان فەرموون بۆ سەر سەگۆی لیژنەکان، لە دانیشتنی رابردوو ژمارەيەك لە ئەندامە بەريزەکان ناوی خۆیان نووسی و بەشیک قسەیان کرد و بەشیک ماوە قسە بکەن، ئىستا شلیر خان با بفرموی.

بەريز شلیر محی الدین:

بەريز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نيسبەت ماددەى دووھم (الاجازە)، ماددەى سێھەم لە برگە دوودا کە ئەلى (يجب تأسيس مدرسه خاصه والبدء بعملية التعليم واحداث التغيرات الجذرية)، من لە لیژنەکە ئەپرسم ، چونکە وایزانم ئەووە ئیشی مونسەسەى تەربیە خۆیەتی کە ئىجداسی جەزری بکا، لە تايبەتەکاندا چۆن چۆنیە؟ لە سێھەمدا ئەلى (على الوزاره ان تبت فى الطلب خلال مدة لا تتجاوز 45 يوما من تقديمه) لە برگەکەى تریشدا کە باسم کرد، ئیمە بەراستی لە ياسای وەبەرھێناندا بۆ پرۆژەى قوتابخانه ئەھلیەکان ئىجازەیان بدریتى، ئەوان ئەلین لە ماوەى 30 رۆژدا ئەبى ئىجازەکە جواب بدریتەووە، لیژنە کە توۆ وتت 45 رۆژ، بە شەرتیک ئەوان ئەو 45 رۆژە لەگەل جیھەى موختەص قسەى خۆیان ئەکەن و تەواوی ئەکەن، ئایا ئەم 45 رۆژە لەگەل ياسای ژمارە 6 کە ئىجازە ئەدرى بەو موستەسمیرەى کە ئەو خويندنگایە ئەکاتەووە تەعاروزى نابى؟

سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرمو ھاژە خان

بەرئىز ھاژە سلیمان:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پېشنيار ئەكەم مەسەلەى مۆلتەكە ئەو ماددانەى، ماددەى 5/4/3 ھەمووى بىكرى بە يەك، و بىكرى بە چەند فەقەرەپەك كە ھەمووى مەسەلەى مۆلتەكە لە خۇى ئەگرى، و خالىكى تر زياد بىكرى ئەويش ئەو قۇناغە ديارى بىكرى كە ئەو كەسە ئەيەوى بىكاتەو، واتە ئەيەوى قۇناغى بنەرەتى بى، يان ھەموو قۇناغەكان بى، ئەگەر قۇناغەكە ديارى بىكرى كە ئەو كەسە ئەيەوى بىكاتەو، و بە ھەمان شېوہ ماددەى 6 ھەموو ئەو مەرجانەيە كە بۇ كردنەو يان بۇ مۆلتەكەيە، من پىم باشە ئەويش لىك بدرى لەگەل ئەو ماددە، ھەمووى بىكرى بە يەك ماددە، لە دوو برگە خۇى ببىنئتەو، يەكەميان مۆلتەكە چۆن بدرى؟ دووهميان ئەو شروتانەى كە پىدانى مۆلتەكە چۆن بى؟ سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋىكى پەرلەمان.

فەرمو كاك فاضل.

بەرئىز فاضل حسن:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە ماددەى 3 من پېشنيار ئەكەم شېوہى نووسىنەكە بە شىوازيكى تر بى، ئەوہى من بە پەسەندى ئەزانم، لىرە ئەلئ ئەو كەسەى كە ئارەزووى كردنەوہى قوتابخانەى ھەيە، بە پرواى من وا بنووسرى، (لەو شوپنەى كە حكومت نەقسى قوتابخانە ئەبىنئ)، ئىعلانى بكا لەو شوپنە پىويستمان بە قوتابخانەيە، چونكە قوتابخانە ئەھليەكان دوو شىواز خەلك ئەيكەنەو، مونەزەمات و خەلكى فىرخوازو، من پېشنيارىش ئەكەم كە ئىمكانە لە ھەندئ جىگا قوتابخانە پىويست نەبى، ئەو پرۇژەيە بگۇردرى بە پرۇژەيەكى خىرخوازى كە ئەو ناوچەيە پىي زەرورە، ھەر لەو خالەدا پېشنيارىكى تر ئەكەم، ئەم مەسەلەى قوتابخانە ئەھليانە تەنھا مەركەزى پارىزگاكان نەگرىتەو، بەلكو ئەو قەزايەنەش كە زانكوى لى كراوتەو، ئەو قوتابخانە ئەھليانە بگرىتەو، ئەو بپارانە كە ئەدرىن نەقل بىكرى بۇ ئەو جىگايانەش كەوا زانكوى لى دروست كراو، چونكە ئىستا زۇربەى قەزاكانى ھەرىم زانكوى لى دروست كراو، بەلام بە پىي ئەم ياسايە ئەو قوتابخانە ئەھليانە ناچى بۇ ئەو جىگايانە، بۇيە پېشنيار ئەكەم ئەو قوتابخانە ئەھليانە ئەو قەزاو ناحيانەش بگرىتەو كە زانكوى لىيە، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋىكى پەرلەمان.

ناوہكان ئەخوينمەوہ بۇ ئەوہى ئەندامە بەرئىزەكان بزنان كەى نۇرەيان دى بۇ ئەوہى خۇيان نامادە بكەن، (كاك سەردار، كاك خلیل، كاك ئارام، ژيان خان، دكتور سەرورە، كاك قادر، گولئىزار خان، بىرىشان خان، سەمىرە خان)، فەرمو كاك سەردار.

بەريز سەردار رشيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ مۆلەت دان ماددەى سېيەم بەراستى حەقە لايەنى كەم ئەم خالانە رەچاۋ بىكرى بۇ ئەۋەى مۆلەت دانىكى تەندروست بى، شارەزايى و ليوەشاۋەيى، بەراستى ئەۋە پروژەيەكى بازارگانى يان پيشەسازى نيه ھەرگەسى مۆلەتى پى بەدى و ئىستىسمار بكا لە بوارى تەربىيە، حەقە شارەزاييەكى ھەبى، بەخشىنى برۋا نامە، يان تاقى كوردنەۋەكان، لە ژېر ئىشراقى تەربىيەدا بى، ناكرى ئەۋانە خۆيان كە ئەۋ لىژنەيە سەرپەرشتى ئەۋ خويىندنگا ئەھليانە ئەكەن، يان پەرۋەردە و فيرگردن ئەكەن، ەك ئەلئ پەرۋەردە و فيرگردنئىكى تەندروست كۆمەلگايەكى تەندروستى لى بەرھەم ئەھيىرى، بۆيە حەقە لايەنى كەم شارەزايى و بەخشىنى برۋانامە و تاقى كوردنەۋە لە ژېر ئىشراقى ئەۋ لىژنەيە دابى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو كاك خەليل.

بەريز خليل عثمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەۋەى من مەبەستەم ئەۋە بە نەتىجە پروژەيەكى ۋەبەرھىنانە كە ئەكرى، بەلام لىرە ۋا باس كراۋە كە يەكى كە ئەيەۋى پروژەيەكى لەم جۆرە بكا ئەبى تەنيا رېنمايەكانى ۋەزارەتى پەرۋەردە جى بەجى بكا، ئايا لىژنەى ياسايى ئىمە ياسايەكمان ھەيە بە ناۋى ياساي ۋەبەرھىنان، كە تىكەلاۋى ھەيە لەگەل ئەمە بۇ مۆلەت دان بە ھەرە پروژەيەك، ناكرى ئىمە لە پال ياساي ۋەزارەتى پەرۋەردە ناۋى ياساي ۋەبەرھىنانىش نەھىنين، بۇ ئەۋەى ھەردوو ياساكەى بەسەردا جى بەجى بى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو كاك ئارام.

بەريز ايوب نعمت (ئارام):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا پشتيوانى لە لىژنەى پەرۋەردە و خويىندنى بالائ ئەكەم سەبارەت بەۋەى كە ماف بدرى بە ھەر كەسايەتتەك تاك بى يان گروپ بۇ ئەۋەى خويىندنگەى ئەھلى بكاتەۋە، چونكە ئەگەر تەنھا مۆلەت بدرى بە كەس يان گروپ ئەۋە خۆمان بەربەستىكى گەۋرە دروست ئەكەين لەبەر دەم كوردنەۋەى خويىندگاى ئەھلى دا لەكاتتەكدا لەگەل ئەمانجەكانى ئەم ياسايەدا ناگونجى، كە كۆمەلئىك نامانجمان داناۋە كە فرسەت بدرى بۇ ۋەبەرھىنەران، يان بۇ ئەۋ كەسانەى كە ئەيانەۋى لەم بواردەدا كار بكەن، چونكە ئەۋكاتە ملكەچ ئەبى بۇ قانونى شەرىكاتى عىراقى، ئەبى لە پيشدا كۆمپانىياكە مۆلەتى بۇ دەربىنى ئەۋجا دواى ئەۋ

خویندنگا ئەھلیەكە، ئەمەش بەراستی دروست كردنى لەمپەرئىكى زۆرە، ئەوەى كە لیژنەى خویندنى بالا نامازەى پى كروووە وەك خوێ بمىنیتەووە، و ھەروەھا سەبارەت بە مۆلەت دان تەنھا ماددەى 3 بمىنیتەووە، ئەوانى تر زیاتر لە چوار چۆوێ تەعلیمات داىە، پىم باشە ھەر لە ماددەى 3 دا بە یەك خال نامازە بكریت و ئەو ماددانە ئیلاغا بكریت، باس لەووە بكرى كە كۆمەلئىك تەعلیمات لە لایەن وەزارەتى پەرورەدەووە دەرجى بۆ شىواز و بنەماكانى ئەو خویندنگا ئەھلیانە كە دەردەجى، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو ژيان خان

بەرئىز ژيان عمر:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس.

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو دكتور سەرور

بەرئىز د.سەرور عبدالرحمن:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تىبينيم نيه، جگه لهوهى كە ئيمه له لیژنەى پەرورەدە و خویندنى بالا ئيمه ماددەكەمان دارشتۆتەووە، من ھەر لەگەڵ ئەو راپەى لیژنەى پەرورەدە و خویندنى بالادام تەنھا یەك خال نەبى، لە ئەصلى پرۆژەكەدا بۆ ماوەى مۆلەت 30 رۆژ دانراوە، پىم وایە لەووە لیژنەى پەرورەدە كراوە بە 45 رۆژ بكریتەووە بە 30 رۆژ، چونكە ھەست دەكەین وەكو ھەم شلیر خان وتى ئەمە تەعاروزىكە لەگەڵ ياساى ژمارە 4 ی سالى 2006 ھەيە كە لە ماددەى 13 دا دەلى (ئەو وەبەرھێنانەى كە دین لە كاتى مۆلەت دا تەنھا 30 رۆژ مۆلەتيان بۆ دادەنرى لەگەڵ لایەنى موختەص)، لیرەدا وەزارەتى پەرورەدەيە، بەسە داواى ئەووە ئەكەم كە 45 ەكە بكرى بە 30 واتە وەكو ئەصلى پرۆژەكە بى، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو كاك قادر

بەرئىز قادر احمد:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مۆلەت دان بۆ قوتابخانە و پەیمانگا ئەھلیەكان ئەمە نوقتەيەكى زۆر گرنگە، چونكە ئەساسى ئەم قانونەيە، يەعنى چەند ئەم قانونە يان ئەو قوتابخانەيە، يان ئەو پەیمانگاىە، چەند فەشەل بىنى يان چاك بى ھەمووى ئەكەويتە سەر ئەو نوقتەيە كە مۆلەتە، تەبىعى من پشتگىرى لە راپۆرتى لیژنەى پەرورەدە ئەكەم، كە لە خالەكانى 3 و 4 و 5 و 6 ی یەك خستوو، ئەمە لە كاتىكدا كە ماددەى 31 ھەيە،

یەعنی ئەبوایە ئەویش تێکەڵ بوایە لەگەڵ ئێرە، چونکە ماددەى 31 باسى چۆنیەتى دروست کردنى قوتابخانە ئەکا، یەعنى مواسەفاتی هەندەسى، چونکە ئەبى مواسەفاتی هەندەسى هەر قوتابخانەیهک تەقدیم بکرى، یەعنى ئەویش فەقەراتیکی زۆرى هەیه، ئەبى سەققەکه له سى مەتر کەمتر نەبى، یان بۆ هەر 25 قوتابی دەبى ناودەست و مەغسەل هەبى، بۆ ئەووى خالى 31 لەگەڵ ئەمە یەک بى، ئەمەش زۆر موهیمە زۆر له قوتابخانە ئەهلیهکانمان ئەو نەوعە شروتانەیان تیدا نیه هەر وهکو قوتابخانە حکومیهکان تییان دا هەیه، یەعنى ئەبى زۆر تەنکید بکەین لەسەر ئەو خالە، هەر وهها ماددەى 22 که ئیجازە ئەدەى ئەبى خاوەنى ئەم مۆئەسسەسەیه ئەبى شەهادەى جامیعی هەبى، قەصدم له شەهادەى جامیعی کەمتر نەبى و 5 سالیس کەمتر نەبى، چونکە ئیستاکە بوویتە تیجارەت، هەر کەسیک ئەتوانى قوتابخانە بکاتەوه، تەبیعی که ئیجازەش ئەدرى ئەبى یەکەم شت ئەو ئیجازە مەبدهئى بى، ئینجا که هەموو ئیش و کارەکانى تەواو کرد، ئەو مۆلەتە ببیتە مۆئەقەت تا دوو سال بکرى بە دائیمی، سوپاس

بەریز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو گۆنیزار خان.

بەریز گۆنیزار قادر:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى 3 من پشتگیری ئەکەم، بەلام ئەو بڕگەى که لیژنەى یاسایى زیادى کردوو که ئەلئى (رێگە نادری بە هیچ حیزبىکی سیاسى یان خیرخوژای یان رێکخستنى سیاسى بە دامەزراندنى قوتابخانەى تاییبەت)، من لەگەڵ ئەوه دا نیم لایەنى خیرخوژای رپى پى نەدرى، ئایا مەبەست چیه له رپکخستنى خیرخوژای؟ ئەگەر رێکخراوى خیرخوژای بى ئەوه گرفت دروست ئەکا، چونکە ئیستا له کوردستان رپکخراوى خیرخوژای هەیه و کار ئەکا، پيشنیايشم ئەوهیه ئەو پڕۆگرامەى لهو قوتابخانانە دەوترینهوه رەچاوى تاییبەت مەندى ئاینى و کۆمەلایەتى و رۆشنیری هەریمی کوردستانی تیدا بىت، سوپاس

بەریز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو بیریقان خان.

بەریز بیریقان اسماعیل سەرھەنگ:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

یەک تیبینیم هەیه، له پڕۆژە یاساکە نووسراوه رپگەدان، بەلام له راپۆرتەکه نووسراوه مۆلەت، کامیان هەوه؟ بە رای من مۆلەت باشتره له رپگە دان، چونکە مۆلەت زیاتر یاساییه، یەک تیبینیشم بە کورتى هەیه لەسەر ئەوهى ئەگەر یەکیک داوا بکا، یان هەر دەزگایەک یان هەر کۆمەلێک پيشنیاریان هەبى بۆ وەرگرتنى مۆلەت بۆ دروست کردنى قوتابخانەى تاییبەت، قەبارەى قوتابخانە، ژمارەى قوتابیان، هەر وهها تەمەنى قوتابیان، ئەو مامۆستاينەى که دادەمەزرین چەند سال خیرەیان هەیه؟ سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو سەميرە خان

بەريز سەميرە عبداللە

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ليرە لە ماددەى سيبەم ئەلى (كل من يرغب)، من لەگەل ئەووە نيم، پيوستە ئەشخاى پەروردەى بن، من پشتگيرى رهنى جەنابى وەزير ئەكەم، چونكە ئەگەر كەسانى پەروردەى نەبن ناتوانن هەيكەل و تەئسىسەكەى بە جوانى دابنن، هەرودها لە عيلم مومارەسەيان كردبى و خيروهان هەبى، ئەووە يەكەم، و دوووم بکەينه شەرت لەسەريان ئەو مەدرەسانەى كە دادەمەزرين با عەلەمى هەريمى لەسەر هەلبدرين، چونكە ئيهمال كرايه، سيستمى خویندن لە بيدايەتەووە ديارى بکەن، مەسلەن ئيدارەى مەكتەبەكى دەدەيه دەست كەسيك خەريجى كولىه نيه، خەريجى شەشى ئيعداديه، يان راسبى شەشى ئيعداديه چوون دەتوانى ستافى ئەو مەكتەبە دابنن بۆ لوغەكان يان زمانەكان يان تاقەى ئيستيعابى چوون ئەزانى؟ قەواعيدى رسوب و نەجاش چوون ئەزانى؟ پيوستە كەسيك مومارەسەى كردبى، و هەرودها باسى تەلەبى موسبەق ئەكا، كاتەكەى ديارى نەكردووە بۆ وەزارەت، يەك لاشى نەكردۆتەووە، ئايا ئەو تەلەبە موسبەقەيه چ كاتيك رينگە پى دەدرى بۆ پيشينه؟ پيوستە كاتەكەى ديارى بكرى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو جەنابى وەزير لەسەر ماددەى 3 ئەگەر تيبينيت هەيه؟

بەريز د.عصمت محمد خالد-وەزيرى پەروردە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

تیبينيامن ئەوا ئەز دگەل هەندى نيمە بداتە ئەشخاى بى تەحديد، مە هەندەك پيشنياريت دەكەين، وەزارەتى مە تەحديد كرىه كو ئەوى مۆلەتيت پيددات عەدا باخچى ساوا ئەويدى كۆمپانى بن، يان ريكخراويت معەرف بن ب كاريت پەروردەى، مە كيشەكا مەزنا هەى دگەل هەندەك ئەشخاى كو نەت موختەسن، كابرايهكى هاتى سەرمایەدارە يان برەكى دەولەمەندە چ علاقەت ب پەروردەيا هەى؟ قوتابخانەكا فەكى وەكى مەشروعەكا تيجارى، ئەم تووشى گەلەك كيشا دبينهفە، وەزارەتا پەروردى هەندەى تەعلیماتى دى قەهينايه دەر ئەز حەز دكەم بخينم ئەگەر پين باشى جەماعەت؟ مۆلەتى كردنەووەى باخچەى ساوايان، بنەرەتى، پەيمانگا، ئەبى بە كۆمپانىياى پەروردەى خۆمالى يان بيانى، مامۆستايەكى ئیستا گوتى ئەووە عايقە، نەخیر، كۆمپانىياى پەروردەى تشتەكى ب ساناهيه، بەس تەخەصوصە، يا ريكخراويت پەروردەى يان بيانى، بە مەرجەك ئەو ريكخراوہ ب خیر و قازانج بى، ئيشيان بۆ پەروردە بۆ خیرخازيه، بۆ دەولەتيت بيانى ئەگەر براجەكى قوتابخانەى بکاتەووە ليرە، يەعنى دەولەت هەيه مەسلەن ئينترناشيناڵ مەداريس دروست دكەن فەرەكيش ليرە بکاتەووە، ئەو مەرجانە و

تەنھا باخچەى ساوايان بە ئەشخاىى بىرى، يەنى موشكىلە نىيە، ئەفە دىتنامەيە، سوپاس، مە كېشەيا ھەى
دگەل ئەشخاىى نە موختەىى، كابرايەك دىت تىجارە و مەدرەسەكى دروست دكا ئەفە موشكىلەيە.

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو سۆزان خان.

بەرىز سۆزان شەاب:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ئەو گىتوگۆى برادەران كە داوايان كىردووە وەزىرىش دووپاتى كىردۆتەو كە دەبى شارهزايى و
لىھاتوويى ھەبى، و دوايش بەخشىنى پرونامە ھەمووى لە ماددەكانى تردا باس كراو، ھەرودھا رەچاوى
ياساى وەبەرھىنان لە رېگەى مۆلەت پىدان بە كۆمپانىياى پەرودەبى لەوئو رەچاوى ئەكرى، ما باقى
ئىختىىى وەزارەت خۆيەتى، بە پى ئەو رېگە پىدانەى كە لە لايەن تەىى شەرىكاتەو ئەكرى بۆ
وەبەرھىنان، تاكەكان، بەرىز وەزىرى پەرودە مەن پىم وايە ئىمە ياساكان ئەدەينە بەرىز وەزىرى پەرودە
جى بەجى بكا، بۆيە ئەگەر گوى لەوان بگرىن لە ئەنجامى ئەو تەجروبەيەى كە ھەيانە لەگەل تاكەكاندا
قوتابخانەيەكيان كىردۆتەو كۆمەللىك كىشە دروست بوو ئىستا، ئەوان داواى ئەو ئەكەن كە كۆمپانىياى
پەرودەبى خۆمالى بى يان بىانى، رىكخراو و دولەتى بىانى باخچەى ساوايان بۆ ئەشخاىى، ئىمە بەو وردە
كارىە پىويست ناكا بىھىنىن، دواى بەجى ئەھىللىن بۆ وەزارەت بە رىنماى دەرى ئەكات بەم ياسايە، ئىمە
ھىچ مانعاتمان نىيە لەوئەى كە مۆلەت پىدانەكە 30 رۆز بى، لەوئەى 45 كە بگۆرپىنەو بۆ 30 رۆز،
سەبارەت بەوئەى رەچاوى تايبەت مەندىەكەى خىرخواىى بى، ئىمە ئەگەر سەيرى راپۆرتى لىژنەى
پەرودەبىان كىردى لە ماددەى شەشەم باس لەو ئەكراو كە ئىمە رېگە نادەين خىرخواز بىكاتەو، كە
وتوومانە ھەموو كەسىكى سىروشتى و مەنەوى، ئىتر خىرخواىى بى رىكخراو بى، ئىمە وتوومانە تاكىش،
بەلام ئەو رەچاوى وەزارەت ئەوئەى، بەللى باسى ئەوش كراو كە بە پى رېگەى ياسايى بى باسى ەلەمى
ھەرىم ئەوانە ھەمووى بۆ وەزارەت بە جى ئەھىللىن بە رىنماى دەرى بكات، تەلەبى موسبەقىش، و لە
ئاخىر خال لە جەلسەى پىشووئەى ھەندى لە بەرىزان باسىان كىرد وتىان ئەبى پەيرەوى ناوخۆشيان ھەبى،
ئىمە لە ئاخىر خال لە پىنجەم باسىان كىردووە كە ئەبى لەگەل تەقىدىم كىردنى ئىجازەكە پەيرەوى
ناوخۆيان تەقىدىم بكن، كە پەيرەوى ناوخۆيان تەقىدىم كىرد تىدايە جوړى مەنەجەكە، شىواىى وانە
وتنەو، جوړى قوتابخانە، ھەمووى لەو پەيرەوى ناوخۆيە خۆيان دىارى ئەكەن لەگەل تەلەبەكەدا
پىشكەشى ئەكەن، ئەمە تەنھا روون كىردنەوى لىژنەى پەرودە بو، سوپاس

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو دكتۆر عومەر.

بەرىز د.عمر حمد امين(نورەدىنى):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مۆلەت دان كە ئىمە كىردومانەتە مۆلەت دان، ماددەى 3 و 4 و 5 مان وەكو لىژنەى پەرورەدە و خويىندى بالا كىردۆتە ماددەى 3، دووبارە پىكمان خستۆتەو، بەو شىوەى كە لە ژىر دەستى بەرىزانە، ئەو تىبىنى و پىشنىارانەى كە هاتن، سەبارەت بە مەسەلەى ماوەى وەلامدانەو وەزارەت لە 45 رۆژ بىرئى بە 30 رۆژ ئىمەش پىمان باشە، سەبارەت بەو وەى كە وابىرئى قوتابخانەى ناىكومى لە دەرەو و پىرئىگانىش بى، تەئىك ئەو كات بە گوپىرەى رىنمايەكانى وەزارەتى پەرورەدە و پىشنىارەكان كە لەلایەن كەسانى تەبىعى و سىروشتىو دەين، ئىستاش هەيە، ئىستاش لە كۆمەلئىك قەزا بە تەلەيد هەيە كە ئەو جۆرە قوتابخانانە كراونەتەو، بەلئى و هىچ مەناعەتئىكش نىە، سەبارەت بەو وەى ماسەفاتى هەندەسى، ئەمەيان ئەو وەى لە ماددەى سىدا هاتوو، تەنبا پىدانى مۆلەتە، رەنگە مۆلەت بەدى بە كەسايەتەكى سىروشتى و تەبىعى و مەعەنەو كە قوتابخانە بىكەتەو، بەلام هىشتان بىناى قوتابخانەكەى دروست نەكردوو، ماوەيەكى دەدەئى لە ئايندەدا قوتابخانەكە دروست بىكا، بەم ماسەفاتە، بۆيە پەيوەندىان بە يەكەو هەيە، بەلام پىمان وايە لە دوو ماددەى جىاوازا رىك بىرئى باشترە، مەسەلەى رىكخراوى خىرخواى باس كرا كە هىچ موشكىلەيەك نىە، سەبارەت بە مەسەلەى رەچا و كىردنى ئالا و كەلتورى هەرىم، لە راپۆرتى ئىمەدا لە بىرگەى پىنجەمدا دەبئى هەر قوتابخانەيەكى ناىكومى كە داواى لئى دەكرئى ناوئىكى تايبەت و جىا كەرەو وەبئى لەگەل تايبەت مەندى كەلتورى و نىشتىمانى هەرىم بىگونجئى، بىگومان سەتەلاتئىش ئەدرئى بە وەزارەتى پەرورەدە كە رىنمايە تر دەربىكا، سەبارەت بە كۆمپانىاى پەرورەدەى كە جەنابى وەزىر باسى كىرد، لە راستىدا ئىمەش لەگەل ئەوەين، بەلام پىمان وايە كۆمپانىاى پەرورەدەش لەگەل كەسانى سىروشتى و مەعەنەو شىدا ئەگونجئى، واتە كۆمپانىاى پەرورەدەى بۆ خۆى كەسايەتەكى سىروشتى يا مەعەنەو هەيە، بەلام ئەگەر بلىين تەنبا كۆمپانىاى پەرورەدەى رەنگە بەو واقىعەى ئىستا لە هەرىمى كوردستاندا هەيە گىرفت دروست بىبئى بۆ جئى بەجئى كىردنى ياساكە، بۆ؟ يەكەم، كۆمپانىاى پەرورەدەى چىە؟ چۆن دادەمەزرى؟ ئاىا كۆمپانىاى پەرورەدەى ئەوانەى كە ئىستا مۆلەتى ناىكومىان پىدارو هەمووىان كۆمپانىاى پەرورەدەين و لە ماوەى چەندا دەبئى خۆيان بىكەن بە كۆمپانىاى پەرورەدەى؟ بە رەئى من ئىمە فىكرەكەمان پئى باشە و تەئىدئىشى ئەكەين، بەلام لە ئىستادا پئوىستە وەلامى ئەو پىرسىارانە بەدەينەو، يەكەم، كۆمپانىاى پەرورەدەى قانونىەن چىە؟ چۆن دادەمەزرى؟ مۆلەتى چۆن پئى دەدرئى؟ ئەوانەى ئىستا بە سەدان قوتابخانەى ناىكومىمان هەيە، هەمووىان كۆمپانىاى پەرورەدەين؟ بىگومان نا، لە ماوەى چەندا خۆيان ئەكەن بە كۆمپانىاى پەرورەدەى و چۆن خۆيان ئەكەن بە كۆمپانىاى پەرورەدەى؟ وەلامى ئەو پىرسىارانە ئەبئى وەرگىرن، ئەو كات كەسى سىروشتى و مەعەنەو بىكەين بە كۆمپانىاى پەرورەدەى، بەلام ئەگەر ئىمە دەلئىن كەسى سىروشتى و مەعەنەو، واتە كۆمپانىاى پەرورەدەش دەگرئىتەو، بۆيە ئىمە لەگەل ئەوەين بەو شىوە گۆرانكارىە، بەتايبەتى ئەو وەى ماوەى زەمەنىەكە، لەگەل ئەو وەى كە لە ماددەى سىيەمى راپۆرتى لىژنىە پەرورەدە دا هاتوو، پاشان بىرگە بە بىرگە بىخەينە پئىش چاوى بەرىزان بۆ دەنگدان.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وزير

بەريز د.عصمت محمد خالد-وزىرى پەووردە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

وھكو وھلام بۇ جەوابا وى، دانانا كۆمپانیا پەووردەبى تىشتەكى گەلەكى زەحمەت نىنە، مۇجەرەد ديارى كرنا تەخەصوصەكیە و ئىمكانیاتىت ماددى بۇ كەسایەتیەت دفتیت قوتابخانەكى فەكات، مە ھەنوگا ھەندەك كىشە ھەنە، شەخسەكى ھاتى مەسەلەن ب نافی ئەووروا عەردەكى ديارى كر، عینوان و تىشتیت وى گەلەك سانایە، فلان كورئ فلانیە، مەدرەسەكا چئ كریە فئ بنەمايئ، كىشەكى گەلەكى مەزن ھەینە، پىشتئ ئەف قانونە دەرچیت ئەم دئ قانونەكا دانئین، خیلالی سألەكى دا یان سال و نیفەكى دا وەختەكى گونجاو كو ئەو مرؤقتیت رېكبېخنەفە وەزعی خویئ ئیدارى ببیتە كۆمپانیا، ئەز تەصوور ناكەم كىشەكە گەلەكى مەزن بى، بەس زۇریا زەرپووریە، د فئ نەصیداً وەختئ دېئزیتن (كل شخص) جارەكى نەھاتیە كۆمپانیا یان نا؟ یەنى فەردەك دىشت دابى، دیتنامن، تەرجومان، فەردەك دىشت دانیتن تەفسیرا من بۇ لوغئ بۇ ئەف نەصا وى ئەزئ دىبنم ئەگەر بئت و رایەكى بلندتر لئ بئتەو بەرەو تەخەصوصەكى بچیتەو، یان بەرەو جەمەكى باشتر بچیتەفە كو ئەف كىشەت مى ھەى نەمینئتن، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر

بەريز عمر عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەم یاسایە باسى لە دوو شت كرددو، ئەلئ شەخسى تەبیعی و شەخسى مەعنەوى ئەتوانئ قوتابخانە تاییەت كە ناوى نرا ئەھلى بكاتەو، ئەمە خوى لەخوى دا ئەچیتە زمنى ئەو ئىستیسماړەى كە لە قانونى ئىستیسماړە باسى لە سەر كراوہ ئىستیسماړ لە بواری تەربییە و تەعلیمە، لەبەر ئەو ئەو كۆمپانیايە بە تەبیعیەتى حال سيفهتى خوى كە وەردەگرئ كۆمپانیايەكى تەربییە و تەعلیمە مەكتەبى كردۆتەو، 2. ئەگەر ئیمە بیین لە ماددەكانى ئەم یاسایە سەیری كەین لە ماددە (21) و (22) شروتى كردنەوى ئەم جۆرە قوتابخانانەى داناو، كە ئەبئ شەھادەى جامعى ئەوہلى ھەبئ، ئەبئ مۆتەخەسیس بئ، ئەبئ خیرەى پئینچ سالى ھەبئ، لە ماددەى (21) كە باسى لە سەر كردوو ئەو بینای ئەو دروستى دەكا كە ئەو مەكتەبە جۆن جۆنى ئەبئ شرووتى ئەم بینایە جۆن بئ، تەقربەن بە دە فەقەرە باسى لە سەر كردوو، لەبەر ئەوہ ئىكتیفا لەم یاسایە بەشەخسى تەبیعی ئەو مەعنەوى بۇ دروستكرن و كردنەوى قوتابخانەى ئەھلى بەگویرەى یاسا جیبەجیكراوہكان كە لە ھەریمی كوردستان یەكئ لەو یاسایانەى كە رپی پئ دەدا یاساى ئىستیسماړە، و، ئەمەشیان یاسایەكى تاییەتى دەوى بۇ ئەو كۆمپانیايانە لەبەر ئەوہ پئویست ناكات ھیچ گۆرانكارىەكى دیکە لەو جۆرە شەرىكاتانە ھەبئ و، ھەموو ئەو شەرىكاتانە بەگویرەى قانونى ئىستیسماړ،

ئىستىسمار وەردەگرن، موافقاتى خۇيان وەردەگرن، حەقى تەئسىس وەردەگرن لەلاى موسەجلى شەرىكات، لەو بوارانەى كە خۇى پىى دراو، لەبەر ئەو ئەيمە وەكو لىژنەى ياساى ھاورا دەبىن لەگەل رانەكەى لىژنەى پەروەردە، بە ئىزافەى ئەو فەقەرەى كە لە راپۇرتەكەمان باسما لە سەرکردو، سوپاس،

بەپۇزد. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان

فەقەرە، فەقەرە بىخوینەو، دەپخەینە دەنگەو، دوای ئەو، كاك خلیل فەرمو،

بەپۇز خلیل عثمان حمد امين:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

یەئنى ئەيمە بۇیە وتمان قسەمان لە سەر ئەو بو، یەئنى مەوزوعەكە بەس موددەكە نیە، تۇ كاتى باسى ياساى وەبەرەینان دەكەى كە ياساى وەبەرەینان بەسەر جیبه جى بکرى، یەئنى مەوزوعەكە ھەر مۆلتەكە نیە، كۆمەللى حەوافزى تر ھەیە، لەپال ئەو كە مەسەلەن دراو بە وەبەرەینانى كەل و پەلى ئىجتىياتى، ھىنانى كەل و پەلى تەئسىسى كە لە رسوماتى گومرگى و لە كۆمەللى شت دەبەخىرى، كە ئەمە ھەمووى تەسھىلاتە بۇ بواردەكە، بۇیە ئەيمە پیمان باش بو مەسەلەن، ناوى ياساى وەبەرەینان مەسەلەن بلى بەگوپردى ياساى پەروەردەو بەپىى ياساى وەبەرەینان دادەمەزرى، سوپاس،

بەپۇزد. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان

فەرمو كاك عمر،

بەپۇز عمر عبدالرحمن على:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ناكرى ئەيمە ناوى ياساى ئىستىسمارىش بىنن لىرە، ئەگەر ياساى ئىستىسمارى بىنن، ئەبى باس لە ياساى زەرىبەى دەخلىش بکەين، ئەبى باس لە ياساى گومرگ بکەين، لەبەر ئەو كە ئەيمە دەلین ئەو قوتابخانە شەخسى تەبىئى مەئەوى دروستى دەگا، بەگوپردى ئەو ياساينە یەئنى(وفق أحكام القوانين النافذة في الإقليم) ھەموو ئەو ياساينە دەگريتەو پىويست ناكات ناوەكانى بى لە مەوادى خىتامى ئەو ياسايشە باس لەو كراو كە بەپۇز كاك خلیل باسى لە سەر دەگا، سوپاس،

بەپۇزد. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان

ئىستا فەقەرە، فەقەرە بىخوینەو، بىخەینەو دەنگەو، فەرمو سۇزان خان،

بەپۇز سۇزان شهاب نوري:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من عەرەبىيەكەى دەخوینەو كە ئىستا بەم شىوہىيە: -

ثانياً: - الاجازة

1: لكل شخص طبيعى ومعنوى منفرداً أو جماعة حق تأسيس المدارس والمعاهد الغير حكومية حسب أحكام هذا القانون.

بهریز د.ارسلان بایز اسماعیل/سهرۆکی بهرلهمان:

بهكوردیهكهی ههتانه؟

بهریز سۆزان شهاب نوری:

بهریزسهرۆکی بهرلهمان.

له نهصی یاسا ئەصلیهكهدا ئەم ماددانه به ماددهی جیاوازی سهربهخۆ هاتوو، ئیمه کردوو مانهته ماددهی سی، ههتا ماددهی شهش، (3 ، 4 ، 5) کراوه به ماددهی سی، کراوته یهك ماده، بهلام کراوه به خال خال، من ئیستا ئهه خالانه دهخوینمهوه، من بهعهرهبی دهخوینمهوه، بهكوردیش دهخویندریتهوه،

ثانیاً: - الاجازة.

المادة الثالثة: -

1: لكل شخص طبيعي او معنوي منفرداً أو جماعة حق تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية حسب أحكام هذا القانون.

2. لتأسيس المدرسة او المعهد الغير حكومية او البدء بعملية التعليم واحداث التغيرات الجذرية فيها يجب تقديم طلب تحريري مكتوب لأستحصال الموافقة من الوزارة.

3. على الوزارة ان تبت خلال مدة لا تتجاوز (30) يوماً من تأريخ تقديمه ويجب أن يكون الرفض مشفوعاً بمبرر قانوني.

4. اذا لم ترد الوزارة على الطلب المكتوب من قبل مقدمه خلال الفترة القانونية المحددة فإن الطلب يعد مقبولاً.

5. يجب ان يكون لكل مدرسة خاصة اسم خاص، مدرسة او معهد غير حكومي اسم خاص، ومميز يتناسب مع الخصوصيات الثقافية، والتربوية والوطنية للاقليم،

6. يجب ان يكون لكل مدرسة او معهد غير حكومي نظام داخلي يتضمن الاسس العامة للعمل وكيفية إدارة الامور فيها ويقدم مع طلب الاجازة الى الوزارة.

بهریز د. ارسلان بایز اسماعیل/سهرۆکی بهرلهمان.

فهرموو کاک شقان،

بهریز شقان احمدعبدالقادر:

بهریزسهرۆکی بهرلهمان.

بهپیی ئهوهی كه پرۆژه یاسای ئەصلی پرۆژهی موناقهشهیه، ئیعتیبار له سهر پرۆژهی ئەصلی دهكریتن، ئهه ماددانهی كه سۆزان خان باسی كرد، كه دهمج کران له ماددهی سی دا پيش ئهوهی ئەم تهفسیلهی كه باسی كرد، به دهمج کردن بخریته دهنگدان، دهبی، پيشتر تهصویت بكریت كه ئهه ماددانه دهمج بكری یان دهمج نهكریتن، سوپاس،

بهریز د.ارسلان بایز اسماعیل/سهرۆکی بهرلهمان

فەرموو ئاھەنگ خان،

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من ھەر وەك دانىشتىنى پىشترىش باسەم كەرد، فەقەرە تەسمىيە، ئەو رېنمايىيە كە بۇ (اسم) دىتە دەردى، بەنسىبەت ھەموو قانۇنى (پرايقت سىكتەر) بۇ مەكتەبەكان ھەموو ئەوانە بەندى ناو نووسىن بەتەننىيە، چونكە تەعلیماتى پى دەردى، بەتەننى ناچىتە ناو ئىجازات، بۇيە ئەو دەبى بە بەندەكى بى، ھەتا لە قانۇنى سىنىش بەندى (84)ە يان (82) ناو نووسىن بۇ مەكتەبەكان تەعلیماتى خاس و رېنمايى پى دەردى لە وەزارەت ئەو ناچىتە ناو تەعلیماتى ئىجازە، بۇيە دەبى بەندەكى بى بەتەننى، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋىكى پەرلەمان

فەرموو د. سەرورە عبدالرحمن عمر،

بەرپىز د. سەرورە عبدالرحمن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە ئەو پۇژەش باسەم كەرد بۇ ئەو توشى ئىشكالىكى قانۇنى نەبىن لىرە دا ئىشەكان زووتر بىرە، ئىستا لە سەر ئەصلى پۇژەكە ئەگەر دەنگ لە سەر ئەو بەدەن كە من خۇم لە لىژنە پەرورەدە پىشتىگىرى ئەو دەكەم كە سۇزان خان خويىندىيە، بەلام بۇ ئەو توشى ئىشكالى نەبىن، كە ئەمە دەنگى لە سەر بەردى لە سەر ئەصلى پۇژەكە ئىمە دەچىنە سەر ماددە چوار، پاشان دەچىنە سەر پىنج، بەلام ئەم دووش تىكەل كراو، وەكو ئەو كاك شقان وتى، ئەگەر تەنھا ئەوئەندە دەنگ دانىك لە سەر ئەمە دەكەين سىغەيەك بدۇزىنەو بۇ ئەو ئىشەكان سەرىع تر بىرە، سوپاس،

بەرپىز ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋىكى پەرلەمان.

فەرموو د. عمر.

بەرپىز د. عمرحمد امين خدر (نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە وەكو لىژنە پەرورەدە و خويىندى بائا كە پىمان وابووە كە ماددە (3، 4، 5) بىرىن بە يەك ماددە، وەكو ئىستا خويىندىمانەو دوايى بە لەبەرچاوغرتنى ئەو تىبىنيانەي كە لەلايەن بەرپزانەو ھاتبو، پىويستە ئىستا دەنگ لە سەر ئەو بەردى، ئايا ماددە (3، 4، 5) بىرىن بە يەك ماددە، دواي ئەو وەكو ئەو بىرگانەي كە خويىندىرانەو بەكوردى دەخويىنەو و دەنگى لە سەر دەدەين، سوپاس،

بەرپىز ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋىكى پەرلەمان:

ئىستا پىشنىارىكى وا ھاتۇتە پىشەو ماددە (3، 4، 5) يەك بىرى، كى لەگەل دايە تىكايە دەست بەرزكاتەو؟ كى لەگەل دا نىە؟ دوو كەس لەگەل دا نىە، نەسرىن خان فەرموو،

بەرپز نەسرین جمال مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان

ببورە بەرپز سەرۆكى پەرلەمان دەنگى لە سەر درا، بەلام من پيشنيار دەكەم ماددەى شەشيشى لەگەندا دەمچ كرى، چونكە لەم چوار ماددەيه دەبیت و پيوست و مەرجه، ئەمە زۆر تىكرار بۆتەوه، چونكە هەمان كيشەش لە ماددەى شەش تىكرار دەبیتەوه، چونكە مەرجهكان زۆر پەرش و بلاو بووه لە چەند ماددەى تریشا مەرجه، مەرجهكانیش يەك بخرين لەگەليان، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان.

سيوھيل خان فەرموو،

بەرپز سيوھيل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ئەو پرۆژە ياسايە تىكەلى زۆر تىدايه بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان راست دەكەن، منيش ھاوڤام لەگەل لىژنەى پەرورده، نەك هەر ئەو دوو، سى، ماددەيه ئىستا بىينه سەر ماددەى (14، 15، 16)، (9، 10، 11) ئەوانە هەمووى ئەگەر ئەندامانى پەرلەمان بىخەيتە دەنگەوه ئەگەر رەزامەند بن لە سەر ئەوهى، دوايى ئيمە موناقتەشەى دەكەين دەنگى لە سەر دەدەين، بەلام لىژنەى ياسايى و لىژنەى پەرورده دەبى دانيشن سياغەكەى بکەنەوه ئەگەر با بليين سەلاحياتيان بدريتي، لەبەر ئەوهى ئىستا بىينه سەر ماددەكانى تر من پيشنيارى ئەوه دەكەم، ئەوه و ئەوه دەمچ بكرى، ئەوهى دى زۆرە ماددەكان زۆرە، لە سى، چوار ماددە بكریتە ماددەك، بەلام فەقەرەكان، بەندەكان، يەك، دوو، سى، بكرى، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو لىژنەى پەرورده ئەوه موافقە كرا لە سەر ئەوهى ئەو سى ماددەيه بكرى بەيەك، ئىستا ئاخر سياغەى بخويننەوه، بەعەرەبى خويندرايهوه، بەگورديش بىخويننەوه و دەنگى لە سەر بدەين،

بەرپز د. عمر حمد امين خدر (نورەدينى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستيدا ئيمە وەكو لىژنەى پەرورده ئەوهى هەمووى پەيوەندى بە مۆلت دانەوه هەيه، تەقريبەن لە ماددە (3) تا ماددە (16) يە، ئيمە كروومانەتە (8) ماددە، بۆيه لە ئايندەشدا وەكو چۆن ئىستا سى ماددەمان دەمچ كرد، ديسان لە راپۆرتى ئيمە دا ھاوووه كە چەندين ماددەى تریش دەمچ دەكەين وەكو بەرپزان پيشنيارىيان كرد، بۆيه ئەوه لە ئايندەدا ئەوه دیتە پيشهوه، ئيمەش هەمان رەئيمان هەيه، بۆيه

ئىستا ماددە سېيەم دواى ئەوۋى كە دەنگى لە سەر درا، كە ماددە (3، 4، 5) بىرئىتە يەك ماددە دەبىتە ماددە سېيەم بېرگەكانى بەكوردى بەم شىۋەيەى خوارەوۋە دەخوئىنەنەوۋە، دووۋە: مۆلەت دان.

ماددە سېيەم: -

1. بەگوپۇرەى بىنەماكانى ئەم ياسايە ھەموو كەسىكى سروشتى و مەعنەوى جا بەشىۋەى تاك بى، يان كۆمەل مافى دامەززاندى قوتابخانە و پەيمانگاي نا حكومى ھەيە،
2. پىۋىستە بۇ دامەززاندى قوتابخانە و پەيمانگاي نا حكومى دەستكردن بە پىرۇسەى خوئىندن و ئەنجامدانى گۇرآنكارى رىشەيى تىايدا داواكاراى نووسراو پىشكەش بە وەزارەت بىرئىت بۇ وەرگرتنى رەزامەندى،
3. لەسەر وەزارەت پىۋىستە لە ماوۋەيەكدا كە لە (30) رۇژ تىپەر نەكات لە رۇژى داواكەوۋە، وەلامى يەكلاگەرەوۋە بىداتەوۋە و، ھەررەتكردنەوۋەيەك پىۋىستە بە پاساوى ياسايى بىت ،
4. ئەگەر وەزارەت لە ماوۋە ياسايى دىيارىكارا، وەلامى داواكارى نووسراوى پىشكەشكارى نەدايەوۋە، ئەوۋە داواكە بە پەسندىكارا ئەژمار دەكرى،
5. دەبى ھەر قوتابخانە و پەيمانگايەكى نا حكومى ناوئىكى تايبەت و جياكەرەوۋەى ھەبىت، كە لەگەل تايبەتمەندى كلتورى پەرورەدەيى و نىشتىمانىەكانى ھەرىمدا بگونجىت.
6. دەبى ھەموو قوتابخانە و پەيمانگايەكى نا حكومى پەپەرەوئىكى ناوخۇى ھەبىت، كە بىنەما گىشتىەكانى كاركردن و چۆنىەتى بەرپۇۋەبىردنى كارى تىدا بىت، لەگەل داواكارى مۆلەتەكە پىشكەش بە وەزارەت بىرئىت و وەزارەت پەسەندى بىكات،

بەرپۇز ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان.

فەرموو د.احمد،

بەرپۇز. احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان

زىاد لە ئەندامىكى پەرلەمان پىشنىارىان كرد، كە ئەو قوتابخانەى دەكرىنەوۋە، لەگەل تايبەتمەندىە كلتورىەكانى ھەرىمى كوردستان بگونجىن، ئەوۋى كە لە فەقەرەى پىنچەم دا ھاتوۋە، لە بېرگەى پىنچەم ئەوۋى لە راپۇرتى لىژنەى پەرورەدە دەلى دەبى ھەر قوتابخانەيەكى تايبەت ناوئىكى يان ھەر پەيمانگە و قوتابخانەيەكى نا حكومى ناوئىكى تايبەت و جياكەرەوۋەى ھەبى، كە لەگەل تايبەتمەندى كلتورى پەرورەدەيى و نىشتىمانىەكانى ھەرىمدا بگونجىت، يەئنى ئەو گونجانى و لەگەل تايبەتمەندى و كلتورى بۇ ناوۋەكە دەگەرپىتەوۋە، تەنھا ناوى قوتابخانەكە، بەلام پىۋىست بوو ئەمە بىرئىتە دەنگدانەوۋە بەراستى، يەئنى ئەمە ناوى قوتابخانەكە لەگەل تايبەتمەندى كلتورى پەرورەدەيى و نىشتىمانىەكانى ھەرىمدا بگونجىت

ياخۇد ئەو قوتابخانەى كە دەكرىتەو، بە پرۇگراممەكەشپەو ھەمووى لەگەل تايبەتمەندىيە كلتورى و پەروەردىيى و كۆمەلەيەتەكانى نىشتىمانىيەكانى ھەرىمدا بگونجى، سوپاس،

بەرىز ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان

فەرموو سۆزان خان.

بەرىز سۆزان شەھاب نورى؛

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

لە ماددەى ھەشت ئەو ھاتوو، سوپاس،

بەرىز ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان

ئىستا ماددەى (3، 4، 5) بە دەنگدان كران بەيەك و، سياغەيەكى تازەى بۇ كرا بە كوردى و عەرەبى خويندرايەو، تىكايە كى لەگەل دايە دەست بەرزكاتەو؟ كى لەگەل دا نيە؟ تەنيا يەك كەس لەگەل دا نيە، بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموو بۇ ماددەى شەش.

بەرىز د. داناسعيد صوفى؛

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان

ماددەى شەش: بەخشىنى رېگە پىدان بە مەبەستى دانانى دامەزراوہ فيرکردنە ئەھلى و تايبەتەكان پىويستى بە ھەبوونى ئەم مەرجانە ھەيە: -

1- لايەنى خاوەن ئارەزووى دانان (دامەزرىنەر) پرۇژەيەكى تەواو گشتگر دەداتە وەزارەت كە تىايدا ئەمانە روون دەكاتەو: - أ. ئامانجى گشتى و تايبەتى پرۇژەكە، ب. سوودە ئابوورى و كۆمەلەيەتى و پەروەردەيەكانى، ج. سەرچاوەى باربووكردن و ليھاتوويى، د. برى ئەو رسوماتەى كە پىويست دەكات وەرىگرىت لە بەخيوكەرانى خويندكاران، ھ. مەرجهكانى وەرگرتن و رېژەى چرئ و ئەو پەرى تواناى وەرگرتن، و. بنەماكانى دەرچوون و كەوتن و سستەمى گشتى ھەلسەنگاندن، ز. زمانى بەكارھاتوو لە وتنەوہى ماددە جياجياكاندا، ح. پلانى خويندن و ماوہى پيشنيازكراو بۇ وەدەست ھينانى بروانامەى دەرچوون، گ. پرۇگراممەكان و پەرتووكەكانى خويندن و سەرچاوەكانى، ي. ئامرازەكان و كەلوپەلە ئامادەكراوہكان بەگويرەى قوناغ و جوړو بەشەكانى پسپوړى وەرگرتن، ل. رېگەكان و شيوازەكانى وانە وتنەوہو جوړى وانە بيژان و بەرپوہبەريەكان و رەگەزنامەكانيان، ص. تافىگە و بەشەكان و ھۆلەكانى خويندن و تەندروستى و چالاكيە جوړاوجۆرەكانى قوتابخانەكە،

ع. سستى پيشنيازكراو بۇ بەرپوہبردنى قوتابخانە.

2. پرۇژەكە دژ وەست نەبيت لەگەل بەھا نىشتىمانىيەكان و بنەما گشتى و تايبەتى سنووردارەكانى سياسەتى فيرکردن.

3. سستى فيرکردنى ھاوچووت بى لەگەل سستى گشتى فەرمى، تەنھا ئەگەر روون بۆوہ كە: -

أ. پرۆژهکه خزمەت دەگەیهنیتە ئامانجە پەرورەدەییەکان کەوا لەباردا یە یارمەتیدەر بێت بۆ چاکترکردنی رۆلی فیکردن یان نوێکردنەوە لە شیوازی بەرپۆهبردنی قوتابخانە تازەگەری دەخاتە نیو ئامرازەکان و کەناڵە پەرورەدەییەکان بەجۆریک بتوانیت ئەزموونی نیشتمانی لەم بوارە دەولەمەندتر بکات،

ب. پرۆژهکه دەتوانیت ماوهو تیچووی خویندن کەم کاتەوه، بەبێ زیان گەیاندن بە ئاستی خویندنی گشتی یان ئاستی زانستی لە قوناغە جیاجیاکاندا وەمەرجه لەم حالەتەدا پرۆژهکه بخریتە ماوهیەکی ئەزموونگەری کە وەزارەت دیاری دەکات و رینگە دەدات بە لیکۆلینەوهی ئەزموونیهکە، بۆ وەدەست هێنای دەرهەنجامەکی وە داواکار دەبیت پەیمان بدات وە ئاستی خویندکاران دانابەزیت لە ماوهی هەرسالێکی ماوه ئەزموونگەریەکە بەرامبەر ریزە ئاستی خویندکاران لە قوتابخانە هاوشیوەکانی.

ج. دەبیت رەنگدانەوهی ئەزموونگەریەکە پۆزەتیف بێت بەسەر سستمی فیکردنی گشتی چاککردنی لیها تووی و ناوخیی چارەسەری هەر لایەنێکی لاوازی بکات.

بەرپۆز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

بەعەرەبیەکی؟

بەرپۆز عمر عبدالرحمن:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان

المادة السادسة: - منح الاجازة الخاصة بتأسيس مؤسسات تعليمية أهلية وخاصة تحتاح الى توفر الشروط الاتية: -

1. للجنة الراغبة بالتأسيس (المؤسس) أن يسلم الوزارة مشروع كامل وشامل بحيث يوضح الامور التالية: -

أ. الاهداف العامة والخاصة للمشروع.

ب. الجدوى الاقتصادية والاجتماعية والتربوية.

ج. مصادر التمويل والتأهيل

د. مبلغ الرسوم الواجب استفاؤها من اولياء امور الطلبة.

هـ. شروط القبول ونسبة الكثافة والحد الاقصى للقبول.

و. أسس النجاح والرسوب والنظام العام للتقويم

ز. اللغة المعتمدة في تدريس المواد المختلفة

ح. الخطة الدراسية والمدة المقترحة لنيل شهادة التخرج.

ط. المناهج والكتب الدراسية ومصادرها.

ي. الادوات والحاجات المعدة حسب المراحل والاصناف والاقسام الاختصاصية للقبول.

ك. طرق واساليب تدريس ونوعية المدرسين والمديرون وجنسياتهم.

ل. المختبرات والاقسام وقاعات التدريس والصحة والنشاطات المختلفة للمدرسة.

م. النظام المقترح لادارة المدرسة.

2. المشروع لا يتعارض مع القيم الوطنية والظوابط العامة والخاصة المحددة للسياسة التعليمية.

3. ان يكون نظامه التعليمى مطابقاً مع النظام الرسمى العام، إلا اذا تبين انه: -

أ. يقدم مشروع الخدمة للاهداف التربوية بحيث يكون بمقدورها المساعدة على تحسين دور التعليم او التجديد في مجال ادارة المدارس وتضخ تجديد الادوات والقنوات التربوية، بالشكل الذى يجعل التجربة الوطنية اكثر غنى.

ب. يستطيع المشروع ان يقلل المدة وتكاليف الدراسة، من دون الاضرار بمستوى التعليم العام او المستوى العلمي في المراحل المختلفة ويشترط ان يعرض المشروع على مدة تجريبية، والتي تحددها الوزارة وتسمح لاجراء البحث في المدة التجريبية للحصول على النتائج، وعلى صاحب الطلب ان يتعهد، بأن لا يهبط مستوى الطلاب في كل من المدة التجريبية، قياساً بمستوى التلاميذ في المدارس المشابهة.

ج. يجب ان يكون إنعكاس التجريبية إيجابيا على نظام التعليم العام وتصلح المؤهلات الداخلية وان يعالج كل وجهة ضعيفة.

بهريزد. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى بهرلهمان

ليژنهى بهروهرده.

بهريز سوژان شهاب نورى:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

ماددهى چواردم، ثانياً له مؤلّهت داندا، له ئيجازهديدا، ئهگهر ههر چى خهلهلهك ههبوو له زمانى عهدهى دهبى لييمان ببوورن، چونكه بهو شيويه تهرجه مه كراوه،
المادة الرابعة: - أ. يجب ان يتضمن الطلب المقدم الموضوعات الآتية: -

1. تحديد الاهداف العامة و الخاصة.
2. الجدوى التربوية والاجتماعية والاقتصادية.
3. تحديد المصادر المالية والطرف الداعم.
4. مقدار الرسوم الدراسية المأخوذة من الطالب نفسه او من اوليائه.
5. شروط القبول و نسبته او اقصى حد له.
6. اسس النجاح و الرسوب والنظام العام للامتحان والتقويم.
7. لغة الدراسة.
8. خطة الدراسة والمدة المقترحة للحصول على شهادة النجاح.
9. المناهج وكتب الدراسة ومصادرها مع مراعاة حقوق الملكية الفكرية.
10. الادوات والمستلزمات المهيئة حسب المرحلة والنوع والاقسام و الاختصاص.
11. طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين والباحثين الاجتماعيين والنفسيين والمدراء وجنسياتهم.

12. المختبرات والمكتبة والقسم وقاعات الدراسة والرعاية الصحية والنشاطات المتنوعة للمدرسة.

13. النظام المقترح لإدارة المدرسة.

ب. يجب ان لا يخالف المشروع القيم الوطنية والمبادئ العامة والخاصة المتبعة في السياسة التعليمية.

ج. يجب ان يقدم المشروع خدمة للغايات التربوية بحيث بإمكانه المساعدة في تحسين دور التربية والتعليم او التجديد في مجال إدارة المدارس وتقوية الشخصية والقنوات التربوية.

داواى لىبووردن دهكهم ئەو رەستەى ئەخىر كە خویندمەووە هەلەى زۆر زۆر تىدايە، بەلام بەو شىوہیەى تەرجمە كراو، كوردیەكە باشترە، سوپاس،

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو د. عمر،

بەرپز د. عمر محمد امين خدر (نورەدينى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

رەئى ئىمە وەكو لىزەنى پەرورەدە و خویندنى بالاً بەم شىوہیەى كە ماددەى شەش دەبیته ماددەى چوار بەم شىوہیەى دابریزىتەو، گۆرانكاریمان بەم شىوہیەى تىدا ئەنجام داو كە پىشكەشى دەكەین ماددەى چوارەم:

أ. دەبى داواكارىە پىشكەشكراو كە ئەم بابەتانەى خوارەو لە خو بگريت:

1. دیاریکردنى ئامانجە گشتى و تايبەتیهكان.

2. سوودى پەرورەدی و كۆمەلایەتى و ئابوورى.

3. دیاریکردنى سەرچاوەى دارایی و لایەنى پشتیوانى.

4. برى ئەو رەسمەى لە برى خویندنى سألانه لە قوتابى خوى یا لە بەخىوکارانى وەرەگىرى.

5. مەرجهكان و ریزەو ئەو پەرى ژمارەى وەرگرتن.

6. بنەماكانى دەرچوون و كەوتن و سیستەمى گشتى تاقىکردنەو و هەلسەنگاندن.

7. زمانى خویندن.

8. پلانى خویندن و ماوہى پىشنياركارو بو بەدەست هینانى برپوانامەى دەرچوون.

9. پرۆگرام و كتيبهكانى خویندن و سەرچاوەكانیان لەگەل رەچاوکردنى مافى خاوەندارىەتى هزرى.

10. كەرەستە و پىداويستى ئامادەكارو بەگویرهى قوناغ و چەشن و بەشە پىپۆريەكانى وەرگرتن.

11- رپكار و شىوازەكانى وانه وتنەو و جوورى وانه بىژان و تويزەرانى كۆمەلایەتى و دەرروونى و بەرپۆهەبەران و رەگەزنامەیان.

12. تاقىگە و كىتابخانىە و بەش و ھۆلەكانى خويىندىن و چاودىرى تەندروستى و چالاكى جۇرا و جۇرەكانى قوتابخانىە.

13. سىستەمى پېشنىاركراو بۇ بەرپۆەبىردى قوتابخانىە.

ب - پىرۆزەكە لەگەل بەھى نىشتىمانى و پىرنىسپە گشتى و تايبەتە پەپىرەوكر اوەكانى سىياسەتى فېركردىن ناكۆك نەبى.

ج - پىرۆزەكە خىزمەتلىك پېشكەش بە ئامانجەكانى پەروەردەبى بىكات بەجۆرىك كە تونائى يارمەتى دانى ھەبىت بۇ باشتركىردى رۆلى پەروەردە و فېركردىن يا بۇ نوپىكرنەھى بوارى بەرپۆەبىردى قوتابخانىەكان و بە ھىزكىردى كەسايەتى و كەنالە پەروەردەبىيەكان.

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان

لىژنەى ياساى تىيىنىتان ھەيە؟ فەرموو

بەرپۆز د. احمد ابراهيم على(ومرتى):

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان وابوو كە كە ماددەى شەشەم پىويست ناكات لەبەر ئەھى كە ناوەرۆكى دەقى ماددەكە بگۆرپىن رىزبەندى ماددەكە كراوتە ماددەى چوارەم وەكو لە راپۆرتى لىژنەى پەروەردە دا ھاتبوو، بەلام ھەز دەكەم ئەھى پېشوو راست بىكەمەھ، بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان. باسە لەھە كىر كە لە ماددەكان نەھاتوو، چونكە كە دەقى ئەصلى پىرۆزەكەمان كىرۆتە ئەساس بۇ موناھەشە ئەھى كە مەن باسە كىر لەويە نەھاتوو نە لە ماددەى ھەشت، نە لە ماددەى تىرىشدا، ماددەى نۆبەمە باسكراو، بەلام لە ماددەى ھەشتەمدا راپۆرتى لىژنەى پەروەردە خويىندى بائايە كە سۆزان خان ئامازەى پىدا، لە دەقى ماددەى ھەشت لە ئەصلى پىرۆزەكە دەلى دانانى دامەزراوى فېركردى تايبەت، بەپى رېككەوتننامەى دوو قوئى ھەمان سىفەت و ھەمان كەوتنە ژىر بارى جىبەجىكىردى ھەنگاوەكانى رېگە پىدان و بنەما رۈونكراوكانى ھەيە لەم ياسايدە، كەوا بوو ئىمە ئەھى پىرۆزەيەمان كىرۆتە ئەساس بۇ موناھەشە نەئەبوايە تىپەپىر بەراستى بۇ ئەھى رەئى ئەندامان لەبەر چاوبگىرئ ئەگەر پىويست بوو لەھى شويىنە بىخىرئە دەنگدانەھ، ئەھى كە ھەيە راپۆرتى لىژنەى پەروەردەيە، كە ئەمە ئەساس نىە، لە كاتى دا ھەردوو راپۆرتەكە دەخويىندىنەھ، دوايى لە ئەنجامى دەنگدان رەئى لە سەر دەدى، بەلام لە ئەصلى پىرۆزەكە نەھاتوو، سوپاس،

بەرپۆز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو سۆزان خان،

بەرپۆز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

مەن تەنھا وتم لە ماددەى ھەشتەم لە راپۆرتەكەمان دا ھەيە، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان
فەرموو جەنابى وەزىر.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد/وەزىرى پەرورەدە
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپۇز مە كېشەكە ھەى د گەل تەسەيرە ئەز نزانم قۇيرى ئان رېنمايىدا لازمە بېتە چارەسەرگىر، ئەو ژى (تغیر الاسعار) مامۇستا دى تەقدىمى ئىجازەى كەت سەرىكى دى دادەنى، بىژى مەسەلەن (1000) دۇلار سالى، كە تە دېت پىشتى سالىكە دى حەقى تە راسەن دى بلند كەتەفە، وە ئەفە مەزن تىرېن كېشا مە ئەفەيە، تەدېدە سەرە بەدایەتە كىمە، د بىژن تەبەنە دۇنيایى قېول عەقدە ما بەینە قۇتابى دا و ما بەینە مەدرەسى دا، چىنابت بېتە گۇرېن، ئىلا سەر ھەندەك بىنەمايى حۇمەتى ئىعلان كەت سەوا فەن بى يان رەفعا تەزەخۇمى بى سەر فەن شتە، ئەز نزانم دقېت دركېدا ئەم مۇجىبى رېنمايە لازمە ئەفە بېتە چارەسەرگىر، چۇنكى ئەفە مەزن تىرېن كېشەى قۇتابخانە و پەيمانگای ئەھلى ھەينا، رېنمايى ژ چىبېت و قۇيرى جېت و جىي فاكەفە مەسەلە رەفەى بەس ئەز بىنەم ئەفەيە زورۇرېە دەرەباز نەبى، چۇنكى گەلە گەلەكە قېت بېە، سۇپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان.

وەللا جەنابى وەزىر ئەو قسەى جەنابت دەيكەى 100% راستە مەن يەك، دوو جارى دېكەش لە مۇناسەبات باسەم كىر دوو، لەو قۇتابخانە ئەھلىانە قىستىقال دەكەن ئاھەنگىك دەكەن تەلەبەكان بۇ خۇيان قىستىقالەكە دەكەن، كەچى دخولىە بە پارەيە بۇ تەلەبەكان ئاخىر چۇن دەبى شتى وا؟ يەعنى بەرپۇزى بوو بە مەسەلەيەكى ئىحتىكارى، بوو بە مەسەلەيەكى تىجارى، زىاتر تىجارىە لەوہى زىاتر تەدرىسى و پەرورەدەيى بى.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد/ وەزىرى پەرورەدە:
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز تەسەورى دكەم ئەف تەفاسىلە زەحمەتە د قانونى دا بەين، بەس وزووح ئىشارەتەك پى بېتە دان، رېنمايى دەسەلتادارى وەزارەتى بېنە دەرفە فەن تەفاسىلە دا بچىن چارەسەر بکەين، چۇنكى گەلەكە زورۇرېە،

بەرپۇز ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا ھەردوو لىژنە راپۇرتەكەيان خۇيىندەوہ رەئىەكانى خۇيان دا، جەنابى وەزىر رەئى خۇى دا، كى تىبىنى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە؟ بۇ ئەوہى ناوى بنووسم مۇناقشەشەى بکەن، (شەونم محمد، قادر حسن، شقان احمد، شلىر محمد نجىب، كاوہ محمد امين، عظيمە نجم الدين، قيان عبدالرحيم، ناشتى عزيز، بشير خليل، ئەفەين عمر، كاروان صالح، ھاژە سلیمان، ئارام قادر، سەيرە عبداللە، ھەمە سەيد ھەمە على) ئەم بەرپۇزانە نايان نوسراوہ. ئەو بەرپۇزانە ناويان نووسراوہ (عظيمە خان، قيان خان، ناشتى خان، د. بشير،

ئەفەين خان، كاك كاروان، ھازە خان، كاك ئارام ، سەمیرە خان، كاك ھەمە سەئید، د. سەرورەر) ھەرموو شەوئەم خان.

بەرپۆز شەوئەم محمد غەریب:

بەرپۆز سەرۆگی بەرلەمان.

لەپراستیدا ھەندیک تیئینییم ھەبە لەسەر ئەم ماددەبە، پێم باشە لەم ماددەبە بەرگە (د) كە دەتۆی بەرپۆز ئەو رەسوماتەبە كە پێویست دەكا وەر بەرگەریت لە خوێندكاران، لەبە خێوكەری خوێندكاران پێم باشە ئەو پارەبە تەحید بەرگەریت، داوا لە وەزارەت بەرگەریت، لێرەدا وەزارەت مۆلزم بەرگەریت لەرێنماپەكانی خوێندا كە بەتەحید ئەو پارەبە تەحید بەكا، چونكە ئەو دەبە ئەزانین بەپراستی ئیستا لەقوتابخانە ئەھلیبەكاندا پارەبەبە زۆر لەخاوەنی قوتابیبەكان وەر دەبەرگەریت، ھەندۆ مەساریفی زیادە بەقوتابیبان دەبەرگەریت كە بەپراستی پێویست نیبە قوتابیبان ئەو مەسەرھانە بەكەن، ھېچ رەپتێكی ئەو مەسەرھانە بە مەنھەجی خوێندەنەو نیبە، ئەگەر سەیری قوتابخانەكان بەكەن، بەتایبەتی قوتابخانەبە صلاحەدەدین بەپراستی قوتابخانەبە صلاحەدەدینی ئەھلی كە مەسەرھەبەبە زۆر بەقوتابیبان دەكا، داك و باوكی قوتابیبەكان ھاوریان لێ ھەستاو ئەوئەندە پارە زۆر بەخەلك سەرف دەكەن، بەرگەبەبەبە دیکە پێم باشە ھەر لێرەدا سالانە چەند كورسیبەك دەست نیشان بەرگەریت بۆ مندالانی یاخود كەس و كاری شەھید و ئەنفال و كەم دراماتەكان، چونكە لەپراستیدا لەچینە كەم دراماتەكاندا ژمارەبەبە زۆر باش قوتابیبانی زبەرەك و ھەلكەوت و خاوەن توانای تایبەت ھەبە، ئەگەر سەیری قوتابیبە مەفەوقیبەكان بەكەن لەھەموو مەجالەكاندا زۆر بەبە لەخیزانە كەم درامەتەكانەو دەردەچنە دەروە، لەبەر ئەو دەبە توانیان نیبە كە مندالەكانیان بەخەنە ئەو قوتابخانانەو، پێویستە بەرپاریك یاخود رێنماپەبەك دابنەدریت، ئەگەر بەپێی تاقیكردنەو بێت ئەو قوتابیبانەبە كە زبەرەك و كە ئیمكانەتێكی باشیان پێبە، داوا ئەو دەبە كە تاقیكردنەو دەبەرگەریت، ھەوئەبەرگەریت لەقوتابخانانەدا بەبەرگەریت بەرامبەر وەر بەرگەریت، خاڵكی تر دەست نیشان كردنی ژمارەبە خوێندكاران كە ئەمە زۆر گرینگە لەپۆلەكاندا دەست نیشان بەرگەریت، چونكە ئەگەر ژمارەبە قوتابیبان لە (20 - 25) تێبەر بەكا نە دەتوانن وانەكان بەتەواوی وەر بەرگەریت، نە مامۆستایەكانیش دەتوانن ئیدارەبە ئەو پۆلە بەباشی بەرپۆبەرن، ھەروەھا ھەرچەندە لەرپۆرتەكەبە لیزنەبە پەرورەدەشدا ھاتوو، ئەو خاڵە زۆر گرینگە دەست نیشان بەرگەریت كە رینگە بەھېچ حزب و رېكخراوێكی سیاسی و ئاینی نەدریت كە قوتابخانە بەكاتەو، بەپێی ئەو رێنماپانە دایبەزەرتن، چونكە لەپراستیدا ئیمە بینیمان لەقوتابخانەبە میدیا لەسەر كیشەبە ئاینی بوو لەنیوان مامۆستایەك و قوتابیبەكدا كە ئەو كیشەبە دروست بوو، بەھەمان شێوہ رینگە لەقوتابخانەكانی تردا دروست بێتەو، ھەروەھا لەو قوتابخانانەدا دەبینن وانەبە رەگەز پەرسەبە دەوتریتەو، لەپراستیدا ھېچ ئیلتیزامی نیبە لەو قوتابخانانەدا بەو رێنماپانەبە كە لەكوردستاندا ھەبە، بۆنمۆنە ئیلتیزام بەعنی بەو دەبە كە ئالای كوردستان ھەلكەن كە لەناو ولاتی كوردستاندا، ئیلتیزام نیبە بەو دەبە كە بەھەمان نیشتمانی كوردی مەسەلەن لەقوتابخانەكەدا بخویندەریت، بەپێچەوانەو بەھەمان ولاتانی تر دەھیندەریت بۆ ئیمە، لەبەر

ئەو ئەو خالە زۆر پېم باشە تەسبیت بکریت، بەھیج شیۆهیهک ریگا بەدامەزراندنی ئەو قوتابخانەیه نەدری، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک قادر حسن.

بەرپز قادر حسن قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تیبینم لەسەر ماددە شەش ھەیه کەبوو بەماددە چوار، سەرەتا پشتیوانی لە سیغەگە ی لیژنەگە ی پەروردە و خۆیندنی بالا دەکەم، ئەگەر تەسبیت بوو، بەلام ئەگەر تەسبیت نەبوو تیبینم لەسەر برپگە ی دوو ھەیه، لەھەمان ماددە، کە دەلی پرۆژەکە دژووست نەبیت لەگەل بەھا نیشتمانیەکان و بنەما گشتی و تایبەتیە سنووردارەکانی سیاسەتی فیڕکردن لەھەرئێمدا زیاد بکری بۆ ئەو مەبەستە کە روونتر ببی، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک صباح فەرموو.

بەرپز صباح بیت اللہ شکر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش بەحەقیقەت چەند تیبینیەکەم لەسەر ئەو ماددەیه ھەیه، بۆنموونە برپگە ی (ز، ح، گ) ئەم ھەرسێ برپگەیه زیاتر روونکردنەوھیان پێویستە، لای من وازح نین، مەسەلەن دەلی زمانی بەکارھاتوو لە وتنەوھ ی ماددە جیا جیاکاندا، پلانی خۆیندن و ماوھ ی پێشنیارکراو بۆ بەدەست ھێنانی برپوانامە ی دەرچوون، پرۆگرامەکان و پەرتوووکەکانی خۆیندن و سەرچاوەکانی، ئەمە بەحەقیقەت لای من وازح نییە، ھەتا لەرووی زمانەوانی مەسەلەن دەلی کەل و پەلە ئامادەکراوەکان، دژووست یەعنی بەرپەنی من بکری بەھاوتەریب باشتر لەوشە ی دژووست یان ھاوچووت، بەحەقیقەت پشتگیری لەرپەنی لیژنە ی پەروردە و خۆیندنی بالا دەکەم، کە ئەم ماددەیه بەشیۆهیهکی باشیان دارشتوو، من پشتگیری رپەنی ئەوان دەکەم، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

شلیر خان فەرموو.

بەرپز شلیر محمد نجیب:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنەسبەت ئەم ماددەیه من رپەنیم وایە ھەر وەزارەت خۆی ھەمووی دابریژیتەو، موافقەتی رپەنی وەزیر دەکەم، بەلام ئەگەر دەنگی نەھینا، لەماددە ی چوار لەدووھەمدا دەلی (جدوی التربویة والاجتماعیة والاقتصادیة)، لەبەر ئەوھ ی لە چوار دە نەفسی شتە لە (ج)دا یەعنی لەدوای چوار دەکەو، ئەمە جەدوای

تەربەھە و ئىقتىسادى بەسە، چۈنكى ئەو دەپتە كە لەھەموو مەشروەيىدا ھەر ئەو دوو جەدۋايە، ئەمە لەبەر ئەو دەپتە تەربەھە، لەبەر ئەو تەربەھە بۇ زىاد بى، بەنيسبەت (المختبرات) لە (12) دا (المختبرات والمكاتب والاقسام) ئەو قىسمە ھەربىرى بە ئىدارە، يەنى مادام بەتەفسىلىش باسراۋە، (المختبرات والمكاتب والاقسام الادارة وقاعات الدراسة) ئاۋاي لىبىرىت، ھەر ئەو دەپتە، چۈنكى بەنيسبەت پارەگە، بەنيسبەت ئەو دەپتە تەھدىدى ئەو پارەھە كە رسوم و اجازەت ئەمە لايەنكى قورس دەپتە، چۈنكى ھەر ز و تەلەبە، خەلگىكى زۇر بەتە و نەتەۋى مندالى دەپتە ئەو شوپىنە، ناچار دەپتە، ئىمەش ھەز دەگەن ئەو شتە بەھەر شىۋەك بىتە بىتە، بەلام ئەو دەپتە بەبازارە ھەپە، لەبەر ئەو پروناگەم بىتەن ھەر بەم شىۋەپە، بەم ياسايە ئەو زەبىت بىرى، زۇر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:
مامۇستا كاۋە فەرموو.

بەرىز كاۋە محمد امين:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئامانجەكانى ئەو پىرۋە ياسايە زۇر سوۋدى ھەپە، بۇ ھاۋكارىكىردنى ۋەزارەتى پەرۋەردە و فىركردن، بەلام لەھەمان كاتدا ھەندى لايەنى سلبىشى ھەپە، بۇ نەۋنە عادەتەن ئەو قوتابخانە ناھكومىيە مامۇستاي بەتوانا دەچن قوتابخانەھەكى ناھكومى دەگەنەۋە، مەن دەزام پابەند بوون بە ئىلتىزامى دەۋام و مامۇستاي باش و نىسبەتە نەجەھى لەقوتابخانە ھكومىيەكان زۇر باش بوۋە، دۋاي ئەو دەپتە كە نىسبەتەك لەو مامۇستايە چۈنە قوتابخانەھەكى ئەھلىيان كىرۋەتەۋە، زىاتر تەركىزىان خىستۋتە سەر قوتابخانە ئەھلىيەكە، ھەرۋە لەدەرۋە ھەرپە دەۋامى ھكومى و نا ھكومى، دەرس گوتنەۋە مالانىشىان ھەپە، بەپارە، ئەو ۋاي كىرۋە جىبىتە و ئىھتىمامدان بە قوتابخانە ناھكومىيەكان و بەدەرس گوتنەۋە لەمالان زىاتر بىتەن لەۋە كە ئىھتىمامى پىشتر ھەبوۋە لەقوتابخانە ھكومىيەكان، مەن دەزام قوتابخانە ھەبوۋە نىسبەتە نەجەھى زۇر باش بوۋە، ھەمان ئەو مامۇستايە ۋايانكردۋە ئىستا نىسبەتە نەجەھى لەو قوتابخانە ھكومىيەكانە دابەزىۋە، بۇپە پىشنيار دەكەم چ لەماددە چۋارەم، چ لەماددەكە تىر كەلەبەشى سىپەم لەسەرپەرىشتى كىرەن بىرگەھەك يان ماددەھەك ھەبىتەن، بۇ ئەۋە كە ئەو مامۇستايە دەچن لە قوتابخانە ناھكومىيەكان دەرس دەلىنەۋە، ئىھمالى نەكەن لەقوتابخانە ھكومىيەكاندا، ئەو پىشنيارەم بۇ ۋەزىرى پەرۋەردەش ھەپە كە بىتەن لەپىنمايەكان ياخۇد لەكاتى سەرپەرىشتى كىردنى ئەو قوتابخانەدا بىتەن رىنمايە و چاۋدىرى كىردنىان ھەبىتەن، بۇ ئەۋە تەئسىر نەكاتە سەر ئەو قوتابخانە ھكومىيەكانە لەدەرس گوتنەۋە و جىبىتە لە ۋانە گوتنەۋە لەقوتابخانە ھكومىيەكان، زۇر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:
فەرموو عظيمە خان.

بەرپز عظیمه نجم الدین حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

دیاره من لهگهڵ کۆی ئهو خالانهدام که لیژنه‌ی پەرورده و خۆیندنی بالا رچاوی کردوه، به لām یهك خال ئیزافه دهکهم که لهوانه‌یه ئهو کاته خۆشم لهوئ بوومه و ئهو پيشنیاڕه‌م نه‌کردبئ، لهگهڵ ئه‌وه‌دام که له‌سیسته‌می نوێی خۆیندندا ئیته‌یمامیکي گه‌وره به‌پروژه‌ی پەرورده‌ی فیرکردن بدرئ له‌بواره‌کانی دیموکراسی و پەرورده‌ی مه‌ده‌نی و بنه‌ماکانی مافی مرۆف رچاوی بکری، چونکه ئامانجی پەرورده‌یی که‌رتی تایبته و که‌رتی حکومی ده‌بئ گه‌شه پیدان بئ له‌پیناوی پەرورده‌ی مه‌ده‌نی و دیموکراسی، هه‌روه‌ها فیرکردنی بنه‌ماکانی مافی مرۆف، ده‌بئ ئهم سئ بنه‌مایه له‌ئامانجه پەرورده‌یه‌کانی که‌رتی تایبته و که‌رتی حکومی و له‌یاسای وه‌زاره‌تی پەرورده‌شدا تایبته‌مه‌ندی هه‌بئ و رچاوی بکری، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلهمان:

قیان خان فەرموو.

بەرپز قیان عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

به‌نیسه‌ته مادده‌ی چوار من پشتگیری ئهو دارشته‌وه‌یه دهکهم که لیژنه‌ی پەرورده و خۆیندنی بالا کردووینانه، به لām لهگهڵ ئه‌وه‌شدا ده‌تواندرا زۆربه‌ی ئهو خالانه‌ی که لیژنه‌ی نووسراوه، ده‌تواندريت وه‌زاره‌تی پەرورده خۆی له‌کۆمه‌لێک رینماییدا ئه‌مه پيشکesh بکا، به لām لهگهڵ ئه‌وه‌شدا من پيشنیاڕی ئه‌وه دهکهم ته‌نها خالی (ج) ده‌تواندريت به‌مادده‌ی چواره‌م، چونکه لیژنه‌ی باسی ته‌واوی ئامانجه‌کانی ئهو مادده‌یه کراوه که ده‌تواندريت به‌شیوه‌یه‌کی کورتتر به‌س ئه‌وه بنووسریته‌وه، به‌نیسه‌ته یه‌کێک له‌و خالانه‌ی که لیژنه‌ی پەرورده و خۆیندنی بالا نووسيوه‌تی باس له‌وه دهکات ده‌لێت: پيويسته یاخود ده‌لێت: سوودی پەرورده‌ی و کۆمه‌لایه‌تی و ئابووری هه‌بئ، من له‌وه‌میان تیناگه‌م سوودی ئابووری مه‌به‌ستی چیه‌؟ چونکه تۆ کاتیک ده‌لێی سوودی ئابووری، سوودی ئابووری ئه‌گه‌ر بۆ قوتابخانه‌که‌یه نازانم بۆ قوتابیه‌که‌یه یان بۆ قوتابخانه‌که‌یه! ئه‌گه‌ر بۆ قوتابخانه‌که‌یه له‌دواتردا نووسراوه ده‌لێی رسمیک له‌هه‌ر قوتابیه‌که‌...، له‌خالی چواره‌م ده‌لێی بری ئهو رسمه‌ی که له‌بهری خۆیندنی سالانه‌ی قوتابی وهرده‌گیری، یه‌عنی لیژنه‌شدا جاریکی تر باسکراوه‌ته‌وه، ئه‌وه پيويسته روون بئ، یان ده‌تواندريت ئه‌مانه هه‌مووی له‌سئ، چوار خالدا وه‌زاره‌ی پەرورده له‌شیوه‌ی رینماییدا ده‌ری بکات، به لām کۆمه‌لێک سنوور هه‌یه ده‌بیت دابندريت له‌م قوتابخانه‌ نا‌حکومیانه‌دا وه‌کو ئه‌وه‌ی ئهو وهرگرتنه‌ی ئهو پاره‌یه، چونکه هه‌ر قوتابخانه‌یه‌ک به‌شیوازیک پاره له‌خۆیندکارانی وهرده‌گریت، وه‌کو ئه‌وه رایه‌ی شه‌ونم خان، پشتگیری ئهو رایه‌ی شه‌ونم خان دهکهم که زۆر به‌جوانی ناوی یه‌کێک له‌و قوتابخانه‌شی هینا که ئه‌مه جگه له‌وه‌ی که سالانه پاره وهرده‌گریت له‌بهری خۆیندن له‌و قوتابیه‌یه‌که‌له‌وئ ده‌خوینن، له‌کۆمه‌لێک مونسه‌به‌ی تریشدا بانگی دایک و باوکیان ده‌کری، داوای کۆمه‌لێک مه‌بله‌غی خه‌یالیان لیده‌کری، که ئه‌لئ ئیمه به‌ته‌ماین له‌داهاتوودا یان له‌ئاینده‌دا ئیمه

قوتابخانەى تر دەكەينەو، كە ئەمە ئىشى ئەو قوتابخانانە نىيە كە بەشىۋەبەكى ھەرپمەكى پارە وەرېگىرئ لەدايك و باوكى ئەم خويىندكارانە، دواتر يەنى سنوور دابىندىرئت لەوھى كە پىۋىستە ئامانجى ئەو قوتابخانە ناھكومىيانە پەرورەدەبەكى تەندروست بىت بۇ مندالانە، چونكە تۆ ناكىرئت مندال لەتەمەنىكى سەرەتايىيەو دەينىرى، زۆربەى ھەرە زۆريان لەتەمەنى سەرەتايىيەو دەنئىردىرئت بۇ قوتابخانە، تۆ دەبىت بناغەبەكى وا، پەرورەدەبەكى وا بگەبەنەت بەو مندالە كە لەئىندەدا تەئسىر نەكاتە سەر سلوكى ئەو مندالە، ھەم لەناو خىزان، ھەم لەدەرەو، چواردەورى خۆشى، دواتر پىشتىگىرئ ئەو رايەش دەكەم كە لەبەكەك لەرپۇرتەكاندا نووسراو، كە دەلئ بەكارنەھىنانى رەمز و دروشمى ئەوتۆ كە گارىگەرى ھەبىت، بزەبەت ئەمە زۆر گرینگە كە لەو قوتابخانەدا بەشىۋە رېنمايى ئەمە دەرىچىت، كە كۆمەلئىك رەمزو دروشم ھەبە پىۋىست ناكات لەناو قوتابخانەكاندا بەكاربەھىندىرئت، ئەگەر ئامانجى ئەو قوتابخانەبە پەرورەدەبەكى تەندروستە بۇ ئەو قوتابىيانە كەلەوئ دەخوئىن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

د. بشىر فەرموو.

بەرپىز د. بشىر خلیل تۇفيق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ياسايە لايەنىكى گرینگ لە قوتابخانە ئەھلىبەكان، يا ناھكومىيەكان چارەسەر دەكا، بەلام پىۋىستە لەو ماددەبەش، لەماددەكانى داھاتووشدا بەشىۋەبەكى گىشتى من راموايە گرینگىبەكى ئەو تۆ بەو ياسايە بدرئ بەقەدەرى ھەجىمى خۆى، واتە ئىمە وانەكەين گرینگىبەكى زياتر لەھەجىمى خۆى بە قوتابخانە ناھكومىيەكان بەدەين بەوھى كەوا بەراستى ھەتا لاي خەلكىش وادىاربىت كەوا ھكومەتەش، وەزارەتى پەرورەدەش گرینگىبەكى زياتر بەوان دەدا لەسەر ھىسابى قوتابخانەى ھكومى، وەكو ئىستاكە لەم دوايەدا ھەندىك زانىارى بلاۋبۆتەو كەوا ئىستا ئاستى قوتابخانە ھكومىيەكان لەوانەبە باشربئ لەئاستى زۆرىك لەقوتابخانە ناھكومىيەكان، بۆبە ئىتر پىۋىستە ئەم ياسايە نەبىتە شىۋازىكى ئاوا زياتر گرینگى بەوان بدرئ، پىۋىستە بەلای كەم تەوازنىك رابگىرئ، زياتر گرینگى بەقوتابخانە ھكومىيەكان بدرئ، بەنەبەت ئەو ماددەبە، ماددەى چوار لە راپۇرتەكە، ماددەى شەش لەئەصلى پىرۇزەكەدايە، ئەو دەكرا بەرپىنمايى وەزارەت دەرىچووبايە، من پىموانىبە لەقانوندا ئەو ھەموو تەفاسىل و جوزئىياتانە بكرئ، بىتە قانون، دەكرئ بلىن ئەمە بە رېنمايى وەزارەت بىتە گۆرئ، لەپاشان لەخالى يەك لەفەقەرەى(ب) باسى جەدواى ئىقتىسادى دەكا، ئەو جەدواى ئىقتىسادىبە منىش وەكو فىان خان پىرسىار دەكەم، ئەم جەدواى ئىقتىسادىبە بۇ كۆى؟ يەنى ئەم قانونە باس لەجەدواى ئىقتىسادىش دەكا، ئايا بۇ قوتابخانە دەكا؟ يان بۇخاۋەن كۆمپانىيەكە؟ ئەگەر بۇخاۋەن كۆمپانىيەكەبئ، عىلاقەمان جىبە؟ ياسا عىلاقەى جىبە لەجەدواى ئىقتىسادى دەكۆلئتەو؟ دىفاعى لئدەكا بۇ كەسىك، ئىمە دەبئ لەجەدواى ئىقتىسادى بكوئىنەو بۇ

قوتابخانه‌که، بۇ وەزارەتى پەرۋەردە و بۇ حۆكۈمەت، ئەماش ئەگەر ھەيەتى با ئەو ھەس بىكرىت، لەخالىكى تردا دەلى (شروط القبول ونسبة الكثافة)، (ونسبة الكثافة) دەبى لىرە ديار بكرى، ئايا لەپۇل يان لەمەنتىقە، مەبەستىشى و ايزانم لەناو پۇلىكە، خالى (و) كە دەلى (اسس النجاح والرسوب) لەگەل خالى (ح) كە (الخطة الدراسية) ئەمانە پىويستە ئەم دوو خالە لەرئىنمايەكان، لىرە بى، نەبى، لەبەر ئەو ھى خالى سى موعالەجەى كردو ھ، خالى سى دەلى (ان يكون نظامه التعليمى مطابقا مع النظام الرسمى) كەواتە ئەمانەش ھەموو داخلى نىزامى تەعلیمینە، بۇیە پىويست ناکا خالى (و ، ح) لىرەدا باس بكرى، لەخالى (ك)دا دەلى (طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين)، (نوعییت) مەبەستى چىیە؟ ئايا لەرەگەزا؟ یەئى ئەو ھىە كە جنسیان چىیە؟ پیاون یان ئافرەتن؟ ئەگەر ئاوابى من پىموايە ئەك بنووسرى (نوعیة المدرسين) مودەرىسین نەوعییتەكەى چىیە؟ باش و خراپە، یان رەگەزەكەى مەبەستەكەى؟ ئەگەر رەگەزەكەىە بابنووسى (للسهوم) یان رەگەزەكەیان با ديار بكرى، لەپاشان من لىرە پرسىارىك دەكەم، لىرە روون نەكراو ھەو ھ، ئايا دابىنكردى مامۇستا بۇ قوتابخانە ناھكومىیەكان ئەمە وەزارەتى پەرۋەردە مولزەمە پى؟ یەئى وەزارەتى پەرۋەردە مامۇستای خوى نەقل دەكا بۇ ئەو؟ ئەگەر ئەو ھى وابى بەراستى ئەمە كارەساتە، چونكە ئىمە ئىستا لەگەل ئەو ھى ئەو ھەموو دامەزراندنە دادەنئین بۇ مامۇستایان، ھىشتا قوتابخانە حكومىیەكان پىويستىیەكى زۇریان بەمامۇستا ھەیە، ئەگەر ئىمە لىرە ديسان مامۇستا بنىرىن و نەقل بكەین بۇ قوتابخانە تايبەتییەكان كەواتە ئەمە ديسان خالىكى زۇر باش نىیە بەلای مەو ھ، خالى سىیەم لەگەل ئەو ھەموو دوورو درىزىیانە من لەگەل ئەو ھەموو كورتكردنەو ھى لىژنەى پەرۋەردەم، دەست خۇشىیان لىدەكەم، كەوا كورتكراو ھەو بۇ دوو دىر، ئەمە ئەو ھەموو درىز كرددنەو ھى ناوى، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ناشتى خان فەرموو.

بەرپىز ناشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى چوارەم، سەبارەت بەخالى چوار، برى ئەو رسوماتەى لەبرى خويندىنى سالانە لەقوتابیان وەردەگرىت، یان لەبەخىو ھەران وەردەگرىت، من داوا دەكەم شتىكى لەگەل ئىزافە بكەن یەكسان بى بەبرى ئەو خزمەتگوزارىیەى كە پىشكەش دەكرىت، واتە یەئى قىياس بىت، ئايا شىۋازى خزمەتگوزارىیەكەى، ژمارەى مامۇستایانى بیانى، جۇرى مەنھەجەكەى، ئەو مەنھەجەى كەبەكار دەھىنى مەنھەجىكە كوالىتەكەى باشە لەپراكىشان و كۆپى كردندا، كە ھەندىك قوتابخانە دەبىنى مەنھەجەكانى زۇر رىك و پىكە، لەناستىكى باشدا ركىشراو ھ، ھەندىك قوتابخانەى تر ھىشتاكە رەش و سىپىیە، قوتابخانەى نمونەیشە و پارەىەكى زۇرىش وەردەگرى، بۇیە ئىقتران بكرى، یەئى برى پارەكە ئىقتران بكرى، بەشىۋاز یەكسان بى بەو برە خزمەتگوزارىیەى كە پىشكەش دەكرى، سەبارەت بەو ھى كە لىژنەى پەرۋەردە سیاغەى

کردۇتەوۋە لەخالى (9) دا دەلى (پروگرام و كىتەپھەكەنى خويىندىن و سەرچاۋەكانىيان بەراستى لەگەل رەچاۋ كوردنى ماقى خاۋەندارىتە)، ئەوۋە يەئنى دەستەۋاژەيەكى زۆر ناروونە، ھەدەفەكە چىيە لىي؟ لەوانەيە ئەو نەسە عەرەبىيەكەى دابندىرئەوۋە زۆر گونجاۋترىي كە مەجالى ئەوۋە تىدا نەبىي، خويىندەوۋەى جىاۋازى بۇ بىرى، سەبارەت بەبەرگەى (ب ، ج) من پىشنىار دەكەم زۆر زەحمەتە بۇ ئەو لىژنەيەى كە ھەئسەنگاندن دەكا، چونكە مەسەلەى مۆلەت فەترەيەكى قىياسى ھەيە بۇ ۋەلامدانەوۋەى مۆلەت، يەئنى بەج بىنەمايەك دەتواندىرئ قىياسى ئەم دوو بىنەمايە بىرى كەتتىدا دارپىژراۋەتەوۋە، لەخالى (ب) دا دەلى (پروژەكە لەگەل بەھاي نىشتمانى و پەرنسىيى گشتى و تايبەتەيە پەپرەو كراۋەكانى سىياسەتى فېرکردن ناكوك نەبىت) ئەمە لەپراكتىكدا قىياس دەكرىت، ئەمە كە ئەم قوتابخانەيە كەلەى داۋە لەسىياسەتى تەئلىمى لەھەرئىمى كوردستاندا يان پابەندە، لەبەرگەى شەشەمدا، لەمادەى شەشەمدا لەئەسلەكە ھاتوۋە دەلى (پىۋىستە كۆمەلئىك بىنەماى رەگەز پەرسىتى تىدا نەبىت و حزب قوتابخانە نەكاتەوۋە)، خۆى بۇخۆى ئەمانە ئەم ئامانجە دەپىكى، واتە لەھەمان شىۋەش لەئامانجەكاندا ئىمە كۆمەلئىك سىنورمان بۇ داناۋە، خالى (ج) بەھەمان شىۋە دەلى (پروژەكە خزمەتئىك پىشكەش بە ئامانجەكانى پەروەردەى بىكات بەجۆرىك كە تواناى يارمەتيدانى ھەبىت بۇ باشتر كوردنى رۆلى پەروەردەو فېرکردن)، چۆن قىياسى دەكا؟ خۆ ئەمە دەبى سالىك ئەزموون بىكات، بزائى ئايا تەتەۋرپى كوردوۋە بە مۇئەسسەساتى تەئلىمى، يەئنى ئىزافەيەكى ھەبوۋە لەسەر رەۋشى خويىندىن لەھەرئىمى كوردستاندا؟ ئىنجا ئىمە دەتوانىن ئەمە قىياس بىكەين، بۇيە بىروام وايە ئەمە دەمىنىتەوۋە بۇ مەزاجى لىژنەى ھەئسەنگاندن كە مۆلەتەكە دەداتن، قابىلى ئەوۋەيە كە خويىندەوۋەى جىاۋازى بۇ بىرىت، يەكئىك دەلى بەشدارى كوردوۋە، يەكئىك دەلى بەشدارى نەكردوۋە، بۇيە لەمۆلەتدا نابى بىنەمايەك ھەبى كە قابىلى قىياس كوردن نەبىي، من پىشنىار دەكەم كە ئەم دوو بىرگەيە لادىرى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەفەين خان فەرموۋ.

بەرپىز ئەفەين عمر احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من لەگەل رەئى لىژنەى پەروەردەم، بەراستى دارشتنەۋەكەى ئەوان زۆر بەدەقىقى بەئىلمىيانەۋە ھاتوۋە، بۇيە باۋەر بىكەن خال بەخال ئەگەر بىخويىنەۋە ھەموۋى موبەرىراتى خۇيان تەربەۋى و نەئىنى ھەيە لەسەريان، تەنھا من دوو ئىزافەم ھەيە بۇيان، يەكەمىيان ئەوۋەيە كەۋا ئىلتىزام كوردنى ھەر لەشروتى قىبولا ئىلتىزام كوردنى ئەو قوتابخانە ئەھلىيانە بەھەندىك مەۋاد كە بىتە مەۋادى ئەساسى لەقوتابخانە ھەندىكىيان كندا دەخويىندىرئ لەۋىش بىخويىندىرئەوۋە، ۋەكو ھەرچەندە ھەيە ئىستا ھەندىكىيان، بەلام ھەندىكىيان قوتابخانە ئەھلىيەكان ئىلتىزامى پىۋەناكەن، قوتابخانەكان ھەندى مەۋاد ھەيە كە موقەرەرە، ۋەزارەتى پەروەردە ئىقارارى كوردوۋە كەۋا بىخويىنەۋە، بەلام لەبەر ئەۋەى ئەوان ئىلتىزامى پىۋە ناكەن، دەبىنى لا بەلا ھەندىك جار دەخويىندىرئ، لەھەندىك جارىشدا ناخويىندىرئ، بۇيە لەشروتى قىبولدا ئەگەر

ئىمە لېرە دانىيىن ئەو دەبىتە مەرجىك لەسەريان، ئىمە دەبىنن كە ھەموو پەرلەمانتارە بەرپىزەكان ئىستا كە دەبىلن جۆرە نىگەرانييەك ھەيە لەلای ئىمە، كاتى ئەمە شروتى قىوولە، بەلام دەبىنن قوتابخانە ئەھلىيەكان ئەو شروتى قىوولانەيان پاش ماوھەك پاشگەز دەبنەو، ياخود بەكەيفى خۇيان گۆرانكارى لەسەر دەكەن، ھەرچەندە موشرىفى تەربىيەى ھەيە، ياخود بلنن چاودىرى قوتابخانە ئەھلىيەكان دەكا، بەلام لەگەل ئەوھشدا دەبىنن خروقات دەكەن، بۆيە ئەگەر بىت و ئىمە بىن چارەسەرىك بۇ ئەم حالەتە دابنىن ئەویش وای لىبكەين سالانە ئەم قوتابخانە ئەھلىيەكان بەپى ئەم مەرجانەى بۇ ئىجازەكردن دىريان كرددو، ئەگەر لەگەل خاوەنەكانى ئەو قوتابخانەى كەلەوئ دەخوینن گرىبەستىك ئەنجام بەدن، يەنى سالانە كەمن قوتابىم ھەيە، مندالم ھەيە، دەچىتە ئەم قوتابخانانە كە خاوەنى مندالەكەم، گرىبەستىك ئەنجام بەدم، گرىبەستىك ھەبى، لەنىوان من و قوتابخانەكە، بۇ جىبەجىكردى ئەو تەعلیماتانەى كە ئەوان، ئەو مەرجانەى كە لەئىجازەكردندا دایانناو، من وەكو خاوەنى مندالەكە ئاگادارى ھەموو ئەو ئىجازانەم، ئاگادارى ئەو مەرجانەم كە بىننم يەككە لەمەرجەكان كەلېرە بۇ ئىجازە دان بەقوتابخانەكە دراو، سالەكە ئەو سالەى كە من قوتابىيەكەم بۆى دەنىرم ئەگەر ئەو لەيەكى لەمەرجەكانى پاشگەز بۆو، ياخود خىلافيكى كرى، ياخود گۆرانكارىيەكى لەسەر كرىن من وەكو خاوەن تەرەفى دوو، گرىبەستىك دەبى لەگەل، من ئەو كاتە دەتوانم ئاگادارى وەزارەت بکەمەو، ياخود من ئەزانم ئەو ئىجازەيە، ياخود ئەو مۆلەتەى ئەو لەسەر ئەساسى چى وەرگرتو، ئەو موخالەفەى كرددو، بۆيە ئەو كاتە زياتر خەلكەكە خوشى دەبى بەچاودىر، وەزارەى پەرودەش لەو كاتەدا زياتر ئاگادار دەبىت، بۆيە گرىبەست بىى بەمەرجىك لەمەرجەكان، كە گرىبەست بىى لەنىوان تەرەفى دوو و تەرەفى قوتابخانە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك كاروان فەرموو.

بەرپىز كاروان صالح احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان، من پىموايە ئىمە ھەندىك تىكەل و پىكەلى لەمونا قەشەكاندا دەكەين، ئىمە ھەندىجار قوتابخانە ئەھلىيەكان لەگەل قوتابخانە حكومىيەكان بەتىكەلى باس دەكەين، قوتابخانە حكومىيەكان تەئىمىنە لەلای حكومەتەو، سەرپەرشتى دەكرى، چاودىرى دەكرى، دەپارىزى، بەھەموو شىوھەك چاودىرى دەكرى، بۇ قوتابخانە ئەھلىيەكان لەھەموو دونيا واباوە ئەو پەچا دەكرى كەتۆ لەبەرامبەرت برپىك پارە كە ھاوولاتى مندالەكەى خۆى دەنىرپتە ئەو قوتابخانەيە، زيانى ئەو قوتابىيە لەھەموو رپووكانىيەو زامان دەكرى لەو قوتابخانەيدا، لەبەرامبەر پارەكەدا، لەرپووى خواردەنەو، لەرپووى سەلامەتییەو، لەرپووى سەلامەتى گيانى و جەستەيشەو، بۆيە ئىمە پىويست دەكا لەو ماددەى (شەش)ە، كەباسى مەرجەكان و ھەندىك لەئامانجەكان دەكا، پىموايى شتىك زىاد بكرى يان تىكەلكىش بكرى لەگەل ماددەيكى تر، ئەویش ئەوھەيە)

لهسەر لایهنی دامه‌زێنەر، ته‌بیعی یان مه‌عنه‌وی ده‌سته‌به‌ری سه‌لامه‌تی گیانی خوێندکاران و سه‌لامه‌تی تهن‌دروستی به‌پێی ستانداردی نیوده‌وله‌تییه‌کان که قوتابخانه‌ ئه‌هلییه‌کان له‌حه‌رده‌می قوتابخانه‌که په‌یوه‌ستدارن به‌پاراستنی گیان و سه‌لامه‌تی تهن‌دروستی بۆ خوێندکاران، ئه‌وه‌یان له‌هه‌موو قوتابخانه‌کانی دونیا ئه‌هلییه‌کان منداڵ هه‌ندیکیان له‌ده‌رگای ماڵ ده‌یبا هه‌تا ده‌یه‌ینیته‌وه‌ ده‌رگای ماڵ، هه‌ندیکیان له‌ناو هه‌رده‌می قوتابخانه‌که هه‌تا له‌سه‌فره‌کانیش، ئی‌مه‌ ده‌بی له‌و یاسایه‌ به‌راستی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ یه‌کلا بکه‌ینه‌وه‌، خاوه‌نی پرۆژه‌ ده‌بی ته‌ئمینی ژیا‌نی ئه‌و خوێندکاره‌ بکات، ئیستا قوتابخانه‌یه‌کی ئه‌هلی هه‌یه‌، له‌ته‌نیشتی بی‌نا ده‌کریت، قوتابخانه‌که چه‌ند رۆژیک ئیزنیان دا‌ون نه‌وه‌کو بی‌نایه‌که به‌روخی، له‌هه‌ولێر، باشه‌ کێ ته‌ئمینی ژیا‌نی ده‌کا؟ ئه‌گه‌ر حکومه‌ت به‌رپرسیار نه‌بی له‌قوتابخانه‌ ئه‌هلییه‌که، خۆ نابێ خاوه‌ن پرۆژه‌که، دامه‌زێنه‌ری ئه‌و پرۆژه‌یه‌ به‌رپرسیاره‌تی ته‌ئمینی حه‌یات بی؟ سه‌لامه‌تی و ژیا‌نی و جه‌سته‌یی و سه‌حی و هه‌موو لایه‌نه‌کانی قوتابخانه‌ بگریته‌ ئه‌ستۆ، بۆیه‌ من پێشنیاری ئه‌وه‌ ده‌که‌م هه‌ردوو لیژنه‌ی تایبه‌ت، ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ به‌نه‌زه‌ری ئیعتیبار وه‌ربگرن، چونکه‌ له‌هه‌موو دونیا قوتابخانه‌ی حکومی حکومه‌ت سه‌ره‌پرستی ده‌کاتن، ده‌یپاریزی، به‌لام قوتابخانه‌ی ئه‌هلی به‌پێی یاسا، برکه‌یه‌کی یاسایی زه‌مانی حه‌یاتی خوێندکاران له‌رووی خواردن، له‌رووی تهن‌دروستی، له‌رووی گیانی، باشه‌ به‌یانی، دوو به‌یانی قوتابخانه‌یه‌ک که‌وت کێ به‌رپرسیاره‌؟ ئایا خاوه‌ن پرۆژه‌که ته‌ئمینی حه‌یاتی ئه‌و خوێندکاره‌ ده‌کا؟ ئه‌گه‌ر له‌خوێندگایه‌ک قوتابییه‌کان تووشی نه‌خۆشییه‌کی، په‌تایه‌کی سه‌یر بوون، کێ به‌رپرسیاره‌؟ ئه‌گه‌ر خواردنێکی پیس، ته‌سه‌مومی‌ک بوو له‌قوتابخانه‌که کێ به‌رپرسیاره‌؟ ئه‌گه‌ر له‌رووی سه‌حی، سه‌رما، گه‌رما هه‌موو لایه‌نه‌کانی بۆ زامان نه‌کرێ کێ به‌رپرسیاره‌؟ چونکه‌ ئه‌و به‌پاره‌ ده‌خوینێ، نه‌ک حکومه‌ت ئه‌رکه‌که‌ی بگریته‌ ئه‌ستۆ، زۆر سوپاس.

به‌رپێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

هاژه‌ خان فه‌رموو.

به‌رپێز هاژه‌ سلیمان مصطفی:

به‌رپێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

سه‌رته‌ من له‌راستیدا له‌گه‌ڵ لا‌بردنی ئه‌و مادده‌یه‌م، چونکه‌ ئه‌و رێنمایانه‌ ده‌کرێ، ئه‌و سه‌لا‌حیه‌ته‌ بدریت به‌وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌، که‌وه‌کو رێنماییه‌ ده‌ریان بکات، چونکه‌ ئه‌وه‌ ورده‌ کارییه‌، به‌راستی له‌ناو یاسادا وایانم زۆر ئه‌وه‌ نییه‌، یه‌عنی زیاتر ئه‌و رێنماییه‌ له‌لایه‌ن وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌یه‌ت، ته‌فاسیل باسی بکات باشتره‌، به‌لام ئه‌گه‌ر هاتو ئه‌وه‌ نه‌کرا منیش پشتگیری له‌پێشنیاره‌که‌ی کاک کاروان ده‌که‌م، به‌راستی لی‌ره‌ به‌هیچ شێوه‌یه‌ک باس له‌نیزامی خواردن نه‌کراوه‌، که‌ زۆر گرینگه‌، به‌تایبه‌تی ره‌وزه‌کان که‌ خواردنیان پێده‌دریت، زۆر جار له‌زۆربه‌ی قوتابخانه‌کان یه‌عنی مه‌رجی تهن‌دروستی تیدا نییه‌، که‌ ئه‌وه‌ زۆر گرینگه‌، هه‌روه‌ها مه‌سه‌له‌ی پاراستنی سه‌لامه‌تی که‌ ئه‌مه‌ش دوو خالی گرینگه‌، ئه‌گه‌ر بی‌ین له‌ناو قانونه‌که‌ هه‌بیت، به‌هه‌مان شێوه‌ی هاتوچۆیه‌که‌ ئه‌ویش زۆر گرینگه‌ که‌ هه‌بیت، ئه‌گه‌ر له‌ناو قانونه‌که‌بیت یان

بەشىۋە رېنمايى بىت لەۋەزارەى پەرۋەردە دەردەچىت، دەربارەى خالى (2) كە باسى لەۋە دەكات بەعەرەببىيەكەى (المشروع لايتعارض) من پىموايە يەعنى بەۋشىۋەيە نابىت، دەبى بنووسرىت (يجب ان لايتعارض المشرع القيم الوطنية) يەعنى بەۋ شىۋەيە دابرىژىتەۋە، زۆر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ئارام فەرموو.

بەرىز ايوب نىعمت قادر (ئارام):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىشنيارم ئەۋەيە ئەۋ ماددەيە بەتەۋاۋەتى ئىلغا بىرىت، لەبەر ئەۋەى كە ئەۋە رېنمايىيەكانى ۋەزارەتى پەرۋەردەيە، زۆرىيەى زۆرى ئەۋ خالانە ھەر لەرېنمايەكاندا ھەيە، يەعنى دەتۋاندرى لەرېنمايەكاندا جىگەى بىرىتەۋە بەراستى، ئەۋە خالىك، ئەگەر بىت ۋ ئىلغا نەكرىت ھەندىكىشى زيادە، خالى يەكەم (ديارى كردنى ئامانجى گشتى ۋ تايبەتەيەكان)، لەخالى ماددەى پىشۋودا باسما لەۋە كەدەبى ئەم پىرۋەيە پەپەرەۋىكى ناۋەخۇى ھەبى، پەپەرەۋى ناۋەخۇدا بەدلتىايەۋە ئامانجەكانى تىدايە، سەبارەت بەقىستى پرى خويىدن سالانە دەگۆرى، گرىبەستىكە لەنىۋان قوتابى ۋ خويىدنگاگەدا، ئەۋەش ناكرى لەۋى دابىت، خالىكى گرىنگىتريش ھەيە، خالى (ب) كە باس لەپىرۋەكە لەگەل بەھاي نىشتىمانى ۋ پىرەنسىبى گشتى ۋ تايبەتى پەپەرەۋىكرۋەكانى سىياسى فىركردن ناكۆك نەبىت، ئىستا قوتابخانە ھەيە لەھەرئىمى كوردستاندا كە لەگەل سىياسەتى پەپەرەۋىكرۋى ھەرئىمى كوردستاندا ناگونجى، ۋاتە سىستەمى خويىدنگەكى جىاۋازە، كە ئىمەش لەئامانجەكان باسما لەۋە كىرۋەۋە كە ئەبى بۋار بەدەين بەۋ قوتابخانە كە سىستەمەكانىان جىاۋازە، لەكاتىكدا سىستەمەكان ئەۋەيان سەلماندۋەۋە كە ئىستىفادەى ھەيە، بۇ نمونە لەھەندى ۋلات تەمەنى خويىدن (5)سالە، لەھەندى ۋلات سىستەمى ۋانەكان كەمترە، ماددەكانى جىاۋازترە، لەبەر ئەۋە من دەئىم ئەۋە ھەر ناكۆكە لەگەل ئەصلى پىرۋەكە ۋ پىموايە تەنھا ئەۋە بمىنىتەۋە، پىرۋەكە لەگەل بەھاي نىشتىمانى ناكۆك نەبى، زۆر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

سميرە خان فەرموو.

بەرىز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

منيش ھەر ۋەكو برادەرائم پىشتىگىرى كاك ئارام ۋ كاك كاروان دەكەم، كە ئەۋ ماددەيە بەرېنمايى ۋەزارەت، بەلام لەگەل ماددەى (7 ۋ 8)ش تەقريبەن ئەۋانىش ھەر تەعلىمات ۋ رېنمايى ۋەزارەت دەگرىتەۋە، ئەگەر بىرى ئەۋانە بەيەك رېنمايى دەرىجى ئاسانتر دەبى ۋ زياتر بەگرەۋتر دەبى، بەلام ئەگەرىش بۋارى جى بەجىكردنى نەۋۋە فەقەرەى (ه) (شروط القبول ونسبته الكثافة والحد الاقصى للقبول) (للقبول) بىتە (للاستيعاب)، ديسان لە (ك) (طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين والمديرين) لەباتى (نوعية) بىتە

(كفاءة المدرسين والاداريون وجنسياتهم) هەر لههه مان كات حهزم دهگرد فهقه رهيه كي تريش ئيزافه بكرى،
ئهگەر (المنشآت والمرافق التعليمية والصحية والاجتماعية للمدرسة)، زۆر سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پهرله مان:

كاك حهمه سعيد فهرموو.

بهريز حهمه سعيد حهمه على:

بهريز سهروكي پهرله مان.

من لهگه لئ هه وه دام ئه م مادده يه كه مادده ي (6 و 7 و 8) ي پرۆژه كه يه، كه ئىستا مادده ي چواره، (7 و 8) ي لهگه لدا لاجييت، ئه م مادده يه پيويست ناكا، جاري بۆچى (7 و 8) پيويست ناكا؟ (7) له بهر ئه وه ي بهر پيمايى جى به جیده كرى گواستنه وه، (8) يش له بهر ئه وه به ريكه وتنى نيوان دوو كه س نابى قوتابخانه دروست بكرى، هەر به ياسا ده بى ئه مه دروست بكرى، ئه وه بۆ لابردي مادده ي (7 و 8) ئه وه مادده ي كه ئىستا مادده ي چواره، من پيماييه زۆريه ي زۆرى ته فاسيلى چۆته ناو ته فاسيلى كه وه كه به ته عليمات چاره سه ر ده كرى به راستى، بۆنموونه برى ئه وه رسمه ي كه وا وه رده گيرى و شه رتى قه بوول و ئه ساسى ناجيح بوون و شه هاده چۆن ده درى و چۆن نادرى، ئه وه ته فاسيلى كه من پيماييه، ههروه ها نيزامى موقت هرح كه ئه لى بۆ ئيداره له نيزام داخيليه، ئه هدا فه كان ديسان له نيزام داخيليدان، بۆيه من پيشنيار ده كه م ئه مانه ته فسيلن، چۆته ناو ته فاسيلى كه وه كه به ته عليمات يان به راستى به نيزام داخيلى چاره سه ر ده كرى، هه نديكى به ته عليمات، هه نديكى له نيزام داخيليه، خاليكى تر به نيسبه ت ئه وه ي ده كريت كه ئه م قوتابخانه ئه هليانه ي كه ئىستا هه ن، به راستى سه ريچى ياسايان زۆره وه كو ئه وه ي كه باسكرا، به ئاره زوى خويان سالانه پاره له قوتابى وه رده گرن و، به ئاره زوى خويان مه ساري ف له سه ر قوتابى و، چۆنيه تى ده رس وتنه وه وه مه نه جيان، ئه و ناياسايانه ي كه جه نابى وه زيريش خوى ته ثكيدى لى كرده وه، من ئه و پرسيا ره ده كه م بۆچى تا ئىستا به دوادا چوون نه كراوه؟ بۆ چاوديري نه كراوه؟، بۆ ئيجرائات نه كراوه؟ كه ئه و هه موو خه له له هه يه كه شه ونم خان باسى كرد، ئه و خه له لانه وايه كه شه ونم خان باسى كرد؟ به لآم به دوادا چوون و ليپيچينه وه وه ليپرسينه وه بۆ نيه؟ سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سهروكي پهرله مان:

دكتور سهروهر فهرموو.

بهريز د. سهروهر عبدالرحمن عمر:

بهريز سهروكي پهرله مان.

من ويپراي ئه وه ي لهگه لئ هه وه دام ئه وه ي ليژنه ي پهروه رده، كه بييت به ئه ساس و به وجۆره بيت، به لآم چه ند خاليك هه يه ئه گه ر وه كو تيبيني بتوانين ئيضافه ي بكه ين يان پيويستى به روونكر دنه وه ي زياتر هه بييت، سه باره ت به خالى دووم ئه وه ي كه له ليژنه ي پهروه رده ئيمه ئاماده مان كرده وه، ده لى سوودى پهروه رده ي و كۆمه لايه تى و ئابوورى هه بييت، ئيمه هه نديك حاله تى ترمان هه يه بۆ نمونه په يمانگامان

ههيه هونەری ئی دەکریتەوه، ئایا پهیمانگیهکی هونەری سوودی کۆمه‌لایهتی و ئابووری و په‌روه‌رده‌یه یان ده‌که‌ویته‌ بواریکی تره‌وه؟ ئایا پێویست ده‌کات ئەو وشه‌یهی بۆ زیاد بکریت؟ چونکه به‌پێی ئاگاداری ئیمه‌ چەند داخوایه‌ک هه‌یه، که ده‌یان‌ه‌ویته‌ په‌یمانگی هونەری بکه‌نه‌وه لێره له‌ بواری ئەه‌لی دا، سه‌بارته‌ به‌، سوودی ئابووری هه‌بیت؟ وه‌للا نه‌ک هه‌ر وه‌کو شه‌خسه‌که وه‌کو داموده‌زگاش بتوانیت به‌کاربه‌یتریت له‌مه‌دا، به‌لام مه‌سه‌له‌ی هونەریه‌که له‌وانه‌یه هه‌یج سوودیکی ئابووری نه‌بیت، بری ئەو ره‌سمه‌ی له‌بری خویندنی سالانه له‌ به‌خوکارانی قوتابی وه‌رده‌گیریت، من وێرای دوویات کردنه‌وه‌ی ئەوه‌ی هاوڕێیانم شه‌ونم خان و کاک حه‌مه سعید باسیان کرد، لێره‌دا پێویسته به‌رپز جه‌نابی وه‌زیر که لێره‌یه ئەمه‌ ده‌ست نیشان بکریت، ئەگه‌ر بیت و زیادیش بکریت سالانه، به‌لام زیاد کردنه‌که ناکریت، من بێم منداڵه‌که‌م له‌وئ دانیم گریبه‌ستیک بکه‌م ئەمسال، به‌لام سالی داها‌توو زیادی بکات، ئەمه‌ کێشه‌یه‌که له‌ هه‌موو قوتابخانه‌کاندا هه‌یه، ده‌کریت سالانه به‌پێی ئەو بارو‌دۆخه‌ی که ده‌گۆریت بواری ئیقتصادی گۆرانکاری به‌سه‌ر دادیت زیاد بکریت، به‌لام ناکریت بۆ که‌سیک که گریبه‌ستی کردوو بگۆریت، بۆئه‌وه‌ی دواتری ئاساییه‌ که‌سیک ئاره‌زومه‌نده بۆخۆی منداڵه‌که‌ی ده‌بات بۆ ئەوئ یان نایبات، به‌لام بۆ ئەو گریبه‌ستانه‌ی که‌وا کراون ناکریت بگۆرین، ئایا زیاد بکریت ئەمه‌ کێشه‌یه‌کی گه‌وره‌یه چۆن ده‌کریت مو‌عاله‌جه بکریت؟ له‌و خاله‌ی که پرۆژه‌که له‌گه‌ڵ به‌ها نیشتمانی و په‌رنه‌سیبه‌ گشتی و تایبه‌ته‌ په‌په‌رو کراوه‌کانی سیسته‌می فێرکردن بگۆریت، به‌رپزان ئیمه‌ هه‌ندیک له‌و قوتابخانه‌ی که ئیستا هه‌مانه‌ ناگونجین، بۆ نه‌مونه له‌ سیسته‌می په‌روه‌رده له‌لای ئیمه‌ ئەوه‌یه که کچ و کور تیکه‌ڵ بکریت، به‌لام هه‌ندیک له‌و قوتابخانه‌ تایبه‌تانه، ئەه‌لیانه، نا‌حکومیانه هاتوون ناچاریان کردوون لیکیان جیا‌کردوونه‌ته‌وه، ئایا هه‌لو‌بستی وه‌زارته‌ چی ده‌بیت به‌رامبه‌ر ئەوه؟ چونکه هه‌ندیکیان به‌پێی سیسته‌می نیوده‌وله‌تین، چونکه کێشه‌ دروست ده‌بیت له‌مه‌دا به‌پێی سیسته‌می نیوده‌وله‌تی، هه‌ندیک پێوه‌ری تایبه‌ته به‌ خۆیان هه‌یه چ له‌ مه‌سه‌له‌ی جیا‌کردنه‌وه‌ی کچ و کور ئەوه‌ی که ده‌یبینین لێره له‌ کورده‌ستان هه‌ندیک قوتابخانه هه‌ن، چ له‌ مه‌سه‌له‌ی ته‌مه‌ن و وه‌رگرتنیشیان که ده‌لێت له‌گه‌ڵ ئەمه‌دا بگونجیت، چۆن ده‌گونجیت؟ له‌ هه‌ندیک له‌و قوتابخانه‌ نیو ده‌وله‌تیانه‌دا به‌پێی ته‌مه‌ن وه‌رده‌گیرین، منداڵه‌که ته‌مه‌نی شه‌ش ساله له‌ پۆلی یه‌ک داده‌نریت، ته‌مه‌نی هه‌شت ساله له‌ پۆلی سێ داده‌نریت، به‌لام له‌وه‌یه له‌ قوتابخانه‌یه‌کی حکومیدا ئەگه‌ر که‌وت بیت نا‌حیته‌ ئەویوه، ئەمه‌ چۆن ده‌کریت ریکی بخه‌ین؟ چونکه ده‌بیت تایبه‌ته‌مه‌ندی قوتابخانه‌ نیوده‌وله‌تیه‌کان له‌به‌ر چاو بگرین، کاتی‌ک ده‌لێن قوتابخانه‌ی نیوده‌وله‌تی چۆن بر‌وانامه‌که‌ی لێره دانپێنراوه ده‌جیت بۆ ولاتیکی تریش به‌هه‌مان شیوه‌ دانپێنراوه، به‌لام ئەگه‌ر بیت و سیسته‌مه‌که‌یان بگۆرن که له‌دوای هه‌ندی خالی تر، له‌ مه‌سه‌له‌ی مه‌نه‌ه‌جیشدا دیننه‌ سه‌ری زیاتر بار قورس کردنیان، سه‌پاندنی هه‌ندیک پرۆگرام به‌سه‌ریان دا ئەمه‌ چۆن ده‌کریت؟ ده‌بی ئیمه‌ هاوسه‌نگیه‌ک له‌ نیوان ئەوه‌ رابگرین، هه‌م له‌گه‌ڵ بارو‌دۆخی ولاتی خۆماندا بگونجیت، هه‌م ئەو قوتابخانه‌یه‌ش ئەو ئەساله‌ته‌ی خۆی له‌ ده‌ست نه‌داتن، ئەو پێوه‌رانه‌ی که‌وا هه‌یه‌تی، زۆر سوپاس خاله‌کانی تر هاو‌رپیانم باسیان کرد.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

كاك شقان فەرموو.

بەرپىز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىم وايە ئەم ماددەيە شتى زۆر موھىمى تىدايە حەقەتەن، بەس ديسان دەلىم ئەو ماددەيە ئىجاتەى ھەموو شروتەكانى مەنحى ئىجازە ناکاتن، بۆيە لە ياساشدا ئەو درىژدادىرپە، ئەو تەفاسىلانە لە ياسادا زۆر موستەحەق نىە، ئەگەرچى زۆرچار خۇ فەرز دەگاتن، بەلام من دەبىنم لىردا ئەو فەرزە وانىە، كە نەكرى بە رىنمايى وەزارەت دەربچىتەن، ئەگەر بە رىنمايى وەزارەت دەربچىتەن تەسەور دەكەم زۆر شت ھەيە، كە زۆر لە خوشك و برايان باسيان كرد كە لىردا نەھاتوو، دەبىت ئىضافە بكرىتەن، تەبىيە ئەمە ياسايە دەبىت ئەگەر تىدا نەھات بىتەن دەبىت تەعدىل بكرىتەن، تەعدىلى ياساش عەمەليەكى ناسان نىە بۇ ئىمە، بۆيە من پىم باشە ھەر بەيەك خال بە رىنمايىەكى وەزارەت مەنحى ئىجازە بداتن بە لەبەر چاوغرتنى ھەموو لايەنەكانى پىدانى مەنحى ئىجازە ئەمە ئەو، ئەگەر دەنگى نەھىنا كە ئەو ماددەيە بەوشىوھىە بىتەن، بىرگەيەكى ترى چوارەم بۇ ئىضافە بكرىتەن لە ئاخىر، بۇئەوھى وەزارەت موقەيەد نەكەين تەنھا بەو خالانەى كە تىدا ھاتوو، چونكە بە تەئكىد لە نەتىجەى تەتبىقى عەمەلى وەزارەت لە ئىمە باشتە دەزانىت، يەعنى شتى نوئ دىتە پىش شتى تازە دىتە پىش، من پىم باشە ئەگەر دەنگى نەھىنا بىرگەى چوارەم لە ئاخىرىدا بۇ ئىضافە بكرىتەن، ھەر مەرجىكى ترى تازەى پىويست بۇ پىدانى ئىجازە لەلايەن وەزارەتەو، بۇئەوھى وەزارەت موقەيەد نەكەين بە تەنھا بەو شروتانە، چونكە ئەو وەختە وەزارەت موقەيەد دەبىت و ھىچى پىناكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو بۇ خوارەو قسەكانى خۇت بكە.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، من وىپراى پىشتىگىرىم لە راپورتى لىزنىە پەرورەدە، خوازىارم ئەو خالانە وەك خۇى لەناو ياساكە ھەبىت، بۇئەوھى قوھتى قانونى زىاترە لەو قوھتەى كە بە تەعلیمات دەردەچىت، بەلى ئىستا تەعلیمات ھەيە، بەلام لەگەل بوونى ئەو تەعلیماتەدا ئاخۇ پىشلىكارى نىە لە تەعلیماتەكەدا؟ بۆيە من پالپىشتى ئەو دەكەم كە ئەم خالانە وەك خۇى بىننىتەو، چۇن لە ياساكە ھاتوو لەبەر قوھتى قانونى ئەو ياسايە (ماعدە) يەك خال نەبىت، كە دەبىت ئىستا چارەسەرىكى بۇ بدۇزىنەو، مىقدارى رسومى (الرسوم المأخوذة من الطالب نفسه او من اوليائه)، ھىچ ئىلتىزامىك نىە سەبارەت بە تەحدىدى رسوم سالى خویندن ھىشتا تەواو نەبوو، قوتابخانەكان لە مانگى سى دا زەغتىكى زۆر دەخەنە سەر قوتابيان، ھىشتا دەرنەكەوتوو مندالەكە دەردەچىت يان دەرنەچىت، ھىشتا ھىچ شتىك پرووى نەداو كە

ئاخۇ تەزەخوم دروست بوو، لە عوملە يان دروست نەبوو؟ هيچ شتيك رووي نەداو، يەكسەر لە مانگی سى دا دەيگەنە سەر دايك و باوكەكان دەلین ئەگەر لە كۆتايى سى دا پارەكە نەهيىنى غەرامەت ھەيە، كە ئەويش زيادكردنى 200 دۆلارە ھەندىكجار 100 دۆلارە، ئەگەر لەو ماوھيە نەهيىنى باشە ئەو نەيسانە، بەلكو لەو ماوھيە نەيتوانى پارەكە دابىن بكات ئەمە يەك، بەشكو مندالەكەى دەرئەچوو، ئەو بوو بە پالئەريك بۆئەوھى ئەو دايك و باوكە مندالەكە دەرپيىن لەو مەكتەبە، بيگوازئەو، ئەو دەلپت ئيمە عيلاقەمان نيە لە مانگی سى مندالەكە دەرپيىت دەرئەچپت، لەو قوتابخانەيە بمينيئەتەو ياخود نەمينيئەتەو تۆ دەبيت پارەى خۆت بەدى، دەرگردنى ئەم ياسايە لەخۆرا نەھاتوو، لە ئەنجامى بەدواداچوون ھاتوو، ئەنجامى بەدواداچوونى دەقيق لەلایەن ليژنەى پەرورددەو بە ھەموو ئەندامەكانىەو، كە رۆژانە ئيمە خەلك گلهيى ھەبوو، ھاتووئە لای ئيمە و لە مەناھيچ دا گلهيى ھەبوو، ھاتووئە لای ئيمە، لە ئيمتحنات و تەقيم و تەقويمدا گلهيى ھەبوو، ھاتووئە لای ئيمە، قوتابخانە ھەيە لەگەل تەسجىلى مندالەكەت لەگەل ئەوھل سالدا بۆ ھەموو مندالەكە لەگەل پارە وەرگرتنەكەدا پارەى سپليتى لى وەرردەگرن، ئەگەر بە حيسابى ئەو تەلەبانەى ھەبيت كە ئيستا ھەيەتى 1500 تەلەبەى ھەيە، دەبيت 1500 سپليتى لەو قوتابخانەدا ھەبيت، سپليتى تىدايە لە پۆلەكاندا بۆ قوتابىەكانى داناگيرسيىن، من دەمەويت ئەمانە نەمينيئەت بۆيە ديىم ئەو وردەكارىانە ھەمووى دەليىم نابيىت بە تەعليمات دەرپيىت دەبيت نەسى قانونى ھەبيت، بۆئەوھى كەى كە لە دەررەوھى ئەو قانونە جوولايەوھە من موحاسەبەى بكەم، بۆيە من پشتگيرى لە مانەوھى ئەو خالانە دەكەم وەك خۆى، بۆئەوھى بە شيوازيكى ياسايى بيت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز د. عصمت محمد خالد/ وەزىرى پەرورددە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر زۆر سوپاستان دەكەم، ئەز دگەل ھەنديمە تىشتى نە زەرورى بيتن ئەوى دى بچيتە تەعليمات، تەعليمات برونە پترىا تىدا گۆرانكارىە سالانە ديف پيشا ديئە كرن، ئەما تىشتى زەرورى وەكو سۆزان خان ئيشارەتى پىداى، كە بنەمايەك قانونيانە قوھتى پەيدا بكاتن بمينن دروستە، وەكو ديف چونەك من گەل كرىە و پروونكرن، بەرى نوکە راستە تەنسيبا مامۇستا بۆ قوتابخانە ھەتا نوکە بەشەك ماينەو، مە تەعليمايت دايە وان، ئەز بيژم دوماھيكا وى پرۆژى تىدا، چونكە پاش مامۇستايى حكومەتى ناچيتە قوتابخانيئ ئەھلى، وەكو شيوازدكى تەعين عالەمى داناي، كو چ موشكىلە نەمينيئەت، ئەو قانونە خلاص بيت موشكىلە نامينيئەت، يا ھاتىە چارەسەر كرن، دوماھيكي چ مستەواى قوتابخانەى ئەھلى نايتە خارى پشتى ئەو دەيتە دانان، (مصاريغ غير منضورة) تەبعەن راست بيژن ئەو، بەرى وى گافى، تەعليمايت ئەف سالە مە نەھيلاينە، ئەز تەسەور ناكەم كو پاش نوکە ئەم قەبيل بكەين، ئەما سۆزان خانى بەحس كرىە سپليتى زيئەو تەبەروعات و زكاتى بينن، ئەو ھەموو زاھيرىەن ئيحتيمال ھەبوو، بەس دگەل ئەف سالە

خیندنی ئەز متمانه کو نه ماینه، موتابه عهكا جدی ژى مامۆستایی دی گۆت تهبعهن هاته كرن، بهلكو ناخافتناوى راست بى بۆ سالآچووى، بهس ئەف سالآ دیته كرن ئەز بیژم، مهوزوعى زیادهى ئەسعار، كیشا قوتابخانیت ئەهلیه و كیشا كوردستانى كامله، دهولتتى دهرقه نيزامهك ههى تهزهخوم وهكو توركيا ميسال، سالتى جارەكى دەرگهوى، بیژنى، حكومهت پابهنده ههنده سיעر زیده بووى، نه مودیرى قوتابخانى چیتن زیده كهت، نه باب دچیت مهنهك دانى، ئەگەر وهنه بى نهوه دبیته موعاله جهك ل ههمى كوردستانى، بهس ل فى دركى تهعلیماتا دى موعاله جه كه، ههتاكو عیلاجهك دى، بهرنامجى ب تاییهت، بهداخه وه هاتینه قه بیل كرن بهرى فى گافى، دهربارهى ئیختیلات، فیعلهن عهزل پهیدا بووى، ئەم دا تهعدیل بکهینه وه، عیشق وهكو ئیكى ب قوهترین قوتابخانهى ئەهلی ل كوردستانى نيزام عهزلى تیدایه، هاته قه بیل كرن و فى گافى تشتهكى گهلهك ب زهحهته، ئیحتیماله چى ديكه ئیجازه ب ساناھى نهدهى، بهس نهھیلانا وى زاهیرهكا گهلهك ب زهحهته، بهس واقیعهكى بهرچاڤه، وهزارهتتى پهروهرده تووشى ئیشكال نه بى دوماهیكى ئەم نهشیین حهل بکهین، ههر ئەوهنده ئەز دووباره دهست خووشى دكه، ئەگەر هاتو تشتى زیده تیدانه بى وى تهعلیماتى، پشته فانی وى پرۆژى دكه، گهلهك سوپاس.

بهريز د. ئەرسهلان بايز اسماعيل/سهرۆكى په رله مان:

فهرموو دكتور عمر.

بهريز د. عمر حمدامين خدر(نوره دينى):

بهريز سهرۆكى په رله مان.

بهريزان ئەندامانى په رله مان، دواى ئەم پيشنيار و بىرو بۆچوونه جياوازو باش و دهولهمه ندانه، ئيمه هه نديك روونكر دهنه وه رهئى خو مان به و شيويهى خواره وه ده ئيين، له لايهن چهنه بهريزيكه وه پيشنيارى ئەوه هات كه رينمايى بيت يان مه سه له ن به مادده يه كى قانونى بيت، ئيمه پيمان وايه كه به راستى مادده كه بمينيته وه، چونكه ئەوانه ي كه ئيستا له مادده ي شهش وهكو له راپورتى ئيمه دا بۆته مادده ي چوار داها توون، ئەمانه كۆمه لتيك بنه مان كه پابه ندى قانونى له لاي هه ردوو ته ر هف به تايبه تيش ئەوانه ي كه ده بنه خاوه ن قوتابخانه و په يمانگاي ناحكومى به هيژ دهكات، جگه له وهش ئەم بنه مايانه حالته ي ئەو تو يان تيدا نيه كه زوو زوو پيوستيان به ته عدیل بيت، سى ئەصلى ئەم قانونه بۆيه هاتووته ئاراه، چونكه جوړيك له فه راغى قانونى هه بووه، بۆ ريكخستن و بۆ ئاراسته كردنى ئەم جوړه قوتابخانه و په يمانگايانه، كه له ولاتى ئيمه ئيستا هه ن، چه ندين نمونه شمان له لايه ئيشاره به وه بدين كه فه راغى قانونى له كويدا هه بووه، دهرئه نجامى ئەو سى ساله ي به دوا داچوون و موتابه عه كردنى ئيمه، خاليكى تر ئەوه يه كه ئيمه له كوتايى ياسا كه دا ده سه لاتمان داوه هه م به حكومه تى هه ري مى كوردستان، هه م به وه زارته ي په روه رده، كه بۆ هه نديك حاله ت بۆ نمونه سه باره ت به تا قى كردنه وه كان پيوسته سيسته ميكي بۆ دهر بكريت، بۆ حاله ته كانى تريش پيوسته وه زارته رينمايى بۆ دهر بكات، بۆيه له هه موو حاله ته كاندا دهر كردنى رينمايى بۆ دهولهمه ند كردن و ئاسان جي به جى كردنى قانونه كه، ئەمه بۆ وه زارته ي په روه رده هي لدراره وه وه ئەم

دەرگايبەيان لى دانەخراو، لەگەل ئەووشدا ئىتر ئەو بەرپزتان بەجى دەمىنى، سەبارەت بە مەسەلەى رسومات ئىمە لەو ماددەى پەسەندمان کرد، ماددە سى لە برگە دوودا دەلئىن ھەر گۆرانکاریەك لەو قوتابخانەو پەیمانگانەدا بکرىت دەبىت بە رەزامەندى وەزارەت بىت، يەكئىك لەوانە ئەگەر گۆرانکاری لە رسومات دا بکرىت، ئەو دەبىت ئەم لایەنە واتە ھەم قوتابخانە و پەیمانگا ناھکومىيەكە پىشنيار بکات بۆ وەزارەت و، بە ئاگادارى وەزارەت ئەم گۆرانکاریە ئەنجام بەت، سەبارەت بە مەسەلەى لە راستیدا زۆر گرینگە کە ئىمە ھەول نەدەين ئەو جۆرە قوتابخانەو پەیمانگانە زال بن بەسەر ھکومىيەکاندا، ھەدەفى ئەو قانۇنەش ئەو دەبىت، بۆئەوھى تۆ رىگيان بەخى ئىلتىزاماتى قانۇنيان بۆ دروست بکەى، بۆئەوھى ئەم جۆرە ناھوسەنگىەو، ئەو جۆرە نابەرامبەرىە ئەصلەن نەھىتە ئارو، بەشىوھىەك تەوچىھيان بکەين کە ھاوسەنگى تىدابىت، سەبارەت بە پابەند بوون بە ھەندىك وانە بە تەئکىد ئەو ەراستە، بەلام ئىمە لە راپۆرتى خۆمان دا ھىناومانە دەلئىن دەبى زمانى گوردى بخوینن، پەرورەدى نىشمانى بخوینن، ئايىنىش بە رەچاوکردنى تەھدوئى ئابىنى لە ھەرىمى کوردستان ئەوانە بەشىکەن لەو سەوابتانەى کە پىوئىستە لەناو مەھەجەكە دا بخوینرىت، لەگەل ئەوھى کە ئەو قوتابخانەى بە وەرگرتنى رەزامەندى لەسەر مەنھەج دىسان پىوئىستى بە موافقەتى وەزارەتى پەرورەدە ھەبە، خالىكى تر باسکرا کە خالى (ب-ج) نەمىنىت، لەبەرئەوھى قىياس کردنيان زەحمەتە، لەراستیدا تەبىعەتى ئەو شتە مەعنەويانە بۆ خۆى وایە، قىياس کردنيان زەحمەتە، بەلام ئەو لەگەل ئەو داواکاریە روونى دەکاتەوھە کە خزمەتى پرۆژەكە چۆنە، چۆن دەيگونجىنى لەگەل بەھا نىشتمانىەکان؟ بەتەئکىدیش دوا برىار بۆ ئەو لىژنەىەبە يان بۆ ئەو دائىرە خاصەبە، کە وەزارەتى پەرورەدە بۆ ئەم مەبەستە پىكى دەھىنىت، سەبارەت بە جىاوازى لەگەل ناكۆكى، بە تەئکىد ئىمە لەگەل ئەوھىن کە جىاوازى دەبىت، بەلام تەناقوز و ناكۆكى نەبىت، چونکە موئەسسەسەبەكى تەربەوى ئىنتەرناشنال و نىودەولەتى ھەبە، جۆرىک لە مەنھەجى خاصى خۆى ھەبە دەھىنىت بۆ ئىرە، ئەمە لە حالەتیکدا جىاوازى دەبىت لەگەل ئەو مەنھەجەى ئىمە لىرە دەبخوینن، بەلام ئەم جىاوازىە بەکەم نابىت تەناقوزى ھەبىت واتە نابىت ناكۆك بىت لەگەل کۆمەلئىك شت کە ئىمە دەمانەوئىت، دووش رەزامەندى وەزارەتى پەرورەدى پىوئىستە، بۆبە دەبىت جىاوازى بکەن لەگەل ئەوھى کە دەکرىت جىاوازى ھەبىت، بەلام نابىت ناكۆك بى و نابىت تەناقوزى ھەبىت، سەبارەت بەوھى کە مەسەلەى سەلامەتى تەندروستى بە تەئکىد ئىمەش لەگەل ئەو فیکرەبەين شتىكى زۆر باشە، بەلام ئىمە لە خالى 12 باسى چاودىرى تەندروستىمان کردووه، دەکرىت بلئىن چاودىرى تەندروستى و سەلامەتى تەندروستى، جگە لەوھى لە ماددەکانى دواترىشدا لەسەر ئەوھى کە چۆن رەچاوى بنەماکان و پىوھەکانى تەندروستى دەکرىت، کۆمەلئىك برگەو بابەتمان ھىناوہ لە ماددەکانى دواتردا، ھەندىك خال سەبارەت بە مامۇستا باسکران ئىمە بەشىكى تايبەتمان لە راپۆرتى خۆمان تەرخان کردووه، بەشى پىنچەم مامۇستايان و کارمەندانى قوتابخانە و پەیمانگانە لەوئىدا باسى ئەوھمان کردووه، کە مامۇستا چۆن دادەمەزرىت و لەوئىدا ئەو پرسانەمان ھەموو جى کردووهتەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ھەندىك لە ئەندامانى پەرلەمان زۆر باسيان لەوہ كرد، سوودى ئابوورى بۇ كىيە؟ بۇ مەشروعەكەيە يان بۇ ھەموو مەشروعىك لە ھەريىمى كوردستان كە تەقدىم دەكرىت بە دەستەى وەبەرھىيان؟، بە ھەرچى لايەنىك بىت دەبىت دىراسەى جەدواى ئىقتىسادى بكرىت، جەدواى ئىقتىسادى چىيە؟ ئەم مەشروعە لەم شوپنەيەيە بۇ ئەم شوپنەم ھەئبزاردووہ، بۇ ئەم مەشروعە، چەند كەس لىي سوودمەند دەبىت؟ ئايا ئەو قازانجەى كە دەكرىت بەشى تەغتيەى تەكالىفى مەشروعەكە دەكات؟ بۇئەوہى لە پەر نەئىت ئەو سالىك بىت دايمەزراند بىت كابراللى من ئىفلاسەم كردووہ، ھەرچەندە ئىمە موعالەجەى ئەو وەزەشمان كردووہ لە ياساكە، وتوومانە ئەگەر حالەتتىكى وا پوویدا چ لايەنىك ئەم كارە سەرپەرشتى دەكات؟، جەدواى ئىقتىسادى ئىستا بۇتە يەككىك لە بنەماكانى تەقدىمى ھەموو مەشروعىك، پىش ئەوہى دەست بكرىت بە مەشروعەكە، بۇئەوہى بزائىن چەند كەس تىدا تەعەين دەبى؟ چەند تەلەبە تىدا دەخوئىنىت؟ بۇچى من مەسەلەن بىرپار دەدەم قوتابخانەيەك لە قەلادزى بىكەمەوہ؟ دەتوانرىت ئەگەر كردمەوہ لە قەلادزى دەتوانم بەردەوام بەم، ئايا خەلگەكەى ئەو ناوچەيە دەتوانىت پارە بدات بۇ خوئىندنى مندال لە ئەھلى دا؟ ئايا ئەو پارەيە لەگەل مستەواى مەعشى ئەو ناوچەيە يەكى گرتووہتەوہ؟ ئەمە جەدواى ئىقتىسادىيە، كە دەبىت ئىستا ھەموو مەشروعىك ھەيىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو لىژنەى ياسايى.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(وہرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە وەكو پىشتر تەئىدى ئەوہمان كرد بوو، كە لە راپۆرتى لىژنەى پەرورەدە دا ھاتووہ، ھەئبەتە بە رەچاوكردنى ئەو سەرنج و پىشنيارانەى كە ئەندامانى پەرلەمانىش، ئەوہى كە زياد لە دوو ئەندام ئەگەر قسەى لەسەر كردبىت پىويستە بخرىتە دەنگدانەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر.

بەرپىز عمر صديق محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر بۇ تەئكىد لەسەر رايەكەى كاك دكتور احمد، ھەر وەكو رەئى لىژنەى ياسايى داى، كە ھاوپراين لەگەل راپۆرتەكەى لىژنەى پەرورەدە، تەوزىچىك لەسەر ئەوہى كە ھەندىك لە برادەران باسيان لەسەر ئەوہ كرد،

كە ئەو پېۋىست ناكات ئەم ماددەيە بمىنېت، پېۋىست دەكات بچىتە بابى تەعلیماتەوہ بۇ وەزارەت، بەلام بە تېروانىنى ھەندىك لە بېرگەكانى، ئەوہ پېۋىستە بە ياسا بىت، ئىمە ھەموو گەفتوگۇكانمان، ھەموو ئەو بەرپزانە تەكىدىان لەسەر ئەوہ كردهوہ، كە پېۋىستە ئەو قوتابخانانە زۆر تەنزىم بىكرىن، زۆر رىك بىخرىن، پاراستنى بەرژەوہندى مندالەكانمان و خويىندىكارەكانمان لەو قوتابخانانە پېۋىستە بە ھەند وەربىگىرېت، لە ھەموو ناحىەكانەوہ لە ناحىەى صەحى، تەربەوى، مەحافەزە كەردنى سەرو ژيان و لەش و لارىان، مستەوای دىراسيان، چۆنىەتى شەھادە وەرگرتىان، پارىزگارى مستەوای تەعلیمى و دىراسى لە ناوچەكە، بۆيە ئەوانە ھەمووى گرینگ بوون، لەبەر ئەو گرینگىانە پېۋىستە ئەوہ وەكو ياسا، بە ياسا بمىنېتەوہ، من لەگەل رېزم بۇ جەنابى وەزىر و، ھەر وەزىرىكى تىر بەرپز كە دىتە ئەو شوینە، ئەو تەعلیماتە دەكەوېتە سەر ئەھوای ئەو وەزارتە سبىنى پى دەچىت و، لەوانەشە ھەندىكجار گۇرانكارى لە تەعلیماتەكاندا بىكرېت، چونكە تەعلیمات قابىلە لە وەزارتە دەرچىت، وەزارەتېش پېۋىست بەوہ ناكات وەكو ئەو پەرژەيە داواى تەعدىل كەردنى بىكات، ئەوہ لەسەر وەزارتە، بەلام ئەگەر بوو بە ياسا، ياسا ھىزى تەنفىز كەردنى زەمانى زىاترە و، ياسا گۇرانكارى كەى ئەركى پېۋىستى ئەوې و گرانترە لەوہى كەوا ھەموو رۇژىك ماددەكانى بىگۇرېت و، پېۋىستە ئەم خويىندىگانىانە كە ئەوہندە گرینگ بۇ بەرژەوہندى مندالەكانمان، ئەمە بىكرېت بە ياسا ئەم ماددەيە، بۇتەوہى كەس نەتوانىت گۇرانكارى لەو مەنھەج و دىراسەو پاراستنە بىكات، ئىلا بە ياسا نەبىت، لە دەزگايەكى تەشرىعى وەك پەرلەمان نەبىت، تەنھا وارىدە مەسەلەى رەسم وەرگرتن، لەبەرئەوہى موحتەمەلە سالىك بۇ سالىك گۇرانكارى تىدا بىكرېت، ئەمە دەكرېت وەزارتە بە تەعلیماتىك بە گوپرەى نرخ، بە گوپرەى عەرز و تەلەب، بەگوپرەى كەردنەوہى مەكتەبى زۆر، بەگوپرەى مەرحەلە دىراسەكان تەحدىد بىكات، كە باقى تىر پېۋىستە وەكو خۇى بمىنېتەوہ، ئەمە بەنىسبەتى سەلامەتى مندالەكان، راپۇرتەكە باسى لە سەلامەتى صەحى كەردوہ، باقى تىر سەلامەتى گىانىان دەكەوېتە سەر عىلاقەيەكى عەقدى بەگوپرەى قانون، ئەمە عىلاقەى عەقدىە لەنىوان باوك و ئەولىاى ئومورى تەلەبەكان لەگەل ئەو موئەسسەسەى كە دەبىبات بەرپوہ، ھەر خوانەكات زىانىكى گىانىان بەر بىكەوېت ئەگەر موئەسسەسەى بىت بە تەحسىل حاسل بەگوپرەى ياساوە ئەوہ عىلاقەى عەقدىەو، ئەو مەكتەبە، ئەو كۇمپانىيە، ئەو شەرىكەيە تەحەمولى مەسئولىەتيان دەكات، لەبەرئەوہ پېۋىستە ئەم بېرگەيە بە ياسا دابىرېژىت باشترە و ھىزى ياساى زىاتر دەبىت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۇكى پەرلەمان:

ئىستا لىژنەى ياساى ئىوہ سوورن لەسەر رەئى خوتان، كە ئەو ماددەيە رەت بىكرېتەوہ، فەرموو.

بەرپز عمر صديق محمد:

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە تەئىدى رايەكەى لىژنەى پەرورەدە دەكەين و وەكو خۇى بمىنېتەوہ، دەئىين بېرگەكە لەناو ياساىەكە بىت، چونكە ھىزى ياساى زىاترە، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلهمان:

دكتور احمد فەرموو.

بەرپز د. احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ئەوهى كه له دهقى پرۆژهكه، له ئەصلى پرۆژهكه هات بوو، ئيمه لهگهڵ ئەوه بووين ئەو مادديه گۆرانكارى بهسەر دابيت، ئەوهى ليژنهى پەرورده بكریت به ئەساس، يهعنى ئەصلى پرۆژهكه چونكه ئيمه ئەصلى پرۆژهكهمان كردوه به ئەساس بۆ موناڤهشه، دهبيت ئامازه بدهين به ئەصلى ماددهكه، ئيمه لهگهڵ ئەوه داين ئەصلى ماددهكه لاجيت، ئەوهى كه له راپۆرتى ليژنهى پەرورده هاتوووه جىگای بگريتهوه، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلهمان:

ئىستا دوا سياغەتان چيه؟ بۆئەوهى بيخهينه دهنگهوه، فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نورى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

بەرپزان ئەندامانى پەرلهمان، هەر بهپيى ئەوهى كه وهك له راپۆرتى ليژنهى پەروردهدا هاتوووه، ئيمه ئەو ماددانهمان دهمج كردوه و، ماددهى كهوت بهجيمان هيشتوووه، ماددهكانى تر كه له دواوه هاتوووه شيوازى ئەوهى ئەگەر هاتو قوتابخانهيهك بگويژریتتهوه له شوينيكهوه بۆ شوينيكى تر، ئەوه با بيگوازنهوه، ئاخر ئيمه جيمان كردوووه هاتوووين ئەو ماددانهمان بهوشيوهيه سياغه كردوووتهوه بۆ دهنگان، دوا سياغه:

المادة الرابعة:

أ- يجب ان يتضمن الطلب المقدم الموضوعات الاتية:

1- تحديد الاهداف العامة و الخاصة.

2- تحديد الجدوى التربوية و الاجتماعية و التربوية للاقليم للمشروع.

3- تحديد المصادر المالية و الطرف الداعم.

4- مقدار الرسوم الدراسية الماخوذة من الطالب نفسه او من اولياءه مقابل الخدمات المقدمة.

5- شروط القبول و نسبة واقصى حد له.

6- اسس النجاح و الرسوب و النظام العام الامتحان و التقويم.

7- اللغة الدارسة.

8- الخطة الدراسية و المدة المقترحة على الحصول على شهادة النجاح.

9- المناهج و الكتب الدارسة و مصادرها مع مراعاة حقوق الملكية الفكرية.

10- الادوات و المستلزمات الهياة المعدة حسب المراحل و النوع و اقسام الاختصاص.

- 11- طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين والباحثين الاجتماعيين والنفسيين والمدراء وجنسياتهم.
  - 12- المختبرات والمكتبة والقسم وقاعات الدراسة و تأمين الرعاية الصحية والنشاطات المتنوعة للمدرسة.
  - 13- النظام المقترح لادارة المدرسة.
- ب- يجب ان لا يخالف المشروع مع القيم الوطنية والمبادئ العامة والخاصة المتبعة فى السياسة التعليمية.
- ج- يجب ان يقدم المشروع خدمة للغايات التربوية بحيث يكون بإمكانه المساعدة فى تحسين دور التربية والتعليم او التجديد فى مجال ادارة المدارس وتقوية الشخصية والقنوات التربوية.
- بهرېز د. ارسلان بايز اسماعيل/سهرؤكى پهرلهمان:**
مادهكەتان ههيه بيخويننهوه، بهكوردیهكهى فهرموو.

بهرېز د. عمر حمدامين خدر(نورهدينى):

بهرېز سهرؤكى پهرلهمان.

مادده چوارهم:

- أ- دهبيت داواكارىيه پيشكهشكراوهكه ئەم بابەتانەى خوارهوه لهخۆ بگريت.
- 1- ديارىكردى ئامانجه گشتى و تايبهتیهكان.
- 2- ديارىكردى سووده پهروهردیهوه كۆمهلايهتى و ئابووریهكانى پرۆژهكه.
- 3- ديارىكردى سهرچاوهى دارايى و لایهنى پشتیوانى.
- 4- برى ئەو رسمهى له برى خويندى سالانه له قوتابى خۆى يان له بهخيوكارانى وهردهگریت له بهرامبهر ئەو خزمهتگوزارىانهى پيشكەشى دهكات.
- 5- مهرجهكان و ريزه و ئەوپهري ژمارهى وهرگرتن.
- 6- بنهماكنى دهرچوون و كهوتن و سيستمى گشتى تاقىكردنهوهو ههسهنگاندن.
- 7- زمانى خويندن.
- 8- پلانى خويندن و ماوهى پيشنياركراو بۆ بهدهست هينانى پرونامهى دهرچوون.
- 9- پرۆگرام و كتيبهكانى خويندن و سهرچاوهكانيان، لهگهڵ رهچاوكردى مافى خاوهندارىيهتى فيكرى.
- 10- كههرسته و پيداويستى نامادهكراو به گوپرهى قوناغ و چهشن و بهشه پسپوريهكانى وهرگرتن.
- 11- ريكار و شيوازهكانى وانهوتنهوه و جوړى وانه بيژان و تويزهوانى كۆمهلايهتى و دهروونى و بهرپوهبهران و رهگهزنامهيان.
- 12- تاقىگه و كتيبخانهو بهش و هۆلهكانى خويندن و دابين كردنى چاوديرى سهلامهتى و تهندروستى و چالاكى جوړاو جوړهكانى قوتابخانهكه.
- 13- سيستمى پيشنيار كراو بۆ بهرپوهبردنى قوتابخانهكه.

ب- پرۆژەكە لەگەڵ بەهەڵ نەبوونی و پەرزەنتە گشتی و تەبەئە پەڕەوگراوەكانی سیاسەتی فێركردن ناكۆك نەبێت.

ج- پرۆژەكە خزمەتێك پێشكەش بە ئامانجەكانی پەروەردەیی بكات بە جۆرێك كە توانای یارمەتیدانی هەبێت بۆ باشترکردنی رۆلی پەروەردە و فێركردن یان بۆ نوێ كردنەوهی لە بواری بەرپۆهبردنی قوتابخانەكان و بەهێزکردنی كەسایەتی و كەناله پەروەردەییەكان رسوم كرا، (المأخوذة من الطالب نفسه أو من اولياءهم مقابل الخدمات المقدمة) جەنابی سەرۆکی پەرلەمان، رسوم ئەو رەسمانەیه كە دەوڵەت بە گوێرەى قانونى رسوم تەحیدى دەكات، ئەمەى كە لە كۆمپانیایەكان وەردەگیرى و لەم پرۆژانە تەبەئە، تەسەمیهكەى ئجورە، پێویستە رسوم بكرى بە مێقداری ئجور.

بەرپۆز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئەوهى كە بە كوردی و عەرەبى خوێندرايهوه، بە رەچاوکردنی ئەو تەبەئە لێژنەى قانونى، تەكایە كى لەگەڵ دايه دەستی بەرز بكاتەوه؟ كى لەگەڵ دانیه؟ دوو كەس لەگەڵ دانیه بە زۆرینەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموو بۆ ماددەیهكى تر، د.دانا فەرموو.

بەرپۆز د.دانا سعید:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى 7

نابى قوتابخانە لەو شوێنە بگوازرێتەوه كە مۆلەتی لەسەر وەرگیراوه، تەنھا لەدوای وەرگرتنی رەزامەندی وەزارەت نەبى، بۆ ئەم مەبەستەش قوتابخانەكە دەبى داواكارىەك پێشكەش بكات بە وەزارەت پێش دوومانگ بەلایەنى كەمەوه و تیايدا هۆكارە ئەرێنیهكان بخانەرۆو بۆ گواستنەوهى.

بەرپۆز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەرپۆز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 7

لايجوز انتقال المدرسة من المكان الذى حصلت عليه الموافقة الا بعد اخذ موافقة الوزارة، ويجب ان تقدم المدرسة طلبا لهذا الغرض الى الوزارة، وذلك قبل شهرين اقل لتقدير تستعرف فيه الاسباب الاجابية لنقل.

بەرپۆز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

لێژنەى پەروەردە؟ فەرموو.

بەرپۆز د. عمر نورەدینی:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپىزان، ئەندامانى پەرلەمان، ئىمە لەگەل ئەوھىن كە ئەم ماددەيە زىادە، چونكە لە شوئىنى تر چارەسەرمان كىردوو بە تايبەتى لە ماددە 3 لە بېرگە 2 كە دەلئىن ھەر گۆرانكارىيەك بىرى دەبى بە رەزامەندى وەزارەت بى و ئەمە لە دەسلەتتى وەزارەت داىە و بە رېنمايىش رېك دەخرى.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

جەنابى وەزىر؟ فەرموو.

بەرپىز د.عصمت محمد خالك (وەزىرى پەرورەدە):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

گواستنا قوتابخانەكى كېشەكا مەزنا ھەى، نە وەسا بە سانايىيە، لېرھەندى پىتر لىسەر راوەستى، يەئنى ل مەسىرى قوتابىا داى وەختى قوتابخانە نەقل بى و بچىتە ئەوى، لازمە ژ بەرھەندى دىبىژم يا ھاتىيە چارەسەر كىردن لىدىف دا ئەف خالە ئەگەر بچىت ئەز دىبىنم باشترە، ئان پىتر تەفاسىل باسى لى بىكەين، يەئنى گواستنا مەبەستى لە شارەك بچىتە شارەكى، لەگەرەكېك بچىتە گەرەكەكى چونكە ئەفە مەوزوعەكى غامزە، گەلەكى واخ نىنە تىدا، ئەگەر ھاتو ل عارەكى دى بە تەفسىل باس بىكەنەو، مەوزوعەكە گەلەكى موعەفەدە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى ياسايى؟ فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەو ھۆكارانەى كە بەرپىز جەنابى وەزىر ئىشارەتى پىيدا، ئىمە وەكو لىژنەى ياسايى پىشتىگرى دەقى ماددەكەمان كىردوو، وەكو لىژنەى ياسايى پىشتىگرى دەقى ماددەكەمان كىردوو كە وەكو خوى كە لە پىرۆزەكە ھاتوو بەمىنىتەو.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى پەرورەدە؟ فەرموو.

بەرپىز د. عمر نورەدىنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستى دا گواستنەو لەگەل ئەو حالەتەى كە ئەگەر قوتابخانەيەك يا پەيمانگايەك كە بە گوپىرەى ئەم قانونە مؤلەتى پى دەدرى دادەخرى، چارەنووسى قوتابىيەكانى لە ئايندەدا دىارىمان كىردوو، كە بە ھىچ شىوہيەك نابى چارەنووسى ئەم قوتابىانە بە شىوہيەك بى كە خوئندىيان لە كىس بچى و بۆ ئەو ئەمە گىرەنتى كراو، لە ئايندەدا دەيگەينى كە ماددەكانى ئايندە دەخوئىنەو، بەلام ئەوہى دەخوئىنەو بەس لە گواستنەو ئەوہيە كە ئەمە قوتابخانەيە لەم گەرەكە دەچىتە ئەم گەرەكە، لەم شارە دەچىتە ئەم شارە، پىمان وابوو ئەو لە زمنى ئەو گۆرانكارىانەدايە كە ئىمە دەسلەتتان داوہتە وەزارەت و رەزامەندى

وزارت به گوڤرهى ماددهى 3 برڭه 2 نهوان دهسه لاتيان پيدراوه، نهگه پيشيان باشه مهسهلهن جهنابى وهزير وهكو وزارت هم مادديه بمينيتهوه، مهناعهتمان نيه بمينيتهوه.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهلهمان):

نيستا راي ليژنهى پهروهده دهيوئ نهو مادديه رهد بكريتهوه، لهبهرنهوه دهبي نهوه بخهينه دهنگهوه، چونكه نهگه رهد بكريتهوه موناغشهى ناكهين، نيستا كي لهگه راي..... د.عمر فهرموو.

بهريز عمر نورهدينى:

بهريز سهروكي پهلهمان.

نيمه وتمان، بهلام بو لهگه نهوه نهبووين؟ دواي گفوتوگو و وهرگتنى مهسهلهن رهئى جهنابى وهزير ههروهه ليژنهى قانونيش نهگه پيويست بکات بمينيتهوه مهناعهتمان نيه نيستا و لاريمان نيه لهوهى بمينيتهوه، بهئى باشه نهو رهئيهى خويمان كه دهئى نهوه رهد بكريتهوه، نيمه وهكو ليژنهى پهروهده سهحبي دهكهينهوه.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پهلهمان:

با بدريته دهنگانهوه ، د.سهروهه فهرموو.

بهريز د.سهروهه عبدالرحمن:

بهريز سهروكي پهلهمان.

نهو مادديه نه بهو شيويهيه كه ليړه پهسهند بکري و نه رهد کردنهوهشه، نهوهى من تيبينى بکهه، نهگه بهريزان لهوي سهيرى بکهه، نهمه له شوينى تر موعالهجه کراوه، نيمه کيشهکهمان لهوهوه دهستى پي کرد كه پيمان وابوو نهمه دهبي به نهساس و نهگرا به نهساس، له شوينى تر موعالهجه کراوه و دهکري بهو جوړه قسهى لي بکههين كه لهو شوينهى كه ديت لهوي گفوتوگو لهگه دهکري، لهگه ههندي ماددهى تر ليک دراوه.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهلهمان):

نيستا نيمه پيمان باشه ليژنهى پهروهده خويمان نهگه دهگه نهوه دان رهد بكريتهوه، وهكو ليژنهى پهروهده، كه ليژنهى پهروهده نهو سي يه نيه كه لهسهه سهکويهکه دانيشتون، نهوانهى تريس، سيوهيل خان فهرموو.

بهريز سيوهيل عثمان:

بهريز سهروكي پهلهمان.

نهگه لهگه نهوه دان كه نهگه رهد بكريتهوه، واته ياسايهکه تهواو نيه، نهو کاته به كهيفى خوئى خاوهنهكهى قوتابخانه له گههکيک دهيباته گههکيک، نهک له شارهک بو شارهک، دهبي ديارى بکري، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهلهمان):

كاكه حەمە فەرموو.

بەرپز محمد شارەزورى :

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە لەماددەى 3 ئاماژەى سەرىحى پى دراوہ و دەلى، گۆرانكارى ريشەىى لە برگەى 2 پىويستە بۆ دامەزارندى قوتابخانەى تايبەت و دەست كردن بە پرۆسەى خويىندن و ئەنجامدانى گۆرانكارى ريشەىى تاييدا، داواكارى نووسراو پيشكەش بە وەزارەت بکەن، موعالەجە كراوہ، بەراستى گۆرانكارى ريشەىى گواستەنەوہش دەكرى لە گەرکىكەوہ بۆ گەرکىكى دىكە و لە شارىكەوہ بۆ شارىكى دىكە، بۆيە منيش لەگەل لىژنەى پەرورەدەم و پىويست بە موناڤەشە ناكات.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نورى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من زۆر سوپاسى بەرپز كاكە حەمە دەكەم، رىك ئىمە لە ماددەى 3 لە خالى 2 وتوومانە، لە كاتى دەست پى كردنى خويىندن بۆ مەكتەبىكى تازە، ياخود ئەو (احداث تغيرات جذرية) يەككىك لەو شتانەى كە تەغىراتى جەزرىە گواستەنەوہىە لە شويىكىكەوہ بۆ شويىكىكى تر، بە بى تەلەبى نووسراو تەقدىمى وەزارەت بکەن بۆ ئىستحسانى موافقە، يەعنى بە بى وەزارەت نابى، ئەوہش راپەكە بۆ ئەندامان دەگەرپتەوہ، ئەگەر پىيان باشە بمىنىتەوہ، ئىمە لەو ماددەىە موعالەجەمان كردووہ، ئەگەر بەرپزان ئەندامانى لىژنەى پەرورەدە، رىگەيان پى بدرى و رەئى خويان بەدن، وەك ئەندامى لىژنەى پەرورەدە، چونكە ئىستا ئىمە ھەرسىكمان لىرەين، با رەئى خويان بەدن و بمىنىتەوہ ياخود نەمىنىتەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

تاكايە با لىژنەى پەرورەدە قسە بکەن بزانىن ئەوان رەئى خويان بنووسن، د. سەرورە فەرموو.

بەرپز د.سەرورە عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەم ئەوہى سۆزان خان ئىشارەتى داو ھەم لە بەشى چوارەمى ئەوہى كە ئىمە ئامادەمان كردووہ لە راپۆرتى لىژنەى پەرورەدە دا بەشى چوارەم كە تەلارى قوتابخانەى تايبەت و پاشكۆگانى، لە ماددەى 16 ھەم ئەمە جىي دەكرىتەوہ، ھەمان ئەو حالەتەىە، چونكە ئەمە پەيوەندارە بە بىناوہ، بىخەينە ماددەى 16 و دواى خەين بۆ ئەو كاتە، چونكە لەوئى ھەمان شويىتەى و ھەمان تىكەل بوونە لەگەل ئەو بابەتە.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

د.عمر فەرموو.

بهریز د. عمر نورهدینی:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

بهریزان ئەندامانی پهرلهمان، ئیمه وهکو لیژنه فکری ریکخستنی قانونیانهی گواستنهوهی قوتابخانه رهد ناکهینهوه، بهلکو دهلیین عیلاجمان کردوو، ههر گۆرانکاریهک رووبدات دهبی رهمانهندی وهزارهتی لهسهر وهربگیری، بۆیه گواستنهوهی قوتابخانهش دهچیته ژیر ئهوه عینوانهی که نهگهر گۆرانکاریهک رووی دا پیویسته بهرهمانهندی وهزارهت بی، بۆیه ئیمه فکرهکه رهد ناکهینهوه، بهلکو لهشیوهی ماددهیهکی سهربهخۆ دا دهلیین لهبهرئهوهی چارهسهرمان کردوو له دهقیکی تر و له ماددهیهکی تر دا پیویسته لیره دووباره بکریتهوه.

بهریز د.ارسلان بايز (سهرۆکی پهرلهمان):

کاکه ئیستا عیلاج چیه؟، نهقلی بکهین بۆ ماددهیهکی تر؟ رهدی کهینهوه، موناقهشهی بکهین؟ بۆمان تهحیدید بکهن، کاک عمر فهرموو.

بهریز د. عمر نورهدینی:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

ئیمه لیره فکرهکه رهد ناکهینهوه، بهلکو پیویست ناکات لیره دووباره بکریتهوه، بۆیه لهگهڵ ئهوه نینه ئهم ماددهیه لیره دووباره بکریتهوه.

بهریز د.ارسلان بايز (سهرۆکی پهرلهمان):

کاکه مهعناى وایه نهگهر ههیه ماددهکه نهمیئى، نهگهر ههیه ماددهکه نهمیئى، بهسهراحتت پیمان بلین، کاک عمر فهرموو.

بهریز عمر عبدالرحمن:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

ئهوهی که کاک عمر نورهدینی باسی دهکات ههر تهغیری بهسهر قوتابخانهکان دا بی جیاوازه به قانونهه لهگهڵ ههر گۆرانکاریهک و نهقل کردنی له شوینی بۆ شوینیکی دیکه بی، ئهوهی که ئهوه باسی دهکات لهو برگهیه ئهوهیه ناوی ئهم مهکتهبه و سیفتهی ئهوه مهدرسهیه شوینی خویندنهگهی و ئسول و ئسوسی تهعلیمهگهی، ئهمه نهقل کردنهوهی یهعنی ئهم مهکتهبه به ههموو دامودهزگایهگهوه له شوینیکهوه بۆ شوینیکی دیکه نهقل دهبی، بۆیه ئهم ماددهیه پیویسته لیره بهمیئى جهنابی سهرۆکی پهرلهمان.

بهریز د.ارسلان بايز (سهرۆکی پهرلهمان):

عظیمه خان فهرموو.

بهریز عظیمه نجم الدین:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

من سەد لە سەد لە گەل قسەكەى كاك عمر، چونكە بوونى بېرگەى 7 جىيى خۆى ھەيە لە ياسايەكە دا، من لەگەل مانەوہى دام.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

د.دانا فەرموو.

بەرپىز د.دانا سعید سۆفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى وازنامە بەروونى لە ياسايەكە بەم شىوہە ئامازەمان پىيى نەداو، بەلام دەكرى ھەندى ماددە و بېرگە بدۆزىنەوہ كە بلىين موعالەجەى ئەوہمان كرددو، بەلام مادام دوو رەئى جياواز ھەيە و پىموايە ھىچ ئەشكال نىە لەسەر ئەوہى كە ئەو ماددەيە ھەبى، ھىچ زەرەرى نىە و بەرەئى من با ھەبىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

د.احمد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراھىم (وہرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىرە ئەگەر قسەيەكى قانونى بكەين بەرپاستى ئىمە كە لە سەرەتاوہ لە كۆبوونەوہى رابردوو دەنگمان لەسەر ئەوہ دا كە پىرۆژە ئەسلىيەكە بكەين بە ئەساس بۆ موناقاشە، ھەر ماددەيەك لىزنەى پەررودە و لىزنەى ياسايى تەنھا دەتوانن رەئى لىزنەى خويان بەدەن وەكو راپۆرتەكەى خويان، بەلام ئەبى ئەندامانى پەرلەمان رەئى خويان لەسەرى بەدەن پاشان بە دەنگدان يەكلا بکړيۚتەوہ، كە ئەگەر ماددەيەك لادەبەين يان لای نادەين، چونكە ئىستا ئىمە قەرارمان داوہ كە ئەو پىرۆژەيە ئەسلى پىرۆژەكە بكەين بە ئەساس بۆ موناقاشە، لەبەرئەوہ لەرووى قانونيەوہ، وەختى كە ماددەكە دەخويندرېتەوہ رەئى ھەردوو لىزنەكە وەردەگيرى، پاشان رەئى ئەندامان بە دەنگدان دەبى يەكلا بکړيۚتەوہ، لەگەل رېزم.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ئىستا لىزنەى پەررودە دەيانەوئ بىنئىتەوہ، بۆيە ئەندامان كى دەيەوئ قسە بكات؟ دە كەواتە بە تەسويت، ئىستا كەس ھەيە بيەوئ موناقاشە لەسەر ئەو ماددەيە بكات؟ كەواتە كى لەگەل دا يە تكيە دەست بەرز بكاتەوہ؟ كى لەگەل دانيە؟ كاكە ھەر وەكو خۆى وەكو ئەوہى كە ھەيە، كى لەگەل دانيە؟ كاكە بە زۆرىنەى دەنگ قەرار درا ئەو ماددەيە بىنئىتەوہ، بۆ ماددەيەكى تر، كاك دانا فەرموو.

بەرپىز د.دانا سعید سۆفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 8

دانانى دامەزراوہكانى فيرگردنى تايبەت بە پىي رېككەوتنامەى دوو قۆلى ھەمان سيفەت و ھەمان كەوتنە ژىربارى جى بەجى كردنى ھەنگاوہكانى رېگەپپدان و بنەما روونكراوہكانى ھەيە لەم ياسايەدا.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلهمان):

كاك عمر فەرموو.

بهریز عمر عبدالرحمن:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

المادة 8

تأسيس مؤسسات التعليم الخاصة وفق الاتفاقيات الثنائية، لها نفس الصفات ونفس التزامات تنفيذ خطوات السماح والاسس الموضوعية في هذا القانون.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلهمان):

ليژنه‌ی پەرودرده؟ كاك عمر فەرموو.

بهریز عمر نورهدینی:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

ئیمه پیمانویه بهم شیویه ئەم ماددهیه دووباره دابڕێژرێتهوه، هەر رێککهوتنیکی دوولایه‌نه‌ی نیوان وهزارهت و هەر لایه‌نیکی دیکه‌ی نیوده‌وله‌تی یان نیشتمانی بۆ کردنه‌وه‌ی قوتابخانه و په‌یمانگای ناحکومی هه‌مان ئەو مه‌رج و رێکارو بنه‌مایانه‌ی که لهم یاسایه دا ده‌قیان پێ هاتوو په‌یرو ده‌کری.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلهمان):

سوژان خان فەرموو.

بهریز سوژان شهاب نوری:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

ئەم ماددهیه ده‌بیته مادده‌ی 6 ئەگه‌ر بهم ته‌عدیلاته بکری پاش ئەوه‌ی که قسه‌مان له‌سه‌ری کردو ده‌نگمان دا له‌سه‌ر مادده‌ی پێشو، (المادة 6 فی کل اتفاقیة ثنائیة بین الوزارة او ای جهة اخرى دولیة أو وطنیة لافتتاح مدرسة خاصة تتبع نفس الشروط والطرق والاسس المنصوصة علیها فی هذا القانون. من داوای ئی بوردنتان ئی ده‌که‌م، نه‌سه‌ عه‌ره‌بیه‌که‌ی زۆر ره‌گیکه، کورديه‌که‌ی بکریته ئەساس زۆر باشتره، زۆر سوپاس.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلهمان):

ليژنه‌ی یاسایی تیبینیتان هه‌یه؟ د.احمد فەرموو.

بهریز د.احمد ابراهیم (وه‌رتی):

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

سه‌باره‌ت به مادده‌ی 8 رای لیژنه‌ وایه پێویست به‌و ده‌قه‌ ناکات، پێشنیاری لابردنی ده‌که‌ین، له‌به‌رئه‌وه‌ی هه‌موو دامه‌زراوه‌یه‌کی فێرکردن ده‌که‌ویته ژێر حوکمی ئەم یاسایه، دامه‌زراوه‌ی خویندنی تاییه‌ت به

حوكمى ياسا دادمەزرى، نەك بە رېككەوتنى دوو قوڭلى، بۆيە ئىمە پېشنيار دەكەين كە ئەو دەقە لىرە نەمىنى.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ئىستا رەئى لىژنەى ياساى ئەوئە ئەو ماددەى نەمىنى، كى لەگەل داىە ئەو ماددەى نەمىنى؟ كى لەگەل داىە بىمىنى؟ وەللا 30 بە 30 دەنگى خۇم بىدەم بە كى باشە؟ د.عمر نوقتەى نىزامى ھەيە فەرموو.

بەرپىز د. عمر نورەدىنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىويست بوو پېش ئەوئە كە رەئى ئىمە بخرىتە دەنگدانەو، رەئى خۇمان بگوتبا كە بۇ بىمىنىتەو؟ دەمانەوئ ئەو رەئى بەدەين ئەگەر ئىجازەمان پى بەدەن.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ئىستا تەسويتەكە تەواو نەبوو، چونكە وەكو يەكن، دەتوانن ئىستا تەبىرى خۇتان بەدەن بۇ ئەوئە جارىكى تر بىخەينە دەنگدانەو، كاك فرست دەللى دەنگ دەدەم و دەنگ نادەم كاكە، پىم باشە ھەر لايەنەو تەبىرى خۇى بلى، ھەر لايەو دوو كەس، كاك عمر فەرموو.

بەرپىز د. عمر نورەدىنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان واىە بىمىنىتەو باشە، چونكە ھەندى جار ھەندى موئەسەسەى نىودەولتەى ھەيە، بە پى رېككەوتنىك لەگەل وەزارەتى پەرورەدە، دىتە ھەرىمى كوردستان بۇ ئەوئە فەرعىك لەم موئەسەسەى خۇى بكاتەو، ئەم رېككەوتنە جىاوازە لەگەل ئەوئە كە پاشان موئەتى پى بدرى بە گوپرەى ئەم قانونە دەبى لىرە موئەسەسەكە دابمەزرى و ئىلتزاماتى قانونى بۇ دروست بى، جەنابى وەزىر لىرەىە و خۇ پىشنيار لەگەل چەند موئەسەسەىەك رېككەوتنىان كروو، بۇ ئەوئە موئەسەساتى ترى نىودەولتەى بىنە ھەرىمى كوردستان و پرۆگرام و بەرنامەى خۇيان بۇ خویندن بىنە ئىرە، ئىمە پىمان باشە ھەر بىمىنىتەو.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئىتفاقياتى سونائى راستە دەكەوئتە ژىر ئەحكامى ئەو ئىتفاقيانەى كە ھەيە، بەلام ئەو مەعنای ئەوئە نىە ئىمە، لەبەرئەوئە ئەو ئىتفاقيە كە كراوہ خازع نەكرى بۇ ياسايەكە، ئىمە كە ئەم ماددەىەمان داناوہ وتوومانە ھەتا تەنانەت ئەو ئىتفاقياتانەى كە وەزارەتى پەرورەدە دەيكات

لهگه ل هه رچ لایه نیک دا بو هیانی فوتایخانه و بو هیانی سیستمیکی نوئی دهبی ئه م مه رجانهی ئه م یاسایه یان به سه ردا ته تبیق بکری، به ریز سه رۆکی په رله مان، به ریزان ئه ندامانی په رله مان، ئیتفاقیه که له مابه یینی دوو جیهه تی ره سی دایه که ئیتفاق ده که ن له سه ر ئه وهی که ته عاونی سه قافی و په وره ده ییان هه بی، به لام ئه وه مه عنای ئه وه نیه خازع نه بی بو یاسای ئه م هه ریمه بو ئه م یاسایه که ئه وه ییه، له به رئه وه ده بی ئه ندامان له کاتی دانان ره چاوی ئه م خاله بکه ن، ئایا ئیتفاقیات که ده کری، نه که ویته ژیر رکیزی یاساوه، یا بکه ویته ژیر رکیزی ئه م یاسایه وه، زۆر سوپاس.

به ریز د. ارسلان پایز (سه رۆکی په رله مان):

لیژنه ی یاسای ده لئین نه مینئ، کاک عمر فه رموو.

به ریز عمر عبدالرحمن:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

ئیمه وه کو لیژنه ی یاسای پیمان ناخۆش نیه هه رچی موئه سه سه ی سه قافی و ته علمی و دنیا هه یه له سه ر هه رچی مسته وایه کی به رز بیته کوردستانه وه و خزمه تی ئیمه بکات، به لام ئیمه ده بی وه کو ناحیه ی یاسایه که ی لیکی بده ینه وه، چه ند ده سه لاتمان هه یه له مو عاهه داتی ده ولی ئیش بکه ین، ئه مه که باس له ئیتفاقیاتی سونائی ده کات، ده چیته بابی ئه و مو عاهه ده ده ولیانه ی که مسته و ده کری و ده چیته زمنی ده ستووری عیراقه وه ییه و سه لآحیه تی ئیمه نیه، ئه مه یه ک، دوو م/ ئیمه له مادده ی 9 باس مان له سه ر کردوو، ئه مه هه ندی شروتی تایبه تی بو دانراوه، ئه م موئه سه سه سانه ئه مه شروتی تایبه تی هه یه له کوردستان دا که ده بیته ئه م مه کته بانه بکاته وه، له به رئه وه ییه ئیمه داوامان کردوو و ده بی خازع بی بو شروتی ئه م قانونه ی که ئیستا ئیمه له سه ر مو ساده هه کردنی، سوپاس.

به ریز د. ارسلان پایز (سه رۆکی په رله مان):

کاک فرمان فه رموو.

به ریز فه رمان عزالدین:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

ئه ندامی لیژنه ی په ره ده ..... .

به ریز د. ارسلان پایز (سه رۆکی په رله مان):

قسه تان نه کرد جاری یه که م، دوو که س دیفاعی لی کردو، دوو که سیش ره دی ده کاته وه، فه رموو.

به ریز فه رمان عزالدین:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

وڊكو ئەندامى لىژنەى پەروەردە رەئى خۇمان ھەبى، ديارە مانەوہى ئەو بېرگەيە لەو ياسايە زۆر گرنگە، لەبەرئەوہى كۆمەلئىك لە قوتابخانەى ئەھلى ھەنە لە كوردستان دا لەگەل ئەوہى رېكەوتنىان لەگەل وەزارەتى پەروەردە كوردیە، ئەوجا ئىلتىزام ناكەن بە قەرارى وەزارەتى پەروەردە، كەواتە ئەگەر ئەو ياسايە نەبىت ئىلزاميان بكەى، ئەوانە ھەر بە يەكجارى، بۆ نموونە شوەيفات، بەروونى، بەراستى شوەيفات ئىلتىزام بە ھىچ قەرارەك ناكات لە كوردستان، بەلام بەو قەرارە ئىلتىزاميان پېوہ بكەين و زياتر پابەنديان بكەين و زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

د.سەرور فەرموو.

بەرپز د.سەرور عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

مانەوہى ئەو ماددەيە لەوہدایە بۆ ئەوہى پېشيلكارى ياسا نەكرى، چونكە وەزارەت مولزەم كراوہ بەوہى ھەندى كار بكات بۆ نموونە بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، ھەندى مۆئەسسەسە ھەن كەئىستا من پرسيارەك لە جەنابى وەزىر دەكەم بۆ نموونە مۆئەسسەسەى فەزالەر ھەيە كە ھاتوووتە ئىرە و لەسەريەتى بۆ خۆى بينا دابىن بكات، بەلام لە زمنى 18 بينايە كە لە كوردستان بيناى حكومى دراوہ بە قوتابخانەى ئەھليەكان كە لەسەر خۆيانە لەو 18 بينايە 7ى مۆنەزەمە و دامەزراوہى فەزالەر تيايدايە، ھۆكار چيە مەكتەبەكانى ئىشق لەمە بن، مەكتەبى فەرەنسى ھەيە لە بينايەى حكومى داىە، بۆچى لەوئى دابى، بە پىي ئەو عەقدانەى كراوہ ئىتر ئەمە شوەيفاتە و كۆمەلئى شتى تريشە، 18 بينايە، لەرووى بينايەوہ، سەبەب چيە ئەو عەقدانە وادەكرين ئەو كاتە حكومەت ناچار دەبى و وەزارەت ناچار دەبى بە جۆرئىكى تر گرئبەستەكان بكات، بۆيە تكا دەكەين ئەوہى مۆلك و مالى حكومى و مۆلك و مالى گشتى تايبەت بە كار نەھينرى كە ئەمانەش بەشيكن لە كەرتى تايبەت، تكا دەكەين ئەو ماددەيە بمينئەتەوہ و سوپاستان دەكەم.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك عبدالسلام نەھجى سەرۆكايەتى پەرلەمان تەوافوقیە، ئىستا ئەوان تەوافوقيان كرددووہ، رازى دەبن كە ئەوان تەوافوقى خۆيان بخويننەوہ، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپز عبدالسلام بەروارى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ببورە وامزانى دووكەس قسە بكەن، من بەراستى دەمەوئى يەك شت بلیم، مەبەست لە نۆدەولەتى تى گەيشتين، ئىتفاقاتى دوەليە، جيھەتئىكى عالەمىە دىت و مەدرەسە دەكاتەوہ ئەوہمان زانى، سىستى

دادوهری سیستمیکی مونه کامیله، هه مووی به کتر دهگریته وه، ته جاروبی قانونیک ناکری له کاتی بیرکردن له کیشیه کی تر، که له م قانونه دوتری جی به جی کردنی ئەم یاسایه نهرکی حکومهت و جیهه ته په یوه نداره گانه، واته وهزیری په روه ده که گریبه ستیک ده به ستی ده زانی له ولاتی ئیمه یاسایه ک هیه و درمان کردوه، واته ئوتوماتیکه ن نه و گریبه سته له دره وهی ئەم یاسایه بی، بویه که وه کو کاک عمر نوره دینی باسی کرد، ئیمه که ده ئین ئەم مادده یه داعی نیه هه بی، چونکه ته حسیل حاسله له پرۆسه ی ریکه وتن له سه ری، چون ئیمه که له بواره گانی تریش که دین ده پرسن له ئیمه یاسا و بانک ته ندر هیه یه یاساته ندر به ری زه ربیه هیه، ئیعناات هیه، به هه مان شیوه ئیمه یاسایه کمان در کردوه حکومهت و وهزیری ته ربیه به شیوه یه کی تایبه تی ئیلزام ده که ن له کارکردن و مؤلته دان له سه ر ئەم یاسایه بجیت، مادام ئەوه هیه، له سه ر ئەو ئەساسه روحی مه به ست له بوونی ئەو مادده یه کی که ئیلزامی حکومهت ده کات نه نجام دراوه، ئەوه یه سه به بی ره ئیسی که بوچی ئەم مادده یه هه بی، تیکراری زیاده، سوپاس.

به ریژ د. ارسلان پایز (سه رۆکی په رله مان):

سیغه یه کی ته و افوقیان دۆزیوه ته وه بو نه یخویننه وه بزانی، کاک عبدالله فه رموو.

به ریژ عبدالله محمدا مین:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

منیش پرساری ئەوه ده که م حکمهت چیه له وهی که لیمه ی ئەو ئیتفاقیه سونائیه ئیزافه بکری؟، مادام هه مان قانونه که به سه ری دا ته تبیق ده کری و له مادده ی 62 دا ده لی دوا ی در چوونی قانونه که له جیهه ی موخته س مولز مه ئیش به قانونه که بکات، یه عنی ئەم ئیتفاقیه چ ئیزافه یه کی هیه؟ با گویمان لی بی ئەگه ر ئیزافه یه کی مه نتقی و مه عقول هیه با ئیمه ته ئیدی بکه ن، ئەگه ر نیه، هه ر قانونه که جی به جی ده کری، ئەگه ر نا هیچ شتیک له وه به رزتر نیه، مادام قانونه که ده بی ته نفیز بکری، که واته ئەمه ئەوله وه ته ی هیه، سوپاس.

به ریژ د. ارسلان پایز (سه رۆکی په رله مان):

ئەو سیغه ته و افوقیه بخویننه وه به لکو رازی ده بن، سیغه ته و افوقه که بخویننه وه ئەگه ر رازی نه بوون ئەو کات شتیکی تره، کاک عمر فه رموو.

به ریژ د. عمر نوره دینی:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

ئهمانه ی لیرمین ته و افوقمان کردوه، ته و افوقه که له سه ر ئەوه یه ریکه وه تنی دوولایه نه (دوولایه نه) لاجچی، به م شیوه یه، هه ر ریکه وه تنیکی نیوان وه زارهت و هه ر لایه نیکی دیکه ی نیوده و له ته ی یا نیشتمانی بو کردنه وهی قوتابخانه و په یمانگای ناحکومی هه مان ئەو مه رج و کاروبنه مایانه ی که له م یاسایه نه دا ده قیان هاتوه په یه ره و ده کری).

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ئىستا ئەو سىغەيەى كە خوینرايەووە هەردوو لیژنە مۆتەفقن لەسەرى، كى لهگەل دایە تكایە دەستی بەرز
بكاتەووە؟ كى لهگەل دانیه؟ تەنیا سى كەس لهگەل دانیه بە زۆرینەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بو
ماددەيەكى تر، كاك دانا فەرموو.

بەرپز د.دانا سعید سۆفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 9

قەدەغە دەكرى بە قەدەغە كوردنىكى تەواو رېگەپپیدان بو دانانى دامەزراوەكانى فيركردنى تايبەت يان
كاركردن لەهەر جۆرىكى بوارەكانى فيركردن، ئەگەر سەلپنرا لایەنى داواكار پەيوەندى (هەبوو) (هەيە) بە
رېكخراوە تيرۆرستىيەكان يان دەستە مۆژدەبەرەكان، (تبشیری) يان ماسۆنى گومان لیکراوەكان.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ئەرى ئەو شتانه هەيە لە كوردستان؟ كاك عمر فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 9

يمنع منعاً باتاً السماح لتأسيس مؤسسات تعليمية خاصة أو عامة فى أى نوع من مجالات التعليم اذا ثبت ان
جهة لصاحبة الطلب كانت لها علاقة بالمنظمات الارهابية أو الهيئات التبشيرية أو الماسونية والمشبوهة.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ئىستا لیژنەى پەرورەدە رەئیتان؟ سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمە گۆرانكاریمان هیناووە لەسەر ئەوماددەيە لە زمنى ئەوماددە ئەسلیەى خۆى وەكو خۆى نەماوە،
لەبەرئەووەى هەندى شتى تیايە كە ئىستا ئەسلەن لەلای ئیمە هەر نیه و نەش بوو، بۆیە بەم شیوەیەمان
لى كرددوو، ماده 6 لەدواى ئەو دانگدانەووە ئىستا بووئە 9 .

المادة 9

1 / لايسمح لای حزب أو تنظيم سياسى يأسس مدرسة خاصة.

2 / لايجوز تأسيس أى مدرسة (تبعهن مەدرەسە خاسەكە هەمووى بە پىي ئەو دەنگدانە هەمووى دەبیتە)
ای مدرسة أو غير حكومى.

2/ لایجوز تأسیس ای مدرسه أو معهد غیر حکومتی علی اساس الفکر الارهابی والعنصری وأذا ثبت ذلك بعد تأسیسها فانه ینبغی غلقها.

3/ لایجوز فی ای مدرسه خاصة استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمی الدینی والقومی لشعب کوردستان.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

فهرموو لیژنه یاسایی، د.دانا فهرموو.

بهريز د.دانا سعید سؤفی :

بهريز سهروكي پهرلهمان.

لهبه ره وهی لیژنه ی پهروه رده و خویندنی بالآ مادده ی 9 و 10 و 11 ی پیکه وه لیك داوه، جامن پيشنیار دهکمه ههرسی مادده که بخوینینه وه دهبی دهقی پروژه نهسلیه که، هه مووی لیك دراوه و رهبتی ههیه به و ماددهیه ی نیستا.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

کاک عمر فهرموو.

بهريز عمر عبدالرحمن:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

پنویسته مادده مادده بخویندریته وه و نهوکات رهئی لهسه بدری بلئی نه و سی ماددهیه تهوکید دهکین.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

کاک د.دانا فهرموو.

بهريز د.دانا سعید سؤفی:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

مادده ی 10

قهدهغه دهکری به قهدهغه کردنیکی تهواو و ریگه پیدان به حیزبهکان و ریگخستنه سیاسییهکان و کومه نه خیرخوازییهکان به دامه زارندنی دامه زراوهکانی پیکردنی نه هلی یان تایبه تی.

مادده ی 11

قهدهغه دهکری به قهدهغه کردنه وهی قوتابخانه بو مه بهستی شراوه یان به پالنه ری سیاسی یان حزبی یان تایفه گه ری یان مه زه بی.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

کاک عمر فهرموو.

بهريز عمر عبدالرحمن:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

سى مادده دهخوينينه وه به سهر يه كه وه نه وه سى مادده يه به راي ليژنه كان په يوه ستن به يه كه وه بويه به يه كه وه دهخوينينه وه بويه وه وهى دواتر هه رسى مادده كه له سياغه ي مادده يه كي موسته قل دابريژريته وه.

المادة 9 يمنع منعاً باتاً السماح لتأسيس مؤسسات تعليمية خاصة أو عامة فى أى نوع من مجالات التعليم اذا ثبت ان الجهة صاحبة الطلب كانت لها علاقة بالمنظمات الارهابية أو هيئات التبشيرية أو الماسونية والمشبوهة.
المادة 10

يمنع منعاً باتاً السماح للحزب والتنظيمات السياسية والجمعيات الخيرية تأسيس مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة.

المادة 11

يمنع افتتاح المدارس لاغراض سرية خفية أو لدوافع سياسية أو حزبية أو طائفية أو مذهبية.

بهريز د. ارسلان بايز (سهرۆكى پهرلهمان):

سۆزان خان فهرموو.

بهريز سۆزان شهاب نوري:

بهريز سهرۆكى پهرلهمان.

جاريكى تر به عهده ي دهخوينمه وه، بهم نه سه تازيه ياخود يه كسهر به كوردى بخويندريته وه، باشه.

بهريز د. ارسلان بايز (سهرۆكى پهرلهمان):

ئىستا نه وه مادده يه ههر دوو ليژنه ي پهر وه رده و ياسايي پييان باشه ليكى بدن و سياغه يه كي تازهى بويه بكن، كى له گهل دايه؟ كاك عمر فهرموو.

بهريز عمر عبدالرحمن:

بهريز سهرۆكى پهرلهمان.

ئيمه وه كو ليژنه ي ياسايي نه مان وت وهك ليژنه ي ياسايي وتمان بويه پرتوگول مادده كان دهخوينينه وه، به لام ئيمه له ليژنه ي ياسايي راي جياوا زمان هه يه له سه ر هه رسى مادده كه، رامن به نيهاي لبردى نه وه يه، له بهر نه وه ي مادده ي سى و مادده كانى پيشوو تر، باسى له سه ر كراوه، داوا ده كه ين هه رسيكى ئيلغا بكرت.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو كاك سه روه ر.

بهريز د. سه روه ر عبدالرحمن:

بهريز سهرۆكى پهرلهمان.

يه كه ميان جگه له وهى من باسى نه وه ته بريرانه نه كه م كه زور پيويسته نه وه مادده يه هه بى، به لام ليژنه ي ياسايي بوخوشى پيش نه وه ي بگه ينه نه وه مادده يه، پيشتر مادده يه كيان داناوه، هه مان نه وه قسه يه يان

کردووو نەووەك رەتی بکەنەو، لە ماددەى سێیەم، لە راپۆرتەكەیان لە مۆلەت دان ھاتوو دەئێت رینگا بە ھىچ ھىزب یان رېكخستنێكى سیاسى خێرخوازی نادری كە بە دامەزراندنى قوتابخانەىەكى تايبەت ھەئەستى، یەعنى لێرە ئەمە خۆشيان داوايان کردوو پېشتر، ھىوادارم كەوا قسەى لەسەر بکری.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئێستا رەئى لیژنەى یاسایى و لیژنەى پەرورەدە دوو رەئى جیاوازیان ھەیە، با ھەر یەكەیان دیفاع ....، لیژنەى پەرورەدە دەئى ھەرسى ماددەكە بکەین بە یەك ماددە، لیژنەى یاسایى رەئىەكى تریان ھەیە، لەبەر ئەو بە لیژنەى پەرورەدە رەئىەكەى خۆیان بلین، دیفاعى ئى بکەن، دواى لیژنەى یاسایى دیفاع لە رەئىەكەى خۆى بکات، فەرموون لیژنەى پەرورەدە.

بەرپز د. عمر حمدامین نورەدینى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزبان ئەندامانى پەرلەمان، ئیمە ریمان وابوو كە ئەم سى ماددەىە بکری بە ماددەىەك، چونكە ھەموو پەيوەندى بەووە ھەیە لە چەند بڕگەىەكدا تۆ رینگا نەدەى بە ھەندى لایەن، بەم شیوہىە، بەم دارشتنەى خواروہ:

یەكەم: رینگە بە ھىچ ھىزب و رېكخراوێكى سیاسى نادری كە قوتابخانەو پەیمانگای ناھكومى دامەزرینى. دوو: نابى ھىچ قوتابخانەىەكى تايبەت لەسەر بنەماى بیری تیرۆرىستى و رەگەز پەرسى دابمەزرى، ئەگەر پاش دامەزراندن سەلینرا دەبى ئەو قوتابخانەىە دابمەزرى. سى: نابى ھىچ قوتابخانە و پەیمانگایەكى ناھكومى رەمز و دروشمى ئەوتۆ بەكاربھینى كە لەگەل پەرسىپەكانى ژيانى ئاشتیانە و ئاینى گەلى كوردستان ناكۆك بى.

بەرپز د. . ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموون لیژنەى یاسایى.

بەرپز عمر عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمە لە راپۆرتەكەى خۆمان باسمان کردوو، ئەئین ماددەى (9) لیژنە پېشنیار دەكات، كە دەقى پېشنیاركراو لابدریت، لەبەر ئەوہى مەرجهكانى دامەزراندنى دامەزراوہى فیرکردنى تايبەت لە ماددەى پېشوو بە رۆونى و راشكاوى دیارى كراوہ، جگە لە وەرگرتنى رەزامەندى لە وەزارەت، رېگر دەبى لە دامەزراندنى لەم جۆرە دامەزراوانە، لە ماددەى (10) ھەمان رەئیمان ھەیە كە رەت بکریتەوہ، لەبەر ئەوہى لە ماددەى (3) باسى لەسەر كراوہ، لە ماددەى (11) لەبەر ھەمان ھۆ باسمان لەسەرى کردوو كە پېویستە رەت بکریتەوہ، بۆجى؟، لەبەر ئەوہى لە ماددەى (3) لە راپۆرتى خۆمان باسمان کردوو، ئەئین رینگا نادری بە ھىچ ھىزب یان رېكخستنى سیاسى، یان خێرخوازی بە دامەزراندنى قوتابخانەى تايبەت.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو لیژنەى پەرورەدە.

بەرپرز سۆزان شهاب نوری:

بەرپرز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپرز ئەندامانی پەرلەمان، لیژنەى یاسایى ھەر خودى خۆى وتوویەتى لەماددى (3) ئیزافەى ماددەىەك بکەن، گە بوترى، رېگە نادری بەھیچ حیزبىك یان رېكخستنى سیاسى یان خیرخوایى بەدامەزاندنى قوتابخانەى تاییەت، ئەمە تەسبیت نەکراو، گەواتە فەرمان ھەیە، بۆیە دەلیین، ئەم ماددەىە دەبى وەکو خۆى بىئیتەو، چونکە ئەمەمان ئیزافە نەکرد لە کاتى خۆى لە ماددەى (3) تکا دەکەم بىئیتەو، زۆر سوپاس، خەتای لیژنەى یاساییە.

بەرپرز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

بیانووگە بەقوتە، لەوئ تەسجیل نەکراو، ئیستا ھەموو لایەك مۆتەفقن لەسەر ئەوئ کە بىئیتەو، جا بەو سیاغەىە... ئیستا ھەرسىكى دەکەین بە یەك، ئیستا ئەو سى ماددەىە كى لەگەلدايە؟، ھەرسىكى بکرى بە یەك، یەك سیاغەى تازەى بۆ بکرىتەو، كى لەگەلدايە تکایە دەستى بەرز بکاتەو؟، كى لەگەلدايە تکایە دەستى بەرز بکاتەو؟، چوار کەس لەگەلدايە، گەواتە بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند کرا کەوا ھەرسى ماددە بکرى بە یەك، فەرموو سیاغە تازەکە بخوینەو بۆ ئەوئ موناقلەشەى بکەین، فەرموو.

بەرپرز سۆزان شهاب نوری:

بەرپرز سەرۆکی پەرلەمان.

الماده سابعه:

اولاً: لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسى ان يأسس مدرسة خاصة.

ببورن مەدرەسە خاسە دەبى لە ھەموو شوپنیک پاش ئەوئ کە دەنگمان داو، بکرى بە (مدرسة او معهد غير حكومي) من وەکو خۆى دەبخوینەو.

ثانياً: لايجوز في تأسيس مدارس او معاهد خاصة على اساس الفكر الارهابي والعنصري واذا ثبت ذلك بعد تأسيسها فانها ينبغى غلقها.

ثالثاً: لايجوز في أى مدرسة خاصة استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمي والديني والقومي لشعب كوردستان.

بەرپرز د. . ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

دواى ئەوئ ھەرسى ماددە کرا بە یەك، سیاغەى تازەى بۆ کراو، كى دەیەوئ قسەى لەسەر بکات، با قسە بکات، ئارام، بیلال، د.بشیر خلیل، سیوہیل عثمان، فەرمان عزالدین، جلال، د.سەرور عبدالرحمن، عبدالسلام مصطفى، شەونم محمد، ھەمە سعید ھەمە علی، د.احمد، ئەم بەرپرزانە ناویان نووسراو، کاک ئارام فەرموو.

بەرپرز ایوب نعمت قادر(ئارام):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پاش ئەۋەدى دەنگ درا لەسەر ئەۋەدى ئەۋ سىغەيە بىمىنىتەۋە، بەلام خالى يەكەم لەگەل قانۇنى ئەحزاب يەك ناگرىتەۋە، چونكە ئىشى حىزب جىاۋازە كە كارى چىە لەناۋ كۆمەلگا، بەھىچ شىۋەيەك ئەۋە لەگەل قانۇنى ئەحزاب يەك ناگرىتەۋە، ئەركى ئەۋ نىە كە تەقدىم بكات قوتابخانەيەكى تايبەت بىكرىتەۋە، لەبەر ئەۋە من ئەلئىم خالى يەكەم زىادە، خالى دوۋەم، پىشنىار دەكەم تەبشېرىشى بۇ زىاد بىكرى وەكو لە پىرۋزە ئەسلىيەكەدا ھاتوۋە، چونكە بەراستى ئەۋە كىشەى ئەمىرۋى كوردستانە، لە ھەموو مىدىياكان باس كرا، ئىمە كىشەى تەبشېرمان ھەبوو، كە قوتابخانەى مىدىياو ھەموو مىدىياكانى كوردستان باسيان كوردوۋە و كىشەشى لى دروست بوۋە، ئەۋ زاراۋەى بۇ زىاد بىكرى، پاش رەگەز پەرىستى تەبشېرى دابەزىت، سوپاس.

بەرپىز د . . ارسلان بايز اسماعيل/سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك بىلال فەرموۋ.

بەرپىز احمد سلیمان(بىلال):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەمان رەئىيەكانى كاك ئارام ھەيە، ئەگەر بۇ جۋابى ئەۋەش خالى دوۋەم، لە خالى يەكەم باسى كوردوۋە و پرونى كوردوۋە پىۋىست ناكات بلىين لەبەر چى، لە خالى دوۋەمىش ئەۋ تەبشېرو ماسۋنىيەى كە پىشتر لە دەقى پىرۋزە ياسايەكەدا ھەبوو، پىۋىستە لىرە دابندىرئىت، ئەگەر كەسكىش بلىت نىمانە بە تەئكىد ھەمانە، بەلگەش لە ھەولير و سلىمانى و دھوك ھەيە، كىشەى لىكەوتەۋە، ئەمەش بەلگەيە لەسەر ئەۋەى بوونى قوتابخانەى تەبشېرى ھەيە لە كوردستان، بۇيە پىۋىستە لىرەش بە نەفسى ياسا قەدەغە بىكرىن ئەۋ قوتابخانانە، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە/ جىگرى سەرۋىكى پەرلەمان:

د.بشېر فەرموۋ.

بەرپىز د.بشېر خلیل حداد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پىم باشە لەۋ فەقەرەيەى كە باس لە (لا يچوزتأسيس أى مدرسة خاصة أو معهد على اساس الفكر الإرهابي أو العنصري) وشەى تەبشېرىشى بۇ زىاد بىكرى، چونكە وەكو ھاوكاران باسيان كىرد، ئەمە كىشەيەكى دروست كىرد لەۋ بارەيەۋە، ھەموومان ئاگادارىن ئىستا وجودى ھەيە لە كوردستاندا، يانىش ئەگەر ئەۋە داناندىرئىت، دەكرى فەقەرەيەكى تازە لەگەل ئەۋ فەقەرەى ماددەكە زىاد بىكرى، (لايجوز فتح او تأسيس أى مدرسة دينية الا لعتنقي ذلك الدين) بۇ دىنەكەى خۇى مەسەلەن لە عەنكاۋە، لە مەنتىقەيەكى

مەسىھى بۇخۇيان دەكەنەو، مانع جىيە؟، موسولمان بۇخۇى دەكاتەو، مانع جىيە؟، (لعتنقى ذلك الدين)
بەلام بۇ خەلكى تر نەبى، زۆر سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

سيوهيل خان فەرموو.

بەرپىز سيوهيل عثمان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەنيسبەتى ئەو ماددەيە يەكەم (لايسمح ل حزب تنظيم سياسى) پىم باشە جمعىيە خەيرىشى تىدابى، لەبەر
ئەوۋى جمعىيە خەيرى دوو نەوعمان ھەيە، ھەيە ئەھلىو چەند كەسانىك بەرپۆۋى دەبات، ھەيە
بابلىين لە ژىر پەردەى حزبەوۋىيە، ھەيە حيزبىيە، لەبەر ئەوۋە جمعىيە خەيرىيەكە با ھەر مەسموح نەبى
بيكاتەو، لەگەل ھەيئەتە تەبشيرىشى تىدابى، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

مامۇستا فەرمان فەرموو.

بەرپىز فەرمان عزالدين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پشتىگىرى تەواوم لە ھەموو ھاوکارانم كە پىش من قسەيان كرد دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

كاك جلال فەرموو.

بەرپىز جلال على عبدالله:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ديارە ماددەكە (نابى) چەند جارىك دووبارەى كردۆتەو و سى بارەى كردۆتەو، (نابى) ھەيە كە زەرورە
ھەبى، مەسەلەى ئەو قوتابخانانەى كە حكومين ناكىرى بدرىتە ئەو قوتابخانە ئەھلىانە، چونكە لە ماددەى
(16) ش جىگەى بۇ نەكراوۋتەو، لىرە جىگەى بۇ بكرىتەو پىم شتىكى باشە، كە قوتابخانەى حكومى
نەدرى بە قوتابخانەى ئەھلى، دەرسى تيا بگوتىتەو، ھىچىشيان لى وەرنەگىرى، لەو بىنايانەى ئىستا
جىگەى بۇ بكرىتەو، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

د.سەرورە فەرموو.

بەرپىز د.سەرورە عبدالرحمن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من ھەر لەسەر ئەو قسە دەكەم كە رەئىيەك ھەبوو ئەو ماددەيە رەت بکړیتەو، ئایا من پرسىار دەكەم لەگەل ئەوودان رېگه بدریټ به حیزب، یان رېکخراویکی سیاسى قوتابخانە بکاتەو، چونکە ھەبوو لە کوردستان، قوتابخانەمان ھەبوو حیزب کردوو یەتیهو، کیشەشیان بۆ ناوینەتەو، بۆیە من لەگەل ئەوودام ئەمە ھەبى بەراستی، بە نەسى سەریح ھاتوو، بۆ ئەوئى ئەو رېگەيە بگيرئ، خالیکی تر لەسەر ئەوئى کەوا نابى ھیچ قوتابخانەيەکی تايبەت رەمز و دروشمى ئەوتۆ بەکاربھیندریټ، بەرپزان، ئیمە ھەندى قوتابخانەمان ھەيە جۆرئک رەمز بەکار دەھینن، لەوانەيە من وەکو ھاوولاتیەکی ئەم کوردستانە لە روانگەي نەتەو یەوئى ئىستيفراز کردنى من بى، ئىستيفراز کردنى نەتەو بى، منالەکانمان پەرەووردە بکەن بەو جۆرە عەقلىتە، بەراستی پىويستە لیرە بەدەقى روون و ئاشکرا، بە دەقى یاسا بى بۆ ئەوئى ئەوانە قەدەغە بکات، ئەو ھەلسەنگاندنئکە تەننەت ئیمە بۆ نمونە، ھەلکردنى ئالای کوردستان، بەپىي ھەلسەنگاندنئکى خودى و مزارەت ئەووتە لەبەر دەستى من دایە، لە کۆمەلئک لەو مەکتەبانە ئالای کوردستان ھەلئاکرئ، ھەندیکیان مەبەستى لەوانەيە لە پشت بى، ھەندیکیان فیرى جۆرئک سروودیان دەکەن کەوا پىچەوانەيە لەگەل کۆمەلئک بەھای نیشتمانى ئیمە، مەسەلە ئاینیەکانیش ھەرودە، چ مەسەلە ئاینى ئىسلامى بى، چ مەسەلە ئاینى مەسیحى بى، ھەرکەسئک ئازادە لەوانەي کە چۆن و چ ئاینئک ھەلئەبژیرئ، چۆن لەسەرى را ھاتوو، رۆلەي دایک و باوکى خۆيەتى، ئەو ئاینئکى ھەيە، بەلام ناچار کردن و دروست کردنى کەشئک بۆ منالئک، کە ئیستا نازانى چۆن بىر دەکاتەو، رايکیشى بۆ ئاینئک، چ بەرەو ئەو ئاینەي کە خۆي ھەيەتى، بەرەو توند رەوى یاخود بەرەو ئاینئکى تر، بەراستی ھەق وانیە ئەمانە لەناو پرۆسەي پەرەووردەدا ھەبن، بۆیە من بە تەواوى پشتگيرى ئەمە دەکەم، زۆر پىويستە ئەو ماددانە لیرەدا بمیننەو، سوپاس.

بەرپز حسن محمد سورە / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاک عبدالسلام فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پيشنيارەي پیکەو لکیندرانى ئەو ماددانە شتئکى باش بوو، یەعنى بە يەك ماددە، بەلام تيبينیەکانم لەسەر ھەر يەكەيان، ئیمە دەنگمان دا لەسەر ماددەي سئیم، کە بەگویرەي ئەم یاسایە ھەموو کەسئکى سروشتى و مەعنەوى جا بەشئوئى تاك بى یان کۆمەل، مافى دامەزراندنى قوتابخانەيەکی نا حکومى ھەيە، ئەم ماددە ماوہ یان نەماوہ؟، ئەگەر مابى؟، حیزب بە پىي قانون شەخسئەتئکى مەعنەويە، دەبى چارەيەکی بۆ بدۆزینەو، نابى ماددەيەك رېگا بەدى بە شەخسئەتى مەعنەوى، لە رېگایەك ئەو حیزبەي نەخۆشى مەرەزى موعدى ھەيە، واديارە ناتەوئى بئتە ناو حیزب خیرە؟، حیزب لە موجتەمەعى مەدەنى لەسەر مەشاریعی ئىستیسمارى ئەژى، حیزب...، ھەز دەكەم گوئ لەمن بگرن رەجاتان لئ دەكەم، حیزب لە موجتەمەعى پيشکەوتوو مەدەنى لەسەر مەبەدئى ئىستیسما ر ئەژیت، وەکو ھەر يەكەيەکی ناو ئەو

كۆمەلگايە، تاوۋەكو حكومەت نەيكاتە مولكى خۇي و ميزانيەي بۇ سەرف نەكات، حيزبەكان سوپەماركت دەكەن، بيناياتيش ئەكەن، مەشارىعى تەربەوى بۇ نەكەن؟، تەحدیدمان كرددوۋە بە ياسا، ئەو مەدرەسەيە لە رووی مەنەھج ئەوۋەيە دەبى پاپەندى ئەو ھەموو مەرجانەبى، ھەقت چيە ئەوۋەي كە پېشكەشى كرددوۋە، بەتايبەتى رېگەشت پىي داۋە ئەو حيزبە يان كۆمپانايە، يان رېكخراۋە، ئەو پارەي خۇي ئىستىسمار دەكات، بەلام تۇ بۇت ھەيە نەھىلى بۇ حيزبەكەي خۇي بەكارى بەينى، ئەوۋەش لە پېشان باسما كرددوۋە، بۇيە من تەسەۋر دەكەم ئەمەي يەكەم موناقرە بۇ خودى ياساكە، ئىججافە بە ھەقى جەماعەتتىك ھىچ گوناحيان نيە، غەيرى ئەيانەۋى لە پرۆسەي سىياسى ئەو ولانئە بەشدار بىن، كە ناويان حيزبە، شەخسىەتتىكى مەعنەۋىيە، بۇيە ئەو ناياسايە، نا دەستورىيە، خالى يەكەم نابى لەناۋ ئەو ياسايە ھەبى، سىاغەي بكەن، بلېن ئەگەر دەرچوو ئەو جىھەتەي ياسا قوتابخانەكەي داناوۋە بە كارى دېنىت، بۇ مەسائىلى ئايدە لۇجى تايبەت و ئەو مەنعى بكات، ئەوۋە دەستى خۇش بى، بەلام حيزب ۋەكو پشكىك لەو كۆمەلگاي مەدەنيە، تۇ مەنعى بكەي جىگا لە ھەموو پېكھاتەكانى تر، بەراستى نا دەستورىيە، دژى ماددەي سىيەمە، ئەوۋە يەك، دوو، لەماددەيەكى تر وتوومانە پرۆژەكە لەگەل بەھاي نىشتىمانى و پرەنسىپى گشتى و تايبەتە پەپرەو كراۋەكانى سىاسەتى فېرکردن ناكۆك نەبىت، پرۆژەكە دەبى رەچاۋى تەعەدودى بكات، ھەموو شتى باس كرددوۋە، داعى چ ھەيە ئەتۇ بلېي جارىكى تر بېي بلېي رەمز و دروشم بەكانەيەت، لەۋى كەلىمەي رەمز و دروشم ئىزافە بكات، داعى ھەيە بلېي بىرى تىرۆرىستى و رەگەز پەرستى، تۇ لە بىدايەتەۋە وتوۋتە دەبى بىرى ئەۋە دروست بكەن، بۇيە رەجاتان لى دەكەم بە سىنگىكى فراۋان تەماشاي ئەۋە بكەن، حيزب ۋەكو مۇئەسسەسەيەكە ھىچ گوناحى نەكرددوۋە، مافى خۇيەتەي ئىستىسمارات بكات، يەككىك لە ياساكانى ئىمە مافت پىي داۋە، دوو، ئىمە لە دوو ماددەي تر باسما كرددوۋە، مەرجەكانى مەنەھجەكە، ئەمەي ئەو دەقە ئەيلىت لېرە، دەبى جارى پېۋەر ھەبى بۇ قىياس كرددى، ئەلئىم دەرچوۋنە لە خودى رۇحى ئەم قانۇنە، تىكرارە ئەم ماددەيە ھەرسىك زيادە، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

شەۋنم خان فەرموو.

بەرپىز شەۋنم محمد غرىب:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋىپراي پىشتىگىرى تەۋاۋم بۇ د.سەرۋەر عبدالرحمن لە راكانى، نامەۋى دووبارە قسەكانى ئەۋان دووبارە بکەمەۋە، لەھەمان كاتدا پىم باشە ئەو بېرگەيە پىشتىش قسەم لەسەرى كردد، كە ئىزافە بكرى، بۇ ئەۋەي رېگە نەدرىت بەھىچ حيزبىك يان رېكخراۋىكى سىياسى و ئاينى بۇ كرددەۋەي قوتابخانەي تايبەت، سوپاس.

بەرپىز حسن محمد سورە / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ھەمە سعید فەرموو.

بەرپۇز حەممە سەئىد حەممە ئالى:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

بېگو مان تۇزىك بە وردتر و بە شەفاف تر قسە بکەين، من پېموانىە هېچ كەسىك لەگەل ئەو دەباي كە قوتابخانە دروست بکرى، حيزبىك بۇ حيزبايەتى يان ئايدۇلۇجىەك بۇ ئايدۇلۇجى بۇ تائىفى يان مەزھەبى، يان ئىرھابى يان چى، ئەو لەگەلئىدا نىە، بەلام خۇى بۇخۇى وەكو ئەوہى كاك عبدالسلام وتى، كە ئەئىت (لكل شخص طبيعى أو معنوي) حيزب شەخسىكى مەعنەويە، ئەتوانىن ئەو خالى يەكەمە وا لى بکەين بلئىن (لايسمح تأسيس مدارس و معاهد غير حكومية لاهداف سياسية و حزبية و ايدولوجية) ئىستا حيزب هەيە لە ولاتانى دونيا پالاوگەى هەيە، مەعمەلى چىمەنتۇى هەيە، ئىجتىمالە لە ولاتى خۇشمان هەبى، مەشارىعى ئىستىسمارى مەكتەبى هەيە، لەبەر ئەوہ، بەلام بۇ ئەھدافى حيزبى و حيزبايەتى تيا بکات، ئايدۇلۇجى و فىكرى و سياسى، ئەوہ مەمنوعە و ناکرى بەبى ياسا، بەلام ئەوہ مەشروعىكى ئىستىسمارىە، ئەوہ خالىك، خالىكى تر بەنىسبەتى خالى دووہ، (لايجوز تأسيس أى مدرسة أو معهد غير حكومى على اساس الفكر الارهابى أو العنصرى) ئەوہشى بۇ زياد بکرى، (والتبشیرى والماسونى والمشبوه) بۇ؟ چونكە بەراستى برايان زۇر باش دەزانن تەبشیرى و مەسىحى زۇر جيان لە يەك، يەئنى مەدرەسەيەكى دىنى دروست دەكەى، دىنىكى ديارىكراو لەناو ئەو كۆمەلگەى كوردەوارىە، ئەوہ هەقىكى تەببىعى خۇيەتى، بەلام بۇ مەسائىلى تەبشیرى يان ماسۇنى جيان لە ئەسلى دىنەكە، ئەوہ خالىك، لەگەل خالى سىيەمىشم، سوپاس.

بەرپۇز حسن محمد سورە/ جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

د.احمد فەرموو.

بەرپۇز د.احمد ابراهيم وەرتى:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

منىش پشيتوانى لە راى ھاوکارانم ئەكەم، كە باسيان لە مەسەلەى يەكەم مەسەلەى حيزبى كرد، كە هەقى هەيە قوتابخانەى تايبەت بەخۇى دروست بکات....

بەرپۇز حسن محمد سورە/ جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:

تكايە كاك د.احمد دەنگت بەرز بکەوہ، داوا لە ئەندامانىش دەكەين هېمن بن بۇ ئەوہى بتوانىن ئىستىفادە لە قسەكان بکەين، فەرموو.

بەرپۇز د.احمد ابراهيم وەرتى:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر دەنگىشمان بەرز بکەين، بەلام ئەگەر ھاورپىيان گويمان لى نەگرن رەنگە ھەر دەنگمان نەيەت، من پىم باشە دەقەكە بەو شىوہيە بى كە لەسەر بنەماى حيزبى نەبى يەئنى مەدرەسە، يان مەعھەد لەسەر بنەماى حيزبى دروست نەكرىت، ئىتر ئەگەر ئەو كەسە مەعنەويە شەخسى تايبەتى يان مەعنەوى، ئەگەر

ئەو كەسە لەسەر بنەماي تەبىئىي يان مەعنەوى كە دروستى ئەكات، بەلام لەسەر بنەماي حىزبى و ئەھدافى حىزبى نەبى، خالى دووم، ئەووى كە لە دەقى ياساكەدا ھاتوو، قەدەغە دەكرىت، قەدەغە كرىنكى تەواو رېگە پېدان بۆ دانانى دامەزراوەكانى فېركردنى تايبەت، كاركردن لە ھەر جۆرىكى بوارەكانى فېركردن سەلمىنرا، لايەنى داواكار پەيوەندى ھەبوو بە رېكخراو تىرۆرىستىيەكان، يان دەستە موژدەرەكان، تەبشېرى يان ماسۆنى گومانلىكراوەكان، ھىچ قوتابخانەيەكى تايبەت نابى لەسەر بنەماي بېرى تىرۆرىستى و رەگەز پەرسى دابمەزرى، منىش ھاورام لەگەل ئەو ھاورپيانە كە ئەووى تىشى بۆ زياد بىرى، واتە تەبشېرى يان ماسۆنى، يان مەشبوھ و گومانى بۆ زياد بىرى، چونكە ئەگەر بىلېين نىيە، وەكو ھەندى ھاورپيانە نامزەيان پىي دا، لەماووى رابردوودا ئەو كىشانەي كە لىي كەوتەو، بەتايبەتى لەقوتابخانەي مېدىيائى نمونەيى، ئەو بەلگە بوو لەسەر ئەووى كە خۇشيان وايان رايانگەياند كە مەسەلەي تەبشېرى تىو گلاو لە مەسەلەكە، ئەگەر بىلېين لە كوردستان نىيە، كە ھەشە وەكو بەلگە باسما كرىد، مەسەلەي بېرى تىرۆرىستى و رەگەز پەرسى، وازانە ھەر گرمانەيە لە كوردستان، بەلام ديارە ياسا بۆ وىقايەيە بۆ رەدە، كە ياسا دەرئەكەي بۆ ئەووى كۆمەلگاي نىمە كۆمەلگايەكى سەلامەت بى، لەگەل كرانەووى بە رووى دونيادا، لەگەل كرانەووى قوتابخانە و مەعاھد و جامىعاتى ئەھلى لە كوردستان، بۆ ئەووى بتوانىن نىمە كۆمەلگاي خۆمان بە سەلامەتى بىلېينەو، بۆيە من لەگەل ئەوومە كە ھىچ قوتابخانەيەكى تايبەت لەسەر بنەماي بېرى تىرۆرىستى و رەگەز پەرسى و تەبشېرى و ماسۆنى و گومانلىكراوى لە ھەريەم، رېگەي دروست كرىدى بى نەدرىت، ئەگەر سەلمىنرا، ئەو قوتابخانەيە دابخرىت، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزىر، رەئى جەنابت.

بەرپز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورەدە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پەيوەندى ب كۆمەلگەي فە ھەيە، قەراراتى سىياسى ئەز ب خۇشى دىينەم، قوتابخانە ناچىتە ب كار ئىنان بۆ مەبەستىت حىزبى و ئايدۆلۆجى، ئەما دەسەلات دارى ھەبى بكنەفە بەس نابىنم تىشتەكى وەكو دۆرى دەستوورى، ئەما كا چەوا دى ل كوردستانى زى كۆنترۆل كەين ئەوى ھەقىقەتەكى تەرجمە بكنەين، ئەو دىمىنىت بۆ جەمەعەتى پەرلەمانى تەقىم بكنە، ب نەزەرىفە ئەز بىژم تو نەشىي رېگە لى بگىرى، كو بىژرى تو ناكەي بىژرى مەناھجى قوتابخانى و مەدرەسى دەبى گونجاي بى دگەل پەرسىي پەرورەدەيى، خزمەتا حىزبىيەتئى نەكەن و خزمەتا ئايدۆلۆجى دى نەكەن، وەكى دى زى تەقدىرا برادىرىت ئەندامى پەرلەمانى ئەفە ژ ناھىي ئەمەلى فە، يان قابىلە بۆ تەبىقى ئان رېيەكى نەدەن، ئەو تىشتەكى تەبىئەيە نەشى ل وانە زىاتەر پەرورەدە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرمو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى؛

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەربارەت بەوانەى كە لەسەر خالى يەكەم ئەللى (لايسمخ لاي حزب) وتيان حيزب شەخسىيەتلىكى مەعنەويە، ئىمە يەكسەر وتوومانە لەو ماددەيە (وحسب احكام هذا القانون) يەعنى ئەم قانونە دەللى رېگە نادەين بۇ ئەوۋى كە حيزبىكى سىياسى قوتابخانە بىكاتەو، چونكە ئامانجى پەرورەدە، فىرکردنە، ئەو حيزبە سىياسىيە ئازادە لەوۋى دەچى خۆى كۆمەللىك كەس رادەسپىرى، كۆمپانىيەكى پەرورەدەيى ئەكاتەو، بەلام گىرنگە ئەحكامى ئەم قانونە، ناوى تايبەتە دەبى ھەبى، بەپىي مەرجهكانى ئەم قانونە، نەوەك بوترى ئەمە قوتابخانەى حيزبى فلائە، يەعنى نابى، ئىمە مەبەستمان ئەوۋىيە حيزبى سىياسى، تەدەخول بىكات لە مەسائىلى پەرورەدەيىو، ئەمە مەبەستى ئىمە بوو، ماباقى ئاينى و تەبشىرى و ئەم شتانە، ئەمانە ھەمووى ناوى ھاتوۋە لەناو ئەوۋى كە وتوومانە، مەبادى تەعايشى سلمى و ئاينى و قەومى و شەعبى كوردستان بىپارىزى، يەعنى دووربى لە توندو تىزى، دوور بى لەسەر سەپاندى ئاينەگان بەزۆر لەسەر قوتابىيەگان، ھەرچ ئاينىكىش بى، بۆيە ئىمە باسمان كىردوۋە، ئەساسى فكىرى و ئىرھابى و عونصرىش ديارە بەپىي قانونىيە ئىرھاب، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرمو د.عمر.

بەرپىز د.عمر حمدامىن نورەدېنى؛

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەراستى كۆمەللىك بىرو بۆچوۋنى زىندوۋ تر باش خرانە روو، سەبارەت بە مەسەلەى حيزبى سىياسى، لە راستى حيزبى سىياسى بە گوڭرەى ياساى ئەحزابى سىياسى، بوونىكى قانونىيە دەستورويانەى ھەيە، سىياسىش پىويستى بە بوونى حيزبى سىياسى ھەيە، ئەمە ھەقىقەتلىكە، بەلام حيزبى سىياسى بۇخۆى پەيمانگا دەكاتەو، قوتابخانە دەكاتەو بۇ كادرى خۆى، بۇ پەرورەدە كىردى، ئەمەيان شتىكى ترە، بەلام قوتابخانە پەيمانگا كە لەوۋى پەرورەدە كىردى منالان و بىروانامەى تىدابى، زياتر مەبەست ئا لىرەدايە، شتەگان لىك جيا بىكەينەو، سەبارەت بە مەسەلەى بىرگەى دوو، كە باس لە بىرى تىرۆرىستى و پەگەز پەرستى دەكات، ھەردوۋ ئەم بىرە بەرپىزان، بەدرىزايى مېژوۋ تايبەت نىن بە ئاينىك و بە شارستانىيەتلىك و بە كىشورەيىك و بە گەل و نەتەوۋەيەك، بىرى تىرۆرىستى و پەگەز پەرستى لەنىو ھەموۋ ئاينەگان، لەنىو ھەموۋ شارستانىيەتەگان، لەنىو ھەموۋ گەل و نەتەوۋەگاندا ھەبوۋ، بۆيە ئەمە بەشىۋەيەكى گشتى ھاتوۋە لىرەدا، مەبەستمان بەشىۋەيەكى گشتىيە نەوەك لەوۋىدا مەسەلەن رەئىيەك ھەبى كە ئەمە بە لاي ئەم ئاينەدا دەشكىنى و ئاينىكى تر ھىن دەكات، بۆيە بەشىۋەيەكى گشتى دەقمان پىي ھىناو، سەبارەت بە بوعدە ئاينىيەكەشى، ئىمە دەللىن لەگەل پەرەنسىيەگانى پىكەوۋە ژيانى ئاشتىانەى ئاينى و نەتەوۋەيە

بگونجى، ئا ليردا تەعبىرەكە بە شىۋەبەك ھاتوۋە كە ئىمە پىمان وايە ھەم لە رووى ھاوسەنگى، ھەم لە رووى مەنتقىيەۋە دەققەكە باش ھىنراۋە، چونكە موناققەشەيەكى زۆر زۆرمان لە لىژنە لەگەل ھەموو ئەو كۆرۈ كۆيۈنەۋانە لەسەر ئەم بابەتانە كىردوۋە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك د.دانا.

بەرپىز د.دانا سعید سۆفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

رەئىيەك ھەبوو كە گوايە ئەو ناكۆكە لەگەل ماددەى (3)م، بەلام ئەگەر تەماشاي ماددەى سىيەم بگەين ھىچ تەعاروزىك نابىننەۋە، لەوئ نووسراۋە كە ھەركەسىكى سىروشتى و مەعنەۋى بە گوپىرەى بنەمايەكانى ئەم ياسايە، مافى دامەزراندىنى قوتابخانەى ھەيە، ئىستا كە ئىمە قسەى لەسەر دەكەين ماددەى بابلىين دەبىتە (7)م، يەئنى ئەو يەككە لە بنەمايەكانى ئەم ياسايە، يەئنى ھىچ ناكۆكەك نىە، ھىچ تەعاروزىك نابىنن.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك عبدالسلام.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

نوقتە نىزامىيەكەم لەبەر ئەۋەيە من قسەيەكەم كىرد جەنابت لىرە نەبوۋى، با ئىستا ۋەكو لە ۋەلامدانەۋە بەشىۋەيەكى تر ۋەلامم درا، ۋابزانم كوردىيەكەم زەئىفە بۆيە ۋازح نىە فىكرەكەم، بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان، ببورن من دووبارەى دەكەمەۋە ناچارم، من دژى ئەۋەبووم ئەتۆ رىگا بگرى لە ھىزبى سىياسى، موكەۋنىكى موقتەمەئى مەدەنى بۇخۇى ئىستىسمارات بكات، كەچى لە ياساي ھىزبەكان داھاتەكەى ھىزب وتوتتە ئەۋ پارەيەى لە قازانجى مەشروعەكانىتى، لە دونىاي پىشكەوتوو ھىزب دەبى مۇستەقل بى لە دەۋلەت، بەشىكە لو موقتەمەئە مەدەنىيە گەۋرەيەى لە بەئىنى سىياسەت و ئىقتىساد، بۆى ھەيە مەشارىع بكات، سوپەر ماركىت دەكاتەۋە يان قوتابخانە دەكاتەۋە، مەبەست ئەگەر ئەۋەى شەرح كرا، مەبەست لەۋەبوو كە ھىزب ئىستىغلالى نەكەن بۇ مەبەستى ھىزبى خۇى، ئەۋە ھەل كراۋە، ياننىش شتەكە بگۆرن بلىن نابى ھىچ قوتابخانەيەك يان پەيمانگايەكى نا ھكومى بۇ مەبەستى ھىزبى و ئايدەلۇجى و سىياسى بەكاربەئىندرىت، ئەمە ئەگەر مەبەست بى لەگەلىدامە، بەلام رەجاتان لى دەكەم ناكۆكە ئەھكامى ئەم ياسايە، راستە، بەس تۆ لە دونيا لەو كۆمەلگايە ھەر ھەموۋىتى، ھەموو ئەۋ چىن و توپزەيە، دىي يەخەى ھىزب ئەگرى ئەئىى نابى مەدرەسە بگەى، بۆ، پىي بلى بۇ، بۆت ھەيە بلىي بەكارى نەھىئىت، بۇ ھىزب و ئايدەلۇجى لەگەلتم، بەلام رەجاتان لى دەكەم با نەبىتە نەرىت لاي ئىمە، تەماشاي ھىزب ئەكەن ۋەكو مۇتەھەم پىش ھەئسىت، بۆى ھەيە ئىستىسمارات بكات، لەوئ گوتوتتەنە چۆن بىت؟

ناوهكهی چۆن بێت؟، ئەگەر پابهندی هه‌موو ئەوانه‌ بوو، بۆ یه‌عنی فیلت ئی بکات، (N.G.O) بکات، له‌ناوی ئین جی ئۆ بکات، سوپاس.

به‌رپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

كاك عبدالسلام (اختلف الفقهاء) رینگا به‌حیزب نه‌دریٔ مه‌کته‌ب بکاته‌وه، ئەمه‌ کارێکی خراپه‌، هه‌یچ حیزبێکی سیاسی هه‌ر نه‌هه‌جه‌یه‌کی هه‌بێ، نه‌هه‌جی قه‌ومی هه‌بێ، نه‌هه‌جی شیوعی هه‌بێ، نه‌هه‌جی ئیسلامی هه‌بێ، نه‌هه‌جی دیموکراتی هه‌بێ، مه‌کته‌ب شتیکی عامی وه‌ته‌نیه‌، نیشتیمانیه‌، یه‌عنی کوردستان مه‌کته‌ب ده‌کاته‌وه، کوردستان ئیداره‌ی مه‌کته‌ب ئەدات، نابێ رینگا بده‌ین به‌ پارتی و به‌ یه‌کیه‌تی و به‌ گۆران و به‌ یه‌گرتووی ئیسلامی، به‌ بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی مه‌کته‌ب بکه‌نه‌وه، کارێکی زۆر زۆر خراپه‌، به‌هه‌ر ناویک له‌ ناوه‌گان بێ، نابێ شتی له‌ و بابه‌تانه‌ بکری بپه‌راستی، دوا سیاهه‌ بخویننه‌وه، تکایه‌، به‌ئێ كاك احمد فه‌رموو.

به‌رپز احمد سليمان عبدالله(بلال):

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

پیش ئه‌وه‌ی نه‌سه‌که‌ بخوینیته‌وه‌و جه‌نابتان بیخه‌نه‌ ده‌نگدانه‌وه، چه‌ند پیشنیاریکی تازه‌ کرا، پنیسته‌ ئەوانه‌ش قسه‌ی له‌سه‌ر بکریٔ، یه‌ك / لادانی نه‌سه‌که‌ بخریته‌ ده‌نگدانه‌وه، چونکه‌ زیاتر له‌ سێ که‌س پیشنیاریان کرد، واتا خالی یه‌که‌م زیاتر له‌ سێ که‌س داوای کرد که‌ لابریت.

خالی دووهمیش / مه‌سه‌له‌ی (ته‌بشیر و ماسونیه‌) زیاتر له‌ پینج که‌س ته‌ئیدی ئه‌وه‌ی کرد که‌ ئیزافه‌ بکریٔ، بۆیه‌ ده‌بیٔ ئەوانه‌ش بخریته‌ ده‌نگدانه‌وه، پیش ئه‌وه‌ی ده‌نگدان بدریٔ، سوپاس.

به‌رپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

ئاخر ماسونی هه‌یه‌ له‌ کوردستان؟

به‌رپز احمد سليمان عبدالله(بلال):

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

به‌ئێ هه‌یه‌، هه‌یه‌ له‌ سلیمانی، له‌ هه‌ولێر، له‌ ده‌ۆک قوتابخانه‌ هه‌بوو و کیشی لێ دروست بوو، خه‌لکیش تیدا کوژرا.

به‌رپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

فه‌رموو كاك حه‌مه‌ سه‌عید.

به‌رپز حه‌مه‌ سعید حه‌مه‌ علی:

به‌رپز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

خۆ قوتابخانه‌ی ئیرهابیش هه‌یه‌، ئەگەر هه‌یه‌ چه‌ند سألێ رینگه‌مان پێداوه‌ خراپتر، ئەمه‌ بۆ ئه‌وه‌ نییه‌ که‌ هه‌یه‌، بۆ ئه‌وه‌یه‌ که‌ نه‌بیٔ له‌ ناینده‌دا، سوپاس.

به‌رپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

منیش زۆر سوپاست دەكەم كاك حەمە سەعید لەسەر خۆ قسە بكە، تۆ رەنگ و رووت خۆشە ما شائەلات لى
بیت، فەرموو ئاھەنگ خان.

بەرپۆز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من تەعلیقێكم لەسەر ماسۆنیا ھەيە، تاكو ئیستا لە دنیادا ماسۆنیايەت بەس بە کتاب خویندراو تەو، نە
ئەعزاییەکانی یەكتری دەناسن، نە دەزانرێت لە كۆی دادەنرێن، نە دەزانی دەرەجاتی سى و یازدەو سى و سى
كییه، باوەرپت پى بیت ئەوانەى لە شەرقى ئەوسەت لەوانەيە لە ھەموو شەرقى ئەوسەت شەش، یان ھەوت
كەس ھەبیت لە دەرەجەى سى و سى بیت، ئەوش بە ئیعلام و بە کتاب دەرچوو، كە بە تارىخ، من
تەعەجوب دەكەم وەكو دەلێن ماسۆنیا، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دوا صياغە بخویننەو، لیژنەى پەرورەدە دوا صياغەتان بخویننەو، دەپخەینە دەنگدانەو.

بەرپۆز سۆزان شهاب نوری:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى ھەوت لە خالى یەكەمدا كە دەلێت (لا یسمح لاي حزب او تنظيم سياسي ان یؤسس
مدرسة او معهد غير حكومي)، زیاتر لە سى كەس گوتى با ئەم خالە لا بچیت، حزبى سیاسى وەكو ھەموو
كەسیكى، شەخصیكى مەعنەوى ھەقى ئەوێ ھەيە قوتابخانە بكاتەو، جەنابیشت رەئى خۆتداو
ئەندامانىش رەئى خۆیاندا، ئیمە وەكو لیژنەى پەرورەدە پیمان باشە ئەم یەكەمە بمینیتەو وەك خۆی،
زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

رەئىك ھەيە دەلێت خالى یەكەم نەمینیت كە رینگ نادات حزبەكان چ بە ناوی حزبایەتى، چ بە ناوی ئاین،
چ بە ناوی قەومى، چ بە ناوی ھەر ناویك بن لە ناوەكان مەكتەب بكنەو، رەئىك ھەيە دەلێت ئەو
لابچیت، یەعنى حزبەكان دەسلەلاتى ئەوھیان نەبیت مەكتەب بكنەو، فەرموو كوێستان خان.

بەرپۆز كوێستان محمد عبدالله:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستی ئەمە زۆر موناھەشە كرا، دوايى بە ناوی نوقتەى نیزامیشەو جارێكى تر زۆر موناھەشە كرايەو،
بۆیە من پێشنیار دەكەم بیخەنە دەنگدانەو، ئیتەر ئەو یەكلایى دەبیتەو، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە فەرمووون بیخویننەو دەپخەینە دەنگدانەو، رەئى سییەم چیه كاك عبدالسلام.

بەرپۆز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

رهئی سی، چوار برادر ههیه گوتیان ئهگهر مه بهست ئه وهیه بۆ بهکارهینانی حزبی سیاسی بگۆردیت، نه گوتريت نابی حزب وا بکات، بلی نابیت قوتابخانه و پهیمانگای نا حکومی بۆ کار و بهرژوهندی حزبی و سیاسی بهکار بهینريت، ئه مه رهئی سییه مه، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی پههله مان:

فهرموو کوستان خان.

بهريز کوستان محمد عبدالله:

بهريز سهروکی پههله مان.

دهبيت له پيشدا بخريت دهنگدانه وه ئه م مادديه بمينيت، يان نه مينيت، ئه گهر مايه وه ئه و کاته صياغه که دهستکاری دهگهين، سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی پههله مان:

فهرموو بيخوينه وه.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سهروکی پههله مان.

المادة السابعة:

اولاً/ لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسي او ديني ان يؤسس مدرسة او معهد غير حكومي.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی پههله مان:

دهيخه مه دهنگدانه وه، كى له گه ل ئه وه دايه دهستی بهرز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، كى له گه لدا نييه دهستی بهرز بکاته وه؟ (9) له گه لدا نييه، زۆر سوپاس، كهواته بهزۆرينه ي دهنگ پهسند كرا، فهرموو مادده که هه مووی بيخوينه وه.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سهروکی پههله مان.

بهريزان ئه ندامانی پههله مان.

المادة السابعة:

اولاً/ لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسي او ديني ان يؤسس مدرسة او معهد غير حكومي.

ثانياً/ لايجوز تأسيس اي مدارس او معاهد غير حكومية على اساس الفكر الارهابي او العنصري واذا ثبت ذلك بعد تأسيسها فانه ينبغي غلقها.

ثالثاً/ لايجوز في اي مدرسة خاصة استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمي والديني والقومي لشعب كردستان.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی پههله مان:

ئىرھابىش پېۋىست نىيە تىدا بىت، ئىرھابىيەكەش لادەن، چونكە كى ھەيە فوتابخانەى ئىرھابى بكاتەوہ؟
ئەوہ ناكرىت.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە نائىين فوتابخانەى ئىرھابى، ئىمە دەئىين بىرى ئىرھابى، باشە لايدەبەين.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئىستا وا صياغەبەكى تازەيان ھەيە، تىكايە ئاگادار بن بزانن صياغە تازەكەيان چيە، فەرموون.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

صياغەى تازە ئەوہيە:

دەنگماندا بۇ يەكەم.

المادة السابعة:

اولاً/ لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسي او ديني ان يؤسس مدرسة او معهد غير حكومي. ئەوہ ھى ئەو

بەرپىزانە بوو كە گوتيان، خالى دوو لا بچىت

(ثانياً/ لايجوز تأسيس اي مدارس او معاهد غير حكومية على اساس الفكر الارهابي او العنصري واذا ثبت

ذلك بعد تأسيسها فانه ينبغي غلقها) پيشنيار دەكەين لا بچىت بخرىتە دەنگدانەوہ.

ثالثاً/ لايجوز استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمي والديني والقومي لشعب

كوردستان في اية مدرسة غير حكومية او معهد.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو دكتور عومەر.

بەرپىز د.عمر حمدامين خدر(نورەدينى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە برپگەى يەكەممان ھەسم كرد، ئىستا ماوتەوہ برپگەى دووہم، ئىمە پىمانوايە برپگەى دووہم لا بچىت

بيخە دەنگدانەوہ.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئىستا رەئىيەك ھەيە لە ليژنەى پەرورەدە دەئىين برپگەى دووہم لا بچىت، دەيخەمە دەنگدانەوہ، كى

لەگەلدايە لا بچىت دەستى بەزر بكاتەوہ؟ زور سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەوہ؟ (3) كەس

لەگەلدا نىيە، كەواتە بەزۆرىنەى دەنگ برپگەى دووہم لادرا، ئىستا برپگەى سىيەم بيخويننەوہ بۇ دەنگدان.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ثالثا/ لایجوز استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمي او الديني او القومي لشعب كوردستان في اية مدرسة او معهد غير حكومي.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلهمان:

برگه‌ی سییه‌م به‌و شیوه‌یه‌ی خویندرایه‌وه ده‌یخه‌مه ده‌نگدانه‌وه، کێ له‌گه‌لدايه ده‌ستی به‌زر بکاته‌وه؟ زۆر سوپاس، کێ له‌گه‌لدا نييه ده‌ستی به‌رز بکاته‌وه؟ (2) که‌س له‌گه‌لدا نييه، که‌واته به‌زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سند کرا، ئیستا ماده‌که هه‌مووی پیکه‌وه، واتا برگه‌ی په‌که‌م و سییه‌م، ده‌یخه‌مه ده‌نگدانه‌وه، کێ له‌گه‌لدايه ده‌ستی به‌زر بکاته‌وه؟ زۆر سوپاس، کێ له‌گه‌لدا نييه ده‌ستی به‌رز بکاته‌وه؟ (1) که‌س له‌گه‌لدا نييه، به‌زۆرینه‌ی ده‌نگ په‌سند کرا، به‌م جوژه دانیشه‌تی ئه‌مڕۆمان کۆتایی پێ ده‌هینین تا به‌یانی سه‌عات (10)ی پێش نیوه‌رۆ به‌ خواتان ده‌سپێرین هه‌ربژین.

د. ارسلان بايز اسماعيل

سەرۆکی پەرله‌مانی

کوردستان - عێراق

د.حسن محمد سوره

جیگری سەرۆکی پەرله‌مانی

کوردستان - عێراق

فرست احمد عبدالله

سکرته‌یری پەرله‌مانی

کوردستان - عێراق

پہرلہ مانی کوردستان - عیراق

پروٹوکۆلى دانىشتىنى ژماره (15)

سى شەممە رېكەوتى 2012\10\23

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (15)

سى شەممە رېكەوتى 2012/10/23

كاتژمىر (10) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى سى شەممە رېكەوتى 2012/10/23 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى د.ارسلان بايز اسماعيل سەرۆكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د. حسن محمد سوره جىگىرى سەرۆك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان. دانىشتنى ژماره (15) ى خولى سىيەم، سالى (2012) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموارکراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتنى ژماره (15) ى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كات (10) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى سى شەممە رېكەوتى 2012/10/23 دا بەم شيوهيه بىت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو و گفتوگو کردنى پېشنيارى ياساى رېكخستنى قوتابخانه ئەھلى و

تايبەتەكان له ھەریمی كوردستاندا.

بەرپىز د. ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خوى گەرەو مېھربان.

به ناوی گهلی كوردستان، دانیشتنی ئەمپرۆمان دەست پێ دەگهین، پەرلهمانی كوردستان، خولی سییهمی ههلبژاردن، سالی چوارهم، خولی گریدانی یهكهم، ژماره دانیشتن 15، رۆژی دانیشتن 2012/10/23، بهرنامهی كار، به پێی حوكمهكانی بڕگه یهكی مادده 20 له پهیرهوی ناوخوی ژماره یهكی ههموار كراوی سالی 1992 ی پەرلهمانی كوردستان-عێراق، دهستهی سهروكایهتی بڕیاری دا بهرنامهی كاری دانیشتنی ژماره 15 ی ئاسایی خولی سییهمی ههلبژاردن له كات 10 ی پێش نیوههرووی رۆژی سی شهممه رێكهوتی 2010/10/23 بهم شیوهیه بێت:

بهردهوام بوون لهسهه خستنه روو و گفتوگو كردنی پێشنیاری یاسای رێكخستنی قوتابخانه ئههلی و تایبهتهكان له ههریمی كوردستاندا.

ئێستاش بهرپز جیگری سهروکی پەرلهمان ناوی ئەو ئەندامه بهرپزانه ئەخوینیتهوه كه له دانیشتنی پێشوو ئاماده نهبوون یان مۆلته بوون، با بههرومی.

بهرپز حسن محمد سوره-جیگری سهروکی پەرلهمان:

بهرپز سهروکی پەرلهمان.

ناوی ئەو ئەندامانهی له دانیشتنی ژماره 14 ی ئاسایی له 2012/10/22 مۆلته پێدرابوون یان ئاماده نهبوون:

- 1-اسماعیل محمود-مۆلته
- 2-برهان رشید-مۆلته
- 3-خورشید احمد-مۆلته
- 4-ئاراس حسین-مۆلته
- 5-تارا تحسین-مۆلته
- 6-پازاو محمود-مۆلته
- 7-ژیان عمر شریف-مۆلته
- 8-سالم تۆما-مۆلته
- 9-دلشاد حسین-مۆلته
- 10-شیردل تحسین-مۆلته
- 11-صبیحه احمد-مۆلته
- 12-صباح محمد نجیب-مۆلته
- 13-لیلی امیر-مۆلته
- 14-علی حسین-مۆلته
- 15-عماد محمد-مۆلته
- 16-عمر عبدالعزیز-مۆلته

17- یشار نجم الدین-مؤلەت

18- عدنان عثمان-ئامادە نەبوو

19- د.رېياز فتاح-ئامادە نەبوو

20- د.رؤزان عبدالقادر-مؤلەت

بەرئیز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئىستاش دىيىنە سەر بەرنامەى كار:

بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو و گفتوگو کردنى پيشنيارى ياساى رېكخستنى قوتابخانە ئەهلى و تايبەتەکان لە هەريەمى کوردستاندا.

داوا لە لیژنەى پەرورده و ياساي ئەکەين بىن بۆ سەر سەگۆى لیژنەکان، بەخیرھاتنى بەرئیز جەنابى وەزیری پەرورده ئەکەين، بەخیربى، فەرموو لیژنەى پەرورده بۆ ماددەیهکی تازە.

بەرئیز د.عمر حمد امين(نورەدينى):

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى 12:

پاکيشانەوہى رېگه پيدان يان رەتکردنەوہى دامەزراوەکانى فيرکردنى ئەهلى و تايبەتەکان بە برپارى وەزیر ئەبى، بە پشت بەستن بە پيشنيازي روون کردنەوہ لە لايەن بەرپۆهەبرى گشتى فيرکردنى ئەهلى بە سەرپيچيەکان و هاويپچ کراوہ و هەموو بەلگەکان کە سەرپيچيەکان ئەسەلین.

بەرئیز عمر عبدالرحمن:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 12:

يكون سحب الاجازة او الغاء مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة، بقرار الوزير، بالاستناد على مقترح توضيح من مدير عام التعليم الاهلي، للمخالفات المرفقة بجميع الوثائق التي تثبت المخالفات.

بەرئیز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەى پەرورده.

بەرئیز سۆزان شهاب:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

يكون رفض الاجازة وسحبها بقرار الوزير مستندا الى الادلة والمبررات القانونية

بەرئیز عمر حمد امين(نورەدينى):

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئيمه پيمان وايه ئەم ماددەيه بەم شيوهيهى خواروہ دووبارە دابريژرئيتەوہ و کورت و چر بکريتەوہ.

(رهتكردنه وهه سهندنه وهى مؤلته تى دامه زراندى قوتابخانه و پهيمانگاي ناحكومى به برپاريك له وهزارهت دهبيت پشت بهستوو به بهلگه و پاساوى ياساى.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رله مان:

فهرموو ليژنهى ياساى

بهريز عمر عبدالرحمن:

بهريز سهروكى په رله مان.

به نيسبه تى هم مادديه پيمان وايه له بهر نه وهى سهجى ئيجازه ناكري به قهرارى وهزير بى، بهس نه وه يه كيكه له صلاحيه ته كانى وهزارهت، پيمان باشه صياغه ي نه وه مادديه به و شيوهى خواره وه بكري (سحب اجازة منح تاسيس مدرسة خاصة بقرار من الوزارة، يكون في حالة خرق القانون)، يه عنى سهجى مهنعى ئيجازكه به قهراريك بى له وهزاره ته وه نهك له وهزيره وه.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رله مان:

فهرموو ليژنهى پهروهرده.

بهريز سوزان شهاب:

بهريز سهروكى په رله مان.

ئيمه وهكو ليژنهى پهروهرده پيمان وايه هممه له زمنى سهلاحياتى وهزيره، نهك وهزارهت وهكو دامه زراوه، وهزير نه وه سهلاحيه ته ي ههيه كه ره فزى بكا يان سهجى بكا له نه نجامى نه وه به لگانه ي كه ده خرينه به رده ستى كه نه وه قوتابخانه يه به پيچه وانهى نه يم ياسايه كارى كردوه، له بهر نه وه ئيمه نه ئين (يكون رفض الاجازة وسحبها بقرار من الوزير مستندا الى الادلة والمبررات القانونية)، سو پاس

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى په رله مان:

فهرموو كاك عمر، ليژنهى پهروهرده قسه ي كرد ئيوه قسه ي تر تان هه يه؟ دكتور عمر، فهرموو

بهريز د.عمر حمد امين (نورهديني):

بهريز سهروكى په رله مان.

مونا قه شهى نه وه مان كرد، چونكه له وهزارهت دا ده بى برپار دهر بكري، برپاريش دهر بكري ده بى به ته و قيع و به ئيمزاي وهزير بى، بويه ههر دووكيان، هم وهزارهت، هم وهزير نه گهر به يه كه وه بلين له وهزيره وه دهر ده چى، ههر دوولاي به يه كه وه كو ده بيته وه، نه وهى كه له ليژنهى قانونيش ناماژه يان پيدا، بويه نه گهر جهخت له سهر نه وه بكه ينه وه نه وه دارشته ي ئيمه هينا ومانه ههر دوولاي به يه كه وه كو ده كاته وه و هيچ گرتيك نابى.

بهريز د.ارسلان بايز سهروكى په رله مان:

فهرموو ياساى.

بهريز عمر عبدالرحمن:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئىمە دوای ئەو روون کردنەووی که ئیستا درا و بە گوێرەى ئەو بېرارانەى که له وهزارهتەوه دەر دەچى و دواتر له لایەن وهزیرهوه تهوقیع ئەکرى و صادره ئەکرى، ئەووی که زۆریشى به دەست بى کهمیشى به دەسته (من يملك اکثر يملك اقل)، لهبەر ئەووی هاواراین لهگەل راکهى لیژنەى پەرودهردە، سوپاس

بەرئیز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جهنابى وهزیر

بەرئیز د.عصمت محمد خالد-وهزیری پەرودهردە

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

مه چ گلهیى نینه، ئەز تهئیدا قرارى لیژنیت پەرودهردیى دهکەم.

بەرئیز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان:

کى تیبینی ههیه لهسەر ئەم ماددهیه؟

(ناههنگ عارف، نهزاد عزیز، جمال طاهر، شلیر محی الدین، حمه سعید حمه علی، سەرگول رضا، ایوب نعمت، بهلام تکاتان لی دهکەم قسهکان تکرار نهبیتهوه و به موختهسەر بى، چونکه ئەم یاسایه زور پیویسته، شهست و قسوور ماددهیه، ناوا به تهفصیلی موناقهشەى بکهن تهواو نابى، فەرموو ناههنگ خان.

بەرئیز ناههنگ عارف:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

من بیدایهت لهگەل لیژنەى یاسایى بووم بو قهوارهکهیان، نابى تهنیا وهزیر صلاحیهتی ئەووی ههبی سهحبی ئیجازهى بکا، له ههموو دونیایى ئیستا تیم قهرار دهدات بو سهحبی ئیجازه، راسته بهرئیز وهزیر تهسدیقی لهسەر دهکا، بهلام دهزانن که وهزیر مهنسهبهکی سیاسیه پیشى ئەووی ئیداری بى، عادهتهن قهراراتی ناوا لیژنه له وهزارهت دهیدا ئەوجا وهزیر تهسدیقی لهسەر دهکا، سوپاس

بەرئیز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک نهزاد

بەرئیز نهزاد عزیز سورمى:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

له عهربهیهکهى ئەوها هاتوو (استنادا على مقترح توضیح من مدیر عام التعليم الاهلى)، من پیم وایه وابکرى باشتره (يكون تحويل الاجازة او الغاء مؤسسات التعليم الاهلية او الخاصة)، لهوئى به عینوانیکى تر هاتوو (بمخالفتها الموثق)، یهعنى موخالهفهکه تهوسیق کرابیتن، منیش لهگەل رهئى ناههنگ خانم که

ئەبى تيمىك ئەو رەفز بىكاتهو، دواى لە لايەن جەنابى وەزىرى پەروەردە تەوسىق بىرى، لەگەل لىژنەى
قانونىنم لەو مەزوعە، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو شليخ خان

بەريز شليخ محى الدين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو خالە من پشتگىرى ئەكەم دەقوادەق لەو راپۆرتەى كە لە لىژنەى پەروەردە دا ھاتوو وەكو
خۆى، لەبەر ئەوئى ئەبى ئەو سەلاحىيەتە بدرى بە وەزىر لە كاتى ھەر سەرپىچىيەكى قانونى بتوانى
سەحى ئەو ئىجازەيە بىكات، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جەمال.

بەريز جمال طاھر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بىين و سەيرى ماددەى سىيەم بىكەين خالى 2،3 دەلى (على ان تبت فى الطلب....)، و سىيەم ئەلى
(اذا لم ترد الوزارة...)، يەكەم، رەفزی ئىجازە لە خالى دووم حەسم كراو، (على الوزارة ان تبت فى الطلب
خلال مدة لا تتجاوز 45 يوما....ويجب ان يكون الرفض مشفوعا.....)، ئەو لەوئى حەسم كراو، لىرە (على
الوزارة) يە، بۆيە من دەبىنم پىويست ناكا دووبارە بى رەفزی ئىجازە، تەنھا بلىين (سحب اجازة التأسيس
يكون بقرار من الوزارة استنادا الى الادله والمبررات القانونية) ھەتا ھەماھەنگىيەك لەگەل خالى دووم و
سىيەم لە ماددەى سىيەم بىرى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سەرگول خان

بەريز سەرگول رضا:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەت ئەو ماددەيە من پىم وايە ئەگەر بە ناوى وەزىرەو بى ئەو پىچەوانە ئەبى لەگەل ماددەى
سى، چونكە لە ماددەى سى و تراو (على الوزارة) يەعنى لە كاتى پىدانى ئىجازەكە ئەو تەرەفەى كە
ئىجازەكە ئەدات ھەر ئەويش حەقى سەحى ھەيە، بۆيە منىش پىم وايە ئەبى وەزارەت بى ئەك وەزىر،
راستە لە كۆتايدا وەزىر ئىمزاي ئەكا، بەلام پىشتر ئەبى لە لايەن وەزارەت يان مەجلىسى وەزارەت لەسەر
ئەو مەسەلەيە قسە بىرى و دواتر بەناوى وەزارەتەو بىيارەكە دەردەچى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك حەمە سەعيد

بهریز حەمە سعید حەمە علی:

بهریز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری رای هاوکارانم ئەگەم، و ماددە 3، ماددە 17 ی مەشروعەگە، ماددە 10 و 11 ی راپۆرتی لیژنە ی پەروردە هەموویان باسی مەنحی ئیجازە و سەحبی ئیجازە و رەفزی ئیجازە بۆ وەزارەتە، و بۆ ئەوەی تەناقوز دروست نەبێ لە بەینی ئەو ماددە و ماددەکانی تردا کە ئیشارەم پێ کرد، با وەزارەت بێ، چونکە ئیمزا کردن هەر تەناقوزی نیە، لە ئەخیردا هەر رەئیس مۆئەسسەسەگە ئیمزای ئەکا، بەلام وەزارەت بۆ خۆی تیم پێک ئەهێنێ، لیژنە پێک ئەهێنێ، بۆ ئەوەی لە نیوان ماددەگاندا تەناقوز نەبێ،

سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک ئارام

بهریز ایوب نعمت(ئارام):

بهریز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کران، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنە ی پەروردە

بهریز عمر حمد امین:

بهریز سەرۆکی پەرلەمان.

لە راستیدا ئیمە کە دەقەگەمان دارشتوووە لە مەفھومدا هەمان تێروانینمان هەبوووە ئەوەی کە بەرێزان باسیان کردوووە و پێشتریش هاتوووە، چونکە لە ئایندەدا کە دەگەینە سەر موناخەشە ی بابەتەکانی تر پێشنیاری ئەوەمان کردوووە بەرپۆه بەرایەتیەکی تایبەتیش دروست بکری لە ناو وەزارەت دا، واتە وەزیر بە تەنھا ئەو برپارە نادات، ئەنجومەنی وەزارەت هەیه، هەرودھا بەرپۆه بەریەتیەکی گشتی لەناو وەزارەت هەیه، هەرودھا تیمیکی تایبەت پێک دەهێنری بۆ سەرپەرشتی کردنی ئیجازە و ئەوانە، بۆیە ئەو مەوزوعە بە هەموو ئەو ویستگانەدا ئەروا، بەلام لە پرووی هینەووە ئەبێ کەسیک هەبێ لەناو وەزارەت برپارەگە دەربکا، بۆیە لەگەڵ ئەوەشدا ئیمە لاریمان نیە لەوەی دووبارە دایرپێژینەووە، چونکە هەمان نیەتمان هەیه، بە هەمان تەعبیر، بەلام دەقەگە ی وا هاتوووە، لە ئایندەشدا ئەگەر بشلێین وەزارەت دیسان ئەبێ کەسیک لە ناو وەزارەت برپارەگە تەوقیع بکا و صادری بکا، ئەویش ئەبێ جەنابی وەزیر بێ، بۆیە ئیمە لاریمان نیە کە جاریکی تر بلێین رەت کردنەووە و سەندنەووەی مۆلەت بە برپاریک بێ لە وەزارەت پشت بەستوو بە بەلگە و

پاساوی ياسايى، بهس ئايا ووزارت وەكو شەخسى مەئەنەۋى مۇئەسسەسەيەك بېرىپ دەردەكا؟ بېگومان لە لايەنى مەمەلى دەبى يەكئى ھەبئى بېرىپ دەربىكا كە جەنابى وەزىرە.

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

باشە با بزىننن دوا صياغەتان، دوا پەئىتان، فەرمو لىژنەى ياسايى.

بەرىز عمر عبدالرحمن على:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە سەرەتادا باسى پەئى خۇمان كەرد، ئىمە نكۆلىمان لەوہ نىە كە ووزارت مۇتەمەسىلە بە شەخسى وەزىر، ساحىبى شەخسى مەئەنەۋى جەنابى وەزىرە، بەلام ئەو بېرىرانەش كە دەرى ئەكەن بە بوونى ئىجازەكە يان بە ئىلغاي ئىجازەكە حەتمەن دواى كۆبوونەوہ و لىكۆلىنەوہىە لە لايەن ھەندى مۇستەشار و ئەوانەى كە لەناو ووزارت دا مۇدىر عامەكان ئەم كارە ئەكەن، دواتر ئاخىر كىتاب كە دەرنەچى بە تەئكىد ئىمزاى وەزىرى لەسەر ئەبى، ئەمە لە لايەك، لە لايەكى تر ماددەى 3 مۇسادەقەمان لەسەر كەردوہ دوىنى، دەنگمان لەسەر داوہ، لە ھەرسى بېرگەكەكە (للوزارە) ھاتوہ، بە ووزارت ھاتوہ، ووزارت سەحىبى ئىجازەكە ئەكا لە خىلالى 30 رۆژدا، كەواتە ھەر ووزارتىشە ئەتوانى سەحىبى ئەو ئىجاوہ بكا لە مۇدەى خۇيدا، لەبەر ئەوہ پىويستە صياغەكەى بەو شىوہى خواروہ بى و بلىين (يكون سحب اجازة التاسيس بقرار من الوزارة بالاستناد الى الادلة والمبررات القانونية).

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرمو لىژنەى پەروەردە لەسەر ئەو صياغەيە ئەلئىن چى؟ فەرمو صياغە مۇستەرەكەكە بخويئەوہ بە كوردىيەكەى.

بەرىز عمر عبدالرحمن:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 7:

رەتكەردنەوہ و سەندەنەوہى مۇئەتى دامەزاندنى قوتابخانە و پەيمانگاى ناكومى بە بېرىپك لە ووزارت دەبى پشت بەستو بە بەلگە و پاساوى ياسايى.

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا ئەو دارشەنەوہى ئەخىرى كە ھەردو لىژنەكە مۇستەرەكن و بەيەكەوہ صياغەيان كەردوہ، تىكايە كى لەگەل داىە دەستى بەرز بىكاتەوہ؟ كى لەگەل دا نىە؟ بە كۆى دەنگ پەسند كرا، فەرمو بۇ ماددەيەكى تر.

بەرىز عمر حمد امين(نورەدىنى):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 13:

رېځگه پې ددرې به گوږه مېرجهگان و بنهما تېکست لهسهر کراوهگان له مادده پېش و به دانانی دامه زراوهگانی فېرکردنی نههلی یان تایبهتی به کارکردن له م بوارانه دا:

1- فېرکردنی گشتی نهمانه نهگرېتهوه:

ا- فېرکردنی بنه رتهتی و نامادهیی.

ب- فېرکردنی په یوه نندیدار به ناماده کردنی راسته و خو بؤ پېداویستیه گانی بازار پې کار نهمانه نهگرېتهوه:

1- فېرکردنی نامادهیی هونهری به لقهگان و جوړه جیا جیا کانهوه.

3- راهینانی پېشهیی و دهست کاری له بوارهگان و جوړه جیا جیا کانهوه.

2- فېرکردنی سهر له نوئ و ناماده کردنهوهی (تأهیلی) له بوار پېروهردهی تایبهت دا نهمانه نهگرېتهوه:

1- قوتابخانه تایبهت هگان به راهینانی خاوهن پېداویستیه تایبهت هگان.

2- قوتابخانه گانی گهشه پېکردنی هزری و ناکامه ژیریهگان و دواکه وتووانی گهشه کردن.

3- فېرکردنی په یوه نندیدار به گهشه کردنی کوومه لایه تی نهمانه نهگرېتهوه:

1- قوتابخانه و په یمانگانگی خزمهت گوزاریه کوومه لایه تی نهمانه نهگرېتهوه تا دهگاته برپوا نامه ی زانکوویی.

2- سه نته ره گانی گهشه پېدانی داهاتووی فېرکردنی نا سیسته می.

3- په یمانگانگی فریا که وتن و په رستاری.

4- په یمانگانگی فېرکردنی ژنان له م بوارانه ی خوارهوه:

ا- په روه رده کردنی مندال و خوړاک پېدانی و رو شنبیری ته ندروستی.

ب- راهینان و بهر پوه بردنی کاروباره گانی خیزان و مالداری.

ج- هونهری نه خشاندن و چنن و کاره دهستیهگان.

د- هونهری برین و دورمان.

4- په یمانگانگی راهینانه پېپوره گان نهمانه نهگرېتهوه:

1- په یمانگانگی زمانه بیانیهگان.

2- په یمانگانگی راهینانی چاپ کردن به جوړه جیا جیا کانهوه.

3- په یمانگانگی نه اندازهی کو مپوتهر و پرؤگرام ریژی

به ریژ عمر عبدالرحمن:

به ریژ سه رؤکی په رله مان.

الماده 13:

يسمح حسب الشروط والاسس المنصوص عليها في المادة السابقة، بتأسيس مؤسسات التعليم الاهلي او الخاصة

بالعمل في هذه المجالات:

1- التعليم العام و يشمل الاتي:

اولا- التعليم الاساسي و الاعدادي.

ب-التعليم ذات الصلة بالاعداد المباشر لاحتياجات سوق العمل، و يشمل الاتي:

1-التعليم الاعدادي الفني بفروعه واصنافه المختلفة.

3-التعليم المهني والاشغال اليدوية في المجالات والانواع المختلفة.

ثانيا-التعليم التأهلي في مجال التربية الخاصة و تشمل الاتي:

1-المدارس الخاصة بتدريب ذوي الاحتياجات الخاصة

2-مدارس التطوير الفكري والقاصرين عقليا والمتخلفين في النمو.

ثالثا-التعليم المتعلق بالتطور الاجتماعي و تشمل الاتي:

1-مدارس ومعاهد الخدمة الاجتماعية المركزية (المتوسطة) حتى الشهادات الجامعية.

2-مراكز التطوير القروي والتعليم غير المنظم.

3-معاهد الطوارئ و التمريض

4-معاهد تعليم النساء في المجالات التالية:

ا-تربيته الطفل والتغذية والثقافة الصحية

ب-تربية وادارة شؤون الاسرة والبيت

ج-فن التطريز والحياكة والاعمال اليدوية والابرية

د-فن التفصيل والخياطة والحلاقة

رابعا-معاهد التدريب التخصصية و تشمل الاتي:

1-معهد اللغات الاجنبية

2-معهد التدريب الطباعي باصنافه المختلفة

3-معاهد هندسة الكمبيوتر والبرمجة

بهريز د.ارسلان بايز-سهروكي پهرلهمان:

فهرموو ليژنهى پهرورهده.

بهريز سؤزان شهاب:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئيمه وهكو ليژنهى پهرورهده پيشنيارمان كردوو كه ئهو مادديه رت بكريتهوه، لهبهر ئهوهى ئهوه به

پهيرهو ريك ئهخرى نهك به ياسا، بهجبي ئههيلين بو وهزارهت ئهو كارانه بكات، سوپاس

بهريز د.ارسلان بايز-سهروكي پهرلهمان:

فهرموو جهنابي وهزير

بهريز د.عصمت محمد خالد-وهزيري پهرورهده

بهريز سهروكي پهرلهمان.

براستى ئهفه موختهسهرهكا گهلهكا كافيه، ئهف تهفاصيلا زهروورى نين و به تهعليمات دهركري.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنەى ياسايى.

بەريز عمر عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمەش لە ليژنەى ياسايى ھاوپاين كە ئەمە بە نيزامىكى تايبەتى دەرجى، و ئەم ماددەىە ئىلغا بىكرى،

سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور عمر

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدىنى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە بۇيە پىمان باش بوو كە ئەمە لە ناو ياساكە دا نەيەت، چونكە رەنگە لە ئايندەدا ھەندى بوارى تر بىتە پىشەو كە ئەوان قوتابخانە و پەيمانگاى بۇ بىكرىنەو كە لەناو دەقى ياساكەدا نەبى و نەمان ويستوو لەم رپووو لە راستيدا چوارچىوہىەك دابنىين بۇ وەزارەتى پەرورەدە كە نەكرى ئەوان لە ناوى دا برپارى تازە بدەن يان دەست و پى ئەوان بە شىوہىەك ببەستين كە تا ياساكە ھەموار نەكرى ئەوان نەتوانن لە بوارى تردا و پەيمانگا و قوتابخانەى تازە بكەنەو، بۇيە بۇ ئەوان بەجى بمىنى باشترە.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا ھەردوو ليژنە دەيانەوى ئەو ماددەىە رەت بىكرىتەو، كى لەگەل داىە رەت بىكرىتەو؟ كى لەگەل دا نىە؟ بە كۆى دەنگ رەت كرايەو، فەرموو بۇ ماددەىەكى تر.

بەريز د. عمر حمد امين(نورەدىنى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 14: مەرجه لەناو دامەزراوہكانى فيرکردنى ئەھلى چالاكىە فيركارىە سنووردار كراوہكان لە نىو پرۇگرامەكانى خویندن ھەبى، بە ئاستىكى پىويست لە رۇشنىرى گشتى و كۆمەلايەتى لەگەل لەبەرچاو گرتنى تەنزيمةتى خویندنى كوردى لە ھەموو ھەلومەرجىكدا.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنەى پەرورەدە

بەريز عمر عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 14:

يشترط ان يكون في مؤسسات التعليم الاهلي النشاطات التعليمية المحددة في برامج التدريس بمستوى مناسب من الثقافة العامة والاجتماعية مع مراعاة الزامية تعليم اللغة الكوردية في كل الظروف

بهريز د.ارسلان بايز-سهروكي پهرلهمان:

فهرموو ليژنهى پهروهرده.

بهريز سوژان شهاب:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

(يشترط في المدارس الخاصة وجود كل انواع النشاطات التعليمية المقررة في مناهج التدريس وفي المستوى يتناسب مع الثقافة العامة والاجتماعية بالاضافة الى اللغة الكوردية والتربية الاجتماعية والدينية مع مراعاة خصوصيات الاديان المختلفة) نيمه بهم شيويهيهمان لى كردوو، سوپاس

بهريز د.ارسلان بايز-سهروكي پهرلهمان:

فهرموو دكتور عمر

بهريز د.عمر حمد امين(نورهديني):

بهريز سهروكي پهرلهمان.

نيمه به كوردى دهقهكهيمان بهم شيويهيه دارشتوتتوه، (مهرجه له قوتابخانه و پهيمانگاي نا حكومى دا همموو چالاكيهكانى فيركردن ههبي كه له پرؤگرامهكانى وانه وتنهوه دا ديارى كراون و به ئاستيكي گونجاو له رۆشنبيرى كۆمهلايهتى لهگهه خویندنى زمانى كوردى و پهروهردى كۆمهلايهتى و ئايى به رهچاو كردنى تابيهتمهندى ئاينه جياوازهكان.

بهريز د.ارسلان بايز-سهروكي پهرلهمان:

فهرموو ليژنهى ياسايى.

بهريز عمر عبدالرحمن:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

نيمه له ليژنهى ياسايى به نيسبت نهم مادديهوه پيمان باشه صياغهكهى بهم شيويهى خوارهوه بى، له جياتى (يشترط) بكرى به (يجب تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس الخاصة)

بهريز د.ارسلان بايز-سهروكي پهرلهمان:

فهرموو جهنابى وهزير

بهريز د.عصمت محمد خالد:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئەز تەئيدا فى نهصيت دهكهم كو ليژنا ياسايى دهركهفتيه، سهپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە؟ تەنيا يەك كەس، فەرموو دكتور بەشیر

بەريز د.بەشیر خلیل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە دارشتنەوھەكەى لىژنەى پەرورەدە و خویندىنى بالا ئەكەم، ھەرودھا لەگەل ئەو رايەى لىژنەى ياسايش دام كەوا (يشترط) بکريته (يجب)، ھەرودھا ئيمە جگە لەو وانانەى كە باس كرا لەوانەيە وانەى تريش ھەبى كە وەزارەتى پەرورەدە دەكاتە مەرج بەسەر قوتابخانەكان، وەكو ميژووى كورد، يان ميژووى ئەو نەتەوانەى كە لەگەلمان ئەژين لە قوتابخانەكان، بۆيە بەعزىك مەوادى سابت ھەيە، كەواتە وەزارەت بەخۆى دايناو، وەكو زمانى كوردیە، ئاینە، ئەوان با ھەمووى بىتە گۆرى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو لىژنەى پەرورەدە ئاخیر صياغەتان لەگەل لىژنەى ياساى.

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە دواى گەفتگۆمان ليرە لاريمان نيە و تەئيدى ئەو بۆچوونەى جەنابى وەزير و دارشتنەكەى لىژنەى ياساى ئەكەين.

بەريز عمر عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 14:

يجب ان يتم تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس الخاصة

بەريز سۆزان شهاب:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھى بەريز كاك دانا ئەيخوينتەوھە نەصە ئەصلیەكەيە، كە چەندین برگە و ماددەمان پیکەوھە تیک ھەلكيش كرددوھ، ئەوھى كە من دەيخوينمەوھە ئەوھى راپۆرتى لىژنەى پەرورەدەيە كە ئەلئى لە ماددەى نويەم پاش دەنگدان و پاش زياد كردنى ماددەيەك بۆتە ماددەى نويەم ئەم ماددەى كە ئيمە ئیستا دەنگى بۆ ئەدەين، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخیر صياغەتان بخويننەوھ.

بەريز عمر عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 9:

يجب ان يتم تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس والمعاهد الغير الحكومية

بەريز د. عمر حمد امين(نورهدىنى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيويستە لە قوتابخانە و پەيمانگا ناھكوميەكاندا ھەموو چالاكیەكانى فيركردن كە لە پرۆگرامەكانى خويندن دا ھاتوون ريكبخرين.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو كاك شوان

بەريز شوان عبدالكريم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پرسياريك ئەكەم ھەم لە ليژنەى پەرورده و ياسايش، مەناھيجى دىراسى ريكبخرين يەعنى چى؟؟
تيمانگەيەنن بۆ ئەوھى بزانيں بۆچى دەنگ ئەدەين؟ سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو دكتور ئەحمەد

بەريز د.احمد ومرتى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە دويني لە كاتى باس كردنى ئەوھى كە ئەندامانى پەرلەمان پيشنياريان كوردبوو كە تايبەتمەندى كۆمەلگاي كوردستان لە رووى ئاينى و كۆمەلايەتتەوھە رەچاو بكري، راي ليژنەى پەرورده ئەوھە بوو كە ئەوان لاي خوياندا جيايان كردۆتەوھە، بەلام ئەوھەتا ليژنەى دەرگرايە دەرەوھە بەراستى، لەبەر ئەوھە نە راي ئەندامان خرايە دەنگدانەوھە، نە ليژنەى كە باس لە تايبەتمەندى كۆمەلگاي كوردستان ئەكا، پيويستە ليژنەى جىي بۆ بكرتتەوھە، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو دكتور سەرور

بەريز د.سەرور عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ئەو قسەى براى بەريزم كاك شوان ئەكەمەوھە، يەعنى ريكبخرى ديار نيه، بەلام ئەوھى لە راپورتى ليژنەى پەرورده دا ھاتووھە ئيمە لەبەر ئەوھى لە مەكتەبە ئەھليەكاندا مەنھەجىي تايبەت ھەيە، ئەو قوتابخانەيە چ غەيرى حكومى بى كەرتى تايبەت بەرپوھى بيات، و يان نيودەولتەتى بى لە لايەن ريكخراويكەوھە، ئيمە پيويستمان بەوھەيە وەكو ھاوولاتيانى نيشتيمانى خومان كۆمەلئيك تايبەتمەندى خومان ھەبى، بۆ ئەوھى ئەو بابەتانەى كەوا لەمەنھەجى ئەو قوتابخانانە بخويندى، ئەمە ھاتووھە ليژنەى،

يەككىيان حىكمەتى دانانى ئەو ماددەى دارشتنەۋەى بەم جۆرەىە (مەرجه لە قوتابخانە تايبەتتەكاندا ھەموو چالاکىەكانى فېرکردن ھەبن)، ئەمە بەشېكىەتى، (كە لە پىرۆگرامەكانى وانە وتنەۋەدا ديارى گراون بە ئاستىكى گونجاۋ لە رۆشنىبرى گشتى و كۆمەلايەتى، لەگەل خويندنى زمانى كوردى و پەرودەى كۆمەلايەتى و ئاينى بە رەچاۋ كردنى تايبەتمەندى ئاينە جياۋازەكان، واتە لېرە بابەتتەكى ئېمە زىادى ئەگەين بۇ ئەۋە، بابەتتەكى پېۋىستە زىاد بگرى، نەۋەك بەو شېۋەىەى كە لە لېژنەى ياسايدا ھاتوۋە، چونكە ئەگەر بېت و مولزەم نەكرېن ئەۋانە لەۋانەىە ئەو بابەتانە نەخوينن، دوا قسەشم ئەۋەىە كە تايبەتمەندى ئەو قوتابخانەش لەبەرچاۋ بگرن، باشتر وايە بابەتى ئاينەكە لەۋانەىە بلىين ئايناسى باشتر بى، بۇ ئەۋەى ھەموو پېكھاتە جياجياكان جيا بگرېتەۋە، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋكى پەرلەمان

فەرموو كاك ھەمە سەعید

بەرئىز ھەمە سەعید ھەمە على:

بەرئىز سەرۋكى پەرلەمان.

يەكەم، جەنابى ۋەزىر تەئىدى دارشتنەۋەكەى لېژنەى پەرودەىى كرد، دوۋەم، ئەو دارشتنەى لېژنەى ياساى گشتى و ناروونە، بۇيە كاك شۋانىش ئەو پرسىارەى بۇ دروست بوو، دارشتنەكەى لېژنەى پەرودە ديارە، بابەتى رۆشنىبرى، كۆمەلايەتتە، ئاين ناسىە، من پېم وايە ئەو نەصەى لېژنەى پەرودە باشترە، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋكى پەرلەمان

فەرموو كاك جلال

بەرئىز جلال على عبدالله:

بەرئىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەو دەقەى لېژنەى پەرودە كردى ھەم شامىلە، ھەم نەختىكىش ئىزافەى ئەۋى، كە ئەللى (بە ئاستىكى گونجاۋ لە رۆشنىبرى گشتى و كۆمەلايەتى) ئەى زانستتەكە؟ تۆ رۆشنىبرى و كۆمەلايەتى، ئەبى عىلمىش ئىزافە بگرى، دواى ئەو قوتابخانە غىر حكومىانە ھەندىكىان بۇ ئەو كەسانەن كە لە خارىجەۋە ھاتوون يان بۇ دېلۇماسىەكان، ئەبى بوترى لەگەل فېرکردن و خويندنى زمانى كوردىدا، يەعنى زمانى كوردىيان فېر بگەى، ئاينە جياۋازەكانىش لە ھەرئىمى كوردستان، چونكە ئەگەر نەتوت لە ھەرئىمى كوردستان لەۋانەىە لە دەرەۋەى عىراق بى، لەبەر ئەۋە ئاينە جياۋازەكانىش، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋكى پەرلەمان

فەرموو مامۇستا فەرمان.

بەرئىز فەرمان عزالدین:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە دوو جۆرە قوتابخانە ئىھلى دەكرى سىمان ھەيە، ئەوانە نىودەولتە و ئەوانە خۇمالىيەكان، قوتابخانە خۇمالىيەكان بەراستى ھەمان مەنھەجى كە لە خویندنگاكانى خۇمانە ئەخویندرى ئەبى ھەمان مەنھەج بخوینن بى كەموكورى، بەلام ئەوانى تر پەنگە جۇرىك لە تايبەتمەندى ھەبى، بەلام دەكرى ھەمان ئەودى لە خویندنگاكانى خۇمان ئەخویندرى نەقل بكرى بۇ ئەو خویندنگاكانى ھەتا نىودەولتەتیشن، سوپاس

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋىكى پەرلەمان

فەرموو عظيمە خان

بەرئىز عظيمە نجم الدين؛

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەراستى لىرە كە ناوى خویندنى زمانەكانى كوردى و پەچاوى ئاينى كراو كۆمەلىك ماددە تى ئەساسىش ھەيە كە بە قەد ئەوانە پىويستە ناوى بەينىن و بىخەينە ناو ماددەكەو، ئەودى لىزنە ياسايى زۇرباشە لەبەر ئەودى ھەمووى ئەگرىتەو، ئىمە ھەندىك قوتابخانەمان ھەيە كە سىستەمى نىودەولتە، ئەوانە سىستەمى خۇيان ھەيە، ناتوانى تۆ فەرزى بكەى بەسەرى كۆمەلىك مەنھەجى خوت، قىبولىشى ناكەن.

بەرئىز د.ارسلان بايز-سەرۋىكى پەرلەمان

فەرموو كاك عبدالسلام.

بەرئىز عبدالسلام بەروارى؛

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر دىقەت بكەين لە دارشتنەكەى لىزنە ياسايى، و دىرپىك بخویننەو لە ئەصلىكە دەبى چالاكىەكانى فىركردن كە لە پرۇگرامەكانى وانە وتنەوودا دىارى كراون، لە وەزارەتى تەربىيە پرۇگرامى وانە وتنەو ھەيە، دىارى كراو لەوى و فەرز كراو لەسەر مەدرەسە حكومىيەكان كە چ وانەيەك ھەبى، دواوتە لىرە دائىمىيەن ئىمە لە نەصىكى ياسايى تازە كە بلىين چالاكىە فىركردنەكانى پەيمانگا و قوتابخانە نا حكومىيەكان ئەبى ھەموو ئەودى تىدابى لە پرۇگرامى حكومەت ھەبى، جارىكى تر ناوى ئەو دەرسانە بىنين ئەوانە لەناو ئەو پرۇگرامەدا ھەن، زمانى كوردى، كۆمەلەيەتە، مېژووييە، ئاينە، ھەمووى لە پرۇگرامى وانە وتنەوودا ھەيە، كە تۆ فەرزى بكەى ئەو پرۇگرامەى حكومەت لەسەر قوتابخانە پىويستە ھەموو ئەوانە بلىين، بۇيە تەصەور ئەكەم ئەو دەفە كافىيە و شامىلە بۇ ئەو خوشك و برايانەى كە داواى ئەكەن.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ناسك خان

بەريز ناسك توفيق؛

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من نوقتە نيزاميه كەم ئەوويە كە كاتىك ليژنەى پەروردەى دەقەكەى خۇيان خويندەو دەقەكە وابوو كە كەس تىيىنى نەبى لەسەرى، دواى كە مەسەلەن بۇيە هيچ تىيىنيەك نەبوو چونكە كافى بوو، بەس دواى كە دەقەكى تر ئەخويندريتهو ئىستا ئىشكاليەتەكە لەوودا دروست بوو، ليژنەى پەروردەى ئەو دەقەى كە خۇى دايرشتوو، بۇيە ئىمە تىيىنيان نەبوو، لەبەر ئەووى ئاخىر شت كە خويندرايوە ئەووى ليژنەى پەروردەى، بۇيە دەقەكى تر ئەخويندريتهو كە ماددەى هەشتەم نيە.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ليژنەى پەروردە.

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)؛

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى ئەم گەتوگۆ و سەرنجانە پىويستە هەندى رپوون كەردنەووى تريش بدەين، ئىمە بۇ بەم شىوويە وەكو ليژنەى پەروردە و خويندنى بالاً ئەم دەقەمان دارشتوتەو؟ يەكەم، جۆريك لە پابەندى تىدايە بۇ هەموو پرۆگرامەكانى خويندن و ديارى كەردنى چالاكيەكانى فيركەردن، بەلام بۇ ئىمە ليەر هاتووين بە نەص زمانى كوردى و كۆمەلايەتى و بابەتە ئاينەكانمان هيئاو، چونكە هەندى قوتابخانەى تايبەتى يان حكوميمان هەيە كە ئىنتەرناشينالە لەوى كيشەمان هەبوو كە زمانى كوردى چۆن ئەخويندري؟ ميژوو جوگرافياى كوردستان چۆن ئەخويندري؟ ئاين چۆن ئەخويندري؟ چەند كيشەيەكمان هەبوو لەگەل وەزارەتى پەروردە چارەسەريشان كەردوو، بۇيە ئەووى كە گويمان لە هەندى خەبەر گرت كە لەم بواردە لەسەر ئاستى نيۆ دەولەتەيش كاريان كەردوو، بە ئىمەيان وت لە هەموو ولاتاندا ئەگەر موئەسسەسەيەك كە ديت لەم ولاتە ئەخوينى بەشيك لە مەنەجە زانستىەكانى خۇى ئەخوينى، بەلام هەموو ولاتىك ئەم دامەزراو پەروردەى و فيركاريانە ناچار ئەكا كە بەشيك لەو بابەتانەى كە تۆ وەكو زمانى خۆت و ميژووى خۆت و ئاينى خۆت كە دەبى ئەو قوتابخانانە ناچار بكەى كە دەبى ئەم بابەتانە بخوينن، بۇيە ليەر لە راستيدا زمانى كوردى و كۆمەلايەتى و مەسەلەى ئاينيمان هيئاو بۇ ئەووى ئەو پابەنديە دروست بكەين، ئىستا ئەم پابەنديە بەم شىوويە نيە كە ئىمە بمانەوى ئەو تايبەتمەنديانەى ولاتى خۆمان لەم قوتابخانانە بخويندري.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان؛

فەرموو سۆزان خان.

بەريز سۆزان شهاب؛

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

خۆی له راستیدا هه‌موو قوتابخانه‌یه‌کی تایبەت کاتیڤک که شه‌هاده ئەدات بە قوتابیه‌ک دەبێ ئەو موفره‌داتی که ئیمتیحانی تێداوه موتایبێ بێ، بۆ ئەوهی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان ئیعتیرافی پێ بکا ئەبێ موتایبێ بێ، له قوتابخانه‌یه‌کی حکومی شه‌هاده ئەدرئ ئەبێ هه‌مان موفره‌داتی خۆیندبیت، یه‌عنی ئەوه نیه له قوتابخانه‌یه‌کی ئەهلیدا ئەگه‌ر هاتو ئاینیان نه‌خویند تۆ پێی بلێی ته‌واو له نوێ بنه‌ره‌تی ئاینی نه‌خویندوه و شه‌هادهی وەرگرتوو، به‌لام له‌وێ به‌ شیوازیکی تر ئاینه‌که‌ی پێ ئەلێن، به‌ شیوازی ئاین ناسی، پێی ئەلێن، هه‌ر ئەوه‌یه‌ فەرقه‌که‌ی، ئەوان که ئەلێ ئاین، له‌ زمنیدا ئاینی خویندوو، که ئەلێی کۆمه‌لایه‌تی له‌ زمنیدا تاریخ و جوگرافیا و په‌روه‌رده‌ی مه‌ده‌نی و په‌روه‌رده‌ی کۆمه‌لایه‌تی هه‌مووی پیکه‌وه ئەخوینێ، بۆیه له‌ موفره‌داتدا هیچ فەرقیان نیه، به‌ نېسه‌ت ئیمه‌وه هه‌بێ ئەو مادده‌یه، به‌لام سه‌بارت به‌وه‌ی که مه‌ساحه‌یه‌که‌مان هه‌یه ئیمه‌ هه‌ندئ مه‌وادمان هه‌یه که به‌ لامانه‌وه باشه، مالمان له‌ مه‌کته‌بی ئەهلی بێ یان حکومی بێ، له‌ زمانی کوردی زمانی دایکیانه ئەبێ فەرز بکری و سه‌بارت به‌ وانه‌کانی کۆمه‌لایه‌تی، میژوو، جوگرافیای کوردستان، ئەوه مافی خۆمانه، سه‌بارت به‌ ئاینیش ئەوان مه‌ساحه‌یان هه‌یه، که ئیمه ئەلێن ئەبێ ئاینناسیه‌کان بخوینن، چونکه ئەبێ له‌ موفره‌داتی شه‌هاده‌دا ئەبێ ئاینی تێدابی، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سه‌رۆکی پەرلهمان

فهرموو لیژنه‌ی یاسایی

بهریز عمر عبدالرحمن:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

که صیاغه‌که‌مان به‌م شیوه‌یه‌ دارشتۆته‌وه به‌ ته‌ئکید هاوړا ئەبیت‌ه‌وه له‌گه‌ڵ ڕاکه‌ی لیژنه‌ی په‌روه‌رده و له‌گه‌ڵ ڕه‌ئ زۆرینه‌ی ئەندامانی به‌ریز، به‌چی؟ ئیمه ئەبێ ته‌نزیمی هه‌موو نه‌شاتاتی ته‌علیمی بکری، و هه‌روه‌ها مه‌ناهیجی ته‌دریس، مه‌ناهیجی ته‌دریس ئەو مه‌ناهجانە یان ئەم یاسایه‌ کی جی به‌جیی ئەکا؟ ئەم یاسایه‌ وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده له‌ هه‌ریمی کوردستان دا جی به‌جیی ئەکا، به‌ ته‌ئکید مه‌ناهیجی ته‌دریس کوردیشی تێدایه، و دینی و ئاینی و ئەمانه‌شی تێدایه، بۆیه ئەوه‌مان به‌و نه‌سه‌ هیناوه نه‌مان وتوو فلان ده‌رس و فلان ده‌رس، له‌به‌ر ئەوه به‌ مه‌سه‌ع هاتوو بۆ ئەوه‌ی مه‌ناهیجی ته‌دریس هه‌مان مه‌ناهیجی ئیره بێ، له‌گه‌ڵ ئەو خصوصیاته‌ی که ئەو قوتابخانه‌ هه‌یانه وه‌کو (عه‌زیمه) خان باسی کرد، هه‌ندیکیان هه‌ن نیو ده‌ولته‌تین، مه‌ناهیجی تایبەتی خۆیان هه‌یه، که وتوو مانه (جمیع نشاطات التعليم الواردة فی مناہج التدریس فی المدارس والمعاهد الغير الحکومیة)، به‌ ته‌ئکید ئەو مه‌ناهیجی که له‌ کوردستاندا کاری پێ ئەکری، بۆیه به‌و صیغه‌یه هیناومانه، سوپاس.

بهریز د.ارسلان بايز-سه‌رۆکی پەرلهمان:

ئىستا گەشتىنە سیاغە يەكى ھاوبەش، ئەو سیاغە ھاوبەشە بخویننەو، فەرموو، بەس بەگوردییه کەى،
گوردییه کە دەکەینە ئەساس، فەرموو.

بەرپز د. دانا سعید صوفی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى نۆیەم:

پۆیستە لەقوتابخانە و پەیمانگا ناھکومییەکان لەھەموو چالاکییەکانى فیکردن ھەبن، کە
لەپەرۆگرامەکانى وانە گوتنەوودا دیارى کراون، بەرھەچاو کردنى خویندنى زمانى کوردی و پەروردەى
کۆمەلایەتى و ئاینناسى لەسەر بنەماى تاییبەتمەندى ئاینە جیاوازهکان، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا عمر زۆر موناقتەشە کرا، فەرموو.

بەرپز عمر عبدالعزيز بهاءالدین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێناگەم ئاینناسى یەعنى چى؟ ئیمە لێرە باسى ئاینى زۆرینەى کۆمەلگای کوردستان دەکەین، ئەگەر
وايە زمانناسى و کۆمەلناسیى تێخەن، یەعنى بلین زمانناسى، ئاینناسى، کۆمەلناسى، باس لەوویە کەوانەى
پەروردەى ئاینى دەبى گرینگی پى بدرى لەگوردستاندا، بۆچى ئاواى لێدەکەن؟ ئاین ناسى یەعنى باسى
ناسینى ئاینەکان، ئەو بە باسى دراست عولیا و ئیختیساساتیکى زۆر بالایە، ئیمە باسى پەروردەى ئاینییە
مەوزوعەکەمان، ئەو دارشتنەى سەرەتا، ھى لێژنە زۆر باش بوو، بۆچى واى لێھات؟ سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک نەژاد.

بەرپز نەژاد عزیز سورمى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنەسبەت زمانى کوردییهو بەراستى بەرھەچاو کردن، کەلیمەى ڕەچاو کردن ئیلزامى نییە، یەعنى وشەى
ھاتنى ڕەچاو کردن ئیلزامى نییە، وشەى بەرھەچاو کردن بەکارھاتبوو، ئەو ڕەچاو کردنە ئیلزامى نییە،
لەھەموو ھالەتیکدا دەتواندرى ڕەچاویش نەگرى، یەعنى دەبى وشەیک بەکاربى کە ئیلزامى بى، زمانى
کوردى بخویندرى بەراستى، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک کاردۆ.

بەرپز کاردۆ محمد پیرداود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر پشتیوانی بۆچوونەکەى كاك نەژاد دەكەم، بەلام دەفەكەى لیژنەى یاسایم پى گشتگیر تره بۆ یاسا، بەهۆى نیزام و پینمایى دەتوانییت ئەو ناوەرپۆکەى كە مەبەستمانە كە لەئەوہى لیژنەى پەرور دەدا ھاتووہ جى بەجى بکرى، (پپووستە لەقوتابخانە تايبەتییەکاندا ھەموو چالاکییەکانى فیرکردن كە لەپەرۆگرامەکانى خویندنى خویندنگا حكومییەکاندا ھاتووہ ریک بحریت) ئیتر ئەوہ دەتوانى بەشیوہى نیزام جى بەجى بکرى و تەواو، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئیسنا بەراستی دوو بۆچوونی جیاواز ھەیه، بەلام یەك دوو كەسى تریش باقسە بکەن، چونكە دوو بۆچوونەكان جیاوازن، فەرموو امینە خان.

بەرپز امینە زکری سعید:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مەسەلەى ئاینناسى مە ھەندە مەرحەلەیت خیندنییت ھەى گو ژ بلى ئاینى ئیسلامى، ئاینى مەسیحى، ئیزدی دیتە خاندنى، ژ بەر ھندى نە پیتفیا تايبەت بیتن مەسەلا ئاینى ب تنى، بەلكو ئاین ناسى بى، پاشان ژى ل ھەریما كوردستانیدا ئەم دروشمى بۆ ھندى ددەین گو ژیانەكا پیکفە، ژيانا ھەمى ئەدیانا، ئەفە دى چەوا تەساموھا دینی جى بیت ئەگەر موسولمان تشتەكى ژئاینى مەسیحیەتى نەزانى، یان مەسیحیەت تشتەكى بسولمانا ئیزدیەتى نەزانى، ژ بەر ھندى چونكى ناف ھندەك پەرۆگرامى خیندنى ھندە مەرحەلە ھەم سەر مەسیحیەتى و ئیزدیەتى دیتە خاندن، ژبەر ھەندى ژى ئاین ناسى گشت گیر تره كو كەلیمەكا بتى بەیتن، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەرپز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەواو منیش لەگەل رەئییەكەى امینە خان و ماموستا عمر دام، كە مادام ئاینەكان، ئاینى جیا، جیا ھەیه، زمانى جیا، جیاش ھەیه، كەواتە چۆن دەلئى ئاینناسى ھەیه، بیکە ئاینناسیش، كاك دكتور عمر قسەیهكى زۆر جوانى كرد، وتى ھەموو ولاتیک ئەبى ئیلزامى ئەو قوتابخانانە بكا بەكۆمەلئى شت كەلای خۆى ئەساسە، ئیمە بۆ دەلئین زمانى كوردى؟ لەبەر ئەوہى زۆرینە كوردییە، ئەگەر نا توركمانمان ھەیه، زمانى تریشمان ھەیه، بەس بۆ ئیلزام دەكەین بەزمانى كوردى؟ لەبەر ئەوہى زمانى كوردى زمانى ئەساسى و زۆرینەیه، بۆیە مادام وتووئە زمانى كوردى دەبى لەم لایەش بلئى پەرور دەدى ئاینى، ئاینى زۆرینە لیڕە ئیسلامە، ئەگەر دەیکەى بەئاینناسى حەقى تەواو دەدەم بە امینە خان، بیکە بەزمانناسى، با زمانى

تورکمانیش بخویندری، کلدانی و ئاشووریش بخویندری، بازمانی کوردیش بخویندری، بهس مادام تو زمانی کوردت لا ئەساسه، با ئاینی زۆرینهش ئەساس بی، زۆر سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک شێرزاد فەرموو.

بەرپێز شێرزاد عبدالحافظ شریف:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشه ئەمە قۆناغەکی دیاری بکری، ئەو مندالەکی که لەئەوروپاوە دێتەووە لەگەڵ ئەو مندالەکی که لێرە دەخوینیت لەیهکی سەرەتاییەووە ئاینناسی گوردی، عەرەبی هەمووی دەخوینتی، رێزمانە، قواعیدە، بەلام ئەووی لەئەوروپاوە دێتەووە، ئەو شتانە بەتەواوی نازانی، ئیستا ئەووی من ئاگادارم لێیە، سی سالی ئەخیر ئەگەر بیتهووە بۆی حیساب نییە، بۆ تاقیکردنەووەی بەکەلۆری، بەلام ئەبێ لەگەڵ ئەو مندالانە تر تاقیکردنەووە بکا، لەبەر ئەووە من پێموایە ئەگەر ئەمە وا بپروا خەلکی دەرەووە زۆر بەکەمی دێنەووە، لەترسی مستقبەلی مندالەکانیان، سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

پهیمان خان فەرموو.

بەرپێز پهیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخۆی هۆی دانانی ئەو خالە چی بوو؟ مەسەلەن ئیستا قوتابخانەیی نیودەوولتیمان هەیه، قوتابخانەیی بابلێین خۆیمان هەیه، هەرۆکو جەنابی دکتۆر عمر باسی کرد، قوتابخانەکانی بابلێین مەحەلییەکان، هەمان پڕۆگرامی خویندن دەخوینن، بەلام کێشەکە لەئەووی دەرەکییەکەیه، ئەووی نیودەوولتییەکانە، مەسەلەن ئیشقمان هەیه لێرە زمانی تورکی دەخوینتی، من بەخۆم بەشدار بوومە لەچەند کۆبوونەووەیەکی ئەو قوتابخانەییە زۆر دایک و باوک هەنە دەلێن با کوردی نەخیندری، زمانی تورکی بەسە بۆ ئەو قوتابخانەییە، بەلام ئیمە دەبیت لێرانە داینێین، بەراستی داینێین که زمانی کوردی لەوانەییە وەزارەت بیتوانیت مەنەهەجیکی ئاسانکارییان بۆ دابنێ، بەلام ئەووە لەهەمان کاتیشدا ئەو زمانە وەحەدیە، یەعنی بلیین دەرەجەیی لەسەرە لەپۆلی شەش، ئەگەر ئەو وەحەدانەیی نەبێ، ئەو کۆمەلە بابلێین کۆکراووی دەرەجەیی نەبێ، تیکرای نمرەکان لەخویندنن بەلا، لەخویندنن زانکۆیی ئەو مافەیی پینادری که قوتابیانی خۆمان دەگریتهووە، واتە لەهەمان کاتیشدا ئەو خویندننگایە نیودەوولتییانە شانسێ ئەوویان پینادەن بچن لەناو وڵاتەکانی ئەواندا بخوینن، بۆیە ناحەقی دەگەن دەربارەیی ئەووە، لەلایەکی تر بەنیسبەت ئەووی ماددەیی ئاینی، ئیمە بەهەمان شیوە قوتابخانەیی نیودەوولتییە هەیه لێرە کێشەکە لەووە دروست بوو که جییان دەخویند، پێی دەوترا (مەداریسێ تەبشیری) ئەو دینەیی خۆی هیئابووی بەگوێرەیی وەڵاتەکەیی خۆی

لېره دینه‌گه‌ی فەرز کرد، ناوی قوتابخانه‌گەش دینم له‌قوتابخانه‌ی میدیا ئەو شتە روویدا، جا که ئیمه

.....

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرله‌مان:

تکایه ناوی هیچ قوتابخانه‌یه‌ک مه‌هینن، چونکه ئیوه پەرله‌مانتارن، فەرموو.

بەرپۆز پهمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەرپۆز سەرۆکی پەرله‌مان.

ئیتز که ئیمه برپارماندا ئەوه یان ئاینناسی یان رۆشنبیری ئاینی بێ، که تیدا مادام قوتابییه‌کان قوتابی ئیمه‌نه، با هه‌موو زانیاری په‌یدا بکه‌ن دەرباره‌ی هه‌موو ئاینه ئاسمانییه‌کان، نه‌ک ته‌نها ته‌خه‌سوس بێ له‌ئاینی ئیسلام، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرله‌مان:

تکایه به‌موخته‌سه‌ری قسه بکه‌ن، چونکه زۆر موناغه‌شه‌ی له‌سه‌ر کراوه، فەرموو کاک شقان.

بەرپۆز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپۆز سەرۆکی پەرله‌مان.

من پیموایه وه‌کو مه‌خره‌ج بۆ ئەم بابته‌ به‌لێین په‌روه‌رده‌ی ئاین به‌ره‌چاوکردنی ئاینه‌کانی دیکه، ته‌واو، یه‌عنی ئاینی ئیسلام ئاینی ئەساسه، په‌روه‌رده‌ی ئاین به‌ره‌چاوکردنی ئاینه‌کانی تر، ته‌واو، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرله‌مان:

فەرموو کاک حه‌مه سعید.

بەرپۆز حه‌مه سعید حه‌مه علی:

بەرپۆز سەرۆکی پەرله‌مان.

من ئەو ده‌قه‌ی سه‌ره‌تای لیژنه‌ی په‌روه‌رده‌یی به‌ده‌قیکی زۆر گونجاو و مونساب ده‌زانم، ئەوه خالی یه‌که‌م، خالی دووهم له‌خۆمانه‌وه موعه‌قه‌دی ده‌که‌ین، من هه‌ز ده‌که‌م موعه‌قه‌د نه‌کرێ به‌راستی، ئەگه‌ر موعه‌قه‌دی ده‌که‌ن با وردتری بکه‌ینه‌وه، ته‌عقیدتری بکه‌ین، له‌به‌ر ئەوه من پیموایه (التربية الاجتماعية والاسلامية) بلێین (دینییه) نه‌لێین، ئەمه یه‌ک، دوو (مع مراعات خصوصيات الاديان المختلفه) ی تیدابێ، یان ئەگه‌ر ئەمه‌ش قبوول ناکه‌ن، باسی هیچ دینی‌ک مه‌که‌ن، دین لابه‌ن، چۆن ده‌بێ ئیمه پەرله‌مانی کوردستان زۆرینه‌ی خه‌لک موسلمان، چۆن ده‌بێ ناوی دینه‌گه‌ی نه‌به‌ین؟ به‌ته‌حید ناوی ته‌ربیییه‌ی ئیسلامیش نه‌به‌ین؟ سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرله‌مان:

چیتز موناغه‌شه‌ ناکه‌ین، موناغه‌شه‌ زۆر کرا، سیاغه‌کان بکه‌ن، ئەگه‌ر یه‌ک.....، کاکه ئەوه یه‌ک، ئەوه دوو، ئەوه سی، د. بشیر گیان چوار جار قسه‌ت کردوو، هه‌یه یه‌ک قسه‌ی نه‌کردوو، ئەوه‌تا کاک قادر قسه‌ی نه‌کردوو، زه‌کیه‌خان قسه‌ی نه‌کردوو، باشه هه‌تا ئیواره موناغه‌شه‌ ده‌که‌ین، فەرموو قسه بکه‌.

بەرپۇز د. بشیر خلیل توفیق:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىستا ھالىيەن لەكوردستاندا، لەوزارەتى پەروردە وانەى پەروردەى ئاينى لەسى قۇناغى ئاخىرى (10 و 11 و 12) ئايناسىيە، بەخۇى ئىستا وايە پىويست بەوہ ناكا بلئین ئايناسى، بۇيە لەگەل ۋەى بلئى پەروردەى ئاينى يەكەم سیاغە و دارشتنەۋەى لىژنەى پەروردە، زۆر رېك و پېك و تەۋاۋە، ئەۋەى كە ئىستا جەنابى دكتور عمر باسى کرد، زۆر تەۋاۋ و رېك و پېكە، با نەگۆرئ، ئەۋە كەۋاى لئەت ۋەزارەت بەخۇى ئايناسىيەكە تەۋاۋ دەكا، بلئى پەروردەى ئاينى تەۋاۋ، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو كاك قادر.

بەرپۇز قادر احمد سmail:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە لەكوردستاندا باس لەئازادى دەكەين، ھەموو ئەو گەلانەى لەو ھەرئىمەدا دەژين، ھەقى ئەۋەى ھەيە زمانى خۇى ھەبى، پىى بنووسى، پىى بخوئى، ھەقى دىنەكەى خۇشى ھەيە، بەلام لەكۇى ھەرئىمى كوردستاندا ئىمە كۆمەلئىك گەل بەيەكەۋە دەژين، بەدئىيايىەۋە لەناۋ كورد، دىنى ئىسلام لەھەموويان زياترە، بەلام ناكرى كوردئىك لەگەل توركمانئىك بەگەلەكەيان يان بەدئىنەكەيان لەگەل مەسىحىيەك شارەزا نەبن، بۇيە بەبەرۋاى من دەبى جياۋازى بكەين لەبەينى زمان، لەبەينى ئايناسى و زماناسىدا، بەپىى تايبەتمەندىيەك لەعەنكاۋە ناكرى ئىمە لەۋى دىنى ئىسلام بخوئىندرى، بەلام زمانەكە بەزمانى كوردى بى، دەبى بەپىى تايبەتمەندى بى، رەچاۋى تايبەتمەندىيەكان بكەين، كە لەگەل ئازادى و پىكەۋە ژياندا بگونجىت، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو زەكەيە خان.

بەرپۇز زكەيە صالح عبدالخالق:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

راستى ۋەختى ئەم بىژين ئايناسى ۋەكو عىلمەك دەيتە ديار كرن، ۋەختى ئەم بىژن كۆمەلئاسى ۋەكو عىلمىكە، ۋەكو زانستەكە، بەلام ئەۋە نووكە مەداريسا دىتە تەتبيق كرن (سەقافەتى ئەدىانە) واتە ئەم دىشئ بلئین روشنبىرى ئاينى ھەموۋى دەگرئتەۋە، ھەم بۇ مەسىحىيەت دەگرئ، ھەم بۇ ئىسلام دەگرئ، ھەم بۇ ئىزىدىيەت دەگرئ، روشنبىرى ئاينى شمولى ترە بۇ ھەموويان بەرەئى من، زۆر سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

چارهسەر گراوه، ئیمة بۆیه ئەم سیاغەیهمان بەم شیۆهیهی خوارهوه هیناوه، بۆ ئەوهی گشتگیر بێ، دواتر لەم یاسایە تەعلیمات و یاسا دەردهچی کە ئیلزام دەکا، وهزیر دەری دەکا، مهجلیسی وزهرا دەری دەکا، که ئیلزامی ههموو مهکتهبهکان دەکا، بهگوێهری ئەو تەعلیماتانەیی کە ئەوان دەری دەکەن ئەم مهکتهبانه لهسەری برۆن، ئیمة لهپیشدا باسمان کردووه، وتوویمان هەر مهکتهبێک لەم مهکتهبه ئەهلیمانە ، غهیر حکومیانە، موخالهفەیی ئەم تەعلیماتە و ئەنزیمە و یاسایانەیی ئەم وهزارته بکا، ئەوا بهرپرسیار دەبێ، سهحبی ئیجازەیی لێ دهکری، دادهخری، ئەمه که ئەلئین (في مناهج التدريس) تەنزیمی مهناهیجی تەدریس بکری، بهواتا ئەمه هاوړا دەبێ لهگهڵ ئەو مهناهیجی تەدریسەیی کە ئەمرو مهکتهبهکان و قوتابخانهکانی ئیمةش دهیخوینن، بهتەعلیمات دەردهچی، ئەو تەعلیماتانەش بهشیکن لەم یاسایە، ئیلزامیەتی خوێانیان ههیه بهسەر ههموو مهکتهبهکاندا، لهبەر ئەوه ئیمة موسپین لهسەر سیاغەگهیی خویمان، که بهو شیۆهیهیی خویندمانهوه، بروات، سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

کەسی تر قسه ناکا، دوو بۆچوونی جیاواز ههیه، ههردوو بۆچوونهکان بخویننهوه، دهیخهینه دهنگهوه، ههموو قسهتان کرد، کافیه، ئیستا کام بۆچوون دوورتره ئەو دهخهینه دهنگهوه، کامهیی ئەساسهکەیه؟ ئەوهی لیژنەیی یاسایی دوورتره، لیژنەیی یاسایی سیاغەیی خوتان بخویننهوه تکایه، فهرموو.

بهريز عمر عبدالرحمن علی:

بهريز سهروكي پههلهمان.

يجب أن يتم تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس والمعاهد الغير حكومية.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

بهريزان، ئیستا دهیخهینه دهنگهوه، تکایه ئەو سیاغەیی کە کردی کێ لهگهڵدايه؟ دهست بهرز بکاتهوه، زۆر سوپاس، (47) کەس لهگهڵدايه، کێ لهگهڵدايه؟ دهست بهرز بکاتهوه، زۆر سوپاس، (23) کەس لهگهڵدايه، کهواته بهزۆرینهیی دهنگ ئەوهی یاسایی پهسهند کرا.....

دوو بۆچوونی جیاواز ههیه، دوو رای جیاواز ههیه، ئەوهی لیژنەیی یاسایی کردوویهتی (47) دهنگی هیناوه، ئەوهی کهدهنگی پینهداوه (23) کەس دهنگی پینهداوه، کهواته ئەوهی دووهم ناخریته دهنگهوه، فهرموون بۆ ماددهیهکی تر.

بهريز د. دانا سعيد صوفي:

بهريز سهروكي پههلهمان.

ماددهی چواردههههه:

مهرجه لهناو دامهزراوهکانی فیترکردنی ئەهلی چالاکیه فیترکاریبه سنووردارگراوهکان لهنیو پرۆگرامهکانی خویندن ههبیت، بهئاستیکی پیویست لهپروشنیری گشتی و کۆمهلایهتی..... ببورن.

ماددهی یازدههههه:

مهرجداره داواكارى ريگه پيدان به دانانى دامه زراوه گانى فيرگردنى ئه هلى يان تايبه تى، پابه نديت به
پيشينه مافى وهزارهت به سه ره شتى كردن و پابه نديبوون به ري نمايييه كانيه وه.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فه رموو به عه ره بيه كهى.

بهريز عمر عبدالرحمن على:

بهريز سهروكي په رله مان.

المادة الخامسة عشر:

يشترط في صاحب طلب تأسيس مؤسسة تعليم اهلية او خاصة، بالالتزام بأولية حق الوزارة بالاشراف
والالتزام بتعليماتها.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

ليژنهى په روه رده فه رموو.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سهروكي په رله مان.

بهريزان ئه ندامانى په رله مان، ئيمه ئه مه مان كردووه به فه صليكي تر (الفصل الثالث – الاشراف) چو نيه تى
ئيشراف كردن المادة العاشرة (يشترط ان يلتزم صاحب طلب المدرسة الخاصة، كه بوته المدارس والمعاهد الغير
حكومية ان يلتزم بالنظم و التعليمات الواردة وحقها في الاشراف عليها)، سو پاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فه رموو ليژنهى ياسايى.

بهريز بهريز عمر عبدالرحمن على:

بهريز سهروكي په رله مان.

ئيمه له م مادديه هاو راين له گه ل ئه و گوران كارييهى كه ليژنهى په روه رده و خو يندنى بالا كردوويه تى، زور
سو پاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فه رموو د. عمر.

بهريز د. عمر حمد امين خدر (نوره دينى):

بهريز سهروكي په رله مان.

ئىمە پىمان وايە ئەوۋى كە لەماددەى (15)، لەياسا ئەصلىيەكەدا ھاتوۋە، لەپەرۋزە ئەصلىيەكەدا، بخرىتە ژىر بەشى سىيەم كە سەرپەرشتىيە، چونكە لەگەل ناوەرۋكى سەرپەرشتى كىردن يەك دەگرىتەو، ماددەكە بەم شىۋەيەى خواروۋە داپرېژىتەو:

مەرجه كە خاۋەنى داۋاى دامەزراندنى قوتابخانە و پەيمانگاي ناھكومى پەيوەست بى بە پەپرە و رېنمايەكانى وەزارەت، مافى سەرپەرشتى كىردن يەن لەلايەن وەزارەتەو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرۋەردە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەز مۆتەفيقم لەگەل فى نەسى، چ موشكىلە تىدا نىنە، تەبەن ئەگەر بىنە فەصلى ئىشراقى وازحترە، وەكى لىژنا پەرۋەردەيا گوتى، وەكو نەس من چ ئىشكال لەسەر نىنە و وەك تەبوويب لەگەل ئىشراقى بى باشترە، وەكى وان گوتى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كى تىبىنى لەسەر ئەم ماددەيە ھەيە؟ ناوەكانتان بلىن، ئەم بەرپىزانە ناويان نووسراو (كاك كاردۆ، سيوھىل خان، كاك جلال، كاك نەزاد)، فەرموو كاك كاردۆ.

بەرپىز كاردۆ محمد پىرداۋد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە ھىچ زەرۋورەتتىكى نىيە لىرە، چونكە ياسايەكە بۇ رېكخستنى خويندنگا تايبەتەكانە، پىويستە پابەندىش بى پى، يەنى ھىچ ماددەى ناۋى، لەبەر ئەوۋە پىموايە لابدرى باشترە، ئەوۋى بەتايبەتى كە كراۋتە فەصلىك و ئىشراق و ماددە نوپىيەكەى كە لىژنەى پەرۋەردە و خويندنى بالاً رېكى خستوۋە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

سيوھىل خان فەرموو.

بەرپىز سيوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ماددەى پازدەھەم و شازدە، با دووبارە لەشازدەش قسان نەكەمەو، ئەمنىش پىموايە ھەردوۋكى لابدرى، لەبەر ئەوۋى فەصلەكى تايبەت ھاتىيە بەئىشراقەو، لەئىشراق ھەموۋى ديارى كرايە، ماددەى پازدە ئەوۋە سەرپەرشتى كىردنە، ماددەى شازدەش مادام ئىجازەكەى وەرگرتىيە لەلايەن وەزارەتەو، بەپىي

ئەو مەرجانەى كە دەبى بلىين بەپىي نىزامى داخىلى بى، پەپەرەوى ناوہخوى ھەبى، پازدە و شازدە ھەر لابدەرى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جلال فەرموو.

بەرپىز جلال على عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وہللا من دارشتنى كوردىيەكە (مەرجه كەخاوەنى داواى دامەزراندنى قوتابخانەى تايبەت) خوى ياسايەكە قوتابخانە و غيرە حكوميە، بلىين مەرجه لايەنى داواكار پەيوەست بى، ئەوہ بۆ كووورتكردنەوہ و تەوزىح، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك نەژاد.

بەرپىز نەژاد عزيز سورمى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش لەگەڵ قسەكەى ھاوکارم سيوہيل خانم بيزەبت ماددەى (15 و 16) ھىچ ئەوہىەكى نيە، چونكە لەئيشراف ھەموو ئەو بابەتانە ھاتووہ، پيشتريش لەھەندىك ماددەدا ھاتبوو، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورەدە فەرموو.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، لەبابەتى سياغەيا دەبى جارىكى تر دابەرپىژریتەوہ، چونكە نابى بوترى مەرجه، دەبى بوترى پىويستە لەسەر خاوەنى قوتابخانە ناھكومىيەكە، ياخود پەيمانگا ناھكومىيەكە، ئىلتىزام بكات بەو رىكارانە، بۆيە پىموايە ئەگەر لەسياغە كوردىيەكەى چاك بكرىت و عەرەبىيەكەشى وەك ئەم دەقەى لىبىت (يجب على صاحب طلب المدرسة او المعهد غير الحكومية ان يلتزم بنظم وتعليمات الوزارة وحقها فى الاشراف عليها)، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

سيوہيل خان فەرموو.

بەرپىز سيوہيل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ئەندام پەرلەمانانەى موناھەشەمان كرد، تازە، رەئيمان وابوو كە ھەر رەت بكرىتەوہ، لەبەر ئەوہى لەبەشى ئيشراف ھەيە، حەق وايە بيخەيە دەنگدان، ئەو ماددەيە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ھەموو نەيان وت رەت بىكرىتەو، دوو كەس وتى، فەرموو كاك جمال.

بەرپۇز جمال طاھر ابراهيم:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەو پىويستە سياغە بىكرى، تەلەب و موئەسس، موئەسسە يان موئەسسە، يەنى شەرت نىيە كەسىك بىتن، لەوانە جەماعەتلىك بىتن، چونكە فەردەن ئەو جەماعەتەن لەپىشەكى باسما كىدىيە، بۇيە من پىشنىار دەكەم (على مؤسس او مؤسسى المدارس او المعاهد غير الحكومية الالتزام بنظم وتعليمات الوزارة وحققها في الاشراف)، موئەسس ئەو موئەسسە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو سۇزان خان.

بەرپۇز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپۇز ئەندامانى پەرلەمان، بۇچى نامانەوئ ئەم ماددەيە ئىلغا بىكەين ئىمە وەك لىزنى پەرورەدە، ئەمە تەعەھود پىر كىرنەوئەيە لەلايەن ئەو قوتابخانە تايبەتەو كە پابەند بى بە ئىشراف كىرنى وەزارەت لەسەرى لەگەل ھەموو نىزام و تەعلیماتلىك، يەنى مەجالى ئەو نامىنى، خۇى بىرىارى سەربەخۇ بەدا، كۆپانكارى سەربەخۇ بىكا، بۇ ئەو شتانە دەبى ھەمووى بىكرىتەو بۇ وەزارەت، ھەقى ئىشراف كىرنەكە ھى وەزارەتە، بۇيە نامانەوئ ئىمە لىبىرى، وەكو خۇى بىمىنىتەو، ئەمە تەعەھود و پابەند بوون دروست كىرنە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

باشە ئەوئە وتى رەتى دەكەينەو، با ھەلبىستى تەبىرىرى خۇى بلى، بۇ ئەوئە بىخەينە دەنگەو، فەرموو.

بەرپۇز سىوھىل عثمان احمد:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەوئەتا نوسرايە (ثالثا: الاشراف) المادة السابعة ئەو پەرە ھەر ھەمووى باسى ئىشراف دەكاتن، يەنى وردىشى كىردىتەو، بەتەفاسىلەكەشى زۆر جوان باسى كىدىيە، لەبەر ئەوئەمان نىيە كەپەت بىكرىتەو، نابى ئىشرافكە لەسەر وەزارەت بى، واتە وەزارەت ئىشرافى لەسەر دەكا، بەپى ئەو رىنمايانە و ئەو تەفسىراتانەي كەھاتىيە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەرپز د. عمر حمد امين (نورهدینی):

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

لهراستیدا ئهوهی بهرپز سبهیل خان دهیلێ ئیمه وامان کردوه، واته ئه مادمدهبهمان خستۆته ژیر عینوان و چهتری بهشی سبیه، که سهرپهرشتیه، بهلام لهگهڵ ئهوهین که دووباره دابهرپزیتهوه، بهم شیوهیهی خوارهوه:

پێویسته لهسهر دامهزرینهرازی قوتابخانه و پهیمانگای ناحکومی پابهندن بهپهپهوه و پینمایهکانی وهزارهت و مافی سهرپهرشتی کردنیان لهلایه وهزارهتهوه، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلهمان:

فهرموو سۆزان خان.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

بهرپزان ئەندامانی پەرلهمان، ئەگەر سهیری راپورتی لیژنه ی پهروهرده بکهن، سهرهتاکهشی من خویندمهوه، (الفصل الثالث – الاشراف) المادة التاسعة که جارن تاسیعهن بوو بههوی زیاد کردنی ماددهیهکهوه بۆته المادة العاشرة، ئیستا پاش ئه م گفت و گویه پیمان باشه بهم نهسهبی (علی طالب تأسیس المدارس والمعاهد الغير الحكومية ان يلتزم بنظم وتعليمات الوزارة وحقها في الاشراف عليها)، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلهمان:

ئیستا ئهوان دهیانگۆت رت بکریتهوه، بهوسیاغیه تهواوه؟ دهباشه، بهپزان، ئیستا دهیخهینه دهنگهوه، بهو سیاغیه ئیستا خویندرايهوه کێ لهگهڵدایه؟ تکایه دهست بهرز بکاتهوه، زۆر سوپاس، کێ لهگهڵدانییه؟ تکایه دهست بهرز بکاتهوه، زۆر سوپاس، (1) کهس لهگهڵدانییه، منیش لهگهڵت دهیم دهبین به دوو، (2) کهس لهگهڵدانییه، بهزۆرینهی دهنگ پهسهند کرا، فهرموو بۆمادمهیهکی تر. تکایه ئهوانه ی دهپۆنه دهرهوه زوو وهرنه ژوورهوه، چونکه ئیستا ئهوهی که لههۆلهکه دانیشتون (58 و 59 و 60) دێ و دهروا، تکایه که دهپۆن زوو وهرنهوه ژوورهوه، فهرموو.

بەرپز د. دانا سعید صوفی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ماددهی سازدهم:

دامهزرارهکانی فیڕکردنی ئههلی و تابهتی، پابهند دهن، بهپابهند بوونیکی تهواو، بهپهپهگرامهکانی کتیبهکانی خویندن و سیستهمی ناوخۆ و سیستهمی ههسهنگاندن، کهپیشتر پیشکesh به وهزارهتی کردوه و ریگهپیدانی لهسهر ئه و بنچینه وهرگرتوه.

بەرپز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلهمان:

فهرموو بهعهرهبییهکهی.

بهرپڙ عمر عبدالرحمن علي:

بهرپڙ سهروكي په رله مان.

المادة السادسة العشر:

تلتزم مؤسسات التعليم الاهلي والخاص التزاما تاماً بمناهج وكتب التدريس والنظام الداخلي ونظام التقويم، والذي سبق وأن قدمت للوزارة واخذت الاجازة على هذه الأسس.

بهرپڙ د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

ليژنه ي په روه رده فهرموو.

بهرپڙ سؤزان شهاب نوري:

بهرپڙ سهروكي په رله مان.

المادة الحادية عشر:

بهم شيوه مان ليكردوو:

تلتزم المدراس والمعاهد الغير الحكومية كليا بمناهج وكتب التعليم والنظام الداخلي ونظام التقويم التي سبق ان قدمتها للوزارة و على اساسها حصلت على الاجازة.

بهرپڙ د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

جهنابي وهزير فهرموو.

بهرپڙ د. عصمت محمد خالد / وهزيري په روه رده.

بهرپڙ سهروكي په رله مان.

مه چ نيشكال له گه ل وى نه سى دانينه، دروسته، سوپاس.

بهرپڙ د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

ليژنه ي ياساي فهرموو تيبينيتان هه يه؟ فهرموو.

بهرپڙ عمر عبدالرحمن علي:

بهرپڙ سهروكي په رله مان.

نيمه له تيبينيه كه مان وتمان نهو مادديه ئيلغا بكرت، وهكو له سه ر نهو له گه ل ليژنه ي په روه رده له مادده ي (9) هاوړا بووين له سه رى، باسيان له سه ر كردوو، نهو ره ئى نيمه بوو به نيسبت نهو مادديه، سوپاس.

بهرپڙ د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

ليژنه ي په روه رده فهرموو.

بهرپڙ سؤزان شهاب نوري:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپرز ئەندامانى پەرلەمان، ئەمە شتىكى جياوازه لەپاش وەرگرتنى ئىجازە، ئىمە دەلىين ئەو قوتابخانە تايبەتانه ئىلتىزامىكى كولى دەكەن بەو مەنەج و كتیبانەى نىزامە تەقویمەگەى كە لەسەرى ئىجازەگەى وەرگرتوو، كاتىك كە ئەو ئىجازەى تەقدیم کردوو، ئەو مەرجانەى كە دامان نابوو لەماددەى سىدا باسما كەرد، كە دەبى ئەو ھەموو شتانه تەقدیم بكا، لەدوای وەرگرتنى ئىجازەو دەبى پایەندبوونى خۆى بەو شتانهو بەكا، ئىلتىزامى پىو بەكا، بەو شتانهى كە پىو تەقدیمی کردوو، نابى لى پاشگەز بىتەو، بەئارزووى خۆى شت بگۆرى، شتى تر بىنیتە ئارا، چۆن و ئىجازەى لەسەر چ شتىك وەرگرتوو دەبى بەردەوام بى لەسەرى، لەبەر ئەو ئىمە لەگەل ئەو دەین ئەم ماددەىە بىنیتەو، سوپاس.

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

پرسیارىك ھەىە، پەرلەمانتارە بەرپرزەكان دەلىن چۆن دەبى دوو ئەندام لەلىژنەى پەرورەدە، ھەر يەكىكىان بەجۆرىك قسە بكەن؟ دەبى لىژنەى پەرورەدە يان رەئى موھەدەتان ھەبى يان سیاغەى موھەدەتان ھەبى، يان رەئى جياوازتان ھەبى بچنە خواروھ قسە بكەن، فەرموو كاك عمر قانونى.

بەرپرز عمر عبدالرحمن على:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە وەكو لىژنەى ياسایى دواى ئەو تەوزىجەى كە لىژنەى پەرورەدە و خۆیندىنى بالآ داى لەسەر بابەتى ئىلتىزام بوونى ئەو قوتابخانە تايبەتى و مەھەدە تايبەتییانە، بەكتىب و مەنەجى تەدریس و نىزامە داخىلییەگەى، لەبەر ئەو ئىمە ھاویراين لەگەل ئەو بۆچوونەى لىژنەى پەرورەدە، سوپاس.

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا كى تىبىنى ھەىە؟ لەسەر ئەو ماددەىە با ناویان بنووسین، تەنیا (3) كەس (كاك نەژاد، ئاھەنگ خان، مامۆستا فرمان)، فەرموو كاك نەژاد.

بەرپرز نەژاد عزیز سورمى:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىم باشە ئەو (تلتزم)ە، (یجب ان تلتزم) بى، یەعنى فەرز بکرى لەسەریان كە ئەو موئەسەساتانە، ئەوانە، ھەرچەندە ئىمە ئەو ماددەىە كەوتەو ژىر ئەوھى ئىشراف، چونكە من و سیویدیل خان لەگەل ئەوھ دابووین كە ئەو دوو ماددەىە بەراستى، چونكە تىكرار بۆتەو یەعنى ئەوھ بکرىتن، بەلام مادام كەوتە ئەوھى ئىشرافەوھ كىشە نىیە، بەلام دەبى بنووسرى (یجب ان تلتزم) ئەمن وام پى باشە، سوپاس.

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پارسارىكم لهليژنهى قانونى و ليژنهى پەروەردە ھەيە، فەرەزەن من دەمەوى مەكتەبەكى ئەھلى بكمەمەود، ئىجازەى وەردەگرم و پەرۆگرامى خۆم تەقدىم كەردىيە، ئەدى ئەگەر شتىك ئىستىجداسى بوو، مەنھەجەكى عىلمى يان دەرسەكى ئىزافى ئەمن بەمەوى تەقدىمى بكمە، پاشى ئەو ئىجازەيەى كە وەرم گرتىيە، (ئەو ما توقەدىم و مۆستەقبەلەن) ئەو شتە زەرورويە، ئەو ماددە فەرەزەن زەرورويە، كۆرسەكە، دەرسەكى نوپىيە، بەگوپرەى مۆسەفەتى عالەمى دەبى بختىندى و دەبى قوتابخانە، قوتابىيەكان ناگايان لىيى، چۆن تەقدىمى بكمە؟ ئەگەر ئەمن ئىجازەم وەرگرتى، ئەو شتە قەرارەكى قەتەى بى، ئىعدام بى لەسەرم، ئەدى كو دەمەوى ئەو مەنھەجەى تەقدىمى بكمە؟ قەت نابی سەغەرەكى قانونى ھەبى، بتوانم ئەمن لائىقەن شتەكى نوئ بى، لەسەر ئەساسى عەينەن ئىنجازەكەى ئىستىجداسى ئەو مۆافەقەى بكمە؟ زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

مامۆستا فرمان فەرموو.

بەرپز فرمان عزالدین محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من تىبىيىيەكەم لەسەر كتیبەكانى خويندە، ديارە ئەو قوتابخانە ئەھلىيانەى كە دادەمەزرىن دوو بەشن، بەشكىيان نۆدەولەتییە، بەشكىيان خۆماليیە، ئەودى خۆماليیە ديارە گرفتمان نىيە، مەنھەجى وەزارەتى پەروەردە دەخوئى و ھىچ گرفتمان نىيە، بەلام گرفتەكە لىرەيە لەنۆدەولەتییەكەيە، نۆدەولەتییەكە ئىمە گوتىتمان كتیبەكانى خويند ئەو خۆى دەبى ھەر مۆلزمە بى بەو كتیبانەى لای ئىمە، كە باسما كەرد، وەكو زمانى كوردى و ئاين و ئەوانە، تاوەكو دوايى، بەلام كتیبەكانى خويند كە ئەو پىشكەشى كەردويە، كتیبەكانى ئىمە پىشكەش نەكەردىيە، ئەو مەنھەجى خۆى پىشكەش كەردىيە، ئەو بەپابەند بوون بەمەنھەجەكەى خۆى ئەو بەلگە نەويستە، ھەر دەبى پابەند بى، بەلام لىرە لەناو كەوانە (ئەو دەبى پابەند بى بەو مەنھەجەى كە ئىمە دەيدەينى) مەسەلەن زمانى كوردىيە، لىرە لەئىجازە وەرگرتەكەى، كۆمەلایەتییەكەيە، ئەوھەيە، لىرە بەراستى لەكتیبەكانى خويند برك پىوئىستى زياتر بە روونكەردنەويە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنهى پەروەردە تىبىينىتان، فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لهراستیدا ئەو ماددەبە بۆ ئەو هاتوووە کە لەکاتی پێدانی مۆلەتدا قوتابخانە یا پەیمانگای ناھکومی مەنھەجی خۆیندن، کتیبەکان پێشکەش دەکات، کۆمەڵێک بەلگەنامە و شت پێشکەش دەکات، ئەمە لەبابی تەئکیددا کە دوای ئەوەی مۆلەت وەردەگرێ، پێویستە پابەندی بە مەنھەجە پێشکەشی کردوو، بەلام ئەگەر گۆرانکارییەك لەمەنھەجدا کرابوو، ئیمە لەماددەبەکی تردا دەئین: (هەرگۆرانکارییەکی تری پێویست بکری، بەرەزنامەندی وەزارەت دەکری ئەو گۆرانکارییە ئەنجام بدری، بۆیە دەرگای گۆرانکاری لەمەنھەج و لەھەندئ شتی پێویستدا لەرووی قوتابخانەو پەیمانگا ناھکومییەکان دانەخراوە، بەلام ئەمە لەبابی پابەندی بوونی ئیجابییە، بەو مانایە تەخیریك نەکا، کە تەئسیری سلبی ھەبێ بۆ سەر پڕۆسە خۆیندن و پابەندی بوون بە مەنھەجەکانی خۆیندنەو، بەلام ئەگەر پێویست بوو تەغیری ئیجابی بکا، ئەو بەرەزنامەندی وەزارەت بی، ئەو دەرگایە کراوەتەو)، سەبارەت بەکتیبەکانی خۆیندن لەقوتابخانە نیودەولەتییدا راستە ئیمە دەبوو پابەندمان کردبان بەقانونەکە، بەزمانی کوردی و کوردی و ئەوانە بھوینن، بەلام ئەو مەسەلەن ئەو کیمیایە قوتابخانەبەکی نیودەولەتی دەبھوینن، شەرت نییە ھەمان کتیب بی، کە ئیمە لێرە لەقوتابخانەبەکی حکومی کیمیا دەبھویند، بۆنموونە کیمیا لەقوتابخانە میدیا جیاوازە لەگەل ئەو کیمیایە لەقوتابخانەبەکی حکومی دەبھویند، لێرە، بەلام گرینگ ئەوئەوئە مەنھەجەبە، ئەو کتیبە کە پێشکەش کراوە بۆ بابەتی کیمیا، وەزارەتی پەرورەدە بەرەزنامەندی لەسەر نیشانداوە، کە ئەم مەنھەجە دەبھوینن، پێوئە پابەندی دەبێ، بنەمای عیلمی تێدایە، دوای ئەمە بابەتیکی تر ناهینن، کتیبیکی تر ناهینن بۆ خۆیندن، کە جیاوازی ھەبێ لەگەل ئەوەی کە پێشکەشی وەزارەتی کردوو، بەھەمان ئەو کتیبانە کە ھی زمانی کوردییە، ھی ئاینە، ھی کۆمەڵایەتی، کە مۆلەت دەکرین لەلایەن وەزارەتەو، بۆ ئەوەی بھوینن، بۆیە کتیبەکانی خۆیندن بەنەبەت ھەردوو لایەو، دەبھوینتەو، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان ئەو بەناوی چی قسە کرد؟ تۆ بەناوی چی قسە دەکە؟ خۆ دەبێ لەلێژنە پەرورەدە بەکێکتان قسە بکەن، فەرموو، کاک عمر قسە دەکا فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

وئەللا تەوزیجەکە من وەکو سیاغەبەکی یاسایی، ئەگینا باقی تر قسەمان لەسەر کرد، پەئنی خۆشاندا لەسەر، پێموایە جەنابی وەزیر ئەگەر تەوزیجیکمان بدات...، لەبەر ئەوە ئەمە دەبێ بەیاسا، دواتر ھەر گۆرانکارییەکی تێدا کرا، دەبێ بەپڕۆژە تەعدیل ئەو ماددانە بگۆرین، لێرە باس لەو دەکا دەئێ (ونظام التقويم التي سبق ان قدمتها للوزارة) یەعنی ئەو بەرنامەبە کە پێشتر تەقدیمی کرد، بۆ وەزارەت، ئەگەر ھاتو ئەم مەکتەبە، ئەم مەعھەدە، پاش (5) سال مەنھەجەکە خۆی گۆری، کار چۆن دەبێ؟ چ ئیجرائاتیکی

ياسايى دەكرى؟ چۆن چۆنى ئەو بەرنامەجەي قبول دەكرى؟ داوا دەكەين جەنابى ۋەزىر بۇ ئەۋەدى سىياغەي ياسايىيەكە باش بىت، بۇمان تەۋزىح بىكات، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى ۋەزىر.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىزى مە نەقىت قانون بىتتە دەسكر بەرامبەرى پىشقە خستى، سالانە جىبىت ھەندەك بابەت بەينە گۆرپىن، دوماھىكە ئەز ھەزكەم نەسەك تىدا بىت دەستەلاتدارى بداتە ۋەزارەتى، پىداچوون سەر مەناھىج ۋە بابەتەين علمى كو بچىت بگۆرپتەۋە، تەتویری پى بىكاتەۋە، نەبەس بەدل بىكا، دووماھى كى دى داوا دكەمەۋە تىكستەك بچىتە قانونىدا كە دەستەلاتدارىا گۆرپىنا بابەتەين علمى ل سەر شىۋازا علمى بدرىتە ۋەزارەتى، ئىنجا بەنىزام بى، يان دەستەلاتدارى بدا، ئەفە ھەمى دگەل ۋەزارەتى گرى بدن، نەشى چ تىستان بىكا، بابەتەك گۆرانكارىيك نووكە بەرپىز ئاھەنگىش عەينەن مىسالى ھىنا، يەنى مە دقىت رىيازىاتى بەدل بىكەم سوبەھى، يان دەرسەكا كۆمپوترى ھاتە گۆرپىن قانونى بەدل بىكەم، ھەتا تىدا بىكەم، تىتەكى گەلەكا زەحمەتە، ئەۋجا جەنابى تە قانونىيە، تۆ چۆن ھاتە داخىل كرن تىدا، بەس ئەز دووماھى كى فەقەرەكا ۋازح بەي قەرارى دابى دەستەلاتدارى بداتە ۋەزارەتى، ۋەبى شولى بىكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەۋەدى جەنابى ۋەزىر دەيلى من عەينەن ئەو پىرسىارەم پىرسى، يەك فەقەرە دەتوانىن ئەگەر لىژنەي ياسايى قەرار بدن، (اوما تىقدەمە لاحقاً او مستقبلاً)، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا عمر.

عمر عبدالعزىز بەاءالدين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەئلا من تىبىنى ئەۋەم ھەيە ئەو ماددەيەي ئەۋەدى ئىستا موناھەشەي دەكەين لەگەل دوو ماددەي پىشۋوش، بەرپىزى ھەرسىكىيان، ئەگەر لىژنەي ياسايى لەگەلمان بن بۇ ئەۋەدى چۈنكە ئاراستەي بەرپىزتان، دەئىم ئەو سى ماددەي ئىستا موناھەشەي دەكەين، پىشۋوگەش ۋ ئەمەش، باسى مەرجه، ئىمە لەماددەي شەشدا بەرپىزى (13) خالمان بۇ مەرجهكان داناۋە، لەۋى ئامازە بەنىزامى تەعلیم، بەمەناھىج، بەئوسوسى نەجىح، بە نىزامى تەعلیمى ، بەمەناھىجى تەدرىس ھەمووى كراۋە، ئىمە لىرە دووبارە بۇچى

ئەم سى خالەمان داناوتەتەو؟ ھەرسىكى مەرجىن دەبوايە لەوئى جىگامان بىكردبايەو، (13) خالى تىدايە نازانم بە دووبارەى دەبىنم، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياساي فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوانە ئىجازەى تەلەبى تەئسىس و شروتى تەئسىسكەيەتى، ئەم بابانە بابى ئىشراقى وەزارەتە لەسەر مەكتەبى خاسەكان و مەھەدە تايبەتايەكان، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شوان.

بەرپىز شوان عبدالكريم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايە ئەگەر سياغەكە گۆرانكارىيەكى تىدا بىكى، لەو كىشەيە نەجاتمان دەبى، كە باسى ئەو دەكرى، ئەگەر مەنەج بگۆرى، ئەگەر بابەتتىكى تازە بىتە ناو مەنەجى خويندەنەو، ئەوان چۆن چارەسەرى دەكەن؟ ھىوادارم ليژنە ئاگادارى، كە ئىمە دەئىن قوتابخانە تايبەتەكان بەتەواوى پابەند دەبن بەپرۆگرام و كىتەبەكانى خويندەن و پەيرەوى ناوہخۆ و سىستەمى ھەئسەنگاندن، ئەوان دەئىن كە پىشتەر پىشكەشى وەزارەتتىيان كىرەو، ئەگەر ئىمە بىكەين بە (كەپىشكەش بەوہزارەتى دەكەن)، ئەوا موزارىعى مۇستەمىرە، نوقتە تەواو، ئىتر ھىج كىشەيك دروست نابى، ئەوہش دەگرىتەو كە ئەگەر لەمۇستەقبەلدا، لەمەنەجدا گۆرانكارىيەك بىكرىت و تەلەب تەقدىم بىكەن بۆ وەزارەت، وەزارەت موافەقەتى لەسەر بىكا، ھىج كىشەيەكىيان بۆ دروست نابى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دواسياغەتان بزىنن جىيە؟ ليژنەى ھاوبەش، كاك عمر سياغەتان لەگەل ئەواندا جىاوازە؟ فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ھەموو ئەندامە بەرپىزەكان، بەجەنابى وەزىرەشەو، كۆكن لەسەر ئەو، راستە گۆرانكارى لەمەنەجەكاندا بىكى، بەلام ئىمە دەكرى لەم ياسايە ئىتر لەم بابەدا يان لەبابەكەى تردا بى، ماددەيەك بەئىزافە بىنن باس لەو بىكەين كە بۆ وەزارەت ھەيە بەمەنەجەكاندا بچىتەو، ئەو مەنەجانەى كە ئەو مەكتەبە تايبەت و مەھەدانەى كە موافىقە، كە گونجاو لەگەل ئەو تەتەویرە عىلمىيەى كە روودەدات،

حەقىقەت بەدەين بە وزارە، ئەو بەماددەيەكى مۇستەقىل بى، پېموايە باشتەر دەبى، ھىزى ياسايشى زياتر دەبى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېموايە دوو سالىش قانۇنم خويىندوو، پېموايە لەھەمان ماددە ئىلتىزامەكى بەدەينى بەگۇرانكارى باشتەر دەبىتن، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا ئەگەر ماددەكەش بخويىنەو بۇ دەنگدان، ناتوانين دەنگدانى لەسەر بکەين، چونكە نىسابى قانۇنى تەواو نىيە، چەندىن جار تىكا دەكەين، رەجا دەكەين، موراعات بکەن، ھى وا ھەيە خوادەزانى چاومان لىيەتى يەك سەعات و نىوى پىدەچى، ھى وا ھەيە چارەگە سەعاتىك دى، دوایى ھەردەرپوا و نايەتەو، مالىان ئاوابى، فەرموو سيوھىل خان.

بەرپىز سيوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ئەو ئەندامەى وايە، حەزىشت لى نىيە، ناوى بىنى، ئەگەر زەحمەت نىيە، بەکاغەزىك بۇى بنووسە، كەھاتەو زوورى، بلى تىكا دەكەم دووبارەى مەكەو، ھەتا بزانى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھى واش ھەيە زۇر نادىر و كەم دەچىتە دەرى، حەقە ئەوانىشت بگۇتبايە، ھى واش ھەيە ھەر ناچىتە دەرى، زۇرنادىر و كەم دەچىتە دەرى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىمە دەست خوشى لەوانە دەكەين كە ناچنە دەرەو، ئەوانەى كە دەچنە دەرەوش ھەر قەيناكە، ئاساييە بچن چارەگە سەعاتىك، دە دەقە ئىسراحتىك بکەن، ئاويك بخۇنەو، بەلام ناکرى تۇ سەعاتىك تاخىر بى، دوو سەعات تاخىر بى، چارەگە سەعاتىك بىيت و دوایى برۇيتە دەرەو، فەرموو د. عمر.

بەرپىز د. عمر حمد امين خدر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، دواى ئەو گەفت و گۆو سەرەنجانە، ئىمە لىرە مۆتەققىقن لەسەر ئەوہى كە ئەم ماددەيە بکەين بە دوو بېرگە، (أ و ب)، (i) ئەوہى كە خویندرايەوہ، (ب) بلىين: (وزارەت دەتوانى چاۋ بخشينيتەوہ بە پېرۆگرامەکانى خویندن لەقوتابخانە و پەيمانگا ناھکومىيەگان، بەشيۆەيەك كە لەگەل پەرەسەندنى زانستى بگونجيت)، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا بيخويننەوہ فەرموو سۆزان خان

بەرپىز سۆزان شەاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الحادية عشر: - اولاً: يجب ان تلتزم المدارس والمعاهد غير الحكومية كلياً بمناهج وكتب التعليم والنظام الداخلى ونظام التقويم التى سبق وقدمتها للوزارة وعلى اساسها حصلت على إجازة. ثانياً: للوزارة إعادة النظر في مناهج المدارس والمعاهد الدولية والمعاهد غير الحكومية بما ينسجم والتطور العلمى.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەرپىز د. عمر حمد امين خدر(نورەدينى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەقەكەى بەكوردى دەيخويننەوہ، أ. قوتابخانە و پەيمانگاى نا ھكومى بە تەواوى پابەند دەبى بە پېرۆگرام و كتيبەگانى خویندن و پەيرەوى ناوڤو و سستەمى ھەلسەنگاندن كە پيشتر پيشكەش بە وەزارەتيان كردووہ و لە سەر ئەو بنەمايەش مۆلەتيان وەرگرتووہ، ب - وەزارەت دەتوانى چاۋ بخشينيتەوہ بە پېرۆگرامەکانى خویندن لە قوتابخانە و پەيمانگا نا ھكومىيەگان بەشيۆەيەك كە لەگەل پەرەسەندنى زانستى بگونجى، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كى لەگەل دا نىە؟ بە كۆى دەنگ پەسەند كرا فەرموون بۆ ماددەيەكى تر،

بەرپىز د. دانا سعيد صوفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (17) وەزارەتى پەرودە لايەنى فەرمى بەرپرسە لە سەرچەم دامەزرادەگانى فير كردنى ئەھلى تايبەتى، دەست والايە لە بەخشيى رىگە پيدانەگانى كارکردن يان راکيشانەوہ يان راکرتن لەكارو بەرپرسيارەتيەكە پەيوەستداريش بەيەكەى سەرپەرشتياري مەيدانى ئەم دامەزراوانە، بۆ دلتيا بوون لە

بەريۆەچوونى كارو بەرپرسيەتتەكانيان بەپيى تىكىستە ياسايبەكان بۇ جىبەجىكىردنى ئەمانە وەزارەت پيادەى ئەم ئەرك و رى و شوپنانە دەكات:

1. توپتۇنەوہى ئارايى فېركردنى ئەھلى و تايبەت و پلانىە ستراتىيەكان و سىياسەتە گشتىەكان بۇ پېشخستى و فراوانكردنى لە بوارى ئەو خزمەتانەى كە ئەو دامەزراوہ مەبەست خوازانە بەم جۆرە فېركاريە.

2. وەرگرتنى داواكارى ئارەزوومەندان بە دانانى دامەزراوہكانى فېركردنى ئەھلى و تايبەتى و بېريارى كۆتايى دەربارەيان، 3، توپتۇنەوہو بېرياردانى لىست بەندەكان و سستمە ناوخۆيبەكانى (پەپەرە) ئەم دامەزراوانەو دلتىابوون لە سەرجهم مەرجه ياسايبەكان و سەرجهم (مواسەفاتە كارگېرى و ھونەرى و پەرورەدەيبەكان لە دامەزراوہكاندا ئەوانەى دادەمەزرىن لە ئايندەدا)، 4. ئەنجامدانى سەرپەرشتىارى مەيدانى بۇ دلتىابوون لە بەجى گەياندى كارو چالاكيبەكانيان و دامەزراوہكانى فېركردنى ئەھلى تايبەتى بەپيى ئامانجە سنوورداركارو و بەرنامە بېريار لە سەردراوہكانيان كە لە بنچينەدا لە سەر ئەمانە رېگە پيدانى كاريان وەرگرتووه، 5. ئەنجامدانى توپتۇنەوہو لىكۆلئىنەوہى زانستى بە مەبەستى ئامانجى پېشخستى دامەزراوہكانى فېركردنى ئەھلى و تايبەتى بارودۆخى كارەكانيان، 6. رەتكردنەوہو پراگرتن و كيشانەوہى رېگە پيدانى كاركردن و داخستنى دامەزراوہكانى فېركردنى ئەھلى و تايبەتى بەپيى ياسا، 7. رېكخستنى پىرۆسەى پەيوەندى گرتن و ھەماھەنگى گرتن پەيوەست بە كاروبارى ئەم جۆرە فېركاريە لە سەر ئاستى دەزگاكانى وەزارەت و نىوانيان و نىوان لايەنە پەيوەندارەكان، 8. بەردەست خستنى جۆرەھا پالپشتى بە توانا بەردەستەكان لە لايەنى ماددى و مەعنەوى و كۆكردنەوہى توانا فەرمى و نا فەرمىەكان و، چاكتركردنى و پېشخستنى ئەم جۆرە فېركردنە، 9. ئەنجامدانى ھەر كارىك يان بەرپرسيارىتەتتىكى تر بەپيى پيادەكردنى ئەم ياسايە و بەرپرسيارىتەكانى وەزارەت لە ياسا جىبەجىكىراوہكان دەببىت،

بەريۆ د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەعەرەببەكەى؟

بەريۆ عمر عبدالرحمن على:

بەريۆ سەرۆكى پەرلەمان.

المادة السابعة عشر كه دهبته المادة الثانية عشر:

وزارة التربية هي الجهة الرسمية المسؤولة عن جميع مؤسسات التعليم الاهلى والخاص، وهي مطلقة اليدىن فى منح إجازة العمل او سحبها او إيقاف العمل المسؤولة معهودة بوحدة الاشراف المادى لهذه المؤسسة من اجل ألاطمئنان حول حصة سير العمل ومسؤلياته وفقا نصوص القانونية، من اجل تنفيذ ذلك تقوم الوزارة بتطبيق هذه الواجبات والاجراءات:

1. إجراء البحوث حول التعليم الاهلى والخاص والخطط الاستراتيجية والسياسات العامة من اجل تهوف بها وتوسيعها فى مجال خدمات التى تقدمها مثل هذه المؤسسات المختصة بموهل هذا التعليم.

2. استلام طلبات الراغبين لتأسيس المؤسسات التعليم الاهلى والخاص وإصدار القرار نهائى حولها.

3. دراسة وإقرار مستندات والنظم الداخلية (البرامج) لهذه المؤسسات لتأكد من توفر جميع الشروط القانونية وجميع المواصفات الادارية والفنية والتربوية في المعنيين والذين يعينون في المستقبل.
4. تنفيذ الاشراف الميداني لتأكد من تحقيق ونشاطات المؤسسات التعليم الاهلي والخاص وفق الاهداف المحددة والبرامج المقررة والتي هي اساساً منحت إجازة العمل بناءً عليها.
5. إجراء البحوث والدراسات العلمية بهدف تطوير المؤسسات التعليم الاهلي والخاص وفق القانون.
6. رفض وإيقاف وصحب إجازة العمل وإغلاق مؤسسات التعليم الاهلي والخاص وفق القانون. 7. تنظيم العملية الاتصال والتنسيق المتعلقة بشؤون هذا النمط من التعليم على مستوى مؤسسات الوزارة وفيما بينها وبين الاطراف ذات العلاقة.
8. إستعمال مختلف انواع الدعم بالإمكانيات المتاحة من الناحية المادية والمعنوية والجمع القدرات الرسمية وغير الرسمية لتحسين والتطوير هذا النمط من التعليم.
9. إنجاز اي عمل او مسؤولية اخرى وفق تطبيق هذا القانون ومسؤوليات الوزارة تكون عن القوانين النافذة،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سرؤكى پەرلهمان:

ليژنهى پەرورده؟

بهريز د. عمر حمد امين خدر(نوره دينى):

بهريز سرؤكى پەرلهمان.

ئيمه سهبارت بهو مادديه دووباره دامان رشتوتهوه و كورتمان كردوتهوه بهتايبهتى نهو خالانهى، ههنگاوانهى كه دياريكراون بو نهوهى كه وهزارت بيان گريته بهر پرؤسهى سهريهرشتيكردن، ئيمه پيمان وابوو كهوا نهركى وهزارته و پيويست ناكات له ناو ياساكه دا نامازهيان پي بدرى، بويه بهم شيوه دامانرشتوتهوه: وهزارتهى پەرورده لايهنى بهرپرسى فهرميه له هه موو قوتابخانه و پهيمانگا نا حكوميه كان و تهنيا لايهنى مؤلتهت دهريشه مافى مؤلتهت يان راگرتنى كارى قوتابخانه و پهيمانگاى نا حكومى ههيه، نهگهر سهلينرا كه نهو قوتابخانه و پهيمانگايه به حوكمهكانى نهم ياسايه پهيوهست نهبوو،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سرؤكى پەرلهمان:

فهرموو سؤزان خان.

بهريز سؤزان شهاب نورى:

بهريز سرؤكى پەرلهمان.

المادة الثانية عشر:

وزارة التربية هي الجهة الرسمية المسؤولة عن كافة المدارس والمعاهد غير الحكومية وهي الجهة الوحيدة لمنح الاجازة وسحبها وإيقاف عمل المدرسة او المعهد غير الحكومي إذا ما ثبت عدم التزامها بإحكام هذا القانون.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى؟

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ليژنەى ياسايى رامان وايە ئەو ماددەيە ئىلغا بىرى، لەبەر ئەو دەى بەشكى زۆرى لە پىدانى مۇلەت باسكراو لە ماددەكانى پىشوو، و، بەشكى تىرى زۆرى كە ئەمىنئەتە پىويستە بە نىزامى داخلى كە لىرە باسكراو، باسى لە سەر بىرى، مەسەلەى مەنج و سەحبى ئىجازەش باسى لە سەر كرا كە وەزارەتە و بە شىروتى قانونى خۆى مەنحىش دەكا و بەشروتى قانونى سەحبىش دەكرى، لەبەر ئەو ئەم ماددەيە زيادە، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەر موو جەنابى وەزىر.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورەدە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان

ئەزى نابىنم گەلەكە زورى بمىنتەفە، بەس تىكستەكى داھاتىە وەزارەتا پەرورەدە تەنھا جىگايە پابەند بى ب دان و دىف مۇئەسسەساتى ئەھلى يان نا؟ بەس ئەف تىكستە وەزارتى تەربىيە جىھى (وحيدة المعنية) عارەكى دى تىدا ھات يان نا؟ ئەگەر نەھاتىبى ئەفە زەرورەيە لازمە بمىن، چونكە نەوەكو وەزارەتا تەعلیم عالی سوبەى ئىجازە بەدات، وەزارەتا كار ئىجازە بەدات، بو فى بابەتى بە ئەفە مە دقئىت تەئكىد كەمەفە، ئەگەر ئەو ل عارەكى دى ھاتبە گوتن پىويست ناكات، ئەگەر نەھاتىە گوتنقى تىدا تەحدىد كرن، وەزارەتى تەربىيە جىھى (وحيدة المعنية بمنح إجازة وسحبها)، چونكە بەيانى وەزارەتى كار ژ دىتن، وەزارەتا تەعلیم عالیش دىت، تەعەدودىا مەسئولىەتى تىدا پەيدا بىت، بو فى چەندە پىويستە موراجەعەتى بىكەت، بو لايى قانونى، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە جارى وەزارەتەكە وەزارەتى تەربىيە، دوو مەينىان قوتابخانە ئەكىد سەر بە وەزارەتى تەربىيە، پەيمانگانىش سەر بە وەزارەتى تەربىيە لە روى ئىختىساسەو مەربووتە بە وەزارەتى تەربىيە.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورەدە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

نەخىر، پەيمانگە ھەندىك جار عەردى دى فەد كەت، يەئنى نووكە وەزارەتا كار قوتابخانە زى ھەى جەنابى سەرۆكى پەرلەمان، وەزارەتا صحى، وەزارەتا كار، غىر وەزارەتا قوتابخانە ژىت ھەين، ئەگەر ئەو يەك لا نەبىتەو ئەو كىشە دى ھەر مەنئىت بو ئاگادارىت، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر لە ماددەى يەكەوھ كە باس لە وەزارەت و جەنابى وەزىر كراوھ باس لە وەزارەتى تەربىيە و وەزىرى تەربىيە كراوھ، باس لە مەدرەسەى خاسە و مەعاھىدەكانىشى لە سەر كراوھ، لەبەر ئەوھى ئەم ياسايە خاسە بە خۆى پىويست ناكات كە لىرە ھىچ بابىكى دىكەى بۆ بىتە پىشەوھ ھىچ ماددەيەكى تىرى بۆ ئىزافە بكەى، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلام ئايا ئىمە ھىچ مەعھەدىكىمان نىھ سەر بە وەزارەتەكى دى بى غەيرى وەزارەتى پەرورەدە؟ ھەمانە كەواتە وەزىرى پەرورەدە حەقىتى بلى ھەندەك مەعاھد ھەن، فەرموو سۆزان خان،

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلى وەزارەتى كار مافىيتى مەعاھد بكاوھ، وەزارەتى صەھ مەعھەدى تەمرىز مەسەلەن كۆمەلىك خەلك بچن داوا بكەن مەعھەدىكى تايبەتى ئەھلى تەمرىز بكەنەوھ، ئەويش جارىكى تر ئەگەر باس نەكرىن، نەوترى ئەمانە ئىجازە لە مەناھىج وشتانە تەنسىق بى لەگەل وەزارەتى پەرورەدە بەبى ئاگادارى وەزارەتى پەرورەدە ئىجازەى دەدرىتى بەبى گەرانەوھى بۆيان، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە وەكو باسماں لە سەر كرد بە تەئكىدەوھ شىرتى دانى ئىجازەو نەدانى ئىجازە و سەحب كردنى ئىجازە لە ماددەكانى پىشوو دا باسماں لە سەر كردووھ دەنگىشماں لە سەر داوھ، وەزارەتى تەربىيە موختەسە بەوھ، لەبەر ئەوھ بۆ تەوزىح كردنى زياتر و ، ئەو دوورو درىژىيەى كە لەو ماددەيە ھاتووھ، بەم شىوھىيەى خواوھە سىاغەكى بۆ دادەرىژىنەوھ، (تكون وزارة التربية هي الجهة الوحيدة والمختصة بمنح وسحب إجازة تخصيص المدارس والمعاهد غير الحكومية في الإقليم)، جەنابى سەرۆكى پەرلەمان، ئىعادەى سىاغەكەمان دەكەينەوھ (تكون وزارة التربية هي الجهة المختصة حصراً بمنح و سحب إجازة تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية في الإقليم)،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزىر.

بەرپۇز: د. عصمت محمد خالد/ وەزىرى پەرۋەردە:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان

ئەف تېكىستە وازحە، بەس فى دركى ديسان دى تەعاروزىك چېبىتەوۋە د گەل تەعلیم عالی، ھندەك مەعاھدا تەعلیم عالی دات ئىجازە، ئەز ھەز د گەم تە ئەنیەت سیاغەى بکەنەوۋە یا دروست بى، مەسەلەن ئەفە نووکی فى مەعاھدە، مەعاھدى تین پىشتى صفە(12)ى دیتە وەرگرتن، و ناڤى وەزى ھەر مەعاھدە، ئەو ئىختىساسى وەزارتە تەعلیم عالیە، ئەگەر مەجال ھەبى بۇ سیاغەتەكە دروست تر، دەقیق تر، چونكى سوبەى مەعھەدەكە فەكەت مستوی پىشتى صفە(12)ى ئەفە فى نەصى د بیتە تابعى وەزارتە تەربىیە، بەلکو تەعلیم عالیە، بەلئ ئىجا بیٹ فیت تەحدید كەت، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەر مووكاك عمر.

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەم سیاغەیەى كە من ھەر چەندە پىشم وایە ئەمە لە ماددەگانى تر باسماں لە سەرکردوۋە و ، كۇتايىشى ھاتوۋە و لە سەر دراۋە، بەلام بۇ تەئكىد لەوانەىە گرنگ نەبى، بەلام ئىمە باسماں لەو ياسايە كردوۋە لە تەعریفەكەدا، بەلام موعەرپەفە وەزارتى تەربىیە مەعھەدەگان، مەكتەبە غەیر حكومىيەكان لەبەر ئەوۋە پىويست ناكات ھىچ فەقەرەيەكى دىكەى زیاد بکەين، بلین ئەمە ئەو مەعھەدانە دەگریتەوۋە كە بیدائى ئەو مەعھەدانە ناگریتەوۋە كە سەر بە تەعلیمی عالین، ئەوۋەى سەر بە وەزارتى تەعلیم عالیە خۇى ياسای تايبەتى خۇى ھەیە، لیرە تەحدیدەن ھەسر كراۋە، ئەم قانونە، قانونیکە بۇ وەزارتى تەربىیە، ئەو وەزیرە وەزىرى تەربىیە، ئەو صلاحیەتەنەى كەوا دەنگى لە سەر دراۋە، موصادەقەكراۋە باسى لە سەر كراۋە لەبەر ئەوۋە زۇر روون و وازىحە ئەگەر ئىكتىفا بەم نەصەى خویندمانەوۋە بیھینین، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەر موو د. عمر.

بەرپۇز: د. عمر حمد امين خدر(نورەدینى):

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە كە كاتىك لە زاراۋەكان و وشەكان پىناسەمان كردوون كە دەلین قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومى، دەلین ئەو قوتابخانە و پەیمانگا نا حكومىانەن كە لەلایەن وەزارتى پەرۋەردەوۋە سەرپەرشتى دەكرین و خویندنى پىش خویندنى زانكۆبى دەگریتەوۋە، خویندنى بائا دەگریتەوۋە، واتا ھەموو ئەو پەیمانگایانەى كە

لەلایەن وەزارەتی خۆیندنی بآلۆه تاییبەتن بە خۆیندنی بآلآ ئەوان ناگریتەوه، بۆیە لە تەعریفەکەدا ئەمە روون کراوەتەوه، هیچ ئیشکالیکمان نیە لەو روووهوه، سوپاس،

بەرپز د.ارسلان بابز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

نەصەن وامان وتوووە لە تەعریفەکەدا، ئەگەر جەنابی وەزیر بگەرێتەوه بۆ تەعریفەکە یاخود بیخوینمەوه، (المدارس والمعاهد غير الحكومية عبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد غير الحكومية العاملة في مجال التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالي وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها) ئەمەمان لە تەعریف تەسبیت کردوو، سوپاس،

بەرپز د.ارسلان بابز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا سیاغەکە بخویننەوه بزانیین پەرلەمانتارە بەرپزەکان کەس تیبینی هەیه؟ فەرموو کاک عمر ناخیر سیاغەى بخویننەوه،

بەرپز عمر عبدالرحمن علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

تکون وزارة التربية هي الجهة المختصة بمنح وسحب إجازة تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية في الإقليم.

بەرپز د.ارسلان بابز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئەمە هەر دوو لیژنە لەگەڵ جەنابی وەزیر مۆتەفیقن کەس تیبینی هەیه لە سەری؟ ناوێکانتان دەنووسم، (د. احمد وەرتی، د. بشیر خلیل، عبدالرحمن حسين، ئەژاد عەزیز) ئەم بەرپزانه ناویان نووسراوه، فەرموو د. احمد.

بەرپز د. احمد ابراهيم علی (وەرتی):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆی لە ماددەى (18) لە یاسای وەزارەتی پەرورەده خۆی بە دەق هاتوووە کە دەلێ (لا تؤسس او تقام مدرسة اهلية او اجنبية او روضة للاطفال الا بإجازة خطية وفق الشروط التي تضعها الوزارة) یەعنى لەوێ زۆر بە روونی هاتوووە کە هەموو قوتابخانەیهک یان رەوزەیهک پێویستی بە ئیجازەیهکی خەتی بەپێی ئەو مەرجانەى کە وەزارەتی تەربییە دای دەنێ ئیجازەى پێ دەدا ئەمە لە یاسای وەزارەتی پەرورەده دا هاتوووە، بەنێسبەت ئەو نەصەى کە خویندراپەوه لە لیژنەى هاوبەش، دەلێ وەزارەتی پەرورەده جیهەتی موختەسە بە پێدان و یان سەحب کردنەوهى ئیجازە، بەلام ئەو بە مۆتلەقى هاتوووە لە چ حالەتیک بۆی هەیه سەحبی ئیجازەکەى بکا؟ یەعنى پێویستە پاشماوهکی هەبێ لە نەصەکە، بۆیە ئەوهى کە لیژنەى تەربییە هیئابوووى لە راپۆرتەکە من پێم وایە هەر ئەوه باشترە وەزارەتی پەرورەده لایەنى بەرپرسی فەرمیە لە

هه موو په پیمانگانا و قوتابخانه نا حکومیه کان وه لایه نی مؤلته دهریشه مافی سهندنه وهی کاری قوتابخانه یان په پیمانگانا نا حکومی هه یه، یه عنی ئه وهی بؤ زیاد بکری ئه گهر سه لمیندرا که قوتابخانه یان په پیمانگانا نا حکومی به حکومت کانی ئه م یاسایه په پیره و پرؤگرامی وه زارته په یوه ست نه بووه، بؤیه ده لیم په پیره و رینماییه کانی وه زارته، چونکه هر به پیی یاسای وه زارته په روه رده مادهی (19) وه زارته په روه رده نیزامی کی خاص داده نی، (تحدد نظام خاص، تضع الوزارة مناهج وخطط الدراسة وشروط القبول والادارة والعمل والانضباط وامتحانات المدارس الاهلية والاجنبية والاشراف الفنى عليها) ئه مه به دهق هاتوو له یاسای وه زارته په روه رده، بؤیه من پییم باشه که ئه وه شی بؤ زیاد بکری هه روه کو ئه وهی که له راپورتی لیژنه ی په روه رده دا هاتوو، سوپاس،

به پریز د. ارسلان پایز اسماعیل / سه رؤکی په رله مان:

وه لا ئیمه له سه رؤکایه تی په رله مان پییم وایه ئه م ماده یه زیاده به راستی، چونکه له پیشووتر هه موو شته کان و تراوه، فه رموو د. عمر،

به پریز د. عمر حمد امین خدر (نوره دینی):

به پریز سه رؤکی په رله مان.

له راستیدا ئه گهر ئیمه بگه رینه وه بؤ ماده ی (8) که ئه مپؤ په سه ندمان کرد، له وی دا به نه ص ده لیمین (رته کردنه وه سهندنه وهی مؤلته به بریاری وه زارته ده بیته، پشت به ستن به به لگه و پاسای یاسای ئه م نه صه هه یه، بؤیه له راستیدا وه کو جه نابتان وتان ئه م ماده پیویست نیه ده کری رته بکه یینه وه،

به پریز د. ارسلان پایز اسماعیل / سه رؤکی په رله مان:

ئیستا ئیمه له سه رؤکایه تی سی که سین حه قمان هه یه وه کو ئیوه، کاکه قهیدی چیه ناوتان نووسیوه ئیستا ره ئیه کی تر هه یه که رته بکریته وه، ئی کاکه ئیمه ش وه کو ئیوه حه قی قسه مان هه یه، حه قی ره ئیمان هه یه، ئیمه هر سیکنان ئه وه لیژنه ی په روه رده و یاساییش هه موومان مه ته فیقین له سه ر ئه وهی که ره ئیه ک هه یه رته بکریته وه، ئیمه حه قی خو مان هه یه ئه و ره ئیه ی بجه یه ده نگه وه به راستی، ئه گهر رته بکریته وه مونا فقه شه ی بؤ چیه؟ ئیستا ره ئیه ک هه یه ده مانه وی رته بکریته وه، کی له گه ل دایه ره بکریته وه تکایه ده ست به رز کاته وه؟ کی له گه ل دا نیه؟ یه ک که س له گه ل دا نیه. ته واو ره تکرایه وه، برؤنه سه ر ماده یه کی تر. ده نگ له سه ر نوقته ی نیزامی نیه، فه رموو بؤ ماده یه کی تر .

به پریز فرمان عزالدین محمود:

به پریز سه رؤکی په رله مان.

ببووره له بواری دارایی و تاوانکاری.

به پریز عمر عبدالرحمن علی:

به پریز سه رؤکی په رله مان.

المادة (18) والتي تصبح بعدد (13):

لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية ذات علاقة بحقوق المنتسبين والمتعاقدين مع مؤسسات التعليم الاهلى والخاص ولا تتحمل اي تبعات حول اية حدث يقع في المجالات المالية والاجرامية)، سوپاس

بهرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى پهرورهده،

بهرپرزسوزان شهاب نوري:

بهرپرز سهرؤكى پهرلهمان.

نيمه بهم نهصه دامان رشتوتتهوه، ماده (الثانية عشر) لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية قانونية حول حقوق الموظفين والتدريسين والمتعاقدين مع المدرسة غير الحكومى إذا لم تصادق الوزارة على عقودهم، سوپاس

بهرپرز د. عمر حمد امين خدر(نورهديني):

بهرپرز سهرؤكى پهرلهمان.

بهكوردى بهم شيوهمان دارشتوتتهوه، وهزارت هيچ بهرپرسياريهتيك ناگريته نهستؤ له بارهى مافى كارمندان و مامؤستايان و نهوانهى گريبهستيان لهگهل قوتابخانه و پهيمانگاى نا حكومى دا كردوه، نهگهر گريبهستهكه لهلايهن وهزارتهوه پهسهند نهكرى، سوپاس،

بهرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى ياسايى،

بهرپرز عمر عبدالرحمن على:

بهرپرز سهرؤكى پهرلهمان.

نهم قوتابخانه و مععهدهانه، قوتابخانه و معاهدى ئههلين، موئسهسهى تايبهتى دهيانبهن بهرپروه، ياخود كؤمپانيائى تايبهتى دهيانبهن بهرپروه، نهو مهسئوليهتهش كه عيلاقهى عهقدى تهحهكومى تيذا دهكا، هيچ پيويست ناكات وهزارتى ههريمي كوردستان تهرهفى بي لهم عيلاقهيه به تهحهمول كردنى مهسئوليتى مالى، ياخود ئيجرامى هيئاوه، ئيجرامى نا يهعنى عيقابى، نيمه له ليژنهى ياسايى پاش ديراسهكردنى پيمان وابوو سياغهكه بهم شيوهيهى خوارهوه دابريژينهوه، (تتولى الوزارة المسئولية فيما يتعلق بمجال التربية والتعليم وفق أحكام هذا القانون) بؤچى وههامان دارشتوتتهوه، چونكه نهوهى له سهر وهزارته ليژه مهجالى تهعليم تهحهمولى مهسئوليهتهكهى خؤى دهكا، بهلام دواتر نهگهر عهقدهكهى موسادهقه كرابوو ئيجازهكهى درا بوويى، مامؤستايهك كوژرا، تهلهبهيهك كوژرا، وهزارت ليژه چ عيلاقهى تهحهمولى مهسئوليهتى مالى ههيه، يان روهوا بهسهريدا نهوه مهسئوليهتى نهو موئسهسهيه بهرامبهر نهو كهسانهى كه لهلاى دهخوينن يان كارى تيذا دهكهن وهزارتى پهرورهده پيويسته مهسئوليهتى تهعليم ههگريى، بهگويرهى نهحكامهكانى نهم ياسايه كه ليژه بؤى موسادهقه دهكرى، سوپاس.

بهرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

جەنابى وەزىر،

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد/وەزىرى پەروردە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان

تەبەئەن قوتابخانە يان مەدارسى ئەھلى جوزئەكى كەرتى تايبەت يان مونەزەمەكە خىر خاز چىكەت،
وہزارەتى سەر نىنە كو مەسئولىيەت وەرگرن، وہ عقودى زى وہ ناپەتە دەف مە تەوقىع كەين ژ بو فى
چەندى كولىيە ئەزى گەل وئ نەصە كو ليژنە لە سەرى ھاتىھەفە بابەتى ئىجرامى زى بابەتى موخالەفاتى
ترى ئيت مالى و قانونى چ عىلاھەتە وەزارتە پىئھە نىنە، ئەم تەعەموولى چ مەسئولىيەتى ناكەين ئىمە
بەرامبەرى، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو سۇزان خان.

بەرپۇز سۇزان شەھاب نورى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە بۇيە ئەم نەصەمان داناو، بو ئەوھى لەمەو دوا ئەو قوتابخانە تايبەتە عەقدى لەگەل ھەر كەسىك
كرد موصادەقە بىكرى لەلايەن وەزارەتى پەروردەو، چونكە دەنگىكى وا ھەيە ھەندى كەس دەھىنن
ئەصلەن حاملى شەھادەى ئىجازەى وانە وتنەو و دەرس وتنەو يان نى، ھەر تەنھا لەبەر ئەوھى بە زمان
زمانى ئىنگىلىزى قسە دەكەن، لەبەر ئەو دەھىنن عەقدى لەگەل دەكەن وانا دەئىتەو بەبى، ئەوھى ھىچ
ئىختىساسىكى ھەبى، نە لە پەروردە، نە لە خوئىندە، ئىمە بۇيە ئەمەمان وتوو (إذا لم تصادق الوزارة
على عقودهم) بەلام سەبارەت بە ئەوھى ، بەلى غەلەتە نابى و ابى بە شىوھىكى تر دەبى دابىرئىتەو،
ئەم نەصە نابى و ابى، ئىمە مەبەستەكەمان ئەمە بوو، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

بەلام ئەم شىوھى سىاغەى ئىوھ ئەو مەبەستە ناپىجى، فەرموو جەنابى وەزىر،

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد/وەزىرى پەروردە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم عەقدە تەدقىق كەين، بەس ئەم تەوقىع ناكەين، يەعنى عقود و شەھادە و باوہرنامەى مامۇستا و
بەرىخۇ دەدەبىنى تەدقىق كىنەفە و موافەقەتى ل سەر كەپنەفە شروئى ئەكادىمى فە، ئەما عەقدى وى د
گەل موئەسسەسى راتبى وى چەندە ھەتتا كەنگى دى خەلاس بى، ئەفە شوئى مە نىنە، ئەس فى ھەندى
ئەس نابىنم سىاغەتە وان يان عەبىنى مەعنا بىتن ئەگەر فېتن داخىل كە سىاغەتى بەدل كەت ئەو نەصەى
جەماعەتى گوتى ئەز. گەلەكى پىشتەفانى د كەم، سوپاس،

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموولىژنەى ياساى،

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على؛
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە تەئكىد لە سەر رەئەكەى خۇمان دەكەينەو، چونكە ئەو مەسئولەتە عەقدەى كە لىژنەى پەرودەردە باسى لە سەر كرد، ئەو رەو بەرپۇزى وەزارەتى تەربىيەى لای ئىمە نابىتەو، ئەو عىلاقەيەكە لە بەينى ئەو كەسەى كە تەئسىسى دەكا و، لەگەل ئەو ستافەى كە ئەيھىنى دەرسى پى دەلى شەھادەى ھەپە، ھەپىتى، نىەتى، نەخۇشە، ئەمرى، تووشى كاريسە ئەبى ئەمە شتىكى دىكەپە، ئەمە كۆمپانىيەكە نىزامى داخلى خۇى ھەپە، مەسئولەتەى عەقدى خۇى ھەلى ئەگرى، وەزارەتى تەربىيەى ھەرىمى كوردستان باسما لە سەر كوردو، مەسئولەتەى مەجالى تەربىيە و تەعلیمەكە بەو شكە واسەى كە لە ياساكە باسى كوردو، لەبەر ئەو پىويست ناك، لەم سىاغەى كە ئىستا ئىمە باسما لە سەر كوردو، ھىچ ئىلتىزامىك بەخەپە سەر وەزارەت، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

ئاخر كاك عمر وەزارەتى تەربىيە ئەبى مەسئولەتەى ئەووش ھەگرى ئەو مامۇستايە شەھادەكەى موسدەدقە يان موسدەدق نەبى، ئىووش تەئكىد لەو مەسەلەپە بكەنەو، بەلى فەرمو كاك عمر،

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على؛
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو باسما لىي كوردو كە سەحبى ئىجازەى لىي ئەكا، ئىلغای ئىجازەكەى لىي ئەكا، (وفق احكام القانون) يەكى لەوانە مامۇستا شرووتى ئەو دەرس وتەوەى نىە، بۇپە سەحبى ئىجازەكەى لى ئەكات، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرمو د. عمر،

بەرپۇز عمر محمد امين خدر(نورەدینى)؛
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستىدا ئىمە لەگەل دووبارە دارشتنەوین، بەلام مامۇستايەك پەیمانگا و قوتابخانەپەكى نا حكومى عەقدى لەگەل دەكا، ئایا ئەم مامۇستايە مەرجهكانى وانە بىزى و مامۇستايەتى تىداپە، دەبى بەلای وەزارەتى پەرودەردە دا پرا، ئەگەر ھەموو مەرجهكانى پىويستى تىدا بوو، ئەو وەزارەت پەسەندى دەكات، ئىمە دەلین پەسەندى بكات، چۆنى پەسەند دەكات، خۇ دەبى بە مۇرو بە بەلگەنامەپەكى رەسمى پەسەندى بكات، بلىي قوتابخانەى فلانى نا حكومى تۆ مامۇستاكانت ھەموو مەرجهكانى تىداپە بۇپە ئىمە رازین لە سەرى، ئەگەر رازى نەبى لە سەرى ديسان بە پەسەند كوردنىك يان بە بەلگە نامەپەك كە رەسمى دەبى لەبەر ئەو مەرجهانە مامۇستا و كارمەندەكانى تۆمان پەسەند نەكوردو، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرمو كاك عمر،

بەرپرز عمر عبدالرحمن علي:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

(لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية ذات علاقة بحقوق المنتسبين التقاعدية مع المدارس والمعاهد غير الحكومية

وتقتصر مسؤوليتها بالجوانب التعليمية والتربوية)

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلهمان.

فهرموو جهنابی وهزير.

بەرپرز د.عصمت محمد خالد/ وهزيرى پەرلهمان:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

ئەى ختورەتە سەر قوتابىه نه وازحه، نه كامله، بخينه وه سهيدا بى زحمهت، مونته سيب قوتابيش

دهگريته وه ليبره، سوپاس

بەرپرز عمر عبدالرحمن علي:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

نه خير، سوپاس،

بەرپرز د.عصمت محمد خالد/ وهزيرى پەرلهمان:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

ئاخر ئەگەر بهيانى بانىك رووخا (20) قوتابى مردن، كى مهسئوله؟ نه زانم د قيت وازح بيژيت، دهبيتە

ئيجتیهادی نه، سوپاس،

بەرپرز عمر عبدالرحمن علي:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

به تەفسیری مونته سيب هه موونه و كهسانه كه له وى ئيش و كار دهكهن، ئەوانهى مه و جوودن له و

موئه سه سهيه، له بهر ئەوهى ئيمه و تمان له بيدايه ته هيج مهسئوليه تىكى هه لئاگرى، تەنيا مه جالى تەربيه

و تەعليمه كهى نه بى، كه و تمان تەربيه و تەعليم باسى ئيشرافمان كردوو به باسى هه موو شته كانيمان

كردوو، سوپاس

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلهمان.

ئىستا ئەو سياغيهيه كه ههردوو ليژنه خویندیانه وه، بهيه كه وه موشته رهكن، وهزيريش تارادديهك رازيه،

كى دهيه وى قسهى له سەر بكا تكايه دهست بهرزكاته وه؟ (حه مه سعید حه مه على، سميره عبدالله، نه زاد

عزيز، شليپر محمد نجيب، بهشير خليل، پهيمان عبدالكريم، ناههنگ عارف). فهرموو كاك حه مه سعید.

بەرپرز حه مه سعید حه مه على:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

راستە مەسئۇلىيەتى ئەو مۇزەفانە يان ئەومامۇستايانە، كە دەرس دەلىنەوۋە لەو قوتابخانە و پەيمانگانە مەسئۇلىيەتى وەزارەتە، مەسئۇلىيەتى ئىشرافى تەربىەوى، بەلام ئىمە ھەم لە ياساى بودجە و، ھەم لە ماددەى ژمارە (20) فەقەرەى سى و فەقەرەى شەشى ئەو راپۇرتە باسى ئەوۋەمان كىردوۋە، كە ئەو مۇزەفانە مودەرىس يان مۇزەفن حەقى تەقاعود و زەمانى ئىجتىماعى و يان ھەر شتىكىيان ھەيە، يەنى ئىستا لىرە نەفى ھەموو ئەو حەقانە دەكات، بۇيە دوايى تەناقوزى دەبىت لەگەل ماددەكانى تردا و، لەگەل ياساى بودجەشدا و، لەگەل ئەوۋەى كە خۇمان تەشجىعى مۇزەف و مامۇستا دەكەين، كە بچن لە كەرتى تايبەت دابمەزىن، بۇيە من پىم باشە بكرى بە چەند فەقەرەيەك، فەقەرەيەكيان ئەوۋە بىت، چونكە وەزارەت يەنى حكومەتىش، باشە ئەگەر مۇزەفنىك، ئەگەر مامۇستايەك لە كەرتى گشتى رۇيشت بۇ ئەو كەرتە تايبەتە، عەقدى بەست دوايى تەبەن زەمانى ئىجتىماعى لى وەردەگىرى و پارەى تەقاعودى لى دەبىرى و ئەو شتانە، ئەگەر ئەم مامۇستايە، ئەم ھاوولائىيە، ئەمە شتىكى لىھات، چۇن چۇنى مامەلەى لەگەل دەكرى؟ ئايا لىرە غامز نىە؟، لە ماددەى (20) ژمارە (3) و ژمارە (6) ھەيە، بۇيە دەبى شتىك نەنووسىن لىرە پىچەوانەى ئەو ماددەيە بىت، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

سميرە خان فەرموو.

بەرپىز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەو ماددەيە تۇزىك ناروونى تىدايە، ھەروەكو كاك حەمە سعید وتى و، تەعاروزىش دەكات لەگەل ماددەى (25) دا ئەگەر مولاخەزە بکەين، ئەوۋە وەكو شوئىنىكى ئاسايى لى دىت، يەنى لە مەسلەحەتى خاوەنكار نىە، قوتابى دانىە، ئەگەر ھاتو ئەو مەدرەسە يان ئەو قوتابخانە داخرا، تەحەمولى مەسئۇلىيەتى ئەو قوتابيانە ناکرىت، كىۋە دەچىت؟ لە ماددەى (25) یشدا ھەر كە باس دەكرىت لىرەدا ئەگەر دەللىت مامۇستا، وانە بىژ دەچىت دەرس دەللىتەوۋە، وەزارەت مۇلەتى پى دەدات، بەلام ئەگەر ھەر شتىك بىت نامەسئۇلىيەتى ھەلناگرىت، مەعناى وايە وەكو شوئىنىكى ئاسايى لى دىت، لىرەدا بە زىادى دەزانم ناروونى تىدايە، تەعاروزىش دەكات لەگەل ماددەى (25)، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك نەزاد فەرموو.

بەرپىز نەزاد عزيز سورمى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنەيسبەت سەحىبى ئىجازە، كە لە ماددەكەى پېشوو تىرىش دا ھات بوو، سەحىبى ئىجازەى ئەو مەدارىسانە،
من پىرسىيارىك لە لىژنەى پەروەردە و لىژنەى قانۇنىش دەكەم، تەكلىفى قوتابىەكان چ دەبىت، كە ئەگەر
سەحىبى ئىجازە كراپەوہ؟ سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جلال فەرموو.

بەرپىز جلال على عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئەو فەقەرە و ئەو ماددەىەى كە باسى دەكەن، تەبىعیاتی قانۇنى تىدايە، ئەو جەنابى وەزىرىش
مولاحەزەى دا، من نەصىكەم نووسىوہ ئەگەر پىيان باش بىت بلىين (يدقق جميع العقود التدريسية
والتعليمية في المدارس والمعاهد الغير الحكومية من قبل الوزارة و يصادق عليها حتى حسب القوانين
والتعليمات المرعية).

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

شلىر خان فەرموو.

بەرپىز شلىر محمد نجيب:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مىنىش تەئىدى قسەكەى كاك حەمە سەئىدى دەكەم، بەراستى ئەم ماددەىە خۆى باش بوو، يەئنى ئەوہ بو
يەككە كە عەقدى نەكرد بىت لەگەئىدا، تەبەن مەسئولىەتى ھەئناگرىت، بەلام تۆ لە ماددەى (20)دا
دواى ئەوہ ئەو مەشروعانە ھەمووى ئىستىمارىن و، تەشجىعى خەلك دەكەى بچىتە كەرتى تايبەت، ئاوا
بەم شىوہىە بلىين من ھىچ مەسئولىەتلك ھەئناگرم تەنافوزە لەگەل (20)، چونكە بە ھەموو نەوعىك تۆ
پىى دەئىى حقوقت مەحفوزە، بە خزمەت بوى حىساب دەكرىت، يەئنى با ئاگامان لى بىت ئەمە بو ئەو
كەسانەىە فىعلەن لە دەرەوہ دىت، وەكو سۆزان خان وتى يان عەقدىك دەكات بە ھىچ شىوہىەك تەربىە
موافق نىە، يان موافق نىە يان پىى نازانىت، با ئەوہيان وا بمىنىتەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دكتۆر بشىر فەرموو.

بەرپىز د. بشىر خليل توفيق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لەو پەرلەمانە بە ياسا ئەوہمان دانا، ئەو فەرمانبەرەى كە لە كەرتى حكومىەوہ دەچىتە كەرتى
تايبەت، بوئەوہى كەوا ھەتا ماوہى (5 سال يان 3 سال) نىوہى مەعاشى خۆى بدرىتتى و، ھەرەوہا زەمانى

ئىجتىمائىيىش و كامىل ماف و حقوقى خۇي ھەبىت، واتە ئەمە تەشجىع دەكەين لىرە بەعزىك مۇزەف بچىت بۇ بووزاندنەودى كەرتى تايەت، وەگو وەزىرى پەروەردەش ئاماژەى بەوۋە دا، بەعزىك مامۇستا ھەيە بۇخۇيان تەنسىيىيان كىردوۋە، كە بچىت لەو قوتابخانە ناھكومىيانە دەرس بلىتەوۋە، كەواتە ئەوۋە يەعنى بە رىگايەكى ناراستەوخۇ ئەمانە فەرمانبەرى وەزارەتى پەروەردەن، بەلام بە تەنسىب لەوئى كار دەكەن و، ھەرۋەھا تەشجىعەيش كراوۋە ئەمانە، باشە مەعقولە ئەوۋە لەوئى بى و نىوۋە لەسەر وەزارەتى پەروەردە بىت، لەپاشان ھىچ مەسئولىياتىك لەسەر وەزارەتكەى نەبىت ئەوۋە لەلايەك و، لەلايەكى دىكەشەوۋە داوا دەكا وەگو ئەوۋە جەنابى وەزىر داواى كىرد، قوتابىش داخلى ئەم تەبىعەياتى مەسئولىياتى وەزارەت بىت، لەبەرئەوۋە ئەوۋە كارىكى گرىنگە، زۇر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بابز اسماعىل/ سەرۇكى پەرلەمان:

پەيمان خان فەرموۋ.

بەرىز پەيمان عبدالكرىم عبدالقادر:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

منىش ھاوپرام لەگەل كاك دكتور بشىر، تەبەن وەزارەت دەبىت بەرپىرس بىت، چونكە تەبەن خويىندىن پىرسىكى نىشتەمانىيە ئەوۋە لەلاى ھەمووان ئاشكرايە و، وەزارەت بەرپىرسە تەنەنەت لە با بلىين خوتەيەكى نويى وەزارەت، كە بەرىزيان جەنابى دكتور عىصمت دايناوۋە، كە مامۇستا تەعەن بكات لەپىناوى چى ئىنتىساب بۇ ئەو قوتابخانە ئەھلىانە، بەھۇى ئەوۋە كە لەويۇۋە فىرى چەند شتىك بن، مەسەلەن بە قەرز ئەو مامۇستايانەيان پى دەدات، كە فىرى وانەوتنەوۋە مەسەلەن ئەو خويىندىنگا ئەھلىانە، ئەركى تەدرىب كىردن و بابلىين دەورات و زۇر شتى تر ھەيە پىيان دەكەن، ئەو مامۇستايانە پىر چەك دەكەن ئىنجا وەزارەتى پەروەردە بزائە عەقدەكە بۇماوۋە 5 سالە، 10 سالە چەندە وەريان دەگرىتەوۋە تا بىن خزمەتى قوتابخانە ككومىيەكان بكەن، يەعنى ئەوۋە وابزانم يەككە لە ئەو رىكارانەى كە بەرىزيان دەيەويىت بىگرىتە بەر لە خوتەى داھاتوۋى، جا وەزارەتى پەروەردە يەعنى بەلاى كەمى دەبىت بەرپىرس بىت لەوۋە، چونكە ئەو مامۇستايە بەراستى ئەگەر بىت و خازع نەبىت لە بۇ كوكمى وەزارەتى پەروەردە، ئەوۋە لەلايەك دەمانەويىت لىرانە خۇى زەمان بكات، لەلايەك ئەو كابرايەى كە با بلىين قوتابخانەكە دوست دەكات دەبىت لىستىك بەناوى كارمەند و توپۇزەرو مامۇستا و ھەموۋى تەقدىمى وەزارەت بكات، ئەدى ئەگەر ئەوانە لە زىر چاودىرى وەزارەت نەبن، كەواتە پىرۇسەى خويىندىنمان تەسلىمى جىھاتى تر كىرد، كە ككومەت بەرپىرس نەبىت لىي، كە ئەوۋەش پىرۇسەيەكى زۇر زۇر خەتەرناكە، ترسناكە ئەگەر بىت و تەسلىمى ھەر لاىەنىك بكەين، بىگومان كاردانەوۋە سلبى دەبىت بەسەر، لەوانەيە ئىجابى ھەبىت كە ئەگەر ئەو كەسە مەسەلەن پىرۇزەيەكى خۇى ھەبى بۇ پەرهپىدانى لاىەنىك لەلايەنەكانى زانستى و، لەوانەشە كاردانەوۋەيەكى زۇر زۇر سلبى ھەبىت، كە پىرۇسەى خويىندىن بەرەو دوا بچى، لەوانەيە مەسەلەن

ئىستىغالى بىكەۋىتە ناو، لەوانەيە ھەر شتىكى تر بىتە ناوى، بۇيە بەرھىتى من وەزارەت دەبىت بەرپرس بىت لەو پرسە، يەنى ناكىت وەزارەت دەستى خۇى لى بىشىتەۋە، زۆر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من 100% تەئىدى لىزنىە ياساي دەكەم، لەو دەقەى كە وتوويانە، چونكە لە ساىكۇلۇجىيەتى فەرقى مەكتەبى (privet school- public school) دەكرىت، يەك كەلىمە ھەيە، يەك وشە ھەيە (selection) ئىختىيارە ئەۋەى كە فەرقى لەنىۋان ئەو دوو مەكتەبەى دەكات، ھى يەكەمىان كە دەئىت مەكتەبى عام، خۇى تەلەبەكان بەخۇيان دەچنە تەربىيە ئەو مەكتەبانە ئىختىيار دەكا، تەلەبەكان دەچنە ئەو مەكتەبەى، تەربىيە بەخۇى موعەلىمەكان و ھەموو كارمەندەكان ئىختىيار دەكا و بە مەعاشەكى موحەدەد كە دايناۋە، بەخۇى بەگوپىرەى سەرف كىرنى شتىكى موعەبىيەن، ھى دوووم ئىختىيارەكە، عەقدەكە لەنىۋان تەلەبە و لەنىۋان باوك و دايكى ئەو تەلەبەى لەبۇ ئەو مەكتەبە خاسەى دەچىت، من خۇم دەچم لە بۇ مەكتەبەكەى دەئىم ئەمن نىزامى ئىووم بەدلە، لە ھەموو دونيا ئەمپۇ مەكتەبى خاس (غىر حكومى) خۇى تەعلیم لە تەۋەجۋەى دونىايى لە ئەۋروپاي، لە ئەمەرىكاي دەگرى، لە كەنەداى دەگرى دەئى (we are learning from them)، يەنى ئەۋە لە مەكتەبى خاس فىردەبىن چۇن تەعلیم بەپىش دەخەين، (33) ھەزار مەكتەب لە (2009) لە ئەمەرىكاي ھەبوۋە مەكتەبى خاس، ئىستا عەدەدى لە زىاد بوونە، (25) تەلەبە لەگەل يەك مامۇستاي لە كەنەداى حەقى ھەيە مەكتەبەكى خاس بىكاتەۋە تەربىيە دەعمىشى دەكات، يەنى كەلىمەى ئىختىيارەكە كە تۇ دەئى ئىختىيار، ئىختىيارى يەكەم حكومەت تۇى ئىختىيار دەكات رازىيە بەو شتەى، ئىختىيارى دوووم فەلسەفەكە تۇ خۇت ئەو مەكتەبەى ئىختىيار دەكەى، كە خۇت مەكتەبەكەت ئىختىيار كىر عەقدەكە دەبىتە مابەينى ئىختىيارى خۇت و ئىختىيارى ئەو مەكتەبەى، قەت قەت تەربىيە مولزەم نىيە بەو عەقدەى، بۇيە دەقاۋ دەق نەسەكە ياسايىيە و زۆر پىر بەپىستى خۇيەتى، زۆر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

لىزنىە پەرۋەردە فەرموو.

بەرىز د. عمر حمدامىن خىدر (نورەدنى):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەرپاستیدا ئۇ مەبەستە ئىمە بە شۆۋە سىياغەمان كىرۈۋە، ھەر ئۇۋەيە كە جۆرۈك لە زەمانەتى ئۇۋە ھەبىت لە مامۇستاكەن و كارمەندەگان، كە لەو قوتابخانانەدا واجبىيان پى دەسپىردىت، لە پروۋى تەربىيە، لەرپروۋى تەعلیمەۋە ئۇۋان شىروتيان تىدا ھەبىت، خالىكى تر ئۇۋەيە باسى ئۇۋە كرا باسى قوتابىيان، لەرپاستیدا ئىمە بەشىكىمان ھەيە لە ئايندەدا، مافى قوتابىيان بە ھەموو شۆۋەيەك پارىزراۋە، كاتىك قوتابخانەكە دادەخرىت يان پىش داخستى، بۆيە ئۇۋە لە ئايندەدا عىلاج كراۋە، ھىچ موشكىلە نىە، خالىكى تر ئۇۋەيە كە باسى ئۇۋە دەكرىت حقوقى مەسەلەن تەقاعودى و ئۇۋانە ھى كارمەند و مامۇستايان مسۇگەر كراۋە، لىرە ئىمە شتىكى تر دەلىپىن، بەرپىزان ئىمە زەمانەتى قانونى مافى ئۇۋانەمان كىرۈۋە، ھى مامۇستاۋ كارمەندەگان، بەلام مامۇستايەكى كەنەدى عەقدىك دەكات لەگەل قوتابخانەيەك لىرە مانگانە بەۋەندە، ئەگەر قوتابخانەكە موۋجەي نەدايى يان موشكىلەيەكى ھەبوو ۋەزارەتى پەرۋەردە بۇ تەحەمولى مەسئولىەتى قانونى بىكات؟ بلى پارەكەي لەجىياتى ئۇۋە بدات، موشكىلەكە ئالىرەدايە تەحەمولى مەسئولىەتى قانونى لەگەل زەمانەتى قانونى مافى ئۇۋە مامۇستايە، جىاۋازى ھەيە، ئىمە ويستوۋمانە قانونىەن مافەگانى بپارىزىن دەجىتە مەحكەمە بە تەرىقەي تر، نمونەي لەو بابەتەشمان ھەيە مامۇستاي قوتابخانەيەكى ئەھلى لىرە ھەبوو موشكىلەيەكى لەو بابەتەيان ھەبوو، ئەجەنەبىش بوو ھاتە لاي ئىمە موشكىلەكە بەو شۆۋە بوو، يەنى باسى ئۇۋە ناكەين چۆن چارەسەرمان كىر، بەلام ئەم قەزىانە لە داھاتوۋدا پرو دەدەن، بۆيە ۋەزارەت تەحەمولى مەسئولىەتى قانونى ھەندىك شت ناكات، منى مامۇستا لە قوتابخانەيەك دەچەم جەرىمەيەك دەكەم، بۇ ۋەزارەتى پەرۋەردە تەحەمولى مەسئولىەتى قانونى بىكات؟ بەلام لە بوۋارى پەرۋەردە و لە بوۋارى عىلمىەكەيەۋە ھەقە ئۇۋە تەحەمولى مەسئولىەتى قانونى بىكات، زىاتر ئىمەش مەبەستەمان پى ئۇۋەيە.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى ۋەزىر.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە راستى من دىقت پروۋىكردنەۋەيەكى بدەم، سەر خالەكادى دەيتن يەنى، مەۋزوعى تەنسىبا مامۇستاۋ ئىستىعارە، بەرى فى كافي مە كىشەك ھەبوو، ۋەكى باس كرىە مامۇستايى چاك چۆن مە ھەلبىزاردن لە دەرسى چاك و ئىستىعارە، نوکە مەى گۆتىە ۋەناكەين، دى بۇ ھەۋە بۇ خۇ ھەندەك سىللىكشن بىكەنەۋە تازەگان، ئىمە يارمەتى دەدەين و تەعین دەكەين، لغرض استعارە، ئۇۋە ھەتا ئۇۋە ۋەختەي لە مەدرەسەي ئەھلى بىت، شىروتى مەدارسى ئەھلى لەسەر تەتبىق دەبى، بەلام ئۇۋە دەبى پابەند بى بە سندوقى تەقاعودى، كە دوا رۆژ وىستى بگەرپىتەۋە، لەو رۆژى دەگەرپىتەۋە بۇ ۋەزارەتى پەرۋەردە، ۋەزارەتى پەرۋەردە مەسئولە لە دابەش كىردنى و تەۋزىعى و دانانى لە شۆپنەگان، ئەمە ئۇۋە ناگرپىتەۋە پەيمان خان،

ئىمە باسى ئەوۋە ناكەين، چونكە ئىمە ھەر دەبى يارمەتى ئەوان بەدەين، بەشىۋازىكى تر، بەلام ئەوۋە ماناى ئەوۋە نىيە مەسئولەين لەگەل عقود، يان مەسئولەيتى ئەوۋەمان ھەيە، زۆر زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىم وايە ئەو نەصەى كە دارپىزا، ئەگەر مەجالمان بەدى بىخوئىنەنەو ھەموو ئەو خالانە دەپىكى، كە جەنابى وەزىر باسى كەرد و، كە ئەندامانى پەرلەمانىش ئىشارەتەين پىدا، چونكە ئەوانى تر لە ماددەكانى تر عىلاج كراو، بەلام مەسئولەيتە قانونىكە ئىمە ويستمەن بەو نەوعە، بەو نەصە موعامەلەى بكەين، بەلام ئەوۋە ئىستا بەو نەصە تازەيە ئەگەر رىگا بەدى جەنابت بىخوئىنەنەو.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو بىخوئىنەنەو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

المادة الثانية عشر:

لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية ذات علاقة بحقوق المنتسبين التقاعدية مع المدارس والمعاهد غير الحكومية و تقتصر مسؤوليتها بالجوانب التعليمية والتربوية وفق احكام هذا القانون.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

بەو سىغەى كە خوئىنرايەو ە تكاىە كى لەگەل داىە؟ دەست بەرز بكاەو، كى لەگەل دانىە؟ يەك كەس لەگەل دانىە، بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۆ ماددەيەكى تر.

بەرپىز فرمان عزالدين محمود:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى 19:

لەگەل نەخستى بەرپرسىارىتى كەسى ياساى، بەرامبەر سەرجم كارمەندان لە دامەزراوكانى فىركردنى ناكومى، لايەنەكان يان كەسەكان كەوا رىگەپىدانەكانى كاركردنى ئەو دامەزراوانەيان وەرگرتوۋە بەناوى خوئان، يەكسەرە بە تەواۋى بەرپرسىارن لەم دامەزراوانە لەبەردەم وەزارەت و بەردەم لايەنە ياساىيەكانى تر.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

بە عەرەبىيەكەى فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 19: والتي تصبح بعدد (14) مع عدم الايفاء بالمسؤولية الشخصية القانونية، حيال جميع المنتسبين في مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، الاطراف او الاشخاص الذين حصلوا على اجازات عمل هذه المؤسسات بأسمائهم، هم مسؤولون مباشرة وبالكامل عن هذه المؤسسات امام الوزارة وامام الجهات القانونية الاخرى.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده فرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامين خدر(نورهدىنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

له چوارچيوى بهشى سەرپەرشتى كردندا، ئيمه پيمان وا بوو ماددهى (19) و (20) زهرور نيه بمينيت، له جياتى ئەوه ئيمه سى ماددهى ترمان ئيزافه كردوو.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى فرموو.

بەرپىز فرمان عزالدين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددهيه لهبەرئەوهى باس له تەحەمولى مەسئوليهتى مونتهسيبىنى ئەو مەكتەب و مەهدانه دەكات بەرامبەر بە وهزارەت، لهبەرئەوهى پيمان باشه ماددهكه وهكو خۆى له پرۆژەكه هاتوو بمينيتەوه.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جهنابى وهزير فرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / وهزيرى پەرورده:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز بيزم مادده بمينيت و تەحەموله مەسئوليهتى بکات، خاوهن ئيجازه زۆر زهروریه بۆ وزوحيان.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده دوا رهنيتان چيه؟.

بەرپىز د. عمر حمدامين خدر(نورهدىنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لهراستيدا ئيمه سەبارەت بە حقوقى ئەوان، له داهاووشتا كۆمەلگە ريكارى قانونى هاتووته پيشهوه، كه باس له مافى كارمەندان و مامۇستايان و هەموو ئەوانه دەكات، لەوى مافەكەمان بەشيوهيهكى ياسايى بۆ مسۆگەر كردوون، بەلام لهگەل ئەوهشدا مادام ليژنەى قانونى و جهنابى وهزير ئيتر تەئكيدى ليدەكەنهوه كه بمينيتەوه، ئيمه لاريمان نيه بمينيتەوه.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەوشپۆھىيەى كە ماوتەتوھ لە پەرلەمانتارە بەرپۆزەكان، كى تىبىنى ھەيە با ناوى خۆى بنووسى؟، بۆئەوھى قسەى خۆى بكات، كەس قسەى ھەيە؟ بەس دكتور بشير، فەرموو دكتور بشير.

بەرپۆز د. بشير خلیل توفيق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددانە ھەمووى دەكەوئتە ژىر بابى سىيەم، كە بەناوى ئىشرافە و، تەماشە دەكەين ھىچ ماددەبەكشى لە بۆ ئىشراف دانەناو، راستە ئىشرافى عامى وەزارەت باس دەكات ئەمانە، بەلام لەناو وەزارەت دا وەحدەبەك ھەيە بەناوى وەحدەى ئىشراف، دوو بەشە ئىشرافى تەربەوى و ئىشرافى ئىختصاصى، مودىرىيە عامەشيان ھەيە، دەكرىت ناوى ئەوانىش بەت بووايە، كە ئەوان ئىشيان چيە و؟ كارەكانيان ئىشراف لەسەر ئەو قوتابخانانە بكن لەژىر ناوەكەيە، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورەدە فەرموو.

بەرپۆز سۆزان شهاب نورى:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەكانى دوايى دا ھاتوو، چونكە ئيمە ئەو باسەمان كرددوو، كە ھەموو ئىشرافىكى ئەو قوتابخانانە، كە وتمان ئىشراف لەلايەن وەزارەتەو بە سىستەم رىك دەخرىت، مەبەستمان ئەوھيە كە وەزارەت ھەر لە ماددەبەك دامانپشتوو كە (13)يە (كيفية الاشراف عليها) ئەمە بە نيزام رىك دەخرىت، كە ئىشرافى قوتابخانەكانى خۆمان، چۆن ئىشراف دەكرىت؟ ئەوانىش بە ھەمان شپۆ، بۆيە ئەو بەجىمان ھىشتوو بە نيزام بكرىت، ئەوھى جەنابت دەلئى ئيمە ئىستا باسى ماددەبەكى تر دەكەين، كە جەنابى وەزىر پىشتگىرى لى كرددوو و، ليژنەى قانونى پى باش بوو، ئەو پىشتگىرى لەو ماددەبە كرددوو، ئىستا باس لەو ماددەبە دەكەين.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەكە بخوئىنەو بۆئەوھى بىخەينە دەنگەو، فەرموون.

بەرپۆز فرمان عزالدين محمود:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

لەگەل نەخستنى بەرپرسىارىتى كەسى ياسايى، بەرامبەر سەرجم كارمەندان لە دامەزراوگانى فيركردنى ناحكومى، لايەنەكان يان كەسەكان كەوا رىگەپيدانى كارگردنى ئەو دامەزراوانەيان وەرگرتوو بەناوى خۆيان، يەكسەرە بە تەواوى بەرپرسىارن لەم دامەزراوانە لەبەردەم وەزارەت و بەردەم لايەنە ياسايەكانى تر.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

به عهده بيه كهى فهرموو.

به پړيز عمر عبدالرحمن على:

به پړيز سهروكي په رله مان.

المادة 19: كه ده بيه ته (13)

مع عدم الايفاء بالمسؤولية الشخصية القانونية، حيال جميع المنتسبين في مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، الاطراف او الاشخاص الذين حصلوا على اجازات عمل هذه المؤسسات بأسمائهم، هم مسؤولون مباشرة وبالكامل عن هذه المؤسسات امام الوزارة وامام الجهات القانونية الاخرى.

به پړيز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

كى له گهل دا به؟ كى له گهل دانيه؟ ته نها به ك كهس له گهل دانيه، به زورينهى دهنك په سهند كرا، فهرموون بو مادده بيه كى تر.

به پړيز فرمان عزالدين محمود:

به پړيز سهروكي په رله مان.

ماددهى 20:

وهزير سهريشكى برباردانه، دهر بارهى نهو سهريپيچيانهى كه سانيك دهيكهن، يان نوينه رانى وهزارت و نوينه ره كانى هاوبه شن تيايدا، به رام بهر هر دامه زراوه بيه كى فيركردنى ناحكومى، به گويرهى حوكمه كانى نه م ياسايه و به ياسا كراوه كانى جيبه جيكراو.

به پړيز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فهرموون به عهده بيه كهى.

به پړيز عمر عبدالرحمن على:

به پړيز سهروكي په رله مان.

المادة (20): كه ده بيه ته ماددهى (14)

الوزير مخير في قرارته، حول المخالفات التي يرتكبها اشخاص، او ممثلوا الوزارة والممثلون المشاركون (المساهمون) فيه، ازاء كل مؤسسة تعليمية اهلية او خاصة، حسب احكام هذا القانون والقوانين النافذة.

به پړيز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

ليژنهى په روه رده فهرموو.

به پړيز عمر حمدامين خدر (نوره دينى):

به پړيز سهروكي په رله مان.

نيمه له گهل نه وهين كه نه مادده بيه رت بكره بيه وه، له به رنه وهى كه جوريك له فهاغى قانونى نيه له وبار وه.

به پړيز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپۇز فرمان عزالدین محمود:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەرئەوئەى ئەو ماددەىە خۆى باس لە موخالەفە دەکات، موخالەفە خۆى ھەر موخالەفەىە، ئىمەش پىمان
باشە پىويست بە ھىچ نەصىک ناکات تىدا ھەبىت، ئىلغای ئەو ماددەىە بکرىت، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورەدە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

خۆ جواب دا زەرورەت نىنە كە ئەو ھەبىت.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەردوو ليژنە داواى رەت کردنەوئەى دەکەن، كى لەگەل داىە رەت بکرىتەوئەى؟ كى لەگەل دانىە؟ يەك كەس
موعارىزە بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند کرا، كە رەت بکرىتەوئەى، فەرموون بۆ ماددەىەكى تر، فەرموو دکتۆر
عمر.

بەرپۇز د. عمر حمدامين خدر(نورەدینى):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە پرۆسەى سەرپەرشتى کردن، ئىمە وەگو ليژنەى پەرورەدە چەند ماددەىەگمان زیاد کردووە،
بۆیە داوا لە جەنابت دەکەین كە پرسى ئەم زیادکردنى ئەو ماددانە، كە زۆر بە پىويستى دەزانىن بخرىتە
ر، دەنگى لەسەر بدرىت و، ماددەگان بخوینىنەوئەى بۆ موناغەشە و گفتوگو.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموون.

بەرپۇز د. عمر حمدامين خدر(نورەدینى):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ماددەىەگمان زیاد کردووە بەناوى ئەوئەى كە ئەمانەى خوارووە بە پەىرەو رىك دەخرىت:

1- سائنامەى جىگىرى خویندن و تاقىکردنەوئەى.

2- بنەماو شىوازەگانى ئەنجامدانى تاقىکردنەوئەى.

3- پشوو فەرمى و پەرورەدەىەگان.

4- وەرگرتنى قوتابیان و نوئى کردنەوئەى تۆمارى سالانەیان.

5- کردنەوئەى خولى رايانان بۆ مامۇستاو کارمەندان.

6- چۆنىەتى سەرپەرشتى کردنىان.

پیمان وایه هەموو ئەو بابەتەنە بە نيزام رێك بخریت، بۆئەوێ کە مەجال ئیجتەاداتی تاییبەتی و جۆرێک لە فەراغی تیدا نەمینیتەو.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەلەمان:

لیژنەى یاسای فەرموو.

بەرپز فرمان عزالدین محمود:

بەرپز سەرۆکی پەلەمان.

لەگەڵ رێژمدا بۆ رەئیسەگەى لیژنەى پەرورەدە، ئەوێ کە بە نيزام رێك دەخریت، ئەوێ هێچ پێویست ناکات ئیمە بە ماددەیهکی یاسای لێرە باسی بکەین، ئەوێ کاتی خۆی کە ئیجازەکە تەقدیم دەکەن، داوا دەکەن، داواى نيزامەکانیشیان لێ دەکەن، دواتریش ئەم یاسایە کە چوو بە باری جێبەجێ کردنەو، تەعلیمات و ئەنزیمەى تریشى پێ دەردەچیت، لەبەرئەوێ پێویست ناکات ئەو ئیزافانەى تیدا هەبیت، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەلەمان:

فەرموو دکتۆر عمر.

بەرپز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەرپز سەرۆکی پەلەمان.

لەگەڵ رێژمدا بۆ ئەو بۆچونە، هەر پەلەمانی بەرپز کاتیکی یاسای وەزارەتى خویندنی بالای دەرکردووێ سالی (2008) ژمارە (10) دەلیت ئەمانەى خوارووە بە نيزام رێك دەخرین، هەموو ئەو خالانەى کە لێرەدا هەن، بۆ زانکۆکانیش بەهەمان شیوە نەصی پێ هاتوو، کە بە نيزام رێك دەخرین، ئەوان نيزامیان پێ دەرکردوو، لەراستیدا جیگای خۆشى گرتوو، چونکە ئەگەر نيزام هەبیت لەکاتی پێشکەش کردنی ئەو مۆلەتە، ئەو نيزامە پێشکەش دەکریت، نەك هەر قوتابخانە و هەر پەیمانگایە بۆخۆی جۆرێک لە نيزام و ئیتر پەیرهوی ناوخوا پێشکەش بکات، کە لەگەڵ نيزامەکە تەناقوزی هەبیت.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەلەمان:

وەللا دکتۆر عمر کە تۆ لێرەو نيزامی بۆ دابنێی، کەواتە بیکە بە قانون، بۆیە نيزام و تەعلیمات دەردەکات، چونکە خسوسیهتى خۆی هەیه نيزام و تەعلیمات دەردەکات، کە تۆ لێرە ئەمرت پێ کرد بیکەى ئەوێ دەبیتە قانون، فەرموو سۆزان خان.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەلەمان.

بەرپزان ئەندامانی پەلەمان، لەئەنجامی مۆتابەعە کردن و بەدواداچوونی ئیمە، بۆمان دەرکەوتووێ کە فیعلەن ئەگەر لە تۆ و نيزامەکە ئەو شتانەى تیدا نەبیت، جیگەر نابیت ئیستا ناچيگيرى هەیه لەم بابەتەدا، لە هەندیک قوتابخانە پشووەکانیان وەکو پشووی قوتابخانەکانی تر نیە، هەریەکە بە ئارەزووی

خۆى پشوو دەدات، سەبارەت بە شىۋازى تافىكىردنە ۋە دىگان، سەبارەت بە عوتلەى رەسمى ۋ تەربەۋى، سەبارەت بە قىبولى تەلەبە ئەمانە ھەموۋى ئاجىگىرە، بۆيە ئىمە ۋ توومانە با بە نىزام بىكرىت، شىۋازى ئىشراف كىردنە كەشمان لىرە داناۋە، بۆئەۋەى بىزانن ئەۋ قوتابخانە لە كۆى ئىشرافى دەكات؟ چۆن ئىشراف دەكرىت؟ خۆيندىنى بىنەرەتى ئايا لەمە ۋ دوا موشرىفى تايبەتەمان دەۋى بۆ خۆيندىنى ئەھلى؟ كە ئىشرافى بىكات، دەبىت ئەمانە ھەموۋى دىارى بىكرىت بە نىزام، كە دەئىين بە نىزام يەنى ئەنجومەنى ۋەزىرانىش موافەقەتى لەسەر دەكات.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرمو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۋكى پەلەمان.

ئەز نزانم مەبەستى چىيە نىزام؟ يەنى ئەگەر نىزامەكى مودەد لە ۋەزارەت دەركەفى تەعامول دگەل خىسوسىياتىت فان مەدارسىت ئەھلى، ئەسلەن ماۋەى خىندىت وان ھىندەك درىژترە، دەستپىكا دەۋامىۋان درىژ ترە، عتەللىت وان درىژ ترە، ئەگەر مە باسى نىزامەكا تايبەت بۆ ھەر قوتابخانەكى ئەۋە نىزاما خۆ تەقدىم كرى بۆ ھەر قوتابخانەكى، ئەزى دىبىنم ئەگەر ئەۋە درست بى نىسبەت مەدارسىت كۆمى ئەۋە زۆر ب زەحمەتە نىسبەى مەدارسىت ئەھلى نە كۆمى، خىسوسىياتىت خۆيىت ھەى، دەر بارەى ھىندەك تىشتى دى زى ھەتا نىسبەت كۆمى، نزا دى چەۋا نىزامەكى دانى بۆ عوتەللىت رەسمى، يەنى عوتەللىت رەسمى دى چەۋا نىزامەكى دانىم، يەنى عوتەللىت تەربىيەى، دى چەۋا ئەز بىنم ئەۋ تىشتى نىزام پى دىقتەۋە، بلا بىمىنىت ۋەزارەت بىرپارى پى بدات، ۋەختى ئىحتىياج نىزامەكى رەف بىكات، بۆ ئەنجومەنى ۋەزىران، ئەۋە ئىكا شامل بۆ ھەموۋ مەدارسىت ئەھلى تەتبىقاۋى عەمەلىيەكا ب زەحمەتە، دگەل مەناھىجىت ئىنتەر نىشانل دگەت، راستە ھەندەك كىشەى مەيىت ھەى، پشوى وان دگەل يىت مە نىنە، بەس ۋەكو ئاھەنگ خانى باس كرى، قىبولا ۋى قوتابى دى چ نىزامى قەبىل بگەن، مەفرۇزە بەرى تەقدىم بگەت ئىتىلاە ل نىزاما ۋى بگەت، ئەگەر رازى بىت پابەند بى پى، ئەفە قى دركىدا ئىحتىمالە نە عەمەلىيەكە ب زەحمەت بى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەلەمان:

فەرمو سۆزان خان.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەلەمان، يەنى مەعقۇلە ۋەزارەت ئاگای لەۋە نەبىت شەمموان لەۋ مەكتەبانە عوتەلەيە، ھەندىك مەكتەب ھەيە ئەھلىيە شەمموان عوتەلەيە، يەنى لە ھەفتەكەدا 5 رۆژ دەۋام دەكات، ھەقى خۆيەتى ئاساييە، زۆر زۆر تەبىئەيە لە ھەشتەۋە ھەتاكو سى دەۋام دەكات، بەلام دەبىت ۋەزارەت

ئاگادار بېت ئەمىر شەممە لەو قوتابخانەيە عوتلەيە، ئىمە بۇيە دەلىين بە نيزام بىرئىت، بۇئەۋەدى ۋەزارەت ئاگادار بېت، كە شەممە ئەو قوتابخانەيە عوتلەيە ھەيە، خويىندى تىدا نىە، نەك بۇئەۋەدى فەرزى بىكات بەسەريدا، كە ئىلا دەبىت دەۋام بىكات، چونكە ئەۋان لە رۇزى ئەگەر رېگام بىدن تەۋزىيى بىكەم، لە رۇزى شەممەندا تەقويەيان ھەيە بۇ تەلەبەكان، تەقويەيان ھەيە بۇ تەدرىسيەكان، بەرنامەي تايبەتى خويانىان ھەيە، ئىمە لە دزى ئەۋە نىن ئەۋان ئەۋ خسوسىەت و تايبەتمەندىەي خويانىان ھەبىت، ھىچ دزى ئەۋە نىن، بەلام دەبىت ئىستا من يەك نمونەتان بۇ دەھىنمەۋە، قوتابخانەيەكى ئەھلى ھەبوو ھەتاكو تەلەبەكانى گەشىتە پۇلى شەشى، كە ئىستا بوۋە بە 12 نەيان دەزانى موعتەرەفە لەلەيەن ۋەزارەتەۋە ياخود موعتەرەف نىە، بە دلە راوكىيەۋە ۋەزارەت ھەموو رۇزىك پىي دەۋت موعتەرەفن، ئەى موعتەرەف نىن و، نمونەم ھەيە لەدوايىدا ناۋى ئەۋ قوتابخانەيە بە جەنابى ۋەزىر دەلئىم.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەلەمان:

ئاخەر موعتەرەفى فەرقى ھەيە لەۋەدى تۇ لىرەۋ نىزامى بۇ دابنىي، تۇ لىرەۋە نىزامى بۇ دادەنىي بەھەر حال ناۋى دەنووسىن، ئىۋە قسەتان كىرد ناۋى پەرلەمانتارە بەرپىزەكان دەنووسىن با ئەۋانىش قسەي خويان بىكەن، ئىستا كى دەپەۋىت قسە بىكات؟ ناۋەكانىان دەنووسىن ئەۋ بەرپىزانە ناۋىان نوسىۋە(كاك كاردۇ- ئاشتى خان- عظيمە خان- ئاھەنگ خان- كاك عبدالرحمن- ئەفەين خان- كاك كاروان- امينە خان- كاك شقان- سىمىرە خان- د.احمد- كاك ھەمە سەيد) فەرموۋ كاك كاردۇ.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپىز سەرۋكى پەلەمان.

سەبارەت بە دەر كىردى نىزام و رېنمايى، ئەۋە داۋا كىردنەكە بۇ موحەد كىردى خويىندىنگا تايبەتەكان لەگەل ھكومىيەكان، كە ئىمە پىمان وايە لە زۇر روۋەۋە تايبەتمەندى ھەيە، يەنى ئەۋ تايبەتمەندە پىشتىۋانى بۇچۈۋنەكەي بەرپىز ۋەزىرى پەرۋەردە دەكەم، چونكە رېگا نەدان بەتايبەتمەندى جۇرىك لە ناۋەندىەتتە بۇ تەۋھىد كىردى مەكتەبى ھكومى لەگەل ناھكومى، ئىتر كەۋاتە ئەۋ ياسايە بۇچىە؟ بە پەپىرە و تەعلىمات ھىچ جىاۋازى نىە لەنىۋان خويىندىنگا رەسمىەكان و ھكومىيەكان و تايبەتەكان، لەبەرئەۋە پىم وايە پىۋىستە خويىندىنگا تايبەتەكان بەپىي ئەم ياسايە كاردەكەن، بەلام خسوسىەتى خويان لەكاتى دەۋام، لە عوتلە ھەتا لە مونسەباتىش جىاۋازىان ھەيە، يەنى ئەمە رىكەۋتنىكە خەلك بە ئىختىارى خۇي ھەلپىزاردوۋە ئەۋ خويىندىنگا تايبەتەنە و، ئەركىشى لە ئەستۋىە، ئەركى تايبەتتىشى لە ئەستۋىە بەپى ۋەزارەت، لەبەرئەۋە من پىم وايە پىۋىست ناكات بەۋ وردەكارىە كە لەۋ ياسايە ھاتوۋە، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەلەمان:

ئاشتى خان فەرموۋ.

بەرپىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

من پشتگیری له پيشنیاژهکەى لیژنەى پەرورده دهکەم، بروام وایه که ئاماژه دهکریت به هەندیک تهعلیمات، وهکو هیلی گشتی باس له تهعلیمات دهکریت، نهچوونهته ناو تهفاصلی تهعلیماتهوه، بهلگو ئایا لادان له تهعلیمات سزاکهى قورستره یان لادان له قانون؟، بهو نیهته خراوته ناو قانونهکه، ناو هیله گشتیهکانی تهعلیماتهکه، ئیمه له سالانی پیشوودا قوتابخانهى ئههلی له کوردستان کراوتهوه، ئیجازهیان له وهزارهتی پەرورده وهرگرتوو لهگهڵ ئهوهشدا کۆمهڵیک سهرپێچی ههبووه، کۆمهڵیک تهناقوز ههبووه له سیستمی بهرپوهبردنی قوتابخانهکان، بۆئهووی تهفادیان دهکەین تووشی ئهو موشکیلانهى سالانی رابردوو نهبینهوه، دیاره لادان له تهعلیمات ئاسانتره وهک لادان له هەندیک هیلی گشتی له قانوندا ئاماژهى پیکراییت، ئهمه بهتهنھا تهحدید کردنی هیله گشتیهکانی تهعلیماته نهک چوونه ناو تهدهخول و نازادی تهعلیمات، که چۆن وهزارهتی پەرورده دادیدهپرژیتهوه؟ بۆیه من پیم باشه ئهه هیله گشتیانه وهکو تهعلیمات بۆ وهزارهتی پەرورده دابنریت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلهمان:

عظيمة خان فەرموو.

بەرپز عظيمة نجم الدين حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

دیاره ئیمه لهکاتی وهرگرتنی مۆلهتدا له یاساکهدا، له ماددهکانی پیشوودا باسمان لهوه کردوو، که پهیرهوی ناوخۆ خۆی ههبیّت، تابهتمهندی ههبیّت، که پهیرهوی ناوخۆ خۆی ههبیّت، چۆن نیزامی بهسهردا فهرز دهکریت؟ یهعنی که پهیرهوی خۆی ههبوو ئهو قوتابخانه ئههلیه تهقدیمی کرد، پهیرهوی خۆی ههبیّت، چۆن تۆ دهتوانیّت به نیزامیک کۆمهڵیک تابهتمهندی خۆی لێ وهرگریتهوه؟، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلهمان:

ناههنگ خان فەرموو.

بەرپز ناههنگ عارف رۆوف:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

من لهگهڵ ههردوو رهنیمه و، دهلیلیشم ههیه لهسهر ئهوهی که پيشانیش دهدهم هەندیک خهتی عام ههیه، دهبیّت وهزارهتی پەرورده ئاگای لێ بیّت، ئیمه خۆمان له مۆنسهسهى (UN) ئیشمان دهکرد، سالی 98 ههتا 2002 (UN) عوتلهی ههبوو، ئهو عوتلانه بهپیی ئیتفاقیهکی، که مونهزهمهکی عالمی بوو لهگهڵ حکومهتی عیراق، ئیتفاقیهکی کرد بوو که چ عوتلهک موهیمه له حکومهتی عیراق، ئهو عوتلانه دهبیّت لهسهر ستافی (UN) تهتبیق بکریت و، ئهو عوتلانهی که خوشی ههیبوو (UN) بزهبت دایدهنا یهک لهوانه ئستهتر بوو، یهک لهوانه عوتلهی تر بوو، که (رأس السنة) بوو له (25)ی عوتله بوو ئهوانه (وفقا) نیزامی دهوهلی بووه، که دههات لهگهڵ حکومهتی عیراق، له زهمانی حیزبی بهعس صدام مابوو، ئهوان

دەيان وت دوو عوتلە بۇ ئىمە زۆر موھىمە، يەككىك مىلادى (سید الرئيس)، يەكى (14)ى تەمموز، يەكى (17)ى تەمموز، باوەر بکە بە ئىجبارى ئىمە لە سلىمانى و لە ھەولیر و لە دەھۆك، 17 و 14 مىلادى رھىسيان پیمان دەکردنە عوتلە، كە جەرگمان دیشا، كە پیمان دەوت ئىمە دەمانەوئیت دەوام بکەين، وتیان ئیوھ حورن دەتوانن دەوام بکەن، دەتوانن بچنە سەر ئىشەکانى خۆتان، بەلام ئەوھ ئىتفاقیەكە بەگوپرەى ئىمە لەگەل ئەو حکومەتەى كە ئىتفاقمان کردیە رەچاوى ئەو عوتلانە بکریت، كە ئەو لەو دەولەتەى موھىمە، ئەوھى كە من باسەم کرد وتم مەدارىسى ئەھلى ئىختیارە؟ بەئى ئىختیارە (SELECTION)، بەلام كاك عصمت يەك تۆز گوئ بدە بە من، ھەندىك عوتلە ھەيە مەفرۆزە ئەو دەولەتانە بەگوپرەى ئەو قانونەى جەنابت كە وەزارەتى تەربىيە بۇ ئەو مەكتەبانە دابنئ، وفق ئىتفاقیە بلئ ئەو عوتلانە لەلای من عوتلەى موھىمە، بلئ دەبیت زمنى عوتلەکانى خۆتان بن، ئەوھىە كە دەبیت تۆ يەعنە ئەو مەكتەبانە پىيان بلئى، بلئ ئەو عوتلانە بۇ من موھىمە، ئەو عوتلانە دەبیت زمنى ئىزافەتەن بۇ ئەو عوتلانەى كە بەخۆتان بەگوپرەى پەپرەوى خۆتان ھەتانە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەلەمان:

ئەو قسەيەى عظیمە خان بە رھنى من زۆر راستە، كە دىئ ئىجازە وەردەگرئ بەرنامەى خوى تەقدیم دەكات ئەو مەكتەبە، كە لە بەرنامەكە ھەندىك لەوشتانەى تىدايە، نىزامى خوى تەقدیم دەكات، نىزامەكەى خوى تىدايە، دووھىنيان قسەى تۆيە ئەوھى تۆش لەلایەكى ترەوہ راستە، دەبیت ھەندىك مونسەباتى وەتەنى ھەن لیرە تىدايە، بەس ئەویش ھەندىك مونسەباتى خوى ھەيە، ئەویش بەرنامەجەكەى خوى دەكات، فەرموو.

بەرپز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرواشە خوى بەخوى ئەو ئىتفاقە كە لەگەل تەربىيە، تەربىيە ئاگادارى دەبیت، بۇئەوھى ئەو عوتلانەى موھىمە لەلای تۆ، تۆ ئاگادارى ئەو بکەيەوھ كە ئەوھ زەرورىە، تەلەبەى خۆمان ئەو عوتلانە بزانی چيە، ئەوھى خۆشى لە پەپرەوى خوى دانايە ئەساسەن وەزارەتى تەربىيە ئىتفاقى لەسەرى پىيانى وتیە ئەوھ دەبى پەپرەوى خۆتانە، ئەمن ئىجتزامى ئەو پەپرەوھ دەگرم و، ئەو تەلەبەى كە دەچیتە ئەوئ ئەویش خوى ئىختیارى کردیە، بۆيە ئەوھى سۆزان خان دەلئ كە بە ئاگای لیژنەى پەروەردە كە وەزارەت ھەندىك عوتلە، ھەندىك پشوو كە ئاگادار بىت لەو مەكتەبانە ئەوھ لە (UN)یش پەپرەو كرا بوو، دەبیت لە مەكاتبىش پەپرەو بکریت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان، ئىمە ھەموومان دەمانەۋىت پەيرەۋى دىموكراتى رەچاۋ بىكرىت لە كوردستان، كە دىموكراتى رەچاۋ كرا ئەۋە ئىستا لىرە ئەۋ پىرۋژەمان داناۋە بۇ ئەۋ قوتابخانەنى كە (غىر حكومىن) يان ئەۋ پەيمانگانەنى كە (غىر حكومىن)، ئەۋانەش ۋەكو كە عظيمە خانىش ئىشارەتى پىدا ۋ جەنابىشت ئىشارەتى پىدا، پەيرەۋ ۋ پىرۋگرامى خۇى تەقدىمى ۋەزارەت دەكەن بە ھەموو شىۋەپەك، ئەۋ برگەش ۋەكو ئىستا كە ئىمە دەلىين نىزام ئەۋىش ۋەكو پىرۋتۇكۆلئىك دەبىت لەناۋ ئەۋ پىرۋگرامە، پىشكەشى ۋەزارەت دەكات كە ئەۋە ناكىرئ ئىمە لىرە بىين دووبارە بۇيان سىستەمىك يان نىزامىك بۇى دابىرئىن، تۇ دەتەۋىت ۋابىت يان ۋانەبىت، ئەۋە دىموكراتىتەمان كە پەيرەۋ نەگرد، كەۋاتە ئىمە ھەر دەستكارىمان كىرد، ھەروا با تىكەل بىكەن لەگەل پەيرەۋى خۇمان بىن ھى ۋەزارەتەكەى خۇمان، با ھەموومان يەك مەدرەسە بىت، يەك قوتابخانە بىت، ئەۋە بۇ ۋا دەلىين كەۋاتە ئەمەش سىستەمىكى تايبەتى خۇى ھەپە، خۇيان بەگۋىرەى خۇيان پەروودە دەكەن، لەۋانە سەعات 8 بىچن سەعات 3 دەربىچن سەعات 4 بەربەدن، ھى ئىمە سەعات 8 دەچن سەعات يەك، 12 بەردەبن، دوو، سى سەعات دەخوئىن، ئەۋانە شەش، ھەوت سەعات دەخوئىن لەۋى، لەۋى دەمىننەۋە لەۋانەپە خواردىنىشى پى بدن ھەندىك قوتابخانە، خواردىنىشى پى دەدەن، سەيارەى لۇ دەگىرن، ئىمە ھىچ لەۋ سىستەمانەمان نىە، ئىتر لەبەرئەۋە من پىشتىگرى دەكەم ئەۋ سىستەمە ھەر نەمىنئىت، ئىمە پەيرەۋى سىستەمىك دەكەن، بۇ ئەۋانە سىستەم بوۋىنە، ھىچ شتىك لەسەر ئەۋانە فەرز نەكەن، قەيناكە ۋەكو ئاھەنگ خان باسى كىرد رۇزى نەۋرۇز مەسەلەن، نەۋرۇز لەۋى ئىمە رۇزىكى پىرۋزە لى ھەموومان، ئىمە ئاگادار دەكەنەۋە ئەگەر ئەۋانەش پەيرەۋ بىكەن باشە، يەنى ئىمە زۇر پىمان باشە ئەما ئەۋانى تر ئىمە دەستكارى نەكەن ۋ تەداخول نەكەن، بە ھىچ شىۋەپەكى نىزامىن تەداخول نەكەن، چۈنكە ئەۋان ئازادى خۇيان ھەپە، قوتابىەكان بە سەربەستى ۋ بە ئازادى لەۋى بخوئىن ۋ دەربىچن، ئىتر زۇر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ئەفەن خان فەرموو.

بەرپىز ئەفەن عمر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىارە خۇى ھەر مەبدەئىك ھەپە لە ياسادا، ھىچ كاتىك ئەنزمەكان تەنزم ناكىرئ لەناۋ ياسا، چۈنكە ھۆكارىكى موحەدەد نىە لەناۋ ياسا، تۇ نىزامەكان دىارى بىكەى كە خال بەندى بۇ بىكەى، بۇپە لىرەدا ئىمە ئەۋ خال بەندىمان كىردوۋە لە ياسايدە، كە بەم شىۋەپە ھاتوۋەتەۋە ئەۋە موحەدەد نىە لەناۋ ئەۋ ياسايدە، بەلكو تەنھا ئەۋەندەپە لە ھەموو ياسايدە كىشدا لەۋ ماددە پىرۋتۇكۆلئەنى كە لە ئاخىرەۋە دايدەنىپى، دەلىين بە تەعلىماتەۋە بە ئەنزمە ئەۋ ياسايدە رىك دەخىرئ، بۇپە ئەۋەى كە لە كۆتايىدا باس دەكرىت كىفایەتە، بۇتەۋەى كەۋا ھەر جىھەتتىك بۇ خۇى ئەنزمە تەعلىمات دەربىكات، لىرەدا كە ئەۋ موناقتەشانەى ئىمە

دەپكەين بەراستی واماڭ لىدەكات ھەندىك تايبەتمەندى لە قوتابخانە تايبەتتەكان بىسئىنەو، ئىمە ھەموومان دەزانىن قوتابخانە تايبەتتەكان راستە تايبەتمەندىتە خۇيان ھەيە، بەلام لەگەل ئەوھشدا مەرجى وەزارەتى پەرورەدەشى ھەيە، كە ئەوان مولزەمن بە جىبەجى كەردنى بۇ نمونە ئەو باسى عوتلەكان و پشووكان يان مونسەباتى رەسمى دەكرىت، ھەلبەتە ئەوان مولزەمن بۇ جىبەجى كەردنى لەگەل ئەو پەپەروى ئەنزىمەى خۇشيان دەكەن، بۇيە بە رەئى من ئەم ماددەيە ئەصلەن لىردە نەبىت و، لەكۆتايىدا ئىمە لە ھەموو جارىكدا وتوومانە بە ئەنزىمە و بە تەعلیمات ئەم ياسايە جىبەجى دەكرىت و، ئەو ئىلتىزاماتانەى كە لەسەر قوتابخانە ئەھلىيەكان، لەم ياسايە لە ماددەى يەكەمەو بۇ خالى كۆتايى دانراو، كافىە بۇئەوھى وەزارەت رىقابەيەكى تەواوى ھەبىت لەسەر كارو ئەداو تەعلیمی خويئندە تايبەتتەكان، زۆر سوپاس.

بەپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەلەمان:

كاك كاروان فەرموو.

بەپىز كاروان صالح احمد:

بەپىز سەرۆكى پەلەمان.

بەپىز من لە دەركەردنى ئەو زەوابت و ئەنزىمانە، ئەگەر تايبەتمەندىيەكان لەو قوتابخانە ئەھلىيەنە بىسئىرتتەو وەكو قوتابخانە خۆماليەكان سەير بكرىن، پىم وايە ئەو ئەو ئەھلىيەتەى نامىنىت، ئەو تايبەتمەندىيەى نامىنىت، بۇيە من پىشنيارى ئەو دەكەم لە دەركەردنى ئەو ئەنزىمەو زەوابتانە و، ھەرودھا لەلايەن وەزىرى بەپىزىش و وەزارەتە بەپىزەكەشيانەو پۇلین بكرىت، ئەو قوتابخانە نىودەولەتيانەى كە سەر و سىماى تايبەتى خۇيان ھەيە، يان رىكار و شىوازی تايبەتى خۇيان ھەيە لە وانە وتەووە لە دەرسەكانى خۇيان، لە عوتلەكان و لە ھەموو تايبەتمەندىيەكان جىادەكرىنەو، لەگەل ئەو قوتابخانانەى كە خۆماليىن و لە ھەرىمى كوردستان دەكرىنەو، زۆر سوپاس.

بەپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەلەمان:

امىنە خان فەرموو.

بەپىز امىنە زكرى سەيد:

بەپىز سەرۆكى پەلەمان.

ھەلبەتە ئەف ماددە سەرروى ئەساسى لىژنەى پەرورەدە داناکو،

بەپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەلەمان:

كاك شقان فەرموو.

بەپىز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من دەبىنم خودى ئەم ياسايە، فەلسەفەى ئەم ياسايە تەنزىم كردنى ئەو قوتابخانە و مەعھەدانەيە كە ناھكومىن، جەناھىكە كە ھەتا ئىستا تەنزىم نەكرارە، فەلسەفەى ئەو تەنزىم كردنى ئەوانەيە، ئەمرىكى ئىفترازىيە كە وەزارەت نىزامىكى تايبەتیشى ھەبىت بۇ ئەم قوتابخانە و مەعھەدانە و، لەبەرچا و گرتنى خسوسىيەتى ئەو قوتابخانە و مەعھەدانە لەو پەپرەوودا يان لەو نىزامەدا، بۇيە ئەو ماددەيەى كە لىرە ھاتوو، ماددەيەكى ئىفترازىيە پىويست بە مانەوہى ناكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

سميرە خان فەرموو.

بەرپىز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل تەوزىجەكەى سۆزان خان دامە، چونكە تەقريبەن ھەردوو تەجوربەم بىنيو، كە مودير عامى موجه مەعى فاخىر مىرگە سۆرى بووم، مەجموعەيەكمان ھەبوو خويىندى تايبەت بوو سابىس بوو ئەوى تىرىش حكومى بوو، ئەوہى سابىس بوو شەمموان ئۇفى ھەبوو، ھەموو رۆژى شەمموان نەك ئەوہ بوو كە نەدەھاتنە دەوام، چالاكيان ھەبوو، نەشاتاتى لاسەفيان ھەبوو، ئىمتحاناتيان ھەبوو لەو رۆژە دەكرە، تەلەبەكانى خۇمانىش خۆت بكوشت با ھەتا سەعات دوو بوو، پاشى دوو ھەموو دەچووينەو، ئەوان ھەتا سەعات چوار و نيو دەواميان ھەبوو، لە ھەشت و نيو ھەتا چوار و نيو، (مع العلم) ئەمە بلىين لە كۆتايى مانگى پىنج مەنھەجەكان ھەمووى كۆتايى دەھات و ئىمتحان دەكرە ئەوان تەواو دەبوون، (مع العلم) سابىس دەبووايە ھەتا نىھايەتى شەش، 7/1 عوتلەيان دەستى پى دەكرە، لىرە پىويستە پەپرەوہى خۇيان ھەبىت، بەلام تەصديق كرابىت لەلای وەزارەتى پەرورەدە لەگەل پەپرەوہى ئىمە ناگونجىت، ھەردووكيان دەمچ بكەين يەك پەپرەو بىت، چونكە موخالەفاتى زۆرى تىدايە، تەفرىقە زۆر ھەيە لەنيوانيان، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

دكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على (وہرتى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپىي ئەوہى كە لە ياساى وەزارەتى پەرورەدە ھاتوو، كە دەبىت پىرۆگرام و نەخشەى خويىندى و مەرجهكانى وەرگرتن و بەرپوہبردن و كاركردن و تەنزىمات و تاقىكردنەو، لە قوتابخانە ئەھلى و بيانيەكان سەرپەرشتى كردنيان لە رووى ھونەريەو، بە پەپرەوۋىكى تايبەت كە وەزارەت دايدەنى ديارى دەكرين، ئەو خالانەى كە لە راپۇرتى لىژنەى پەرورەدە ھاتوون، زۆربەيان لەو ماددەيەى كە ماددەى نۆزدەھەمە لە ياساى وەزارەتى پەرورەدە ھاتوونە، بەلام من پىرسيارەكەم ئەوہ بوو لە جەنابى وەزىر، ئايا

تا ئیستا که کۆمهڵیک قوتابخانهی ئەهلی ههیه له ههریمی کوردستان و هی بیانیس ههیه، ئایا ئیستا هیچ پهیرهویکیان داناوه بهپیی ئەوهی له ماددهی نۆزده له یاسای وهزارهتی پهروهرددا هاتوووه؟ ئەگەر بهپیی ئەوه بیست بهراستی ئەو ماددهیه زیاده، هیچ پێویست ناکات، چونکه ئەو ماددهیه دهست نیشانی کردوووه، که به پهیرهو ههموو ئەوانه وهزارهتی پهروهرد لهسهریهتی به نیزامیکی خاص دیاریان بکات، زۆر سوپاس.

بهپێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سهروکی پهلهمان:

کاک حهمه سعید فهرموو.

بهپێز حهمه سعید حهمه علی:

بهپێز سهروکی پهلهمان.

سههرهپای ئەوهی که ئەوه خووشی نووسیویهتی به نیزام دیاری دهکریت، ئەمه تهفاصیله ئەوه به نیزام داخلی دیاری دهکریت، بهلام وهره له ماددهی چواردا که ئەو ئەوراق و خوتهیهی، که ئەو جیههیهی دهیهوئیت ئەو قوتابخانهو مهعهدهه ئەهلیه بکاتهوه مولتهز مه پیی، دهبیست پابه ند بیست، که ئەو دهئیت (تقویم سنوي ثابت للدراسة) که چوارده برگهیه ماددهی (4) له برگه ی شهش و چواردا حهلی کردوووه، له برگه ی شهشیدا دهئیت (اسس النجاح و الرسوب و نظام و اساس ونظام الامتحانات و اساس التقویم) ئەمه ههمووی کراوه، خائیکی تر (اسس اجراء للامتحان) له برگه ی شهشیدا ئەوهی که دهئیت (قبول لطلب وتجهید) له برگه ی پینجدا دهئیت (شروط القبول و نسبة واقصى حد له)، خائیکی تر ئەوهی که دهئیت (فتح دورات تأهلییه) له برگه ی 11 چارهسهر کراوه، مهسهله ی ئیشراف و مهسهله ی ئەوه نووسیویهتی له برگه ی 13 دهئیت (النظام المقترح لادارة المدرسة) (ادارة) ههموو ئەو تهفاصیلانه ی تیدایه، له بهرئهوه له و چوارده برگهیه ی ماددهی چواردا، که ئەو جیههته مولتهز مه پیی، من پیم وایه ئەوانه ههمووی تیدایه و تیکراره پێویست بهم ماددهیه ناکات، سوپاس.

بهپێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سهروکی پهلهمان:

مامۆستا فرمان فهرموو.

بهپێز فرمان عزالدین محمود:

بهپێز سهروکی پهلهمان.

دیاره زۆر مشتومر کرا لهسهر مهسهله ی پهیرهو، دیاره ئەوه دوو جوړه پهیرهومان ههیه، پهیرهویکمان ههیه جاریکیان ئەو قوتابخانه پیشکەشی دهکات وهکو بهئین وهرگرتن، ئیمه ئیستا که باسی ئەو پهیرهوه دهکەین لیژنه ی پهروهرد، باس لهوه دهکەین کۆمهڵیک شت ههیه پێویسته ریک بخریت بهو پهیرهوه، لهوانه ی که ریک بخریت چۆن ئەگەر لهو پهیرهوه نههات بیست، ئیستا هه ریهک وهلام بدریتهوه، ئەو پهلهمانتاره بهپێزانه چۆن تافیکردنهوه ریک دهخاتن ئەو قوتابخانه ئەهلیه چۆن تافی کردنهوه ریک دهخات ئەگەر ئیمه به پهیرهو دای نهئین، خو ئەو قوتابخانه ئەهلیه بهشیکه له کۆی سیستمی خویندن له ههریمی کوردستان، به تاییهتی له مهسهله ی تافی کردنهوه، له بهرئهوه ی تافی کردنهوه زۆر گرنگیهکی

تايپەتى ھەيە، ئەو خالى يەكەم، خالى دووم / مەسەلەى وەرگرتن، بەراستى يەك لە كېشە زۆر گەورەكانى قوتابخانە ئەھلىيەكان كۆمەللىك قوتابخانە ھەيە تەنھا 90% كەمترت ھەبى وەرت ناگرى، ئىستا دەبى لەو ياسايە كە دەردەجى بەراستى ئەو قوتابخانە مولزەم بىرى بە پىي ئەو پەپرەودى كە لەو خالانەدا ھاتووە، كۆ نمرەكانيان ھەر كىيەك تەقدىم بىكات لەو قوتابخانە وەرېگرى، نەك ..... ناخر ناگرى خۇ قوتابخانەى ئەھلى ھەر بۇ تەلەبەى زىرەك نىە، ئەوئى ئىمكانيەتى ھەيە دەتوانى سالانە ئەو پارە وەرى دەگرىت، ئەگەر ھاتو بەس تەلەبە زىرەكەكان وەرېگرى، بەرېز سەرۆكى پەرلەمان ئەگەر ھاتو بەس تەلەبە زىرەكەكان وەرېگرى لەگەل گەشەپىدانى مرۆبى و زانستى لە كوردستان ھىچ گەشەى نەكردووە، يەئنى نەيتوانىووە گەشە بە عەقلىەتى تەلەبە بىكات، خويىنداكار بىكاتە چەقلىك بۇ ئەوئى ئاستى زانستى بەرزىكاتەو، لەبەرئەووە خۇى تەلەبەكە خاوەن بەھرىبە و نمرەى 90-ە، گرنگى ئەو خويىندنە تايپەتە چىە؟ خالى ترمان ھەيە، كوردنەوئى خول بۇ مامۆستايان، بەراستى ئەومامۆستايانەى كە لە زۆربەى زۆرى چەند خويىنداگىيەك لە شارى ھەولېر كە شارەزايىم لىي ھەيە، ئەو مامۆستا بە ئەزمونەكان ھەيە، بەلام زۆربەى ئەو مامۆستايانەى تر كە ئىستا لەو خويىنداگە ئەھلىيە مامۆستات بى ئەزمونن و لەوانەيە سالىك، يان دوو سالە دامەزراون، لەوانە بەشېكى زۆرىشيان بە فەرمى دانەمەزراون، جا كوردنەوئى خول بەراستى زۆر گرنگە ئەگەر بە ياسايەك و بە رېنمايىيەك تۇ خوليان بۇ نەكەيەووە و مەشقىان پى نەكەى، بەراستى ئەستەمە ئەو مامۆستايانەى ئەو تەلەبەى لەبەردەستيانە بتوانن ئاستى زانستيان بەرز بىكەنەو، زۆر سوپاس.

بەرېز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

كوپستان خان فەرموو.

بەرېز كوپستان محمد:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەوئەم كە ئەو ماددەيە نەبى، چونكە وەك ھاوړېم كاك كاردۇ باسى كرد، ئەو مەرکەزىيەت دروست دەكرىت، ئىمە ئەگەر دوو نمونە لەمانە وەرېگرىن، ئەگەر باسى كاتى دەوام كردن بىكەين ئەمە نەك لە خويىنداگە ئەھلىيەكان رېك ناخرى، خويىنداگەكانى سەر بە وەزارەتى پەرورەدەش كاتى دەوام كردنيان وەك يەك نىە، بە ھۇى كەمى خويىنداگاوە ھەندى خويىنداگا ھەيە سى دەوامى تىايە و سى سەعات دەوام دەكات، ھەندى خويىنداگا ھەيە دوو دەوامى تىايە و 5 سەعات دەوام دەكات، جگە لەووە خويىنداگا نمونەيىيەكانى سەر بە وەزارەتى تەربىيەش ھەمان ئۇفيان ھەيە، بەلام ئەوانەى كە ھەمان ئۇفيان نىە، ئەگەر بىي سەيرى وەرگرتنى تەلەبە بىكەى لە خويىنداگە نمونەيىيەكانى سەر بە وەزارەتى تەربىيە ھەندىكەيان بە دەرجەيە لە 96 وەستاو، لە مەكتەبى رەنگىن و رزگارى و مەكتەبى شىرىن، كەواتە تۇ دىي ئەمەش ھەلەدەوشىنئىتەو، بۇيە من پىموايە ئەمە مەرکەزىيەت دروست دەكات، ھەمووشمان دەزانين رېنمايى و تەفاسىل و وردەكارىيە، كە تەفاسىل و وردەكارى دەنووسى تۇ دەبى ھەموو ئەمانە بگەرپىنئىتەو

بۇ مەركەزىيەت، لەبەرئەۋە نەك ھەر زەرەر لە خوڭدنگا ئەھلىيەكان دەدەي كە تايبەتمەندى خۇيان ھەبى زەرەر لە ۋەزارەتى تەربىيە و خوڭدنگا حكومىيەكانىش دەدەي كە ھەندىكىيان ھەندى تايبەتمەندى خۇيان ھەبە كە ئەو تايبەتمەندىيەتەش دەشېۋىنى، سوپاس.

بەپۇز د.ارسلان بايز (سەرۋكى پەرلەمان):

زياتر لە 5كەس داوا دەكەن كە ئەم ماددەيە رەد بىرئەۋە، د.عمر فەرموو.

بەپۇز د.عمر نورەدىنى:

بەپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە پىۋىستمان بەۋە ھەبە روونكردەۋەي زياتر بدەين، لەراستى دا ئىمە دەمانەۋى يەكخستن و رېكخستنىكى گشتى بۇ ھەموو ئەو پرسە گرنگانە بكەين، بەشېۋەيەكى گشتى لەراستى دا دەرگردنى نىزامىك بۇ ئەم بابەتانەي خوڭدنگا و پەيمانگا ناھكومىيەكان پاراستنى خسوسىيەتى ئەۋانە، واتە تۇ بە نىزامىكى تايبەتى بۇ ئەۋان رېكى دەخەي بۇ ئەۋەي خسوسىيەتى ئەۋان لەناو نىزامەكە دا پەچاۋ بىرى، دوو/ لەراستى دا ئىمە دەمانەۋى خۇمان لە مەركەزىيەت بپاريزين بەئكو بنەما گشتىيەكان دابنىين، بنەما گشتىيەكان كە ھەموو ئەو پرسە گرنگانە ئاراستە دەكات، بۇ نەۋونە چۇنيەتى سەرپەرشتى كردنى ئەو قوتابخانە و ئەو پەيمانگايانە ئەركىكى سەرشانى ۋەزارەتە، چۇن لە پەپەرەۋى ناوخۇي قوتابخانە و پەيمانگاكان ئەۋە دەنۋوسرى بلى من خۇم بەم شېۋەيە ئىشرافى خۇم دەكەم، ئەمە لە پەپەرەۋى ناوخۇي قوتابخانە و پەيمانگاكا نايە، پەپەرەۋى ناوخۇي پەيمانگا و قوتابخانە بۇ رېكخستنى ژيانى ناوخۇ و لايەنى ئىدارى قوتابخانە و پەيمانگايەكەيەتى، خولى رايئان بۇ مامۇستاكان، لەراستى دا خالىكى زۇر گرنگە بە چەند خالىك دەئىي پىۋىستە لەسەر قوتابخانە و پەيمانگاي ناھكومى سالانە خولى رايئان بۇ مامۇستايەكان و بۇ فەرمانبەرەكانى بىكاتەۋە بە مەبەستى پەرەپىدانى تواناكانى، دەبى جۇرېك لە ئىلزامى ئىجابى لەو شېۋەيە دروست بىرى، ھەرۋەھا سەبارەت بە سالنامەي تۇمارى سالانەي قوتابيان بەپۇز سەرۋكى پەرلەمان، بەپۇزان ئەندامانى پەرلەمان قوتابخانەي ناھكومى ھەبە لە مانگى 3ى ئەم سالەۋە تۇمارى سالانە دەكاتەۋە بۇ سالى ئايندە و كرىش لە قوتابىيەكانى ۋەردەگرى، لە قوتابخانەيەكى تر بە شېۋەيەكى ترە و لە شوپىنى تر بەشېۋەيەكى ترە، ناكرى چەند بىرگە و بابەتېك بىينىن و ھەۋل بدەين شىۋازى تۇمارى سالانەي قوتابيان لەو قوتابخانە و پەيمانگايانە لە جۇرېك لەم فەۋزايە دەرېچى و رېكىيان بىخەين، سەبارەت بە ھەموو پرسەكانى تىرىش، بۇيە ئىمە سوورين لەسەر ئەۋەي كە ئەم ماددەيە بىمىنى و تەئكىدش لەۋە دەكەينەۋە لە ماۋەي 3 سالى رابردوو دا لەلايەن زۇربەي زۇرى بەپۇزى ئەندامانى پەرلەمان و لىزىنەكانى پەرلەمانەۋە پىشنيار بۇ ئىمە ھاتوۋە تىكايە ھەۋل بدەن ئەم بۋارە گرنگانەي كە لىرە دا ئىمە ھىناۋمانە لە قوتابخانە تايبەتەيەكان رېكى بىخەن، فەۋزا ھەبە و سكالامان بۇ ھاتوۋە.

بەپۇز د.ارسلان بايز (سەرۋكى پەرلەمان):

ئىستا گوتمان زياتر له 4 تا 5 پەرلەمانتار داواى ئەوھيان كر دووہ ئەسلەن ئەو ماددەبە رەد بکریتەوہ، امینە خان فەرموو.

بەرپز امینە زکری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

چەند پرسیارەك ل جەنابى وەزیرى ھاتنە كرن ئەگەر بۆمە ڕوونكرنى بدات بشیت بچنە دەنگدانى.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز د.عصمت محمد خالد (وەزیری پەرورەدە):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز باش تى گەشتم جەنابى سەرۆكى پەرلەمان، تەبعەن ھەندەك پرسیار ھاتنە كرن من دقیت ڕوونكرنا بدم، دەربارەى نايا نيزام ھەبە ئان نینە؟، بەرى فى گاڤى و قوتابخانا پابەندن پى ئان نا؟، ئەمە بەحسى عەسەرەكى دكەين كو قانون نەبوو، نوکە مە قانونەكا دارشتیە، مە گۆتى لازمە نيزاما داخلى ھەبى، ئەز دبیزم دبورى پشتى تەوزیحى وى نيزامى، ھىچ قوتابخانەبەكیش كە نینە موھیم دقنى قانونى دا ھاتیە لازمە ھەمیا ھەبى، یا دوویى، خسوسیەتا قوتابخانا نایەتە پاراستن ئەگەر تە نيزامەكا عام ئینا دەرڤە بۆ ھەمى قوتابخانا، بەئى ئەو نوقتەت گرنگ ئەوھبە ئاھەنگ خانى بەحسى لى كریەڤە، عوتلا نەفرۆزى مەسەلەن یان جیزنییت مەبەت قوربانى و ئەم لازمە بەكەینە خالەكى دوى نيزامى دا موافقەتە لى سەر نەكەین، موافقەتە لى سەر نەكەینەڤە، بابەتە دى تری تەبعەن وەكو ئیشراف كە دینە كرن، ھەندەك تەعلیمات ھەى ل وەزارەتە دینینە دەرڤە بۆ ئیشرافى، ئەز بیژم د تەنزیم كەنەوہ، دگەل خالا ھەندیەمە ئاشكرا كرن شیوازی ئیشرافى، دیسان مەوزوعى مەرچى راھینانى بۆ مامۆستا دیسا تەعلیماتە دیتە كرن، بەس گەلەك تشت مە شیوازی ئیمتیحاناتا ئەزموونا دى چەوا دیتە كرن؟، یان نایەتە كرن، ئەگەر تو بەحسى بەرى نوکە بەكەى و بەرى قانونى ھەندەك حالەتە فەوزا تیدا، یەعنى ئەز تەئكید دكەم، بەس پشتى ئەف قانونە تیتە دانان، ل خالى بەرى دا، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

وئلا جەنابى وەزیر قوتابخانەى شوھیفات قوتابخانەبەكەى دەولیە، مومكینە لە دەیان دەولەتانی تری دونیا ھەبى، خو ھەموو مەنھەجەكە و نيزامەكەى وەكو یەكە لە دەولەتان، دەكرى لە كوردستان ئەو یەك مەنھەجى خاسى ھەبى و بەرنامەى خاسى ھەبى مەسەلەن؟ وەكو شوھیفات دەكرى شتیكى خاسى ھەبى؟ یەعنى جیا لەوھكانى تری كە لە ولاتان ھەبە؟ جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز د.عصمت محمد خالد(وەزیری پەرورەدە):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر قوتابخانەكا نىڭ دەۋلەتى وەرگرت بەرامەجى وى ۋە دەسكارى گەلەك بەرنامەجىت زۆر زەحمەتە، تىشتى بچىك كە سىيەتتە وان قەبىل بىكەن و تەخمەلا قوتابى و تەخمەمولا ۋى، چۈنكە ئەگەر ھاتو تە زىدە دەرس دانانە مەسەلەن گوتى زمانى كوردى، زمانى عەرەبى، كۆمەلناسى، ئاينى جودا جودا تىشتىت قەۋمى ئەگەر ل بەرنامەجىت شوھىفات دا لازمە تو جەھى بۇ بىينى يان قوتابى تەخمەملى ناك، بۇ ۋى چەندى وەختى ئەم نىزامەك تەقدىم بىكا، وەسا تەقدىم كرىا گونجاي بى دگەل بەرامەجىت ویت سەرەكى و خسوسىيەتتە كوردستانى، ئان ئىتفاقى لسەر و موافەقەتتى لسەر نەكا، بۇ ۋى چەندى ئەز باۋەرەم بىينىتە قوتابخانەيەكى وەكى خۇ وەزارەتتى لازمە بزانبىتن، وەزارەتەكا كوردستانىيە، چنە خسوسىيەتتە كوردستانى لازمە بەرچاۋ وەربگرە ئان ئىجازە نەدات، وى زىدەتر بىينە، زۆر زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋكى پەرلەمان):

بەھەر حال ئىمە رەئىيەك دەخەينە دەنگەۋە، كە دەيانەۋى ئەسلەن ئەم ماددەيە رەد بىكرىتەۋە، تىكايە كى لەگەل ئەۋە دايە ئەم ماددەيە رەد بىكرىتەۋە دەست بەرز بىكاتەۋە؟ 22 كەس دەيەۋى رەد بىكرىتەۋە، كى دەيەۋى بىينىتەۋە؟ بە زۆرىنەى دەنگ مایەۋە، فەرموو دوا سىياغەتان بۇ ئەۋەى بىخەينە دەنگدانەۋە، د.عمر فەرموو.

بەرپىز د.عمر نورەدىنى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەمە دوايىن دارشتنى خۇمان دەخوئىنەۋە.

ئەمانەى خوارەۋە بە پەيرەۋ رىك دەخرىن لەگەل پاراستنى تايبەتمەندىەتى قوتابخانە پەيمانگا ناھكومىەكان.

1 / سالنامەى جىگىرى خويىندن و تاقى كىرەۋە.

2 / بنەما و شىۋازەكانى ئەنجامدانى تاقى كىرەۋە.

3 / پشووۋە فەرمى و پەرۋەردەيىەكان.

4 / وەرگرتنى قوتابىيان ونوى كىرەۋەى تۆمارى سالانەيان.

5 / كىرەۋەى خولى راھىنان بۇ مامۇستا و كارمەندان.

6 / چۆنىەتى سەرپەشتى كىرەۋەىيان.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋكى پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دەققەكە بە عەرەبى دەخوئىنەۋە.

المادە 14

ينظم مايتى بنظام مع الحفاظ على خصوصية المدارس والمعاهد الغير الحكومية.

1/ تقويم سنوى ثابت للدراسة والامتحانات.

2/ اسس اجراء الامتحانات واساليبها.

3/ العطل الرسمية والتربوية.

4/ قبول الطلبة وتسجيل السجلات السنوية لهم.

5/ فتح الدورات التدريبية للتدريسين والموظفين.

6/ كيفية الاشراف عليها.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكى پهرلهمان):

كى له گهل دايه؟ كى له گهل دانيه؟ 18 كهس له گهل دانيه، به زورينهى دهنك په سهند كرا، د.عمر فهرموو.

بهريز د.عمر نورهديني:

بهريز سهروكى پهرلهمان.

ماددهيه كى تر ده خوئينينه وه كه نيمه وهكو ليژنهى پهرورده و خویندنى بالآ به پيوستى ده زانين زياد بكرى.

له وهزارهتى پهرورده بهريوبهرايه تيه كى گشتى دادمه زرى به ناوى بهريوبهرايه تى گشتى قوتابخانه و پهيمانگانا ناحكوميه كان كه له م بهريوبهرايه تيانهى خواره وه پيك ديت:

1/ باخچهى ساوايان.

2/ بنه پرتى.

3/ نامادهيى.

4/ پهيمانگانا و ناوهنده كانى فيركارى.

5/ ههئسه نگاندن و به دوا داچوون.

6/ ههر بهريوبهرايه تيه كى تر كه وهزارهت به پيوستى ده زانئ.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكى پهرلهمان):

به عهره بيه كهى؟ سوزان خان فهرموو.

بهريز سوزان شهاب نورى:

بهريز سهروكى پهرلهمان.

المادة 15

تشكل فى الوزارة مديرية عامة باسم المديرية العامة للمدارس والمعاهد الغير الحكومية وتتكون من المديرية الاتية:

1/ رياض الاطفال.

2/ التعليم الاساس.

3 / التعليم الاعدادى.

4 / المعاهد ومراكز التعليم.

5 / التقويم والمتابعة.

6 / اية مديرية اخرى تراها الوزارة ضرورية.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

د.احمد فەرموو.

بهریز د.احمد على ابراهيم (وهرتى):

بهریز سەرۆكى پەرلهمان.

ئەو دەى كە خوێندراپەو، راپۆرتى لیژنەى پەروردەپە ئەك ئەسلى پرۆژەكە، یان دەبى ماددەكە بخویننەو، یان ئەگەر رەد كراپەو ئەو كاتە دەبى ئەو ماددە ئیزافیە لە شوینی دابندرئ.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

لیژنەى یاسایى؟ كاك عمر فەرموو.

بهریز عمر عبدالرحمن:

بهریز سەرۆكى پەرلهمان.

ئەم ماددەپەش ئیمە پیمانواپە زۆر ئیزافیە پۆیست ناكات ببى لەبەر دوو سەبەب، یەكەم/ ئەمە باس لە تەغیری تەشكیلى وەزارەت دەكات، ئەو یاسای تاپەتەى خۆى هەپە، دووهم/ ئەگەر قەسد لە دروست كردنى هەندى مودیریات ببى كە پۆیستى پێپەتەى لە ئەسلى قانونى وەزارەتەكە باسى لەسەر كراو، ئەگەر هاتو پۆیست بە تەشكیلى و مودیریاتی تازە وئىستەداس هەبوو یان دەمچى هەبوو یا ئیلفای هەبوو، سەلاحیەتەى وەزیرە، دەتوانى بیكا، لەبەرئەو لێرە پۆیست ناكات ئەمە ببى.

بهریز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

جەنابى وەزیر فەرموو.

بهریز د.عصمت محمد خالد (وہزیری پەروردە):

بهریز سەرۆكى پەرلهمان.

راستى ئەز دگەل فى بۆچوونى نیم ژ بەر دوو سەبەب، یەك ژى ئەقە ئیستا نيزاميا مەرکەزپەتەى فى گافى مە كیشاپە د وەزارەتەى پەروردەدا 12 مدیریەت عامەى هەپنە ل مەرکەزى وەزارەتەى كە نوکە پيشنيارا مە تەقلیس كەپنەقەو، نيزاميا مەرکەزپەتە ئیدارى بکەپنە لامەرکەزى پتر ئیھتامى بدەپنە بەرپۆبەرپت گشتیەت پارێزگاہە ئەك وەزارەتەى، دانانى بەرپۆبەرپەتپەكا گشتيا ديا ئیزافى، یەعنى عەكسا بۆچوونى ئەو ئیتلافەن خۆ دگەل فى دبپنن، رەقەم دوو حەجمى نە موحتاجى مەزنا، یەعنى مودیریەتەكا ئەوا، سەرانسەرى كوردستانى و مدیریەت مەى دى مالەبەرئ 5 مدیریە، ژ بۆ فى چەندى تەبەن ئەقە نا موحتاجى دفیرى دابى بەس غیر تیکستا من دفییت تو لقیته، (یشکل فى الوزارة مدیریات أو وحدات

مخصصة بالدراسات الغير الحكومية فى مركز الوزارة والمحافظات حسب الحاجة). مه وزوعى مديره كا عام
تيدا ئيزافه كهفه، به وادى سه به با مهر كه زيه تا نه سلان يعنى هه ندهك محازره هيه ت مهى هه ن
مه دره سه كا، زور سوپاس.

به ريز د. ارسلان بايز (سه روكى په رله مان):

ليژنهى په روه رده ئاخر ره ئيتان؟ د. عمر فه رموو.

به ريز د. عمر نوره دينى:

به ريز سه روكى په رله مان.

له راستى دا نيمه نه و مادده يه مان زياد كرده ووه كاتى خوئ و گفتوگو مان له گهل و وزارتى په روه رده كرده ووه،
پيشنيارى نه ووه مان به نووسراو له لايه كه نه وان ته ئيدى نه ووه ده كه ن كه نه م به رپو به ره گشته زياد بكرئ،
به لام پيش جه نابى كاك د. عصمت بووه، بوئه له راستى دا نيمه گفتوگو مان له گهل نه وان كرده ووه، نه وان
هه رچه ند گوتيان ئيستا به رپو به راتيه ك هه يه، به لام پيوستى به ووه هه يه بكرتته به رپو به رى گشتى،
له راستى دا به گويره ي ياساى وزارتى په روه ده ش كرده هوى به رپو به راتيه كى گشتى له ده سه لاتى وزارت
دانيه، ده بى به نه سى قانون بى، بوئه له سه ر داواى نه وان و زانينى نه وان نه ووه مان كرده ووه، به لام ئيستا به و
سيغه يه ي كه جه نابى وه زير پيشكه شى كرده ووه نيمه لاريمان نيه كه به م شيويه بى.

به ريز د. ارسلان بايز (سه روكى په رله مان):

به هه ر حال ره ئيه كى وا هه يه، نه ووه هه ر سيكيان موته فق بوون له سه ر نه ووه كه موديريه تى عام نه بى، كه
موديريه تى عام نه بى، وه زير سه لاحيه تى هه يه موديريه ت بكا ته وه، كه واته نه م مادده يه به نه سل وجودى
پيوست ناكات وجودى هه بى، كه واته ده يخه ينه ده نگدانه وه نه م مادده يه رده بكرتته وه، كئ له گهل دا يه رده
بكرتته وه؟ كئ له گهل دانيه؟ به كوى ده نگ رده كرايه وه فه رمووون بو مادده يه كى تر، د. عمر فه رموو.

به ريز د. عمر نوره دينى:

به ريز سه روكى په رله مان.

نيمه مادده يه كى ترمان ئيزافه كرده ووه، به لام ره بتي به و مادده يه هه بوو كه رده كرايه وه، مادام نه و رده
كرايه وه نه ويش راسته وخو رده ده كرتته وه، ناخوينينه وه و ديينه وه سه ر نه سلئ پروژه كه.

به ريز د. ارسلان بايز (سه روكى په رله مان):

كاك فه رمان، فه رموو.

به ريز فه رمان عزالدين :

به ريز سه روكى په رله مان.

چواره م

بينايه ي قوتابخانه ي تايبه ت و ته و او كاريه كانى:

مادده ي 21

پېويسته بينايه قوتابخانه كان هم مهرجانه تېدا بې:

1/ دوور بېت له شوينه گشتي و پيشه سازي و بازرگاني و نهو شوينانه كاريگهري نه رينيان به سهر
پرؤسه ي په رومرده و قوتابخانه وه ده بېت، به برياري وه زارعت شوينه كه سنووردار ده كريت.

2/ بو هيچ مهبهستيكي تر به كاري به يندري تنها بو فيركردن نه بې، تنها بو نهو قوناعه ي بو ي ديارى
كراوه له نيوان داواكارى و ريگه پيدانه كه.

3/ هو له كاني خویندن و ژورره كاني تر به گویره ي پويست فراوان بې بو نه وه ي خویندكاران وانه كان
وهرگرن و چالاكيه كان نه نجام بدن.

4/ شويني پويست هه بې بو نه نجامداني چالاكيه كاني قوتابخانه و قوتابخانه گونجاو بې له گه ل
خویندنه كه.

5/ ژورره كاني خویندن و كارگيري و چالاكيه كان پاك و خاوين و رهوشه ن و نالوگوريكي هه وايي و نامرازي
ساردى و گهرمي و كارهباي هه بې.

6/ شويني ناو خواردنه وه ي پاك و خاوين و گونجاو دوور له شويني تواليث ناماده كرابې.

7/ ژماره ي پويست ده تواني هه بې به گویره ي پيوهرى تهن دروستى گونجاو بنياد نرابې به پيى توانا دوور
بې له هو له كاني خویندن.

8/ قوتابخانه پوشته كرابې به كه لوپه لى گونجاو بو به ريوه چوونى پرؤسه ي خویندن و كارگيري و
چالاكيه كان وه كورسى تهن دروست و ره حله و بو ردى سهوز يان سپى و نامراز و هو كاره كاني فيركردن.

9/ رووبه رى پويست بو يه ك خوینكار له يه ك مه تر چوار گوشه كه متر نه بې.

10/ گو ره پاني قوتابخانه گونجاو بې له گه ل ژماره ي خویندكاران، رووبه رى دوو مه تر چوار گوشه بو يه ك
خویندكار كه متر نه بېت.

به رپز د. ارسلان بايز (سهرؤكى په رله مان):

كاك عمر فه رموو.

به رپز عمر عبدالعزیز بهاو الدين:

به رپز سهرؤكى په رله مان.

المادة 21 التى تصبغ بتسلسل 15

يجب ان تتوفر فى مبنى المدرسة الخاصة الشروط التالية:

1 / ان يكون بعيدا عن الاماكن العامة والصناعية والتجارية والاماكن التى لها تأثيرات سلبية على العملية
التربوية للمدرسة يتم تحديد المكان بقرار من الوزير.

2/ لايجوز استخدامه لاي غرض اخر الا التعليم وفق مرحلة محددة لها فى طلب الاجازة.

3/ ان تكون قاعات الدرس والغرف الاخرى واسعة وفق حاجة كى يستوعب الطلبة دروسهم وان ينجزوا
نشاطاتهم.

4/ ان يكون فيه غرف واماكن ضرورية لاجراء النشاطات المدرسية وملائمة مع المرحلة الدراسية.
5/ ان تكون غرف الدرس والادارة والنشاطات نظيفة ومضيئة ويكون فيها مفرغ هواء والات التبريد والتدفئة الكهربائية.

6/ ان تهيأ اماكن شرب الماء النقى والنظيف بشكل مناسب وبعيدا عن اماكن التواليت.

7/ ان يكون هنالك عددكاف من التواليت (دورات المياه) وان تكون مبنية وفق المعايير الصحية المناسبة وان تكون بعيدة عن قاعات الدراسة قدر الامكان.

8/ ان تكون المدرسة مؤثثة بالادوات المناسبة تسير عملية الدراسة والادارة والنشاطات، مثل الكراسي الصحية والرحلات واللوح (البورد) الاخضر أو الابيض والالات ووسائل التعليم.

9/ المساحة الضرورية للتلميذ الواحد ان لا تقل عن متر مربع واحد.

10/ ان تكون ساحة المدرسة مناسبة مع عدد الطلبة، ان لا تكون اقل من ساحة (2) متر مربع للطالب الواحد.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

ليژنهى پهرورده، سوزان خان فهرموو.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

بهريزان ئەندامانى پهرلهمان، نيمه ماددهكهمان بهم شيويه دارشتوتهوه:

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

سوزان خان يهك دهقيقه كوستان خان نوقتهى نيزامى ههيه، فهرموو.

بهريز كوستان محمد:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ليره ماددهى 15 شتيكى ديكهيه، يهعنى بيرتان چوو نهوه ماددهيهكى ئيزافى بوو دهبووايه به دهنگدان

ئهگهر ئيلغا بكرى، ئيلغا بكرى، ئهگهر دهمنيتهوه، موناقهشه بكرى.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكي پهرلهمان):

له ئەسلى پرۆژهكه نيه ههر خويان نووسيويانه، سوزان خان فهرموو.

بهريز سوزان شهاب نوري:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

ماددهى 15 ئوتوماتيكيه ئيلغا بووهوه نهخرايه دهنگدانهوه، چونكه رهبت به ماددهى پيشووترى

خويهوه، كه ماددهى 14 بوو تهسويى لهسهه كرا كه ئيلغا كرايهوه، چونكه رهبت بوو پيوه يهكسهه

ئهويش ئوتوماتيكيه ئيلغا كرايهوه، نهخرايه دهنگدانهوه، چونكه بهيهكهوه رهبت بوون.

بناء المدرسة الخاصة وملحقاتها

المادة الخامسة عشر:

من اجل خلق بيئة تربوية مناسبة ولغرض منح إجازة المدارس والمعاهد الغير الحكومية يجب ان يتوفر الشروط الاتية:

1- يجب ان يكون محل المدرسة أو المعهد الغير الحكومى بعيدا عن الاماكن الصناعية و التجارية والمحلات التى تؤثر سلبا على البيئة التربوية ويحدد محلها بموافقة الوزير.

2 / لايجوز استخدام المدرسة أو المعهد غير الحكومى لاي غرض اخر غير اغراض التربية والتعليم وتستخدم للمرحلة التى اخذت الاجازة بحسبها حصرا.

3 / كل مدرسة أو معهد غير حكومى اسست لمرحلة معينة يجب ان تتوفر فيها كل السنوات القانونية لهذه المرحلة.

4 / يجب ان تتسع قاعات الدراسة والغرف الاخرى حسب الضرورة بحيث يتعلم فيها الطلبة ويمارسون نشاطهم.

5 / يجب ان تكون فيها الغرف والاماكن الضرورية لانجاز نشاطات المدرسة والملائمة لمرحلة التعليم.

6 / يجب ان تكون قاعات الدراسة والادارة والانشطة نظيفة ومنيرة ومجهزة بالساحبات والمكيفات والمدفئات.

7 / يجب تهيئة اماكن شرب المياه النظيفة بصورة مناسبة وبعيدة عن المرافق الصحية.

8 / بناء عدد مناسب من المرافق الصحية حسب المعايير الصحية بحيث تكون بعيدة ما امكن عن قاعات الدراسة.

9 / يجب ان تكون فى المدرسة الادوات المناسبة لادارة العملية التعليمية والادارية والانشطة.

10 / تكون مساحة المدرسة متناسبة مع عدد الطلبة ومرحلة الدراسة و المساحة اللازمة للطلاب الواحد تكون حسب المعايير والاسس الدولية.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكى پهرلهمان):

ليژنهى ياسايى؟ كاك عمر فهرموو.

بهريز عمر عبدالرحمن:

بهريز سهروكى پهرلهمان.

ئيمه هاوپراين لهگهلا نهو نووسينهوهى كه ليژنهى پهروهده پيشكەشى كردهوه بو ئەم ماددهيه.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكى پهرلهمان):

د.عمر فهرموو.

بهريز د.عمر نورهديني:

بهريز سهروكى پهرلهمان.

من هەر ويستم ئەوه بلّيم دووباره دامان رشتوتەوه ماددهكه، پشتيوانى دهكەين، ئەگەر پيويستيش بكات به كوردى بيخوينينهوه.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

جهنابى وهزير فهرموو.

بەرپز د.عصمت محمد خالد (وهزيرى پهرورده):

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ئەز نزانم پيويسته تەفاسيلاً قانونى دابن يان نا؟، ئەز نابينم ئەگەر گەلەكيا زەروريش بيت ئەفە دابينم ئەوئەن پيشنيارا من ئەوهيه ئەزى دابينم ئەمە زەروريه تيدابيت، ئەگەر بيميني ئەف پيشنيارا (على وزارة التربية اصدار التعليمات التسهيلية للمواصفات الاهلية بحيث تنسجم مع الاهداف المنشأة من اجلها).

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

سۆزان خان فهرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوري:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

قوتابخانه ههيه هى ئەهلى ئيجازهتان پيداوه له وهزارتهوه لهناو بازارپيک دايه، بينايهكهى كه گرتوويانه خوى بو بازارپ كراوه، هيناويانه كردوويانه و مندالى ئيمهش لهوى دهخوينى، بويه ئيمه دهمانهوى مهرجيان بهسەردابكهين، ئەگەر بينايهكيش دهگرن دهبي بينايهك بي كه موئهههله بي بو قوتابخانه نهك بازارپيک بي و دوكان بي و بين ئەمان تهكليفيان كردوو و ئەگەر جهنابى وهزير دهيهوى من له دوايى دا ناوى قوتابخانهكەشى بي دهئيم.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

ئاھهنگ خان نوقتهى نيزاميت ههيه؟ فهرموو.

بەرپز ئاھهنگ عارف:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

من لهگهڵ رهئىيى بهرپز وهزيرى تهربيهه، ئەگەر ئەو فهقهريهه بچينه تەفاسيل، دهبي شروت و عامهى مواسهفاتي به گوپرهى ستانداردى دوهلى نوقته به نوقته، حهرف به حهرف بنوسرى، كارها و پلاكى كارها و پهنجهره، رووناكى، ئەدى چهند بلند بي پلاكى كارها بو رهوزه، مهكتەبى ئەهلى، دهركاكان به دهركهى راست بكریتهوه يان كارها، ئەوهى وهزيرى تهربيهه دهئيت له سهداسهه راسته، ستانداردى عالمى ههيه بو ئەو شته، بهو ستاندارده ئەو شروتانه دادهندريت بو ههموو مهكتەبهكان، زور سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

فهرموو بهرپز د.عمر .

بەرپز د. عمر حمدامین نورەدینی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپز ئیتمەش کە موناڤەشەمان کردوو، لە ئەسلی قانونەکش هاتوو لەگەڵ وەزارەتی پەروردەش بەرپزبان نامادەبوون لە موناڤەشە کردنی یاساکە، دەزانی چوونە ناو وردیاتی تەفاسل لە قانون پەنگە باش نەبێ، بەلام لە لایەکی تریشەو بەشێکە لە چی دایە، چەند قوتابخانە ئههلی و تابهتی و ناحکومی لەم ولاتە هەن، کە ئیستا لە ژوریک بچکۆلە 50 تەلەبەتی تیدا، چەند قوتابخانە ناحکومی، پەیمانگای ناحکومی هەن کە هیچ مۆسەفاتیکیان لە بینایەدا نیه، لەبازاردان، مەرجی تەندروستیان تیدا نیه، مەرجی ساردی و گەرمیان تیدانیه، بۆیه ئەم تەفاسیلە لە راستیدا بە پێویستمان زانی بمانیتەوه، بۆ ئەوهی کە جۆریک لە ئیلزامی قانونی دروست بکری، هەم بەنێسبەت وەزارەت هەم بەنێسبەت ئەم قوتابخانانەوه، لە ئیستاوه فەرپزێ گەورەمان ههیه، بەرپزبان پەنگە سەیر نەبێ ئیتمە لە یاسادا باسی ئاودەست بکەین، زۆر گرنگە لە قانوندا باسی ئەوه بکەین کە ئەو ژوورە کە قوتابی وانەتی دەخوینیت لە رووی ساردی و گەرمیهوه گونجاو بێ، زۆر زۆر گرنگە ئیتمە بڵێین ئەو مەساحەبەتی قوتابی لە ژووردا لێی دادەنیشی، ستانداردی نیوودەولەتی و گونجاوبی، هەموو ئەوانە لە رووی مەسەلەن دابین کردنی ئاوی پاکی خواردنەوه لە قوتابخانەکاندا زۆر گرنگە ئیتمە بە قانون بیهێنین، پەنگە ئەمە وەکو تەفاسل بێتە پێشەوه، بەلام دروست کردنی بنەمایەکی قانونی و پابەند بوونی قانونی بەم مەرجانەوه، بەنێسبەت هەموو لایەکەوه لە بابی تەئکیدێ ئیجابیه، ئیتمە بە پێویستی دەزانی کە بمانیتەوه.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئیستا کێ دەیهوێ لەسەر ئەم ماددەیه قسە بکات، ناوی دەنووسین، عبدالقادر بازرگان، ئەفین عمر، عظیمە نجم الدین، ئەمیر گوگە، شلیر محمد نجیب، هاژە سلیمان، بیریقان سەرەهەنگ، سیویدیل عثمان، لقمان سلیمان، کاوه حمدامین، نەسرین جەمال، امینە زکری، ئاهەنگ عارف، سەرور عبدالرحمن، جمال طاهر، شقان احمد، قادر حسن، عبدالسلام، خلیل عثمان، ئەژاد، هاواراز، ناسک، کاک عبدالقادر فەرموو، بەلام تکایە بە موختەسەری قسە بکەن، ئەو مەوزوعە مەچنە تەفاسیلی، تەفاسیلی ناوی.

بەرپز عبدالقادر بازرگان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ دروست کردنی قوتابخانە و پەیمانگای حکومی، یەعنی دەبێ چەند جۆرە مۆسەفاتیکێ عالەمی هەبێ، ئەوانەتی کە خۆم ئاگام لێهەتی، دەبێ رووبەری هەر پۆلیک لە 16 مەتر دوجا کەمتر نەبێ، چونکە ئەگەر لەو حەجمە کەمتر بێ بۆ هەوا خراپە، فەقەرەتی دووهم، دەبێ لە پۆلی یەکەوه تاووکو پۆلی چوار دەبێ ساحەتی خاريجی ئەو قوتابخانەیه لە 200 مەتر دوجا کەمتر نەبێ....

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك عبدالقادر، ئىجازەتلىك بىر خۇت بىدە، ئىستا دوو رەئى ھەيە، رەئىيەكىيان وەزىر دەئى ئەو تەفاسىلاتانەى ناوئى، چۈنكى تەعلىمات و نىزام، ھەموو مەدرەسەكان تەعلىمات و نىزامى خۇيان ھەيە، بەلام لىژنەى پەرورەدە دەئى ئەو تەفاسىلاتانەى دەوئى، تەفاسىلاتەكانىش ئەوان نووسىويانە، كامەت پى باشە فەرموو.

بەرپىز عبدالقادر بازرگان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە پۇلى پىنچەو تەوگە پۇلى دە، دەبى ساھەى خارىجى لە 400 مەتر دووجا كەمتر نەبى، بۇ مەرحەلەى ئامادەى، دەبى لە 600 مەتر دووجا كەمتر نەبى، لە پۇلى يەكەو تەوگە پۇلى چوار دەبى ھەر قوتابخانەىك ژورى ئىدارەو كۆمپىوتەر و ژورى مامۇستەى ھەبى، لە پۇلى نۇ وە ھەتەوگە سەرى دەبى تاقىگەى فىزىيا و كىمىيا و احياءى ھەبى، ھەرودە ئەو تاقىگانەش دەبى سەقىيان لە دوو مەتر و ھەشتە سانتىم كەمتر نەبى، ھەرودە رووبەرى پەنچەرەكانىش لە 10% ى رووبەرى ژورەكە كەمتر نەبى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ئەقىن خان فەرموو.

بەرپىز ئەقىن عمر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىارە ئىمە ئەگەر حسىب بىكەين بۇ ئەوئەى بزانىن ژمارەى قوتابخانەى ئەھلىەكان، لەگەل قوتابخانەى حكومىەكان چەندە، ھەئەتە ئەبىن قوتابخانەى حكومىى زۇر زۇرتترن لەوئەى كە قوتابخانەى ئەھلى ھەيە، ئايا قوتابخانەى حكومىەكان ھەموو مەرجە تەندروستىەكانى تىايە كە ئىستا فەرز كراو، نىە، زۇر تەواو، بەلام بەپى تەعلىمات خۇ ئەبى ئەم ماسەفاتانەى كە لىرە باس كراو، ئەبى لە ھەموو قوتابخانەى ھەبى كە حكومىن، ئەو ئەگەر تەعلىمات ھەيە، بەلام سەد لەسەد جىبەجى نەبى خۇ ئەتوانن ئىستا لىرە بەيەك فەقەرە ئىمە ھەموو چارەسەر بىكەين، بلىن قوتابخانەى تايەتەيەكان بە ھەمان شىواز كە بۇ قوتابخانەى حكومىەكان دائەرىزى...، چۈنكى ئەزانىن قوتابخانەى حكومىەكان بەپى تەعلىمات ھەموو تايەتمەندىەكى سى ئەبى تىابى، ئەبى ئىمە ھەمان مەرجى كە بۇ قوتابخانەى حكومىەكان دانراون، ھەمان مەرج مەتەوئەفر بى لە قوتابخانەى ئەھلىەكان، من لەگەل ئەوئەم كە ھەموو شتىك باس بىكرى، بە تەفاسىل باس بىكرى، وەكو ئاھەنگ خان باسى كرى ھەتەوگە پىلاك باس بىكرى، جۇرى ئەرزىەكە باس بىكرى، كە تەرتان بى، ياخود فەرش بى، ھەرچ شىوئەيەك بى، ھەموو ماسەفاتىك زۇر گرنگە بۇ قوتابخانەىكان دىارى بىكرى، ئايا ئىمە ئەتوانن ھەموو ماسەفاتەكان لەم ماددەيە شوىنى بىكەينەو، ناتوانىن، بۇيە ئەبى تەعلىماتىكى خاس ھەبى بۇ ماسەفاتى قوتابخانەىكان، جا قوتابخانەى چ ئەھلى بى، چ حكومى بى، لىرە ئىمە ئامازە بە جىبەجى كرىنى ئەو تەعلىماتە بىكەين كە بۇ قوتابخانەى حكومىەكان

دانراوه بۇ شىۋازى تەصمىمى قوتابخانەكان، چ لە پرووى تەندروستى، چ لە پرووى ھەواو، چ لە شوپىنى قوتابى چەند مەترى بەرگەوئ، شىۋازى ديوارەكان بەرزى و نزمى، ھەتاوھكو جۆرى گلۆپەكان ئەبى ديارى بكرى، لە تەعلیمات بۇ ئەوھى قوتابخانانەھى كە حكومى و ئەھلى بە ھەمان شىۋاز بى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك امير فەرموو.

بەرپىز امير گۆگە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشەكى نزانم دەربارەھى قى بابەتى ل گۆرى چەندىن سائە ئەز بخۆ سەرپەرشتى پەرورەدە بى، يەئنى بابەت ب قى رەنگى نينە يى كو ئەم بىژىن وەختى سەردانا فان قوتابخانىت ئەھلى، ھەر قوتابخانەھى ئەھلى بەرى مۆلەت پيدانى ئەف شروتيت ھەى دىن بەحس كرنى، ئەفە ھەمى ليجان ھەنە دىن وان شتا بينن، پشتى ھنگى مۆلەت دىت دانى، فان تەفاسيلا چ داعى نينە بىت ئىشارە كرن، ئەسلەن چ داعى نينە، يى دوى جەنابىتە دزانى بۇ تەجديدا ئىجازى فان تىتت ھەمى دووبارە پتر ژ مانگەكى، دوو مانگا ھەتا تەجديدا ئىجازى بۇ فان مەدارسى ئەھلى دىتە كرن، لىژنە ژ تەربىي دىت، لىژنا سحى دىت، لىژنا رىقابى دىت، وان ليجانىت ھەمى سەردانى فان مەدرەسا دكەن، پشتى ھنگى ئىجازەكە ئايا تەجدید بت يان نا؟ ھەرورەسا بۇ وەرگرتنا مۆلەتى ئان كو ئان فان تەفاسيلى ھەمى بەرى ھنگى فان تەفاسيلى ھاتىنە وەرگرتن، فان تەفاسيلىت ھاتنە جىبەجى كرن، باوەرگە ئەگەر سەف ساحىبە تىدا نەبن، ئەسلەن ئەف لىژنە سەردانا مەدرەسى دكەت ناھىلىت ئىجازە تەجدید بت، دى چەوا ئىجازى ددەت، ب رەئيا من يەك دىر ئەو شروتيت موحتاجى مەدارسى حكومى بت، نەفسى وان شروتا بىنە جىبەجى كرن، بۇ قوتابخانىت ئەھلى و ھەمى كافىنە، وەك جەنابى وەزىرى ئەو دىرئىت نقيسى ناف ھەردوو دىر كافىنە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ھاژە خان فەرموو.

بەرپىز ھاژە سليمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش لەگەل لا بردنى ئەم ماددەيەم، چونكە بەراستى زۆر زۆر تەفاسيلى تىدايە، بەرپىز وەزىرى پەرورەدە زۆر بە وردى روونى كردهو، كە دەتواندرى بە رىنمايى دەربچىت، بەلام يەك شت ھەيە لىرە ئەوھى كە ئىمە ترسى ئەوھمان ھەيە، يەئنى ئەگەر ھاتو لەناو ياساگەدا نەيەت ئەو قووتە قانونىيە نى، ئىمە دەتوانىن ئەو رىنمايە لە وەزارەتى پەرورەدەش دەربچىت، ئىمە لىژنەھى پەيوەندىدارمان ھەيە بۇ ئەم مەبەستە، ئەتوانىن لە رىگەھى موتابەعە كرنى لىژنەكان بۇ وەزارەتى پەرورەدە، بتواندرىت كە موتابەعە بكات، ئەم شروتانەھى كە ھەيە جىبەجى بكرى لەو قوتابخانانە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بېرىقان خان فەرموو.

بەرپىز بېرىقان سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەو ماددەيە دوو پىرسىيارم ھەيە، دەلئىم ئايا ئەو مەرجانەي كە ئىمە دادەنئىن لەسەر ئەھلىەكان يان نا حكومىيەكان، ئايا ئەو مەرجانە لە حكومى ھەيە، نىە؟، كە دەلئىن دووربى لە شوئىنى گشتى، قوتابخانە ھەيە ھى حكومى لەتەنىشت لەھىمچىيە، ئەوانىش چونكە پارە دەدەن ئىمە مەرچيان لەسەر دادەنئىن، ئەو مەرچە دەبى لەسەر حكومى ھەبى ئەھلىش چاۋ لە حكومى بكات، ئەگەر ھاتو ئەھلىەكان ئەو مەرجانەيان تىدانەبوو، ئايا ئەوانە مەسىريان چىيە؟، دادەخرىن؟، ئەو ھەك، بەنىسبەتتى ئەو ھى ئەگەر ھاتو ماىو ھە شتە زۆر وردەكارى لەو ھەك زىاتر ھەيە دەبى لەناو ئەو ھى، ئىمە بەشىكىمان وەرگرتوو، زۆر شتى گرنگ ھەيە دەبى تىيدا بى، ھەندىك لە ماددەكان پىويست بوو ئەو ماددەيە ھەر لەناو مۆلەت بوايە، كە مۆلەت دەدەي بە يەككە لەو پىرۋزەي كە پىشكەشى دەكات ئەو شروتانەي تىدا بوايە، حازر بوايە، ئەوچا مۆلەت پىدا بوايە، ئىستا مۆلەتت دايە بە يەككە مەكتەب بكاتەو، ئەوچا شروتى بۇ دادەنئى، ئەو دەبوايە لەگەل مۆلەت بى، لە خالى دوووم، دەلئى ناكرى بۇ ھىچ مەبەستىكى تر بەكاربەئىندرىت تەنھا بۇ فىركردن، ھەر بلئىن پىويستە بەكاربەئىندرىت بۇ خوئىندن، بەلام لە ولاتانى تر ھۆلى مەكتەبەكان زۆرچار بەكاردەھىندرىت بۇ چالاكى تر بەكارھاتوو، بۇ رىگەيان لىبگرىن؟، ھەر ھەك كە دەلئىن رووبەرى پىويست بۇ خوئىندن كە لەيەك مەترى چوارگۆشە كەمتر نەبى، ئەو ئەگەرھاتو لە مۆلەت نەبوايە ھەجى مەكتەبەكەت چەندە، ئەو ھى نەدەويست، چونكە ئەگەر ئىمە ئەو بلئىن دەبى بلئىن ھەر پۆلىك 28 تەلەبە نابى زىاتر بى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

سىوھىل خان فەرموو.

بەرپىز سىوھىل عثمان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنىسبەتتى ئەو ماددەيە درىژەي نادەمى، لەگەل ئەو سياغەيەي بەرپىز وەزىرى پەروردە كردى، بەلام (مع مراعات ذوى الاحتياجات الخاصة) ى تىدا بى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك لقمان فەرموو.

بەرپىز لقمان سلیمان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەو ھەدام ئەو ماددەيە تەفاسىلەكانى بىمىنى، بەلام من داواكارم گرنگىدان بە قوتابخانە ناكومىيەكان لەسەر ھىسابى قوتابخانە گشتى و حكومىيەكان نەبن، چونكە ئەبى ئەو لەبىر نەكەين ئىستا

زەنگىكى زىندوو لەناخى كۆمەلگەمانە ھاوار ئەكات، وەكو قوتابخانە ناھكوميەكان نىن، ئەو دەنگانەش دەنگىكى زۆرن و ئەبى حىسابيان بۇ بىرى، نابى كەشىكى كۆمەلايەتى وا دروست بىرىت كە ھەزاران بە چاويكى ناھەزەو سەپىرى قوتابخانە ناھكوميەكان بىكەن، لەبەر جىاوازى كۆمەلايەتى، بۇيە پىويستە قوتابخانە ھكوميەكانىش ھەرامۇش نەكرىن، ھەموومان ئەزانىن ئىستا لە دۇخىكدان كە ھەسوديان پى نابىرىت، زۆر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
مامۇستا كاوه ھەرموو.

بەرىز كاوه محمدامين:

بەرىز سەرۆى پەرلەمان.

منىش لەگەل ئەو تەفاسلە نىم كە ھەقە بە تەعلیمات لەلايەن وەزارەتەو دەربجىت، پىشتىگىرى پى بەرىز وەزىرى پەرورەدە دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
نەسرین خان ھەرموو.

بەرىز نەسرین جمال:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشتىوانى رەئىھەكى بەرىز وەزىرى پەرورەدەو بە ئىزافەكەى سىوھىل خانەو دەكەم، چونكە بەرپاستى ئەو ئەبى تەعلیمات پى، وەزارەتى پەرورەدە خۇى داپىرئىتەو، ھەم لە ھەمان كات ئەگەر ھاتو ئەمە مایەو، پىويستى بە كۆمەلئىك تەفاسىلى تر ھەيە، لەگەل ئەو ھەش كە ئەم تەفاسىلەى دراوتى لىرە، ئەگەر مایەو پىويستە بىرگەى (3) و (4) و (5) يەك بىرىت، بىرگەى (6) و (7) ش يەك بىرىت، كۆمەلئىك تەفاسىلى تى بۇ داپىرئىن، سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
ئامىنە خان ھەرموو.

بەرىز ئامىنە زكى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىسپارەك بۇ من گەلەك جەى پىسپارىيە، ئەفە ناو پەرلەمانى كوردستانىدا گەلەك جار مە گوھ لى بىتن يا سانا چى نابت ئەو تەفاسىلە بىتە گوتن، وەك مەبەدەى زى ل پەرلەمانى كوردستانى دىتە تەنفىز كرن، ھەفالىتە ئەندام پەرلەمانىت كو ئەوئ دەرفەى ولاتى ژىايەن، ل ولاتى پىشكەفتى ژىايەن، فىت بزانن كو ئەو ياساىت كو وىرە دەركەقن، ياساىت ھەرىت ھەى، بۇ ھەر تىشتەكى ياساىت ھەرىت خوىت ھەى، مە چوويەنە ولاتى سویدى ياساى پەرورەدەى ھەجەمەكى زۆر مەزن بەردەستى ھەمى قوتابخانە ھەبوو، يەعنە بۇجى ئەم تەفاسىلئىت ياساى بىرسىن، بلەكس بلا ھەمى پەرلەمانتار ھارىكارى بىكەن كا چ خالى

دى تر، لىژنا پەرودەردى ژ بىر كرىيە بلا بىنن بىكەينە دناڧدا، بلا بقوهر بىخىن، كا چ لايەنە ئەمە ژ بىر كرى، ئەم تەفاسىلەت قانۇنى نەترسىيىن، ياسايت فەرعىيەت ھەى، بۇچى ھەر تىشەك بى رېنماى بىتە دەرىيخستىن، رېنماى ب راستى ئەم ھەمى دېرنىن ل واقى ھەرىما كوردستانى، ياسا ناھىتە جىبەجى كرن، ئەوجا چەوا رېنماى دىنە جىبەجى كرن، ژبەر ھندى ئەز دگەل ھندى دامە پەرلەمانتارىت ھىژا ھارىكارى لىژنا پەرودەردى بىكەن، كا د ج بەندەكى تر، د ج خالەكى تر پىويستە تەفاسىلەت وى بچنە ماددىدا، ھەكى خۇ بىمىنى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من لە بىدايەتەش گوتەم بۇ(10%) سەدا دە لەگەل رەئىيەكەى كاك عصمتەم چونكە بەخۇى موھەندسە جەنابى چاك دەزانى فەرق ھەيە لە مابەينى قانۇن و مواسەفاتى فەنى، ئەوھى كە ئىمە باسى ئى دەكەين دەلىين لەو قانۇنە ھەبى، ئەوھ شروت و مواسەفاتى فەنيە، بە كەيفى من و ھارىكارى يەكى دى و يەكى دى پىناوى، ئەوھ (يونس كو) يە(يونسيفە) عالەمىيە، ستاندراتى عالەمىيە، ئەو مەكتەبەى كە دادەندرىت مواسەفاتى خاسى خۇى ھەيە، لە ئەلف ھەتاوھكو يا، لە سەد ۋەرەقەى زياترە، شروت و مواسەفاتى فەنى فەرقى ھەيە لەگەل قانۇن، ئەوھى كە بەرپىز ۋەزىرى پەرودەردە دەلى لە سەدا سەد راستە، بەتەنى ئەو فەقەرەيە ھەيە، زەرورىيە بىبى، بەلام دەبى (وفق الشروط والمواصفات الفنية والدولية) زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

د.سەرودەر فەرموو.

بەرپىز د.سەرودەر عبدالرحمن:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، من لەگەل ئەو شىۋازى دارپشتنەۋەيەم كە لە لىژنەى پەرودەردە كرددوومانە، من پرسىارىك دەكەم، ئايا ھۆكار چىيە و چ رېگرىيەك ھەيە ئەم ماددەيە لىرەدەبى؟، لەبەر ئەوھى ئىمە راستە رېنمايمان ھەيە، بەلام لە بەرپىز جەنابى ۋەزىر دەپرسەم ھىوادارم ۋەلامم بداتەوھ، لە سالى 2003 ۋە قوتابخانەى ئەھلى و ناحكومى لەكوردستان دا ھەيە، ئىستا نزيكەى وا ھەست دەكەم 62 يان 65 قوتابخانە ھەيە، جەنابى ۋەزىر دەكرى پىم بلىي يەك قوتابخانانە مەرجهكانيان تەواو تىدەبى؟، تەنھا ناوى يەك قوتابخانەم پى بلىيت، لەبەر ئەوھى ئەمەى لەبەر دەستەم راپۇرتىكى ۋەزارتە خۇى نووسىويەتى، ۋەزارت نووسىويەتى سەرجم قوتابخانەكانى ھەئسەنگاندوۋ، يەك دانە لە قوتابخانەكان مەرجهكانيان تىدانىيە، مەرجهكانيان تەواو نىيە ئەوجا زۇر و كەم، بۇيە ئەوھى ئىمە تىبىنى دەكەين زۇر پىويستە ئەلىرەدا ئەو ماددەيە ھەبى، ئەو خالانەش دەستنىشان بكرى، ناكرى ناوى (W.C) بىت لە ياسادا؟، بەلى

زۆر گرنگە، بەرپىزان قوتابخانەى حكومى ھەبوو ھەبوو چووینەتە ناوى بە 400 خویندكار، بە 400 قوتابىھو ھەك (W.C) يان ھەبوو، كە پىموايە بە ھەفتەيەك سەرى ناگاتە سەر، قوتابخانە بەم جۆرە بى چۆن دەكرى؟، بۆيە بەگرنگمان زانىو ھەريەككە لەو خالانەى كەوا دەست نیشان كراون لىرە، پىمان وايە ھەر لە مەسەلەى شوينى بىناكەو، لە گۆرەپانەو، لە پىداويستىەكانى ترەو، زۆر زەرور بوو ھەبى، خالىكى تر بەرپىزان، من پرسىارىكم كرد، دوينيش پرسىارىكم كرد لە وەزىر، پىم خۆشە ئەمرو وەلامم بداتەو، دوينيش وەلامى نەداينەو، ئەمە پەيوەندىدارە بە بىناى قوتابخانەكانەو، ئىستا لەو 60 قوتابخانە 18 يان لە بىنايەى حكومى دان، بۆچى چۆل ناكرىن؟، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، من دەكرى لىرەدا سەرنجكە ئاراستەى سەرۆكايەتى پەرلەمانيش بكەين، ئىمە دوو سائە پىرۆزە برىارىكممان پىشكەش بە سەرۆكايەتى پەرلەمان كەردو، بۆچى چۆل كەردنى بىنايەى حكومى كارى لەسەر نەكراو؟، راپۆرتى لەسەر نووسراو، نەخراوتە بەرنامەى كارەو، نووسراومان ئاراستەى ئەنجومەنى وەزىران كەردو، نووسراومان ئاراستەى بەرپىز سەرۆكى حكومەتىش كەردو، وەلامان نەدراوتەو لەسەر ئەمە، كە ئەمەش بەشكە لەوئى ئىمە قوتابخانەمان نىە بۆ قوتابخانە حكومىەكان، بىنامان نىە، بىناكانمان خراپن، كەچى بىناكانى ترمان وەكو غەنىمە بەخشىتەو بە قوتابخانە ئەھلىەكان، كە پىويستە بۆخۆيان بىنا دروست بكەن، ماددەيەكى پىموايى ئەگەر تووشى ھەلە نەبم، پرسىارىك لە بەرپىز لىژنەى ياساى و لىژنەى پەرودە بەكەم لەسەر ئەو، لە ماددەى ھەوتدا وا ھەست دەكەم دوينى كە گفتوگۆمان لەسەرى كرد، قسەيەكى وابوو كە تەئجىلى بكەين و دواى بخەين بۆ ئەو ماددەيە، كە باس لە گواستەنەوئى قوتابخانەكان دەكات، ئايا دامان نا يان گواستمانەو ئىرە؟، چونكە ئەمە شوينەتى، بۆئەوئى بىرمان نەچىتەو، سوپاستان دەكەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جمال فەرموو.

بەرپىز جمال طاھر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بىين سەيرى ئەم ياسايە لە بىدايەتى بكەين، تاوەكو ئىستا ئەبىنين زۆر تەفاسىلى تىايە، زۆر تىكرارى تىايە، لەبەر ئەو ئەبىنين ھەر ماددە بۆ ماددە ئىلغا دەكرىتەو، يان دەمج دەكرىت، ئەو كىشە چىە؟، كىشەى تەفاسىلە، ئەگەر بىين باسى مەبانى بكەين، مەبانى مەدارس و مەعاھد، ھەر مەدرەسەيەك و مەعاھدىك تايبەتمەندى خۆى ھەيە، پىويست ناكات برۆينە ناو ئەو تەفاسىلەو، چونكە زۆر شتى تر ماو لىرە باسى بكەين، بۆيە من پىشنيار دەكەم وپشتىوانى راي جەنابى وەزىر دەكەم، دوو دىرم نووسىو بۆ لىژنەكە، ماددەى (16) يان (17) چەند دەكات (يجب ان يراعى في بناء المدارس والمعاهد غير الحكومية و مبانيها المعايير والمبادئ التي من شأنها خدمة العملية التربوية والتعليمية بكفاءة وفاعلية) ئىتر ئەو ھەموو دەكرىتەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شقان فەرموو.

بەرپز شقان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منیش ھاویرام لەگەڵ رهنی جەنابی وەزیر هەقیقەتەن، ئەگەرچی ئەم نوقتاتانە زۆر نین، بەلام لەیاسادا من بە پۆیست نازانم لە یاسادابیی، چونکە بینایە یەک لە شەرتەکانی ئیجازە پێدانە، بەس تەفاسیلی ئەو لە حالەتیکی ترە، دەبێ لە یاسادا ئاماژەى پێ نەکریت، من ھاویرام لەگەڵ بۆچوونەکەى جەنابی وەزیر، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

شلیب خان فەرموو.

بەرپز شلیب محمد نجیب:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من ئەلێم بە دوو برپگە ئەگەر بەرپزان لەهەردوو لیژنە پێیان باش بێ، بەم شیوێهە دابریژریتەو (یجب ان تكون بنایة المدرسة مطابقة للشروط والمواصفات الفنية المتبعة في بناء المدارس النموذجية الحكومية و ان لاتقل عنها) یەعنى هیچ نەبێ لەووە کەمتر نەبێ، دووهم (بما ان فتح مدارس غير حكومية عند منحها اجازة من قبل الوزارة تكون بالتنسيق مع هيئة الاستثمار فيجب ان يكون لها حق منح قطعة ارض من قبل الهيئة ويكون ايصال الخدمات من الكهرباء والماء تبليط الشارع قانون الاستثمار على نفقة الحكومة) یەعنى باسى ئاو کراو، ئەمانە بەپێی قانونی ئیستیسمار ئەو تەعلیمی خاسە یەکیکە لە بەندەکانی، لەسەر حکومەتە، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو گفتوگۆیەى کە کرا، من دەقیکم ئامادە کردوو لەسەر تێبینیەکانی خوشک و برایان، مەبەدەئەکەش بۆچوونی جەنابی وەزیر ئەیخوینمەووە ئیستا، ئێمە راستە هەندێجار پۆیستی بە تەفاسیلە، بەلام یاسا دانان وەکو کاردانەووە لە بوونی دیاردەیهکی نیگەتیف، چارەسەر ناکرێ بەدەرکردنی یاسایەکی تازە، بزەبەت منیش وەکو ئەم خوشک و برایانە چەند نموونە هەیه، کە فیعلەن ئیستا کە وەزەکە وەکو کاک سەرورە یان برادەرانى لیژنەى پەرورە دەیان کرد، مەنساتە پۆیستە هەئۆیست وەرگرین، هەئۆیستەکە چەند هەنگاومان دەخەیتە بەرچا و دەبێ بیکەین، یەک، دەبێ ماددەیه کمان هەبێ کە ناچار یان بکات مەدرەسەکان بەو شیوێهە نەبێ کە ئیستا هەیه، بۆیه ئەو ماددەیه زەروریە، دوو، بەراستی ئەتوانین ئێمە لە یاسا شتییک بکەین، ستانداردەکە دابنێین، پاشان ئیشی ئێمەیه وەکو پەرلەمانتار، بەدواداچوون بکەین، ئایا ئەو یاسایە

جیبەجی گراوه یان نا، کیشە ی رینمایان هەیه لە کوردستان، ئەوێش ئەزانین هەریەکەمان تەعامول لەگەڵ
وەزارەتیک ئەوە ئەزانین، هەندێجار ئەسلەن رینمایەکان تۆزیک دەرچوون لە یاسا، ئیشی ئیمەیه،
ئیمە بەو و اجبمانە یەعنی نابێ بلیین ئیمە یاسایەکمان دەرکردوو، دەبێ بەدواداچوون بکەین و نەهێلین
ئەو دیاردە سلبیانە ئەو بن، بۆیە من ئەو پیشنیاره دەکەم، وینەکەشم ناردوو، چەند هەڵە زامانەوانی
تێدایە، ئەوەی ئەخوینمەوێ دروست تر، پێویستە ماددەکە ئەو نەسە ئەل (پێویستە بەلەخانە ی
قوتابخانە و پەیمانگای ناھکومیەکان بەپێی مەرجەکانی دروست کردنی بەلەخانە ی قوتابخانەکان بن، کە
لەلایەن وەزارەتەو پەپرەو دەرکرت، بەپێی پەپرەو جیھانیەکان بێت) تەسەر دەکەم ئەو هەمووی
ئەگریتەو، کە مەدرستی حکومی ئەکرین ئەو تەفاسیلە هەمووی تێدایە و ابزانم، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان پایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک قادر حسن فەرموو.

بەرپز قادر حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بە تەسەرۆی من قوتی یاسا و حکمەتی یاسا لە جیبەجی کردن دایە، لەگەڵ ئەو هەموو تەفاسیلە نیم،
ئەگەر موتابەعە نەبێ هەمووش بە یاسا دابەزی جیبەجی نابێ، بەلام ئەگەر موتابەعە ی بەردەوام هەبێ
بە تەعلیماتیش بێ جیبەجی دەبێ، بۆیە من لە بەینی هەردوکیان تەئیدی پیشنیاری جەنابی وەزیر
دەکەم، هەم بەشیوێیە یاساییەو هەم بەشیوێیەکی کورت و موختەسەری ئاماژە ی پیکراوە، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان پایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک نەزاد فەرموو.

بەرپز نەزاد عزیز سورمی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

هەندیک لە ھاوکارانم باسیان لە قوتابخانە حکومیەکان کرد، راستە قوتابخانە حکومیەکان هەندیکیان کەم
و کورپان تێدایە، بەلام ئەو مانای ئەوێیە ئیمە لەو قوتابخانە ئەهلانە هەر بەپێی ئەو برۆین، من
پیموایە ئەو نوقتاتانە بمینن، لەبەر ئەوەی کەوا قوتی قانونی هەبێ، لەبەر ئەوەی تەجرووبەمان هەیه کە
تاوەکو ئیستا تەعلیمات دراوە جیبەجی نەکراوە، لەبەر ئەوە من لەگەڵ لیژنە ی پەرودەدام، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان پایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک خلیل فەرموو.

بەرپز خلیل عثمان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی من کرا، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان پایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

خوشكى زور بەرپز ھاوپاز خان.

بەرپز ھاوپاز احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە بەراستی لەوانەيە بلييم خۆم لەگەڵ ئەو ھەموو تەفاسیلەدا نيم لەناو ياسا بى، بەلام لەگاتیدا بەراستی ئيمە دەبينين ئەو مەرجانەى كە بۆ قوتابخانەى ئەھليەكان دانراوە، بەھيچ شيوھيەك پەچاوا ناکرئ لە قوتابخانە حكومىيەكان، ئايا ئەو مەرجانەش ھەيە بۆ قوتابخانە حكومىيەكان؟، ئايا پيويست نيه، زەرور نيه ھەر مندائى ئيمە لەو قوتابخانانە نيه كە ئەو مەرجانەش لەويدابى؟، بۆچى بەراستی قوتابخانە حكومىيەكان بەشيوھيەكى سەقەت دادەندرين، ھەر ئەو پوژە بوو لەپيش پەرلەمان خوپيشاندانئىك كرا، داوايان دەکرد مندائى بەرپرسان و پەرلەمانتاران نەچنە قوتابخانە ئەھليەكان و نەچنە نەخوشخانە ئەھليەكان، بەراستی ئەمە ھەقىقەتئىكە ئيمە كەرتى گشتى پەكمان خستوو، بى متمانەمان كرددوو، مەرجيكي زورمان داناو، من لەگەڵ ئەو دەدام لەوھش زياتر مەرج ھەبى، بەلام بەراستی ئيستا باسى ئەو دەكرئت، خالى يەكەم باس لەو دەكرا لە شويىنى پيشەسازى و بازرگانى نزيك نەبى، قوتابخانە لەھەولير ھەيە لەسەر شەقامە، دەرگاگەى كەوتوتە سەر شەقام، ھەتاوھكو ئيستا لە ھەولير باسى ئەو حاديسانە بكەى ئەو قوتابخانانەى كە مندائەكانيان بەر رووداوى ھاتوچۆ كەوتوون، بوونە قوربانى ھاتوچۆ، دەبى ئايا قوتابخانەى حكومى دەرگاگەى لەسەر شەقام بى؟، بۆچى بەراستی پيويستە بەوھە دابچينەو، گرنگە بەراستی قسەى ئى بكەين، من لەگەڵ ئەو دەدام كە تەفاسيل نەبى، بەلام بەراستی كاتئىك كە شتئىك بە رينمايى دادندرين و جيبەجى ناکرئ، لەبەر ئەوھى ياسا قوھتەكەى زياترە، من پيم باشە وەكو ياسا ھەبى ليرەدا، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەرپز ناسك توفيق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من ئەلييم پاساوى جيبەجى نەکردنى رينمايى نابيتە ھۆكارى ئەوھى كە كواليتى ياساكانمان لە ئاستى پيويست نەبى، مەفروزە ياسا مەتن بى، ئەوھى كە رينمايى جيبەجى ناکرئ، عەيبئىكى گەورەيە وەكو چۆن ياسا جيبەجى ناکرئ، ئەگەر بيتو وەزارەتئىك رينمايىيەكەى جيبەجى نەكرا، عقوبەو سزا بەدات، ئەتوانئى مۆلەت وەرگريتەوھ، ئەتوانئى ئەنواع شت بكات، چەن ياسا ھەيە جيبەجى ناکرئ، موتابەعەشمان كرددوو، بەلام چى كراوھ دواى ئەوھ؟، لەبەر ئەوھى ناکرئ لەباتى ئيمە حەل قەزىيەك بكەين، شويئىكى ترمان ئيش ئەكات، ئيمە دەست بينين شتئىكى تر خەسار بكەين، ناکرئ كواليتى ياساكانمان ناشيرين بكەين، لەبەر ئەوھى رينمايى جيبەجى ناکرئ، من ئەزانم ليژنەى پەروەردە بۆ چوونەتە ئەو تەفاسيلە؟، لەبەر ئەوھى بە فيعلى ئەم كەم و كورتیانە ھەيە، ئەلى بەشكو بە ياسا ئيلزامى بكەم، بەس ئەگەر ئايا بەرينمايى ئەگەر

ئەم خەلگە فېرى ئەو نەبى رېنماي جېبەجى بىكات، ياسا جېبەجى ئەكات؟، لەبەر ئەو بەراستى من لەگەل ئەو دەدانىم، شىۋازى مەتنى ياساكانمان واى لى بىت بىتە جىگە نەزەر، كاتى موراجەعەو موتابەعەي ياساكان، دەرچوونى كوالىتى ياساكانمان ئەكرىت، بوترى ياساكانيان زۆر دوورو درىژە، عادەتەن لە تەفاسىلىش كەم و كورتى دروست ئەبى، چونكە ئىستا وەكو ئەو خوشك و برا بەرپزانە ئىشارەتەن پىيدا، ئەگەر بىتو سەيرى ئەو تەفاسىلە بىكەين، ئەبى يەك دونيا وردەكارى تر ھەيە بىنوسىن، لەبەر ئەو بەراستى من لەگەل ئەو نەسەدام، بە زىادەكەي سىوھىل خانەو، ئەو نەسەي كە وەزىر دايرپىشت، لەگەل ئەو زىادەيەي كە سىوھىل خان خستىە سەرى، ئەو كىفایەتە، بەلام بەراستى ئەبى موراجەعەيەكى ھەقىقى جېبەجى نەكردنى ياسا رېنمايەكان بىكرىتەو لەم كوردستانە، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

عظيمة خان فەرموو.

عظيمة نجم الدين:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

دىارە لىژنەي پەرورەدەو خويندىنى بالاً بۇيە گەيشتونەتە ئەو قەناعەتە كە ئىمە ئەم رېنمايەنە لە چوارچىۋەي ياسايەكدا جىگاي بۇ بىكەينەو، لەبەر ئەو ھى واقىعەك لەبەرچاومانە رېنمايە ھەبوو، مەرجى ھەبوو بۇ كوردنەو قوتابخانەي تايبەت جى بەجى نەكراو، ئەو قسانەي كە دىكتور سەرورە كرى ھەمووى راستە، لە قوتابخانەكانى كەرتى تايبەت ئىستا ھىچ ئەو مەرجانە نىيە كە مۇلەتەن پى دراوہ بەردەوامىش لە خويندىن، بۇيە ئىمە ناچار بووين لەم چەند خالەدا رېنمايەكان قوتەتتىكى قانونى ھەبىت و بتوانرىت لەناو قانونەكە جىگاي بۇ بىكەينەو، چونكە تەجروبوەمان لەگەل ياساكان و رېنمايەكانى وەزارتەكانى تردا ھەيە، بۇيە ئىمە ئەم رېنمايەنە بە پىويست دەزانين لە ناو ئەم ياسايە جىيى بۇ بىكرىتەو بەمىننىتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۇستا فەرمان فەرموو.

بەرپز فرمان عزالدين محمود:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا پشتىگىرى لە قسەكانى ھاوکارانم دەكەم لە لىژنەي پەرورەدەو راپۇرتەكەي خۇمان، بەراستى ئەگەر سەرنج بدەينە ئەوانەي كە ناومان لىناو قوتابخانەي ئەھلى، باخچەي ساوايان وەربگرين چەند سەد مەترىيەك تابلۇيەكى ھەلۋاسىوۋو باخچەي ساوايانە ھەموو مندالەكانمان شىت بوون لە سەد مەترى، لىرە كە تەفاسىلى دراوتى بەراستى ھەموو ئەم كەللىنەي پى كىرۋتەو كە ئىستا قوتابخانە ئەھلىەكان بە دەستىەو دەنالىنن، بەراستى زۆر گرنگە ئەم ماددەيە وەكو خۇي بەمىننىتەو ئىزافەكارى بۇ بىكرىت و رىك و پىكتىر بىكرىت، بەلام وەكو خۇي بەمىننىتەو.

خالى ترمان ھەيە، بەپراستی ئىمە سەردانى ولاتى سويدمان کرد، سەرەتا پرسىارمان کرد، پرسىارمان لە ياساى خويندنى ئەوان کرد، ياساى خويندنهکەيان لە دوو بەرگدا لە (400) لاپەرە پیکھاتوو بە فونتی ھەشت نووسراوتەو، وەکو ئىمە بە لاپەرەيەك نووسراوتەو فونتی (14 و 16) يە ئىنجا پیمان رەوان نابیت، باشە ئىمە بۆ لە تەفاسیلی ياسا بترسىين، کە ھەموو لایەکان تەغتیەى ھەموو لایەنەکانى پرۆسەى قوتابخانە ئەھلیەکانمان بۆ دەکات.

خالىکی ترمان ھەيە، بەپراستی زۆربەى زۆرى قوتابخانەکان ئىستا ناويان لىناو قوتابخانەى ئەھلى و تابلویان بۆ ھەلۆاسیو وەکو زیندان وایە، جگە لە سەد مەتریەکان ھىچ بەلایەك، بەلام وەکو زیندان وایە، بەپراستی ئەو تەفاسیلەى کە لىرە دراوتى توانیویەتى چارەسەرى ئەم ھەموو گرتە بکات، کە ئىستا خويندنگان بەگشتى، ھەر وەھا خويندنگا تايبەتەکان بە دەستیو دەنالىين، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان.

لەبەر ئەو ھى واقیعیك ھەيە، نەك وەکو رەد فیعل، بەلكو وەك چارەسەرىك بۆ ئەو واقیعه، بۆ ئەو زاھیرەى کە ھەيە مەفرۆزە تۆ بىیت بە ياسا چارەسەرى بکەیت.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان، بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، کاتیک کە دایک و باوک پى باش بىت مندالەکەى بنىریتە خويندنگەيەكى ئەھلى، پارە دەدات بەرامبەر ئەو خەدەماتەى کە ئەوان پىشکەشى دەکەن، لە زىمنى خەدەماتەکە شوینى بىنايەکەو پۆلەکەو رحلەکەو تەختەکەى کە بەکارى دەھىنیت و داتاشۆيەکان، ئەو پارەيەى کە ئەو قوتابخانەيە وەرىدەگریت دەبىت تەوفىرى ئەو شتانە بکات، بەلام لىرە حالەتيك دروست بوو قوتابخانەکە پارەکە وەردەگریت، بەلام خەدەماتەکە پىشکەش ناکات، بۆيە ئىمە دەمانەويت بەو تەفسیلە چارەسەرى بکەين، بەلى، جارىکی تریش دەيلیمەو بەرپز جەنابى وەزىرى پەرورەدە قوتابخانەى ئەھلى ھەيە لە بىنايەکە کە بازارە، بۆ بازار دروست کراو، شروتى قوتابخانەى ئەھلى تىدا نيیە، نەك شروتى قوتابخانەى ئەھلى تىدا نيیە، ئەسلەن بىناى قوتابخانە نيیە، بازارە، ناوہکەى کراوہيە، دوکانەکان وا لە دەوریەتى بە وەرەقە شوینى ئىدارەکەو کافتىریایەکەيان ئیعلانى قوتابخانەکەيان داپۆشيوو، لە ھەندیک شوینى تریش ھەيە بىنا فەرز کراو کاتیک کە ئىجازە وەرگىراو بۆ ئەو قوتابخانەيە بىنايەكى تايبەتى بەسەردا فەرز کراو، کە شروتى تيا نيیە، من 100% پشتگىرى قسەکانى ھاوکارم کاک فەرمان دەکەم قوتابخانە تايبەتەکان لە ولاتيکی وەکو سويد ياساکەيان لە (400) لاپەرە پیکھاتوو، ئەو (400) لاپەرە بە فونتی ھەشتە، تەنانەت باسى توالیت دەکات بەرزىەکەى، دەست شۆر بەرزىەکەى، چونکە قوتابخانە ھەيە مندالى زۆر بچووک تياى دەخوينن دەست شۆرىکیان تيا دانەو بە

مرۆفی گەورە، که من پاره دەدەم دەبیت بە موقابیلی ئەو پاره دانە خەدەمات وەرگرم، تەفاسیل زەرورییە من پشتگیری لە مانەوای دەکەم و زۆر سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

پرسیاریک لە سۆزان خان دەکەم، پرسیاریک لە هەمووتان دەکەم، ئەمە وابزانم (20) لاپەرەییە ئیمە لە کەبەووە خەریکین، ئەی ئەگەر (400) لاپەرە بیت، دەبیت بە چەند ساڵ تەواوی بکەین؟ فەرموو.

بەرپێز سۆزان شهاب نوری:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە وەفدی لیژنەى پەروردەو خویندنی بالآ لە ولاتی سوید ئامادەى دەنگدانى یاسایەك بووین لە (37) دەقیقەدا بیست یاسایان دەنگ لەسەردا، زۆر سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئیستا بەرپێز جیگری سەرۆکی پەرلەمان هەندیک تیبینی هەیه با بفرمویت.

بەرپێز حسن محمد سورە / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە پێشتر قوتابخانەکان بە شروتيك کراوەتەووە که چەند شروتيكى موحەدەد بوو، ئیستا قوتابخانە لە عەلەم بە نيزامیك دەكریتەووە که پێى دەگوتریت نيزامى ئيعتيماد، واتا (ئەركيتيشن)، ئەو نيزامى ئيعتيمادە بریتیه لە كۆمەلتيك ستانداردى عەلەمى، لە كۆمەلتيك ستانداردى عەلەمى وەرگراو، ستانداردى عەلەمى سابت نيه لە دنیادا، ئەمريکا ستانداردى خۆى هەيه، ئەوروپا ستانداردى خۆى هەيه، هەر ولاتيکيش ستاندارديكى تايبهتى خۆى هەيه، که لەو ستانداردە عەلەميه وەرگرتوووە دەيگونجينييت لەگەڵ خۆى، بۆيه پێى دەگوتریت ستانداردى مەحەلى، يەعنى لە ستانداردە عەلەميه که ستاندارديكى مەحەلى دروست دەبیت، ئەمە شروتي موحەدەد نيه، وەکو سۆزان خان باسى کرد بریتيه لە هەزاران نوقات، هەزاران خال بۆ ئەووى تۆ قوتابخانەيهك، يان نەخۆشخانەيهك، يان شتيك بکەيتەووە، ئەووە نيزاميهك، نيزاميهكى ئيعتيمادى خاصە، بۆيه تەنها بە چوار خال، يان بە دە خال ئيمە رزگارمان نابيت لەو، ئەوانهى سۆزان خان ليرە زيکرى کردوون، يان ليژنەى پەروردە باسى دەکات حەقى خۆيهتى و لە جيى خۆيهتى هەمووى هەبیت، بەلام تەنها خۆمان ناتوانين بەم دە خالە رزگار بکەين لە شروتي دروست کردنى قوتابخانەيهك، بۆيه من لەگەڵ ئەووەم که تەنها بە دوو ديىر، سى ديىر ئيمە وەزارەت موکەلەف بکەين که نيزاميهكى ئيعتيماد لە هەريىمى کوردستان دابنيين وەکو ئەووى که کاک عبدالسلام داينا، وەکو ئەووى که کاک جەمال داينا، ئيتىر خۆيان لە ئيستاوە خەريک بن نيزاميهكى ئيعتيمادى بۆ قوتابخانەکان دابنيين و، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، من پېموايه صياغەيەكى موشتەرەكيان كىردوو، با ئەو صياغە موشتەرەكىە بخویننەو،
فەرموون.

بەرپىز د.عمر حمدامين خدر(نورەدینی):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دەمەوئت سەرەتا ئەو بەلیم كە ئەم دەرشتە تازەيە دەخویننەو، بەلام ئەم دەرشتە تازەيە تەعبیر لە
راي يەكگرتووی لیژنەى پەرورەدە ناكات، چونكە لەمەو ئەستارەى تر هەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەگەر وایە دوو رەئى هەيە، رەئى لیژنەى قانونى و وەزیر بخویننەو كە دوورترە لە رەئى ئیو، دوایی
رەئى خۆتان بخویننەو، ئەگەر مۆتەفیع نین وای لی بكەن.

بەرپىز د.عمر حمدامين خدر(نورەدینی):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم دەرشتەيە لە بەدیلى ئەوێ كە لە راپۆرتى لیژنەى پەرورەدەدا هاتوو بەم شیوێە صياغە كراو:
پېویستە لە تەلاری قوتابخانەو پەیمانگا ناکومیەکاندا ئەو مەرج و پېوێەرە هونەرى و زانستى و
پەرورەدیى و تەندروستیانە هەبن، كە پېویستن و لەلایەن وەزارتەو بۆیان دیارى دەكرێت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئێستا دەپخەمە دەنگدانەو، كى لەگەڵدایە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەڵدا نییە دەستى بەرز
بكاتەو؟ (13) كەس لەگەڵدا نییە، زۆر سوپاس، كەواتە بە زۆرینەى دەنگ پەسند كرا، كەواتە ئەم
ماددەيە رویشت، فەرموو.

بەرپىز د.سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمە روژانە پرسىار ئاراستەى سەرۆكایەتى و جەنابى وەزیر دەكەین، بەلام هیچ وەلامیک وەرنەگراین و
زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپىز د.عصمت محمد خالد / وەزیرى پەرورەدە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، بەراستى ژى دیهى من جواب نەدا، چونكە مەجال نەبوو، كو دبیژم نەفیا جواب بەدم، سى
خال ئەز حەز دكەم روون بكەمەفە، ئەوێ چوو بۆ تەصووت، یا دوئ قالا كرنا ئان ئیخلا ئافاییت وەزارەتا
پەرورەدی، مانگا هەشت وەكى من دەست بە كاری كریا، فە بۆ پیزانین هاتن كە مەاملەتە هەى بۆ ئیخلا

بينا بهرى فى گا فى تەمام نەبوويە، سوبەى رۆژى ھەتا لىژنا پەروردىش داخاز كر، ئەز محافەزا، پارىژگا من داخواز كر جەردەكا دوماھى بگەم، بەتايبەتى وەزارەتى پەروردى ھەلگرتنا داگرتنا چ موستەلەح لەسر لایەكى دى با، تەبەعن ئىختىلافەك ما ھەبوو لە عەدەدى نافدا پىزانىنى مەزنا بۆمان ھاتن دوماھى بەرى بىست رۆژەكا ئاخىر جەردا بۆمن ھاتىفە، من دەستيان پى كرىە بە معامەلاتىت ئىخلا رىگا مەحكەمە، چونكە كىشا لە ھەميا مەزنتر ئەو ئافايى موسەجل نىنە بە نافى وەزارەتا پەروردى زۆربەى وان، يەعن زۆربەى بينايەتا نەك موسەجل نىنە بە نافى پەروردى، ئان ئىدارا مەحەليا، يان ئەرزى بەلەدىيە، بينايەت ويە، من چ رى ئەما ئىلا داوا ژ ئىديعا عام دگەم يارمەتى من بدن بۆ ئىخلا، ئەز خۆشچالى دىبىژم ئەوھل دەعوا مە بە رىفا بەرى ئەز ھىقىدارم پەرلەمانى و ئەندامى پەرلەمانى داواى من پىشتا من بگرى، ئەفە پىزانىن كە ئىجرائات نەكرىنە، من ئىت كرىنەو دا بىژى سوبەى بدەمە دەستى كە چوئىتا ئىديعاى عام، يا چوئىتا وەزارەتا عەدلى، ھەندە لى پىچىنەو كرىە مانگا ھەشت ھەتا نوکە ئەز ھىندە ئىش بگەم، ئەفە يەك.

دەربارەى گلەيى سەر بينايە خوئىندنگا، يان قوتابخانە حوكمەتى، ئەز تەئىد دگەم ئاخافتى وان گوت و پتر، ئافايىت خوئىندنگا نفا گەرەكى قەرەبالغا شروتى صحى تىدا نىنە، كەفنن، كەمن، ھەمى تىشتى تىدايە، ئەز داوا دگەم ژى پەرلەمانى ميزانیا 2013 بىتە تەرخان كرن ھىند پارە بۆمە تەرخان كەنەفە بۆ سالاكە دى ئەفە نەمىنىت، نە پازدە سەدىش لە ميزانىە مە بېرن و پاشى بىژت مەرافق دەرا درتىنە، جارەكا دى ئەز بە نافى وەزارەتا پەروردى داوا دگەم ل پەرلەمانى بەرچاڤ بگرنەفە لە 2013 ھىند ميزانىە بچەنە بەر دەستى مە دا ئەم كەمو كورىانەو ئاخافتى وان گوتى (400) قوتابى مەرافىقىيان نىنە، بينايە كەفنن، سبغیان خراپە، ھەمى راستە، ئەز تەئىد دگەم ئەو ژى دگەل مە چارەسەر دگەين، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خۆى دكتور سەرورەر رىگاماندا وەلامىش دايتەو، بەلام ئىمە وەزىرمان بانگ نەکردوو بۆ ئىستىجواب، وەزىرمان بانگ نەکردوو وەلامى پەرلەمانتارەكان بداتەو، وەزىر بانگ كراو بۆ موناڤەشە كردنى ئەم پرۆژە ياسايە، سەرۆكايەتى پر بەدل جەزنى قوربانتان لى پىرۆزبايى دەكات، ئومىد دەكەين عوتلەيەكى خۆش بەسەر بىەن، دانىشتى ئەمپۆمان كۆتايى پى دەھىنين، فەرموو كاك سەرھەنگ.

بەرپىز سەرھەنگ فرج محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

يەك مەوزوع ھەيە ھەز دەكەم لىرە نامازەى پى بدەم، بۆ ئەوھى خەلكى كوردستان بە ھەلە لە شتەكان تى نەگەن، وەزىرە بەرپىزەكان لە زۆر مونسابە ئەو قسانە دووبارە دەكەنەو دەلین ئىمە داواكارىن لە پەرلەمان كە بودجە ھات حصەى وەزارتەكەى ئىمە زياد بكات، نازانم ئەو بەرپىزانە ناگايان لەو نىيە كە

حصەى ھەموو وەزارەتەکان لە ئىستىسمارى لە تەشغىلى وەزارەتى پلاندانان دايدەنىت، سەرۆکاپەتى
حکومەت دايدەنىت، ئەو چ رەبتيكى بە پەرلەمانەو ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەھەر حال پيرۆزباييتان لى دەگەين، دانىشتنى ئەمرۆمان کۆتايى پى دەھينين، تا دواى
جەژنى قوربان خۆمان ئاگادارتان دەگەينەو، ھەربژين سەرکەوتوو بن.

د. ارسلان بايز اسماعيل
سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عىراق

د.حسن محمد سوره
جىگرى سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عىراق

فرست احمد عبدالله
سكرتيرى پەرلەمانى
كوردستان – عىراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پروتوكولى دانىشتىنى ژمارە (16)

سى شەممە رېكەوتى 2012\11\6

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (16)

سى شەممە رېكەوتى 2012/11/6

كاتژمىر (11) ى پېش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە رېكەوتى 2012/11/6 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى د.ارسلان بايز اسماعيل سەرۆكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د. حسن محمد سوره جىگىرى سەرۆك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان. دانىشتنى ژماره (16) ى خولى سىيەم، سالى (2012) ى خۆى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخۆى ژماره (1) ى هەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق. دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتنى ژماره (16) ى خولى سىيەمى هەلبژاردن له كات (11) ى پېش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە رېكەوتى 2012/11/6 دا بەم شىوهديه بىت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو و گفتوگو كوردنى پيشنيازي ياساي رېكخستنى قوتابخانه ئەهلى و تايبەتەكان له هەريمى كوردستان.

بەرپىز د. ارسلان بايز/سەرۆكى پەرلەمان:
بەناوى خواى گەورەو مېهرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنى ئەمپۆمان دەست پى دەكەين، پەرلەمانى كوردستان خولى سىيەمى هەلبژاردن، سالى چوارەم، خولى گریدانى يەكەم، ژماره (16) دانىشتن 2012/11/6، بەرنامەى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه يەكى مادده 20 له پەپرەوى ناوخۆى ژماره يەكى هەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان-عىراق دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى دا بەرنامەى كارى دانىشتنى ژماره 16 ى ناسايى خولى سىيەمى هەلبژاردن له كات 11 ى پېش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە له رېكەوتى 2012/11/6 بەم شىوهديه بى:

بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو و گفتوگو كوردنى پيشنيازي ياساي رېكخستنى قوتابخانه ئەهلى و تايبەتەكان له هەريمى كوردستان.

ئىستاش بەرپىز جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان ناوى ئەو ئەندامە بەرپزانە ئەخوينىتەوه كە مۆلەت بوون يا ئامادە نەبوون، با بفرەموى.

بەرپىز حسن محمد سوره-جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ناوى ئەو ئەندامانەى لە دانیشتنى ژمارە 15 ى ئاسایی لە 10/22 مۆلەت پیدراون یان ئامادە نەبوون.

1- احمد سلیمان-مۆلەت

2- اسماعیل محمود عبدالله-مۆلەت

3- برهان رشید-مۆلەت

4- پەروین عبدالرحمن-مۆلەت

5- پەیمان عزالدین-مۆلەت

6- تارا تحسین-مۆلەت

7- حمدیە معروف-مۆلەت

8- خورسید احمد-ایفاد

9- پازاو محمود-مۆلەت

10- پۇژان عبدالقادر-مۆلەت

11- پۇباز فتاح-ئامادە نەبوو

12- سالار محمود-ئامادە نەبوو

13- سالم توما-مۆلەت

14- شیردل تحسین-مۆلەت

15- صباح محمد-مۆلەت

16- صبیحە احمد-مۆلەت

17- علی حسین محمد-مۆلەت

18- عماد محمد حسین-مۆلەت

19- گۆران نازاد-مۆلەت

20- لیلی امیر-مۆلەت

21- یشار نجم الدین-مۆلەت

بەرپز د.ارسلان پایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئىستاش بەردەوام ئەبىن لەسەر بەرنامەى کار، فەرموو کاک کاردۆ

بەرپز کاردۆ محمد پیرداود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئىمە پىش دوو رۆژ لایەنەکانى فراکسیۆن بە پىی پەپرەوى ناوخوا کە سەرۆکی فراکسیۆن ئەتوانى پىش 4 سەعات ھەر بابەتیکى بە پەلە، و بابەتى گشتى بى بختە بەرنامەى کار، پىم وایە لە پەرەسەندنى پرووداوەکانى کوردستان و رۆژئاواى کوردستان چارەنووس سازتر و گرنگتر نیە بۆ ئەوەى پەرلەمانى کوردستان گفتوگۆی لەسەر بکا، بە تايبەت لەسەر دوو تەوەر، تەوهریکيان بۆ پىشتیوانى کردنى سیاسى و

مەعنەۋى، لايەنە سىياسىيەكان يان حىزبەكان كە ئەكرى، بە شىۋەبەكى رەسمى، و دامەزراۋەبى بى لە رېڭاي دامەزراۋە رەسمىيەكان، چونكە مەترسىيەكى گەورە ھەيە كە دەست تىۋەردانى لايەنە سىياسىيەكان يان پشتىۋانى حىزبەكان بېتە مایە تەجرۋەبەيەكى تال كە ئىمە خۇمان دىۋمانە، نەك ھاۋكارى، بېتە دووبەرەكى، سەرەپاي ئەۋە تەۋەرىكى تر، مانگرتنى زىندانىيە سىياسى كوردستانى باكوور كە بۇ 50 رۆژ زياتر ئەچى، و خەلگىكى زۆرى جەماۋەرى كوردستان لەسەر جادەكان لە توركيان، بۇ داۋاي ديموكراتى داۋاي ئازادى زمان كە پىمان وايە داۋايەكى تەۋاۋ و ديموكراتىيە، پىۋىستە سەرەپاي ئەۋە لە ھەرىمى كوردستانىش خەلك لەسەر جادەن بۇ پشتىۋانى ئەۋ داخۋازيانە، پىمان وايە ئەركى پەرلەمانە، و باشترین مېنەبەر و شەرەيەت تىرىن مېنەبەر پەرلەمانى كوردستانە كە قسە لەسەر مەسەلە نەتەۋايەتەيەكان بكا، و ھاۋسۆزى و پشتىۋانى خۇى بېتە مایە بەھىز كوردن و بەدپەينانى داۋا رەۋاكانى گەلەكەمان كە داۋاي نىشتىمانىن، كە پرسى نەتەۋەيىن، كە ئەسەرى ھەيە لەسەر ۋەزەى نەتەۋەيى كوردمان، و لەسەر ئەۋاننىش ھەيە، بۇيە پىمان وايە ئەبى ئەم بابەتە بە پىي پەپرەۋى ناوخۇ بىرئەتە بەرنامەى كار و ئەگەرنا بىرئەتە دەنگدان.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

جارى بەر لە ھەموو شتىك، فەرمو قسە بكة.

بەرپىز عمر عبدالعزىز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەۋانەيە يەك تەۋەر بى بۇيە ئەگەر جەنابت ۋەلام بەدەيتەۋە، من تەئكىد ئەكەمەۋە لەسەر ئەۋ قسانەى بەرپىز كاك كاردۇ، ئىمە بە پىي پەپرەۋى ناوخۇ ماددەى 54 لە بىرگە يەكى و لەمادەى تىرىشدا رەنگە ئامازەى پى كرابى، بە پىي ئەۋ پەپرەۋى ناوخۇيە شتەكەمان داۋەتە بەرپىزتان، قسەكەش باسى گەتوگۇ كوردنە، پەرلەمانى كوردستان باسى مەسەلەيەكى ئاۋا گىرنگ كە پەپوۋەندى ۋابزانم بە ناۋەخۇى خۇشمانەۋە ھەيە، لە زۆربەى شار و شارۋچكەكان ماۋەيەكى زۆرە خۇپپشاندان ئەكرى، ئىمە بۇ ھاۋسۆزى نەتەۋەيى خەلگى خۇمان زۆر ئاسايىيە كە ئەۋ بابەتە بىخراپايە بەرنامەى كارەۋە، و بەداخەۋە كە نەخراۋەتە بەرنامەى كارەۋە، ۋا ئەزانىن ئەمە خۇى پىشپىل كوردنىكە بۇ پەپرەۋى ناوخۇى پەرلەمان، چونكە ئىمە بە پىي پەپرەۋى ناوخۇ ئەۋ پىشپىرەمان كوردوۋە، ۋانازانىن پىچەۋانەى بىرگەيەكى ياسايش بى، بە تەببىعەتى حال پىۋىستى بە كۆپۋونەۋەى تايبەت نەبوۋ تا بەھۇيەۋە زەحمەت بى، راستە بەرنامەى ترمان ھەيە، لە ماۋەيەكى كورتدا ئەكرى بىرو بۇچوۋنى فراكسىۋنەكان، لايەنەكانى ناۋ پەرلەمان، و خودى سەرۋكايەتى پەرلەمان بۇ ئەۋ بابەتە بىخراپايەتە روو، و بەراستى موفاجەئە بوو بۇ ئىمە كە ئەۋ بابەتە نەخراۋەتە روو، بۇيە ئىمە ناچارىن ئەگەر ۋەلامىكى موقنىيمان نەبى ھەلۋىستى تر ۋەرگىن، سوپاس

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك ئارام

بەرئىز ابوب نىعمت قادىر(ئارام):

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

زىاتىر مەن بىرگەكەي پەيپەھى ناوخۇ باس ئەكەم، لە كاتىكىدا كە پېشنىيارىك ئەخرىتە روو بۇ ئەھەي بىخىتە خىشەي كارەھ، ئەگەر بىت و ئەھ فراكسىۋانە يان ئەھ ئەندامە تەنازولى نەكرد لە مافەكەي خۇي ئەبى بىخىتە دەنگدان، و پەرلەمانىش كە بىرىتە لە بەرزىرەن دەستەلاتى سىياسى ھەم لە ھەرىمى كوردستان ھەم لە جىھاندا، ھەموو رېكخراۋەكانى كۆمەلگەي مەدەنى شار و شارۋچكەكان تەعبىريان لە بىر و بۇچوونى خۇيان كىرەھ جا بە خۇپىشاندان بىيان بە بەرنامە بى، سەبارەت بەم رووداۋانەي باكوورى كوردستان، لە كاتىكىدا پەرلەمان ئەبى تەعبىر بى لە سىياسەتى ھەموو ھاۋولاتيانى كوردستان، بەلام بە داخەھ لە زۆرى زۆرى رووداۋەكان پەرلەمان ھىچ ھەلۋىستىكى نىھ، بۇيە داكۇكى لەسەر ئەھ ھەلۋىستە ئەكەين كە ئەھ خالە بىخىتە خىشەي كارەھ و گىتوگۇي لەسەر بىكى.

بەرئىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

سى كەس قىسەي كىرد، كافىيە، ناكىرئ ھەموو قىسە بىكەن، جارى بەر لە ھەموو شىتېك داۋاي لىبوردن ئەكەين ئەھە نوقتە نىزام نىھ، چۈنكە نوقتە نىزام ئەبى لەناۋ بەرنامەي كار بى، لەگەل ئەھەش ئىمە رېگەمان پىدان قىسە بىكەن، ئىنجا ئىمە لەگەل ھەرسىكتان دانىشتىن و قىسەمان كىرد، داۋا كارىيەكەي ئىۋە لە داۋا دانانى بەرنامەي كار بوۋە، چۈنكە قەۋل و ابوۋ بەرنامەي كار بۇ رۇزى دوۋشەمە داىبىنىن، بەلام رېك نەكەوت و خارىيە رۇزى سى شەمە، كە داۋا كارىيەكەي ئىۋە داۋا بەرنامەي كار بوۋە، سىيەمىشان ئىمە كە قىسەمان كىرد لەگەل ئىۋەي بەرئىز و تمان لە سەرۋىكەيتى دىراسەي ئەكەين، كە دىراسەي ئەكەين با دانىشتەكە بەرپۋە بچى ئىعتىادى ئىمە دىراسەي ئەكەين و داۋاي قىسەي لەسەر ئەكەين، بەلام ناكىرئ تۇ بىخەيتە بەرنامەي كار، بەرنامەي كار دانراۋە، بۇيە ئىمە بەردەھام ئەبىن لەسەر دانىشتى خۇمان، قىسە كىردن نىھ لە دەردەھى بەرنامەي كار، ئەھ ھالەتەي ئىۋەش ئەلېن خەتەرىكى ئەھتۇ نىھ لەسەر ۋەزىي كوردستان و لەسەر مەسەلەي كورد، دەيان جار موزاھەرات كراۋە، خەلك لە زىندان مانى كرتوۋە، خەتمەن ئىمە تەئىدى ھەموو كەسىك ئەكەين لە دۇنيا كە مافەكانى ۋەرگىرئ، لە رېگەي ئاشتى، موزاھەرات، ئەھوجا ئەگەر كوردىش بى، بەلام ئەھە ھالەتېكى ئىستىسناى خەتەر نىھ تۇ لەسەرى دانەنىشى و كۇبوۋنەھە نەكەي دۇنيا كۇتايى دى، زۆر ھالەتېش، لەبەر ئەھە تكا ئەكەين با ئىلتىزام بە بەرنامەي كارەھ بىكەين، لىژنە تايبەتەكان فەرموۋ بۇ شوپىنى خۇتان، بۇ ئەھەي بەردەھام بىن، بەخىرەتەي بەرئىز ۋەزىرى پەرۋەردەش ئەكەين، لەگەل مۇنەسىقى نىۋانى پەرلەمان و ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان، بەخىرېن، فەرموۋ، لىژنە تايبەتەكان فەرموۋ بۇ شوپىنى تايبەتەي خۇتان، فەرموۋ بۇ ماددەيەكى نۇي.

بەرئىز عمر حمد امين خىدر(نورەدىنى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە گفتوگۆمان و پەسند كردنى ماددەكانى پرۆژە ياساى قوتابخانە و پەيمانگا ناحكومىيەكان گەشتين بە ماددەى 22 كە تايبەتە بە مەسەلەى كارمەندانى قوتابخانەكان، ئىستا بەكوردى دەپخوئىننەو، پاشان راى ليژنەكان عەرز ئەكەين و دەرگا ئەكرىتەو بە گفتوگۆ.

بەريز امنە ذكرى سەيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پينجەم: كارمەندانى دەزگاكانى فيركارى قوتابخانەى تايبەتى

ماددەى 22:

مەرجدارە بۆ بەرپۆبەرى دامەزراوہى فيركارى قوتابخانەى تايبەتى:

1- بىروانامەى زانكۆيى ھەبى.

2- بە بىروانامەى ھەكى پزىشكى باوہرپيگراو لە لاىەن ليژنە پزىشكىە پسيۆرەكانەو سەليندرابيىت كە تەندروستى جەستەيى و دەروونى و ژيرى لەبارى ھەيە بۆ پيادە كردنى ئەو پيشەيە.

3- خاوەن ليئەتوويى پەرورەدەيى بيىت بە دەفيكى رپكخراو و خزمەتى كەمتر نەبى لە پينج سال لە كاركردنى فيعى (كردارى) لە بوارى فيركارى پەرورەدەييدا

بەريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتۆر.

بەريز د. عمر حمد امين (نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دەقى پرۆژەكە كە پيشكەش كراوہ تەنھا بە كوردىە، بەلام ئيمە وەكو ليژنەى پەرورەدە و خوئندنى بالآ رەئيمان ھەيە ھەم بە كوردى و ھەم بە عەرەبى صياغەمان كردووە، ئىستا ئەگەر دەرڤەت بەدن ئيمە وەكو ليژنەى پەرورەدە و خوئندنى بالآ راى خۆمان بە كوردى و عەرەبى لەسەر ئەم ماددەيە پيشكەش بكەين پاشان ليژنەى قانونيش دواى ئەوہ گفتوگۆى لەسەر بكرى.

بەريز د. نائىر عبدالاحد اوغسطين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستاش دەڤەكە بە عەرەبى ئەخوئىننەو.

المادة 22:

يشترط على مدير المؤسسة التعليمية للمدارس الخاصة:

1- ان يكون حاصلًا على شهادة جامعية

2- ان يثبت بشهادة مصدقة من قبل لجنة طبية اختصاصية بان صحته الجسدية والنفسية والعقلية جيدة لممارسة هذه المهنة

3-ان يكون مؤهلا تربويا بنص منظم على ان لا تكون خدمته اقل من خمسة سنوات بالعمل الفعلي في مجال التعليم والتربية

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرۆكى پەرلهمان:

فهرموو ليژنهى پەرورده

بهریز د. عمر حمد امين(نورهديني)

بهریز سهرۆكى پەرلهمان.

ئيمه له ليژنهى پەرورده رامان وابووہ ئەم بەشە عينوانهكەى بكریتە

(بەشى پینجەم)

(مامۇستاپان و کارمەندانى قوتابخانە و پەیمانگای ناھکومی)

واتە عينوانهكە ئاواى ليبي، و ئەم ماددهيه بەم شيوهى خوارهوه دووباره دابريژریتەوه :

بەرپۆهبهري قوتابخانەى تايبەت ئەبى ئەم مەرجانەى تيداى:

1-بەلاى كەمەوه بروانامەى بەرايى زانکۆى بەدەست هينا بيت

2-بە بەلگەنامەيهكى پزيشكى پەسند کراو له لايەن ليژنهيهكى پسپۆرى پزيشکيهوه بيسەلينييت که

تەندروستى جەستەيى و دەروونى و عەقلى گونجاون بۆ کار کردن لەو پيشەدا

3-دەبى له رووى پەروردهيهوه شياو بيت و ماوهى خزمەت کردنى له بوارى پەروردهييدا له پينج سال

کەمتر نەبى

4-مەرجە حوکم نەدرابيت بە تاوانىكى ئابرووبەر يان بە سزايهكى پەروردهيى بەرچاو سزا نەدرابيت

5-بۆ قوتابخانە و پەیمانگای تايبەتى نيودهولتەى ياريدەدەريک بۆ کاروبارى کارگيرى بە رەزامەندى

وہزارەت دادەنریت بە شيوهى خواستن يان تەنسيب.

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرۆكى پەرلهمان:

بە عەرەبىهكەى.

بهریز د.ئائىر عبدالاحد اوغسطين:

بهریز سهرۆكى پەرلهمان.

الفصل الخامس

التدريسيون وموظفوا المدارس والمعاهد غير الحكومية

المادة السابعة عشر:

يجب ان تتوفر الشروط الاتية في مدير المدرسة الخاصة:

1-ان يكون حاصلًا على الشهادة جامعيه اوليه على الاقل.

2-ان يثبت بوثيقة طبية مصدقة من لجنة طبية مختصة ان سلامته الجسدية والنفسية والعقلية تؤهله

للعمل في هذه المهنة

3-ان يكون مؤهلا من الناحية التربوية ولا تقل فترة خدمته في مجال التربية عن خمس سنوات.

4-ان لا يكون محكوما عليه بجناية مخلة بالشرف او بعقوبة تربوية بارزة.

5-يعين معاون للشؤون الادارية للمدرسة الخاصة الدولية بطريق الاعارة او التنسيب وذلك بموافقة الوزارة.

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆکی پهرلهمان:

ليژنهى ياسايى.

بهریز د.رؤژان عبدالقادر:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

پشتگیری لهو دارپشتنهى ليژنهى پهرورده ئهكهين كه به ريزبهندى ماددهى 17 دا هاتيه، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆکی پهرلهمان:

جهنابى وهزير.

بهریز د.عصمت محمد خالد-وهزيرى پهرورده

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

ئهز پشتگیریا فى تیکستی لیژنا پهروردهی دهکهم.

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆکی پهرلهمان:

کى تيبينى ههيه؟ (گهشه دارا، سهميره عبدالله، قادر احمد، شقان احمد، ياووز ارسلان، کاوه محمد امين،

بهشير خليل، حمه شارهزوورى، عبدالسلام، جلال على)

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆکی پهرلهمان:

فهرموو كاك حهمه.

بهریز حهمه سعيد حهمه على:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

من مولاچهزم لهسهر خالى دوو ههيه كه ئهلى (به بهلگهنامهيهكى پزيشكى پهسند كراو له لايهن

ليژنهيهكى پسپورى پزيشكيهوه بيسهلمينيت كه تهنروستى جهستهيى و دهروونى و عهقلى) دياره ههموو

كهسيك كه تهعين ئههبا پيش ئهوهى موباشهره بكا ئههبا بهم مهرهلهدا بچى، بويه پيم وايه ئههه

تهحصيل حاصله ئهه خاله، خالى سييهميش ماوهى پهروردهيى بو داناوه، ئهلى (ئههبا له رووى

پهروردهيهوه شياو بى) كه تو ئهلى له بوارى پهروردهدا پينج سال كارى كردبى، بهراستى ئههه زيادهيه

كه تو ئهلى، تو كه بللى پينج سال له بوارى پهروردهدا كارى كردبى باشتره، خالى چوارهم، له دونيادا

نيه كه يهكى حوكم درابى تهعين بى، تو مهرجى بو دانى با حوكم نهدرابى، بهراستى ئهههه به

تهحصيل حاصل ئهزانم، ئهوه زيادهيه، حوكم نهدرابى، ههركهس حوكم درابى تهعين نابى، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆکی پهرلهمان:

فهرموو گهشه خان

بهریز گهشه دارا:

بهریز سهروۆكى پهرلهمان

من له سهر برپگهى دوو لهو ماددهيه سهرنجىكم ههيه، وابزانم ليژنهى پهروهدهش به ههمان شيوه ئهوه بابتهيان داناوتهوه، ئهويش كه ئهلى (به بروانامهيهكى پزىشكى كه تهنروستى دهروونى و جهستهيى و عهقلى تهواويى) دهروونى و عهقليهكه وايه، بهلام جهستهيى بو؟ كاتى ئيمه لهياساى كه مئهندامانىشدا رپژهمان داناوه، له ياساى ئيمتيازاتى كه مئهندامان و دامهزراندنهكان به نيسبهى له 5% بو ئهوان بى، ئايا كه سيك كه دهستىكى نه بى؟ يان قاجىكى نه بى ناتوانى پيشهى ماموستايى بكات؟ له بهر ئهوه پيم وايه ئهوه جهستهيه لابرئى باشتره، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروۆكى پهرلهمان:

كاك عبدالسلام.

بهریز عبدالسلام مصطفى:

بهریز سهروۆكى پهرلهمان.

ويىراى پشتگيرى كردنى گهشه خان، من ئه ئيم ئه گهر ئه م ماددهيه بخوينينهوه و ماددهى دواى ئهويش بخوينينهوه، و مادده ئهصليهكه 24، ههرسيكيان به يهك نهص ئهتوانين بلين ئهوه مهرجانهى دامهزراندنى فهريمانبهيران و كارمهندانى ههياتى حكومى له سهر ئهوانيش تهتبيق ئهكرئ، ئينجا ئه گهر شتى زيادمان ههيه، وهكو ئهوهى له ماددهى 25 هاتوو ئهتوانين ئيزافهى بكهين، چونكه ئهمانهى نووسراون هه مووى مهرجى دامهزراندنى خهلكه له ههياتى تهدريسى، چونكه له ماددهى دواى ئهوهش ئهوه نهصه ههيه، بويه تاكو نهچينه ئه م تهفاصيلانه، پيشنيار ئهكهم ئيعادهى صياغهكه بكرئ و دهمج بكرئ لهگه 23، و بلين بهو مهرجانهى كه خهلك وهرئهگرين له بوارى پهروهدهى حكومى، و ئه گهر شتىكى تازەش هه بى ئيزافه بكرئ، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروۆكى پهرلهمان:

فهرومو كاك قادر احمد

بهریز قادر احمد:

بهریز سهروۆكى پهرلهمان.

منيش ههر له سهر خالى دوو قسه م ههيه، و تهئيدى قسهكانى گهشه خان ئهكهم له پرووى جهستهيهوه، ئه گهر سهيرى بوارى پهروهده بكهين له زور شوينى دونيا خهلك دهستى نيه يان قاجى نيه، بهلام ئهتوانى له بوارى پهروهدهبيدا خزمهت بكا، ئهوه لابرئى، هى دووهميان، پرسيار ئهكهم له كوردستاندا چهندين ههزار خويندنگا ههيه، و لهگه ههر خويندنگايه كيش بهرپوهبهرى خوشى ههيه، ئايا ئه م مهرجانه له سهر سهرحه م بهرپوهبهرهكانى كوردستانيش جى بهجى ئه بى؟ و ئه گهر جى بهجى بى ئهوه له جى خويهتى، ئه گهرنا شتىكى نهگونجاو ئهكهم، كه بو چهند خويندنگايهكى ئههلى ئهوه هه موو مهرجه دابنين، بويه

من پيشنيار ئەكەم ئەم خالە بمينيتەو و لايەنە جەستەيەكە لابرئ، ئەم ماددەيە لەسەر جەم خویندنگانان
جئ بەجئ ببئ تەواو، چونکە ئەگەر بۆ سەر جەم بەرپۆەبەرەگان نەبئ با لابرئ، سوپاس

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەر موو سەميرە خان

بەرپۆز سەميرە عبدالله اسماعيل:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگيرى ليزنەى پەرورده ئەكەم، چونکە ئەو مەرجانەى دانرايە من وەگو خۆم کە بەرپۆەبەر بوومە
تەتبيق کرايە بەسەر هەموو بەرپۆەبەرەگان، کە ئەئى (جەسەدييەنيش)، من لەگەئ ئەووم ئەو هەر
بميينئ، چونکە زۆريان هەيە زمانيان دەگيرئ، چۆن خەئک تيبگەينن؟ ئەگەر تەحديد بکريئ هەر باشە،
بميينئ، بەلام من خالتيكى تريشم هەيە ئەگەر ئيزافە بکريئ (ان يکون کورديا) مەسەلەن پيويستە موديرەکە
کوردى بئ، با موشريفەکە هى ولاتيکى تر بئ، چۆن لوغەى تەفاهوم لە بەيني داىک و باوکان و موديرەکە
دروست ئەکا، ئيستا مەسەلەن (سابيس) مەرجى کردیە موديرەکە کورده، پيم باشە ئەو خالەش ئيزافە
بکريئ، سوپاس

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەر موو کاک شقان

بەرپۆز شقان احمد:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ مەسەلەى جەستەيى منيش هاوړام، مەسەلەى جەستەيى ستەميکە بەرامبەر ئەوانەى گەمئەندامن،
پيشتريش چەند ياسايەگمان بۆ داناو، لە برگەى چوارەم (حوکم نەدرابئ بە سزاي شەرەف) پيويستە
بليين ئەو (جنح)، شەرت نيە بە جينايە بئ بە تەنھا، سوپاس

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەر موو کاک جەلال

بەرپۆز جلال على:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان

دياره مەسەلەى قوتابخانە نا حکوميهگان لە داها توودا دەورتيكى باشى ئەبئ، لەبەر ئەو چەند تەفصيل
بدرئ بە شروتهگان باشە، بە نيسبەت بەرپۆەبەرى قوتابخانە ئەئى (بەلاى کەمەو و پرورانامەى بەرايى
زانکۆيى هەبئ)، بەلام بنووسئ زانکۆى تايبەتمەندى هەبئ ئەو مەعقول ترە، ناکريئ تۆ هەرچى خەريجى
کوليه بئ بيکەى بە بەرپۆەبەر، ئەبئ بليى (پرورانامەى زانکۆى تايبەتمەندى هەبئ)، دوو، کە ئەئى (مادەى
خزمەت کردنى لە بواری پەروردهيى لە پينج سال کەمتر نەبئ)، ديارە لە بواری پەروردهييدا ئەمانەى
پينج ساليان هەيە زۆر بەيان لە قيتاعى حکوميدان، يەعنى ئەووش تەحديد بکريئ لە قيتاعى نا حکومى يان

حکومی پینج سالی هه بی؟ خو ئه گهر له حکومی پینج سالی هه بی ئه بی واز له وهزیفه حکومیه گه ی بیئ و بچیته ئه وی، ئه وهش پروون بکریته وه باشه، سوپاس

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فهرموو كاك ياووز

بهريز ياووز خورشيد ارسلان:

بهريز سهروكي په رله مان

من پشتگیری له رای بهريز حه مه شاره زووری ئه گه م، بهراستی سه بارهت به برگه ی دوو ئه وه هه ر نه مینئ، چونکه وهكو بهريزيان فهرمووی مه عقول نيه يه كيك ئه بيته ماموستا فكري و بهدنی ته واو نه بی و بيكهن به ماموستا، له برگه ی سيش ئه و برگه يه زياده له بيدايهت (ان يكون مؤهلا من الناحية التربوية ولاتقل فترة خدمته في مجال التربية عن خمس سنوات) ئه وه هه لبستی (ان لا تكون خدمته من خمس سنين من العمل الفعلي في هذا المجال)، ئه وهنده بمينيتته وه، سوپاس

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فهرموو ماموستا كاوه

بهريز كاوه محمد امين:

بهريز سهروكي په رله مان.

من قسم له سه ر برگه ی يه كه می ماده كه هه يه، ئه ئی به لای كه مه وه بر و انامه ی به را یی زانكوی به ده ست هينابی، من فه ناعه تم وايه هه ندی كه س شه هاده ی په يمانگای هه يه، تواناو شاره زایی باشی هه يه له به رپوه بردن و فير كردن، له وان هه يه هه نديكيان له خه ريگی زانكوكان زياتر توانايان هه بی، حه قه لي ره ئه گه ر ئيزافه ی خه ريگی خانه ی ماموستايان و په يمانگاناكان بكریت كه توانای به رپوه بردن و فير كردنيان هه بی، چونكه بهراستی هه يه له مه كته بی بنه رته ی نا حكومی، بو يه عنی ماموستايه کی زانكویی به رپوه به ری بی، بو ئه گه ر خه ريگی مه عه ده ی شاره زا ئه زموونی باشی هه بی ئه توانی به رپوه ی بیات، سوپاس

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي په رله مان:

فهرموو دكتور به شير

بهريز د.به شير خليل حداد:

بهريز سهروكي په رله مان.

به نيسبهت خالی دووهم له و ماده ده يه منيش پيم وايه كه ئه وه خالتيکی زياده، له به ر ئه وه ی ئه مه ته حصیلی حاصله، موه زه ف ئه گه ر داده مه زری ئه وه ی لی داوا ئه كری، له پاشان ئیستا نه ك به رپوه به ر له قوتا بخانه كانی حكومی ئه وه ی لی داوا ده كری؟ نه خير، له به ر ئه وه ی له كاتی دامه زراندن ئه وه ی كرده وه و داوا كرده وه، ئه مه پيموايه لي رده ا زياده، ئه م خاله و خاله كه ی كه له راپورت ه كه شدا هاتووه، ئه وه ی كه (ان

لايكون محكوما عليه بجناية مخلّة بالشرف) ئەمەش ھەر لەئەصلى دامەزراندنەگەدا ھەيە، بۆيە پيوست ناكا ھەبى، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورەردە فەرموو.

بەرپز د. عمر حمد امين (نورەدينى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە برگەى يەكەم بەلای كەمەو بەروانامەى بەرايى زانكوۆى ھەبى، دوايى ئەم رەئى و بىر و بۆچوونە كە لەلایەن بەرپزان ئەندامانى پەرلەمانەو نیشاندر، ئيمە لاريمان نيە كە دووبارە دايرپژينەو، بليين: (بەلای كەمەو بەروانامەى بەرايى زانكوۆى يان پەيمانگای بەدەست ھينابى لەبواری پەرورەردە و خویندن) بەم شيوەى دووبارە دايرپژیتەو، سەبارەت بەخالى دووم كە كۆمەلئىك پيشنيار و سەرەنج ھەبوو لەسەر دروستى جەستەيى، ئيمە لەراستیدا مەبەستمان پى ئەو نيە، دروستى جەستەيى مانای ئەو نيە كە خاوەن پيداويستى تايبەت بوو ئەو لەرووى جەستەيەو ساغ نيە، بەلكو ھەيە ھەموو ئەندامى جەستەشى تەواو، بەلام بەراستى نەخۆشى جەستەيى ھەيە، مەسەلەن نەخۆشى موزمىنى ھەيە، مەسەلەن موشكىلەى لەشيوازى قسەگردندا ھەيە، ئەم مەرجانەش تەنھا مەسەلەن موشكىلەى لە بيستن دا ھەبى، لەقسە گردندا ھەبى، بۆيە بەراستى مەبەستمان پى ئەو نيە، ئەگينا ئەگەر بەرپزىك مەسەلەن يەككە لەئەندامانى جەستەشى نەبى، بەلام ساغ بى، نەخۆشى نەبى، بيستنى، قسە گردنى، تواناكانى ترى مۆئەھەل بى، ئەو دەتوانى ببى بە بەرپووبەر، بۆيە ئەو مەرجانە تەنيا بۆ بەرپووبەرى قوتابخانەيە، لەگەل پەيمانگای ناھكومى نەك مەسەلەن بۆ كارمەند و ئەوانى تر، زياتريش مەبەستمان پى لەو نيە، بۆيە لەراستیدا ئيمە تيگەيشتمان ھەيە بۆ ئەو سەرەنج و تيبينيانەى برايان و خوشكان، بەلام مەبەستى ئيمە ليژنەدا ئەو نيە، حالەت ھەبوو كە روويداوە ئەم مشكىلەى جەستەيەى ھەبوو، نەيتوانيو بەردەوام بى وەكو بەرپووبەر ناچار مەسەلەن دوايى نەفليان كردوو، يان لايان بردوو، پۆستىكى تريان داوەتى، زياتر مەبەستمان پى لەئەو نيە، ئەگەر دواى ئەم روونگردنەو نيە بەرپزان تيگەيشتمان ھەبى بۆ مەبەستى ئيمە لەو تەعبيرە، ئەو بمينيتەو، ئەگەر نا دەبى بيكەين بەدوو رەئى، سەبارەت بەبرگەى سيەم ئيمەش لەگەل ئەو نيە كە ئەو فەقەرەى يەكەمى دەبى لەرووى پەرورەردەى شياو بيت، ئەو نەمىنيت بليين ماوە خزمەت كردنى لەبواری پەرورەردەدا لە (5) سال كەمتر نەبى، جا لەكەرتى تايبەت بوو، لەھكومى بوو، لەھەر بواريكدا (5) سال خزمەتى ھەبوو ئەو دەكرى ھين بى، سەبارەت بەبرگەى چوارەم دەكرى ئيمە ئەو بۆ زياد بكەين (مەرجە حكوم نەدراييت بەتاوانىك يان كەتنىكى ئاپرووبەر، ئيمە خو دەزانين لەياسايەكانى تردا ھەيە، بەلام بەروونى بۆ بەرپووبەرى قوتابخانە ئەمە بمينيتەو، ئيمە بەباشى دەزانين، سەبارەت بەوھش كە دەوترى مەسەلەن كوردستانى بى، ئەمە لەبرگە (5) دا ئەگەر قوتابخانەيەكى نيودەولتەتى بى، بۆى ھەيە بەراستى بەرپووبەرەكەى با بيانى بى،

بهلام لهويدا ئيمه حالتهكه مان جيا كردوتهوه كه ياريددهريكي بو دابندري كه لهلايهن وهزارهتي پهرووردهوه دابندري و لهههريمي كوردستاندا كه خهئكي ههريمي كوردستان بي، زور سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

ليژنه ي ياساي تيبينيتان ههيه؟ فهرموو.

بهريز د. رؤان عبدالقادر دزهبي:

بهريز سهروكي پههلهمان.

سهبارت بهو پيشنيارانهي كه كرا، نهو مهرجانه تايبهتن بهبهريپوهبهه، ماددهي دواتر مهرجي وانه بيژ ياخود ماموستا دياري كرايه، بويه دهبي نهو دوو بابتهه دووباهتي لهيهكتر جياوازن، كه باس لهوه كرا شياو بي لهرووي جهستهبييهوه، مهبهست نهويه گونجاوي بو كاركرن، واته كهه و كورتييهكي وا نهبي ريگر بي لهبهردهه نهجامداني نهو كاره، نهك لهرووي دامهزرادن و ياخود ريگري لهبهردهه دامهزراندن لهبواري پهرووردهه، تنها نهو كارهي پي گونجاو نهبي بو كاركرن لهو بوارهه، دهقهكه زور روون و ئاشكرايه، پشتگيري لهو پيشنياره دهكهين كه كهتنيش زياد بكرى، سهبارت بههبرگهي چوارهه حكوم نهدرابي بهتاوانيك ياخود كهتنيكى ئابروويهه، نهو ههموو جوهره حكومهكان ناگريتهوه، بهشيويهكي رها نههاتوهه دهقهكه، تنها نهو جوهره حكومدان، تاوان، نهگهه كهتنهكهش زياد كرا دواي دهنگدان، ئابروويهه بي، واته ههموو جوهره حكوميك ناگريتهوه، پشتگيري لهوه دهكهين كه زياد بكرى، كهتنيكى ئابروويهه ريش زياد بكرى، بو دهقي برگهي چوارهه ماددهكه، پشتگيري لهماددهكه دهكهين، زور سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

جهنابي وهزير فهرموو.

بهريز د. عصمت محمد خالد / وهزيري پهرووردهه.

بهريز سهروكي پههلهمان.

بهراستي نهز پشتگيريا مانا في تيكتسي دكهه، جهسهدي ههه جهنده شهرحيشي كرد، بهس من دقيت ئيزافهكي بو بكههوه، (ان يثبت بوثيقة طبيهه مصدقة من لجنة طبية مختصة ان سلامتة الجسدية والنفسية والعقلية) دواي گوتيهه (توهله للعمل في هذه المهنة)، يههني دياره نهوهه دهستيكي پيوه نهبي موشكيله نييه، بهس نهگهه نهشييت باغ بي يان مهسهلهن سههه ههبي نهفهه لازمه ههه ههبي، نهفهه جارهكي گهلهك وازحه يههني دارشتههكي گهلهكا وازحه كه شمولى كهه نهندامان ناكاتن، نهفهه مهنجه، بهينهما شمولى كي دكات نهشييت وي مهينهتي بكات، ژبهه ههندي دبينهه لازمه، ديتنامن لازمه بمينييتن، زور سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهروكي پههلهمان:

خوي بهراستي بهپي تهجروهه ههندي لهمهكتهبه نههليهكان، ههنديك له ماموستايهكان مهسهلهن بهس ئينگليزي دهزانن، شههادهشيان نييه، هيئاويانه، من زانياريم ههيه، دووهمينيان ههنديك لهههخوشييهكان

سارين، ئى ناپىت تەئكىد بىكەنەو ۋە مامۇستايانە ۋە نەخۇشىيە ساريانەى نىيە، تىكايە ئاخىر سىياغەتان بىخوئىنەو لىژنەى پەرورەدە، بۇ ئەوۋى بىخەينە دەنگدانەو، فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمد امين (نورەدېنى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دوای ئەو ئالوگۇرپىيەى كە ئەنجامماندا، لەبەر رۇشنيايى پىشنيارەكانى بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، دواین سىياغە دەخوئىنەو، بەم شىۋەيەى خوارەو:

بەرپىۋەبەرى قوتابخانە و پەيمانگای ناحكومى دەبى ئەم مەرجانەى تىدا بى:

1- بەلای كەمەو بەروانامەى بەرايى زانكۆى يان پەيمانگای بەدەست هینا بىت لەبوارى پەرورەدە و خوئىندن.

2- بەلگەنامەيەكى پزىشكى پەسەند كراو لەلایەن لىژنەيەكى پىسپۆرى پزىشكىيەو بىسەلمىنى كە دروستى جەستەى دەروونى و عەقلى گونجاون، بۇ كار كەردن لەو پىشەيەدا.

3- ماوۋى خزمەتەردنى لەبوارى پەرورەدە لە پىنج سائدا كەمتر نەبى.

4- مەرجە حكوم نەدرابىت بەتاوانىك يان كەتنىكى ئابرووبەر يان بەسزايەكى پەرورەدەى بەرچاو سزا نەدرابىت.

5- بۇ قوتابخانەى تابەتى نىۋدەولەتى يارىدەدەرىك بۇ كاروبارى كارگىرى بەرەزامەندى وەزارەت دادەندىت، بەشىۋەى خواستن يان تەنسىب.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كوردىيەكە دەكەينە ئەساس، چونكە سىياغەى عەرەبىيەكە نەكراو، بەلام پىش ئەوۋى بىخەينە دەنگدانەو، رەئىيەك هەبوو ئەوۋى سەلامەتى نەفسى و جەسەدى ئەوانە هەلگىرى، فەرموو گەشە خان.

بەرپىز گەشە دارا جلال:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من خۇم سورم لەسەر ئەو بابەتە، چونكە بەرپىز د. رۇزان فەرموۋى كە ئىمە نىيەتمەن ئەوۋە نىيە كە جەستەى ئەو مانايە بگرىتەو، بەلام من لىرە چۇن جىاي بىكەمەو كە ئەم نىيەتە نىيە، لەكاتىكدا بەرپىز د. عمر دەلى جەستەى مەبەستمان نەخۇشىيە موزمىنەكانە، كە ئەوۋەش هەر ناكرى، لەكاتىكدا يەكىك نەخۇشى زەختى هەبىتن، يان نەخۇشى شەكرەى هەبى، دەكرى تۇ بىبەشى بىكەى لەو پىشەى مامۇستايەتتىيەى (المطلق يجرى على اطلاقه) بەموتلەقى دەلى تەواۋى جەستەى، كەواتە يەك پەنجەشى نەبى، ئەم نەسە شمولى دەكات و ناتوانى پىشەى مامۇستايى جى بەجى بكات، بەرپىۋەبەرى، جىاوازىشى هەيە لەگەل ماددەى بىست و سىدا، پىش دەنگدان بايەكلاى بىكرىتەو، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو د. رۇزان.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزهیی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ئەو برگەیه بەشیوهیهکی دیاری کردووه، بیسهلمینیت لهلایه ن لیژنهیهکی پسیوری پزیشکیهوه بیسهلمینیت کدروستی جهستهیی و دەررونی و عهقلی لێردا تهقیدهکه دیاری کرایه، گونجاون، بۆ کار کردن لهو پیشهیهدا، واته ئەگەر گونجاو نهی، ئەوجا رێگر دهبی، دواتر بۆ ئاسانکاری جی بهجیکردنی ئەو یاسایه رێنمایی دهردهچی، له رێنمایهکه دهتوانن ئەو وردەکاریه باس بکری، لێره تهنه تهقیدهکه گونجاوبی بۆ کارکردن لهو پیشهیهدا، ئیمه باسی بهرپوهبهر دهکهین، بهم شیوهیه تهقید کرایه و موتهلق نییه، دهتوانن وردەکاری جهنابی وهزیر لێریه، دواتر بهرپنمایه ههموو ئەو وردەکاریانه لهوی ریک بخرین، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بابز اسماعیل / سەرۆکی پەرلهمان:

فهرموو كاك ياووز.

بەرپز یاووز خورشید عثمان:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ههوكه من لهگهڵ ئەوهی دامه رهنیشم وابوو، كه ئەو برگهیه ههلبستیتن، ئیستا له بهرپزبان دهپرسم، ئەو شهخسه، ئەو مامۆستایه هات، تهقیرهکی هیناوه كه سهلامهته، ساغ و سهلامهته، دوو رۆژ دهوامی کرد، نهخۆشییهکی گرت، ئینفسام شهخسیه و ئەو شتانه، چاره سه رهکهی چۆن دهبی؟ تهبعه ن لهویندهری یهکه ئیداریهکه، مامۆستایهکان، تهلهبهکان، ههلهدهستن چی دهکهن، شکایه تیش دهکهن، ئەوهش ههر وایه، ئەگەر مامۆستایه کیش دیاری بکری، نهخۆش بی، بهینن بیکه نه مودیر لهویندهری، خۆدیاره لهویندهری دیسان ههر دیارددهبی ئەو مامۆستایه، ئەو مودیره خراپه، لویه من دهلیم پیم باشه ئەو برگهیه نه مینیتن، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بابز اسماعیل / سەرۆکی پەرلهمان:

فهرموو د. سهروهر.

بەرپز د. سهروهر عبدالرحمن عمر:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

بهراستی سهبارت بهمه سهلهی جهستهیی من پشتگیری رایهکانی هاوڕیانیانم دهکهم، كه باسیان کرد، حهق نییه ئەوهی جهستهیی ههبی، چونکه ئیمه لێردا یاسایه که دهردهکهین دژی یاسایهکی تره، كه لهو پهرلهمانه دا په سه ندمان کردووه، یاسای مافی کهم ئەندامانه، لهگهڵ ئەوه داین كه نهخۆشی حالهتیکه، بهلام لێردا وهکو ئەوهی گهشه خان باسی کرد، ئەگەر بی و په نجهیهکی نهبی، قاجیکی نهبی، دهستیکی نهبی، ئەوه به ههمان شت دهیگریتهوه، سبهینی له مپهری له بهردهمدا دروست دهکهن، بویه تکا دهکهم، یان شیوازیك ببینینهوه، ئەو یاسایه تهعاروز نهکا لهگهڵ یاسای کهم ئەنداماندا، بۆ نموونه بلین کهم ئەندامان لهمه بهدهرن به پپی یاسایه کهی ههیا نه، نازانم لهرووی یاسایه وه بهرپزان دهزانن، لهوی مافمان پیداون،

بەلام لىرە مافەكەيان لىدەستىنەنەو، چۆن دەكرىتن ئەمە؟ خالى دوومەيشيان ماددەى (22) ئەمە لەگەل
ماددەى (23) دا ھەر لىرە پىش دەنگدان يەكلا بكرىتەو، وەگو ئەوہى باسيان كرد، چونكە ھەمان بابەتە،
ناكرىتن لەوئى بچىنە سەر بابەتئىكى ترو ھاودژ بئى، بۇيە من داوا دەكەم، بەراستى مافى كەم ئەندامان لىردا
پارىزاوبى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. رۆزان.

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھىچ تەعاروزئىك نىيە لەنىوان ئەو ياسايە و ياسايەكەى پىشتر كە دەنگمان لەبۇ داىە، لەبەر ئەوہى
لەوئىندەر رپژەك داندرايە، باسى بەرپۆبەر نەكرايە داىمەزرى، لەدامەزراندىن رپژەيك لەبۇ وان دابندرى،
رەچاوى حالەتەكەيان بكرى بۇ دامەزراندىن، ئەو مافەيان مسۆگەر كرايە، ئەوہ باسى مەرچەكانى بەرپۆبەر
دەكا، ئەگەر كەم و كورتىيەك ھەبوو رپگر بوو لەبەردەم ئەوہى كە بتوانى ئەو كارە ئەنجام بەدا، لەوئى وەگو
بەرپۆبەر دانامەزرى، بەلام دەتوانن لەپۆستئىكى دىكە، لەشۆئىنئىكى دىكە داىمەزرى، دواتر ئەگەر ئەو كەسە
وەگو بەرپۆبەر دامەزرا، ھەموو مەرچەكانى تىدابوو، دواتر يەكئىك لەو مەرچانەى لەدەستدا، بەھۆى
نەخۆشى، بەھۆى رووداويك، ھەر ھۆكارئىك بئى، بەرپزان، ئەو كە پىوويست بوو بۇ دامەزراندىن دواتر
پىوويستىشە بۇ بەردەوام بوونى پۆستەكە، كە يەك لەو مەرچانەى لەدەستدا، ئەو پۆستە لەدەست دەدا،
لەبەر ئەوہى مەرچە ياسايەكەى تىدا نىيە، واتە ئەو مەرچانەى پىوويستە سەرەتا بۇ دامەزراندىن، ھەمان
مەرچ پىوويستە لەكاتى بەردەوام بوون لەپۆستەكە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستىدا ئەم بەرگەيە ھىچ رپگرىەكى قانونى لەبەردەم مافەكانى خاوەن پىداويستى تايبەت دروست ناكات،
چونكە ئىمە دەئىين مەرچە تەندروستىيەكان بۇ بوون بەبەرپۆبەرى قوتابخانەى ناحكومى، بۇ بەرپۆبەر
تەنھا بۇ بەرپۆبەر، ئىتر ھەندى شەرتى سەحى ھەيە رپگرە لەوہى كە بەرپۆبەر بىتە بەرپۆبەرى
قوتابخانە جا ھەموو ئەندامەكانى جەستەيى ھەبى يان نەيى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عبدالسلام.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەمەن ۋەكو ئەو تېبىنپانەى گەشە خان و د. سەرورەر دەلئيم، بۇيە داواى قسە كردنم كرد، پيش ئەوہى نيمە دەنگ بدەين لەسەر ماددەى (22) نيمە كە ماددەى (23) موناقةشەكرا، رووبەروروى كيشەيەك دەبين، بۇيە ويستەم، چونكە ئەگەر دەنگماندا دواتر ناتوانين بيگۆرپين، لەوئ دەلئيت بەهەموو سەراخە ئەو مەرجانەى بۇ دامەزراندنى مودير لەقوتابخانە حكوميپهكان دەبى تيدا بن، واتە لەوئ حەسمى كردوو، بى ئەوہى بچپتە هەموو تەفاسيلەو، ئىستا يەنى بەعەمەلى ماددەى (23) ئيلغائى ماددەى (22) دەكات، يان عامر دەبىت، بۇيە جاريكى تر من هەر ئەو پيشيارە، سەرەتاش كردم، پيش ئەوہى دەنگ بدەين لەسەر ماددەى (22) ئەو هەموو تېبىنپانە لەسەر تەفاسيل دەر بچن، بابيرى لى بکەينەو، (23) ئەو كاتە يان دەبىت نەبىت يان (22) كە بەشيوەيەكى تر بى، تەنھا ئەو شتانەى تيدا بى، ئەوانەى لە مەرجهكانى دامەزراندنى بەرپۆبەر تيدا نەبن، يەنى تازە بن لەدامەزراندنى بەرپۆبەر بۇ مەدرەسە حكوميپهكان، هەموو نيوەى ئەو مەرجانەى ئيوە وتوتانە تيدانە، باشە كاميان ئىستا پەپرەو دەكرى، ماددەى (22) يان (23)؟ رەجاتان ليدەكەم ليژنەى پەرورەدە تۆزىك لەگەل من بير بکەنەو، يانيش بۇم روون بکەنەو، من غەلەت تيگەيشتوو، چونكە دييت و مەرجى گشتى دادەنيى، پيش ئەو دوو، سى مەرج دادەنيى، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو امينە خان.

بەرپۇز امنە ذكري سعيد:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ليژنەى پەرورەدە و خویندنا بلند، دگەل ليژنا قانونى ماددەى (23) ئيلغای كرى، يەنى رازبەركرنا پرلۆژەيا ليژنەى پەرورەديدا ئەف ماددە نەمايە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

بەرپۇز كاك فرست سياغەيەكى تازەى هەيە، فەرموو .

بەرپۇز فرست احد عبدالله / سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

بۇ چارەسەر كردنى راو بۇچوونى جياواز پيشنيار دەكەم سياغەكە بهيتە گۆرپين، لەباتى (سلامتە الجسدية والنفسية والعقلية) ببیتە (سلامتە الصحية تؤهله للعمل في هذه المهنة)، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

باشە، تكيە بەم سياغەيە بيخويننەو، بۇ ئەوہى بيخەنە دەنگەو، سياغەيەكى باشە، فەرموو.

بەرپۇز عمر عبدالرحمن على:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرگە دوو جارىكى تر بەو سياغه نوپيه دهخوينينهوه:

بەبەلگەنامەيەكى پزىشكى پەسەند كراو لەلايەن ليژنەيەكى پىسپۆرى پزىشكئىيەوه، بيسەلمىنىت كە لەرووى تەندروستىيەوه گونجاوه بۆ كارکردن لەو پيشەيەدا.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپۇزان، ئىستا دەيخەمە دەنگەوه، بەو سياغەيەى ئىستا كە گۆرانكارى بەسەر داھات، ئەو ماددەيەى خوئندرايەوه، كى لەگەلدايە؟ تەكايە دەست بەرز بىكاتەوه، زۆر سوپاس.

كى لەگەلدايە؟ تەكايە دەست بەرز بىكاتەوه، زۆر سوپاس، (3) كەس لەگەلدايە، بەزۆرىنەى دەنگ پەسەد كرا، فەرموو بۆ ماددەيەكى تر.

بەرپۇز امنە ذكري سعيد:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەى بىست و سى:

مەرجه بۆ ئەو كەسەى دەست نیشان دەكرىت بەبەرپۆبەرى دامەزراوەكانى فيركردنى ئەھلى و تايبەتى، مەرجهكانى تىكست لەسەر كراو لەليستبەندى پيادەكراوى قوتابخانەى تىدابىت، وەكو ئەوھى لەقوتابخانە حكومىيەكان پيادە دەكرىت، ئەمانە بىجگە لەچاوپۆشەين لەمەرجى بوونى ئەو كەسەلە نيوان دەستەى كارمەندانى قوتابخانە.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

بەعەرەبىيەكەى بخويننەوه فەرموو.

بەرپۇز د.ئائىر عبدالاحد اوغسطين:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

المادة (23):

يشترط على من يتم تحديده كمدير لمؤسسة تعليم اهلية وخاصة، ان تتوفر فيه الشروط المنصوص عليها في اللائحة المطبقة في المدرسة كالتى تطبق في المدارس الحكومية، هذا عدا عن غض النظر عن شرط ان يكون هذا الشخص من بين هيئة منتسبي المدرسة.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرودەردە فەرموو.

بەرپۇز د. عمر حمد امين (نورەدينى):

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە رەئىمان وابوو كە ئەم ماددەيە، لەماددەكەى پېشوو دا كە پەسەند كرا جىگاي بۆتەو، ھەر بۆيە لەگەل ئىلغا كوردنەووى ئەو ماددەيەين، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمەش لەگەل ئىلغا كوردنەووى ئەو ماددەيەين، لەبەر ئەووى ناوەرۆكى ئەو ماددەيە، لەماددەكەى پېشوو تر چارەسەر كرايە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورەدە.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھەمان رەئىم ھەيە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا رەئىيەك ھەيە، ئەو ماددەيە لەلايەن ليژنەى پەرورەدە و ياسايى و جەنابى وەزىرەو، رەت بکرىتەو، كى لەگەلدايە رەتبکرىتەو؟ تىكايە دەست بەرز بکاتەو، زۆر سوپاس، كى لەگەلدايە بمىنىتەو؟ تىكايە دەست بەرز بکاتەو، زۆر سوپاس، (1) كەس لەگەلدايە بمىنىتەو، بەزۆرىنەى دەنگ رەتکرايەو، فەرموو بۆ ماددەيەكى تازە.

بەرپىز امنە ذکري سعید:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (24):

دەستەى مامۆستايانى وانە بىژ:

1- پىويستە مامۆستايان لەرووى پەرورەدەيەو شياو بن، ھەرچى ئەندامانى دەستەى وانە بىژە پىويستە بەلايەنى كەمەو بروانامەى دبلۆميان ھەبىت يان بروانامەى زانکۆيى ھەبىت و لەرووى پەرورەدەيەو شياو بن.

2- پىويستە دامەزرادەکانى فيرکارى فوتابخانەى تايبەتى، دەستەيەكى وانە بىژى بەردەواميان ھەبىت، كەمتر نەبىت لەرپىژەى 80%، بەلام دەكرىت بۆ ئەو دامەزرادە لەبارودۆخى ناياسايى پاساوداردا پەنا بەنە بەر وانە بىژانى دامەزرادە پىكھاتەيەكان يان فيرکارى گشتى يان تايبەتى، دوای وەرگرتنى رەزامەنديەكى تاك لەوہزارەتى پەرورەدە و پىكھاتەى مەبەستەكە، ئەمەش لەپلانى ھەر سالىكى خويندن و بۆ ماوہيەكى ديارىكراو.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهروكي پهرلهمان:
فهرموو بهعهرهبييهكهى.

بهريز د.ثائر عبدالاحد اوغسطين:
بهريز سهروكي پهرلهمان.

المادة (24): هيئة الاساتذة التدريسيين:

- 1- يجب ان يكون الاساتذة من الناحية التربوية مؤهلين، اما اعضاء هيئة التدريسيين يجب على اقل تقدير من حملة شهادة الدبلوم او الشهادة الجامعية وان يكونوا من الناحية التربوية مؤهلين.
- 2- على مؤسسة التعليم المدرس الخاص ان يكون لديها هيئة تدرسية دائمة لاتقل عن نسبة 80٪، لكن يجوز لهذة المؤسسات في الظروف غير الاعتيادية المبررة ان تلجا الى تدريسي المؤسسات التكوينية او التعليم العام او الخاص، بعد اخذ موافقة مفردة من وزارة التربية مكون الغرض، وهذا في خطة كل سنة دراسية ولمدة محددة.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهروكي پهرلهمان:
ليژنهى پهروهرده فهرموو.

بهريز عمر عبدالرحمن على:
بهريز سهروكي پهرلهمان.

ئيمه ئهم مادديهمان بهشيكي لهماددهى (18) راپورتهكهمان سياغهمان كردوه، بهشيكيشى لهماددهى (19)دا، بويه ئهمهى ماددهى (18) بهم شيويه دهخوينينهوه:

- 1- مهرجه دهستهى ماموستايان، وانه بيژان بهلاى كهمهوه بپروانامهى ديبلوم يان بپروانامهى بهرايى زانكويان ههبي.
- 2- لهپرووى سهلامهتى جهستهى و دهررونى و عهقلئى و پهروهردهى و پسپورپيهوه شياو بن و باشتره ئهگهر دهرجووى خولى راهينانى پهروهردهى بن.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهروكي پهرلهمان:
بهعهرهبي ههتانه؟ فهرموو.

بهريز د.ثائر عبدالاحد اوغسطين:
بهريز سهروكي پهرلهمان.

المادة (18):

- 1- يشترط في الهيئة التدريسية والمحاضرين حصولهم على شهادة الدبلوم او الشهادة الجامعية الاولى على الاقل.
- 2- ان يكونوا مؤهلين جسديا و نفسيا و عقلياو تربويا و اختصاصا، ويفضل اجتيازهم دورة تدريبية تربوية.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ليژنەى ياساىى فەرموو.

بەرپۇز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمەش پشتىگىرى لەو پىشنىارەى ليژنەى پەرورەدە دەكەين، كە لەماددەى ھەژدەمى راپۇرتەكەياندا ھاتوو،
زۇر سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزىر.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورەدە.

ئەزىش پشتىگىرى لىدەكەم ئەف ماددەى، سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە؟ تەكايە ناوەكانتان بلىن.....، ئەو بەرپۇزانە ناويان نووسراو (ھازە خان، بىرىقان خان،
پەروين خان، كاك جمال، كاك جلال، د. احمد، كاك شىر دل، شلىر خان)، فەرموو ھازە خان.

بەرپۇز ھازە سليمان مصطفى:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

تىببىنەكەى من لەسەر ئەو دارشتنەوھىە كە ليژنەى پەرورەدە دايرشتوتەو، كە لەدوو خال پىكھاتوو، من
پىموايە لەپۇرۇزە ئەصلىيەكە كە خالى دووم ھاتوو (على مؤسسة التعليم المدرسيه الخاصه ان يكون لديها
هيئة تدرسية دائمة لاتقل عن نسبة 80%) ئەو بەرپۇزى زۇر گرینگە لەناو قانونەكەدا ھەبىتن، چونكە
بەرپۇزى ھەندىك قوتابخانە ھەيە، ئەگەر لەو نەسبەى كەمتر ھەبى زۇر جار مامۇستاي نايىت كەبۇ دەرس
وتنەوھىە، بۇيە زۇر گرینگە كە ئەو نەسبەى ھەر بىمىنيتەو لەناو ياسايەكە تا ئەو قوتابخانە رىژەى ئەو
مامۇستايانەيان ھەبى بۇ ئەوھى بە دائىمى بتوانن كە وانە بلىنەو لەقوتابخانەكان، قوتاببىيەكان بى بەش
نەبن لە وانە وتنەو، زۇر سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

بىرىقان خان فەرموو.

بەرپۇز بىرىقان اسماعيل سەرھەنگ:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

من پشتىگىرى ليژنەى ياساىى و پەرورەدە دەكەم، بۇ دارشتنەوھىان، دەستخۇشيان لىدەكەم، زۇر جوانە و
بەرپۇزى و پىكى و ماناي زۇر، لەو ماددەىە زۇر دووبارەى تىدايە، بۇيە ھى ئەوان داوا دەكەم دەنگ بىنى،
سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

پەروين خان فەرموو.

بەرپۇز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

خائىكى تر پىم خۇشە بۇ ئەم ماددەيە زىاد بىرى، ئەويش ئەوويە كە دەورەيەك بۇ ئەم مامۇستايانە بىرىتەو، بەتايىبەتى بۇ لايەنى دەروونى بەنىسبەت ئەم مامۇستايانە، ھەرورھا پىويستە ئەم ستافەى ياخود ئەم مامۇستايانەى كە لەم قوتابخانە ئەھلىانەنە وەردەگىر، پىويستە شىوويەكى جىگىرىيان پىوہ ديار بى لەم قوتابخانانەدا، لەبەر ئەووي ئەيمە قوتابخانەى ئەھلىمان ھەيە، ھەموو سالى ستافەكەى خۇى دەگۇر، باشە ئەم تەلەبەيە چۇن لەم شىوازى وانە وتنەو تىدەگا؟ ھەر سالى شىوازىكى ياخود ئسلوبىكى نوپى مامۇستايەكە وەردەگىر، بۇيە پىم باشە شىوويەكى جىگىرى پىوہ دياربى، زۇر سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جمال.

بەرپۇز جمال طاھر ابراهيم:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

تەبەن ئەوہ ماددەى (18) يە لەلاى لىژنەى پەروەردە، من كرديتمە ئەساس بۇ موناقەشەكردن، خالى يەكەم پىويستە بلين (يشترط في اعضاء الهيئة التدريسية) (اعضاء) ليرە ئيزافە بىكەن، خالى دووہم، (ان يكونوا مؤهلين جسديا و نفسيا و عقلياو تربويا و اختصاصيا) ئەمە يەنى ھەسم بوو، دوايى دەلىتن (ويفضل اجتيازهم دورة تدريبية)، يەنى پىويست ناكاتن (ويفضل اجتيازهم دورة تدريبية)، چونكە لەپىشەكىمان گۇتتايە (مؤهلين جسديا و نفسيا و عقلياو تربويا) پىم باشە دوايى (و اختصاصيا) بىرى بە (ويتم اشراكهم في الدورات التدريبية المواكبة المستجدات) ئەگەر ھاتوو گۇرانكارى لەبوارى ئىختىساس بوو، يان لەبەرنامەبى يان مەنەج بى، چونكە ليرە (اجتيازهم دورة تدريبية تربوية) باشە لەمەجالى ئىختىساس ، مەجالى نەفسى، مەجالى شتى تر، چۇن دەكرىتن؟ زۇر سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك جلال فەرموو.

بەرپۇز جلال على عبدالله:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

من لەكوردىيەكە تىبىنيەكە ھەيە، دەلى يان بىروانامەى بەرايى زانكو يان ھەبى، جارەكەى دىكەش وتمان بەرايى زانكو پەروەردەيى يان تايىبەتايان ھەبى، ئەوہ تىبىنيەكى باشە، دووہم لەپرووى سەلامەتى جەستەيى وتەندروستى بىرىت بە سەلامەتى تەندروستى، دوو، باشتر بەعەرەبىيەكە، گونجاو ترە مەعقول ترە باشتر نەك ئەھسەن، گونجاوتر (يفضل) باشتر كە بىرى بەگونجاوتر، زۇر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

د. احمد فەرموو.

بەرپز د. احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش تيبينيم لەسەر خالى دوومه، كه دهلى (لەرووی تەندروستی و جەستەیی و دەروونی و عەقلى و پەروردەیی و پەسپۆرییەوه شیاو بن و باشترە ئەگەر دەرچووی خولی رَاهینانی پەروردەیی بن)، دیارە لەعەرەببەیکە دەلى (ان یكونوا مؤهلين جسديا) یەنى ئەو سەلامەتیە لەعەرەببەیکەدا نییە، بۆیە ئەمن پیتینار دەکەم ئەو ئیقتراحەى بەرپز سكرتیری پەرلەمان كه لەماددهى پيشوودا لەبەرچاو گیرا، لیرەش بلیین لەرووی تەندروستی و جەستەیی و دەروونی و عەقلىیەوه شیاو بن، هەرورەها لەرووی پەروردەیشەوه گونجاو بن، باشترە ئەگەر دەرچووی خولی رَاهینانی پەروردەیی بن، ئەو بڕگەیه لایدری، لەبەر ئەوەى كه ئەگەر لە رووهكانى پەروردەیی و پەسپۆرییەوه شیاو بن ئیتر پیویست ناکا، بلى دەرچووی خولی رَاهینانی پەروردەیی بن، چونکه ئەوه بەخۆى شیاوه، ئیتر پیویست ناکا، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شيردل فەرموو.

بەرپز شيردل تحسين محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له خالى يەكەم هاتوو كه (اعضاء) ههيه (تدریس) ههيه (يجب على الاقل ان يكون من حملة شهادة الدبلوم والشهادة الجامعية) باشه ئيمه مەعەهدمان ههيه، مەعەهد ئیعداد موعەلیمین، دەورە تەربەویمان ههیه، یەنى ئەوانەمان بى بەش کرد له درس وتنهوهى ئەو مەدارسە ئەهلیانە، خانەى مامۆستایان كه زۆر بەى قوتابخانەكان ئیستا خانەى مامۆستایانە، مەعەهد ئیعداد موعەلیمین دەورەى تەربەووی هی وانە، شەشى خالاس کردیە، دەورە تەربەووی هەبووه، بووینە مامۆستا ئیستا، ئەوان بۆ نەتوانن ئەو دەرسانە بلینەوه لەو مەکتەبانە؟ سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

شليير خان فەرموو.

بەرپز شليير محى الدين صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە خالى يەكەم (مەرجه دەستەى مامۆستایان، وانە بیژان بەلای كەمەوه بڕوانامەى دیپلۆم یان بڕوانامەى بەرایى زانکۆیان هەبى یان دەرچووی خولی شیاندنى مامۆستایان بى) ئەوەى بۆ ئیزافە بکری، چونکه لەخالى دووم هاتوو دەلى (باشترە ئەگەر دەرچووی خولی رَاهینانی پەروردەیی بى) هیچ خولیک ناتوانى شەهادەى مامۆستایى بەداتە ئەوانەى كه بەشداری دەکەن، تەنها خولی شاندى مامۆستایان دواى

ئامادەيى، بەيپى ياساى خزمەتى شارسىتانيەت ھەركەسىك لىدوۋى ئامادەيى شەش مانگ داخىلى خولى شياندىنى مامۇستايان بىت، دەبىتە مامۇستا، شەھادەى پىدەدرىت، بەلام ئەوۋى كە شەھادەى پىدرايە بەو خولە دەتوانى بەشدارى خولى پەروەردەيى دىكەش بىكە، بۇ بەھىز كىردن، بۇيە ئەوۋە سى جۇرە مامۇستامان ھەيە لىرە، بىروانامەى بەرايى و دىلۇم و دەبى دەرىجوى خولى شياندىنى مامۇستايان بى، بەقانون ئەوۋە دەبىتە مامۇستا، لەخالى يەكەم ئەوۋە ئىزافە بىكرى، لەدوۋەمىش دىسان ئەو جەستەيە لىدەرى، باشترە، زۇر سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

لىزىنەى پەروەردە فەرموو.

بەرىز د. عمر حمد امين (نورەدىنى):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

1- ئىمە لەگەل ئەوۋەين لەژىر رۇشناي ئەو سەرنىج و پىشنىارانە بەم شىۋەيەى خوارەوۋە دابىرپىترىتەوۋە: مەرچە ئەندامانى دەستەى مامۇستايان، وانە بىزان بەلاى كەمەوۋە بىروانامەى دىلۇم يان بىروانامەى بەرايى زانكۇى لەبوۋارى پەروەردەدا ھەبى، كە دەلىين دىلۇم پەيمانگاش دەگرىتەوۋە.

2- لەروۋى تەندروستى و پەروەردەيەوۋە، شىاو و گونجاو بن.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك شىردل فەرموو.

بەرىز شىردل تحسین محمد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

(دار العلمين) مەئەد ئىعداد موعەلىمىن دىلۇم نەبوۋ، يەئنى فەترەك لەوۋە پىش بوۋىتە دىلۇم (5) سال دەخوینن، ئەو كات (3) سالىان دەخوینن، ئەو دەورەى كە ئەو بەرىزانە باسىيان كىرد دىلۇم نىە، سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو شلىر خان.

بەرىز شلىر محى الدين صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەوۋەى من باسەم كىرد خولى شياندىنى مامۇستايان بەيپى ياساى خزمەتى شارسىتانيەت تەئھىل دەبى بۇ ئەو مامۇستايە شەھادەى مامۇستايى دەدرىت، لە ھەموو جىش ھەتا ئىستا بىرپادرايە لە زانكۇگانىش وەربىگرى، مامۇستايە بە شەھادە، نەك بە دەورات و تەقويە و ئەوانە، ئەوۋە خولى شياندىنى مامۇستايانى پى دەوترى، پاشى ئىعدادىە بەو شەھادەيە، بەو شەش مانگەى كە دەخوینن شەھادەى مامۇستايى وەردەگىرن، مامۇستانە بە بىروانامە مامۇستانە، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو سىمىرە خان.

بەرپىز سىمىرە عبداللە اسماعيل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

كە شلىر خان باسى خولى شياندىن دەكا، راستە قسەكەي، چونكە خەرىجى تىجارە و سىناعە سەردەمىك ئەزمەي مامۇستايان ھەبوو لە لادىيەكان بە برپارىكى وەزارەت ئەمانەيان ھەموو كرده مامۇستا ھەتا خەرىجى وپژەيى و ئىعدادى كە پۆلى شەشەكان بوون لە كولىەكان وەرنەگىرابوون، بەو دەورەيە ناويان بۇ مامۇستا خولى شياندىن بۇ كرا، ئىستاش بەردەوامە ھەر ھەيە، كە ئەو قەرارەش دەرچووہ لە كولىەكان وەربگىرى، ئىستا موناقتەشە لە سەر ئەوويە كە دەلى خەرىجى شەشى ئىعدادى بى، نابى خەرىجى پىشەيەكان بى، لىرە ئەزمەيەكى دروست كرده ھەموو دەمى تەلەبە دەھاتن موزاھەرەيان دەكرد، ئەو نەوعە، ئەو جۆرە مامۇستايەمان ھەيە، كە كاك شىردلىش دەلى (اعداد معلمين) كە ھەبوو سى سال بوو دىلۆم نەبوو، بەس كە بوو بە پىنچ سال لە پاش پىنچ سالەكە ئىنجا بوو بە دىلۆم، مەجموعەيەكى كەم سالانى ھەفتايەكان ئەوہمان ھەبوو، بەس لە ھەشتايەكان كە گۇرا بۇ مەعھەد بوو بە پىنچ سال، پىنچ سالاكەش ئىستا مەعھەدمان ھەيە بەردەوام، مەعھەدى كۆمپىوتەرە، فنون جەمىلەيە، وەرزشە، بە پىنچ سالى شەھادەي دىلۆم وەردەگرن، بەلام سەر بە وەزارەتى پەرودەردەن، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو شلىر خان.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەوہى من باسەم كرده خولى شياندىن بۇ مامۇستايان لەگەل رىزم بۇ ئەو بۇچوونە بە برپارى وەزارەت نەبوو، برپار نىە، راستە لە كاتىكى ئەزمەي مامۇستا بوو، ئەوہ بەپىي ياساى خزمەتى شارستانى ھەر كەسىك پاشى ئىعدادىە پىويست بوو تەئھىل بكرى شەش مانگ كەمتر نەبى دەورەكەي، شەھادەي مامۇستايى دەدرىتى دەبىتە مامۇستا، ئەوہ برپار نىە، بەپىي ياسايە، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك عماد.

بەرپىز عماد محمد حسين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بۇ فى ھەر مامۇستايەك ئەم د شى بىژىن فەقەرەك ھەر مامۇستايەك ھەبىت، بۇي ھەيە وانا بىژى، ھەر مامۇستا كو رەسميەن مامۇستا وەزارەتە پەرودەردى مامۇستا بىت بەرى نووكە مامۇستايى كرىدى، بۇي ھەيە وانا بىژى و، ھەل دەبى ئىشكالى، چ مەعھەد بى، چ دەورە بى، ھەر مامۇستايەكى بەرى نووكە وەكو

مامۇستا ھاتىبىت دامەزىراندن بۇي ھەيە وانا بېزى، ئەگەر ھاتىبىت بەرى نووگە دامەزىراندن، وەگو مامۇستا، سوپاس،

بەرزىد.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. رۆزان.

بەرزىد. رۆزان عبدالقادر احمد:

بەرزى سەرۆكى پەرلەمان.

لە برگەى دوو باس لە تەئھىلى تەربەوى دەگرى، وشەگە ھاتىە (ان يكون مؤهلاً من الناحية الصحية والتربوية) بەو شىۋەيە دامان رشتوو، تەئھىلى تەربەوى گو دەگرى، ئەوہ بۇ وەزارەت دەگەرپتەوہ ئەگەر لە رېگای دەورات بى، لەرېگای ھەر شىۋازىك بى، وەزارەت دەگرىتە بەر بۇ ئەوہى لە روى پەرورەدەيەوہ ئەو کەسە تەئھىل بگرى، نامادە بگرى، تاكو شىاو بى بۇ ئەوہى بېتە مامۇستا يان وانا بېز يەك لە قوتابخانەگان، (طرق تدريس) يان (دورات تدريبية) تەئھىلى تەربەوى ھەموو ئەو شتانە لە خۇ دەگرى، سوپاس،

بەرزىد.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شىردل.

بەرزى شىردل تحسين محمد:

بەرزى سەرۆكى پەرلەمان.

تەبىعى دەلى پىويست ناكات، بەس شەھادەى دىلۆم نووسرايە لەگەل شەھادەى جامعى قانون، قانونە، ئەگەر سبەى، دووسبەى ھەرکەسى بچى ئەوہ بكا دەلى ئەوہ نووسرايە شەھادەى دىلۆم و شەھادەى بەگەلۆريوس، سوپاس،

بەرزىد.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنەى پەرورەدە دوا سياغەتان،

بەرزى عمر حمد امين خدر(نورەدینی):

بەرزى سەرۆكى پەرلەمان.

يەگەم: مەرجه ئەندامانى دەستەى مامۇستايان و وانا بېزان بەلای كەمەوہ دەرچووى زانكو يان پەيمانگا

يان خولى راھىنانى شياندى مامۇستايان بن لە بوارى پەرورەدەدا،

دووەم: لە روى تەندروستى و پەرورەدەيەوہ شىاو بن،

بەرزىد.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزىر ئاخىر تىبىنىت؟

بەرپۇزىد. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرۋەردە:

بەرپۇزى سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىستاتىستىكا تەئىدا ۋى ئەندامانى پەرلەمان د كەمەۋە گوتى رېژا ستافى دائىمىي بېتە تەھدىد كرن، يەئنى گوتى 80% ى ستافى دائىمىي بېتەقىيە ئەز تەئىد كەمەۋە، چونكى مەدرەسەكە ھىچ مامۇستايەكى دائىمىي تىدا نىنە، كە مەلوم نىنە مۇستەقىبەل پىشتى سالەكى د ئەف قوتابخانە دەۋام د كەتن يان نا؟ يەئنى رېژەكە ستافى دائىمىي نە موعتەمىد بى، ھەمى سەر موحزەراتە يان موحازر ئەز تەئىدا ۋى كەمەقىە ئەۋ گەلەكە زەرورىيە بېتە ئىزافە كرن، سوپاس،

بەرپۇزى د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموۋ لىژنەى پەرۋەردە ئاخىر سىياغەتان، بەكوردى ۋ بە عەرەبى، فەرموۋ د. احمد.

بەرپۇزى د. احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپۇزى سەرۋىكى پەرلەمان.

يەئنى لىرە بەپىيى ئەۋ دەقىە بى خولى شىاندن ھاۋتا كراۋە لەگەل بىرونامەى زانكۆيى ۋ دىلوۋم، يەئنى چۆن دەبى تەنھا خولى شىاندن ھاۋتا بكرى لەگەل ئەۋەى بىرونامەى زانكۆيى ھەبى، سوپاس،

بەرپۇزى د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموۋ كاك شىردل.

بەرپۇزى شىردل تحسین محمد:

بەرپۇزى سەرۋىكى پەرلەمان.

لىرە ئىعداد موعەلىمىن غەدرى لى دەكرىتن، چونكە ئەۋە خولى شىاۋ نووسرايە خۇ(دار المعلمين) تىدا نىە، سوپاس،

بەرپۇزى د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

كە ئەۋ خولى شىاۋى بۇ دانرابى (دار المعلمين) ئەصلەن بۇ ئەۋە دانراۋە، چۆن؟ ئەزانى كى ئەگەر شەشى سانەۋى دوايى خولى شىاندنى بۇ كرابى، بىبى بە مامۇستا (دارالمعلمين) ھەر لە ئەصلەن بۇ مامۇستايەتى دانراۋە، چۆن شموۋلى ناكا، فەرموۋ لىژنەى پەرۋەردە ئاخىر سىياغەتان بىخوئىننەۋە،

بەرپۇزى د. رۇژان عبدالقادر احمد:

بەرپۇزى سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەى (18) ھەردوۋ لىژنە بەۋ شىۋەيە دامان رىشتەۋە، ماددەى (18):

اولا: يشترط في اعضاء الهيئة التدريسية والمحاضرين. 1- ان يكون من خريجي الجامعات او المعاهد او الدورات التأهيلية في مجال التربية والتعليم. 2. ان يكون مؤهلاً من الناحية الصحية والتربوية. ثانيا: يجب ان لا تقل نسبة اعضاء الهيئة التدريسية الدائمين عن 80% من مجموع الكادر التدريسي.

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكى پهرلهمان:
بهكورديهكهي،

بهرېز د.عمر حمد امين خدر(نورهديني):
بهرېز سهرؤكى پهرلهمان.

يهكهم: مهرجه نهنداماني دهستهي مامؤستايان و وانا بيژان، يان به دارشتهكي تر نهنداماني دهستهي مامؤستايان و وانا بيژان پيويسته ئهم مهرجانهي تيډا بي: - 1. دهرچووي زانكو يان پهيمانگا يان خولي شياندي مامؤستايان بي له بواري پهروورده، 2. له رووي تهنروستي و پهرووردهيهوه شياو بي، دووه: دهستهي مامؤستايي بهردهواميان ههبيت كه رپزهي له 80%ي كه متر نهبيت.

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكى پهرلهمان:

كي له گهل دا به تكيه دهست بهرزكاتهوه؟ كي له گهل دا نيه؟ يهك دنگ له گهل دا نيه به زورينهي دنگ پهسهند كرا، فهرموون بو مادديهكي تر، تكيه ئهوانهي دهرؤنه دهرهوه بو دنگ دان ئاماده بن، فهرموو،

بهرېز امنه ذكري سعيد:

بهرېز سهرؤكى پهرلهمان.

ماددهي (25) نابيت هيچ كام له بهرپوهبهراني قوتابخانه فهرميهكان و مامؤستايان و فهرمانبهراني وهزارتي پهروورده، بينه وانه بيژ له قوتابخانه ئههليهكاندا تهنها پاش وهرگرتني رهزامندي دهزگانايان، بهمهريجك پيچهوانهي دهوامي دهزگاناي خويان بيت،

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكى پهرلهمان:

بهعهربهيهكهي،

بهرېز د. نائر عبدالاحد اوغسطين:

بهرېز سهرؤكى پهرلهمان.

المادة (25) لاييجوز لأي من مديري المدارس الرسمية والمعلمين وموظفي وزارة التربية ان يصبحوا تدريسيين في المدارس الاهلية، الا بعد أخذ موافقة مؤسساتهم، شرط ان يكون عكس دوام مؤسساتهم،

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهي پهروورده،

بهرېز د.عمر حمد امين خدر(نورهديني):

بهرېز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمه رمان وايه كه ماددهكه بهم شيويهيهي خوارهوه دابريژرتهوه، ماددهكه له لاي ئيمه بوته ماددهي (25) كر دوومانته دوو مادده له راپورتني ئيمه دا بوته ماددهي (19) و ماددهي (20)، ماددهي (19)، 1. نابي بهرپوهبهران وياريدهدهراني قوتابخانه حكوميهكان و مامؤستايان و فهرمانبهراني وهزارت بينه مامؤستا يان فهرمانبهر له قوتابخانه و پهيمانگاي نا حكومي دا به شيوهي ههميشهيي تهنيا له پاش

دابړانيان له دهزگاګانې حکومت نه بېټ، 2. دهکړې ماموستانې قوتابخانې حکومتې وهک وانه بېټ له قوتابخانې و پهيمانګا نا حکوميهکاندا سووديان لې ودرېګړې دواي پرمزاهندي سهرپهرشتياري پسرپور و بهمهرجيک کار نهکاته سهر بهشهوانه ياسايي له قوتابخانې حکومتې، پيوسته مادده (20) ميش دوايي بيخوينينهوه موناقيهشې بکهين، سوپاس،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤکي پهرلهمان:

بهعهرهبي ههتانه نهوه؟

بهريز د. نائر عبدالاحد اوغسطين:

بهريز سهرؤکي پهرلهمان.

المادة (19) اولاً: لايسمح للمدراء والمعاونين والتدريسيين في المدارس الحكومية والموظفين في الوزارة بأن يكون تدريسيين او موظفين في المدارس الاهلية والمعاهد غير الحكومية بصورة دائمية، إلا بعد انفكاكهم من المؤسسات الحكومية، 2. يمكن الاستفادة من التدريسيين في المدرسة الحكومية كمحاضر في المدارس الاهلية والمعاهد غير الحكومية بعد موافقة المشرف الاختصاصي شريطة ان لا يؤثر في حصة تدريسي القانونية في المدرسة الحكومية، سوپاس،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤکي پهرلهمان:

ليژنه ياسايي،

بهريز د. رؤزان عبدالقادر احمد:

بهريز سهرؤکي پهرلهمان.

نيمهش پشتمگري لهو دارشتهوهي ليژنه ي پهرورده دهکين، که له ريگاي دوو مادده نهو بابتهه ريک خستيه سهبارت به ماددهي کرديتيه دوو مادده، ماددهي (19) و ماددهي (20)، ماددهي (19) هيچ تيبينيمان له سهر نيه، پشتمگري لې دهکين، تهنه بهشي دووهم که کرايته ماددهي (20) له سهر برکهکي تيبينيمان ههيه، کاتي که خویندراوه نهوکات بوچووني خویمان ديارى دهکين، سوپاس،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤکي پهرلهمان:

فهرموو جهنابي وهزير.

بهريز عصمت محمد خالد / وهزيري پهرورده:

بهريز سهرؤکي پهرلهمان.

بهراستي هردوو مادده گهلهک تيکهن، يهعني نهشي بيزم نهوه دروسته نهگهر يا ديف دا نهبي دروسته، چونکي نزانم بوچي فهسل کرينه هردوو مادده، يهعني نهگهر من گوتبا دروسته دوماهي ههنديک موناقيهشې چيکته يهعني نان دهستکاري کرن دهست نابينم، هردوو مادده گهلهک ته داخله گهلي کوردي تيديايه به رهني من نهگهر هات و تهغيرات پاشي دوو مانگي تر في بزفرينهفه، نهز نزانم که دي چهوايه ديته سياغهکرن؟ چونکي گهلهک عيلاقهته پيکته ههيه به هردوو مادده، سوپاس،

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە؟ (ئاھەنگ عارف، احمد وەرتى، گەشە دارا، گوئىزار قادر، جمال طاھر، خورشيد احمد، سميرە عبدالله، جلال على) ئەم بەرپزانە ناويان نووسراو، فەرموو، ئاھەنگ خان،

بەرپز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھى بەرپز وەزىرى پەرورەدە گوتى شتىكى راستە، رۇھى ئەو قانۇنەى ئەوھى ئىمە دەرى دەينىن، ئەو مۇنافەسەى ئەوھى دەمانەوئى لە مابەينى مەكتەبى خاص و مەكتەبى ئەھلى بىي، خۇى لەو فەقەرەى دەينىتەو، مەن بىم سىاغەى ئەو قانۇنەى لىدەگەرپىم بە تەعلیمات بۇ وەزارەتى پەرورەدە، چونكە وەزارەتى پەرورەدە نابى تەقەبىدى مامۇستای بكا، بلى مەچۆ مەكتەبى ئەھلى، يان بە شرووتى مەن بپۆ، يان نىو دەوام بپۆ يان دەوامىكى موعەيەن بپۆ، حەتتا مامۇستای مەكاتبى يان قوتابخانەى خاص يان مامۇستای قوتابخانەى عام، ھى حكومى نەگاتە ئەو قەناعەتەى كە خۇى بە پىش بىخى كە بزانى رۇھى مۇنافەسە و فەرقى ما بەينى ھەردو قوتابخانە چىيە؟ لەو بپروايەمە پەرورەدەيمە ناگاتە ئەو ئاستەى ئەگەر بگاتە پەرورەدەى ولاتانى پىشكەوتوو، بۇيە ئەو قانۇنەى زۆر زۆر مۇھىمە بۇ ئەوھى رۇھى مۇنافەسەى دانى لە سىستىمى يان لە ھەدەفى ئەو قانۇنە، لىگەرى با مامۇستا خۇى بە پىش بىخى بە ئاى پات ئىش بكا، با بزانى سىستىمى قوتابخانەى حكومى چىيە؟ سىستىمى قوتابخانەى نىو دەولەتى چىيە؟ و، خۇى بە پىش بىخى با مۇئەھل بى، با بە ئىختىيارى خۇشى بگەرپتەو ئەو قوتابخانەى حكومى كە دىسان ئەوانىش ئىمتىيازاتىكى خاصى بۇ دادنىن رۇھى مۇنافەسەى بۇ پەيا دەبى، بۇيە ئەو (لا يچوز)ە مەن پىم غەلەتە ئەوھى كە د. عصمەت وتى زۆر راستە بەتەعلیمات دەربى و با لىبگەرپى (فلىكسبلىتى)بى، زۆر زۆر ھەبى لەوھى ئىختىيار بىرپتە مامۇستا، چونكە مامۇستا ھەدەفە لەو دوو سىستەمە، سوپاس،

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەرپز د. احمدابراهيم على (وہرتى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە جارى لە ئەصلى ماددەى (25) لە ئەصلى پپۆژەكە ئەو واى ھىناوہ دەلى نابى ھىچ كام لە بەرپۆەبەرانى قوتابخانە فەرمىەكان و مامۇستايان و فەرمانبەران و وەزارەتى پەرورەدە بىنە وانە بپز لە قوتابخانە ئەھلىەكاندا، بەلام لە عەرەبىيەكەدا دەلى (ان يصبحوا تدرىسين) يەئنى نەى وتووہ (ان تصبحوا محاضرين)ە ئەمە لىرە تفاقوز ھەيە، خۇى وانە بپزە نابى بىنە وانە بپز نەك مامۇستا، بەلام مەن لىرە بەراستى پىشتىگىرى لەو دارشتنەى لىژنەى پەرورەدە دەكەم، ئەمەش لەبەر ئەوھى يەككىك لەو رەخنانەى كە لە قوتابخانە ئەھلىەكان، تايبەتەكان گىرا، ئەورۆ ئەوھى كە زىاتر بوارى رەخساندووہ بۇ ئەوھى مندالى دەولەمەندەكان لەو قوتابخانە بچوئىن، كە ھەزارەكان ناتوانن و، ئەگەر مامۇستايانى

قوتابخانه‌ی حکومی به‌رهم‌زاده‌ندی ده‌زگاکه‌شيان بى که من له‌گه‌لى نيمه به‌راستی بتوانن له‌وى بینه موحازر کارىگه‌رى له سهر قوتابخانه حکوميه‌کان دروست ده‌کا زياتر ته‌وه‌جوه به‌لاى قوتابخانه‌ی ئه‌هلى دايه، يه‌عنى زياتر ئيه‌تيمام به قوتابخانه‌ی ئه‌هلى ده‌دهن، بۆيه به‌راستی ئيمه نابى له قوتابخانه حکومى کهم کهينه‌وه، ده‌بى گرنكى زور به قوتابخانه حکومى بدهين، به‌لام به ياسا قوتابخانه‌ی ئه‌هلىش رپک ده‌خه‌ين بۆ ئه‌وه‌ى که بۆته ئه‌م‌رى واقيع رپكى خه‌ين به ياسا له‌به‌ر ئه‌وه ته‌نها به موحازر مامۆستايان بتوانن له قوتابخانه و په‌يمانگای نا حکومى ببن به وانه بيژر ئه‌ويش به مه‌رجيک وه‌کو ئه‌وه‌ى ليژنه‌ى په‌ره‌رده ديارى کردووه کارىگه‌رى سلبى دروست نه‌کا له سهر وانه‌ى قوتابخانه حکوميه‌که که تييدا وانه ده‌ليته‌وه، سوپاس

به‌رپيز د.ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆكى په‌رله‌مان:

فه‌رموو گه‌شه خان.

به‌رپيز گه‌شه دارا جلال:

به‌رپيز سه‌رۆكى په‌رله‌مان.

وه‌للا به‌نيسبه‌ت ئه‌و مادديه ههر له گه‌لى دا نيم که کهسيک مامۆستا بيت له قوتابخانه‌يه‌كى حکومى بچيته قوتابخانه‌يه‌كى نا حکومى ياخود ئه‌هلى وانه بليته‌وه، بۆ له‌به‌ر ئه‌وه‌ى 1. ده‌رفه‌تى کار له خه‌لکانى ديكه ده‌گرى له‌کاتىکدا که ئيمه ده‌بينين ئه‌و هه‌مو خه‌ريجى زانکۆيه‌مان هه‌يه سالانه بيکار ماونه‌ته‌وه حکومه‌ت نسه‌بتيكى مه‌حدود ديارى ده‌کا بۆ دامه‌زراندن، لي‌ره هه‌لى کار ده‌ره‌خسى بۆ خه‌لکانىک که دانه‌مه‌زاون با ئه‌وان ببن به وانه بيژر له ئه‌م قوتابخانه‌ى و، پيم وايه کارىگه‌ريشى ده‌بى وه‌کو د. احمد وتى له سهر ئه‌و مامۆستايه له کاتىکدا ده‌چيته قوتابخانه‌يه‌كى ئه‌هلى ره‌نگه نه‌توانى ئه‌و توانايه‌ى مه‌حدوده کاتىک که حسه‌ى خۆى ته‌واو ده‌بى له مه‌کته‌به حکوميه‌که و، جارنىکى ديكه ده‌چيته ده‌وامىکى ديكه ده‌کا، پيم وايه به‌و ئيتجاهه ده‌روا که گرنكى به قوتابخانه ئه‌هليه‌که لي‌ره‌يه قوتابخانه گه‌شتيه‌کانمان لاواز ده‌بى وه‌کو پيويست گرنكى پيى نادرى، له‌به‌ر ئه‌وه له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا نيم ئه‌گه‌ر ئه‌و مادديه وا نه‌مي‌نيت دابريژريته‌وه، سوپاس،

به‌رپيز د.ارسلان بايز اسماعيل / سه‌رۆكى په‌رله‌مان:

فه‌رموو گوئيزارخان.

به‌رپيز گوئيزارقادر اسماعيل:

به‌رپيز سه‌رۆكى په‌رله‌مان.

سه‌باره‌ت به مادده‌ى (25) منيش له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا نيم که به‌رپوه‌به‌ر و مامۆستايان له‌قوتابخانه تايه‌تیه‌کاندا بين به مامۆستا، ئه‌گه‌ر به‌رهم‌زاده‌ندی ئه‌وه‌که‌شيان بى، به‌لگو ته‌نيا به موحازر و وانه بيژر ده‌رس بليينه‌وه، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرمو كاك جمال.

بەرپۇز جمال طاھرا براھيم:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەگەر بېين سەيرى ئەو ماددە يە بىكەين كە ئىستا دەكاتە ماددە (19) لە راپۇرتى لىژنەى خويىندن و فيركردن، دەلىتن (لا يسمح للمدراء الى اخره) من جومله كە ھەموو ناخوينم ئەگەر بېينە سەر ئاخر كەليمە (الى بعد انفكاكه من المؤسسات الحكومية) يەنى وا دياره مەبەستىكيان ھەيە، بەلام نەيان توانيوه بەشيوھيەكى ريك و پيك دايبرپۇزن، چونكە من پيشنيار دەكەم خالى يەكەم بلين (لايجوز الجمع بين العمل في المدارس والمعاهد غير الحكوميه والحكوميه او في الوزارات الاخرى بأيه صفة كانت) چونكە ليرە تەئكىد دەكات (الا) بىت و پاش ئىنفيكاك كردنى ماناى ئەو نەبىت جەمە بىكەين لە نيوان كارکردن لە موئەسەسەى يان مەدرەسەى حكومى يان مەعەدى حكومى و، مەعەدى خاص يان لە ھەر وەزارەتتىكى تر، چونكە ليرە دياره (المؤسسات الحكومية) ليرە ئيزافە كرديه، مەبەستيان نە ئەو تەنيا (الموظفين ، المدراء او المعاوين في وزارة التربية) تەنيايە، وايە يان نا؟ چونكە ئيوە ئاخر شت (المؤسسات الحكومية) ئيزافە كرىە، بۇيە دەبينم (لايجوز الجمع بين العمل) لە ھەردوو شوين يان لە ھەردوو بابەت، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرمو كاك خورشيد.

بەرپۇز خورشيد احمد سليم:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەو ماددە (25) بەراستى يەنى دارشتنەوھى ماددە يەنى زۇر بى سەروبەرى تىدايە بە رەئى من بۇ ئىستقرارى مىلاك بۇ ئەوھى مەدارسە ئەھليەكان لە سەر حيسابى وەزارەتى پەروەردە گەشە نەكەن سياغەكە دەبى تۇزى ريك و پيك كەن، 1. لا يجوز لمنتسبي وزارة التربية العمل في المدارس غير حكومية دون موافقة مسبقه من الوزارة او مؤسساتها، 2. على وزارة التربية إصدار التعليمات اللازمة بهذا الصدد سنوياً، بەمە ئىشەكە تەرتىب دەبى لە ژير رۆلى وەزارەتى پەروەردە دەبى وە نەبىتە مەسەلەيەكى ميزاجى، لە ھەر شوينىك بە ئارەزووى خوى تەسروف بىكەن، وەزارەتى پەروەردە تەعليمات دەردەكات سائانە بۇ تەنزىمى كار وە چۆن خەدەماتى موزەفەك يان مودەرسىك ئەدرىت بە مەدرەسەيەكى غەيرى حكومى، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرمو سميرو خان.

بەرپرز سمره عبدالله اسماعيل:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش هەمان بۆچوونى برادرانم هەيه، بەلام تەنھا پشتگيرى ليژنەى پەرورده دەكەم لە برگەى يەكەم كە دارشتنيان كرده، هى دووهم نا، چونكە ليڤه كە لە پرۆژە ئەصليه كە دا هاتيه دوو سيفهتى وەرگرتيه كەرتى عام و خاص هيج تەبعاتى تيدا نيه، ئەگەر ئيمه خەمى خەلكمان بى، هەلى كار بدۆزينهوه چەندين خەريجمان هەيه هەموو بيكار مانهوه بۆ ليڤه دوو وەزيفهى وەرگيرى هەندىكيانيش لە مالى مەحروم بى، دەوامى تەدرىس ئەوهنده قورسه خۆ ئەوهنده ئاسان نيه، من ليڤه لە مەكتەبى حكومى دەرس بليمهوه بەغار بچمه تايبەتيةكان، تايبەتيةكان خۆت دەزانى دەواميان هەموو رۆژى سبهينانه تا عەسره، كەينى ليڤه دەرس دەليتهوه، كەينى لەوى دەليتهوه، ئەى چۆن تەوزيعى حصه دەكرى چۆن دادەرپۆژى ئەو جەدەولهيه؟ من لەگەل ئەوه دا نيمه زياده، بە تەنيا برگەى يەكەم لەگەلى دامه دارشتنهوى ليژنەى پەرورده، سوپاس،

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جلال.

بەرپرز جلال على عبدالله:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگيرى رهنهكەى كاك جمال دەكەم، بەلام لە حالهتيدكا ئەوه سەرى نەگرت، (لا يجوز لمنتسبى الوزارة) ئيتير كافيه وەزارەمان تەعريف كردهوه لە كورديهكەشدا ئەگەر وەكو خۆى مايهوه دابران ئەوه يەعنى بەراستى مەترسيداوه دابرى، بەلام بليين دابرانى وازهياننى فەرمى يەعنى بەرەسمى وازبيني دابران كابريرهك دەتواتى لە خۆيهوه بچى تەئويل كرى بەنەوعەكى ديكە، سوپاس،

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده

بەرپرز د. عمر امين خدر (نورهديني):

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستيدا ماددهى (19) لە راپۆرتى ئيمەدا دوو شتى ريك خستوووه يان پەيوەندى نيوان قوتابخانه حكوميهكان و قوتابخانه نا حكوميهكان ريكى خستوووه لە دوو خال دا بۆ ئەوهى كە پەيوەنديان لە نيوانياندا هەبى، بەلام لە شوينيكهوه رېگريكى ئيجابى هەيه، لە شوينيكهوه رېپيدانيكى ئيجابى هەيه، بەو مانايەى لە خالى يەكدا تەنھا بە شيوهى دائيمى ماموستا و فەرمانبەر نابن، ئەگەر بە شيوهى دائيمى، كيش ماموستا و فەرمانبەر لە راستيدا چونكە ئەمە موشكيله دروست دەكات بەرپرز جەنابى وەزير و ئەوانەى لە بوارى پەروردهشدا ئاگانان لييه بۆتە مايهى ئەوهى، چونكە هەن لە پەيمانگا و قوتابخانه نا حكوميهكان كە ئيستا هەن، رەنگه مووچهو ئيمتيازاتى ماددى زياتر بى، واى كردهوه كە كۆچى ماموستاكان لە

قوتابخانه حكوميه كانه وه به ره وه نه وان برهوا، بويه نه مه ريگره كه ئيجابيمان دانه وه بؤ ماموستا و فرمانبر به شيوهي دائيمي، به لام له خالي دووهدا ريگه پيدانيكي ئيجابي ههيه نه ويش نه وهيه ماموستاياني به نه زمون له قوتابخانه حكوميه كاندا ده توانن بينه وان به بيژ بؤ نه وهي تواناي خويان له وي به كار بينن، بويه نيمه له گه له نه وهين نه گه له رووي هينه وه دووباره سياغه ي بكهينه وه به تايبه تي خالي يه كه م به م شيوهيهي خواره وه، نابي به ريوه به ران ياريدده راني قوتابخانه حكوميه كان و ماموستايان و فرمانبره راني وه زارته بين به ماموستا يان فرمانبر له قوتابخانه و په يمانگاي نا حكومي به شيوهي هه ميشه يي ته نيا پاش ده ستبه رداربووني ره سميان له ده زگاناي حكومه ت نه بي، 2. ده كرى ماموستاي قوتابخانه ي حكومي وهك وانا بيژ له قوتابخانه و په يمانگاي نا حكومي سووديان لي وه ربيگري دواي ره زامه ندي سه ربه رشتياري پسپور به مه رجي كار نه كاته سه ر به شه وان ه ي ياساي له قوتابخانه ي حكومي،

به ريژ د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكي په رله مان:

ليژنه ي ياساي ره ئيتان چيه ؟

به ريژ د. رؤزان عبدالقادر احمد:

به ريژ سه روكي په رله مان.

سه باره ت به سوود وه رگرتن له و ماموستايانه ي له سه ر ميلاكي وه زارته ي په روه رده ن نيمه هه موو ده زانين كه وا كيشه ي كه مي ماموستا له وه زارته ي په روه رده هه يه، بويه پيوسته مه رج دابنري و سنووردار بكرى، كي ن نه وان ه ي كه بويان هه يه بچن له قوتابخانه نا حكوميه كان وه كو وان به بيژ وان به بلينه وه، بويه پيوسته سنووردار بكرى، پيوسته ره زامه ندي وه زارته وه ربيگري، كاريگه ري نه بي له سه ر نه داي نه و ماموستايه له قوتابخانه حكوميه كان، هه روه ها وشه ي (لايسمح) له رووي قانونيه وه (صارم) نيه، الزامى شتيكي وا ي تي دا نيه، نه گه ره هه ر ماوه بكرته (لايجوز) وه سنووردار بكرى، به مه رجي كه ره زامه ندي وه زارته و كاريگه ري له سه ر نه داي ماموستا نه كرى له قوتابخانه حكوميه كان، سوپاس،

به ريژ د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكي په رله مان:

فه رموو امنه خان.

به ريژ امنه ذكري سعيد:

به ريژ سه روكي په رله مان.

سه باره ت خالا دووي يا وان به بيژا هيج كار نه كره سه ر مه دره سي حكومي، چونكي مه هه ي هه ندهك وان به بيژ ماموستا تي ت كه رتي حكومي سي حسه ي ده رسي ت هه ي، چوار حسه ي ده رسي ت هه ي، نه فه ته نسي ري ناكاته سه ر ده واما وان يا حكومي، ژ به ر هه ندي نه ز نابينم كو ببه يته يه عني نه م ريگره وان ماموستا بكهين كو خودان شيانن و مه جالي هه ندي زي هه ي ته نسي ري ژ سه ر كه رتي حكومي ناكات كو بچن

مەدرەسەى ئەھلى دەرسى دەى ژ بەر ھەندى ئەز بىنم ئەف خالە بمىنى كو مەسلەھەتە ئەو مامۇستايى كو ئەو وانەى وان دەرسى كىم بچن خزمەتەكە تر لە كەرتا تايبەت دا بكا، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جلال تىبىنىت ھەبوو؟ كاك جمال فەرموو،

بەرپىز جمال طاھر ابراھىم

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەنى بابەتەكە ھەر وەك خوى ماو، دەلىتن (المؤسسات الحكوميه) مەبەستان ئەو ھەتە تەنھا ناكرىتن ئەو ھى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك فرست.

بەرپىز فرست احمد عبدالله / سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مۇزەف بىت يان مودىر بىت يان معاون بىت لە تەربىيە، ناكرىتن لە مەدرەسە و مەھەدى خاص ئىش بكات، ئەگەر وابىت ئەو مۇئەسسەسات ھوكمىيە زيادە، ئەگەر نا لەجىياتى (الوزارة) بكرىتە (الوزارات) ئەو كاتە دروست دەبىتن، چونكە تەعمىم دەكرىتن، بەلام لىرەدا مەبەستىيان تەنھا وەزارەتى تەربىيەيە ناكرىتن، مۇئەسسەسى ھوكمى پىويستە لابرېت نابىتن، غەلەتە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

سمىرە خان فەرموو.

بەرپىز سمىرە عبدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ئىمە باسى تەوزىعى ھسەس بکەين، كە مامۇستا ھەيە بەسى دەرس يان چوار دەرس، بەخوى دكتورە لە مەكتەبەكان دەبى (12) ھسەى ھەبىت، ماجستىر دەبىت (14) ھەبىت، بەكالورىۇس (18) ھە، دىلۇم (24) ھ، ئەگەر سى ھسە و، چوار ھسە و، شەش ھسەى ھەبىت پىويستە لە مەكتەبىكى ترى ھوكمى تەكمىلەى نىساب بكرىت، نەك بچىت لە مەكتەب و قوتابخانە ئەھلىەكان دەرسى بلىتەو، ئىمە ئەبەد لەگەل ئەو ھىنە، مامۇستايەكانى لە قوتابخانەى ھوكمىنە بچنە ئەھلىەكە، بۇ ھەلى كار لە خەلكى تر بېرن؟ گەنجى ترمان ھەيە تەخەروجى كرىدە، برگەى دووھم پىويستە رەفز بكرىت ئەگەر رەئى خۆم بەدەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دكتور سەرورەر فەرموو.

بەرپۇز د. سەرور عبدالرحمن عمر:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

قەسەكانى من سەمىرە خان كوردى، بەلام ئەوئەندەيە سى كەس پىشتىگىرى ئەو رەئىيە كوردى، من پىم باشە بخرىتە دەنگدانەو، ھەم مەسەلەي دابىن كوردى ھەلى كار، ھەم بۇئەوئەي قوتابخانە حكومىيەكان بەراستى لاواز نەبن، ھەم لەلەيەكى تىرشەو قوتابخانە حكومىيەكان رىك بخرىن، چونكە وەكو ئەوئەي سى حسەي ھەيە ئەمە خۆي كاريكى ناياسايىيە، پىويستە لەوئەي پىرى بكاتەو، بۇيە من داوا دەكەم بخرىتە دەنگدانەو، چونكە سى رەئىيە سى كەس پىشتىگىرى كوردو، لەگەل رەت كوردنەوئەي بىرگەي دووم، لە راپۇرتى لىژنەي پەرورەدە، كە ناكرىت مامۇستا وەكو موخازرىش لەوئەي بىت، وەكو موخازر با كەسىكى تر لەوئەي دەرس بلىتەو، ئىمە خەلكىكى زۇرمان ھەيە بىكارن.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد/وەزىرى پەرورەدە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ب راسى ئەفە نوقتەيە ژ ھەمى موھىم ترە ل فى موناقتەشيدا، دقى قانونيدا، كيشەو موازەنە مابەينا موئەسسەساتىت ئەھلى يەئنى غەيرى حكومى، كاريگەريەكى ل سەرە، زقرىتە دى فەلسەفەو بىرو باوهرىت مە چنە، ئايا خىندنا نا حكومى زەرورىە پىشتاوى بگرىن، ئان يا لازمە چارەسەرى كيشەي خۇ بكتەفە، مەدارسىت ئەھلى نەشىن ستافى خۇ ھەمى پەيدا بكەن، ئەگەر ئىعتىماد لەسەر ستافى محەلى جوژئىيەن نەكەن ئەوئە ئىچا چەند بىت، ئەز بەرىدا سەرۆكى زانكوئى بووم مە مەنە كىر، مەنەن باتەن، مامۇستايى زانكوئە چىت ل زانكوئە ئەھلى دەرسا بلىتەو، چونكى وى وەختى مەترسىيەك ل سەر ھەبوو، وئى گافى عەينى مەترسىا ل سەر مەدرەسىت مەو قوتابخانىت مەيە، ئەگەر مامۇستايىت مە رىگە دايى بچىتت وەكى ئامىنە خانى باس كرى، ئەوئە حالەتەكى نە ياسايىيە، ئەوئە بىتە چارەسەر كرىن، لازمە بىتە چارەسەر كرىن، مامۇستايەك مەعاشى وەربگرىتەو ب تەمامى، دوايى سى دەرسا بىژىتەوئە يان چار دەرسا، حالەتەكى درست نىنە ئەفە، لازمە بىتە چارەسەر كرىن، يان بچىتە عارەكى دى دەرسا بىژى، ئەگەر ھاتو مە بقىت مامۇستا بچىت وانە بىژىتەو، قوتابخانەكا غەيرى حكومى، لازمە تو تەحدىد بكەي عەدەدەكى موخەدەد، بچىتەفە، چونكە تاقەتت ھەر بەشەرەكى وەكى مامۇستايەكى گوتى مەحدودن، كەس نىيە سىپىدى ھەمى دەرسا بىژىت و ئىوارىژى بىژىتەفە، يەئنى لازمە يا سنوور داربىتەفە، تىكەلەويەكە مەزن ھەي مابەينا ھەردوو فان فەقەرەتادا، چوئى دىقدانەگەر تو بەرى خۇ بەدى دىقدادا اسلوب ايعارە ئەز پىشتىگىرى... ئەوئە موقتەرەحى مە، بۇچى مامۇستايەكى قوتابخانەيەكى ب رىكەمەفە، ھەتا مامۇستايەكى بلا ب خۇ ئىعلان بكتە، مە بە تالىت ھەيتن، مە خەرىجى جامعەيىت ھەي، دى بۇ تەعەين كەمەفە بۇ غەرەز ئىعارە، ئەگەر ئەو دوو بابەت فىكرا بىنە تەحدىد كرىن، نە مەئناى رىكى ژى لى بگرىتن ئىتلاقەن نەچىت، با بچىت بەس

ل حاله تهكى گهلهكى سنووردادا ماموستا بچن دهرسا بيژنى، چونكه قوتابخانېت نههلى ژى ههر مندالېت مه لى دخينن، ههر بيټ مهنه يهعنى ههر كوردستانينه، تشتهكى دى ژى ههيه تووشى كيشهكى بووينه، مه غهبرى حكومه دوو تشتېت هه، مه غهبرى حكوميت هه، تجارى بۇ پاره شۆل كهت، ههيه بۇ پاره شۆل ناكا، كه نهو هاريكاريټ مهنه، يهعنى نوكه دېته دوماهيكيذا، خالهكمهئ نيزافه كرهفه، نهوژى تهوزيحهت پى دفتيهوه، دى چهوا تهعاموليت مابهينا ههرسى حالهتا دهركهوى تهعليمات، نهز تهسهور كه م نهگر مه نهشيا د ريكا قانونيدا، تيستى قانونى، باش حل كهينهفه عموميات، بهس بيژين، نهوه كيشهكا گهلهك مهزنه دفتين فى دركى گهلهك مهووزع بيته كرن، نهونا غهلهتى تيدا دى دوماهيكا تووشى مهترسيهكى كهتهفه، فى كافى سهدا ماموستاييت دينى، يهعنى مهسهلهن كيشهكى ديارى بكه م بۇ نهندامى پهرلهمانى، فى كافى تهعيناتيت مهى نيه دهركهفتينهفه، مهدارسيت نههلى چى ماموستاى چينه گوندهكى دى، يى چووى ئيتيفاكا دگهل كره دى وهره تهعين كه م، كا دى كيشهكى ل ويړه پهيدا كهت، نوكه من برپارهكا داى ئيتلاقهن تهعينا نهوسالنه چى نابهى ماموستاو تشتا قوتابخانېت نههلى، ب سهدان ريكيټ وهسايت هه، وى جارى راوهستيانه ل سه ر وى داوايى ل سه ر وى زور زور گرنگه، نهساسى تهعاموليه، مابهينا وهزارهتى پهرهوهرده، زور سوپاس، نهز بينم موختهرهحى من دوماهيكي ههر دوو بابته فيكرا بينه موناقيه شه كرن، دابزانين خولاسا دوماهيكي نه م گهيشتينه فى عهردى مه دفتيت، چونكه ئيكى عهلاقهت ب ويا دى هه، زور زور سوپاس.

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى پهرلهمان:

دكتور عمر فهرموو.

بهريز د. عمر حمدامين خدر (نوره دينى):

بهريز سهروكى پهرلهمان.

دواى لهبه رچاوگرتنى نه م گفتوگوو سه رنج و پيشنيارانه، ئيمه لهگهل نهوهين كه ماددهكه به م شيويه دابريژينهوه (سوود وهرگرتنى قوتابخانه و پهيمانگه ناحكوميه كان له ماموستايان و وانه بيژان و فه رمانبه رانى وهزارهت دهكريت به رينمايى لهلايهن وهزارهتوه دهر بچيت).

بهريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروكى پهرلهمان:

فهرموو.

بهريز د. سهروهر عبدالرحمن عمر:

بهريز سهروكى پهرلهمان.

من رايهكهى جهنابى وهزيرم زور پى باشه، بهلام كيشهئ ئيمه نهوهيه نهوهى كاك دكتور عمر خوئنديهوه، نهگر بيت و بهپى رينمايى بيت ليړه، يهكه ميان نهوه سبهينى نهو وهزيره دهگورپت وهزيريكى تر رايهكى ترى ههيه، رينماييهكه له دهسهلاتى خوئيهتى و واى لى دهكات نهمه يهك، بويه پويسته له ياسادا ليړه بچه سبيت، خالى دووه ميان ئيمه له ماددهئ (61) لدا دهليت دهكريت سهروكايهتى نهنجومهنى

وھزيران، وھزيرى پەرورەدە رېنمايى پېويست دەربىكەن بۇ ئاسان كىردى ئىكەن، لەوئىش ھاتووھ لېرەش چىنىكى تر بلى رېنمايى، ئەم ھەموو رېنمايىيە بۇچى لە يەك شوين بى؟ بۇيە لېرەدا داوا دەكەم بەپىي ماددەكە يەك لا بىكرىتەوھو، رەئىشم لەگەل ئەوھىيە رېگا نەدرىت ئەوانەى حكومى دەرس بلىنەوھ لە ئەھلىەكان، بۇئەوھى ئىمە كەرتى گشتى بپارىزين.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموون دوا سىياغە بىخوئىننەوھ.

بەپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەو شىوھىيە ماددەكەمان دارشتەوھ (يكون تنظيم استفادة المدارس والمعاهد غير الحكومية من اعضاء الهيئة التدريسية والمحاضرين والموظفين في الوزارة بالتعليمات التي تصدرها الوزارة).

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ئىمە عەرەبىيەكەى دەكەينە ئەساس، ئەو سىياغەى كە خوئىنرايەوھ كى لەگەل دايە؟ تىكايە دەست بەرز بىكاتەوھ، كى لەگەل دانيە؟ 9 كەس لەگەل دانيە، بە زۆرىنەى دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەپىز د. عمر حمدامين خدر(نورەدپىنى):

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە وھك لىزەنى پەرورەدە و خوئىندى بالاً، لە راپۇرتەكەماندا ماددەى بىستەممان ھىيە، لەناو پىرۇژە ياسا ئەصلەكە دانيە دەمانەوئىت بىخوئىننەوھ، موناقتەشە بىكرىت ماددەى(20)

- 1- دەكرىت قوتابخانە و پەيمانگاى ناكومى لەسەر بنەماى خواستن مامۇستا و فەرمانبەر لە وھزارەتى پەرورەدە وەربىگرىت بۇماوھى 5 سال كە ئەو ماوھىيە شايەنى تازەكردنەوھىيە.
- 2- بەرپۇبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگاى ناكومى بەرپىرسە لە دابىنكردنى ماف و جىاوكى مادى و مەعنەوى مامۇستايان و كارمەندانى لەو ماوھىيە كە لە قوتابخانەى خزمەت دەكەن.
- 3- ماوھى خزمەتى مامۇستاو كارمەندان لە قوتابخانە و پەيمانگاى ناكومى بەپىي ياسا كارپىكراوھكان بە خزمەت ئەژماردەكرىت بۇ مەبەستەكانى پە بەرزكردنەوھو سەر مووچە و خانەنشىنى.
- 4- بەرپۇبەرايەتى قوتابخانە و پەيمانگاى ناكومى بەگوپىرەى پىداوئىستى و پىسپۇرى وانەوتنەوھو رەزامەندى يەكەى سەرپەرشتيارى پىسپۇرى، داواى دامەزراندنى مامۇستايان لە وھزارت بىكات، وھزارەتئىش لە رېگاى لىزەنەكى پىسپۇرەوھ لەسەر بنەماى پىوھرە ياسايى و زانستىيەكان رەزامەندى لەسەر دامەزراندنى مامۇستا بۇ قوتابخانە و پەيمانگا ناكومىيەكان دەدات بە برىارى وھزير.

5- نابیت فوتابخانە و پەیمانگای ناھکومی بى پاساوى ياسايى و رەزامەندى وەزارەت دەست بەردارى مامۇستايان و کارمەندانى بىت.

6- دەبىت فوتابخانە و پەیمانگای ناھکومی بەلگەنامەى تۆمارکردنى ھەبىت و ھەموو مامۇستايان و فەرمانبەرانى خۆى لە فەرمانگەى کار و دەستەبەرى کۆمەلایەتى لە وەزراەتى کار و کاروبارى کۆمەلایەتى تۆمار و لە راپۆرتى سالانە پىشکەشى بکات.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى ئىوھ تىبىنىتان لەبارەى ئەو ماددەىە چىه؟

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە کاتى خۆى کە راپۆرتمان ئامادە کرد، پىشگىرىمان لەو ماددەىە کرد تەنھا بەرگەى يەكى نەبىت، چونکە لەگەل ئەو نەبووین لەبەرئەوھ کىشەى کەمى مامۇستا، مامۇستا لە فوتابخانەى ھکومی بچىتە فوتابخانە ناھکومیەکان، بەلام ئىستا ماددەىەکمان پەسەند کرد کە ئەو بابەتەمان لىگەرپا لە بۆئەوھى وەزارەت بە رىنمايى رىكى بختن، بۆىە ئەو ماددەىە زيادە و پىويست ناکات، رىنمايىبەکان ئەو وردەکارىانەى تىدابىت، ئەوھ راي لىژنەکەمانە و، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/وەزىرى پەرورەدە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جوزئەك ئاخەفتنا لىژنەى پەرورەدە ئەز تەئىد دکەم، بابەتى ئىكى و دووى بەس ئىدى لازمە ب قانون دەرکەفى، چانابىت بىتە رىنمايى، يەعنى خالا ئىكى و يا دووى فعلەن ئەو نا زوروىە نە دەرکەفى، خالا دى ترى قانون پىتقىتەفە، يەعنى (الاعارة و احتساب التعین لغرض الخدمة) ئەوھ قىت قانونىدا دەرکەفى، نا چىبىت ل رىنمايىدا، ئىجا بۆ فى چەندى ئەز بەس پىشنيار دکەم، ماددەى (20) خالا ئىكى، دووى فعلەن ئەفە ب رىنمايى دىنە چى کرن، خالا دى ترى بىنى و بىنە موناقتەشە کرن، من موناقتەشە ل سەر خالا دى ھەىە، ئەگەر ئەوى دى ببىتن.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىبىنى لەسەر ئەو ماددەىە ھەىە؟ با قسە بکات، ئەو ماددەىەى کە تازە پىشنيارکرا لەلایەن لىژنەى پەرورەدەوھ با ناوى بنووسى، کەس تىبىنى نىه؟ فەرموو دکتۆر احمد.

بەرپز د. احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەرئەوى كە دەخريته دەنگدانەوه، من بەراستی بۆئەوى راي لیژنەى یاسایى لەگەل خالی یەكەم نیم، خالەكانى ترم پى باشه، بەلام خالی یەكەم یەعنى وەرگرتنى مامۆستا بەگوپرهى وەزارەتى پەرودردە، ئەوه ئەو خالە لابریت و خالەكانى تر پشتگیری لی دەكەم، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لیژنەى پەرودردە لەگەل لیژنەى یاسایى، فەرموون بزانه دوا سیاغەتان، دوا رەئیتان.

بەرپز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمەش لەگەل ئەوهین لە ماددەى بیستەمى راپۆرتى ئیمە خالی یەكەم نەمینیت، چونكە ئەوه لەگەل ماددەى پیشووتر كە پەسەندمان كرد دەكریت ئەوه تەنزیم بكریت، بەلام (2- 3- 4- 5- 6)ى ناو ماددەكە هەموویان پەيوەندیان بە چۆنیەتى دابین كردنى حقوق و ئیمتیازاتى ماددى و مەعنەوى ئەو مامۆستا وانه بیژو كارمەندانەیه، كە لە قوتابخانە و پەیمانگای ناحكومى كاردەكەن، لە راپردوودا فەراغى قانونیش هەبووه، جەنابى وەزیریش نامازەى پیداو، بۆیه ئیمە جگە لە خالی یەكەم تەئیدی ئەوه دەكەین، كە هەموو خالەكانى تر بمینیتەوه.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لیژنەى یاسایى دوا رەئیتان فەرموو.

بەرپز د. رۆژان عبدالقادر دزمی:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر برگەكانى تر ناتوانریت بە رینمایى چارهسەر بكریت، پیویستە لە یاساکە هەبیّت ئەوه كیشەمان نیه، تەنها ئەو خالەنى نەبیّت كە لە ماددەكەى پیشوو، كە دەنگمان لە بۆ دا وەكو خالی یەكەم ئەوه پیویستە لابریت، لەبەرئەوى ئەو بابەتە بە تەعلیمات ریک دەخريت، ماددەكە دەنگى لەسەر درا و برگەكانى تر زەمانەتى مافی ئەو مامۆستایانە دەكات، كە لە قوتابخانە ناحكومیەكان وانه دەئینهوه دووبارە نەكریتەوه لەناو رینماییهكان، ئەوه لاریمان نیه و، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك شوان فەرموو.

بەرپز شوان عبدالکریم جلال:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من داواى لیبوردن دەكەم، وتیشت كى تیبینى هەیه؟، بەس من پرسیاریکم هەیه لەسەر خالی چوارەم ئەگەر ئەزەبەت نەبیّت لیژنەى پەرودردە بۆمان روون بکاتەوه، چون بەرپۆهەبەرى قوتابخانەیهكى ناحكومى بۆى هەبیّت داواى ئەوه بکات مامۆستا تەعین بكریت، ئەوهمان بۆ روون بکەنەوه، من زۆر سوپاستان دەكەم.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده فرموو.

بەرپز د. عمر حمدامين خدر(نورهديني):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى پرسیارەكەى بىراى بەرپزمان كاك شوان، كە داواى روونکردنەوہى كرد لەراستیدا ئەمە گرافتە لەلایەك، قوتابخانە و پەیمانگا ناكۆمىيەكان كە پێويستيان بە مامۆستا ھەيە و، چۆنەتى ئەوہى كە مامۆستا لەلای ئەوان كار بكا و دايمەزريت، لێردەدا پێويستە ئەوان دەستيان كراوہ بێت، خەلكيەك كە ئەو مەرجانەى تێدايېت كە دەبێتە مامۆستا، تەلەب پێشكەشى ئەو بەرپۆبەرايەتییەى ئەو قوتابخانە بكات، چونكە حقوقى ماددى ھەندىك حقوقى تريشى لەلای قوتابخانەكەوہ بەگوێرەى ياساكە بۆ دابىن دەكریت، واتە ئىلتىزاماتى دەكەوێتە سەر شانى قوتابخانەكە، بەلام لە پرووى پسپۆريەتى و لە پرووى شياويەوہ ئەوہ پێويستە وەزارەت رەزامەندى تێدا ھەبى، بۆيە بەم شيوەيە ويستوومانە جوړيەك لە ئاسانكارى بێتە پێشەوہ، كە قوتابخانە و پەیمانگا ناكۆمىيەكان لەسەر بنەماى ھەندىك پرنسيب و مەبادى، كە تەوازانى تێدايە لەرووى پسپۆريەتى و لەرووى شياويەوہ رەزامەندى وەزارەت وەردەگریت، بۆخوشيان دەستيان كراوہ بێت ئەم پرۆسەيە ريك بحریت وەكو جارەن نەمىنێتەوہ، كە بەراستى ئەوان موشكىلەيان ھەيە، يەعنى لەرووى تەعين بوونى مامۆستا، كارکردنى مامۆستا لەلای ئەوانەوہ، فەراغى قانونيش ھەبووہ لەو رووہوہ.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزير.

بەرپز د. عصمت محمد خالد/وەزيرى پەرورده:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من دقيقت بەس روون کردنەوہكى بەدەم، چونكى ئەفە خالاً دەف من ھاتى ب راستى وەكو پيشنيار، بۆ چارەسەر كرنا نەبوونا ستافى قوتابخانیت ناكۆمى، يان دەبیت ستافا وەزارەتا پەروردهيى بەدەيى، يان دەبى چارەكا دى ببينیەوہ، چارە ئەوہ كو ژ دەرفەى وەزارەتا پەروردهيى ئیعلانا تەعیناتى بێتە كرن، مافى وى مامۆستای مەزموون بى، بەداخەوہ ھەتا سندوقا تەقاعودى بغير مونتەسبى حكومە مە نینە، يەعنى مە نینە فى دركى بۆ ئەفە مافى پاراستى بێتە فە، ئەفە ريكە مە دۆزیوہ قوتابخانا موعەبەن پێويستى بە دوو مامۆستا ھەى، بۆ خوێ ئیعلان بكات دوو مامۆستا، پێوہریت حكومى بيزيت بۆمە تەعين بكن، بۆ ئەوہى تەئسیر ل مە نەكەت، تەعين دكەم ليغەرەز ئیعارە، تەئسیر لەمىلاكى وەزارەت نەكەت، چەند سال ئەگەر تەواويش بوو، بێتە وەزارەتى پەرورده ببیتە مامۆستا بە شروتى مامۆستايانى وەزارەتى پەرورده، ھەر ئەوہیە ھىچ مەترسيەكى تێدا نیە، گەلەكا ب ساناهى دیتە تەنزيم كرن، زۆر سوپاس، ئەگەر دقيقت ھيشتا تەوزيح دەدەم من، سەرچاوا.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەرپۇز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ماددە 6 فەقەرە بوو بىرگەك لادرا، بىرگەك يەكەممەن لاپىرد، لەبەرئەوھى ماددە ۱ پېشتەر دەنگمان لە بۇ دا، بە تەعلیمات رېك بخریت.

المادة العشرون:-

1- ادارة المدارس والمعاهد غير الحكومية مسؤولة عن تأمين الحقوق و الامتيازات المادية والمعنوية للتدريسيين والموظفين فيها خلال مدة خدمتهم بالمدارس والمعاهد غير الحكومية.

2- تحتسب فترة خدمة التدريسيين والموظفين فى المدارس والمعاهد غير الحكومية لاغراض الترفيع والعلاوة والتقاعد.

3- تطالب ادارة المدارس والمعاهد غير الحكومية الوزارة بتعين التدريسيين حسب حاجاتها الى الاختصاصات الدراسية بعد موافقة وحدة الاشراف وتقوم الوزارة عن طريق لجنة مختصة وعلى اساس المعايير القانونية والعلمية بالموافقة على ذلك وبقرار من الوزير.

4- لايجوز للمدارس والمعاهد غير الحكومية ان تتخلى عن تدريسيها وموظفيها بدون مبرر قانونى وبدون موافقة الوزارة.

5- على ادارة المدارس والمعاهد غير الحكومية مسك السجلات التى يشترطها قانون الضمان الاجتماعى لتثبيت حقوق منتسبيها من التدريسيين والموظفين والعاملين لديها.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ئەو سياغەى كە ھەردوو لىژنە بە موشتەرەكى خويىنديانەو، كى لەگەل دايە؟ تكاىە دەست بەرز بكتاەو، كى لەگەل دانيە؟ تازە دەنگمان لەسەردا، كى لەگەل دانيە؟ بە تىكرای دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپۇز امنە ذكرى سعيد:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

بەشى سىيەم

پروگرامەكانى خويىندن و سيستمى وەرگرتنى خويىندكاران و تافىكرندنەوكان

يەكەم: پروگرامەكان

ماددە 26): پروگرامەكان و كتيبهكانى خويىندن بپيار لەسەردراوكان بەسەر خويىندكارانى قوتابخانە حكومىيەكان لە قۇناغەكانى خويىندن و بەشە جياجياكانى دەبىتە بنچينە لە ھەلبژاردنى پروگرام و كتيبهكانى دامەزرادەكانى فيركردنى ئەھلى و تايبەتى، دەكرىت لاتەرك كردن ھەبىت، بە پشت بەستن لەسەر توپىژينەوھيەك لەلايەن لىژنەكانەوھ پىك دەھيىنرېن بۇ ئەم مەبەستە، ئەمەش لە دوو حالەتدا:

1- ئەگەر ئۇ قوتابخانانە كە نياز وايە دابمەزىرئىت تايبەت بىكرئىت بۇ خزمەتكردنى تاكەكانى رەوئندە بىانيەكان و خزمەتكردنى پەرورەدىي كە پئشكەش دەكرئىت، تەنھا بۇ رۇلەكانى ئۇ رەوئندانە دەبئت.

2- دەكرئىت پەرورەكانى قوتابخانە بىانيەكان لە بابەتەكانى كىمىيا، فىزىيا، ئامار، بىركارى، زمانى ئىنگلىزى و ئۇ پەرورەكانى خزمەت دەگەيەنئىتە پەرورەدى تەندروستى و زىنگە و رۇشنىر كردنى خۇراكى و ئابوورى و رايئانى مالدارى و چىنن و نەخشاندىن و بىرىن و دوورمان و كتئىبەكانى رايئانى هونەرى و پئشەيى، بە مەرچىك مۇلەتى پئ و مەرچىكرئىت لە لىژنەكانى هونەرى پئسپور، دەربارەى ئاستى زانستى و ناوەرۇكى هزرى و كارىگەرىيە پەرورەدىيەكان و دايئانى هونەرى.

بەرئز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بە عەرەبىيەكەش تكايە.

بەرئز د.ئائىر عبدالاحد اوغسطين:

بەرئز سەرۇكى پەرلەمان.

الفصل الثالث

المنهاج الدراسي ونظام قبول الطلبة والامتحانات

اولاً: المنهاج

المادة (26): منهاج وكتب الدراسة المقررة لطلبة المدارس الحكومية في مراحل الدراسة والاقسام المختلفة، تصبح الاساس في اختيار منهاج وكتب مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، يجوز الترك، استناداً لبحث من قبل لجان تشكل لهذا الغرض، وهذا في حالتين:

1- اذا كانت المدارس المزمع انشاءها، خصصت لخدمة افراد الجاليات الاجنبية والخدمات التربوية التي تقدم تكون حصراً لابناء هذه الجاليات.

2- يجوز لمنهاج المدارس الاجنبية في مواضيع الكيمياء، الفيزياء، الاحصاء، الرياضيات، اللغة الانكليزية، والمنهاج التي تقدم الخدمة للتربية الصحية والبيئية والتثقيف الغذائي والاقتصادي والتدريب المنزلي والغزل والتطريز والتفصيل والخياطة وكتب التدريب الفني والمهني، شرط اخذ الاجازة بها من اللجان الفنية المختصة حول المستوى العلمي والفحوى الفكري وتأثيراتها التربوية والابداع الفني.

بەرئز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، لىژنەى پەرورەدە.

بەرئز د.عمر حمدامين خدر(نورەدىنى):

بەرئز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە لەگەل ئەوئىن ماددەكە دووبارە دابىرئىرئىتەو و كورت بىكرئىتەو بەم شىوئىيەى خوارەو:

(پەرورەكان و كتئىبى خويئندن لە قوتابخانە و پەيمانگاي ناكومىداو لە قۇناغەكانى خويئندن و بەشى جىياچىادا دەبئ لەلايەن وەزارەتەو رەزامەنىدىيان لەسەر بدرئىت).

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەى ياساى.

بەرپىز د.رۇژان عبدالقادر دزمىي:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لىژنەگەمان پېشنيارى رەتكردنەۋەى ئەو ماددەبەى كىردوۋە، لەبەر ئەۋەى لە ماددەى چوار كە باس لەۋە دەكات مۇلەت ۋەربگىرئ بۇ دامەزراندن، ياخود دروست كىردنى قوتابخانەبەىك لەو شىۋەبەى، كە ئەو ياساىە رىكى دەخت، لەۋى باس كراۋە كە پىرۇگرامەكانى خويىندن لەگەل داۋارىبەكەى دىتە بەردەم ۋەزارەت، بەك لەو ھۆكارانە ئەگەر ۋەزارەت رەزامەندى نەداۋ رازى نەبوۋ لەسەر پىرۇگرامەكە، ئەۋە رەزامەندى نادات لەسەر دروست كىردنى ئەو جۇرە قوتابخانە، بۇبە پىۋىست ناكات ئەو ماددەبەى بمىنىت، ئەگەر ھەر مایەۋەش ئەو دارپشتنەۋەى كە كراۋە (يىجب ان توافق الوزارة) ناكىت بەو صياغەتە بىت كە بكەبەتە ۋاجىب لەسەر ۋەزارەت، ۋاتا بەپىي حوكمى قانۇنەكە ناچارەت كىرد ھەر دەبىت بەو پىرۇگرامە رازى بىت، ئەۋە صياغەتەكەى بگۇرئ و ئىمە ئەو ماددەبەى بە زەرورەت نازانىن، چۈنكە پىرۇگرام زۆر گرنگە لە پىرۇسەى خويىندن سەرەتا ۋەزارەت پىۋىستە پىرۇگرامەكان دىراسەت بكات و رەزامەندى نەدات لەسەر پىرۇگرامەكان قوتابخانەكە دانەمەزرىت، نەك ئىمە باسى ھەموو رىكارەكانى دامەزراندنى قوتابخانەمان كىردوۋە، دواتر (يىجب على الوزارة) كىردىتەمانە ۋاجىب و ھەردەبىت لەسەر مەنەھجەكەو پىرۇگرامەكە رازى بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر.

بەرپىز د.عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىزى ئەفە مەۋزۋىكى ديارە، ھەندەك مەدرەسە ھەنە لە تەعريفە مە دانىنە، پىرۇگرامىت عالەمىن، بۇ فى چەندى گەلەك مرونەت ھەبىت بۇ ۋەزارەت تەعامول ۋەكو نمونە ئەفە نوكة ھەندەك بەرنامەجىت بۇ من ھاتىنە تەقدىم كىرن، تەبەن ئەفە نەۋە قوتابخانەكە لە دونىايى پەرۋەردە ژيانىبە، بەعنى ژىنگەبەىك قوتابى لەناف دابىت و دونىايى بەرفراۋان و گەلەك قادمەت عالەمىن دەرگەتەنە، فى جىگا فى فەرەىك فى بىتن، ژى بەر ھەندى ئەز باۋەر ناكەم لە قانۇنىدا ئەم بشىين قان تىتە حەصر بكەبەنەۋە، لازمە ھەندەك مرونەت ھەبىت لە تەعلىماتادا بۇ ۋەزارەت كى بەرى خۇ بدەنە ئەۋىترا، ئەفە زەرورىنە نەشى رى لى بگرىن، بۇ فى چەندى روون بكەمەۋە ۋەكو لىژنا ياساى گوتى ئەفە مەجالە بمىنىت بۇ مرفىت موختەس لە ۋەزارەتدا كى برىارى بدن سەر وان مەنھاجا، سەر وانە ۋى قوتابخانە ئەگەر گونجاۋ بىت، تەبەن ئەفە ھىچ قوتابخانە، ئەفە سىستمانە مەعروفن سەرانسەرى عالەمى دونايىت ھەين، بەىنما نەبوۋە تىتى ۋا ئەۋسا، بەعنى ئەز تەئىد دكەم ئەفە لازمە ھەر ھەبىت، ئەفە تىتە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر لەگەڵ ئەوەى ئەو ماددەيە ئىلغا بىت؟

بەرپىز د.عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرودە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ياسايى جوايى مە بەدات، سويا ئەگەر بەرنامە بۆ مەن ھات، دقېت قانونا مەن ھەق ھەيە تەعامول لەگەڵ بگەم، دىتەن مە مانەوہى باشترە، بەس كەلىمەى (يىجب) بىتە گۆرپىن وەكو گوتى ئىلزام نەبىتە بىتە (يىشترط) ئان صياغەتەكە بىتەوہ، چونكە ئەقە كەسەكە مەن ھىناى گەلەك ھەيە، ئەمە نوکە تەقدىمى ئىجازەتى كرى قى تەبعەن ئەقە لەلای مە نىنە ئەقە تشتە، لىزنەكە موختەس بىت پىدا بچىت، كە بىژىت ئا، ئان نا، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموو ئامىنە خان.

بەرپىز امەنە ذكرى سعید:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنا پەرودەى ژى ھەمان رەئىا ھەى، گەلەك وازىح دىژىت ئەو پەرۆگرام و كىتیبىت خاندىنى دقېتن ھەر بەشەكى جودا جودا بىتن لەلایەن وەزارەتى قە بىتە، يەعنى لای وەزارەتا رەزامەندى سەر بەيتە دان، يەعنى غەپىرى وى مەش نەگوتىا، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتۆر عومەر فەرموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر(نورەدینى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەرپاستىدا وەكو رەئى لىژنەى قانونى كە لە ماددەى چواردا باس كراوہ، بىگومان لەوئ باس كراوہ، بەلام مەسەلەن يەككە داواى مۆلەت دەكات بۆ كرنەوہى قوتابخانەيەكى ناحكومى ھەتا پۆلى شەش، لەوئ لەگەڵ داواكارىيەكە مەنھەجى خويىندن تا پۆلى شەش پىشكەش دەكات، بەلام داواى دوو سال تا ئامادەيىش دەكاتەوہ، پىشتر لە تەلەبى داواكارىدا مەنھەجەكانى پىشكەش نەكردوہ، بۆيە لە بابى تەئكىد كرنەوہى ئىجابى، ئىمە لىرە بەم شىوہى كورتمان كروتەوہ، بەلام ئەوہى كە مولاھەزەى ھەيە و پىويست نەكات، دەكرىت بلىين بەم شىوہى:

مەرجه پەرۆگرام و كىتیبى خويىندن لە قوتابخانەو پەيمانگای ناحكومىدا لە قۇناغەكانى خويىندن و بەشى جىاجىادا لەلایەن وەزارەتەوہ رەزامەندىان لەسەر بدرىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەى ياسايى.

بەرپىز د.رۇژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەرھەتاي دامەزراندن و رەزامەندى وەزارەت دەبىت لەسەر بىنەماي ئەو دەبىت بە وردى سەيرى پىرۇگرام و مەنھەجى خويىندىنى كىرد بىت، پىرۇگرام لە پىرۇسەي خويىندىن زۇر گىرنگە، رۇلى سەرھەكى دەبىنىت، راستە بايەخ بە مامۇستا دەدرىت، بەس لايەنى دووهمىش پىرۇسەي خويىندىنە و مەنھەجەكەيە، ئەويش پىرۇگرامى خويىندىنە، ئەگەر قوتابخانەكە بۇ ماوہى شەش سال بوو، دواتر ويستى رەزامەندى سى سال وەربىگىت، ياخود نامادەبى، لە كاتى وەرگىرتى رەزامەندىيەكە داواكارىيەكەي پىشكەش دەكات دەبىت پىرۇگرامەكەشى لەگەندا بىت، يەنى ناكىت لەبەر ئەو ماددەيە و بوونى ئەو ماددەيە تەبىرەكە ئەو دەبىت، كە سەرھەتا داواي رەزامەندى كىردو وە قوتابخانەي بىنەرتى دابمەزىنىت، پىرۇگرامەكە بەس بىنەرتى بوو، دواتر تا پۇلى دوازە، سى پۇلى تىشى زياد كىرد، كە داواي زياد كىردى ئەو سى پۇلە دەكات، دەبىت پىرۇگرامى ئەو سى پۇلە لەگەل داواكارىيەكە بىت، ئەو لە ماددەيەك دەنگى بۇ دراو، بۇيە ئەو تەئكىدە لەسەر ئەو مەرجانەي كە دانراو بۇ وەرگىرتى رەزامەندى بۇ ئەو جۇرە قوتابخانانە، قانون پىويست بە تەئكىد كىردن ناكات، مەرجەكە پىشتر باس كراو و دەنگەمان بۇ داو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، فەرمو و دكتور ئەحمەد.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە ماددەي جوارەمدا دەللىت ئەو داواكارىيەي كە پىشكەش دەكرىت پىويستە ئەو خالانەي تىدا بىت، ئەو خالانە لەخۇ بىگىت، بۇ نمونە پىرۇگرامى خويىندىن، زمانى خويىندىن، بەلام لەوى خوردي نەكردۆتەو، بۇ نمونە ئەوہى لەو ماددەيە دەللىت پىويستە لەپال ئەو زمانەي خۇي زمانى كوردى بخويىندىت، يەنى ئەو ماددەي نىستا كە موناقتەشەي دەكەين زياتر خوردي كىردۆتەو، بۇ نمونە دەللىت پىويستە زمانى كوردى لە پال ئەو زمانانەي كە لەو قوتابخانەيە پەپرە و دەكرىت، ياخود دەخويىندىت بخويىندىت، يەنى لەوى ئەمە خوردي نەكراو تەو لە ماددەي جوار، بۇيە من وا دەزانم بە دارشتنەوہيەكى تر پىويست بەو ماددەيە دەكات، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، لىژنەي قانونى.

بەرپىز د.رۇژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە خويىندىنى زمانى كوردى، نىمە جەخت لەو دەكەينەو، بەلام ئەو ماددەكەي دواتر، ئەو ماددەيە نىيە، ئەو ماددەيە بەس باس لەو دەكات وەزارەت رەزامەند بىت لەسەر پىرۇگرامى خويىندىن، زمانى كوردى لە ماددەكەي دواتر ھاتو، كە ماددەي (27) لە راپۇرتەكە، تا نىستا راپۇرتى خۇمانە وەكو لىژنەي ياسايى، تا نىستا نەگەيشتوونە ئەو ماددەيە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

100% بۇچوونەكەى لىژنەى ياساى تەواو، چونكە روحى مەكتەبى خاص دەپارىزىت، فەلسەفەكەى

دەپارىزىت لەو قانۇنە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سميرە خان.

بەرپىز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش ھەمان بۇچوونم ھەيە، چونكە لە وەزارەتى پەروردە بەرپۆبەرايەتەكى گشتى ھەيە بەناوى پرۆگرام و مەناھىج، با ئەو دەستەى بەدەينە ئەوان، ئەوان دەستيان والا بىت برانن مەنھەجەكان دابنن، بەلام قوتابخانەكانى ئەھلىش خۆى يەك جۆر نييە، يەئنى (بروت كەنسەلى) ئەمريكى ھەيە، بەريتانى ھەيە، شويقات ھەيە، نيلۇفەر ھەيە، ھەيە كەمترە، ھەيە زياترە، ئيمە چۆن دەتوانن ليرە ھەمووى تەحديد بکەين، ئەگەر سەلاحىەت بەدەينە وەزارەت و موديرىەى عامەى مەناھىج ئەوان تەحديد بکەن و موصەدەق بىت و سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئىستا دوو رەئى ھەيە، رەئى لىژنەى قانونى دەئيت ئەسلەن ئەم ماددەيە پيويست ناکات و نەمىنيت، چونكە دەئين پيش ئىستا ھاتوو، رەئىەكى تر ھەيە كە رەئى لىژنەى پەروردەو جەنابى وەزيرە دەئين بمىنيتەو، بەلام بەو صياغەى كە تازە ئەوان كرددويانە، لەبەر ئەو دەوورتيرين رەئى رەئى ئەو ھەيە كە رەد دەكرىتەو، ئىستا پەرلەمانتارە بەرپزەكان كى لەگەل ئەو ھەيە ئەو ماددەيە ئەسلەن نەمىنيت و رەد بكرىتەو چونكە لە پيشتر باسى لى كراو دەستى بەرز بکاتەو؟ (38) كەس لەگەلدايە، زۆر سوپاس، كى لەگەل ئەو ھەيە بمىنيتەو لەگەل ئەو صياغەيەى كە لىژنەى پەروردەو موافقەتى جەنابى وەزير دەستى بەرز بکاتەو؟ (8) كەس لەگەلدايە بمىنيتەو، زۆر سوپاس، كەواتە بە زۆرينەى دەنگ رەد كرايەو، ئىستاش بەم جۆرە كۆتايى بە دانىشتنى ئەمرومان دەھينن، تا بەيانى سەعات (10)ى پيش نيودرۆ، بە خواتان دەسپيرين ھەربژين.

د. ارسلان بايز اسماعيل

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

د.حسن محمد سوره

جىگىرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

فرست احمد عبدالله

سكرتيرى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتىنى ژمارە (17)

چوارشەممە رېكەوتى 2012\11\7

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانیشتنی ژماره (17)

چوار شەممە رێكەوتی 2012/11/7

كاتژمیر (10) ی پێش نیوەرۆی رۆژی چوارشەممە رێكەوتی 2012/11/7 پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د.ارسلان بايز اسماعیل سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەرپێز د. حسن محمد سوره جیگری سەرۆك و، بەرپێز فرست أحمد عبدالله سكرتیری پەرلەمان، دانیشتنی ژماره (17) ی خولی سییەم، سالی (2012) ی خۆی بەست.

بەرنامە ی كار:

بەپێی حوكمەكانی بڕگه (1) ی مادده (20) له پەپەرەوی ناوخۆی ژماره (1) ی هەموارکراوی سالی 1992 ی پەرلەمانی كوردستان - عێراق، دەستە ی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕپاری درا دانیشتنی ژماره ی (17) ی خولی سییەمی هەلبژاردن له كات (10) ی پێش نیوەرۆی رۆژی چوار شەممە رێكەوتی 2012/11/7 دا بەم شیوهیە بییت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو و گفتوگۆ كردنی پێشنياری ياسای رێكخستنی قوتابخانه ئەهلی و تايبەتەكان له هەریمی كوردستان دا.

بەرپێز د. ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خۆی گەرەو مپهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستان، دانیشتنی ئەمپرۆمان دەست پێ دەكەین، پەرلەمانی كوردستان، خولی سییەمی هەلبژاردن، سالی چوارەم، خولی گریڤدانی یەكەم، ژماره ی دانیشتن 17، رۆژی دانیشتن 2012/11/7، بەرنامە ی كار، بە پێی حوكمەكانی بڕگه یەکی مادده 20 له پەپەرەوی ناوخۆی ژماره یەکی هەموار کراوی سالی 1992 ی پەرلەمانی كوردستان-عێراق دەستە ی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕپاری دا بەرنامە ی كاری دانیشتنی ژماره 17 ی ئاسایی خولی سییەمی هەلبژاردن له كات 10 ی پێش نیوەرۆی رۆژی چوار شەممە رێكەوتی 2012/11/7 بەم شیوهیە بییت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنه روو و گفتوگۆ كردنی پێشنياری ياسای رێكخستنی قوتابخانه ئەهلی و تايبەتەكان له هەریمی كوردستان دا.

بەخیرھاتنی بەرپێز وەزیری پەرورده و مۆنەسیقی نیوانی حكومەت و پەرلەمان دەكەین، ئیستاش داوا ئەكەین له لیژنە ی پەرورده و لیژنە ی یاسایی بچن بۆ سەر سەكۆی لیژنەكان بۆ بەردەوام بوون لەسەر بەرنامە ی كاری ئەمپرۆ، بفرمۆن، فرمۆو بۆ ماددە یەکی تازە.

بەرپێز شلییر محی الدین:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان

ماددە ی 27:

المدارس الخاصة بالجاليات واللاجئين لها الحق في استخدام لغتها الرسمية في التربية والتعليم شريطة تدريس اللغة الكوردية كلغة ثانية حسب منهج خاص تقررده الوزارة

بهریز د.ارسلان بايز-سهروکی په‌رله‌مان:

فهرموو لیژنه‌ی یاسایی

بهریز د.رؤزان عبدالقادر:

بهریز سهروکی په‌رله‌مان

ئیمه به هیچ شیوه‌یه‌ک له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا نین که زمانی کوردی وه‌کو زمانی دووهم حیسابی بو بکری، زمانی فهرمییه، زمانی خویندنه، به‌لام ناکری به یاسایه‌ک وه‌کو زمانی دووهم حیسابی بو بکری، پشتگیری له دارشتنه‌وه‌که‌ی لیژنه‌ی په‌روه‌رده ئه‌که‌ین، به‌لام به مهرجیک وشه‌ی دووهم لابرئ، وه‌کو زمانی خویندن زمانی کوردی بخویندرئ به پیی پرۆگرامیکی تایبته، که وه‌زارته برپاری له‌سه‌ر ده‌دات، واته تهنه‌ها وشه‌ی زمانی دووهم له دارشتنه‌وه‌که‌ی لیژنه‌ی په‌روه‌رده لابرئ، ئه‌ویتر پشتگیری لی ئه‌که‌ین، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سهروکی په‌رله‌مان:

فهرموو جه‌نابی وه‌زیر

بهریز د.عصمت محمد خالد: وه‌زیری په‌روه‌رده

بهریز سهروکی په‌رله‌مان

براستی بیچه‌کا ته‌وزیح پتر پیدقیی، مه‌ل قی درکی مه‌دارسی گوتی به‌س بو لاجئا، خه‌لکه‌کی هه‌ی ژ به‌غدايي هاتی یان ژ خار هاتی، ئه‌گه‌ر قیا مه قوتابخانه‌کا ئه‌هلی یان حکومی نه‌کاته‌فه مه‌سه‌له‌ن ب عه‌ره‌بی یان زمانه‌کی دی ئه‌فه چاوا معاله‌جه دکته؟ نیسه‌ته مه‌زی ئه‌م نزانین چاوا ته‌عامل قی بکه‌ین، پیشنیارامن ئه‌وه‌یه گۆرانکاری تیدابی ئه‌م هه‌نوکه قوتابخانیته هه‌ین لوغه‌ته تورکیا تیدا دخینن، ئه‌لمانی دخینن، ئینگیزی دخینن، ئه‌فا ب ئیعتیبارئ لوغاتئ ئه‌جنه‌بیته دیته حیساب کرن، به‌س ئه‌گه‌ر هاتو ئیشاره‌تیك بدن زمانی عه‌ره‌بیش بخینن ئه‌ز ته‌سه‌وو‌ریت دکه‌م تشته‌کی باشتره، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سهروکی په‌رله‌مان:

فهرموو دکتوره رؤزان

بهریز د.رؤزان عبدالقادر:

بهریز سهروکی په‌رله‌مان

ئه‌و پیشنیاره‌ی جه‌نابی وه‌زیر کردی له‌ماده‌که‌ چاره‌سه‌ر کرایه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی صیاغه‌که به‌و شیوه‌یه (قوتابخانه‌ی تایبته به‌ ره‌وه‌نده‌گان یان په‌نابه‌ران، مافی خوینانه زمانی فهرمی خوین له‌ خویندن و فی‌کردندا به‌کاربه‌ینن، به‌مه‌رجیک زمانی کوردی وه‌کو زمانی دووهم بخویندریت به‌ پیی پرۆگرامیکی تایبته که وه‌زارته برپاری له‌سه‌ر ده‌دات) واته ئه‌وه‌ی باسی ئه‌که‌ی زمانه فهرمییه‌که‌ی خوین و مه‌نه‌جه‌ی خویندن به‌و زمانه‌یه، به‌لام ده‌بی کوردی وه‌کو زمان له‌ پرۆگرامدا هه‌بی و بخوینن.

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان: ❑

فهرموو جهنابى وهزير

بهریز عصمت محمد خالد-وهزيرى پهروهرد:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان.

تيدايه گوتى (جاليات و اللاجئين)، نهفه هه و نينه، نهز تهصهرويت دكهه نهفه ژ ناحيهه قانونى دا نهفان ناگريتهفه، نهزى غهلهت بهم دروسته، بهس نهز تهصهرويت دكهه نهفان ناگريتهفه.

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان: ❑

كى تيبينى ههيه؟ (احمد وهرتى، يشار نجم الدين، ايوب نعمت(نارام)، نهفين عمر، شوان كريم، سميره عبدالله، نهژاد عزيز، صباح بيت الله، عبدالرحمن حسين، شيرزاد حافظ)، فهرموو دكتور احمد

بهریز د.احمد وهرتى:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان.

سهبارته بهو مادديه كه له نهصلى پرۆژهكهدا هاتوو بهاس لهوه نهكات نهگهر خویندكارانى به رهگهز عيرافى وهرگرن له ههریمی كوردستان به شيويهكى گشتى، ليرهدا وتنهوهى نهو وانانهى كه له خوارهوه نماژهى پيداوه نهبيتته ئيلزامى، واته زمانى كوردى و پهروهردى نيشتيمانى و جوگرافيا و رۆشنبيري گشتى، وهكو نهوهى كه جهنابى وهزير نماژهى پيدا ليره باس له زمانى عهرههه نهگراوه، ههلهبهته نهوان ناچنه چوارچيوه جالياتهوه، لهبهر نهوه نهگهر نهو مادديه به پيى دارشتهوهه ليزنهه پهروهردش بى به ههمان شيوه ههر نايمان گريتهوه، چونكه نهلى (رهوندهكان يان پهنابهران مافى خوينانه زمانى خوينا بهكاربينن به مهرجيك زمانى كورديش بهكاربينن) كهوايه ليرهدا نهوانه جالياتن، چونكه هاوولاتى عيرافى نهوانهه كه له ههموو موحافهزاتى عيراق نيشتهجين، كه ليره بوون نهوان مافى خوينانه به زمانى خوينا بخوينن، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان: ❑

فهرموو كاك يشار.

بهریز يشار نجم الدين

بهریز سهرۆكى پهرلهمان

له ماددهى 27 دا نماژه به وانهى ئاينى نهگراوه، لهو قوتابخانانهدا كيشهه نهوه ههيه كه دهرسى ئاينى بخوينرى، چونكه نهو قوتابخانهه كه رهوهندن لهوانهيه موسلمان نهبن، له قوتابخانهكانى ئيمههه دهرسى ئاينى نهوتريتهوه، نهو قوتابخانهه پيوست نهكا ئاينى خوينا بخوينن، يان كيشههه بۆ دروست نههه نهگهر لهسهه مهنهههه ئيسلامى بى، له رابردووشدا قوتابى وا ههبووه مهسيحى بووه له قوتابخانهكانى نموونههه ههریمی كوردستان ئيمتihanى دهرسى ئاينى پى كردوووه و نهوئيش نهيكردوووه و كيشههه بۆ دروست بووه، بۆ نهوهه يهك لا بكريتهوه پيوسته نماژه بهوه بكرى لهو قوتابخانهدا وانهى ئاينى چۆنه؟ سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ئارام.

بەريز ايوب نعمت(ئارام)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من سەرەتا وەكو پرسیاریك له هەردوو لیژنەى بەريز لەكاتیكدا كە باس لە جالیاتی ئەجنەبى ئەگرى، تەبعەن هاوولاتی ولاتیكى ترن، بەلام هاتوون بۆ كاروبار لە هەريمی كوردستاندا، چۆن ئیমে ئەتوانین زمانى كوردیان بەسەر فەرز بكەین؟ ئەو بە لاجیئەكان ئەبى، بەلام بۆ جالیات كە خیزانە یان قونسلیاتە ئەو ناكرى، لە رووی قانونى نیودەولەتیەووە حەز ئەكەم روون كەردنەووەم بەدەنى، پاشان چۆن داواى جنسیەى عیراقى ئەكەن؟ ئەو جالیاتە هەرگیز داواى جنسیەى عیراقى ناکا، و ئەوەى كاك یەشار باسى كرد، مەسەلەى بابەتەكانى تر بى، جوگرافیا و ئەوانى تر، ئیমে بە پى ماددەى چوار هەموومان دەنگمان دا لەسەر ئەو پىشنيارەى لیژنەى یاسایى كە ئەلئى (پىویستە لەسەر قوتابخانە تاییبەتەكاندا هەموو چالاکیەكانى فیكردن كە لە پرۆگرامەكانى خویندندا هاتوون ریکبخرین، ئەو كاتى ئیमे ئەووەمان حەسم كرد، مەسەلەن ئەگەر بیّت و جارێكى تر دیسان بى عەبىنى ماددەبە و تەناقوزیشى تىدايه، ماددەى چوار كە باسمان لە پەرورەدى نیشتیمانى و ئاین و ئەوانە كە كۆبوونەووەكانى پىشوو حەسمان كەرد بەوەى كە بەسندى پىشنيارەكەى لیژنەى یاساییمان كەرد وتمان ئەوانە لابرى بەو دەقە پىویستە لە قوتابخانە تاییبەتەكان هەموو چالاکیەكانى خویندن كە لە پرۆگرامەكانى خویندندا هاتوون ریکبخرین، ئیستا ئەو ماددەبە تەناقوزى هەبە لەگەل ئەو، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ئەفین خان

بەريز ئەفین عمر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگیری رایەكەى لیژنەى پەرورەدە ئەكەم، چونكە ئەوان بەشیوەبەكەى باش هیئاویانە ئەووە نەبى وشەى لاجیئىنى لەسەر لابدەین، چونكە هەموومان ئەزانین كوردستان بە هۆى ئەوەى ئەقلىمە، بە پى دەستور مادەى 111 خالى پینجەم (لجوء) حەقیكى حەسرى دەستەلاتى حكومەتى فیدرالیە، بۆیە لیردا ئەو كۆمەلە زۆرە لاجیئە، نیشتیمانە، كەوا قوتابخانەى تاییبەتیان بۆ بكەینەووە، تەنھا لاجیئى جاریات نەبى وەكو كاك ئارام باسى كەرد، ئەوانە بە ئەركیكى فەرمى لیردن، ئەتوانرى ئەو جۆرە قوتابخانەیان بۆ بكریتەووە، بەلام كە ئەلئى زمانى كوردى زمانى دوووم بى فیعلەن ئەو قوتابخانانە تەنھا بۆ ئەو جالیاتانە كە ئەكریتەووە لەسەر سیستەم و زمانى خویان ئەخوینن، چونكە ئەوانە بە فەرمى لیردن بۆ ماووبەكەى كورت و ئەگەرینەووە، كە لوغەى كوردیش بخوینى وەكو زمانى دوووم ئەبى تەنھا بۆ ناساندنى ئەو خەلكەى كە لەوین، بۆیە ئەگەر بوترى زمانى دوووم ئەمە شتیكى عاتیفى نیە، یاساییەن وابزانم زۆر بەشیوەبەكەى باش

ھاتوو، چونكە تەنھا بۇ ناسىنى ئەو زىمانىيە كە ئەوان لە ھەرىمى كوردستان ئەژىن، بۇيە دەقاو دەق ئەوھى كە لىژنەى پەروەردە نووسىويانە لە جىگای خۇيەتى، سوپاس

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شوان.

بەرىز شوان كرىم كابان:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پرواى من ئەو ماددەى پىويست نى، چونكە لە زۆرىيە ولاتان ئەو قوتابخانە حكومەت ئەيكاتەو، قىتاعى خاص قوتابخانە ناكاتەو بۇ پەروەردە و خەلكى ولاتى تر كە ھاتوون ئىتر بە ھوى ئىشەو بە بى يان بە ھوى ھەر شتىك بى، ئەمە ئەركى حكومەتە، ئەركى قىتاعى خاص نى، لەبەر ئەو پىم وايە لە بەرىزانى لىژنەى پەيوەندىدار كە بەم ماددەيە دا بچنەو و يەك لايى بگەنەو، چونكە ئەو ئەركى حكومەتە و ئەركى قىتاعى خاص نى، سوپاس

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

سميرە خان.

بەرىز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەت ئەو ماددەيەى كە ئەللىن لاجىئمان نى، بەللى لاجىئمان ھەيە، كوردستان بەرەو گەشە دەروا، ئەو مەخموورە، ئەو (دۆمىز)ە، ئەو كەمپانەمان ھەيە، جگە لەووش خۆ ئەو مەكتەبە بيانيانە دەكرىتەو تەنھا بۇ مندالى كورد نى، ئەدى ئەو ھەموو شەرىكانە لىرەنە ئىش دەكەن، ئەو كۆريانە، ئەو صىنيانە، ئەگەر ئىستاش نەبى ئەبى لە داھاتوودا ھەر بكرى، ئەگەر باسى زمان بكەين پىويستە زمانى كوردى بە زمانى فەرمى دابنرى، لە ھەموو ولاتان ئەللىن زمانى دايك حىسابى بۇ ناكرى بە دەرجە دوو، بەلام ئىمە چونكە ئەقلىمىن موكەويناتى ترمان تىدا ھەيە، پىويستە بللىن بە زمانى فەرمى وەكو دكتورە رۆزان وتى، كە ھەندى ماددەشمان تىكەل كورد وەكو ئاين و جوگرافيا و ئەوانە، باوركەم ئەوانە لىرە جىگەى نابىتەو، بۇ نموونە، ئىستا مەعھەدەكان، مەعھەدى كۆمپوتەر ئىستا ئەھلىش كرايتەو، كا بزائەم لە چ مەرحەلەيەك دىنى ئەخوينن؟ لە چ مەرحەلەيەك تارىخ و جوگرافياى دەخوينن؟ نەك ئەوھى ئەھليە، لە حكومىيەكەش، ئەدى ئەقسامە ئەھليەكان؟ نە دىن ئەخوينن، نە تارىخ ئەخوينن، ئەوانە ناكرى لەگەل زمان تىكەل بكرى، بابەتەكە جودايە، سوپاس

بەرىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك نەژاد

بەريز نەزاد عزيز سورمى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

منيش لەگەڵ ئەو دەى ھاوکارم كاك شوانم، ئەو قوتابخانانە پيويستە حكومەت بىكاتەو، پيم وايە قسەكەى كاك شوان زور راستە، ئەو قوتابخانانە نابى ئەهلى بن، عادەتەن ئەو جالياتانەى كە ليرەنە حكومەت قوتابخانەيان بۆ بكاتەو بۆ ئەو دەى بە زمانى ئەوانيش، و زمانى كورديش بە رەئى من نەنووسرى لوغەكى دووم بى، و ئەو مەنەهەجەى كە لە وەزارەتى تەربىيە بۆيان دائەنرى ئەبى ئەو بەخويندرى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك صباح

بەريز صباح بيت الله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش پيشنيار ئەكەم ئەو ماددەى صياغەيەكى ترى بۆ بكرين، چونكە رەوهندەك لە ولاتى سويد يان دانيمارك مەرجە زمانى ئەو ولاتە بزاني، بەلام كە ئەگەر پيتەو بۆ ولاتى داىك زمانەكەى ببیتە زمانى دووم بە رەئى من حەقە ئەو لابدري و صياغەكى ترى بۆ بكرين، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عبدالرحمن

بەريز عبدالرحمن حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

منيش پشتگيري قسەكانى ليژنەى ياسايى، و قسەكانى سەميرە خان ئەكەم، ناكري ولاتى خومان بى و زمانى ئيمە نەخوينى، يان زمانى خوم بە دەرجە دوو بزاني، ئەمە لە هيچ ولاتيك نيه، زمانى من زمانى فەرميه لە هەر نووسينەگەيەك، لە هەر مەكتەبيك بخوينى ئەبى فەرمى بى، ئەگەر نەبى ئەبى ئيجازەى پى نەدرى، چونكە ئەو ناكري زمانى من لابدەى، لەم ولاتە بزي ئەبى بزاني، بەيانى شتيك ئەكرى و ئەفرۆشى، بۆخوى فيربى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

وابزاني بە پى دەستووريش خەلكى عەرب حەقى هەيه ليرە مەكتەبيك بكاتەو و بخوينى، فەرموو كاك شيرزاد

بەريز شيرزاد عبدالحافظ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره من لەگەڵ رەئى ليژنەى پەرودە دام كە زمانى كوردى زمانى دووم بى، بەلام من ئيزافەم هەيه كە زمانى عەربيش هەبى، چونكە ليرە زمانى عەربيش ئەوتريتەو، حيسابيك بۆ ئەو هوش بكرى، لەگەڵ ئەو هوش مەرحەلەكانيش ديارى بكرى، لە چ مەرحەلەيكدا بتوانن ئەو زمانە بخوينن؟ مەسەلەن تۆ منالكت

ههيه له ئه وروپا دپتهوه تا 10/9 ی خویندووه، نهگه ر ئه و دایک و باوکهی ههندی موهته م نه بیی (ا، ب) نازانی، یه عنی ئه و مناله ی که لیږه بووه و پږزمانی خویندوه یان ئه وهی خویندووه، گه شتوته ئه و مهرحه له، تو ئیستا بیهینی ئه وهی فیږیکه ی فریای ناکه وئ به کولوریه و ئه وانه ئیمتیحان بدات، له بهر ئه وه من پیم وایه ئه وه ی لیژنه ی پهروه رده شتیکی زور باشه به و ئیزافیانه ی که باس م کرد، سوپاس

به ریژ د.ارسلان بایز-سه رۆکی په رله مان:

لیژنه ی پهروه رده

به ریژ د.عمر حمد امین(نوره دینی):

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

ئیمه لاریمان نیه له سه ر ئه وهی که زمانی دووم لاجی له سه ر ئه و پېشنیاره ی لیژنه ی یاسایی، پیم وایه هه مان مانا ئه به خشی، به لام گرنگیه که له وه دایه که بتوانری زمانی کوردیش بتوانری له و قوتابخانه ی مه سه له ن بو په نابهران بی، یان هه ر جالیه یه کی دیاری کراو بی که دین لیږه ئه یکه نه وه، من پیم وایه حق به وهش دراوه که ئیستا کم هه یه یان زور هه یه، ئه وه مه سه له یه کی تره، به لام ئه و مافه هه یه که قوتابخانه ی تایبته مادام بکریته وه ئیحتیمالی هه یه له داها توودا بکریته وه، به لام گرنگ ئه وه یه ده بیته ئاسانکاری و پیویستیشه بو ئه وانه ی که لیږه نه ژین، بو ئه وهی که میک له زمانی کوردی فیږین، جا بویه به پیی ئه و پرۆگرامه ی که وهزارته ی پهروه رده بوخوی دیاری ئه کات ئیمه پیمان باشه زمانی کوردیش بخویندری له و قوتابخانه، به لام ئه وهی که پیویست نه کا ئیمه دیاری بکه ین لیږه وه کو زمانی دووم بخویندری یان به زمانی یه که م حسابی بو بکری؟

به ریژ د.ارسلان بایز-سه رۆکی په رله مان:

فه رموو شلیږ خان

به ریژ شلیږ محمد نجیب:

به ریژ سه رۆکی په رله مان

منیش پشتگیری قسه که ی کاک دکتور دانا ئه که م که پشتگیری لیژنه ی یاسا بوو قسه کانی، وه کو زمانی دووم کوردی نه خویندری له و قوتابخانه، به لکو له و قوتابخانه بلین به مه رجیک زمانی کوردیش بخویندری، یه عنی مه رجه له هه موو ولاتان که قوتابخانه بو جالیات نه کریته وه، نه گه ر ئه هلی بی یان حکومی بی ئه وه به زمانی جالیه که یه، به لام له هه موو ولاتانیش ئاویه زمانی ئه و ولاته ی که لیوه یه ته ده خوینی، لیږه پیویست ناکا بلین دووم، به لام ئه بی بخویندری، سه باره ت به و تیبینیه ی که هه ندی هاوکاران ئه لین ئه وه ئه رکی حکومه ته، به لئ ئه رکی حکومه ته، به لام له و قوتابخانه ئه هلیانه ش هاوکاری حکومه تن له کردنه وهی قوتابخانه، چ بو جالیات بی یان بو ناوخو بی، هیچ مانعیک نیه، سوپاس

به ریژ د.ارسلان بایز-سه رۆکی په رله مان:

فه رموو ئاهه نگ خان.

بهریز ئاھەنگ عارف:

بهریز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەوزیجەکم ھەبە بە نەیسەت دیراسە کوردی دەرەجە دوو بی یان یەك بی، ئەو صیاغە قانونیە کە بەریز دکتۆرە پۆژان کردیەتی، لیژنە یاسایی کردیەتی صیاغە یەکی تەواوە، پلە یەك و پلە دوو نیە لە ولاتیکی دایک بۆ زمانیک، ئەوەی لەسەر ئەرزى کوردستان ئەژى مەفروزە ئەلف و بیی کوردی بخوینى بە ئەجنەبیە وەش، چونکە ئیختیلاتی دەبی، ئەوە لە ھەموو دنیا دا ھەبە، لە قانونی صینی ھەتا ئەو مەکتەبە لە دەری ئەکریتەو، لە خاریجی صین ئەلی ئەبی لوغەکی صینی بخویندری، ئەو صیاغە کە لیژنە یاسایی کردیتی زۆر باشە بە نەیسەت دیراسە کوردی، چونکە دیراسە کوردی نالییم شیعی مەلای جەزیری بخوینى لە مەکتەبی، جالیات کە زمانی خۆی ئەجنەبیە، بەلام ئەبی ئەلف و بیی کوردی بخوینن، کە ئەلیی زمانی کوردی بە دەرەجە یەك و دوو ناگوتری، کە ئەتو ئەلیی بەو دەرەجە ئەگوتری کە ئەتو بە مستەوای ئەو مەکتەبانە، ئیمە موھەندیسی پاکستانیمان ھەبوو لە مەخمور بوو، مندالیان لە مەکتەبی کوردی ئەیان خویند، بە کوردی قسەیان ئەکرد، کەچی بابەکانیان بە ئینگلیزی تەعامولیان دەکرد لە دەوائیر، لۆبە صیاغە لیژنە یاسایی صیاغە یەكە حەقی خۆی ئەداتی کە ئیختیاری پرۆگرامە کە ی بکات، سوپاس

بهریز د. ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو عظیمە خان.

بهریز عظیمە نجم الدین:

بهریز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام ئیمە مافمان داوہ بە ھەموو کەسێک کە بە زمانی فەرمی خۆی بخوینى کە لە ھەر شوینیک بی، ئەبی ئەو حەقەش بەدەین بە ھەر پەنابەرێک کە لە ھەر ولاتیکن یان لە ھەر جیگایەکن زمانی فەرمی خۆیان بخوینن، ئەگەر کورد بی، ئەگەر ئەجنەبی بی، ئیمە مادام مۆلەتمان داوہ بە کردنەوہی قوتابخانە، مەکتەبی فەرەنسیمان ھەبە، مەکتەبی ئەلمانیمان ھەبە، ئەمانە مەکتەبی تایبەتن بە زمانی خۆیان و سیستەمی خۆیان، ئیمە لە کەرتی تایبەت، لە قوتابخانەکانی کە سەر بە وەزارەتی پەرورەدن، ھەموو ئەو قوتابخانە کە لە کەرتی تایبەت وەزارەتی پەرورەدە مۆلەتیان ئەداتی پابەند ئەبن بەوہی کە زمانی کوردی زمانی رەسمیە بە پێی پرۆگرامەکانی وەزارەتی پەرورەدە، بەلام ئەوہشمان لەبیر نەچی کە لە ھەریمی کوردستان دا مۆلەت ئەدری بەو خویندنگایانە کە نیودەولەتین، یان زمانە جیاوازەکان لە ھەریمی کوردستان، ئیستا مەکتەبی سویدیمان ھەبە ئەوانە لە مەرحەلە جیاچیاکان لە سویدەوہ ئەگەر پینەوہ، ئەگەر ئەوانە کە کوردن و گەراونەتەوہ، یەعنی لەو قونغانە ناتوانی فەرزی بەکە بەسەریدا کە زمانی کوردی ھیچ نازانی بلێی زمانی کوردی زمانی رەسمی بی، چونکە ئەبی لەو مەکتەبە تایبەتانەدا ئەوانە کە سیستەمیکی نیو

بەريز شليز محى الدين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 28:

دەكرىت بۇ قوتابخانە ئەھلىيەكان، بابەتەكانى تىكىست لەسەر كراو لە بېرگە (1) لە ماددەى (26)ى ئەم ياسايە بە يەككەك لە زمانە بيانيەكان بوتريتهوه، بە مەرجيەك كاريگەرى نەرينى نەخاتە سەر خويندكارانى خەلكى ھەريم، بەتايبەتيش خويندكارە كوردستانيەكان، لە بواری كاريگەرى خستنه سەر رپرەوى زمانى نەتەوهبيان، يان كاريگەرى بخاتە سەر دابەزىنى تيگەيشتن لە بنەماكانى خويندن و نووسين و خويندنهوه و ھەرگرتنى ئەدەبى و روانبىزى، ھاو ئاست بە ھاورپىكانيان لە قوتابخانە فەرمييەكان بە گوپرەى قۇناغەكان و لقەكانى خويندن.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بە عەرەبىيەكەى

بەريز پەيمان عبدالكريم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 28:

يمكن للمدارس الاهلية، المواد المنصوص عليها في الفقرة (1) من المادة (26) من هذا القانون، يدرس باحدى اللغات الاجنبية، شرط ان لا يؤثر سلبياً على الطلبة من اهل الاقليم، خصوصاً الطلبة الكوردستانيون، في مجال التأثير على مجريات لغتهم القومية، او يؤثر على هبوط فهم اسس القراءة والكتابة والاستيعاب الادبي والبلاغي، بذات مستوى اقرانهم في المدارس الرسمية وفق مراحل وفروع دراستهم

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورەدە

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

لەبەر ئەوهى پيشتر لە راپورتى ليژنەى پەرورەدە و خويندنى بالآ پيمان وابوو ئەوه ئەكرىتە بنەما، بۆيە بە پيى ئەوه نەرپويشتوووين، يەعنى دياريمان نەكردوو ئەيا ئەو ماددەيه رەفز كراوتەوه يان نا؟ بەلام ئيستا كە سەير ئەكەم ماددەى 23 يەم دى ئە راپورتەكەى ليژنەى پەرورەدە و خويندنى بالآ، دەتوانم بلّيم باس لەوه ئەكا بنەما سەرەكەيهكانى ھەرگرتنى قوتابيان، جا بۆيە تەقريبەن دوو، سى ماددە ھەر رەفز كراوتەوه، بەلام پيم وايە ھەر ئەبى بيخوينينەوه.

ماددەى 23:

بنەما سەرەكەيهكانى ھەرگرتنى قوتابيان بەم شيوەى خوارەوه ئەبى:

1-سیستەمی وەرگرتنی قوتابیان لە قوتابخانە تاییبەتەکاندا دەکەوێتە بەر حوکمی بنەماکانی سیستەمی وەرگرتن لە قوتابخانەکانی حکومەتدا

2-دەبێ قوتابخانەی تاییبەت پلانی وەرگرتنی قوتابیان لە کاتی دیاریکراودا پیشکەش بە وەزارەت بکات و پاش ڕەزامەندی وەزارەت لیستیەک بە ناوی ئەوانەووە پیشکەش بکات بۆ پەسند کردنی

3-دەکرێ قوتابی لە قوتابخانەی حکومیەووە بۆ قوتابخانەی تاییبەت یان بە پێچەوانەووە بگوازییەتەووە، بە گۆیەری دەقی ئەو رێنماییانەی لە پەیرەوی تاییبەت بە وەرگرتندا رێکدەخریێت

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک دانا.

بەرپێز د.دانا سعید صوفی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرەتا باسی ئەووم کرد، گوتم ئێمە لەرپۆرتی خوێماندا، هەرچەندە نەمان نووسیوە، بەلام پەتمان کردۆتەووە، ئەو دوو، سی ماددەییە کە پەییوەندی بەووە هەیە، لەبەر ئەوەی لەماددەکانی تردا پیشتر باس کراوە، جیگا کراووتەووە، ئێمە بۆیە تەسەسولی ماددە (23) یەکسەر داومانە بەو، دەتوانم بڵێم لەماددە (32)ووە دەست پێ دەکات، ئێمە وەکو لیژنەی پەرورەدە و خویندنی بالا لەگەڵ رەتکردنەووەی ئەو ماددەییەین، سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەرپێز د. رۆژان عبدالقادر دزمیی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پێشنیاری رەتکردنەووەی ئەو ماددەییە دەکەین، لەبەر ئەوەی ناوەرۆکی ماددەکە لەماددەکانی پیشووتردا دەنگمان بۆ داوە، چارەسەر کرایە، داوا لەبەرپێزتان دەکەین کە رەتکردنەووەکە بدریێتە دەنگدان، سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەرورەدە.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزیز چ ئیشکال نینە ئەف ماددە لاجییتن، سوپاس.

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

هەردوو لیژنە و جەنابی وەزیر دەیانەووی رەتبکریێتەووە، کێ لەگەڵ وەی دایە رەتبکریێتەووە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەووە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەووە، زۆر سوپاس.

بەكۆى دەنگ رەتكرايهوه، فەرموو بۆ ماددەيهكى تر.

بەرپۆز شلپير محى الدين صالح:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلهمان.

ماددەى (29):

قوتابخانە تايبەتە كوردىيهكان پابهندى هەمان پەرۆگرام و كتيبه برپار لەسەر دراوهكانى وهزارەت دەبن، لەهاوشيوه قوناغەكان، بەلام قوتابخانە تايبەتە ناكوردىيهكان، پيوسته كۆپىيهك لەپەرۆگرامەكان و كتيبهكان بەدەنە وهزارەت بۆ برپاردان لەسەريان، نابيت هيج گۆرانكارىيهك بكەن لەم پەرۆگرام و كتيبانە يان نا بيت ماددەيهكى زياد بەدەر لەوهى برپارى وەرگرتووە بوتريتەوه، تاكو بەنوسراو برپارى وهزارەت وەرنەگرئ.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

فەرموو بەعەرەبىيهكەى.

بەرپۆز پەيمان عبدالكريم:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلهمان.

المادة (29):

المدارس الكوردية الخاصة، تلتزم بنفس المناهج والكتب المقررة وزاريا، بمثل المراحل، لكن المدارس الخاصة غير الكوردية، يجب ان تقدم نسخة من المناهج والكتب الى الوزارة لاقرارها، ويجب ان لا تجري اية تغييرات على هذه المناهج والكتب او لايجوز ان تدرس مادة اضافية غير التي اخذت بها الموافقة حتى يتم استعمال قرار الوزارة تحريريا.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

ليژنەى پەرودە فەرموو.

بەرپۆز د.دانا سعيد صوفى:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلهمان.

ئيمه لهگهڵ رەتکردنەوهى ئەو ماددەيهين، بەهەمان هۆى ئەوهى كه لەماددەكانى تردا چارەسەرى بۆ كراوه، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلهمان:

ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپۆز د. رۆژان عبدالقادر دزهى:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلهمان.

ليژنەى ياسايى پيشنيار دەكا، ئەو ماددەيه رەت بكریتەوه، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە.
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەزىش پېشنىيار دكەم رەت بىكرىتەۋە، ئەفەى ھاتە گووتن، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەردوۋ لىژنەى و جەنابى ۋەزىر دەيانەۋى رەت بىكرىتەۋە، كى لەگەلدايە رەت بىكرىتەۋە؟ تىكايە دەستى بەرز بىكاتەۋە، زۆر سوپاس، كى لەگەلدايىيە؟ تىكايە دەست بەرز بىكاتەۋە، زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ رەتكرايەۋە، فەرموو بۇ ماددەبەكى تر.

بەرپۇز شلىپر محى الدين صالح:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (30):

ۋەزارەت بۇى ھەيە، ھەموار يان راگرتنى ھەر پىرۇگراممىكى خويىندنى قوتابخانە تايبەتەكان بىكات، كە تانە و توانجدار بىت بە بەھا ئاينى و نەتەۋەبىيەكانى ۋلات، ۋەزارەت بە نووسراۋىك تىادا ھۆيەكان و بنەماكانى بىپارەكە، دىارى دەكات و قوتابخانەى پەيوەستدار ئاگادار دەكاتەۋە و ماۋەى گونجاۋ دىارى دەكات بۇ جىبەجى كرىنى بىپارەكەى.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبىيەكەى.

بەرپۇز پەيمان عبدالكرىم:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (30):

للوزارة الحق في تعديل او ايقاف اي منهاج دراسي للمدارس الخاصة كأن تكون تطعن وتنال من القيم الدينية والقومية للبلد، وتوضح الوزارة بكتاب اسباب وأسس القرار، وتخطر المدرسة المعنية وتحدد المدة المناسبة لتنفيذ القرار.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى پەرۋەردە فەرموو.

بەرپۇز د.دانا سعيد صوفى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لەگەل ئىلغا كرىنەۋەى ئەو ماددەبەين، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنيارى رەتكردنەوى دەكەين، لەبەر ئەوەى ئەو ماددەىە باس لە پيدانى مۆلەت دەگا، ئەو بابەتە
چارەسەر گراوه، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەروردە.
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

هەمان پەنەم هەى، چونكەفە دووبارەىە هاتىيە گوتن، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، ئىستا دەيخەمە دەنگەوه، كى لەگەل ئەوه داىە رەت بکرىتەوه؟ تەكايە دەستى بەرز بکاتەوه، زۆر
سوپاس، كى لەگەلئەنەىيە؟ تەكايە دەست بەرز بکاتەوه، زۆر سوپاس، (1) كەس لەگەل مانەوى ئەم ماددەىە،
بە زۆرىنەى دەنگ رەتكرايەوه، فەرموو بۆ ماددەىەكى تر.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (31):

سەرجم كەل و پەلى كتەبخانە و هۆلى خويندەنەوه و كتەب و تۆمارەكان و چاپكراوهكان و رۇژنامەكان و
هیلكارەكان و وینەكان ،.... هتد، دەكەوئتە ژىر سەرپەرشتى و چاودىرى وەزارەت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
فەرموو بەعەرەبىيەكەى.

بەرپىز پەيمان عبدالكریم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة(31):

جميع مواد المكتبة وقاعة المطالعة، والكتب والسجلات والمطبوعات والجرائد والتخطيطات والصور،... والخ،
تقع تحت اشراف ورعاية الوزارة.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:
ليژنەى پەروردە فەرموو.

بەرپىز د.دانا سعيد صوفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەھەمان شېۋە پېشنيارى ئىلغا كىردى دەكەين، لەبەر ئەۋەدى چارەسەر كراۋە لەماددەكانى پېشوو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياساىي فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزمىي:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پېشنيارى رەتكىردنەۋەدى دەكەين، لەبەر ئەۋەدى كە پىشتر چارەسەر كراۋە ئەۋە بابەتە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەزىش ھەمان رەئى ھى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، ئىستا دەيخەمە دەنگەۋە، كى لەگەل ئەۋە داىە رەت بىكرىتەۋە؟ تىكايە دەستى بەرز بىكاتەۋە، زۆر

سوپاس، كى لەگەلئەدانييە؟ تىكايە دەست بەرز بىكاتەۋە، زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ رەتكرايەۋە، فەرموو بۇ

ماددەيەكى تر.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دوۋەم: بىنەماكانى ۋەرگرتنى خويندكاران

ماددەى (32):

سىستەمى ۋەرگرتنى خويندكاران لە دامەزراۋەكانى فىرگىردنى ئەھلى، دەكەۋىتە ژىر پابەند بوون بە

بىنەماكانى سىستەمى ۋەرگرتن لە قوتابخانە حكومىيەكان، ۋە دەكرىت لادا بەيەك سال بەرەۋ بەرزترىن

يان نزمترىن تەمەنى بىرپار لەسەردراۋ بۇ پۆلەكانى خويندن ھاۋشىۋە لەقوتابخانە حكومىيەكان.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبىيەكەى.

بەرپىز پەيمان عبدالكرىم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ثانيا: أسس قبول الطلبة

المادة (32):

نظام قبول الطلبة في مؤسسات التعليم الاهلي، تقع تحت طائلة الالتزام بأسس نظام القبول في المدارس الحكومية، ويمكن ان يكون انحراف بسنة واحدة نحو أعلى أو اسفل العمر المقرر لصفوف الدراسة المشابهة في المدارس الحكومية.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكي پەرلهمان:

ليژنه‌ی پەرورده فەرموو.

بهريز د.دانا سعيد صوفي:

بهريز سهرؤكي پەرلهمان.

ئيمه ته‌واوی ئەوهی که بابليين له‌ژير دەروردهی ئەوه‌دا هاتوو، به‌ناوی بنهما سەرەکیه‌کانی وەرگرتنی قوتابی، هەر سی مادده‌مان له‌یه‌ک داوه، به‌م شیوه‌یه دامان رشتۆته‌وه:

مادده‌ی (23): بنهما سەرەکیه‌کانی وەرگرتنی قوتابیان به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه ده‌بی‌ت:

1- سیسته‌می وەرگرتنی قوتابیان له قوتابخانه تایبه‌ته‌کاندا ده‌که‌وێته به‌ر حکومی بنهماکانی

سیسته‌می وەرگرتن له قوتابخانه‌کانی حکومه‌تدا.

2- ده‌بی قوتابخانه‌ی تایبه‌ت پلانی وەرگرتنی قوتابیان له‌کاتی دیاریکراودا پێشکەشی به‌ و‌زاره‌ت

بکات و پاش ر‌ه‌زامه‌ندی و‌زاره‌ت لیستی‌ک به‌ناوی ئەوانه‌وه پێشکەش بکات بۆ په‌سه‌ند کردنی.

3- ده‌کرێ قوتابی له قوتابخانه‌ی حکومیه‌وه بۆ قوتابخانه‌ی تایبه‌ت یان به‌ پێچه‌وانه‌وه ب‌گوازی‌ته‌وه،

به‌ گوێره‌ی ده‌قی ئەو ر‌ینمایانه‌ی له‌ په‌یره‌وی تایبه‌ت به‌ وەرگرتندا ر‌یکده‌خری‌ت.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكي پەرلهمان:

ليژنه‌ی ياسایی فەرموو.

بهريز د. رۆژان عبدالقادر دزه‌یی:

بهريز سهرؤكي پەرلهمان.

ئيمه پشنگيری له‌دارپشتنه‌وه‌که‌ی ليژنه‌ی پەرورده ده‌که‌ين، که به‌ريز به‌ندی مادده (23)یه، ته‌نها ئەوه

نه‌بی ده‌سته‌واژه‌کان ب‌گۆر‌درين، به‌پێی ئەو ده‌سته‌واژه‌نه‌ی که ده‌نگی له‌بۆ درایه، ئەه‌لیه‌که ب‌کرێته‌ غه‌ير

حکومی، وه مه‌عه‌يديش زياد ب‌کرێ، له‌به‌ر ئەوه‌ی ئەو مادده‌یه ته‌نها باس له مه‌داريس ده‌کا، ئيمه له‌ناوی

ياسابه‌که‌دا مه‌عه‌يديشمان زياد کرد، مه‌عه‌يدی غه‌ير حکوميش زياد ب‌کرێ، زۆر سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكي پەرلهمان:

جه‌نابی و‌ه‌زير فەرموو.

بهريز د. عصمت محمد خالد / و‌ه‌زيری پەرورده.

بهريز سهرؤكي پەرلهمان.

ئەز ته‌ئيد ناکه‌م، لازمه مه‌جال پ‌تر تیدا بێ، له‌خيندنا ئەه‌لی، خاسه‌ته‌ن به‌نيسه‌ت عمری، گه‌له‌ک جار مه

ته‌حديدا دي‌يت هه‌ين ئەم خه‌لکی راده‌گرينه‌فه، شيا ني‌ته‌ن، تشتی‌ته‌ن، به‌س عمری وی زي‌ده‌يه، ئەف سا مه

مەجبۇرىن ھەندەك جارا، مە لەقوتابخانە يا مەعاھىدى كۆمپىوتەرى يا بىنا سازىيە، ھەندەك ئەندامى پرلەمانى، مە شەرتى عمرى ئىلغا كرىەو، ئەز نابىنم لازمە وەك يەك بن، لازمە ھەندەك مروورە تىدا بىتەو، مەجالەك بۇ وان كەسى، سەبەبى عمرى يان تىتەكى دى نەشى بچىتە ئەو قوتابخانەيى يا مەعاھىدى حكومى بچىتە ھى ئەھلى، ئەز بىنم ئەفە بىتە تەعدىل كرن، ئەگەر كىشە نەبى ھەر نەمىنىت، چونكە ئەفە كىشەكا واقى مەيە لەسەر فى بابەتى، پىشنيارم ئەوۋىيە شەرتى عومر لاجىت، لەئاستى پىرۇژە و لىرەش بە موتلقى ھاتوۋە، ھەمان شروتە، ئەوۋە بۆتە بخىنە، دەئىت (يىخىق قبول الطلبة فى المدارس الخاصة لاحكام واسبب نظام القبول فى المدارس الحكومية) كە ئەوۋە ھەموو تىتەك تىدايە، مەعدەل و ئەوۋە و، من لەگەل دىرشتەكى بە رونتزم لىرە، چونكە مەدارسى ئەھلى كەسىك دەيەوى بەپارەى خۇى دەخىنەو، دەبىتن پىرەك شى لەو ماددەى تىدايىتن و فرسەتەك ھەبىتن تىدا، عادەتەن فەكرنا مەدارسىت ئەھلى دەرگايەكە بۇ وان كەسىت فرسەت نەھىنايە بۇ رەغبەتى، نەئىلا بچىتە شوەيفات و مەدرەسەيەكا دى مستەواى بىندترە، ھەندەكا دەلىقا نىينە لەمەدرەسا حكومەتى بخىن، بۇ فى چەند دىقەتن لازمە بەرچاڧ وەرگىقەو، ئەو قبول لازمە ھەندەك شروتا خاص بىت ل وەزارەتى دەرگەفئەو، چارەسەرىا فى كىشى و ھەدەفى كو مەدارسىت ئەھلى پى تىرە دان، لازمە تەحقىق كاتن، كاپرايەكى مەعدەلى وى كەمترە دوو دەرەجە مەسەلەن، دىقەت بچىت كۆمپىوتەرى بخىنىت، قوتابخانىت حكومەتا، مەعاھىدى حكومەتى، مەجال نىنە، داتوو دەلىقە بەدەيى زمە توو فى مروورەتى پىدا بىكەى، يان عمرى وى سالەكا بەسەرچوو يان ھەر شەرتەكا دى، بۇ فى ئەصلەن ئەمە ناگونجىت لگەل فەلسەفا فەكرنا مەدارسىت ئەھلى، ئەفە لازمە بىمىنىتن، ھەندەك شروتى تايبەت بەئىنە دانان، زۆر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

كى لەسەر ئەم ماددەيە تىبىنى ھەيە؟ با ناوى بنووسىن، تكايە ناوەكانتان، ئەم بەپىزانە ناويان نووسراوہ (كاك قادر، گەشە دارا، ئاھەنگ خان، كاك عبدالرحمن، كاك عبدالسلام، ناسك خان، زكىە خان، سمىرە خان، شلىر خان، كاك شقان، كاك جمال، كاك جلال، پەروىن خان، مامۇستا فرمان، عظيمة خان)، فەرموو كاك قادر.

بەپىز قادر حسن قادر:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

دىارە مەبەست لەكردنەوۋى قوتابخانە ئەھلىيەكان بى جگە لەوۋى لەپوۋى زانستى بالآتر و ئەوانە، دەرەتەكى زىاترىشە بۇ ئەوۋى زۆربەى ھەرە زۆرى فىرخوازان بتوانن لەقوتابخانە ئەھلىيەكاندا فىر بىن، بۆيە من تەئىدى پىشنيارى جەنابى وەزىر دەكەم، كە ئەو شروتانەى لەقوتابخانە حكومىيەكان فەرز دەكرى، بەتايبەتى لەپوۋى تەمەنەو، بەسەر قوتابخانە ئەھلىيەكانەوۋە فەرز نەكرى، زۆر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

گەشەخان فەرموو.

بەرپىز گەشە دارا جلال:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

منىش پشتىۋانى قسەكانى بەرپىز ۋەزىر دەكەم، لەمەسەلەى تەمەن، نابى ئىمە ئەۋە فەرز بىكەين بەسەر ئەۋ قوتابخانە ئەھلىيانەدا، كاتىك كە تۆ دەلىتى قوتابخانەى ئەھلى سىستەمىكى تايبەت بەخۆپەتى، كەۋاتە تۆ بىخەپتە ژىر بالى سىستەمى حكومىيەۋە، چ جىاۋازىيەكى دەبى؟ لەكاتىكدا تۆ بلىتى سىستەمىكى تايبەت بەخۆى ھەيە، ۋاتە لەمەسەلەى ۋەرگرتندا دەتوانى جىاۋازىبى، مەكتەب ھەيە، بە (7) سالى خويىندكار ۋەردەگرى، بەلام لاي خۆمان دەبى (6) سال بىت، يەئنى رەنگە ھەبىت (5) سال بىت، سەبارەت بەگۋاستنەۋەى خويىندكارىش لەقوتابخانەيەكەى حكومىيەۋە بۆ قوتابخانەيەكى نىۋودەۋلەتى ياخود ئەھلى، ئەمەش جۆرىك ھاۋدژى دروست دەكات، چونكە لەكاتىكدا تۆ دەلىتى پەپرەۋى سىستەمى تايبەت بەخۆى بكا، رەنگە ئەۋ سىستەمە بەپى تەمەن ئەۋ خويىندكارە ۋەر بگرى، لەكاتىكدا بەپى سىستەمە حكومىيەكە دەبى ئەۋ قۇناغەى تىپەرادبى، بۇنمۋونە لە (5) دەرنەچۋو، بەلام دەپەۋى بچىتە قوتابخانەيەكى ئەھلى يا بلىين ناحكومى، ئەۋ بەپى تەمەن ۋەرى دەگرى، ئەگەر ئەۋ قۇناغەشى تىنەپەراندىبى، ۋەرى دەگرى، ئايا ئەمە ھاۋدژى دروست ناكە لەنېۋان ئەۋ دوو سىستەمە؟ لەبەر ئەۋە پىۋىستە بەپى سىستەمى تايبەتى قوتابخانە ناحكومىيەكان خويىندكار بگۋىزىتەۋە يان ۋەر بگرىت، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

حەق بوو باسى دەرەجەشت بىكردبايە، چونكە ئەگەر دەرەجەش بەقەدەر دەرەجەى جامىعاتى حكومى بى، كابرنا چىتە ئەھلى، حەتمەن دەبى دەرەجەكەى كەمترى ئەۋجا دەچىتە جامىعاتى ئەھلى، فەرموو ئاھەنگ خان.

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇۋف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پشتىگىرى تەۋاۋى بەرپىز ۋەزىرى پەررۋەردە دەكەم، د. عصمت، چونكە فەلسەفەى ئەۋ دوو مەكتەبە لەتەنافوسە لەگەل يەك، ئەۋ نىزامە ئەۋ دوو مەكتەبە، خاس ۋ عام رەبىت نىيە بەيەكترى، دادەندرى لەۋلاتانى پىشكەۋتۋوى دونىايى بۆ ئەۋەى پىرۇگراميان، ۋەكو ئىنتىخاباتە، پىرۇگرامى ھەر گروۋپەكى موختەلىفە بۆ ئەۋەى ئەۋانە بىكەۋنە مونافەسە، فەلسەفەكەى ئەۋەيە كەھىچ رەبىت نەكرى بەشروتى حكومى، بۇيە پشتىگىرى بەرپىز ۋەزىرى پەررۋەردە دەكەم، لەۋ لايەنە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

منىش ھەروا پشتىگىرى قسەكانى جەنابى ۋەزىر دەكەم، قسەكانى من كرا، زۆر سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

دوو بۇچوون ھەيە بۆمەدرەسەى ئەھلى، ھەندىكىيان ھەيە تەنھا لەبەر ئەوھى چونكە رېگا نىيە قوتابى و خويندكار لەقوتابخانە حكومييهكان وەر بگيرين، مەجالىكيان بدەينى لەجىگايەكى تر بخوينن، بۇچوونىكى تر ھەيە كە بەتەسەورى من مەبەست لەو ياسايە ئەو بۇچوونە ئەوھ بىت، ئىمە رېگا بدەين بە فرە چەشنى و جياوازى مەسائىلى تەربەوى و بەلكى خەلكى ئىمە كەلكى لىوەر بگري، ئەو مەدرەسە ئەھلىيانەمان لەبەر چا و بىتن كە ھەندەك تاقى كردن و تيورى تەربەوى تازە ھەيە لەدونىادا، بۇيە ئىمە ئەگەر بەو تيروانىيەنى دوومدا بچين من پيشنيار دەكەم، ئەگەر لەسەر ياسايە ئەصلىيەكە بىتن، ماددە (32 و 33) لادري، ھى ئەصلى، ئەگەر تەنھا مەسەلەى گواستەنەويە، چونكە ئەوھ رەبتي ھەيە بەسيستەمى دىراسيمان، لەگەل رەچا و كردنى ئەو تايبەتمەندىيانەى كە گەشە خان باسى كرد، ئەگەر ھاتو پيشنيارى لىژنەى پەرورەدە بىت، لەگەل جەنابى وەزىرم كە ھىچ باسى بنەمايەكانى وەرگرتن و بنەمايەكانى ئىنزيبات و رەفتار نەكەين، ئىمە لەسەرەتاو، بۇيە موئەھەلە وەر دەگرين تاوھكو وەزارەت دىراسەتى فائىلەكە ھەمووى دەكا، موئەھەلەى دەداتى، كە موئەھەلەكەى دايى، داعى نىيە تۆ بەماددەيەكى تر ھەندىك تەعقيدات دابنىي، رىكخستنى گواستەنەو، چۆنيەتى گواستەنەو، لە مەدرەسەى حكومى بۆ ناحكومى فيعلەن بابەتتەكە دەبى ياسا قسەى لەسەر ھەبى، بەلام وانەكەين بلىين ھەمان بنەمايەكانى وەرگرتن لەمەدرەسەكانى حكومى دەبى وەر بگري، ئەوھ شتتەكە تەسەور دەكەم بىلین بۆ وەزارەت، بەلام رېگا بدەين، ئەگىنا باسى نەقبول بکەين و نە باسى چۆنيەتى تەدریس، سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەرپۇز ناسك توفيق عبدالكریم:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

دىارە ئەم ماددەيە دارشتەنەوھەكى لىژنەى پەرورەدە بەسى بپرگە كردوويەتى، تەقريبەن نزيكە رامان لەيەكتر، ھەر لەگەل رەئى وەزىرى دابن، بەس خالى يەكەم كەباس لەسيستەمى وەرگرتنى قوتابيان دەكا، پىموايە ئەمە لەپيشتر لەماددەيەكدا كە باس لەوھ كراوھ دەبى ئەو كەسەى كە دەيەوى مەكتەبىكى ئەھلى بكا تەوھ، دەبى پەپرەوى ناوھخوى قوتابخانەكە پيشكەش بكا، ئەو پەپرەوھەتەمن سيستەمى خوى تيدا تەوزىح دەكا، لەبەر ئەوھ پىويست ناكا جاريكى تر تۆ لىرە بېھىنى بلىي دەبى سيستەمى وەرگرتن لەگەل قوتابخانەكانى حكومەت دابىت، ئەى تۆ بۇچى داواى پەپرەى لىدەكەى؟ ئاخىر دەزانى پەپرەوى ئەوان، ياخود سيستەمى ئەوان جيازاز بى لەحكومى، لەبەر ئەوھە من وابزانم ئەو خالى يەكەمە، زيادەيە،

دوومیش هەر بهه مان شیوه لهپهیره ودا جیگه دهیتهوه، ئەمینیتهوه ئەم سییه مه که له م یاسایه دا تا ئیستا باس نهکراوه، مهسهلهی گواستهوه له لایه کهوه بو لایهکی تر، ئەمیش دیسان ئەم کیشیهیهی دیته بهردهستی، ئایا ئەم قوتابخانه ئەهلییه که زۆر بهتبعی یاخود ئەو پهیمانگایه که ئەمه پهیمانگاشی تیدابوو، که گوینادا بهتەمەن و کهسیک نهیتوانیوه خویندنی شهش تهواو بکا بو نمونه تەمەنیشی شمولی ناکا، دهچیته شوینیکی ئەهلی، دواتر ئیجازه ی بدهین بگهڕیتهوه بو حکومییه که، ئایا حکومییه که دهتوانی وهری بگری؟ لهکاتیکیدا ئەم شروتی تەمەنی تیدا نهبووه، دهرهجهی کهم بووه، ئینجا چۆته ئەو ئەهلییه، ئیستا بهپی ئەم ماددهیه بی، یهعنی ئۆتۆماتیکییهن دهتوانی بچی له ئەهلی بخوین، دوا ی سالیک داوا بکا نهقل بیتهوه، ئەوه بو هینی حکومییه که، له بهر ئەوه بهرەنی من یه کهم و دووم هەر لهپهیره ی ناوه خۆیه که جیگای دهیتهوه، زیادهیه، دوومیش دهی بلاین (بهمه رجیک له گه ل رینمایه کانی قوتابخانه حکومییه کاندایک بکهوی) ئینجا بتوانی نهقل بی بو حکومی، سوپاس.

بهریز د. ارسلان بابز اسماعیل / سهروکی په ره له مان:

زهکیه خان فەرموو.

بهریز زکیه صالح عبدالخالق:

بهریز سهروکی په ره له مان.

بهراستی ئەز دگه ل خالا یهکی کو د راپورتا لیژنه یا پهروه رده دا هاتیه، سییه م بنه مایی وهرگرتنی دگه ل سیسته می وهرگرتنی حکومی و ئی ئەهلی بیته یهک، ئەفه ب هیچ رهنگه کی ناهیته کرن، چونکو هه ندی ئەز ناگادارم سیسته می وهرگرتنی ل قوتابخانیته حکومی بهس ل سه ر ئەساسی تەمەن یا مه و قعا جوگرافیا یا، بهس ئەگه ر بهیین له واقعا سح کهین، سیسته می وهرگرتنی قوتابخانیته ئەهلی نووکه له هه ری می کوردستانی، دهبینین مه سائیلیت ماددی هه تا ل هه ندهک مه دارسا دا ئەزمونه ک دیته کرن کو هه ندی کو قوتابی وهرگرن، دیسا ژ سیسته می قورعه زی بکار دینن، ژ بهر هه ندی زی یا فیا بیتن سیسته می حکومی بگۆرین دگه ل وان بگونجینن، یان ئەم نه شین دوو سیسته می نووکه هه ردوو سیسته ما بکهینه یهک کو هه ندی بشین فی درکی قوتابی وهر بگرین، سه باره ت فه گواستنا یا قوتابی یان ژ حکومی بو ئەهلی یا ژ ئەهلی بو حکومی ئەفه ش زی ئەز بینم ئایا له سه ر ویستا قوتابی بخویا؟ یان زی پیقه ره ک هه یه بو فی یهکی، چونکه ئەوه قوتابخانیته ئەهلی نووکه له هه ری می کوردستانی دیته چا فه ری کرن، هه تا هه ندهک قوتابخانیته ییت نمونه یی ژ هه ری ما کوردستانی بو نمونه مه دره سا نمونه یا حکومی هه ی، ئەگه ر هاتو ل دهر سه کی دا مه عده لی ژ (70) هاته خواری، یه که سه ر دی نه قل که نه مه دره سه کا دی، کو د فی درکی دا ئەز بینم یا گونجای نینه کو ئەم فی رهنگی ته عامول بکهین بو فه گواستنی، پیدفیا سه ر ویستا یا وی قوتابی بیتن، بو هه ندی بیته فه گواستن فی ره دا ئماژه پی نه کریه کو ل سه ر ویستا قوتابی ب خو بیتن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

سميرە خان فەرموو.

بەرپىز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ھەر تەئىدى قىسەكانى زەكىيە خان دەكەم، بەنيسبەت سىستەمى وەرگرتنى قوتابى، لەھىچ شوئىنىكىدانىيە، كەرتى تايبەت لەگەل ھەكۆمى يەك بگرىتەو، ھەر نەمۇنە لەپىش دەستمانە، ئىستا برۇ شوھىفات (سايبس) دەبى بەچوار سالى ئەو قوتابىيە وەردەگرى دەبىتە (K.J.1) (كەى جى وەن) دوايى دىت (K.J.2) (كەى جى توو) يەنى مەنەھەجەكەى بەو شىوۋى دادەنىت، ھى پەوزەى عمرى چوار سالى، ئىستا لەبۇ ئەو سالى وەربگرى، تارىخەكەى ديار دەكا، ھەتا (2010/9/15) لەدايك بى، تا (2013/9/15) يەك رۇژىش تىپەرى، چاومانىش دەربى، ھەموو واستەى دونىاي بكەين وەر ناگرى، ئەو دەبىتە پۇلى يەكى پەوزە، دوايى ھەر ئەو قۇناغە دەروا، دەبىتە پەوزەى دوو، ئەوجا دەچىتە قۇناغەكەى سەرەتايى، كا لەھكۆمى ئەوھەمان ھەيە، چۇن دەتوانىن ئىمە قانۇنى ھكۆمى تەتبيق بكەين لەوئىندەر؟ ھەر مەعەدەلەش، ئىستا تەلەبە ھەيە، پۇلى شەشى ئاماددەيە، سى سالى لەشەش مايتەو، فەصل بوو، تەمەنەكەى ھەن رۇشىتىيە، دەرجەكەشى لەمەعەھدى كۆمپىوتەرى خۇمان ئەوئىش ھەر بەتەمە، تەمەنەكەى ديارى كرايە، خەرىجە سالىكەشى ديارى كراو، دەبى لەفلان سالى تەخەروجى كەربى، نەفسى سالى بى، سالى بسەرتىنەپەرى بى، مەعەلەيم ئەو سى سالى تىپەرىيە، پاسب بوو لەپۇلى شەش، ئىستا ھاتىيە، چوو لەكۆمپىوتەرى ئەھلى دەخوئىتى، ئەو دوو مەرج، ئى سىيەمىش باسى تەئىدىب و ئەوانە كاك عبدالسلام بەجوانى باسى كەرد، ئىستا لەھەموو كەرتەكان، كە بچىنە مەكتەبەكانى سەر بە ولاتىكن، نىزامى خۇيان لەبۇ تەئىدىب و پەوشت و سلوكى دادەنىن، ئەو پىويستە ھەمووى لەناو پەپەروى ناوہخۇ، لەناو فائىلەك، ھەمو تەدووين بگرى، لەگەل فائىلەكە تەقدىم مۇلەت دەكا، لەوھزارەت تەسدىق كرابى، بىدريتى، ھەندى ولات ھەيە ھەروھزارەتيان نىيە، وھزارەتى پەروھردەيان نىيە، تەنھا كەرتى تايبەتە پەروھردە بەرپوۋ دەبات، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

شلىر خان فەرموو.

بەرپىز شلىر محمد نجيب:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من خۇم ھەر لەم ياسايەدا يەنى ئەو كۆت و بەندانەى خرايە سەر كەرتى تەعلیمی تايبەت، بەپراستی لەگەلئان نەبووم، ئىستا جارئىكى تر ئەوھندەى تر موقەيەد بى، لەبەر ئەو بە واز لەو بىنن، جەنابى وەزىر چۇن ئىشەكانى خۇى دەكا، بەس ئەمن يەك پرسىارم ھەيە، ئايا بەرپىزيان لە وھزارەتەكەيان ئەو كادىرە شارەزايەى ھەيە كە بتوانى تەقىمى ئەو ھەموو پەپەروى ناوہخۇ مەكتەبانە بكات؟ كە نەبىتە رىگر بۇى، چونكە بەپراستی ئىبداعى خويندكاران لە مەكتەبە تايبەتەكاندا دەرکەوت، بەپىچەوانەو

مەكتەبەكانى خۇمان لەنيزامى دەرخ كەردن، كە نايەئى تەئبە بەباشى بىر بكتەو، ھىچ تەئبەيەكى موبديعمان نىيە، ئەوان لاي خۇيان ئەصلەن نيزامى جەمپيان ھەيە، دايك و باوكەكە دەئىن ئەم خويندكارە لەم پۇلە ئىتر ھىچ نەماوہ فېر بې، ئەوئەندە زىرەك و بەتوانايە سائىكى تېدەپەپەرنى ئەمانە ھەمووى ئەگەرئىمە بېتو لېرە دانىشىن قانونى بۇ دابنىين، ئەيكەينەوہ بەمەكتەبەكانى خۇمان، كە بەراستى ئىستا لەولتاتان تۆ سەير بكتە دەبىنى دكتوراي تەواو كەردو، تەمەنى (20) سائە، ئىمە ئەگەر بېت و ئەم پېوہرە دابنىين بۇ مەكتەبە تايبەتەكان ناگەين بەو ولتاتانە، ھەر لەدواوہ دەبىن، سوپاس.

بەرنىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

كاك شقان فەرموو.

بەرنىز شقان احمد عبدالقادر:

بەرنىز سەرۇكى پەرلەمان.

وئاللا قسەكانم كرا، بەلام ھەر ويستم تەئكىد بكتەمەو، دووبارە، يەئنى سى شت ھەيە دەبى ھەر باسى نەكەين، مئيش پشتگىرى قسەكانى كاك عبدالسلام دەكەم، يەك مەسەلەى تەئدىبە، دووہ مەسەلەى عمرە، سىيەم كە باسنەكرايە، مەسەلەى مەعەدەلە، ئەم خسوسىيەتە بۇ مەدارسانە بېت، ئەگەر بەسىغەيك بنووسىن خسوسىيەتى وان لەبەر چاو بگىرئىتن، لەو بارەو، بەپىي پەپرەوى ناوہخۇ يەكى لەشروتەكانى وەرگرتنى ئىجازەدا ئەو شتە شتىكى وەكو دەئىن ھەسىل ھاسلە، زۇر سوپاس.

بەرنىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جلال.

بەرنىز جلال على عبداللہ:

بەرنىز سەرۇكى پەرلەمان.

دیارە رېژەيەكى زۇر كەم لەقوتابيان لەمەكتەبا ناھكومىيەكان وەردەگىرئىن، ئەو مەكتەبە ناھكومىيەكانە كە تايبەتن، ئىمتىيازىياتيان ھەيە، لەجامىعە تايبەتەكاندا كە لەكوردستاندا ھەيە، بۇ نەمۇنە باسى جامىعەى ئەمەرىكى دەكەن لەسلىمانى، نيزامى سمستەريان ھەيە بۇ فېربوونى زمانى ئىنگلىزى، ئەو قوتابيانەى لەمىدىيا دەردەچن، يان لەصەلاھەددىن دەردەچن، ئىعفا دەكرىن بە نيزامى سمستەرى فېربوونى زمانى ئىنگلىزى، لەبەر ئەو فەرز كەردنى شروتى وەرگرتن لەنيزامى ھكومىدا بەسەر ئەھلىيەكاندا زەحمەتە، چونكە ئەو قوتابخانە ئەھلىيانە، كە من باسى سلىمانى دەكەم لەوانەيە شوہىفاتىش وابى، لەوانەيە ساسىبىسىش وابى، ئىمتىيازىياتيان ھەيە لەوەرگرتندا لەجامىعەكەدا، تكام وايە لەلېزنى پەروەردە و لەلېزنى ياسايى، جىي ئەو بەكەنەو، يان جەنابى وەزىر چۇن جىي ئەو دەكرىتەوہ كە قوتابىيەك لەقوتابخانەى ھكومى دەچىتە جامىعەى ئەمەرىكى، دووسال زمانى ئىنگلىزى دەخوئىن، بەلام لە صەلاھەددىن و لەمىدىيا بچى، زمانى ئىنگلىزى ناخوئىن، دوو سال دەكەوئتە دواوہى قوتابخانە، قوتابىيەكەى لەقوتابخانەى ھكومى دەردەچى، تكام وايە جىي ئەو بەكەنەو، چونكە ئەو خۇمان

زەرەرمەند دەبىن تىيدا ، دووبارەشى دەكەمەو، رېژىمىيەكى كەم دەتوانى بچىتە قوتابخانە ئەھلىيەكان، كە ئەسبابى مۇجەبەى ھەيە، زۆر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

كاك جمال فەرموو.

بەپىز جمال طاھر ابراهيم:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من نارۆمە تەفاسيل و نموونە بىنم و ئەوانە، ئەو دەيارە ئىستا كە جياوازييەك ھەيە لەنيوان قوتابخانە و پەيمانگا حكومييەكان و ناحكومييەكان، بۇ چارەسەر كەردنى ئەم كىشەيە و كورتكردنى ئەم ماددەيە، موقتەرەحكىم نووسىيە، بەجەنابى وەزىرم داىە، بۇ لىژنەشم ناردييە، ئىمە لەجياتى ئەو سى، چوار دىرە بلىين (يكون قبول الطلبة في المدارس والمعاهد غير الحكومية والانتقال منها واليها وفق ضوابط ومبادئ تحددها وزارة التربية) لىرە سەلأحيات بەوەزىر تەربىيە دەدەن، ئەو دەزانى چۆن زەوابت دادەنى و كەى نەقل دەبى و چەند نەقل دەبىت، تەعليماتى خاس پى دەردەكات، زۆر سوپاس.

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

پەروين خان.

بەپىز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى (32) كە باس لە سيستمى وەرگرتنى قوتابيان دەكا، لەقوتابخانە ئەھلىيەكان، من پىم باش نييە كە وەرگرتنى قوتابيان لەو مەكتەبە ئەھلىيە بەگوپرەى سيستمى قوتابخانە حكومييەكان بى، لەبەر ئەوئىمە قوتابخانەى نموونەيمان ھەيە كە سەر بەحكومەتە، نموونەى وەك ئەو رۆزاك، فاخىر مىرگە سۆرى، ھەولپىرى نموونەى، ديارە ئەوانە بەمۇعەدەلى زۆر بەرز قوتابى وەردەگرن، لەو قوتابخانانە، ئىمە ئەگەر بىت و وەرگرتنەكە بەگوپرەى سيستمى ئەو قوتابخانە حكوميانە بىت، دەبى لەقوتابخانە ئەھلىيەكان بەو مۇعەدەلە بەرزە قوتابىيەكان وەر بگىرپن، ديارە مەبەستىش لەو قوتابخانە ئەھلىيەكان كە ھاوكارى كەردن و كارئاسانيەكە بۇ قوتابيانمان، بۇ ئەوئىمە بىتوانن درىژرە بەخويندنيان بەدەن لەو قوتابخانانەدا، جا من پىم باشە سيستمى وەرگرتنەكە بەگوپرەى سيستمى وەرگرتنى قوتابخانە حكومييەكان نەبىت، بەگوپرەى ماددەى (24) كە باس لەگواستنەوئى قوتابيان دەكات، لەمەكتەبى حكومى بۇ ئەھلى و لەئەھلىيەش بۇ حكومى، من پىم باشە ئەو خالەش بىمىنيتەو، چونكە لەوانەيە ئەو خاوەن پىرۆژەيە، ھەرەس بىنى، ياخود سەرگەوتوو نەبى لەپىرۆژەكەى دا، ئەو سيستمەى كە پەپىرەوى دەكا سيستمەكە سيستمىكى باش نەبى، فەشەل بەپىرۆژەكە بىنى، ئەو كاتە چ لەقوتابيان دەكەى؟ كە لەو قوتابخانەنە، چۆن دەگوازرىنەو؟ ئەگەر گواستنەو نەبى ئەو كاتە ئەوان ھىچيان بۇ نابى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

مامۇستا فرمان.

بەرپىز فرمان عزالدین محمود:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دياره سەرەتا دوو جۆره وەرگرتن لەو قوتابخانانە ئەھليانەدا ھەيە، جۆرئىكيايان ئەو قوتابخانانەن سەرەتا قوتابخانە ئەھليەكان تەسرىف بکەين لەبۆ (أ و ب) وای دابنئین، ئەو قوتابخانەى کە کوالیتى زانستىيان بەرزە لەخانەى (أ) دایان بنئین، ئەو قوتابخانەى کە کەمترن لەخانەى (ب) دایان بنئین، ئەوانەى کە کوالیتىيان بەرزە لەقوتابخانە ئەھليەكان بەپراستی خویندکارەكان ئەگەر 90% کەمتریان ھەبى، وەر ناگیرئین، ئەوانەى کوالیتىشان نزمە، (50) ھەبى وەر دەگیرئین، حیاوازکردنەوھى دەربارەى ئەو، بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان. ئەو ياسايە بۆ ئەوھىە کە ئەو كيشە ھەيە لە سستەمى قوتابخانە تايبەتەكان لیرە چارەسەر بکرى، بەتايبەتەى لە وەرگرتنى مەسەلەى خویندکاران، ديارە خوشک و برايانى بەرپىز زۆر بىر و رايان دا دەربارەى وەرگرتنەكە، بەلام وەرگرتنەكە لیرە ئیمە کە باس دەکەين لە قوتابخانە تايبەتەكان ئەوھى خواست و خستنه روو، (عرض و طلب)، کە قوتابخانەكى کردیتەوھى با بۆى ھەبى ھەر کەسى دەچیتە ئەو قوتابخانە ئەھليە با بچیتن، بەلام ئیستا ھەندى قوتابخانە بەپراستی ئەگەر بەگوپرەى ئەو برگانەى ئیمە دامان نایە، ئەگەر وا نەرۆاتن ھەموو خویندکارىك وەرناگرئ لەبەر ئەوھى کۆمەلئى بەربەستى لەبەردەمى ئەو قوتابیانە دانایە، بۆ نمونە سانسۆپكى دانایە تافیکردنەوھىەكى پيشەكى دەکا ئەگەر لەو رپژرە نمرەى ئەو بۆى دانایە کەمتر وەرگرئ لە قوتابخانەكە وەرناگیرئ، کەواتە ئەو سانسۆرپانە دەبى لا بچن يان یەعنى زۆر بە ئاسانى کەواتە(عرض و طلب)، ئیقتیساده ئەوھى قوتابخانەى ئەھلى دانایە بەشیکى بازرگانى و دەسکەوتى ماددیە، لیگەرئ ھەموو کەس با بچئ لە قوتابخانەكە بخوینئ نەك سانسۆرپك دابنئ نەوھت کەمتر وەرناگرم ئەو ياسايە بۆ ئەو ئاسانکاریە زیادە کە ھەموو کەسک بەو نازادیە بچئ لەو قوتابخانە بخوینئ، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو عظیمە خان.

بەرپىز عظیمە نجم الدین حسن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە ماددەى (23) لە لیژنەى پەرورەدە لە راپۆرتى خۆمان، لە خالى (أ)، (ب) منیش لەگەل راي وەزیرم لەبەر ئەوھى کە بنەماکانى وەرگرتن لە گەل پلانى وەرگرتن ئەوھى بەجئ دەھیلئین قوتابخانە ئەھليەكە خۆى تەقدیم دەکا، ئەوھى ئیمە ناتوانین وەكو وەزارەتى پەرورەدە پابەند بکەى کە ھەموو قوتابخانە کەرتى تايبەت وەزارەتى پەرورەدە وەرگرتن و پلانى بۆ دابنئین، چونکە ئەوان پەپرەوى خۆیان ھەيە، خالى سییەم پيوستە بئینئ لەگەل ئەوھى دام کە خالى سییەم، چونکە قوتابخانە ئیمە لە خالىك باسمايان لەوھى کردووه،

دەكرى ئەو قوتابخانەنى كەرتى تايبەت وەزارەت ئەگەر پابەند نەبن بە مەرجەكانەوہ ئەو قوتابخانە دابخرى ئەو قوتابخانە نەھىلى، لەو حالەتە خویندكارەكان ئەبى بگوازىتەوہ بۇ قوتابخانەكانى ئەگەر لە كەرتى تايبەتیش نەخوینن بگوازىتەوہ لە كەرتى حكومى جىيان بۇ بكرىتەوہ، بۇيە خالى سىيەم بە پىويست ئەزانمە بىمىنيتەوہ، بەلام خالى يەكەم و دووہم لادىرى، سوپاس،

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ئىستا دوا سىاغەتان بخویننەوہ،

بەرىز د. دانا سعيد صوفى:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

ديار بوو سەرنج و تىبىنيەكان زۆربەى لە سەر ئەوہ بوون جۇرىك مروونەتى زياتر نيشان بدرى لەبەر ئەوہى ئەوانە قوتابخانەى با بلىين تايبەتن، ھەندىك خسوسياتى تايبەتيان ھەيە، ئىمە ئىستا لىرە گەيشتوینەتە سىاغەھەكى ھاوبەش، ئەگەر پىيتان باش بى دەبخویننەوہ ئىستا، ماددەى (23): بنەما سەرەكەكانى وەرگرتنى قوتابيان بەم شىوہيەى خوارەوہ دەبى: -

1. وەرگرتنى قوتابى لە قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىەكان بەدەر دەكرى لە مەرجى تەمەن و نمرە كە

پەپرەو دەكرى لە سىستىمى وەرگرتن لە قوتابخانە حكومىەكان

2. دەبى قوتابخانەو پەيمانگا نا حكومىەكان پلانى وەرگرتنى قوتابيان لە كاتى ديارىكراو دا پىشكەش بە

وہزارەت بكات و پاش رەزامەندى وہزارەت لىستىك بە ناوى ئەوانەوہ پىشكەش بكرىت بۇ پەسەندكردى،

3. گواستەوہى قوتابى لە قوتابخانەو پەيمانگاى حكومىەوہ بۇ قوتابخانە و پەيمانگاى نا حكومى، يان

بەپىچەوانەوہ بەگويرەى پەپرەوى تايبەت بە وەرگرتن رىك دەخرىت،

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو د. رۇزان

بەرىز د. رۇزان عبدالقادر احمد:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

ماددەى (23) تەكون المبادئ الاساسية لقبول الطلبة كالاتى: -

1. يىستنى قبول طلبة المدارس والمعاهد غير الحكومية من شرط العمر والمعدل المعتمد في نظام القبول في المدارس الحكومية.

2. تقوم المدارس والمعاهد غير الحكومية بتقديم خطة قبول الطلبة الى الوزارة في الوقت المحدد و بعد موافقة الوزارة تقدم قائمة باسمائهم اليها للموافقة عليها.

3. نقل الطلبة من المدارس والمعاهد الحكومية الى المدارس والمعاهد غير الحكومية وبالعكس يكون وفق النظام الخاص بالقبول.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمووكاك عبدالسلام.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ببورە بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان من نوقتە نيزامەكەم لەوھىيە پىش ئەوھى ئىمە دەنگ دان لە سەر ئەوھى بەدھىن رەئى زياتر لە (10 تا 12) خوشك و برا ھەبوو، يەكەم و دووھم نەمىنى، تەنھا باسى گواستەوھە بىرى، چونكە يەكەم و دووھم ئەنجام دراون لە كاتى ئىجازەى وەرگرتووه ئەو قوتابخانە، بۆيە من لەبەر ئەوھى نوقتە نيزامەكەم پىش ئەوھى بلىي لەگەل ئەمەيە يان لەگەل ئەمە نىن ئەو رەئى تىش، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمووكاك دانا.

بەرپىز د. دانا سعيد صوفي:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە سياغەى ھاوبەشمان خویندەوھە لە سەر ئەو راپەى خۆمانىن، لە چ ماددەيەك ھاتووه تىكايە كاك عبدالسلام ئەگەر بۆمان دەست نیشان بىكەى؟

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەئى پىشنيارىك ھەيە، يەئنى ئىمە لەگەل ئەوھى بووين كە ھەموومان قسەكانمان كۆگردنەوھى ئەو ھەر سى ماددەيە بەيەك سياغەى ئەوھى لىژنەى تەربەويى كىرەبوو باشە ، بەلام پاش ئەوھى خویندىان(10 تا 12) خوشك و برا وتيان خالى يەكەم و دووھم داعى نىە ھەبى، چونكە لە كاتى وەرگرتنى ئىجازە ئەنجام دراوھ، ھەموومان لەگەل ئەوھى بووين تىكىستىك تەنھا ھەبى بۆ مەسەلەى گواستەوھە، بۆيە رجا دەكەم لە لىژنەى ياسايى سياغەى ئەو پىشنيارەى ئىمە بىكا، لەگەل ئەمەش بىخىرتە دەنگدان، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو د. رۆژان

بەرپىز د. رۆژان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەو بابەتە كە لە ناو ياساكە باس نەكرى، ئەوھى دواتر دەبى بە ياسا و رىنمايى رىك بىرى، بابەتە گىرنگەكان وەكو پىرەنسىيە گشتى و پىويستە لە ياساكە جوارچىوھ گشتىيەكە بۆى ديارى بىرى، ئەگەر نا دواتر وەزارەت ئازاد دەكەين لەوھى رىنمايى چۆن دەردەكا دەبى سنوورىك دابىرى وەكو مەبادىئەكى عام لە ناو ياساكە بۆ ئەو بابەتە، دواتر كە باسى ئەو ماددانەى كە دەنگى بۆ دراوھ كە باسى وەرگرتنى مۆلەت دەكا ئەو وردەكارىيە تىدا نىە، داواكە پىشكەش دەكرى، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو ناسك خان

بەرپىز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من وا ھەست دەكەم پېشىلكردنى پەپرەوى ناوخۇ دەكرى، رەئىك ھاتووہ زياتر لە سى كەس ئىقرارى كرووہ جەنابتان وەكو سەرۋكايەتى بيخەنە دەنگدان يان دەنگ دەھىنى، يان دەنگ ناھىنى، دەنگى ھىنا دارشتنەوہكە واى لىي ئەكەين، يەكەم و دووہ لا ئەدەين، يەك خال داى ئەرپىزىنەوہ؟ دەنگى نەھىنا وەكو لىژنەى پەرورەدە دەيخەينە دەنگدان، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

جا كوا پېشىلمان كرووہ دەنگدانمان كرووہ؟ ئىستا دەيخوېنەنەوہ ئاخىر سىاغە ئەو خوشك و برايانەى كە ئىستا قسەيان كىرد دەلېن خالى يەكەم و دووہ رەتېكرىتەوہ دەيخەينە دەنگەوہ بزائىن رەتېكرىتەوہ يان نا؟ فەرموو ئاخىر سىاغەتان بخوېنەنەوہ، جەنابى وەزىر تىببىنىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/وەزىرى پەرورەدە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

تەبەن ئەوہ وان گوتى جوزۇكى تەحقيق كەت مەتلەبى مە، بەس نە ھەمىيە، يەنى وان باسى عمرى كرىيە و مەدەلاتە، ئىحتىمالە ھەندەك شىرتى موقابەلەيىت ھەى ھەندەك تىشتى دى ھەى، ئەز د گەل ھەندى نىم سنوورداركەين قبولى مەدارس ئەھلى بىمىنى جۇرى تەعلیماتە خسوسىاتە ھەر مەدرەسەك، بەلى ھەر مەدرەسەك بۇقى چەندى ئەزى بىنم ئىحتىاج ناكىتە بىتە دانان ئىحتىمالە بىنن و د قىت دەسەلات دارىيە وەزارەتى سنوورداركەنەفە ئەز گەل ھەندىمە نەخىر ئەفە نە دەسەلاتدارىت وەزارەتتە، بەلكو ئەوہ سنوورداركرىنە خسوسىاتى مەدرەسەيە، ژ بۇ قى چەندى ھەردوو بابەت نەمىنى يەنى گەل ھندى مە، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو ئاخىر سىاغە بخوېنەنەوہ خال، خال بخوېنەنەوہ،

بەرپىز د. دانا سعيد صوفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

1. وەرگرتنى قوتابى لە قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىيەكان بەدەر دەكرى لە مەرجى تەمەن و نمرە كە پەپرەو دەكرى لە سىستىمى وەرگرتن لە قوتابخانە حكومىيەكان،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

تكا دەكەين لە خۇتانەوہ قسە مەكەن، موناقتەشەى خۇتان كىرد، رەئى خۇتان دا سىاغەكراوہتەوہ لەگەلن يان لەگەل نىن؟ چى بكەين يەك سەعاتە موناقتەشەى دوو ماددە دەكرى، دوايى دەلېن وەللا ماددەكان

نارۆن، تىكايە بى دەنگى بىپارېزىن، ئىستا تەئىكىد دەكەينەو ۋە خالەي كە لىژنەي پەرورەدە خويىندىانەو
كى لەگەل دا نىە دەست بەرزكاتەو؟ فەرمو كاگە بىخويىننەو ۋە ئاخىر جارى بىخويىننەو، ناسك خان فەرمو،

بەرپىز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىستا ۋە خالەي كە ئەيخويىنيتەو كە ئەللى بەدەر لە تەمەن ۋە ئەو ۋە ئىمە ئەومان ويستوو لە مەزمونە،
بەلام ئەمانەوئى لە ياساگە نەنووسرى، چونكە ئەمە تەفاسىلە، ئەم تەفاسىلە بەچى بىلە بۇ ۋەزىر خودى
ۋەزىرىش ۋا ئەللى بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان، ئىستا كە تۆ دەللى ئەم خالەي چەند كەس لەگەلئىتى نىوئى
بۆيە دەست ھەلتا بىرپى، چونكە پىي ۋايە ئەم خالەي زەرورە، بەلام با بچىتە رېنمايىە تايبەتەكانى ۋەزارەت
يەك خال دابىرپىزى بۇ ئەمە كە باس لە گواستەنەو كە بكا تەنھا ئەوئەندە، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئىستا ئىمە دەمانەوئى دوو سياغەمان بەدەنلى، چونكە دوو رەئى جىاواز ھەيە، ھەردوو سياغەكە دەخەينە
دەنگدانەو فەرمو د. رۆزان

بەرپىز د. رۆزان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

رەئىيەك ھەيە دەللى ئەم بابەتە بە رېنمايى رېك بخرى، رەئىيەكەش دەللى بە ياسا رېك بخرى، ھۆكارەكەي
چىيە؟ كە ئىمە داوامان كرد ۋەكو لىژنەي ياسايى ۋەو بابەتە بە ياسا رېك بخرى، بەرپىزان ئەو ۋە يەكەم
ياسايە لە بۇ قوتابخانە نا حكومىيەكان پەسەند دەكرى لە سەر ئاستى عىراق نەك ھەر كوردستان، ياسايەكى
گرنگە بابەتلىكى زۆر گرنگە كردنەو ۋە مۆلەت پىدانى قوتابخانەكان ھەموو دەزانن گرنگى ۋەو بابەتە، بەلام
بابەتلىكى ۋا گرنگ دەسەلات بەدەينە ۋەزارەت رېنمايەكە قابىلى گۆرۈنە پىويستە ئىتارە عاممەكە،
چوارچىو ەگشتىيەكە، پەرسىيە گشتىيەكە لە ناو ياسا دىارى بكرى ئەگەر مەرجى تەمەن، مەرجى نەمە، لە
ياساگە نەكرى سبەينى رېنمايى دەربچى لەوانەيە بلىي ھەمان جىبەجى دەكەم تۆ پىويستە ئىتارە
گشتىيەكە لە ياساگە دىارى بەكى، سنووردارى بەكى، پاشان لە چوارچىوئى ۋەو ياساگە داداناي ۋەزارەت ئازاد
بى لەو چوارچىوئى رېنمايى دەربكەين، رېنمايىەكە مۇتابقى، بەلام ئەگەر لە قانۇن باس تەكرد
دەسەلاتى 100% دا بە ۋەزارەت ۋەو رېنمايىانە بە ئاسانى ھەموار دەكرىن بە ئاسانى دەگۆردىن، ۋەدواتر
دەتوانى بە كەيفى خۇي مەرجەكان دابنى، پىويستە بە ياسا سنووردارى بكرى، بابەتلىكى گرنگە رەچاوى ۋەو
خالەي بىكەن، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى كاك فرسەت تىبىنى ھەيە، فەرمو

بەرپىز فرسەت احمد عبدالله / سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان

ھەر قانۇنىك تەعبىر لە فەلسەفەيەك دەكات، بۇ تەعبىر كىردن لەو فەلسەفەيە مەفرۇوزە لە قانۇن مەبادىئى سەرەكى بچنە ناو قانۇن نىزام و تەعلیمات ئالیەتى تەنفیزی ئەو فەلسەفەيە، بە رەئى من فەلسەفەى ئەو قانۇنە ئەوویە رېگایەك بدەین ئەو كەسانەى وەكو جەنابى وەزیر تەعبىرى كىرد، نەپانتوانى خویندىنى خۇیان تەواو بکەن دەرگایەکیان بۇ بکەینەووە كە خویندىنى خۇیان تەواو بکەن، یەك لە ئەسبابى نا تەواو كىردنى خویندىنەكە ئەووە بوو یان عومرە یان موعەدەلە یان وەزعی ئیقتىسادى خراپە بەیانیان دەتوانى ئیشەك بکاتن و ئیواران بچى دەوام بکا، عەلەقەل ئیمە بتوانین دوو عایق لە رېگا لابدەین، عایقى موعەدەل، كو ئاستەنگە لە رېگای عومرەكە بوویە، چونكە ئەووە مەبدەئەكى ئەساسیە بە رەئى من بچیتە ناو قانۇن نەووەكو بۇ تەعلیمات بیهیلین، نەووەكو بۇ نىزام بیهیلین، چونكە نىزام و تەعلیمات ئالیەتى تەنفیزە، نىزام و تەعلیمات نە ئیحتوائى مەبادئى ئەساسى دەكەن لە نىزام و تەعلیمات نابیت مەبادئى تازە دابنن مەبادئى سەرەكى لازمە بچنە ناو قانۇن تەفاسیل بچنە ناو تەعلیمات و نىزام ئەووەش بە رەئى من ئەو مەبدەئە لادانى ئەو دوو شەرته ئیعتیار نابیتە تەفسیل، ئیعتیار دەبیتە مەبدەئىكى ئەساسى مەفرۇوزە لەناو قانۇن بیّت، ھەتا قانۇن جیگای خۇى بگرى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزیر تییینیت ھەبوو؟ فەر موو،

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/وەزیرى پەر وەردە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبعەن ئەز تەمامەن عەكسە جەئى مە، وى مەبدەئى كو لیژنە قانۇنى سەر ئیستیناد د كەت سەر بیژیتن دى وەزارەت ھەمى وەختە گۆرى (وهو المطلوب) گەل ئیحتیاجاتى رۇژانە و گۆرانکاریە كەفیتە زانستى لازمە مە بمرۆنەتەفە تەعامولى د گەل كەین، ھەمى جارە نە زفرینە قاعە پەرلەمانى ئەفروكە د زانى تەقەدومە، پیشكەفتە، تەنكەنەلۇجى بواری خویندىنە دا زۆر زۆرە، ژ بەر ھندى ئیحتیمالە سالانە ئەم دى موحتاجى گۆرانکاری بینە فە، (ولنفس السبب) ئەز داوا د كەم ئەفە نەچتە تیدا، چونكى دا بمیینیتەفە وە ئەو بمیینیتەفە تشتەكى ئەم بچى وى مرونتى نا تەفسیر كەن بۇ لایى ئیجابى ھەمى وەختە بۇ لای سلبى دى تەفسیر كەنەفە، تۆ سنووردار دادەنیئەووە ئەگەر بە تەعلیمات بى سنوور نامینى وەزارەت، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەر موو ئاھەنگ خان

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

كە ئەمە دەللىن سنووردانى قانۇنىكى دەكەين بۇ دوو بىنكەى ئەساسى، (100) بىنكەى ئەساسى سبەينى ئەوان دەبنە ئەساسى كاك د. عصمت راست دەكات، قەد نابى ئەو سىنوردار بىكرى، چۈنكە ئەو لە تەغىرە ئەو شتە ھەموو رۇژى گۇرانكارى بە سەر دى، ئەو گۇرانكارى بە ئەو رۇژى مۇھىمە بۇ تۇ سبەى رۇژى شتەكى دى دىتە رپى، ئەگەر بى ۋەكى شروت عامەى مۇسەفاتىە، من بەتەنى ناتوانم بلىم ھۇدەك چوار بە چوار بى، دەبى ھەموو مۇسەفاتەكانى بلىم، بۇيە نابى سنووردارى ئەو نابى دوو شەرتى بەتەنى لىي بگۇترى، مەلاين شەرت ھەيە، سبەى، دوو سبەى دىتە پىش، دوايى تۇ دەستەى پەرلەمان مۇراقەبەيە، لىژنەى پەرۋەردە دەتوانى مۇراقەبەى تەعلیماتى ۋەزارەتى پەرۋەردە زۇر باش بىكات، دەتوانى ئىمە فەرز بىكەين لە سەر حكومت بلىن كاكە ئىستىشارى بىنە، ھەتا ھەموو كەس ناتوانى ئەو رپنمايىانە دانى، قانۇن ۋەكو بە دوو شەرتى من سنوودارى دەكەم ئەو قانۇنە ھوكمى ئىعدامى لە سەر دەردىنم، لىنكە رپم بىجولیتەو، ئەوۋى ۋەزىرى پەرۋەردە دەللى 100% بۇ خىزمەتى قانۇنەكەيە، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ئىستا ئاخىر سىاغە بە ھەردوو لايان، دەزانى چۇن خوشك و براينە ۋەللاھى مۇناقەشەى زۇر زۇر كرا، ئىستا ۋازىچە دوو رەئى ھەيە، يەككىيان دەللى بە تەعلیمات و نىزام بى، ئەوى تریان دەللى لە قانۇنەكە بى، زۇر ۋازىچە، ئى باشە ئەو دوو دەخەينە دەنگدانەو ئەوۋى تر، فەرمو ئەفین خان،

بەرپىز ئەفین عمراحمەد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەلام ئىمە پىشتر ئەمەمان بە دەنگدان چارەسەر كىدوۋە، ئەگەر بگەرپىنەو بۇ ماددەى چوارەم خالى پىنچەم، ئاخىر دەللىت (شروط القبول والنسبة واقصى حد له) كەواتە ئىمە دەنگمان داۋە ئەو كاتە (طلب) تەقدىم دەكا شروتى خۇى بۇ تۇ تەقدىم دەكا كەواتە تۇ ماددەى چوارەم خالى پىنچەم بە دەنگدان چارەسەر كراۋە لەۋى، ئىمە لىرە دىسان دىينەو شروتى ھوكمى بۇ دادەنىينەو لىرە تەناقوز دروست دەبى، لە بەينى ماددەى چوارەم و ئەو ماددەيەى كەۋا ئىستا مۇناقەشەى لە سەر دەكەين، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرمو د. دانا

بەرپىز د. دانا سعيد صوفي:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پىم وايە جۇرپىك بە ھەلە لىك تىگەيشتن ھەيە، چۈنكە يەئنى سىستىمى ۋەرگرتن بۇ با بلىن ئىش و كارى ۋەزارەت دەكەين سىستىمى ۋەرگرتن خۇ لە پەرلەمان دانەرپىزى، ئەۋىش ھەر دەچىتەو بەر دەستى ۋەزارەت يەئنى ۋەزارەت بۇخۇى دەستى كراۋەيە، دوا جار خۇدى ئەو سىستىمى ۋەرگرتنەكە ھەموار بىكاتەو،

یہ عنی بہرستی ئوہ بہ پیچہ وانہیہ ئوہیہ، کہ تۆ تہحویلی دہکھیت سستی وەرگرتن تہنیا دوو شہرتی لی بہدەرگرتووہ، سستی وەرگرتنہکەش لہ وەزارت دہکری، خو لہ پەرلہمان نەکراوہ دہسەلاتی وەزارت دیسان سنوور ناکری بہم شیوہیہ، ئوہ سیاغہیہی ئیمہ خویندمانہوہ باس لہوہ دہکات دوویارہ دہیخوینمہوہ، (وەرگرتنی قوتابی لہ قوتابخانہ و پەیمانگا نا حکومیہکان بہدەر دہکری لہ مەرچی تہمەن و نمرہ کہ پەپرہو دہکری لہ سستی وەرگرتن لہ قوتابخانہ حکومیہکان) سستی وەرگرتن لہ کوئی دادہپرژری بیگومان ئوہیش ہەر لہ وەزارت دادہپرژری، سوپاس،

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلہمان:

فەرموو د. رۆژان

بەرپرز د. رۆژان عبدالقادر احمد:

بەرپرز سەرۆکی پەرلہمان.

ئەمە پیش دانیشتنەکە ئوہی لہ ئینسات لہو ھۆلہی پەرلہمانہدا لہ سەر ئوہ یاسایہ دہنگی لہ بو درایہ ھەموومان لہ لایہ، ئوہی کہ باس کرایہ لہ ماددہ چوار کہ ئەفین خان ئاماژہی پی کرد داواکاری پیشکەش دہکری لہ کاتی پیشکەشکردنی داواکاری پیویستہ چەند بابەتیک داواکاریہکە لہ خو بگری، خالی پیچہم باس لہ مەرچەکان و ریزہ و ئوہ پەری ژمارہی وەرگرتن دہکا، کہ لہ داواکاریہکە باس لہوہ دہکا مەرچەکان و ریزہی قوتابیان کہ وەر دہگری، پیویستہ لہ سەر بنەمای ئوہ یاسایہ بی، کہ ئوہ یاسایہ کوٹ و بەندو بابەتہکە سەنوردار کرد، پیویستہ کہ پیشکەش دہکە داواکاریہکە لہ چوارچیوہی ئوہ کوٹ و بەندانہ بی کہ یاساکە داینایہ، لہ ماددہ چوار ئوہ وردہ کاریہ باس نەکرایہ، لہگەل ریزم، سوپاس، بەرپرز سەرۆکی پەرلہمان. دوو پیشنیار ھەیہ، پیشنیاری یەکەم ئوہیہ بابەتی پرنسیپہ بنەما سەرہکیہکانی وەرگرتنی قوتابیان لہ پەیمانگا و قوتابخانہی نا حکومی بہو شیوہیہ ریک بخری. وەرگرتنی قوتابی بہپی مەرچ دەبی ئوہ مەرچانہ دەبی کہ بہ رینمایی لہلایەن وەزارت ریک دہخری،

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلہمان:

فەرموو کاک خورشید،

بەرپرز خورشید احمد سلیم:

بەرپرز سەرۆکی پەرلہمان.

شتەکە زۆر دیارہ ئیستا دوو پیشنیار لہ ئارادایہ، یەک دەلی بہ رینمایی، ئوہی تر دەلی بہ دەق، با ئوہ بیخەینہ دہنگدان، پاشان دیینہ خالی دووہم، بەلی ئەمە باسمان کردووہ، تۆ باست نەکردووہ، جەنابی وەزیر ئیمہ پشتەوانیمان کردووہ، وتمان بہ رینمایی با بیخەینہ دہنگدان،

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلہمان:

فەرموو د. دانا

بەرپىز د. دانا سعيد صوفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو پېشنىارەى كە ئىستا ھاتوو پېشنىار دەكەم ماددەى (26، 27، 28) لا بدرى و، ماددەىەك لە جياتى ئەو ماددەىە بىت، بەپى پېشنىارەكە نووسراوہ خالى سىيەمى پېشنىارى لىژنەى پەرورەدە، يەعنى دەبىتە خالى سىيەم، گواستەنەوہى قوتابى لە قوتابخانە و پەيمانگاي حكوميەوہ بو قوتابخانە و پەيمانگاي نا حكومى يان بە پىچەوانەوہ بە گوپرەى پەپرەوى تايبەت بە وەرگرتن رىك دەخرىت، ئەوہ ھاتووہ لە پېشنىارەكە، ھۆكارەكەشى ئەوہىە دەلى لەگەل ئەوہ نىن ئەصلەن باس لە رېنمايەكانى قوتابخانە حكوميەكان بكرى، چونكە ئەو قوتابخانە لە ماددە چوار پىشى مؤلەت وەرگرتن ئەم بابەتە دەست نىشان كراوہ، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

دكتۆرە رۇزان فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوہى لەو پېشنىارە تىگەيشتىن، بە ھەردوو لىژنەكە تەفسىرمان كرد، چونكە زۇر رپون نەبوو، ئەوہىە ماددەكە تەنھا خالى سىيەم بىتە ناوەرپۆكى ماددەكە ئەوہ پېشنىارى يەكەمە، پېشنىارىكىش ھەيە بە رېنمايى رىك بخرى، پېشنىارىكىش كە ھى ھەردوو لىژنەيە لەناو ياساكە، كە مەرچى تەمەن و نمرە بەدەر بكرىت ئەو سى پېشنىارە ھەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

يەكە يەكە بىخوينەوہ، دەيخەينە دەنگدان، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پېشنىارى يەكەم كە دەلىت برگەى يەكەم و دووہمى ماددەكە ئىلغاء بكرىت، ئەو ماددەىەى كە لە راپورتى لىژنەى پەرورەدە ھاتووہ، بە رىزبەندى ماددە (23)، واتە ماددەكە تەنھا بەو شىوہىە بىت (نقل الطلبة من المدارس والمعاهد الحكومية الى المدارس والمعاهد غير الحكومية و بالعكس يكون وفقا النظام الخاص بالقبول)، ماددەكە بەس لەو خالە پىك دىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل ئەوہ داىە؟ 16 كەس، كى لەگەل ئەوہ دانىە؟ ئەى چۇن دەبىت؟ ھى دووہم بىخوينەوہ دەيخەينە دەنگەوہ، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنيارى دووم ئه وهيه، ئه وپش له لايهن چهند په رله مان تاريكى به ريز كرا، كه وا وه رگرتنى قوتابيان له قوتابخانه و په يمانگا نا حكوميه كان به رينمايى ريك بخريت، وه رگرتن و گواستنه وهى قوتابيان له قوتابخانه و په يمانگا نا حكوميه كان به رينمايى ريك بخريت.

به ريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكى په رله مان:

كى له گهل ئه وه دايه؟ كه س له گهل دانيه، به ك كه س له گهل دايه، فه رموو هى سييه م بخوينه وه، دكتور فه رموو.

به ريز د. ئاراس حسين محمود:

به ريز سه روكى په رله مان.

من پيشنياريكم هه يه، ئيستا ئيمه له كيشه يه ك داين، ئه و.

به ريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكى په رله مان:

له مه رحه له ي ته سه ويتين ئه گه ر نوقته ي نيزامت هه بيت، به لام بو موداخه له ي تر نابيت، دكتور ببوره، كاكه ده ليين به پي رينماييه كان نابيت، فه رموو هى سييه م بخوينه وه.

به ريز د. رؤان عبدالقادر دزه ي:

به ريز سه روكى په رله مان.

المادة الثالثة والعشرون:

تكون المبادئ الاساسية لقبول الطلبة كالاتى :

1- يستثنى قبول الطلبة فى المدارس والمعاهد غير الحكومية من شرطي العمر والمعدل المعتمدة فى نظام القبول فى المدارس الحكومية.

2- تقوم المدارس والمعاهد غير الحكومية بتقديم خطة قبول الطلبة الى الوزارة فى الوقت المحدد وبعد موافقة الوزارة تقدم قائمة باسمائهم اليها للموافقة عليها.

3- نقل الطلبة من المدارس والمعاهد الحكومية الى المدارس والمعاهد غير الحكومية و بالعكس يكون وفقا للنظام الخاص بالقبول.

به ريز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكى په رله مان:

فه رموو به كورديه كه شى بخوينه وه.

به ريز د. دانا سعيد صوفى:

به ريز سه روكى په رله مان.

مادده ي بيست وسييه م:

بنه ما سه ره كيه كانى وه رگرتنى قوتابيان به م شيوه يه ي خواره وه ده بيت:

1- وه رگرتنى قوتابى له قوتابخانه و په يمانگا نا حكوميه كان به درده كرپت له مه رجي ته مه ن و نمه ره كه په يره و ده كرى له سيسته مى وه رگرتن له قوتابخانه حكوميه كان.

2- دەبىت قوتابخانە و پەيمانگاي ناھكۆمى پلانى وەرگرتنى قوتابيان لەكاتى ديارىكراو دا پيشكەش بە وەزارەت بىكات و پاش رەزامەندى وەزارەت لىستىك بەناوى ئەوانەو پيشكەش بىكات بۇ پەسەند كەردنى.

3- گواستەنەوئى قوتابى لە قوتابخانە و پەيمانگاي ھكۆمىيەو بۇ قوتابخانە و پەيمانگاي ناھكۆمىيەگان يان بە پىچەوانەو بەگۆيرەى پەيرەوى تايبەت بە وەرگرتن رىك دەخرىت.

بەريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىە؟ 38 كەس لەگەل سىيەم داىە، پيشنيارى سياغەى يەكەم 16 دەنگى ھىنا، سياغەى دووہم (1) دەنگى ھىنا، ھى سىيەم (38) دەنگى ھىنا، كەواتە ماددەكە تەسبىت بوو، ئاخىر سياغە كە خوئىنرايەو، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەريز شلىر محى الدين صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھوكمەگانى مۆلەت و بەلگەنامەگانى خوئىندىنكاران و سىستەمى تەمبى كەردن كە ھاتووہ لە لىست بەندىيەگانى رىكخستنى قوتابخانە ھكۆمىيەگان، بەسەر خوئىندىكارانى دامەزراوہگانى فيركردنى ئەھلى جىبەجى دەكرىت، دەكرىت لادان بە درىژكردنەوئى ماوہى خوئىندىن بكرىت، لە يەك ھەفتە تىپەر نەكات، ئەمىش لەسەرەتا يان لە كۆتايى سال.

بەريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بە ەرەبىيەكەى بخوئىننەو، فەرموو.

بەريز پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (33)

احكام الاجازة ووثائق الطلبة ونظام التأديب الوارد في قوائم تنظيم المدارس الحكومية، تطبق على طلبة المؤسسات التعليمية الاهلية، يجوز ان يكون الخروج من خلال تمديد مدة الدراسة، على ان لا تتجاوز الاسبوع، وهذا في بداية او نهاية العام.

بەريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورەدە فەرموو.

بەريز د. دانا سعيد صوفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە بەپى راپۆرتى ليژنە ئەو ماددەيەمان ئىلغاء كەردووہتەو، دواتر لەبەرئەوئى لە ماددەگانى تر ناوەرۆكى ئەو ماددەيە ھاتووہ.

بەريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمەش داۋاي رەت كىرگەن ۋە ماددەمان كىرگەن، لەبەرئەۋەي لە راپۇرتى لىژنەي پەرۋەردە لە ماددەي (25) ۋە ھوكمانەي تىدايە.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرمو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز ۋى تەئىدى ئەۋان دكەم، ئىحتاج نىە تىدايىت.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل ئەۋە دايە ئەۋ ماددەيە رەت بىرئەۋە؟ كى لەگەل دانىە؟ بەكۆي دەنگ رەت كرايەۋە، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (34)

دەكرىت ۋەرگرتنى داۋاكانى گواستەۋەي خويىندكاران ۋەر بگىرىت لە قوتابخانە ھوكمىيەكانەۋە بۇ دامەزراۋەكانى فىرگرتنى ئەھلى يان بە پىچەۋانەۋە، ئەۋانە دەكەۋنە ۋىر ھەل سوكەۋتە تىكستراۋەكانى لىست بەندىيە رىكخەرىيەكانى بۇ ئەم جۇرە فىرگرتنە گواستراۋانە، بە بوونى تۆمارى خويىندكار گواستراۋە لە ھەمان پۇلى خويىندنى گواستراۋە لىي، ۋە توندى قەدەغەيە لاتەرىكى ھەبىت.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بە ەرەبىيەكەي فەرمو.

بەرپىز پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (34)

يجوز استلام طلبات نقل الطلبة من المدارس الحكومية الى مؤسسات التعليم الاهلي او بالعكس، ويقع ذلك تحت الاجراءات المنصوص عليها في اللوائح التنظيمية لمثل هذا النوع من التعليم المنقول، بوجود سجل الطالب المنقول من نفس الصف الدراسي المنقول منه، و هنالك منع قاس لوجود اللامبالاة.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەي پەرۋەردە فەرمو.

بەرپىز د. دانا سعيد صوفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە ھەمان شىۋە پېشنىياري رەت كىردنەۋەى ئەۋ ماددەپەمان كىردوۋە.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ياساىى فەرموۋ.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمەش پېشنىياري رەت كىردنەۋەى دىكەين، لەبەرئەۋەى لە ماددەى (23) كە ئىستا دىنگمان لە بۇ دا باسى

گواستىنەۋى قوتابيان كرا و، سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز تە ئىدى ھەردوۋ لىژنە دىكەم، كو نەمىنىت.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىە رەت بىرىتەۋە؟ كى لەگەل دانىە؟ بەكۆى دىنگ رەت كراىەۋە، فەرموۋ بۇ ماددەپەكى تر.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سىيەم: تاقىكىردنەۋەكان و دەركىردنى بىروانامەكان.

ماددەى (35)

ھەموۋ پىرۆگرامە بىرىار لەسەردراۋەكانى خويىندى پەيوەست بە بابەتەكانى خويىندن، دىكەۋىتە ژىر

تاقىكىردنەۋەكان، كەۋا لەژىر سەرىپەرشتى ۋەزارەت يان بەپىۋەبەرىتى پەرۋەردە لە پارىزگاكاندا ئەنجام

دەدرىت و، دەبىت ھاۋجوت بىت لەگەل سىستەمى ۋەزارەت كە داىناۋە يان بىرىارى لەسەر داۋە، نابىت

خويىندىكار بەرز بىرىتەۋە بۇ ئاستىكى تر تەنھا ئەگەر ھەموۋ مەرجهكانى گواستىنەۋەى تىدا نەبىت،

ھەرۋەك لە بنەما فەرمىيەكاندا ھاتوۋە.

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بە عەرەبىيەكەى فەرموۋ.

بەرپىز پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ثالثا: الامتحانات و ادار الشهادات

المادة (35)

جميع المناهج الدراسية المقررة المتعلقة بمواضيع الدراسة، تخضع للامتحان، والتي تجري تحت اشراف الوزارة او مديريات التربية في المحافظات، ويجب ان تطابق مع النظام الذي وضعته الوزارة او اقرته، لايجوز رفع الطالب الى مستوى اخر الا اذا توفرت فية شروط الانتقال، مثلما هو وارد في القواعد الرسمية.

بهرپيز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكي پهرلهمان:

ليژنهى پهرورده فهرموو.

بهرپيز د. دانا سعيد صؤفى:

بهرپيز سهرؤكي پهرلهمان.

ئيمه داواى رعت كردنهوهى ئه و ماددهيهمان كردوه.

بهرپيز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكي پهرلهمان:

ليژنهى ياسايى فهرموو.

بهرپيز د.رؤژان عبدالقادر دزهى:

بهرپيز سهرؤكي پهرلهمان.

ئيمهش پيشنيارى رعت كردنهوهى دهكهن، له بهرئهوهى پيشتر چارهسهر كرايه.

بهرپيز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكي پهرلهمان:

كى له گهل دايه رعت بكرتتهوه؟ كى له گهل دانيه؟ بهكؤى دنگ رعت كرايهوه، فهرموون بؤ ماددهيهكى تر.

بهرپيز شليئر محى الدين صالح:

بهرپيز سهرؤكي پهرلهمان.

ماددهى (36):

خويندكارانى دامه زراوهكانى فيركردنى ئههلى، مافيان ههيه داوا پيشكesh بكن بؤ بهشداريكردن له تافيكردنهوه بؤ بهدهست هينانى بپروانامه گشتيهكان، كه وهزارهت رپكى دهخات لهسهر ئاستى ناوهندى و خوجييهتى به ههمان بنه ماكان و مهرجهكان و (رسومه) بپيار لهسهر دراوهكان، بهسهر هاوپولهكانيان له دهه چووانى قوتابخانه حكوميهكان سهركه وتوووان و بپروانامهى حكومى فهرمىان پى دهه خشريت.

بهرپيز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سهرؤكي پهرلهمان:

به عهره بيهكهى فهرموو.

بهرپيز پهيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بهرپيز سهرؤكي پهرلهمان.

المادة (36):

طلبة مؤسسات التعليم الاهلي، يحق لهم تقديم الطلب من اجل المشاركة في الامتحانات لاجل الحصول على الشهادة العامة، والتي تنظمها الوزارة على المستوى المركزي والمحلي، بنفس الاسس والشروط والرسوم المقررة على أمثالهم في صفوف المدارس الحكومية، ويمنح الناجحون شهادات حكومية رسمية.

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆكى پەرلهمان:

ليژنهى پەرورده فەرموو.

بهرېز د. دانا سعيد صوفى:

بهرېز سهرۆكى پەرلهمان.

ئيمه ناوهرۆكى ئەو مادديه لهگهڵ هەندىك با بليين بەشيك له ناوهرۆكى ماددهكهى دواتر بەشيوهيهكى تر دامان رشتوووتهوه، كه ئيستا دهبيته ماددهى (24)م بەم شيوهيه دهبيت (قوتابيانى قوتابخانه وپهيمانگاى ناحكومى كه حوكمهكانى ئەم ياسايهيان بەسهردا جييهجى دهبيت، وهك قوتابى فەرمى تەماشاشا دهكرين و بەگوپرهى ئەوهش له كارتى تاقى كردنهوهدا تۆمار دهكرين و مافيان له زهماله و نيردهى خويندندا ههيه به ههمان ئەو مەرجانهى بۆ هاوتاكانيان له قوتابخانه حكوميهكاندا دهستهبهه كراوه).

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆكى پەرلهمان:

ليژنهى ياسايى فەرموو.

بهرېز د.روژان عبدالقادر دزمى:

بهرېز سهرۆكى پەرلهمان.

ئيمه پشتگيرى له ناوهرۆكى ماددهكه دهكەين، بەلام بەشيوهيهك دابهرژيرتتهوه پيوست بهو وردهكاربه ناكات، مەبهست لهو مادديه ئەوهيه مافى قوتابيان له قوتابخانه و پهيمانگا ناحكوميهكان پاريزراو بيت، وهكو قوتابخانه حكوميهكان بهو شيوهيه ماددهكهمان دارشتوووتهوه، ماددهى 36 (قوتابيانى قوتابخانه و پهيمانگا ناحكوميهكان مافهكانيان پاريزراوه وهكو قوتابيانى دامهزراوه حكوميهكان).

بهرېز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرۆكى پەرلهمان:

جهنابى وهزير فەرموو.

بهرېز د. عصمت محمد خالد/ وهزيرى پەرورده:

بهرېز سهرۆكى پەرلهمان.

ئەو قوتابخانەى كو كهفته بن ئيمتيجاناتىت عام فه، تەبعەن ئەوه گەلەك ئاساييه، ئەفەيت ئيمتيجاناتىت خاص دكەن دقلى ل سەر رابوهستين، بەس مەعهەدا كۆمپيوتهرى ئەهلى، مەعهەدا كۆمپيوتهرى حكومى، دەرەجەى خەريجا وهكى يەك نينه، دقەيت موناڤهسى بکەن ل سەر قبوولا جاميعى، دى چهوا چارهسەرى دكەى، ئەوه مەوزوعەكى هەساسە ب راستى، قى دركى ئەز نزانم بينم لازمه پتر ل سەر رابوهستن، پشتى قى گافى خەريجىت جاميعاتىت ئەهلى جاميعاتىت حكومى دەرەجەى وان نەوهكى يەكە، ژ بۆ قى چەندى ئەفەيت كو ئيمتيجاناتىت گشتى دكەن، مەدارسىت ئيعداديهو تشتيت وهسا، ئەو دروسته ئيمتيجانا گشتى

بەرنامىچى مە بىكەت دروستە، ئەقى بەرنامىچى تايىبەت ژى ھەى مەعادەلە بۇ فى بىتە كرن دروستە، بەس ئەقىت نىمىتىحاننى گشتى نەكەن وەگو مەعھەدا ئەقىت بىتە كرن، ئەز بىژم غەدر ل مەدارسىت حكومى بىتەوۋە پىچەك د فى بابەتىدا، ل سەر ھندىمە پىچەك ل سەر رابوۋەستىن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كى تىبىنى ھەيە؟ فەرموو ئاھەنگ خان.

بەرپىز ئاھەنگ عارف رۇوف:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە فەلسەفەى ئەو مەكتەبانە ئىمە دەلىين موناڧەسە، دەلىين تەتویر، دەلىين تەعلیم، ئەو مەكتەبە كە دەبىت خۇى تەتویر پى بىكات، دەبىت سىستەمىكىشى ھەبىت، بۇئەوۋى كە تەلەبەكانى خۇى تەتویر دەكەن، بزانن ئەوانە لە چ كولىەكى وەردەگىرىن، مەسەلەن مەكتەبى شوەىڧات نىزامىكى خاصى ھەيە، تەعاونىكى دولى خاصى ھەيە، بەخۇى لەگەل جامىعاتى ھەندىك دەولەتى دونىايى، ئەوۋە كەنەداپە، ئەوۋە فەرنەسايە، ئەو تەلەبەى كە خەرىجى خۇى دەبىت وڧقەن نىزامى خۇى، دەبىت رىڭايەكى بۇ بىكاتەوۋە عىلمىيەن، نەڧسىيەن، تەربەوۋىيەن، ئەو مەسئولى ئەو بىت لە تەكەمىلەى دىراسەى، ئىمە ناتوانىن بلىين تا ھەدىكى ئەوۋە نابىت ئەو كاتى دەبىتە تىجارەت، نابىتە موناڧەسەيەكى عىلمى، بۇيە بەرپىز وەزىر پاست دەكات، تەئەنى دەبىت لەو ماددەيە زۆر زۆر بىكرىت، چونكە ئەگەر ئىمە بلىين سىستەمى تەربەوۋى بلىين نىزامەكە تەڧەدوم دەكات، دەبىت وا لەو مەكتەبانە بىكەن بە نىزامىكى رەبىتى نىزامى عالەمى بىت، رەبىتى كولىياتى ئەھلى بن، رەبىت بن، تەشجىع بن خۇيان تەتویر پى بىكەن، نەك ئەمن رەوزەكى بىكەمەوۋە لە مەرحەلەى چوار تەواو بەم نەتوانم ئىبتدائى بىكەمەوۋە، ئەو كات ئەوۋە دەبىتە تىجارەت، دەبىتە دوكان دانان، بەسەراحت (مە احترامات) و (مە اعتذار) بۇ ئەو كەلىمەيە، بەلام ئەگەر ئەمن رەوزەكى دابنىم لە رەوزەوۋە تەلەبەكانى خۇم بناسم ھەتا كولىەى بىان بەم، سبەى، دووسبەى يەك لەو تەلەبانە دەبىتە موئەسسسىكى جامىعى، بەرپىز وەزىرى تەربىيە لە فەلسەڧەكەى پاست دەكات، دەبىت ئەوۋە تەئەنىەكى لى بىكرىت ئەو قەولە دەبىت نىزامىك خاصى لە بۇ بىكرىت، وە بىكەن لەو قانونەى ئەو مەعھەدى ئەھلىانە، ئەو مەكتەبە ئەھلىانە خۇيان تەتویر پى بىكەن، جامىعات خۇيان چارەسەرى تەلەبەى خۇيان بىكەن و، خۇيان تەلەبەى خۇيان بگەيىنە مەرحەلەيەكى لە ئاستى ئەعدادىيەى بلىند تر و، لە ئاستى جامىعاى بلىند تر، لە ئاستى دوكتۇراو علمى تر بلىند تر، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

مهسه لهی گفتوگۆکردن لهسه ر ئه و ماددهیه په یوهندی به دوو بابته هیه، یهکیان مهسه لهی تاقیکردنه وهکان و بهشداری قوتابیانی نه و قوتابخانه له و تاقیکردنه وه و نیمتجانان، دووهمیش مهسه لهی په یوهندیان یان پابه ندبوونیان به سیسته می حکومی، دووهمیان دهست پی دهکم قسهکانی ناههنگ خان نه وهیه که له بهرچاومان بیته، نابیت ئیمه ریگا بدهین مه درسه ی قوتابخانه ی نه هلی دروست ببیت، که ئاسته که ی چ زانکۆ بیته نه وهیه مه بهستی ئیمه، که متر بیته له ئاستی حکومیهکان، ده بیته هه میسه ئیمه یاسا که مان به و ئاراسته یه بیته، سیسته می تازه و سیسته می پیشکه وتوو تر و سفیل تر هه بیته، بویه من به نه و ده لیم یه ک: نه و مه ترسیه ی که تاقیکردنه وهکانی نه گشتی باش بوو، ئیمه به رهت کردنی مادده ی پیشوو لادرا، نه و نیگه رانیه ی جهنابی وه زیر هه یبوو، سه بارته به شه هاده گشتیهکان مافی دهوله ته، مافی سیسته می په روه رده یه له و ولاته، فیعلهن پابه ندی قوتابخانهکانی تر بکات به شیوه یه که له ئیلتیزام، به تاقیکردنه وه و شه هاده گشتیهکان تا کو بتوانیت به رده وام بیته، واته نه گه ر بیین، به لام کیشه که له وه دیت که جاریکی تر ئیمه بلین (بنفس الاسس والشروط والرسوم المقررة على أمثالهم في صفوف المدارس الحكومية) تیبینیه که م و نیگه رانی من له و مادده یه له و ده قیه جاریکی تر، ئیمه ریگامان دا به چه ند مادده ی پیشوو جالیات بوخویان مه درسه بکه ن وه کو سیسته می خویان، من که له نه مسا بووم ئیبتدائی 4 ساله، مه وهسته 4 ساله، نیمتجانی گشتی دیت، ئیمه له سیسته می ته ربه وی خومان بنه ره تیمان کرده 9 سال، نه و که 8 سالی خویند ریگای دایه مه نه هجی خوی و ولاتی خوی به پیی خوی مه درسه که به ریوه ببات، پاش 8 سال شه هاده ی دایه، شه هاده ی مه وهسته ی ئیمه، دیت له نه عدادیه ی ئیمه بخوینیت قبوئی ناکه یین، چونکه (8) سالی خویندوو، (9) ی نه خویندوو قبوئی ناکه یین، نه صلنه نیمتجانی پوئی (9) ی ئیمه بدات ده لیت تو 9 سالت ته واه نه کردوو، واته کیشه مان جاریکی تر له و نه و یاسایه هه مووی وا دهکات نیگه ران بن، هه ندیک له ئیمه کیوه بچین هه میسه رووبه پرووی (بنفس الاسس في المدارس الحكومية) ده بین، بویه نه گه ر بمانه ویت نه ومه درسه انه فیعلهن غه رمز له و یاسایه ته حقیق بکه ن، ده بیته وریا بین له و جو ره رستانه ی که هاتوونه، له قبول من جاریکی تر ده لیم، له قبول نه و داوای لیکراوه مؤله ت دان سیسته میک هه موو نه وانه ی له مادده ی 4 هه نه پیشکه ش بکات، دیراسه ت کراون له وه زارته مؤله تی وه رگرتوو، دین جاریک تر مادده یه کی تر شتی تری له سه ر فه رز ده که یین، که مه بهسته که ته حقیق نابیت وه کو وتم نه وه نه و مه درسه یه تایبه ت، واته قوتابیهکانی به پیی نه و مادده هیچیان حه قی نه وه ی نیه نیمتجانی مه وهسته بکه ن، چونکه (8) سالیان خویندوو (9) یان نه خویندوو، بویه ده بیته باشتر بیرى لی بکه یینه وه جاریکی تر، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان پایز اسماعیل / سەرۆکی پەرله مان:

دکتۆر عمر فه رموو.

بەرپىز د. عمر حمدامىن خدر (نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر سەيرى دارشتنەۋەكەى راپۇرتى لىژنەى پەرورەدە و خویندىنى بالا بکەين، كورتى کردوۋەتەۋە سەبارەت بە تاقىکردنەۋە لە ماددەكانى پېشوووتردا بنەماكانى پەسەند كرا، لېرەدا جەخت لەسەر ئەۋە كراۋە قوتابى لە قوتابخانە و پەيمانگا ناھكومىيەكان قوتابىيەكى رەسمى خاۋەن مافە، ھەم لەبارەى تاقىکردنەۋە و پېدانى بېروانامە مافى ھەيە، ھەم لە زەمالە و لە ناردن كە مەسەلەن لە قوتابخانە ھكومىيەكاندا ھەندى مافى لەو بابەتە ھەيە، ئەگەر يەككىك يەكەم دەبېت لە قۇناغى ئامادەى دەنېردرېت بۇ دەرەۋە بۇ خویندىن، بە ھەمان شېۋەش لەو قوتابخانە ئەگەر بەھەمان پىرۇسە دارۇيشت، نابېت ئەۋانە بېبەش بن لەۋە كە لە رابردوۋا ئەم ئىشكالىيەتە ھەبوۋە، ئەم فەراغە ھەبوۋە لە ھەرىمى كوردستان، بۇيە ئەم دارشتنەۋەى لىژنەى پەرورەدە و خویندىنى بالا، بە وازىحى ئەم مافانەيان بۇ بەرجەستە بکەن.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

دكتۇرە رۇزان فەرموۋ.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مەبەست لەو ماددەيە ئەۋەيە مافى ئەو قوتابيانەى لەو جۇرە قوتابخانە و پەيمانگانە دەخوینن پارىزراۋ بېت، ياساش لە بۇ رېكخستنى مافەكان دادەنرېت، چەند نموونەيەك لە راپۇرتەكەى لىژنەى پەرورەدە ھاتوۋە، كە باس لە مافەكانى قوتابى دەكات گرینگىريان ئەۋەيە، كە ئەو قوتابىيە بېروانامەكەى بنېردرېت، چۈنكە ئەگەر ئىعتراىف بە شەھادەكەى نەكرېت، ناتوانېت بەردەوام بېت لە پىرۇسەى خویندىن ئەۋە لە ھەموۋى گرینگىرە، بەلام ئىمە لە لىژنەى ياساى لەگەل ئەۋە دانە بوۋين كە مافەكانى بنووسىرېتەۋە ياخود نموونەى بېينىنەۋە نەۋەك ھەندېك شت لەبېر بكرېت، بۇيە بەشېۋەيەكى موتەلق باسى ھەموۋ مافەكانەمان كىرد، قوتابيانى قوتابخانە و پەيمانگا ناھكومىيەكان مافەكانيان پارىزراۋە، ھەر لە ئىعتراىف دان بە بېروانامەكەۋ ھەموۋ ئەو مافانەى كە قوتابى لە قوتابخانەى ھكومى ھەيەتى، كە دامەزراندنە بەردەوام پىرۇسەى خویندىنە، ھەموۋ ئەو مافانە لەخۇ دەگرېت، ئەۋەيە مەبەست لەو ماددەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرورەدە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من دقېت پىرسىارەكى بکەم ئەۋان بۇ من تەفسىر كەن، (طلبة المدارس الخاصة وزنة تطبق عليه احكام هذا القانون يعاملون كطلبة رسمين وبالتالي سجلون في بطاقة الامتحانات) بۆمە فى تەتبيق بکەن ل سەر مەدرەسا ميديا ھەى نوکە، ل سەر شوھىفات، كا بېژن دى چەۋا تەعامول گەل دكەن، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

امىنە خان فەرموو.

بەرپىز امىنە زكرى سەيد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

جەنابى ۋەزىر مەۋزوعەكى گرېنگى باس كىرد، كو ئايندى مە دىبىتە موشكىلە ژ بەر ھەندى داخوۋى

جەنابت دكەم، كو داخوۋى جەنابى ۋەزىر بكة پىشنيارى، چ لىبھىت ئەف ماددە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەو پىشنيارهى امىنە خان، بزىنن جەنابى ۋەزىر پىشنيارهكەى چىە؟ ھەيەتى؟

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

نەخىر، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

دكتور دانا فەرموو.

بەرپىز د. دانا سەيد صوفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە لە ماددەكانى پىشوو با بلىين ئەو مەرجهكانى مؤلەت ۋەرگرتنمان پەسەند كىرد، چۆن يەئنى قوتابخانەيەكى با بلىين ناحكومى يان پەيمانگايەك بە چ شىۋاۋىك ۋەردەگىرئىت، يەكك لوانە ئەوۋە بوو با بلىين كۆمەللىك ئەوۋە دەبىت پىشتر پىشكەشى بكەن، يەك لوانە ئەوۋە ئىمە كە باس لە مەسەلەيەك دەكەين، بەگوپۇرەى ئەوۋەش لەكاتى تاقىكر كىردنەۋەكەدا، كە ۋابزانم پىرسيارەكەى جەنابى ۋەزىر لەسەرەۋە بوو تۆمار دەكرىن، بىگومان ئەو كاتەيە لە مەرجهكانى كە با بلىين مؤلەت ۋەرگرتن كارتى تاقىكر دىنەۋە يەئنى سىستەمى خۇيان تايبەتايان ھەيە، پىشكەشيان كىردوۋە بەگوپۇرەى ئەوۋەيە كە لىرە باسى دەكەين، چۈنكە نووسراۋە ئەگەر ھاتو ۋەك قوتابى فەرمى تەماشى بكرىت، بەگوپۇرەى ئەوۋەش كە لە كارتى تاقىكر دىنەۋەدا تۆمار دەكرىت، يەئنى كارتى تاقىكر دىنەۋە پىشتر ئەوان لە نىزامى خۇيان كىردوۋە، لە نىزامەكەى خۇيان كىردوۋە، يەئنى ئەوۋە ھەر بەو گوپۇرەيە، ھەر ئەوۋەيەك تايبەت بەخۇى ھەيە، راستە ھى حكومىيەكان تايبەت بە خۇيان ھەيە ھى مەسەلەى كارتى ئىمتحانات، بەلئى بۇ گشتى ھەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

دكتور عمر فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمدامىن خدر (نورەددىنى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەگەر بە سىغەيەكى ھاوبەش بوو، گرېنگ ئەوھىيە لەو ماددەيەدا جەخت لەسەر ئەو بەكرىت، مافەكانى ئەو قوتابىيانەي كە لە قوتابخانە و پەيمانگاى ناحكومىن بە ھەمان شىۋەي ئەوانى تر پارىزراوہ.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور دانا.

بەرپىز د. دانا سعيد صۇفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەوھى كە تا ئىستا پەسەندمان كردوو، ئەوھى لە ماددەي چوارەم بوو، ماددەي چوارەم، شەشەم باس لەوہ دەكات دەئىت چى؟، دەئىت بىنەماكانى دەرچوون و كەوتن و سىستەمى گشتى تاقىكردنەوہو ھەئسەنگاندن، يەئنى لەوئ تىدا ھاتووہ كە تەقدىمى دەكات مەرجهكان، يەئنى لەوئ باسمان كردووہ.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ليژنەي ياسايى فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ليژنەي ياسايى ماددەكەي بەو شىۋەيە دارپشتەوہ، قوتابىيانى قوتابخانە و پەيمانگا ناحكومىيەكان مافەكانىيان پارىزراوہ وەكو قوتابىيانى دامەزراوہ حكومىيەكان، ئەگەر ئەوہ بدريتە دەنگدان سوپاست دەكەين.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەو سىغەيەي كە خوئندرايەوہ كى لەگەل دايە؟ تكايە دەست بەرز بكاتەوہ، كى لەگەل دانيە؟ بەتئىكرى دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەي (37)

خوئندكارانى دامەزراوہكانى فيرکردنى ئەھلى، كەوا حوكمى ماددەي پىشتەر (35) بەسەرياندا پيادە دەكرىت، وەكو خوئندكارى فەرمى سەير دەكرىن و تۆمار دەكرىن لە كارتى تاقىكردنەوہكان لەسەر ئەم بىنەمايە، وە مافىان دەبىت بۇ ھەئبئاردن لە بەخشەكان و شاندى خوئندن، بەھەمان مەرجهكان كە بەسەر ھاوپۇلەكانىيان لە دەرچووانى قوتابخانە حكومىيەكان جىبەجى دەكرىت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

بە عەرەبىيەكەي فەرموو.

بەرپۇز پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (37)

طلبة مؤسسات التعليم الاهلية، والذي تنطبق عليهم احكام المادة السابقة (35)، ينظر اليهم كطلبة رسميون و يسجلون في البطاقات الامتحانية بناء على ذلك، ويكون لهم الحق في الامتيازات ووفود الدراسة، وبيدات الشروط المطبقة بحق خريجي نفس صفوفهم في المدارس الحكومية.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده فەرموو.

بەرپۇز د. دانا سعيد صۆفى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من له ماددهى پيشووش ئىشارەتم پيدا، لهبەرئەوهى ئىمه بهشيوازىكى تر سياغەمان كرددوه، بهلام دەتوانم بلىم ئەو ماددەيه ئىمه پيشنيارمان كرددوه، كه ئىلغاء بكرىت، بهلام لهكاتى ماددەكهى دواتر كه دهخويندريتهوه ئىمه پيشنيارى خومان دهخوينينهوه، ئىمه ئىلغامان كرددوه ئەو ماددەيه.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپۇز د. رۇزان عبدالقادر دزمىي:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنيارى رەت كرددەوهى دەكەين، لهبەرئەوهى له مادده 36 ئەو حوكمانەى تىدايه.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / وەزيرى پەرورده:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

هەمان رەئيم هەيه.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لهگەل ئەوه دايە رەت بكرىتهوه؟ كى لهگەل دانيه؟ فەرموو رەت كرايهوه، فەرموون بۇ ماددەيهكى تر.

بەرپۇز شلىير محى الدين صالح:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (38)

بهخشيىنى مافى دانپيدانانى حكومت و پهسەندى فەرمى بهسەر پروانامەكانى دامەزراوهكانى فيركردنى ئەهلى و تايبەتى و بهلگەنامە فوتابخانەبەيهكان، كه دەيبەخشنه خويندكارانين، مەرچاره:

- 1- فوتابخانه که ریگه پیدانی به رده و امی هه بیټ.
- 2- پروگرام و کتیبه گانی خویندنی فوتابخانه که، و وزارت رهامندی له سه ر دابیټ و، هر دانه یه کی نیشانه ی فه رمی له سه ر بیټ، بو دهر خستن که وا ئه م کتیبه بابته ی فه رمییه.
- 3- بابنه د بوون به مافی و وزارت له پشکنین و ئاراسته کردن، به پیی پروگرام و سیسته مه سه پیئراوه کان به سه ر فوتابخانه حکومییه کان.
- 4- سیسته می تاقیکردنه وه کان، که فوتابخانه که پیاده ی ده کات، ده بیټ و وزارت بریاری به لگه کراوی له سه ر دابیټ، ئه م تاقیکردنه وانه ده بیټ له ژیر سه ر په رشتی و وزارت و نووسینگه گانی له پاریز گاکان و ده فه ره جیاجیاکانی فی ر کردن بیټ جا ج له سه ر ئاستی تاقیکردنه وه گانی گواسته وه یی یان بر وانه گشتییه کان.

به ریژ د. ارسلان بابز اسماعیل / سه رۆکی په رله مان:

به عه ره بیه که ی فه رموو.

به ریژ په یمان عبدالکریم عبدالقادر:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

الماده (38)

- منح حق الاعتراف الحكومي والمصادقة الرسمية على شهادات مؤسسات التعليم الاهلي والخاص ووثائقهم المدرسية التي يمنحونها لطلبتهم، و يشترط:
- 1- المدرسة لة اجازة دائمية.
  - 2- المناهج والكتب الدراسية للمدرسة قد وافقت عليه الوزارة وان يكون كل نسخة منها تحمل علامة رسمية، لاطهار بان هذه المادة رسمية.
  - 3- الالتزام بحق الوزارة في التفتيش و التوجيه طبقاً للمنهاج و النظام المطبق عل المدارس الحكومية.
  - 4- نظام الامتحانات التي تطبقها المدرسة، يجب ان يكون للوزارة قرار موثق عليها و يجب ان تكون هذه الامتحانات تحت اشراف الوزارة و مكاتبها في المحافظات و الاماكن المختلفة للتعليم، سواء اكانت على مستوى الامتحانات الانتقالية ام الشهادات العامة.

به ریژ د. ارسلان بابز اسماعیل / سه رۆکی په رله مان:

لیژنه ی په روه رده فه رموو.

به ریژ د. دانا سعید سوئی:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

ئیمه ئه م مادده یه مان پوخت کردووته وه و به و شیوه مان دارشتووته وه.

مادده ی بیست و پینجه م:

ماڻي پھسندڪردنى پروانامه و بهلگهنامهى درچوونى قوتابخانه و پهيمانگا ناحكوميهكان بو وزارت پاريزراوه، لهگهڻ رچاوڪردنى نهوى كه دهبيت قوتابخانه و پهيمانگا ناحكوميهكان مؤلتهى بهردهوام بوونى خويندنيان ههبيت و پابهندن به رينمايهكانى وزارت.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سرؤكى پهلهمان:

ليژنهى ياسايى؟

بهريز د.رؤزان عبدالقادر دزمي:

بهريز سرؤكى پهلهمان.

نيمهش پشتگيرى لهو دارشتنهى ليژنهى پهروهده دهكهن كه به ريزبهندى ماددهى 25 له راپورتى ليژنهى پهروهدهدا هاتوه.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سرؤكى پهلهمان:

جهنابى وهزير؟

بهريز عصمت محمد خالد/ وهزيرى پهروهده:

بهريز سرؤكى پهلهمان.

نابى نهز زهروريه نهز ههبيت، بهس نهگه ههبيت چه نهكهم نهف نيزافه ههبيت: تعذرالوزارة عن المصادقة عن الشهادات ووثائق تعليم المارس الخاصة و معادلة درجات المدارس الخاصة مثل المناهج الخاصة، نهفه نيزافه بيته كرن، معادلة درجات المدارس ذات الامتحانات المناهج الخاصة ، وهكو بهس كريبه مهسهلهن شويقات و نهوى تر ههنديك سهكترى تر درجات ديت نهمه لازمه ههتا بو جامعاعاتيش و بو تهقديميشى نهمه مهبهسته.

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سرؤكى پهلهمان:

كى تيبينى ههيه؟ ، نهم بهريزانه ناويان نووسراوه، هازه سليمان، جمال طاهر، عبدالسلام، كاوه محمد، سيوهيل عثمان، سميره عبدالله، فهرموو هازه خان.

بهريز هازه سليمان مصطفى:

بهريز سرؤكى پهلهمان.

لهگهڻ پشتگيرى كردنم بو نهو دارشتنهى ليژنهى پهروهده، بهلام پيشنيار دهكهم كه نهو خاله كه له نهصلى پرؤزهكهدا هاتوه وهكو برگهيهك لهناو نهو مادديه ههبيت، نهوئيش برگهى سييهمه : الالتزام بحق الوزارة في التفتيش و التوجيه، طبقاً للمناهج و النظام المطبق على المدارس الحكومية، چونكه بهراستى پيموايه نهو خاله زور زور گرنگه، لهو كاتهدا دهتوانريت كه نيلزام بكريت نهو قوتابخانانه كه تهفتيش له لايهن وزارتى پهروهدهوه بكرى بو نهوى هيچ پيشيلكاريهك نهكهن لهو نيزامهى كه بؤيان دانراوه به پيى نهو ياسايه، زور سوپاس.

بهرپڙ د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

كاك جهمال فهرموو.

بهرپڙ جمال ظاهر ابراهيم:

بهرپڙ سهرؤكى پهرلهمان.

ئەگەر بېين و سەيرى ئەم ماددەيە بکەين دەبېنين تۆزىك رهکاکهتى تىدايه، تهواو نيه، بۆيه من پيشنيار دهکەم که دووباره دابريژرئتهوه و پيشنيارى جهنابى وهزيريش دهخهमे ناو ئەو پيشنياره، بلېين ماددهى 25، که دهکاته 25 ليرە، تحتفظ الوزارة بحقها في المصادقة على نتائج الامتحانات، چونکه نهتيجهش موهمه، ئەدى نهتائيجى ئيمتحنات كى موصادقه دهکات ليرە؟، باس نهکراوه، نتائج الامتحانات في المدارس و المعاهد الغير الحكومية و مصادقة معادلة الشهادات و وثائق التخرج الصادرة منها، چونکه باسى موعادهلهشى کرد، بۆيه پيوسته لهناوى دابنين.

بهرپڙ د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

كاك عبدالسلام فهرموو.

بهرپڙ عبدالسلام مصطفى بهروارى:

بهرپڙ سهرؤكى پهرلهمان.

لهگهله ئەوهمه که ليژنهى پهرورده ئيعادهى صياغەى کردوو، لهگهله ئەوهى به رهچاو کردنى تيبينيهکهى وهزير، من پيشنيار دهکەم صياغەکه بهو شيوهيه بيت، مافى پهسندکردن و هاوتا کردنى بروانامه و بهلگهکان.....تا بو وهزارت پاريزراوه، چونکه ئەوهى به مهرجيك لهگهله رهچاوکردنى ئەوهى مهرجيك، چونکه ئەگەر پابهند نهبيت، چونکه ئيستا مهدرسهکه مؤلهتى لى سهحب کراوه، بۆيه تهصهور دهکەم تهحصيل حاصله، بۆيه ئيزافهى پهسند کردن و هاوتاکردنى تا وهزارت و نوقته پاريزراوه.

بهرپڙ د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

بهرپڙ مامؤستا کاوه فهرموو.

بهرپڙ کاوه محمد امين:

بهرپڙ سهرؤكى پهرلهمان.

من پيم خوشه برادرانى ليژنه چاويان لى بى، له ماددهى پيشنيارکراوى ليژنهى پهرورده که به ماددهى 25 هاتوو، که مافى پهسند کردنى بروانامه و بهلگهنامهى درچوونى قوتابخانه تايهتهکان بو وهزارت پاريزراوه، لهگهله ئەو برهگهى تر که له دواى ديتن، پهيوهنديان به يهکهوه نيه، پاريزراوه لهگهله رهچاوکردنى ئەوهى که دهبيت قوتابخانه تايهتیهکان مؤلهتى بهردهوام بوونى خويندنيان ههبيت و پابهند بن به رينمايهکانى وهزارت، بهردهوام بوونى قوتابخانه چ عيلاقهى به پهسندکردنى بروانامهى ئەوهکان ههيه؟ لهبهر ئەوه من پيموايه ئەوهى لهگهله رهچاوکردنى تا ئاخيرى زياده، لهگهله ئەو مولاچهزهى وهزير دای صياغە بکريتهوه، پيموايه ئەوه بهسه، ئەوهى دیکه زياده و زور سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

سيوهيل خان فەرموو.

بەرپۇز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپۇز سەرۇك پەرلەمان.

بە نىسبەت ئەو ماددىيە منىش پىموايە، اولاً وثانياً وثالثاً ورابعاً، با بلىين زياده كه صياغه‌كه ماددهى 38، وهكو ئەوهى لىژنەى پەرورده صياغهى كرووتەوه باشە، ئىمە سى حەفتەيە موناڧەشەى ئەم ماددىيە دهكەين تازە گەراينەوه سەر ماددهى يەكەم، دووم گەراينەوه سەر ماددهكانى تر كه هەمووى زياده، ئىشراف و ئىمتحانات و ئىجازە لە سەرەتاوه ئىمە لە كاتى دارشتنى ناوى پرۆژەكه ئىمە ئەوانەمان دووبارە كرىتەوه، پىموايە زياده، بەلام ئەگەر پىشنيارهكەى جەنابى وهزىرى لىژنەى پەرورده و ياسايى پىيان باشە ئىزافە بكرى، پىم باشە و، سوپاس.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

سەمىرە خان فەرموو.

بەرپۇز سەمىرە عبدالله اسماعيل:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

منىش پىم باشە وهكو برادران تەئىدى قسەى جەنابى وهزىرى دهكەم، بەلام پرسىارىكىشم هەيە وهكو تەهوزىجات، مەسەلەن قوتابخانە نيۆدەهولتەتەكان هەيە، ئەوه شويفاتە، كامبرىدج كۆنسولى بەرىتانيە، ئەوانە شەهادەيان دەچىتە ولاتى خۇيان لەوى تەصديق دهكرى و لىرەش دووبارە تەصديق دهكرىتەوه؟، ئەگەر ئەوهمان بۆ روون بكاتەوه، ئەگەر وا بى، ئەگەر لەوى تەصديق بكرى ئەوه لىرەش موعتەرەف دەبى، بەلام ئەگەر لەوى تەصديق كرا ئەوه لىرە موعتەرەف نابىت؟، ئەگەر ئەو پرسىارەمان جواب بداتەوه و دەستتان خۆش.

بەرپۇز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

جەنابى وهزىر فەرموو.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد/ وهزىرى پەرورده:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

تەصديق و موعادەلە دوو شتى لىك جودانە، تەصديق بىناڧىتە خۆ قوتابخانە يان موجازە وهختى دەرەكەويت شەهادەيا وى، ئەما موعادەلە دەرجاتە من بەحسى وى بووم، يەعنى من بەحسى موعادەلەى دەرجاتە، يەعنى ئەگەر يەكلى لە شويفات تەقدىمى زانكوى بكات، دى دەرجهى چى حىساب بكرى؟، مەبەستا من ئەوهيە، ئەمما موصادەقە هەر عەرزىكى موجاز وهختى ئەوى دەرگەوى هەر شەهادە موصادەقە كرىە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنەى پەرودەدە.

بەرپىز د.دانا سعيد سۇق:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىمواپە ئەو پىشنىارەى جەنابى وەزىر و ھەرودھا ھەندىك لە پەرلەمانتاران مەبەستىان ئەو بوو كە مەسەلەى با بلىين تەعادولى ئەوھشى تىدا بىت كە ھەم موعەدەل و ھەم، بەلام ئىمە دەتوانين ئەو مەسەلەى چارەسەر بکەين لە رپى زيادکردنى مافى پەسندکردن و ھاوتاکردنى بروانامە و بەلگەنامەگان، ھەمووى دەگرىتەو، لەبەر ئەوھى بەلگەنامەگان ئەویش کارتە، يەئنى ئەویش دەگرىتەو، ھەم شەھادەى و ھەم بەلگەنامەگان، يەئنى ئەوانى تریش دەگرىتەو، سەبارەت بە بەشى دوومى ماددەگە، ئايا چ پەيوەندىيەكى بە مەسەلەى پەسندکردنەو ھەيە، بەشەرى ياخود بە رچاوكردنى ئەوھى كە دەبى پەيمانگە يان قوتابخانە ناھكومىەگان مۆلەتى بەردەوام بوونى خویندنن يان پابەند بن بە رېنمايەگانى وەزارەت، ئىمە چەند نموونەيەگمان ھەيە، زياتر دەتوانم بلىم لەسەر مستەواى جامىعەگان روويدا، بەلام دەكرى ئەو لەسەر مستەواى قوتابخانەگانىش روويدات، بۇ نموونە ھەندىك زانكو ھەبوون وەزارەت ئىجازەى لى سەندبوونەو، بەلام ھىشتا ئەوان بەردەوام بوون لە خویندن، ھىشتا با بلىين شەھادە و بروانامەيان دەدا بە تەلەبەگانىان، يەئنى بۇيە رېگرى لەو بەكەين، ئىمە ئەو مەرجهمان دانا، ئەگەر قوتابخانەيەك بە پى رېنمايەگانى وەزارەت كاريان نەكرد، وەزارەت ئىجازەى لى سەندبو، نەتوانرى ئەو قوتابخانەيە ھەر بەردەوام بىت و ھەر شەھادەى بداتە تەلەبەگانى و لەوى بەردەوام بى، زياتر ئەو بۇ رى گرتن لەو دانراو، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنەى ياسايى فەرموون.

بەرپىز د.رؤزان عبدالقادر دزەيى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

راستە باس لە مافى وەزارەت دەكات بۇ پەسندکردنى بروانامە و موعادەلەگەش زياد كرى، المصادقە على الشھادە و معادلته، بەلام ئەو برگەى كۆتايى (شريطة التزم المدارس بتعليمات الوزارة) يان (الحصول على اجازة الاستمرارية)، مۆلەتى بەردەوام بوون، باشە ئەگەر وەزارەت ئەو مۆلەتەى نەدايەيى، يان قوتابخانە ناھكومىەگە لەبەر ھەر ھۆكارىك داخرا، مافى قوتابيانە كە بروانامەگانىان پەسند بكرى، ئەى چوون دەتوانن بگوازىنەو بۇ قوتابخانەيەكى دىكە؟، مەرچىشە كە پابەند بى، پىويست ناكات لە دەقەكە ھەبى (التزم المدرسه بتعليمات الوزارة)، يەئنى ئەو ھەر دەبى نەك تەعليمات، يەئنى التزم بكات بە ھەموو رېنمايەگانى وەزارەت، نەك لە كاتىكدا كە داخرا و ئەو بى، مافى قوتابيان لىرە دەبى پارىزراو بى و بروانامەگانىان پەسند بكرى و گوناحى ئەو قوتابىيە نيە كە قوتابخانەگە دادەخرى لەبەر ئەوھى قوتابخانە

ئىلتىزامى نەكردىيە بە تەعلیماتى وەزارەت، يان لەبەر ئەوئى قوتابخانە ناھكومیيەكە مۆلئەتى بەردەوام بوونى وەرنەگرتیە لەبەر ئەوئى يەك لە مەرجهكانى پیدانى مۆلئەتى لە دەست دایە، ئەى مافى ئەو قوتابییە كو پارىزراو دەبى ئەگەر برونامەكەى پەسند نەكړى لە لایەن وەزارەتەو، بۆیە ئیمە لەگەل ئەوئى كە وشەى موعادەلە زیاد بكړى و ئەوئى بړگەى كۆتایى لابدرى، سوپاس.

بەرپز د.دانا سعید صوفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمە پيشتریش روونکردنەو بەكمان دا كە چەند كيشە و گرفتمان ھەيە ئیستا لە قوتابخانە ئەھلى ياخود پەيمانگا و تاكو زانكو ئەھليەكانیش، زۆر تەلەبە مافى دەخوړى لەبەر ئەوئى كە ئاگادار نیە ئایا ياسايەك ھەيە ئەو قوتابخانەيە ياخود ئەو زانكوئە مولزەم دەكات بەوئى كە ئایا، من نامەوئى ناوى قوتابخانە و زانكوكان بىنم، بەلام ئیمە چەند حالەتيكمان ھەيە ئیستا لیرە، قوتابییەكان بەردەوامن لە خویندن لەو زانكو و قوتابخانانە، بەلام بە پىي رینمایيەكانى وەزارەتيان نەكردوو، ھەندىكيان مۆلئەتەكەشيان سەحب كراوتەوئە بۆ ئەوئى قوتابییەكان زەرمەند نەبن و بۆ ئەوئى تووشى ئەو حالەتە نەبن، پىويستە ئەو مەسەلەيە بە ياسا چارەسەر بكړى، يەعنى چوارچىوئەيەكى ياسايى ئەدەبى و روونتر دەبى، ھەم بۆ قوتابخانەكان و ھەم بۆ قوتابییەكان، جابۆیە ئیمە پیمان وایە زەرورە ئەو ماددەى بەو شىوئەيە كە لە راپۆرتى لیزنەى پەرورەدە و خویندننى بالآ ھاتوو بە تەعدیل كړدى ئەوئى كە باسمان كړد، مەسەلەى دەسەلات و بۆ مەسەلەى موعادەلەى مەدەلەيش بگريئەوئە، ئەوئى كە جەنابى وەزیریش باسى كړد، ئەگەر پیتان باش بى من صياغەى ئەخیری دەخوینمەوئە:

ماددەى 25

مافى پەسندكردن و ھاوتاكردنى برونامە و بەلگەنامەى دەرچوونى قوتابخانە و پەيمانگا ناھكومیيەكان بۆ وەزارەت پارىزراو، لەگەل رەچاوكردنى ئەوئى كە دەبیت پەيمانگا و قوتابخانە ناھكومیيەكان مۆلئەتى بەردەوام بوونى خویندننىان ھەبیت و پابەند بن بە رینمایيەكانى وەزارەت.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەلدايە تكايە دەستى بەرز بكاتەوئە، فەرموو د.رۆزان.

بەرپز د.رۆزان عبدالقادر دزيبى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو پيشنيار ھەيە، يەك ئەوئى كە تازە د.دانا خویندىئەوئە، دووئەميان ئەوئە كە تەنھا بړگەى ئەخیری تیدا نەبى، واتا تەنھا : تحتفظ الوزارة بحقها في المصادقة على الشهادات و معادلتها و وثائق النجاح للمدارس و المعاهدات الغير الحكومية، لە دواى ئەو شەريتەوئە مەرجهكانى تیدا نەبى، ئەو پيشنيارەش ھەيە، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كەواتە ھەردوو پيشنيار بخویننەوئە و يەك يەك دەيخەينە دەنگدان.

بەرپىز د.رۇژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تحتفظ الوزارة بحقتها في المصادقة على الشهادات و معادلتها ووثائق النجاح للمدارس و المعاهدات الغير الحكومية

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى له گەلدايه؟، توخوا بزميرن بزنان چەندە؟، 34 كەسى له گەلدايه، ئەوەى تىرىش بخویننەوه بزنان چەند كەسى له گەلدايه؟.

بەرپىز د.دانا سعید سۆفی:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 25:

ماڤ پەسەند كەردن و هاوتا كەردنى بىروانامە و بەلگەنامەى دەرچوونى قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىيەكان بۆووزارەت پارىزراره، لەگەل رهچاوكەردنى ئەوەى كە دەبىت قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىيەكان مۆلەتى بەردەوام بوونى خویندننەيان هەبىت و پابەند بن بە رىنمايىهكانى ووزارەت.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى له گەلدايه؟، 15 كەسى له گەلدايه، كەواتە بە پى دەنگ صياغەى يەكەم دەنگى هینا، فەرموون بۆ ماددەيهكى تر.

بەرپىز شلىر محى الدين صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى چوارەم

سىستەمى بەرپۆهبردن و دارايى

يەكەم: سىستەمى بەرپۆهبردن

ماددەى 39:

پىكەينانى ئەنجومەنىكى بەرپۆهبردن لە هەر دامەزراوىكى فێركەردنى ئەهلى پىكدى له :
ئەندامە هاوېشكەكان ژمارەيان له (3) زياتر نەبى، له حالەتى زيادكەردنى هاوېشكەكان لەم ژمارەيه، ئەنجومەنى گشتى سى له ئەندامى هەلدەبژيريت بۆ نوینەرايهتى كەردنى بەرپۆهبردنى قوتابخانە.
ب-بەرپۆهبەرى قوتابخانە.

ج-دوو نوینەر له دەستەى وانە بىژان.

بهریز بهیمان عبدالکریم عبدالقادر:
بهریز سهروکی په رله مان.

الفصل الرابع
نظام الادارة و المالية
اولاً: نظام الادارة

المادة 39

تشكيل مجلس ادارة في كل مؤسسة تعليمية اهلية تتكون من:
أ- الاعضاء المشاركون ان لا يكون عددهم اكثر من (3) و في حالة ازدياد المشتركين على هذا العدد يختار المجلس العام ثلاثة من الاعضاء لتمثيله في مجلس ادارة المدرسة.
ب- مدير المدرسة.

ج- ممثلان عن الهيئة التدريسية.

بهریز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی په رله مان:

ليژنه‌ی په روه رده؟

بهریز د. دانا سعيد سؤفي:

بهریز سهروکی په رله مان.

نيمه نه وه د بېته به شى حه و ته م له ريز به ندييه كه ي نيس تا به پي راپورتى خويندنى بالا و نيمه به و شيوه يه دامان پرستوه،

سيستمى كارگيرى و دارايى و سزايى، سزاييشمان بو نيزافه كردوو له بهر نه وه ييمان وايه كه باس له وهش دهكات له و د هروازيه،

يه كه م: سيستمى كارگيرى

مادده 26

له هر قوتابخانه يه كى تايبه تدا، نه نجومه نيكي كارگيرى پيكدت به م شيوه ي خواره وه:

1- خاوه نى قوتابخانه ي تايبه ت له حاله تيكدا نه گهر قوتابخانه كه به كومه ل بو، نه وان نوينه ريك هه لده بژيرن.

2- به رپوه به رى قوتابخانه تايبه ته كه.

3- دوو نوينه رى دهسته ي ماموستايان.

4- تويزه رى كومه لايه تى قوتابخانه تايبه ته كه.

بهریز د. ارسلان بايز اسماعيل / سهروکی په رله مان:

كاك د. دانا كه ده لئى نيداره هه مووى ناگريته وه، كارگيرى ده گريته وه و ماليه ده گريته وه و سزادان ده گريته وه، نه و عينوانه دوور و دريژه ي بو جيهه؟، فه رموو.

بەرپز د.دانا سعید سۆق:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لە بەشەکانی تر لەبەر ئەوەی کراوە بە یەکەم، سیستەمی کارگێری و دواوی دوو هاتوو، داھات و دارایی، دواپیش سییەم سزاکان هاتوو، یەعنی ھەر سێکیان لەو دەروازەیی جی کراوتەو.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنە یاسایی؟

بەرپز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە دارشتنەو هەکە ی لێژنە یاسایی دەکەین بە ریزبەندی 26 لە راپۆرتەکاندا هاتوو.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر؟

بەرپز د.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروردە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە فیعلەن بە قانونیەن بشیت النظام ، عایدی قانون دیە النظام؟، یەعنی ئەفە لازمە ببیت الهیکل الاداری مەسەلەن، یەعنی ئەو دەبێژیت نێزامە یەعنی قانونە ئەز وەکو دویی النظام الاداری والمالی و العقاب، کە لیمە عیقابیش ئەگەر بمینە ژێ بەدیلیکی بۆ ببینن، یەعنی ئەو هشی پەروردەدا ئەف نەبی، ئەز نزانم ئایا ئەف تەفاصیلە زەروریه لە قانونیدا هەبی؟، نابینم ئەساسەن ئەف گونجاو بیت دگەل دارشتنا قانونی، ئەگەر ئەف بەرادەرائی پەرلەمان دەنگ لەسەر بدن، ئەز نابینم ئەف تەفاصیل زەرورری بیتن لە قانونیدا، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

د.رۆژان فەرموو.

بەرپز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە لە راپۆرتی خۆمان عیقابیه کەمان لادایە، سیستەمی بەرپۆهبردن، و مەبەست لە نێزامی ئیداری ئەوەی سیستەمی بەرپۆهبردن و شیوازی بەرپۆهبردن، راستە وشە نێزامە کە هەیکەلی ئیداریە و شیوازی بەرپۆهبردن، هەتا ماددەکانی دواتر زۆر وردەکاری تیادیە ئیمە داواي رەتکردنەو هەمان کردیە و ئەگەر جەنابی وەزیر و لێژنە پەرورد بە پۆیستی نازانن کەوا ئەو وردەکارییە کە لە ماددە 26 هاتیە زەرورری نیە و پۆیست نیە لەناو یاسایە کە هەبیت، ئەو بزانیان لە نێزامە کە و بە رێنمایی وەزارەت رێکی دەخات، ئەو شتیکی دیکەیه، بەلام وشە عیقابیمان لادایە و ئیداریە کە نەمایە، هەیکەلی ئیداریە و شیوازی بەرپۆهبردن و، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر؟

بەرپۇز د.عصمت محمد خالد/ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەۋەژى ديسان جاريكى دى خصوصياتى مەداريسە، ھەر مەدرەسەكى سيستەمى خۇى ئىدارەگىردنى ھەيە، شىۋازىكى دى ھەيە، ئەتو راقا قابلىكى بىيژى و رىگاكا قانونى تو فەرزكريبە سەر، چ دقئىتن مەداريسى عالەمى و شىۋازىكى دى ھەيە، ئەز نابىنم ئەفە گەلىك كاريگەر بىت سەر كارى ئىدارى، ئەز دەبىنم و جاريكى دى دووبارە دەلىم ئەفە زۆر زەرۋورى نىە و، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە؟، ئەم بەرپۇزانه ناويان نووسراوه، عظيمة نجم الدين، ئاھەنگ عارف، كاۋە محمد امين، صباح بيت الله، عبدالسلام بەروارى، قادر حسن، امير گۇگا، ئارام قادر، احمد ۋەرتى، سميرە عبدالله، بىرىشان خان، فەرموو عظيمة خان.

بەرپۇز عظيمة نجم الدين:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەو پىشنياردى لىژنەى خۇمان، لىژنەى پەرۋەردە و خوئىندنى بالام، سيستەمى كارگىرى و دارايى و سزايى بىيىنى، لەبەر ئەۋەى ئىمە لە ماددەى 29 يەمدە، سزا دانراۋە بۇ ئەو خوئىندنگايانەى كە پابەند نابن بە رېنمايەگانى ۋەزارەتەۋە، بە سى خال، يا بە ھەئەشاندىنەۋەى قوتابخانەكە بىت يان بەسەرداگرتنى قوتابخانە تا ئەو كاتەى كە پىۋىستىەگانى پىر ئەكاتەۋە ۋەكو مەرحەلەيك و كۆمەلىك خالى تر كە لەناۋ بىرگەى ماددەى 29 دا ھەيە، بۇيە بىرگەى سزايى، ۋە سيستەمى كارگىرى و دارايىشمان، دارايى لەبەر ئەۋەى ئىمە كۆمەلىك قوتابخانەى كەرتى تايبەتمان ھەيە قازانچ ويستە و ھەندىكىشمان ھەيە قازانچ نەويستە، ئەۋانەى كە خىر خوازىن و قوتابخانەيەك دەكەنەۋە، لەبەر ئەۋە سيستەمى دارايان جياۋازە، بۇيە پىۋىست دەكات سيستەمى كارگىرى و دارايى و سزايى ۋەكو خۇى بىيىتەۋە لەبەر ئەۋەى لە ماددەگانى تردا روونكردەۋە دراۋە و بەخال.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپۇز ئاھەنگ عارف:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەت سيستەمى ئىدارى پىۋىست بەو تەفاصيلە ناكات، چونكە ھەر مەكتەبىك نىزامىكى ئىدارى خاصى خۇى ھەيە، تۆ كە دەلىي مانجمينت، مانجمينت ئەۋەيە كە بە خۇى نىزامەكەى دادەنىت و خۇى دەزانى ئىدارەى ئەو مەكتەبەى كو دەكات، يەك لەگەل يەكى زۆرى فەرق ھەيە، ئەگەر ئىمە بەو

تەفەسسىلەى بچىنە ناو ئەو قانۇنەى مەعنای ئەوھىيە تەداخولە و ئىمە نىزامىيان بۇ دادەننن، ئەوھىيە عەگسى فەلسەفەى قانۇنەكە خۇيەتى، بۇيە نابى ھىچ ئەو تەفەسسىلەى تىدا بىت و، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

مامۇستا كاوه فەرموو.

بەرپىز كاوه محمد امين:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

منىش ھەر ھەمان رام ھەيە، بەراستى ھەقى ئەو ھەموو تەفەسسىلە نىبە، پىم باشە ماددەكە بەو شىوھىيە بىت، لە ھەر قوتابخانەيەكى تايبەتدا، ئەنجومەنىكى كارگىرى پىك دىت كە لە وەزارەتى پەروەردە بە رىنمايەكى تايبەت بۇيان ديارى دەكرى، خالەكان زىادن، بۇ نمونە، تويژەرى كۆمەلایەتى قوتابخانە، ئەوھىيە تويژەرى كۆمەلایەتى نەبوو، يەك لە مەرجهكانى دەبى تويژەرى كۆمەلایەتى ھەبى، ئەدى ئەگەر نەيانبوو؟، ئىنجا لەبەر ئەوھىيە من پىم باشە ھەر وایى كە وەزارەتى پەروەردە بە رىنمايە بۇيان ديارى بكات و دىنە وەزارەتى پەروەردە و ھەيئەتى كارگىرى خۇيان دابننن و، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

كاك صباح فەرموو.

بەرپىز صباح بيت الله:

بەرپىز سەركى پەرلەمان.

بە رەئى من ئەمە پىويست ناكات، چونكە ھەر كەسەو سىستەمى تايبەتى خۇيان ھەيە، لە رەوزەوھ دەست پىدەكات ئىنجا قوتابخانە و ئىنجا پەيمانگان، سىستەمىيان جىاوازە، لەبەرئەوھ من لەگەل ئەوھىيە كە ئەو ماددەيە پىويست ناكات، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى بەروارى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەوھىيە ئىمە رەچاوى جىاوازی لە نىوان جۇرى ئەو قوتابخانە بکەين، ھەيە لە رەوزەيە تا دەگاتە پەيمانگايەكى پىشكەوتوو، بىگومان جىاوازی ئاستەكانىيان و ئەركەكانىيان ئەخوازى سىستەمى بەرپۆھەردىيان جىاواز بىت، بۇيە يەك: نابى ئىمە سىستەمىكى بە دلى خۇمان لەسەريان فەرز بکەين، دوو: لەگەل ئەوھىيە نىم ئەصلەن ئىمە زەغەت بکەينە سەر پىرۆزەيەكى كەرتى تايبەت، صەمونخانەيەك بکەم فەرز دەكەى لەسەرم مودىر ئىدارەيەك چۆن بىت؟، كۆمپانىيەك بکەم بۇ ئەوھىيە كالاىەكى زۇر فراوان و گەورەش بەرھەم بىنم، فەرز دەكەى لەسەرم سىستەمەكەى چۆن بىت؟، ئىجازە وەردەگرم بۇخۇم سىستەمەكەى دادەننن، ئىمە لە ماددەى 14م مافمان دايەتى، كىر دوومانە ئەرك لە پىشكەش كىردنى ئىجازە،

دەبى شىۋەي بەرپۆۋەردنەكەي دەستىنىشان بىكەيت، بەلام تاكو ئىمە لە ياسا تۆزىك پابەندىان بىكەين، من پىشنىارىكەم ھەيە بۇ ھەردوو لىژنە، ماددەي كۆنى 40 و 41 و بزائەم 39 و 40 كۆ بىكرىن وا بلىين: پىۋىستە لەسەر قوتابخانە يان پەيمانگاي ناحكومى شىۋەي بەرپۆۋەردنەكەي و ئامانجە سەرەككىيەكانى پىشكەش بىكات بۇ حكومەت و بۇ ئاگادارى و ۋەرگرتنى رەزامەندى، ئەگەر مەبەست لەۋە بىت پابەندىان بىكەين شىۋەيەكى بەرپۆۋەردىان ھەبىت، ئىمە پابەندىان دەكەين بەۋەي كە ئەو شىۋەي خۇيان دايانناۋە بۇ حكومەت بىنيرن و ۋەزارەت موافقەي بىكات، چونكە بۇمان نىە، كەرتى تايبەتە، يەعنى بۇ ئىمە حكومەت شىۋەيەكى ئىدارى لەسەريان فەرز بىكەين؟، سوپاس

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك قادر فەرموو.

بەرپۆز قادر حسن قادر:

بەرپۆز سەرۋكى پەرلەمان.

مىنىش پىشنىار دەكەم مافى دامەزراندنى بەرپۆۋەردنى خۇيان پى بدرى، چونكە مەنھەجى خۇيىندىن و تايبەتمەنى جىاوازيان ھەيە، بۇيە ئەو مافەيان پىبدرى كە چۇن بەرپۆۋەبەرايەتى خۇيان دەكەن، دوو: كە لىرە لە (أ) دەلى: ئەندامە ھاۋپشكەكان ژمارەيان لە سى زياتر نەبى، من پىسىار دەكەم بۇ؟، يەعنى زياتر بى رىگەي پى نادرى؟، چونكە ھاۋپشك ئىحتىمالە لە سى زياتر بى، ھەندى جار پىنج كەس بى، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ئەمىر فەرموو.

بەرپۆز امير گۇگا يوسف:

بەرپۆز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەزى پىشتىگرى رەئى و بۇچوونى جەنابى ۋەزىرى دەكەم كە پىۋىستى بەو ماددەي ناكات، چونكە ئەصلەن ھەر يەك سىستەمى خۇي تايبەت ھەيە، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ئارام فەرموو.

بەرپۆز ايوب نعمت (ئارام):

بەرپۆز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىشنىارىكەم ھەيە بۇ ھەردوو لىژنەي بەرپۆز، ئەو فەصلە زياتر پىشنىارەكەم ئىلغا بىكرى، ئەگەر لىيى ورد بىنەۋە، چونكە لە خالى شەش ماددەي 9 ھەر خۇمان پەسندمان كىردوو، دەلى: دەبى ھەموو قوتابخانەيكى تايبەت، پەيرەۋىكى ناۋەخۇي ھەبى كە بىنەما گىشتىەكانى كاركردىن و چۇنيەتى بەرپۆۋەردنى كارى تىدا بى، يەعنى ئەم فەصلە ھەمووى باسى مەسائىلى دارايى و ئىدارە و عقوباتى

تىدايه، بەراستى پېويست ناكات ئەوۋە لە رووى شكليشەوۋە ئەو بۇچوونە لەناو ياسادا بە شياو نازانم و، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

د.احمد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على(ومرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر خالى چوارەم كە تويزەرى كۆمەلايهتى لە ناو ئەنجومەنى كارگىرى بىت، ئەگەر لە ماددى دوايى تەماشى بكەين، ئەو ئەركانەى كە ئەنجومەنى كارگىرى پىي هەلئەستى، هيجيان لەوانە نينه كەوا تويزەرى كۆمەلايهتى ئەنجاميان دەدات بە ديارى كردنى سەرچاوى داھاتى قوتابخانە يان پەيمانگاي ناحكومى، برپاردان لەسەر بودجەى قوتابخانە و چاودىرى كردنى چەسپاندنى ژمىريارى و حسابات، جى بەجى كردنى سياسەتى گشتى قوتابخانە تايبەتەكان، يەعنى پىموايە ئەوانە هيجيان لەوانە نينه كە تويزەرى كۆمەلايهتى ئەنجامى بدات، بۆيە من پىموايە پىويست ناكات تويزەرى كۆمەلايهتى بەشيك بى لە ئەنجومەنى كارگىرپەكە، يەعنى ئەگەر لەناو قوتابخانە دا يان لەناو پەيمانگا ناحكومىيەكە بى گرفت نيه، بەلام لە ئەنجومەنى كارگىرى وابزانم لە مەھامەكان هيج ئەركىكى ئەوى تىدا نيه، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

سميره خان فەرموو.

بەرپىز سميره عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكەم ختوہ هەر نيزامى ئىدارى دەبى هەيكەلى ئىدارى هەبى، چۆن تۆ هەيكەلەكەى رىك دەخەى؟، تەنھا ئەوانەى كە لىرە باسكراوہ، هەر ئەوہ نيه، بۆ نموونە مەعھەدەك لەگەل رەوزەيەك دەكەيە يەك مەعھەدى كۆمپيووتەر لە چوار بەش پىكھاتووہ، فنونى جەمىلە لە سى بەش پىكھاتووہ، وەرزش لە پىنج، شەش بەش پىكھاتووہ، هەريەكە تەلەبەى خۆى هەيە، قسى خۆى هەيە، بىينە سەر ئىدارەكەش، ئىدارە كارگىرى هەيە، خۆيەتى هەيە، دارايى هەيە و قانونى هەيە، ئىعلامى هەيە، پىويست ناكات ئەو نيزامە هەبى، هەر زىادە لىرە، بەرەئى من ئەوہ لىرە نەبىت، با سەلاحييەت بەدەينە ئەو قوتابخانە، هەر يەكە و بە گوپرەى پىويستى خۆى و ئىختىصاصى خۆى دابنىت، باسى تويزەر دەكەين لە مەعھەدەكان تويزەر نيه، هەر لەوانى تر تويزەر هەيە، ئەو داندرايە سى كەس، هەر بە سى كەس پىك نايىت، هەر ئەنجومەنەكە هى مەعھەد دەبى 12 كەسى تىدا بىت، ئەوہ چۆن بەسى كەس تەدبىر دەكرى؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

بىرىقان خان فەرموو.

بەرپىز بېرىشان سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەو ماددەيە داوگراوۋە كە ئەنجومەنەكە دادەمەزىر بۇ بەرپۈۋەبىردى قوتابخانە، بەرپۈۋەبەرى قوتابخانە و دوو نوپنەر لە وانەبېژان نیشان گراوۋە، من پېشنيار دەكەم دايك و باوكيش نوپنەريان ھەبى لە مەكتەبەكە، چونكە ئەوانيش دەبى ئىمە عىلاقە دروست بکەين لەگەل مەكتەب و دايك و باب بۇ پېشخستنى قوتابخانەكە، ھەتا لە حكوميش دەبى ھەبى، بەلام ئەگەر ئىستا لە ئەھلىەوۋە دەست پى بکەين ئەو قوتابخانە پېش دەكەوئى، ئەگەر نموونەيەك بگېرپمەوۋە، خۇم نوپنەرى دايك و باوك بوومە بۇ مندالەكانى لە ئەوروپا، ئەوانەى كە پېشنياريان ھەيە، دەست نيشانى منيش گرا، لەبەرئەوۋە كەلتورم ھەنگرتيە، كەلتورى ئىرە و كەلتورى ئەوئى، ھەتا منالەكان زياتر مەكتەبەكەيان خۇش بوئ و زيرەكتر بن و گرنگى پى بدن، زۆر زۆر پىويستە دايك و باب نوپنەرى ھەبى لەو ئەنجومەنە بۇ چاكردىنى قوتابخانە.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

ليژنەى پەرورەدە، كاك دانا فەرموو.

بەرپىز د.دانا سعيد سۇھى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مەبەستى ئىمە زياتر تەئكىد كىردنەوۋە لەو ماددەيە ئەوۋەيەكە پىويستە ئەنجومەنىكى كارگېرى ھەبى لەبۇ ئەوۋە بزائرى كى تەحمولى مەسئولىەتى بېرىارەكانى بابلىين ئەو قوتابخانەيە يان ئەو پەيمانگايە دەكات، راستە ئىمە لە ماددەى 4 پىموايە 13 بوو باسمان كىردوۋە كە بۇ مەسەلەى شىرتى ئەوانەى تەقدىم كىردن بۇ مۆلەت وەرگرتن، 13 باس لەوۋە دەكات سىستىمى پېشنيار گراو بۇ بەرپۈۋەبىردى قوتابخانەكە، يەنى يەككە لە مەرجهكان، سىستىمى پېشنيار گراو بۇ بەرپۈۋەبىردى قوتابخانەكان، بەلام باسى تەفاسىل نەگراوۋە، يەنى چى دەبى؟، بەلام ئەو ماددەيە، ئەوقوتابخانەيە مولزەم دەكات كە ديارى بکەن كىن ئەوانەى كە تەحمولى مەسئولىەت دەكەن لە دەرگىردى بېرىارەكان، جا بۇيە بەراى ئىمە بەراستى بوونى ئەوۋە زەرورە بۇ ھەر قوتابخانەيەك، لەراستى دا قوتابخانە سەموونخانە نيە، ياساى ترمان دەرگىردوۋە بۇ نموونە بۇ مونەزەماتى بابلىين غەيرە حكومى پېشتر، چوارچىۋە گشتيەكانمان ديارى كىردوۋە بۇ ئەوۋە كە پەپرەۋى ناوخۇيان پىويستە چى تىدابى، راستە يەنى قوتابخانەش پەپرەۋىكى تايبەتى خۇى دەبى، پەپرەۋىكى ناوخۇى دەبى، بۇ بەرپۈۋەبىردى ئىش و كارەكانيان، بەلام تۇ دەبى ھەندى ئسوس و بنەما ديارى بکەى، يەنى ئەوۋە تەسبىت كىردى بنەمايەكى ديموكراسيە ئەگەر نا خاۋەنى قوتابخانەكە بە ئارەزوۋى خۇى دەتوانى ھەر شتىك بكات، تەنيا و تەنيا ئەو دەبى، يەنى ئەو كاتە تەحمولى مەسئولىەت بكات، بەلام كاتى كە تۇ مەرچىكت دانا كە پىويستە ئەنجومەنىكى كارگېرى ھەبى، ئەو كاتە وادەكەى ھەم مامۇستاكان بەشدار بن لەو بېرىار وەرگرتنەدا، ھەم ئەو نوپنەرانەى تر كە ديارى گراوۋە، ئەگەر قسەمان لەسەر گۆرپىنى نوپنەرەكانە ياخود ئەوانەى كە دەبنە ئەندامى ئەم ئەنجومەنە شتىكى ترە، بەلام پىويستە يەنى لەو

جوارچېوه ياساييه دا بنهماكه ديارى بكرى كه پېويسته ئه نجومه نيكي كارگېرى هېي له قوتابخانه يان له پهيمانگا بو ئه وهى كه ده بى بزانون كه كى تهحه مولى مهسئوليهت دهكات و برپاره كانيش به فهدى نه درين، مهسه له كه ئه وهيه، زور سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز (سهرؤكى په رله مان):

جه نابی وهزير، فهرموو.

بهريز د.عصمت محمد خالد(وهزيرى په روره ده):

بهريز سهرؤكى په رله مان.

براستى نه ز دقئ ته ئكيدئ لسهر هه ندئ بكه م، يهك هه يكه لى ئيدارى بو ره وزى هه تا مهعه هه دا شيوازه كى تيدا نيه، جارى ئه فقه غه ئه كا ته ختيتيه، نه ز نابينم و ناگونجيت دگهل بو اريت من، ئه فقه يهك، دوو/ ئيجازهى نيزام داخلى تييدا، جوزئه كه نيزام داخليه كه لىي دايه، نه گهر لى بزهرقيه وه شيوازى ئيداره كرنى، سى/ من دقبت دهست خو شىي له مامؤستا بكه م كه به حسى دايك و بابا كريفه، جوزئه كه ژ نيزاما ئيسلا حيا په روره ديئ ئه وه كه په يوه ندى هه بى مابه ينى هه مى قوتابخانا دا، بهس نه ز باوه ر ناكه م جهئ كو د قانونى دا وه كو پرؤسيس لازمه وه زاره تى په روره دي بيته بكاره ينان، زور زور سوپاس.

بهريز د.ارسلان بايز (سهرؤكى په رله مان):

د.عمر فهرموو.

بهريز د.عمر نوره دينى:

بهريز سهرؤكى په رله مان.

له راستى دا ئه م به شه واته سيستمى كارگېرى و دارايى زور گرنگه، كه ده ليين سيستمى كارگېرى و دارايى بهريزان ته نها له هه يكه لى ئيدارى دا كورت نابيته وه، سيستمه كه فراوانتره له هه يكه له كه، بويه ده بينين ئيمه پيشنيارى بابته تيكمان كرده وه 5%ى ئه م داها ته له پرووى داراييه وه ده بى تهرخان بكرى بو په ره پيدانى توانا زانستى و په روره ديهه كانى ناو قوتابخانه و پهيمانگانا، تو ئيلزاميان ده كه 5%ى داها ته كه بو خولى راهيئانه، بو بهرز كرده وهى ئاستى زانستيه، بو داهيئانى كو مه لىك رپوشوينه كه كار له سه ر ئاستى زانستى و په روره ديهى دهكات، ئه مه له هينه كانى تر داها توه، ئه مه ته نها باسى ئه نجومه نى كارگېرى دهكات، باسى ئه نجومه نى مه سه له ن زانستى ناكات، له پهيمانگانا كندا سهرؤكى به شه كان زياتر ئه نجومه نى زانستين له گه ل ئه وه شدا نه گهر مه به ستمان پهيمانگانا بى ده كرى بلين سهرؤكى به شه كان له پهيمانگانا كانيش ده بن به ئه ندامى ئه نجومه نى كارگېرى، به لام ئه مه ئه نجومه نى كارگېرى به شه كان له پهيمانگانا كانيش ده بن به باسى ئه وه ده كرى كه له نيزامى داخلى ههر قوتابخانه و پهيمانگايه ك دا ئه وان ده كرى شيوازى سيستمى ئيدارى پيشكesh بكه ن، راسته ئيمه نيزامى داخلى ئه وان پيوسته كه هه يان بى، به لام له نيزامى داخليه كه دا كاتى ئه وان پيشكeshى ده كهن ده بى له زير رؤشنايى ئه م ياسايه دابى، به شيوه يهك پيشكeshى بكه ن كه پابه ندى بن به بنهماكانى ئه م قانونه وه كه له وى دابليين ئيمه به م شيوه يه به گويره ي مادده ي

ئەۋەندە كە دەبى ئەنجومەنىكىيان ھەبى، ئەنجومەنى كارگىپرى سەرۆكى ھەرىم ھەبى و ئەندامى ھەبى، نوپنەرى مامۇستايانى تىدا ھەبى، سەبارەت بەۋەدى كە توپزەرى كۆمەلەيتىش زۆر زۆر گىرنگە لە راستى دا، لە ماۋەدى دوو، سى سالى رابردوودا ئىمە بايەخمان پىداۋە ۋەكو لىژنەى پەرۋەردە و خویندىنى بالا لە ماۋەدى دوو سالى رابردوودا لەگەل ۋەزارەتى پەرۋەردە زياتر لە 500 توپزەرى كۆمەلەيتى ..... .

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

دكتور گيان ئەمە نوقتەى نيزامى نيه، ئەمە شەرح و موداخەلە و ھەموو شتىكە، فەرموو.

بەرىز د.عمر نورەدېنى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە موناڧەشەى ھەر پىرۆژە قانونىك دا گىرنگە گوى لە لىژنەى مەعنى بگىرى، چونكە لە راستى دا ئەو ئىشى تىدا كىرۋە، ۋەكولىژنە پەيوەندى ھەبە بە بوارە تايبەتتەكەۋە، ئەگەر ئىستا من باسى زەرۋرەتى بوونى توپزەرى كۆمەلەيتى بىكەم، بە نيو سەعاتى تىرش تەۋاۋ نايم، زۆر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

نوقتەى نيزامە، ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرىز ئاھەنگ عارف:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو نيزامەى مەدارسى خاس كە تەقدىم دەكرى چوار پاۋەرپۇينتى ھەبە كە ھەيكەلى خوى نىشان دەدات، يەك ھەيكەلى ئىدارىيە، يەك ھەيكەلى خویندىنە، يەك ھەيكەلى مالىيە، يەك كىش ھەيكەلى سىرفس، خەدەماتە، يەنى بەتەنى نيه من بىم و بلىم، چوار كەس ئەنجومەن بى و ھەوت كەس ئەنجومەن بى، بەچوار نيزامى پاۋەرپۇينتى يان پىنج ھەيكەلى ئىدارى خوى نىشان دەدات كە ئەۋانە چ دەكەن و كى مەسئولىيەتى، من بىم لەو قانونەى ھەسرى بىكەم لەسەر 6 كەس بۇ 20 مەكتەبى، بەلام 5% ى مالى ئەشھەدوبىيلا من لەگەلئانم فەرزى ئەو مەكتەبانە بىكەن 6 تەلەبەى فەقىر ئەۋەدى كە ھەزى لىيە بچىتە ئەو مەكتەبە و مالىيەن ناتوانى بچى، 5% ى بۇ ئەۋانە دانىن، ئەۋە بە مېنچە بچىتە ئەۋى، لەگەل ئەۋەمىمە بەلام ۋەللا لەگەل ئەۋە نېمە ئەتو ھەيكەلىكى مۇئەسسەساتەكى مۇتەتەر پىنج پاۋەر پۇينتى دەبى تەقدىم بىكات، ھەيكەلى خوى لەھەر جىھەتتىكى تر، لە ھەر بەشىكى ئەتو كو دەكرى ھەسرى بىكەى بە شەش ئەعزەى؟ زۆر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى پەرۋەردە، كاك دانا فەرموو.

بەرىز د.دانا سعید سۇڧى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لەگەل ئەۋەدىن كە ئەنجومەنى كارگىپرى ھەبى، سىياغەكە بەو شىۋەبە.

سىستىمى كارگىرى

ماددە 26

لەھەر قوتابخانە يەك و پەيمانگايەكى ناحكومى ئەنجومەنىكى كارگىرى پىك دىت بەم شىۋەى خوارەوہ:
1/ خاۋەنى قوتابخانە و پەيمانگاي ناحكومى لە حالەتتىكىش دا ئەگەر خاۋەندارىتتەكە بە كۆمەل بوو ئەوا نوپنەرىك ھەلدەبژىرن.

2/ بەرپوبەرى قوتابخانە و پەيمانگاي ناحكومى.

3/ دوو نوپنەرى دەستەى مامۇستايان.

4/ توپزەرى كۆمەلايەتى قوتابخانە و پەيمانگاي ناحكومى.

بەرپىز د. ارسلان بايز (سەرۋكى پەرلەمان):

كى لەگەل دا يە تكا يە دەستى بەرز بكا تەوہ؟ پەئىك ھە يە ئەسلەن دەلى ئىلغا بكرىتەوہ، كى لەگەل دا يە ئەم ماددە يە ئىلغا بكرى؟ 27 كەس لەگەل ئىلغا كردنەوہ يە، كى لەگەل دا يە بىمىنئەتەوہ؟ 28 كەس لەگەل ئەو يە كە بىمىنئەتەوہ، كەواتە سىاغەكە بخویننەوہ بۇ ئەوہى بىدە يەنە دەنگدانەوہ، ئەو ماددە يە بەزۇرىنەى دەنگ ما يەوہ بەو سىغە يەى كە خویندرا يەوہ پەسەند كرا، دانىشتنى ئەمىرۇمان كۆتايى پى ھات و تا سەعات 11 ى رۇزى دووشەممە بە خواتان دەسپىرىن و ھەر بژىرن.

د. ارسلان بايز اسماعيل

سەرۋكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

د. حسن محمد سوره

جىگىرى سەرۋكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

فرست احمد عبدالله

سكرتېرى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پروتوكولى دانىشتىنى ژمارە (18)

دوو شەممە رېكەوتى 2012\11\12

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژمارە (18)

دوو شەممە رېكەوتى 2012/11/12

كاتژمىر (11) ى پېش نيوپۇرۇ رۇژى دووشەممە رېكەوتى 2012/11/12 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۇكاپەتى د.ارسلان بايز اسماعيل سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپۇز د. حسن محمد سوره جىگرى سەرۇك و، بەرپۇز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژمارە (18) ى خولى سېيەم، سالى (2012) ى خۇى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىى حوكمەكانى برگە (1) ى ماددە (20) لە پەپەرەوى ناوخۇى ژمارە (1) ى ھەموارگراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژمارەى (18) ى خولى سېيەمى ھەئبژاردن لە كات (11) ى پېش نيوپۇرۇ رۇژى دوو شەممە رېكەوتى 2012/11/12 دا بەم شېوھە بېت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنەروو و گفتوگۇكردنى پېشنيارى ياساى رېكخستنى قوتابخانە ئەھلى و تايبەتەكان لەھەرېمى كوردستاندا.

بەرپۇز د. ارسلان بايز / سەرۇكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەرەو مېھربان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتىنى ئەمپۇمان دەست پى دەكەين، پەرلەمانى كوردستان، خولى سېيەمى ھەئبژاردن، سالى جوارەم، خولى گرېدانى يەكەم، ژمارەى دانىشتن (18)، رۇژى دانىشتن (2012/11/12) بەرنامەى كار:

بەپىى حوكمەكانى برگە (1) ى ماددە (20) لە پەپەرەوى ناوخۇى ژمارە (1) ى ھەموارگراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان-عىراق، دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژمارە (18) ى ئاسايى خولى سېيەمى ھەئبژاردن لەكات (11) ى پېش نيوپۇرۇ رۇژى دووشەممە رېكەوتى 2012/11/12 بەم شېوھە بېت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنەروو و گفتوگۇكردنى پېشنيارى ياساى رېكخستنى قوتابخانە ئەھلى و تايبەتەكان لەھەرېمى كوردستاندا.

ئىستاش بەرپۇز جىگرى سەرۇكى پەرلەمان ناوى ئەو پەرلەمانتارە بەرپۇزانە دەخوئىنېتەوۋە كە ئامادە نەبوون يان مۇلەتيان ھەبوو، با بفرمووى.

بەرپۇز حسن محمد سوره / جىگرى سەرۇكى پەرلەمان:

ناوى ئەو ئەندام پەرلەمانە بەرپۇزانەى لە دانشتىنى ژمارە (17) ى ئاسايى لە (2012/11/7) مۇلەت پىدراون يان بەبى مۇلەت ئامادە نەبوون:

- 1- برهان رشيد مؤلەت.
- 2- تارا عبدالرزاق مؤلەت.
- 3- حمديه معروف مؤلەت.
- 4- ريباز فتاح مؤلەت.
- 5- سەرگول رضا مؤلەت.
- 6- سۆزان شهاب مؤلەت.
- 7- صباح محمد نجيب مؤلەت.
- 8- صبيحه احمد مؤلەت.
- 9- عمر عبدالرحمن مؤلەت.
- 10- فاضل محمد مؤلەت.
- 11- ليلي امير اعاض مؤلەت.
- 12- هاژه سليمان مؤلەت.
- 13- بشير خليل مؤلەت.
- 14- رازاو محمود ئاماده نەبووه.
- 15- شەونەم محمد غريب ئاماده نەبووه.

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپرز، ئىستاش بەردەوام دەبين لەسەر بەرنامەى كار داوا لەليژنە تايبەتەگان دەكەين، ليژنەى ياسايى و ليژنەى پەرورەدە بفرموون بۆ سەكۆى ليژنەگان، بەخپەرھاتنى جەنابى وەزىرى پەرورەدە و مونسىقى نيوانى حكومەت و پەرلەمانى كوردستان دەكەين، بەخپىرپىن، باليژنەگان بفرموون، داواتان ليژنەگان شتەگان دووبارە مەكەنەوه، ئەوهى كە پەيوەندى بە ماددەكەوه نەبى، قسەى لەسەر مەكەن، ھەولەن بەگەمترين شيۆھش رەئىيەگانى خۆتان دەرىپن، چونكە بەراستى بەھۆى دووبارە بوونەوه و چوونە سەر ماددەى تر، ماوہىەكى زۆرى خاياندووه ئەم ياسايە، داواشتان ليژنەگان كە دەچنە دەرەوه زوو وەرنە ژوورەوه، بۆ ئەوهى نىسابى قانونى تەواو بى بۆكاتى دەنگدان، فەرموو كاك جمال.

بەرپرز جمال طاھر ابراھيم:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپى ماددەى (26) كە مەجلىس ئىدارەيەگمان دانا، ئايا لىرە دەست نىشان نەكراوه، كى سەرۆكايەتى ئەو مەجلىسە دەكات؟ ماليكى مەدرەسە، يان مودىرى مەدرەسە، بۆيە ئەمن پيشنيار دەكەم، پيش ئەوهى بىرۆنە ماددەى تر لىرە ديارى بكەن، بلين رەئىس مەجلىسىك دەستنىشان دەكرىتن، ئەمما بەتريقەى ئىنتىخاب يانىش بەشيۆھىەكى تر، زۆر سوپاس.

بەرپرز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو لیژنەى پەرۆەردە، وەلامى كاك جمال بىدەنەوہ.

بەرپۆز د. عمر حمد امين (نورەدىنى):

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

راستە ئەوہى براى بەرپۆز كاك جمال باسى دەكا، بەلام لەراستىدا ھەر قوتابخانەيەك يان پەيمانگايەكى ناحكومى بەرپۆەبەرى دەبى، ئەم بەرپۆەبەرە سەرۆكى ئەنجومەنى كارگىرپى دەبى، بەلام سەير دەكەين ئەگەر بەوازحى نەھاتبوو، پىويستە بلىين بەرپۆەبەرى قوتابخانە سەرۆكى ئەنجومەنى بەرپۆەبەرى دەبىت، سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بۆ ماددەيەكى نوى.

بەرپۆز زكيه صالح عبدالخالق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (40): ئەنجومەنى بەرپۆەبردنى قوتابخانە، تايبەتمەند دەكرىت بەم كارانە:

- 1- برپاردان لەسەر بودجەى قوتابخانە، پيش سەرەتاي سالى خویندن و دیاری کردنى داھاتە داراییەکان، لەسەر بنەمای ژمارەى خویندکارە وەرگراوەکان و بەخشیشەکان و ھاوکارییەکان کە بۆ قوتابخانە دىت، ھەر وھا مەزەندەى مانگانە دادەنرىت بۆ مووچەى مامۆستايان و کارمەندە بەرپۆەبەرییەکان و كرىكاران و كرىنى كەرەستەکان و كتیبەکانى قوتابخانە و نامراز و كەلوپەل و ئەنجامدانى چاكسازى و كردارى چاككردنەوہى پىويستەکان.
- 2- پىداچوونەوہى حساباتى مانگانە و كۆتايى قوتابخانە و نامارکردنى نامرازەکان و كەلوپەل و ئەنجامدانى چاكسازى و كردارى چاككردنەوہى پىويستەکان.
- 3- پىداچوونەوہى حسابى مانگانە و كۆتايى قوتابخانە و چەسپاندنى.
- 4- جى بەجىکردنى سياسەتى گشتى قوتابخانە دەربارەى ئاراستەکردنى ھونەرى و بەرپۆەبردن لەبەر رۆشنايى ھوكمە ھاتووەکان لەليستەبەندىيەكە و ئەو برپارو ليستەبەندىيانەى لە ھەزارتەوہ دەردەچن بۆ ئەم مەبەستە.
- 5- دابەشکردنى دەستەى كار بەسەر دەزگاكانى قوتابخانە.
- 6- بەدوا داچوونى ئاستى بەرپۆچوونى كاروبارەكانى قوتابخانە بەشپۆەيەكى گشتى.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبىيەكەى.

بەرپۆز شلىر محى الدين:

المادة (40): مجلس ادارة المدرسة، يختص بالاعمال التالية:

- 1- اقرار موازنة المدرسة، ذلك قبل بدء العام الدراسي وتحديد الموارد المالية، وذلك على اساس عدد الطلبة المقبولين والمنح والمساعدات التي ترد الى المدرسة وكذلك يتم تخمين الرواتب الشهرية للمعلمين والمنتسبين والاداريين والعمال وشراء الادوات والكتب المدرسية والالات والمواد وانجاز التصليح وعمليات الترميم الضرورية.
- 2- مراجعة الحسابات الشهرية والنهائية للمدرسة وجرد الات والآثار واجراء التصليح وعمليات الترميم الضرورية.
- 3- مراجعة الحسابات الشهرية والنهائية للمدرسة وتثبيتها.
- 4- تنفيذ السياسة العامة للمدرسة فيما يتعلق بالتوجيه الفني والادارة على ضوء الاحكام الواردة في اللائحة والقرارات واللوائح الصادرة لهذا الغرض من الوزارة.
- 5- توزيع الايدي العاملة على اقسام المدرسة.
- 6- متابعة مستوى سير الاعمال في المدرسة بصورة عامة.

بهرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى پهرورده فهرموو.

بهرپز د. عمر حمد امين (نورهدينى):

بهرپز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمه پيمان وايه كه ماددهكه بهم شيويهى خوارهوه دابريژريتهوه:

ئهنجومهنى كارگيرى ئهم ئهركانهى خوارهوه دهگريته ئهستؤ:

- 1- ديارى كردنى سهرچاوهكانى داهاتى قوتابخانه و پهيانگا ناحكوميهكان.
- 2- برپاردان لهسهر بودجهى قوتابخانه و پهيانگا ناحكوميهكان، بهر لهدهستىكردنى سالى خويندن.
- 3- چاوديرىكردن و چهسپاندى ژميريارى مانگانه و كوتايى قوتابخانه و پهيانگا ناحكوميهكان.
- 4- جى بهجىكردنى سياسهتى كشتى قوتابخانه و پهيانگا ناحكوميهكان لهبهر روشنايى ئهو پهيره و رينمايانهى كه بو ئاسانى جى بهجىكردنى ئهم ياسايه دهرچوون.

بهرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى ياسايى فهرموو.

بهرپز د. رؤزان عبدالقادر دزهيى:

بهرپز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمه لهگهلا رتهكردنهوهى ئهو ماددهيهن، لهبهر ئهوهى ئهركهكانى ئهنجومهنى بهرپوهبردن دهتوانن بهرپسا

ريك بخهن، پيوست ناكا لهناو ياسادا ديارى بكرى، سوپاس.

بهرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهرلهمان:

جهنابى وهزير فهرموو.

بەرپز د. عصمت محمد خالد / وزيرى پەروردە.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز تەئىدا ليژنا ياسا دكەم، چونكە ئەفە نيزامە دپتە تەحديد كرن، ئەفە نا موحتاجە بچپتە قانونەو، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا دوو رهنى جياواز ههيه، ليژنەى پەروردە دەپەوئى سياغەيەكى تازەى بو بكا، بەلام ليژنەى ياساى و جەنابى وزير دەيانەوئى رەتى بکەنەو، پيويست بەو ماددەيه ناکا، بەرپزان، ئىستا رەتکردنەو دەى ماددەكەى دەخەينە دەنگدانەو، كئ لەگەل ئەو دەدايه ئەو ماددەيه رەت بکريتهو؟ تکیه دەست بەرز بکاتەو، زۆر سوپاس، (42) کەس لەگەل رەتکردنەو دەپەتى، كئ لەگەل ئەو دەدايه بمنيتهو؟ تکیه دەست بەرز بکاتەو، زۆر سوپاس، (21) کەس دەپەوئى بمنيتهو، کەواتە بەزۆرينەى دەنگ رەتکرايهو، فەرموون بو ماددەيهكى تر.

بەرپز زکیه صالح عبدالخالق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دووهم: داھاتە دارايیەکان.

ماددەى (41): داھاتە دارايیەکانى دامەزراوەکانى فيکردنى ئەھلى و تايبەتى پيکدەھيەت لە:

- أ- بره پارهى له بهرچا و گيراو له لايهين ئەندامە دامەزرينەرهکانى پرۆژەکە.
- ب- پارهى خویندنى وەرگيراو له خویندکاران و بەخيوکارانيان.
- ج- هاوکارى و بەخششەکان و يارمەتییەکان، کە قوتابخانە دەستى دەکەوئىت لە لايەنەکانى حکومەتى هەریم يان لايەنى تر، وەزارەت برپارى لەسەر دەدات لەرپگای دەزگا تايبەتەکانى.

ثانيا: الموارد المالية:

المادة (41): الموارد المالية لمؤسسات التعليم الاهلي والخاص تتألف من:

- أ- المبالغ المالية المرصدة من قبل الاعضاء المؤسسين للمشروع.
- ب- المبالغ المستلمة من الطلبة واولياء امورهم.
- ج- المعونات والمنح والمساعدات التي تحصل عليها المدرسة من اطراف حكومة الاقليم او الجهات اخرى تقررها الوزارة عن طرف مؤسساتها الخاصة.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەروردە فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمد امين (نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان وايە ماددەكە بەم شىۋەيەى خواروۋە دابىرئىتەۋە، ھەرۋەھا ئىزافەشمان كىردوۋە بەتايىبەتى تەرخانكىردنى بىرپىك لەم داھاتە بۇ پەرەپىدانى تواناى زانستى و پەرۋەردەيى، كارگىرى قوتابيان و مامۇستايان و فەرمانبەرانى قوتابخانەكە بەم شىۋەيە لەلاى ئىمە دابىرئىتەۋە: دەپتە ماددەى (28) لە راپۇرتى ئىمە:

۱- داھاتى دارايى قوتابخانەى تايىبەت پىكىدېت لە:

- 1- ئەو بىرە پارەيەى لەلايەن ئەندامانى دامەزىنەرەۋە بۇ پىرۇزەكە تەرخان دەكرى.
  - 2- ئەو بىرە پارەيەى سالانە لەقوتابيان ۋەردەگىرېت، كە پىۋىستە لەسەر بنەماى پىۋەر و ناستى زانستى و پەرۋەردەيى ھەئسەنگاندى سالانە بىت و لەلايەن ۋەزارتەۋە رېنمايى پىدەرچىت.
  - 3- ئەو كۆمەك و مېنحە و يارمەتییانەى قوتابخانەكە لە لەلايەنى دىكەۋە دەستى دەكەۋىت لەپاش رەزامەندى ۋەزارەت و لايناننى پەيوەندىدارەۋە.
  - 4- ئەو داھات و دەستكەۋتانەى لەئەنجامى چالاكىيەكانى قوتابخانە و پەيمانگاگەۋە بەدەست دىن.
- ب- لەسەر قوتابخانەى و پەيمانگاى ناھكومى پىۋىستە پابەند بىت بە:
- 1- ژمىرىارى دارايانەى قوتابخانە و پەيمانگاى ناھكومى مەلكەچى ھكومى ياسايەكان و رىكارەكانى چاۋدىرى دارايى ھەرپىم دەپت.
  - 2- تە رخانكىردنى رېژەى 5%ى قازانجى سالانەى قوتابخانە و پەيمانگاى ناھكومى بۇ پەرەپىدانى تواناى زانستى و پەرۋەردەيى و كارگىرى قوتابيان و مامۇستايان و فەرمانبەرانى قوتابخانە و پەيمانگاىكە.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنەى ياسايى فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە پىشتگىرى لەو راپۇرتەى لىژنەى پەرۋەردە دەكەين، كە بەرپىزبەندى ماددە (28) ھاتوۋە، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز د. عصمت محمد خالد / ۋەزىرى پەرۋەردە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەز دگەل وان دام، بەس ھەردوو خالی دووماھی کیمە تو گۆتی بمینیت یا دی زروری نینە د قانونیدا، وەکو دەلیت (تکون الحسابات المالیه للمدرسة الخاصة خاضعة لاحکام قوانین الرقابة المالیه فی الاقلیم و تدابیرها) ئەفە ئیک، یا دوی (تخصیص نسبة 5٪ من الربح السنوي للمدرسة الخاصة لاغراض تطوير الطاقات العلمیه) ئەوی دی ئەز تەسەور دگەم ھەمی زەروری نینە فەقەرئ دی، زۆر سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

کی دەیهوی قسە بکات لەسەر ئەم ماددەیه؟ تکایە ناوەکانتان، زۆر سوپاس، ئەم بەرپزانە ناویان نووسراوه (گوئیزار خان، کاک عبدالقادر، کاک خورشید، سمیرە خان، کاک جلال، کاک جمال، کاک فاضل، پەروین خان، مامۆستا فرمان، کاک لوقمان، کاک عبدالرحمن)، فەرموو گوئیزار خان.

بەرپز گوئیزار قادر اسماعيل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (41)، من پشتگیری ماددەکە دەکەم کە بەو دارپشتنەوهی لیژنەیی پەرودە و خویندنی بالاً کردوویەتی، بەلام سەبارەت بە خالی سییەم کە دەلی ئەو کۆمەک و مینحە و یارمەتیانە قوتابخانەکە لە لایەنی دیکە دەستی دەکەوێت لەپاش رەزامەندی وەزارەت و لایەنانی پەيوەندیدارەوه، ھەندی ناپوونی ھەیه، لایەنی دیکە کین؟ ئەوانە، چونکە لەماددە (41)ی ئەصلى پڕۆژەکەدا باس لەلایەنی حکومەتی ھەرێم و لایەنی تر دەکا، لێرە باس لەحکومەتی ھەرێم نەکراوه، دوايش دەلی لەپاش رەزامەندی وەزارەت و لایەنانی پەيوەندیدارەوه، لایەنی پەيوەندیدار لێرە دیار نییە، بۆیە پیم باشە تەنھا وەزارەت بێ و بەس، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک عبدالقادر فەرموو.

بەرپز عبدالقادر اگرام جمیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە پارە وەرگیراوی سالانە لە قوتابیان، ئەمن تەئکید دەکەمەوه دەبی ئەو پارەیه سنووردار بێت، بەقەدەر ئەو خزمەتە بێ کە ئەو قوتابخانەیه تەقدیمی دەکات، لەلایەن زانستی و ئیداری و تەنزیمییهوه، ئەو یەک، ھەرودە تەئکید دەکەمەوه لە حکومەتی ھەرێمی کوردستان کە ئەو قوتابخانانە نەبیتە خالیێک لەخالەکانی ئیستسمار، چونکە ھاوولاتیانی ھەرێمی کوردستان یەعنی ئابووری ھەموویان ئەوئەندە بەقوتە نییە ھەتا ھەموو کەس بتوانی مندالی خوی بنیڕئ بۆ ئەم قوتابخانانە، یەعنی تەئکید ئەوئەندە کە ئەو خالە نەبیتە خالیێکی گرینگ لەخالەکانی ئیستسمار، خالی سییەم ئەوئەندە تەئکید دەکەمەوه کەوا خانەوادە شەھیدان ئەوئەندە دەبی حکومەتی ھەرێمی کوردستان و وەزارەتی پەرودە ھەئبستی بە دابینکردنی چەند مەقەدیک، یەعنی لەو قوتابخانانەدا بۆ خانەوادە شەھیدان، چونکە ئەوان یەعنی بەسەراحت زرووفی ئیقتیسادییان خراپە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك خورشيد.

بەرپىز خورشيد احمد سليم:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پرۇژە قوتابخانە ئەھلىيەكان پرۇژەيەكى ئىستىسمارى رويحىيە، پىويست ناكات ئىمە بچىنە ناو تەفاسىل، پارە چۆن دەينىت و چۆن سەرف دەكات و بەج شىۋەيەك پەيدا دەكاتن؟ ئەوئى ئەو پرۇژە تەبەنى دەكاتن حسابى خۆى كىرەو، پارە ھەيە، چاك ئەزانى چۆن پارە لەو پرۇژەدا سەرف دەكات، چۆن پارە پەيدا دەكات، لەبەر ئەو مەن لەگەل ئەوئىم نەچىنە ناو ئەو تەفاسىلەو، مەوارىد، ئىمە ئىشمان بەمەوارىد نىيە، ئەو يەك، دوو مەن لەگەل ئەوئىم مىزانىيە سەنەوياتىان ھەبى، حازىرى بۇ رەقابەى مالى، 5% لە و پارە تەرخان بىكرىت بۇ تواناسازى قوتابخانەكە، بەلام چوونە ناو تەفاسىل ئىشى ئىمە نىيە، موستەسىمىر موكلەفە پارە بىنى و پارە سەرف بكا، يەنى نەچىنە ناو ئەو تەفاسىلەو، ئەوئى ئىشى خۆيەتى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

سىمىرە خان فەرموو.

بەرپىز سىمىرە عبدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پشتىگىرى لىزەنى پەرورەدە دەكەم، كە ئەو دارشتەنى دارشتەتەو، بەلام خالىكى زۆر گىنگىان لەبىر كىرەيە، كە ئەويش حانوتە، ئىستا بەخۇمان دەزانىن كە كۆمەلگە دروست دەبىت لەپىنج قوتابخانە ماقبل تەعلىمى ئىلزامى ھەيە، بىنەپەتى ھەيە، ئەعدادىيەكە ھەيە، ئىستا مەعاھد و كولىەكانىش دروست بوونە، بۇ نموونە ئەو سايبىسمان ھەيە، سى، چوار سائە جامىعەشى ھەيە، مۇجەمەعەيەكى نوئى كرايتەو، دلەكەندى پىدەلپىن سەر بەتورگىيە، ئەويش ھەر لەرەوزەيەو ھەتا جامىعەى وا دەرواتن، لەشقلانە كۆمەلگەيەكى تىرمان ھەيە، كۆرى دروستى كىرەو، لەھەولپىش ئەوئى كە فاخىر مىرگەسۆرىيە كۆرىيەكان دروستىان كىرەو، بەتەمانە سى كۆمەلگە تىرىش دروست بىكەن يەك لە دەوك، يەك سلىمانى، يەكەكىش لەھەولپىر، ئەو بوو سى، ئەو زۆر تەلەبەى لەخۆى دەگرى، ھەتا حانوتەكەش بەرھەمىكى زۆرى ھەيە، نانى نىوەرپۇيانەكەش لەوئى دەخورى، بەقەدەر ئەو ھەموو پارەيەكى كە وەردەگرى لەحانوتەكە ھەيتى، سىجلى خاسىشى ھەيە، كە لەسەرى ئەوئى دەبى، كە بلىى خازە بى لەبۇ رەقابەى مالىيەى، بە خۆى ھەر خازە، كە ئەمەن مودىرى كۆمەلگە بوومە، ھى دار موعەلىم و موعەلىمات بوومە، ئەو ھەر ھەبوو، خازە بوو لەبۇى، بەلام حانوتىش ئىزافە بىكرىت، دەستىان خۇش بى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جلال.

بەرپۇز جلال على عبدالله:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگىرى لەدارشتنەگەى لىژنەى پەرورده دەكەم، بەلام بەنيسبەت خالى سىيەم كە دەلى وەزارەت و لايەنى پەيوەندىدار، باشتر وايە يان وەزارەت بى يان لايەنى پەيوەندىدار بى، ھەردووگى يەك شت دەگرىتەو، چونكە ئەو دەبىت بەدوو شت، سبەنى لايەكى تريس دەلى من پەيوەندىدارم، ئەمە يەك، دوو لە (ب) دەلى لەسەر قوتابخانەى تايبەت، بەلام لەسەر ئەنجومەنى كارگىرى قوتابخانەى ناھكومى پىويستە، چونكە قوتابخانە كى دەيبا بەرپۇو؟ ئەنجومەنەكە دەيبا بەرپۇو، باشتر وايە ئەنجومەنى كارگىرى بۇ ديارى بكرى، مەسەلەى ژمىريارى دارايش كاروبارى دارايش قوتابخانەش ژمىريارى دارايش كاروبارى دارايش قوتابخانەى تايبەت، يەنى كاروبارى دارايش رەقابەش دەگرىتەو، مەحاسەبەش دەگرىتەو، تەدقيقش دەگرىتەو، لەبەر ئەو بوترى كاروبارى دارايش قوتابخانەى تايبەت، زور سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جمال.

بەرپۇز جمال طاھر ابراهيم:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

يەنى موشكىلە نييە، ئەگەر بىن و مەصادر تەعدىل بكن، يەنى عادىيە، تىشتەكى زور عادى دەبىتن ھەتمەن يان ھكومەت يارمەتى دەداتن يانيش (اصحاب المشروع) خويان تەمويل دەكەن بەھەر شىوہيەك بىت، ئەگەر زىكر بكى لىرە كىشە نييە، بەلام دارشتنەگەى دەلىتن (يتكون الدخل المالى)، (دخل المالى)، تۆزەك لىرە مۇستەلھە تەواو نييە، (مصادر التمويل) بلين (تتكون مصادر التمويل المدرسة او المعاهد الخاصة من: يەك و دوو، ھەتا ئاخىرى، خالىكى تر (ب) (على المدرسة الخاصة الالتزام به) لىرە تەھدىمان كرىيە، (تخصيص نسبة 5%) ئىمە لىرە گۆتمان 5% يەنى دەستەى ئەو بەسمانە، ئىمە ناكرىت تەھدىدى بكن، مەدرەسە ھەيە لەوانەيە 5% بى، مەدرەسە ھەيە 10% يە، بەپىي پىشكەوتنى مەدرەسەيە، لەوانەيە ئەمسالە لەداھات يان لە ئەرباح 5% بىتن، سالىكى تر بكم بە 15%، پىشنيار دەكەم بلنى (تخصيص نسبة لاتقل عن 5%)، ئىتر ئەوہى تر ئەنجومەنى مەدرەسە خويان تەھدىد دەكەن چون دەبىت، زور سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك فاضل.

بەرپۇز فاضل محمد قادر (بەشارەتى):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من تېيىنىم لەسەر خالى (ب) ئەم ماددەپە ھەپە، كە باسى يارمەتى قوتابخانە ئەھلىپەكان دەكا، من پېشىيار دەكەم وەزارەت، چونكە بەرپاستى لەزۆر بېرگە و بابەتى ئەم پېرۇژەپەدا ھاتووہ كە قوتابخانە ئەھلىپەكان پەپوہست دەكرېن بە وەزارەتى پەرورەدە و خوېندنى بالا، بەلام ئەوہى كە جېگای تېيىنىپە ھەرچەند لەخالى (ج) دەلى وەزارەت ديارى دەكا، بەلام بەرپاستى تا ئىستاكە مەسەلەى وەرگرتنى پارەى خوېندن لەقوتابخانە ئەھلىپەكان تەحدید نىپە، سالانە قوتابخانە ئەھلىپەكان بۇ خوېان، يەنى بەپىر كەرنەوہى خوېان ئىزافەپەك دەخەنە سەر مەسەلەى وەرگرتنى خوېندن لە قوتابيان، ئەمە بەرپاستىپەكەى تەقرىبەن دەتوانم بلىم ئاستەنگېكى دروست كەردووہ، چونكە بەرپاستى زۆر لەو قوتابيانە مندالى فەقىر و ھەزارن، پىويستە حكومەتى ھەرىم وەزارەتى پەرورەدە تەحدیدى پارەى خوېندن لەقوتابيان بكات، سالانە، بۇ ئەوہى قوتابخانە ئەھلىپەكان بەكەپى خوېان پارە لەقوتابيان وەرنەگرن بۇ خوېندن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان باپز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

پەروين خان فەرموو.

بەرپىز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ماددەى (41) خالى (ب) كە پارەى خوېندنى وەرگىراو لە خوېندكاران و بەخىوكەران، بەنىسبەت ئەو پارەى كە لەقوتابيان وەردەگىرى لەقوتابخانە ئەھلىپەكان، ديارە وەكو كاك فاضل فەرموو، ئىشارەتى پىدا، ھەر سالەى بەجۆرىك وەردەگرن، يەنى ئىستقرارى نىپە ئەو پارەپە، ھەر سالەى جۆرىكە، سال بەسال زىاد دەكا، مال ھەپە چوار مندال، سى مندالى لەو قوتابخانە ئەھلىپە دەخوېنى، بەلام نەفسى پارە وەردەگىرىت، پىويستە لىروكانە وەزارەتى پەرورەدە، ياساپەك دەربكا، ئەو پارەپە مەسەلەن بەنىسبەت مندالى پەكەم فەپناكە با نىسبەى پارەكە ھەر ئەوہندە بى كە وەرى دەگرى، بەلام بۇ مندالى دووہم، سىپەم، تە خفیزاتىك بكرى و كەمتر بكرىتەوہ، بەنىسبەت خالى (ج) بەخشش و يارمەتپەكان، ديارە ئەو قوتابخانە ئەھلىپەكان نازانم ئىنجا ئەوہپان كەردووہ بە بەھانەپەك بۇ خوېان ياخود بەو مەبەستەى كە پىويستپانە سەرفى دەكەن؟ ياخود بۇ خوېتپان؟ نازانم، بەلام كە داواى بەخشش و يارمەتى دەكەن، وەكو كاتى كۆبوونەوہى داپك و باوكان دەكرى لە قوتابخانەكان داواى بەخشش و يارمەتى لەداپكان و باوكان دەكەن، ئەوہش ئىجراچىپە بۇ داپك و باوكان ناتوانى كە بلى بەخشش و يارمەتپەكە نادەم، تۆ پارەى خوېندن وەردەگرى، ھىچ پىويست ناك، داعى ناك داواى بەخشش و يارمەتى لەداپكان و باوكان بكەى، ياخود كە كاغەزت بۇ رەوانى مالى دەكەن، ئەوہ پارەى قوربانىپە پىويستە، نەك پىويستە، دەلى ئەوہ قوربانى دەكەپن پىويستە تۆ يارمەتپان بەدەى، ياخود بەشدارى بكەى لەو قوربانىپە، ياخود كاغەزت بۇ رەوان دەكە لەمالى ئەو مەواد غەزىپى رەوان بكەپن و بەسەر مالى ھەزارەكان دابەش دەكەن، بۇپە پىويستە لىرە وەزارەتى تەربىپە رىنماپى ياخود ياسا دەر بكا، بۇ چەسپاندى ئەو شتانە كە ئەو پارەى سالانە وەرى دەگرى، داعى ناك كە ئەو شتانە لە داپك و باوكى خوېندكارەكە داوا دەكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:
مامۇستا فرمان فەرموو.

بەرپىز فرمان عزالدين محمود:
بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

قسەكانم كرا، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:
كاك لوقمان فەرموو.

بەرپىز لقمان سليمان حسين:
بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەخالى سېى ماددەگەدا ھاتوۋە ئەو كۆمەك و مېنچە و يارمەتییانەى قوتابخانە كە لەلایەنى دېكەوۋە دەستى دەكەوئیت، دەبى چوار چىۋە گشتییەكەى دیارى بكرى، كە لەلایەنى دېكە كىيە؟ چونكە شەرت ئەوۋیە كە لەلایەنى دېكە ئەو لەلایەنەى كە تەموپىلى قوتابخانە ئەھلییەكان دەكەن، دژ نەبن لەگەل بەرژەوۋەندىيە بالاییەكانى گەلى كوردستان، لەوانەى ئەو لەلایەنە كە تەموپىلى ئەو پەرژەى دەكەن، ئەگەر بەجۆرىك دژ بن لەگەل بەرژەوۋەندىيە بالاییەكانى گەلان لەوانەى تەئسىرى لەسەر بەرنامەكانى خوئىندن ھەبى، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:
فەرموو كاك عبدالرحمن.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:
بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپاستى من وەكو دەبىنم ئىمە باسى قوتابخانە ناھكومىيەكان دەكەين، بەس لەھەر بېرگەيەك و لەھەر ماددەيەك وەزارەت وا بكا لەسەرى، وەزارەت وا بكاو، يەئنى لەھەموو شتەك وەزارەت تەداخولى ئەم قوتابخانانە دەكات، يەئنى من پىموايە كەوا دەبىنم ئەم قوتابخانەى دەبىتە جوزوئەك لەبەرنامەى وەزارەت، يەئنى با ھەر دەعمیش بكا و ھەر بېتە سەر وەزارەت و تەواو، بەلام ئىمە لىرە باسى قوتابخانە ناھكومىيەكان دەكەين، كەواتە نابى ئىمە بلىين ئەو كۆمەك و مېنچەى لەكوى دىت؟ وەزارەت پى ئاگادار بىت، لەكوى ھىناى؟ بەلكو كۆمپانىيەكە، تاجرەكە، لەجىيەكى ھىناو، پارەى خوئىتى، يەئنى دەبى وەزارەت بچىت تەفاسىلەكى كە لەكوى ھىناو ئەو پارەى، چۆن دادەمەزرىنى؟ بەرەئى من ئەمە يەئنى ھەئەى لەياسايەكەدا ھەيە، پىموايە جوانتر داى بېرژىن يان ھەر لەياسايەكەدا نەبى ئەو وەزارەتە، بەس تەداخولى ئىش و كارى ئەم قوتابخانەى بكا، يان لەبېرگەيەكى ترى كە دەلى ژمىرىارى دارايى چاودىرى، پارەى خوئەتى بۇ خوئى مەكتەبى كرديە و پارەى خوئى سەرف كرديە، قوتابخانەى بۇ خوئى دامەزراندوۋە و

بەخۆی پەرورەدە دەکا، وەزارەت بچى جاودىرى پارەكەى بكا، گىرفانى دەربىنى چەندى بردىيە و چەندى دەرهىناوە و چى لىهات، وەللا ئەو بەرپايى من هەلەيە، يەعنى ئەو ناكرى، ئەو بۆخۆى شتىكى خاصە، بۆخۆى مەدرەسەى بەرپۆه دەبات قوتابخانەى داناو، بەخۆى پەرورەدە دەکا و بەخۆى مامۆستاي هىناو، چ پەيوەندى وەزارەتى پيوەنەبى، من پىموايە زۆر باشترە وەكو كاك جمالىش قسەى كرد، (5%) و بلىين لە (5%) بەرەو سەرەوەبى، يەعنى چونكە هەندىك بى بەش دەبن، لەوانەيە قوتابىيەكى زىرەك بى، بەلام ئەو (5%) ساڵە لىنەگەرى دەمىنيتەو، ئەگەر لە (5%) بەرەو سەرەوە بى، لەوانەيە زۆربەى قوتابىيەكان بەر بکەون، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عمر هەورامى فەرموو.

بەرپۆز عمر صديق محمد:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشپۆهەكى گشتى پشتگىرى لەو دارشتەوويە دەكەين كە لىزنەى پەرورەدە و خویندىنى بالا كروويەتى، بەلام پشتگىرى لەتیبىنيەكانى مامۆستا جمال دەكەم، ئەوەى پەيوەندارە بە خالى (ا) بۆ خالى (3) من بەپيوستى نازانم بلىين كە موافقەى وەزارەتى تەربىيە بۆ هەر بەخشىنيك كە ئەدرى بەقوتابخانەيەك وەر بگىرى، بۆ؟ چونكە لەئەسلدا ئەو پەرۆهەكى غەير حكومىيە، بەلام ئەكرى بلىين وەزارەتى لى ناگادار بكرىتەو و بەمەرجىك ئەم بەخشىنە نەبىتە هۆى لادانى قوتابخانەكە يان پەرۆهەكە لە نامانجە سەرەكىيەكانى، كە پىشكەش كردنى خزمەتگوزارى پەرورەدەى فيركردنە، لەخالى (ب) دا خالى يەكەمىيان نووسىويەتى (تكون الحسابات المالية للمدرسة) بەباوهرى من ئەمەش دارشتەكەى بگۆردى، بوترى (تدار الحسابات ومالية المدرسة وفقا لاحكام القوانين النافذه في اقليم كوردستان)، لەبەر چى؟ لەبەر ئەوەى ئىمە تەنها قانونى رەقابەى ماليمان نىيە كە پەيوەندارى بى بە ئەم مەشروعەو كە مەشروعىكى غەير حكومىيە، مەشروعىكى ئىستىسمارىيە، ئىمە كۆمەلنىك قەوانىنى تەمان هەيە، هەر لەقەوانىنى مەحاسەبى، قەوانىنى قانونى ئىستىسمارە، ئەوە قانونى شەرىكاتە، ئەوە قانونى رەقابەى مالىيە، بۆيە پيوست دەكات بەشپۆهەكى گشتگىرى ئەم بەرگەيە دابىرپۆهەو، بەهەمان شپۆه بۆ خالى دووهميش پشتگىرى لە پىشنيارەكەى مامۆستا جمال دەكەم، بەوەى كە بوترىت (5%) بەرەو سەرەو، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

لىزنەى پەرورەدە فەرموو.

بەرپۆز د. عمر حمد امين (نورەدنى):

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لەگەل ئەوەين كە ماددەكە بەمىنيتەو، بەلام جارىكى تر لەژىر رۆشنايى ئەو سەرەنج و پىشنيارانە دابىرپۆهەو، تەنها يەك دوو خالىش وەكو روونكردنەوەى زياتر قسەى لەسەر دەكەين، مەسەلەى كرىي

سالانەى كە لەقوتابيان وەردەگيرى لەرستيدا تۆ ناتوانى بەتەواوەتى سنووردارى بكەى و جيگيرى بكەى، قابىلى ئەوويە كە سالانە بگۆرئ، بەگويرەى پيشكەش كردنى ئەو خزمەتگوزاريانەى كە پيشكەش دەكرئ، ھەرورھا گۆرانى پيداويستىيەكانى ژيان، بۆيە ئيمە گفت و گۆمان زۆر كر دووھ لەسەر ئەو، بەلام پيوستە بەرھامەندى وەزارەت بىت، ئەويان جەختيشمان لى كر دوتهو، سەبارەت بە مەسەلەى ھەموو ئەو داھات و دەستكەوتانەى لە لايەن قوتابخانەكەو دەست دەكەوئ ئەو بەشيك دەبىت لە داھات، ئەو ھانووتيش دەگرئتەو لە زمينان دا، مەسەلەى ئەووى كە رھامەندى وەزارەتى پەرور دەو لايەنە پەيوەنديدارەكان مەبەستمانە ھەندى جار ان ئەو كۆمەك و بەخشينە، كۆمەك و بەخشينى ناوخۆييە، پيوستە وەزارەتى لى ئاگادار بكرئ، بەلام كۆمەك و بەخشينى كە لە دەرھوى و لات دئ، رەنگە پيوست كات ھەتا ئەنجومەنى وەزيرانيشى لى ئاگادار بئ، ئەمە تەنھا بۆ دئنيايى بوونە لەووى كە ئەو سەرورچاويەى ئەم تەمويە پيشكەش، يان ئەم مینحەييە پيشكەش بەم مۆئەسسەسيە دەكا، لەلایەن وەزارەت و لەلایەن مۆئەسسەساتى خۆمانەو جۆرئك لە دئنيايى ھەبئ، بويە ئيمە لەگەل ئەوھش بىمئيتەو بەم شيوەييەى خواروھ جارئكى تر دايدەپژئتەو: - 1. سەرچاوە داراييەكانى قوتابخانە و پەيمانگای نا حكومى پيک ديت لە: - 1. ئەو برە پارەييە لەلایەن ئەندامانى دامەزئینەرەو بۆ پڕۆژەكە تەرخان دەكرئت. 2. ئەو برە پارەييە سالانە لە قوتابيان وەردەگيرئ، كە پيوستە لە سەر بنەماى پيوەرو ئاستى زانستى و پەرور دەيي ھەلسەنگاندى سالانە بىت و لە لايەن وەزارەتەو رينمايى پئ دەرچئت، 3. ئەو كۆمەك و مینحە و يارمەتییانەى قوتابخانەكە كە لە لايەنى دیکەو دەستى دەكەوئ لە پاش رھامەندى وەزارەت و لايەنى پەيوەنديدار، 4. ئەو داھات و دەستكەوتانەى لە ئەنجامى چالاكيەكانى قوتابخانە و پەيمانگاوە بە دەست دئ.

ب. ئەنجومەنى كارگيرى قوتابخانە و پەيمانگای نا حكومى پيوستە پابەند بئ بە: - 1. كاروبارى دارايى قوتابخانە و پەيمانگای نا حكومى ملكەچى ياسا كار پيكراروھكانى ھەريم و ديوانى چاوديريه لە ھەريمى كوردستان. 2. تەرخانكردنى ريزەييەك كە كەمتر نەبئ لە 5%ى قازانجى سالانەى قوتابخانە و پەيمانگای نا حكومى بۆ پەرەپيدانى توانای زانستى و پەرور دەيي و كارگيرى قوتابيان و مامۆستايان و فەرمانبەراى قوتابخانەو پەيمانگاگە، سوپاس،

بەرپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى،

بەرپز د. رۆژان عبدالقادر احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمەش پشتگيرى لەو دارشتنەووى ليژنەى پەرور دەكەين تەنھا ياساكان ديارى بكرئ، ياساى ماليە، قەوانينى ماليە، جگە لەووى ملكەچ بئ، ئەو زۆر گرنگە كە ملكەچى چاوديريكردن بئ لە لايەن ديوانى رھابەى مالى و سەبارەت بە تەمويل كردن ئەو ماددەكى زۆر گرنگە لەبەر ئەووى ئەو لايەنەى كە

لهوانهيه بيبات و وهكو له ماددهكه دا هاتوو هاونكارى پيشكەش بهو قوتابخانهيه بكات، ههندى مهرجى خوئى فهرز بكات، بويه پيوسته رهامهندى وهزارهتى له سهر بى تاكو لهوه دلتيا بين كه ئهو پارهبه دهبخشريته قوتابخانهكى نا حكومى ياخود پهيمانگايهكى نا حكومى دژ بهوه نيه كه سياسهتى پهروهرده له ههرىمى كوردستان كه ئهوش يهكئك له ئهركهكانى وهزارهتى پهروهرديه ههر لهبهر دلتيابوون و مسوگهركردنى ئهو ئامانجه ئيمه رازى بووين بهوهى كه پيوسته رهامهندى وهزارهتى پهروهرده وهربگيرى، سوپاس،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهركهمان:

له سهر ئهو تيببنيهى ليژنهى ياسايى ئيوه رهئيتان چيه؟

بهريز د.عمر حمد امين خدر(نورهدينى):

بهريز سهرؤكى پهركهمان.

تهنها جياوازيهكه لهوه دايه ئيمه وامان خوئندهوه ياسا كار پيكرارهكان، بهلام دهبى بلين ياساكانى پهيوهست به ياسا داراييه كار پيكرارهكان له ههرىم و ديوانى چاوديرى دارايى بهم شيوهيه دهخوينينهوه جاريكى تر، كاروبارى دارايى قوتابخانه و پهيمانگاي نا حكومى ملكهچى ياسا داراييه كارپيكرارهكان و ديوانى چاوديرى دارايى ههرىم دهبيت،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهركهمان:

جهنابى وهزير ئهو دوا سياغه هاوبهشهى نيوانى ههردوو ليژنهكان جهنابت دهئى چى؟

بهريز د. عصمت محمد خالد / وهزيرى پهروهرده:

بهريز سهرؤكى پهركهمان.

موشكيله نيه ئهز مووتهفيقم د گهل،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهركهمان:

بهو دارشتهوهى ئهخبرى كه ههردوو ليژنهكه و جهنابى وهزير موتهفيقه له سهرى كئ لهگهلى دايه تكايه دهستى بهرزكاتهوه؟ كئ لهگهلى دا نيه؟ تهنيا دوو كهس لهگهلى دا نيه به زورينهى دهنگ پهسهند كرا، فهرموون بو ماددهيهكى تر،

بهريز امينه زكرى سعيد:

بهريز سهرؤكى پهركهمان.

ماددهى (42): بهريوبهبرى قوتابخانه راپورتى سالانهى بودجه و حيسابى كوئايى ئاماده دهكات دواى برپار له سهر دانى لهلايهن ئهجومهنى بهريوبهردنى قوتابخانه كوئيهك لهم راپورتانه دهگهئنيته بهريوبهرايهتى گشتى فيركردنى ئههلى و تايبهتى وهزارهت،

بهريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سهرؤكى پهركهمان:

بهعهربهيهكهى،

بەرپۇز شلىير محى الدين صالح:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

المادة (42) مدير المدرسة يعد التقرير السنوى للميزانية والحسابات النهائية، وبعد إقرارها من قبل إدارة المدرسة يتم ايصال نسخة من هذا التقرير الى المديرية العامة للتعليم الاهلي والخاص في الوزارة،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ليژنهى پەرورده.

بەرپۇز عمر نورهديني:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان وايە كە ئەمە لە ناو پەپرهوى ناوخۆى ھەر قوتابخانە و پەيمانگايەكدا كە تەسبىت دەكرى، تەحسىل حاسلە، بۇيە ئىمە لەگەل ئەوھىن كە ئەو ماددەيە ئىلغا بكرىتەو، سوپاس، ليژنهى ياسايى،

بەرپۇز د. پۇژان عبدالقادر احمد:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىمە پشتگىرى لە ماددەكە دەكەين ھەر وەك لە پۇژەكە ھاتىە، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزىر.

بەرپۇز د. عصمت محمد خالد / وەزىرى پەرورده:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەز تەئىدە ئىلغايى دەكەمەفە وەكى ليژنهى پەروردهى، سوپاس،

بەرپۇز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۇكى پەرلەمان:

ئىستا ليژنهى پەروردهو جەنابى وەزىر داواى ئىلغاي دەكەن، بەلام ليژنهى ياسايى دەيەوئى بىمىنئەتەو، كى لەگەل ئەوھدايە ئىلغا بكرىتەو تەكايە دەست بەرزكاتەو؟ كى لەگەل دا نيە؟ (10) كەس لەگەل دا نيە، كەواتە بە زۇرىنەى دەنگ پەتكرايەو، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر،

بەرپۇز امنە ذكري سعيد:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

سپىيەم: ليكۆلئىنەوھو تەمبى كرىن،

ماددهى (43): ووزارت دسه لاتداره بۆ ليكۆلئينه وه له گه ل به رپوه به ران و وانه بيژان و كارمه ندان و فه رمان به رانى قوتابخانه تاي به ته كان، ئەم ليكۆلئينه وه يه ئەنجام دهرى له رپگاي نوينه ر يان بريكارى ك له لايه ن وه زيره وه ديارى دهرى، هه مان حوكم دسه پى كه به سه ر به رپوه به ران و وانه بيژان و كارمه ندان و فه رمان به رانى ووزارت له بواره كانى حوكمه ياساييه كانى ئەنجامى ليكۆلئينه وه و هه مان ئەو دسه لاتهى ده يسه پئى، سوپاس،

به رپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكى په رله مان:

به عه ره به كه ي،

به رپز شلي ر محى الدين صالح:

به رپز سه روكى په رله مان.

3. التحقيق والعقوبات:

المادة الثالثة: - للوزارة صلاحية التحقيق مع مديري وتدرسي ومنتسبي وموظفي المدارس الخاصة، ويتم هذا التحقيق عن طريق ممثل او وكيل يحدده الوزير، ويتم فرض نفس الحكم المطبق بحق المديرين التدريسيين والمنتسبين والموظفين في الوزارة في مجال الاحكام القانونية الناتجة عن التحقيق وترفض نفس السلطة،

به رپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكى په رله مان:

ليژنه ي په روه رده،

به رپز د. عمر حمد امين خدر (نوره دينى):

به رپز سه روكى په رله مان.

به شى سي به كه تاي به ته وهكو له پرۆزه ئەهه كه دا هاتوه، ليكۆلئينه وه و ته مپى كردن ئيمه ناومان لى ناوه سزاكان له مادده (43) وه تا مادده (51) كه هه مووى له ژير عينوانى سزاكان دا به، ئيمه كردوومان ته دوو مادده، بۆيه ئيمه له گه ل ئەوه ين كه به م شيويه ي خواره وه دابريژريته وه: كردوومان ته دوو ماده ئەم هه موو ماددانه،

ماددهى (29): - له حاله تي كدا قوتابخانه و په يمانگاي نا حكومى په يوه ست نه بوو به حوكمه كانى ئەم ياسايه له وه زارته يش ليژنه يه كى ليكۆلئينه وه بۆ ئەم مه به سه ته پى ك دى، كه پيوسته راپورته ك له باره ي حاله ته كه وه به رزبكات وه بۆ بپاردان له سه ر يه كى كه له مانه ي خواره وه: 1. ده ستگرتن به سه ر قوتابخانه و په يمانگا نا حكوميه كه دا به شيويه كى كاتى و خاوه نى قوتابخانه و په يمانگا كه شى لى دوورده خريته وه و له برى ئەويش وه زارته به رپوه ي ده بات تا ئەو كاته ي كيشه كان به پى حوكمه كانى ئەم ياسايه چاره سه ر دهرى ت، 2. هه لوه شان دهنه وه ي مؤه ته كه و داخستنى قوتابخانه و په يمانگا نا حكوميه كه، سوپاس،

به رپز د. ارسلان بايز اسماعيل / سه روكى په رله مان:

ليژنه ي ياسايى،

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لەگەل رەتكردنەۋەى ئەم ماددەيەين، لەبەر ئەۋەى لىكۆلئىنەۋە لە ھەر بابەتتەك لە دەسەلاتى ۋەزارەتدايە، لىژنەى تەحقىقى پىك دەھىنى، ئەگەر كىشەك لە ۋوتابخانە نا حكومىيە يان پەيمانگا نا حكومى روى دا، پىويست بە دەقتىكى ياسا ناكات ئەۋ مافە ھەيە، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر،

بەرپىز د. عصمت محمد خالد/ ۋەزىرى پەرۋەردە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز بىژم تەحسىل حاسلە، يەنى تەحقىق صلاحياتى ۋەزارەتتە ئەز نزانم زوررەتەكە قانونى ھەيە ۋە دقتىرى دا بى يان نا؟ نابينم زەرورىە يەنى ئەفە ئەما ئەگەر د قىت تەفاسىلىت مەراھلى (سحب اجازە العقوبات) فان يەنى ئەز بىژم داخلى قانونى دا پچىكى زەحمەتە، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا رەئىەك، لىژنەى پەرۋەردە دەلى ئەۋ ماددەيە بىمىنئەۋە بەكۆمەللى گورانكارى لەگەل ماددەكانى دىكە دەمج بكرىن، بەلام لىژنەى ياساى و جەنابى ۋەزىر دەلئىن ئەم ماددەيە رەتبكرتەۋە، كاك عمر تىبىنىت ھەيە؟ فەرموو،

بەرپىز د.عمر حمد امين خدر(نورەدېنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستىدا ئەگەر سەيرى پىرۇزە ئەصلەكە بکەين لە ماددەى (43) ۋە تا (51) ۋاتا نىكى (10) ماددەيە، ھەمووى پەيۋەندە بە مەسەلەى سزادان ۋ تەمبى كىردن، ئىمە كىردوومانەتە دوو ماددە، بۆيە لەگەل كورتكردنەۋە ۋ چىرکەندەۋە بووين، بەلام ئىمە دەزانين لىكۆلئىنەۋە بەراستى دەسەلاتى ۋەزارەتە بەس، خالى يەكەم ۋ دوووم دوو حالتمان داخيل كىردوۋە، حالەتى يەكەم ئەۋەيە كە دەست بەسەر ۋوتابخانە ۋ پەيمانگا كەدا دەگىرى بە ۋەقتى ۋەزارەت بەرپۆۋە دەبا، لە كۆتايىدا ئەگەر موشكىلەكە بەردەوام بوو ئەۋا دەكرى بگاتە ئەۋ رادەيەى كە ئىجازەكەى لى سەحب بكرتەۋە ۋ ۋوتابخانەكە داخىرى، ۋاتا ئەۋ دوو حالەتەمان لە يەكترى جودا كىردۆتەۋە، بۆيە لەگەل ئەۋەين كە بىمىنى، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. رۇزان.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنسىبەت سەھبى ئىجازەت داخستى ئەو قوتابخانە لە حالەتتە سەرپىچىكىردنى ياسا كارپىكراوگان لە ھەرىمى كوردستان ئەو لە ماددەكى دواترە، ئىمەش لەگەل ئەوھىن ئەو رىكارانە بىمىن، بەلام تەنھا مافى تەحقىق كردن لىكۆلېنەو لەگەل بابەتتە لە كىشەك رۇوبدات ئەو دەسلەتتى وەزارەتە پىويست ناكات دەقتە لە ناو ئەو ياسايە ھەبى، بەلام سەبارەت بە سەھبى ئىجازەت و لىسەندەوھى مۆلەت و داخستى قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىەكان ئەو ماددەكى دواتر باسى دەگا، ئىمەش سوورين لە سەر ئەوھى ئەو ماددەھى ھەبى و ئەو دەسلەتتە بىرئىتە وەزارەت، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەرپىز د. عمر حمد امين خدر (نورەدېنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

كەواتە ئىمە ھەمان رەئىمان ھەيە، چونكە ئىمە ماددەگەكى دواى ئەو كە باسى سەھبى ئىجازەت دەكات، ئىمە ئەوھەمان ئىلغا كىردۆتەو، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموو بىرىقان خان.

بەرپىز بىرىقان اسماعيل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھىشتا نەدرائتە دەنگدان، بەس ئەگەر ھاتو درا دەنگدان و ماھوھە ھەزم دەگرد قسەى لە سەر بگەم ئەو ماددەھى، ئاخىر ئەو وەختە يەكسەر دەنگ بىنى دەروا، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

ئاخىر رەتكردەوھەكە، ئەگەر رەتكرىتەو بۇچى موناقتەھى لە سەر بگەين، ئەگەر زۆرىنە دەنگى لە سەر دا، دوايى كە ماھوھە موناقتەھى لە سەر بگا، فەرموو عظيمە خان.

بەرپىز عظيمە نجم الدين حسن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەو دەم كە ئەو دووخالەى كە لىژنەى پەرورەدە ئامازدى پىكرد د. عمر بىمىنئىتەو، لەبەر ئەوھى دوو خالى سزايى لە ناو ياساكەدا زۆر پىويستە لەبەر ئەوھى تا ئىستا بەپىي رىنمايى بى، دەيان لادان لە پەيرەوى بەرنامەى وەزارەتى پەرورەدە ئىجرائات نەكراو لەگەلئاندا، بەلام بە ياسا ئىمە دەتوانين ئەو دوو خالە بىمىنئىتەو لە ناو ياساكەدا وە ئىجرائات كردن و، سوپاس،

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋىكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا فەرمان.

بەرپىز فەرمان عزالدین محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىيارە لەگەل مانەوۋى ماددەكەم، لەبەر ئەوۋى جەنابى وەزىرىش دەزانى ئىمەش لىژنەى پەرورەدە ھەر ھەموومان ئاگادارى ئەوۋەين بەرپاستى ئەگەر جۆرىك لە سزا نەبى بەھىج شىۋەيەك ئەو قوتابخانە ئەھلىانە كۆنترۆل ناكرىن، لەبەر ئەوۋى ئىستا كۆمەللىك رېنمايى لە وەزارەتى پەرورەدە ھەيە، بەرپاستى سەرپىچى ھەموو رېنمايىەكان دەكەن، ھەر لە بەرزكردنەوۋى نرخى سالانەى خويىندن، لە وەرگرتنى خويىندكارەكان، لە كاتاب فرۆشتن، لە جل فرۆشتن، ئەوانە ھەموو سەرپىچىن، ئىستا ئەگەر كۆمەللىك ياسا و رېسا دانەنرى بۇ كۆنترۆل كردنجان بەرپاستى ئەوان لە سەر ھەمان سەرپىچى بەردەوام دەبن، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلام مامۇستا فەرمان ئەگەر موخالەفەيەك لە ھەر دائىرەيەكى حكومەت بوو، تەحقيق ناكرى؟ سزا نادرى؟ تەحسىل حاسل؟

بەرپىز فەرمان عزالدین محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راستە لىژنەى لىكۆلئىنەوۋەش دەرچوۋە، لىژنەى لىكۆلئىنەوۋە بېرىشى دايە، بەلام ئىجرائات نەكرايە، ئەمە لەو شتانە بەرپاستى كۆمەللى دەلىلمان لەبەر دەستە، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ئەگەر ئەو ماددەيەش بىمىنى لىژنە قەرارى دا سزا نەدرى ھەر سزا نادرى، ئەگەر نەتىجەكە ئەوۋە بى فەرموو كاك عبدالسلام،

بەرپىز كاك عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە لايەكەوۋە واقىعى ئىستاي قوتابخانە نا حكومىەكان دىيارە كە ناتوانايى ھەيە، لەلای پەرلەمان و حكومەت بۇ جىبەجىكردنى ھەتتا رېنمايىەكانى، بۆيە موشەرىع رەنگە بە پىۋىستى دەقىكى ياسايىمان ھەبى، بەلام من رەخنەم لە سەر ئەوۋەيە يەئنى رەددى ئەو ماددەيە دەكەم، حكومەت تەعامول لەگەل خاۋەنى پىرۋزە دەكات، حكومەت تا ئەو ئاستە دىت لەگەل ئەو كەسەى مۆلەتى وەرگرتوۋە مامەلەى لەگەل دەكات، قەد تەسەورم مەبدەئەكى زۆر سەقەتە ئىمە زەرەرىكى گەورە دەگەيەنن لە تەوۋەجۋى مامەلەمان لەگەل قوتاعى خاص ھەق بە حكومەت، ھەق بە خۆى بدات، بچىت بانگى فەراش و موعلىم و مودەرىس بكات، رىگايەكى تر پىۋىستە من پىشنيار دەكەم بدۆزنەوۋە كە حكومەت بتوانىت ئەو دەقە ياسايىەو ئەو رېنمايىانەى كە پىۋىستە بۇ بەرپوۋەبىردنى قوتابخانە نا حكومى بۇ بەدەست ھىنانى ئەو درووستكردنى

ئەنجام بىرىن، بەلام نە بەم شىۋە موباشىرە، چۈنكى بەراستى تەدەخولىكى زۆر بى موبەرىپە لەلايەن
 حكومهتەۋە بە پىرۆۋىيەكى ئەھلى حىسابى خۇتان بىكەن من پىرۆۋىيەكى سىياحى دەكەم، حىسابى بىكەن
 ھۆتىلىك دەكەمەۋە، حىساب بىكەن شەرىكەيەكى ئىنتەرنىت دەكەمەۋە، واتا رىگامان دا ئەۋەمان كىرە
 سابىقى قانۇنى ھىچ قوتاع خاص نەما، دەبىتە قوتاعى موختەلەت، دەبىتە قوتاعى سەر بە حكومەت،
 بۇيە ئەگەر تۈانا ھەيە دارشتىكىكى وا بىكرىت كە مەبەستەكە لە بوونى ئەم ماددەيە تەحقىق بىي، بەلام
 تەعامول لەگەل خاۋەنى ئىجازە بىكات، نەچىتە ناۋ مەدرەسەكە، باشە ئەگىنا ئەگەر بەم شىۋەيە بىت
 منىش لەگەلئىمە نەمىنىت، سوپاس،

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

ئىستا دوو رىئى جىاۋاز ھەيە، رەئىبەكىان دەلى ئەسلەن ئەۋ ماددەيە ھەر رەتبىكرىتەۋە، رەئىبەكىش دەلى
 بىمىنىتەۋە، ھەردوۋ رەئىبەكە قىسە لە سەر كرا، دىفاعى لى كرا، ئىستا كى لەگەل ئەۋە داىيە ئەم ماددەيە
 رەتبىكرىتەۋە تىكايە دەست بەرزىكەتەۋە؟ (23) كەس لەگەل داىيە رەتبىكرىتەۋە، كى لەگەل ئەۋەداىيە
 بىمىنىتەۋە؟ زۆرىنەيە كەۋاتە ئەم ماددەيە مايەۋە، فەرموۋ د. عمر بۇ دوا سىياغەكەى بزىنن، بىخوئىنەۋە بۇ
 ئەۋەى موناقەشەى بىكەين،

بەرىز د. عمر حمد امين خدر(نورەدىنى):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان باشە موناقەشە بىكرى، ماددەى (29) يەم ئەۋەى كە لە راپۇرتى لىژنەى پەرۋەردەدا ھاتوۋە،
 ماددەكە بەم شىۋەيەى خوارەۋەيە ئەۋەى ئىمە پىشنىارمان كىردوۋە دوۋبارە دابىرئىزىتەۋە و ھەرۋەرھا لە
 ماددەى (43) تا (45) دەمىج بىكرى لەم ماددەيەدا، ماددەى (29) يەم لە ھالەتتىكىدا قوتابخانەۋە پەيمانگى نا
 حكومى پەيوەست نەبوۋ بە ھوكمەكانى ئەم ياسايە لە ۋەزارەت لىژنەيەكى لىكۆلىنەۋە بۇ ئەم مەبەستە
 پىك دى كە پىيوستە راپۇرتىك لە بارەى ھالەتەكەۋە بەرزىكەتەۋە ۋە بۇ بىرپاردان لە سەر يەكىك لەمانەى
 خوارەۋە: 1. دەستگرتن بەسەر قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىيەكە بە شىۋەيەكى كاتى و خاۋەنى
 قوتابخانە و پەيمانگا كەشى لى دوۋرەكرىتەۋە و لە برى ئەۋىش ۋەزارەت بەرىۋەى دەبات، تا ئەۋ كاتەى كە
 كىشەكان بەپىي ھوكمەكانى ئەم ياسايە چارەسەر دەكرىن، 2. ھەلۋەشاندىنەۋەى مۆلەتەكە و داخستنى
 قوتابخانە و پەيمانگا ، سوپاس،

بەرىز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

لىژنەى ياسايى لە سەر ئەم دارشتنەۋە تىبىنىتان ھەيە؟

بەرىز د. رۇۋان عبدالقادر احمد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە تەنھا لە سەر لىژنە تەحقىقىيەكە تىبىنىمان ھەيە، دەنا (الغاء الاجازة و غلق المدرسة) كە خالى دوۋومە
 لە ماددە (29) لە راپۇرتى لىژنەى پەرۋەردە ئەۋە لە ماددە (44) ئەصلى پىرۆۋەكە ھاتىە، ئىمەش

پشتگیریمان لی کردیه، وه ورده کاریه کانمان تیدا باس کردیه که له حالته تی سهرپچی کردنی حوکمه کانی ئەم یاسایه وه زویر بوی ههیه مؤلته که ههلبوه شینیته وه و، دهزگا که دابخاتن، بهلام ئەوه ماددهی دواتره لیژنه ی پهروره ئیمه له سهر ئەصلی پرۆژه که کارمان کردوه، بهلام حیاوازیه که له بهر ئەوهیه لیژنه ی پهروره چهند ماددهیه کی خستیه ته ناو راپورته کهی خوی، ئیمه وهکو مادده، مادده تیبینی و راپو بۆچوونی خۆمان نووسیوه، بۆیه ئیمه له گه ل لیژنه ی ته حقیق نه بووین و دهنگمان بۆ نه دا، بهلام (الغاء الاجازة و غلق المدرسة) نه و بکریته مادده کی سهر به خۆ، سوپاس،

به پێژ د. ارسلان پایز اسماعیل / سهرۆکی پهرله مان:

فهرموو کاک عبدالسلام،

به پێژ کاک عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پێژ سهرۆکی پهرله مان.

لیژنه ی پهروره پێشنیاری کردوه له مادده (41) تا (51) ههلبگیری له باتی ئەو دوو مادده بیته من به پێویستی دهزانم با دهنگدان بدهین که ئیمه قبول دهکەین، که ئەوه مان قبول کرد، ئینجا مونا قه شه ی پێشنیاری لیژنه ی پهروره بکهین، سوپاس،

به پێژ د. ارسلان پایز اسماعیل / سهرۆکی پهرله مان:

فهرموو لیژنه ی یاسایی.

به پێژ د. رۆژان عبدالقادر احمد:

به پێژ سهرۆکی پهرله مان.

ئوه له بدایه تی گفتوگۆکردن له سهر ئەو پرۆژه یاسایه نه گهر پرۆژه ی لیژنه ی پهروره دهنگی هینا، با ئەوه بکرا با بنه ما بۆ گفتوگۆکردن، ئەوه شته کی باش بوو، له بهر ئەوه ی ئەوان پرۆژ یاساکه یان زۆر پوخت کردۆته وه، زۆر کورتیان کردیته وه له (63) کردوو یانه به (39) مادده، بهلام ئیستا ئیمه گه یشتووینه مادده (40) هکان به پێی ئەصلی پرۆژه که (44) ه تا ئیستا ئەصلی پرۆژه که بنه ما ی گفتوگۆکردن بووه، تازه له نیوه ی مونا قه شه ئەوه بگۆرین راپورته که بکهینه بنه ما ی مونا قه شه نازانم، ئیمه مادده، مادده، راپورتی خۆمان ناماده کردوه، له بهر ئەوه مادده، مادده، له گه ل پرۆژه یاساکه به رده وامین له گفتوگۆکردن، سوپاس،

به پێژ د. ارسلان پایز اسماعیل / سهرۆکی پهرله مان:

فهرموو کاک عبدالسلام.

به پێژ عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پێژ سهرۆکی پهرله مان.

ویرای سوپاس و ریزم بۆ ره ئی لیژنه ی یاسایی، من داوام نه کردوه راپورته که بکریته بنه ما، وابزانم ئیمه هه میشه وامان کردوه دوو مادده مان کردوه به یه ک، دهنگ ددهین له سهر ئەوه ی موافقین یان نا؟ له و

حالتە باسى ھەموو راپۇرتەكە ناكەم، ئەوان بە مەسلەھەتتەيان زانىيە سى، چوار ماددە بەشېۋەيەكى تر دابپىزى ناوەرپۇكەكەى لە دوو ماددەى كە تازە رەئىيان داو، وابدانم ئەوومان كرووۋ زۆر جار ھەر ئىستا پىش ئىستاشمان كىرد، مەسلەى رەتكىردنى راپۇرت با، ئەو مەن لەگەل رەئى لىژنەمە، سوپاس،

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا عمر،

بەپىز د. عمر عزيز بهاءالدين صادق:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من و نابىنم تەعاروزىك ھەبى، ئەو سىاغەيەى لىژنەى پەرورەدوۋە بخىرتە دەنگدانەو، دەنگى ھىنا، دواتر ماددەكان يەكە يەكە ئەجىن بەسەرى دا دەيخوئىنەو، تەحسل حاسلە،

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەپىز د. احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى (43) باسى لىكۆلىنەو و تەحقيق دەكا لەلايەن وەزارتەو بۇ قوتابخانە، بەلام ماددەى (44) باس لە سەرپىچى دەكات، لەبەر ئەو ئەو دەرشتەوۋەى لىژنەى پەرورەدە، پەيوەستە بە ماددەى (44)و، لەبەر ئەو ئەوۋەى كە د. رۇزان وتى ئەو ماددەيە سەربەخۇيە مادام دەنگ درا لە سەر مانەوۋەى پىويستە موناقتەشەى ئەو ماددەيە بەجيا بىرى، پاشان كە چوويە سەر ماددەى (44) ئەو دەرشتەوۋەى لىژنەى پەرورەدە، لەگەل ئەو ماددەيە موناقتەشە بىرى، لىرە تەنھا ماددەى (43) بى، سوپاس،

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك كاردۇ تىببىنيت ھەبوو؟ فەرموو

بەپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەگەر بمانەوۋى دوو ماددەش دەمىج بەكەين، دەبى ماددەكان بخوئىندىرتەو، ئەو پىشنيارىكە چەند ماددە تىكەل دەكا، تۆ ھىشتا ماددەكە نەخوئىندراوۋتەو چۆن دەيكەيتە يەك سىاغە، لەبەر ئەو ماددە، ماددە دەبى بخوئىندىرتەو بىرپارى دەنگىش ھەبى بىدەين ئەو كاتە بىخەينە دەنگدانەو، سوپاس،

بەپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو ئەفەين خان.

بەپىز ئەفەين عمر احمد:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

رەھبەتلىك كاك عبدالسلام زۆر زۆر قانونى و دروستە، لەبەر ئەوەى فيعلەن ئىمە لېرە كۆمەللىك ماددەيە، تەقريبى (10) ماددەيە، ئەو (10) ماددەيە ئەگەر بىخوئىنەنەو خال بە خال دەبينىن ھەمووى كورتكراوتەو لە يەك ماددەدا، لەبەر ئەو خۆ تەحسىل حاسلە كە تۆ ئىلغائى دەكەى، كۆت كىرەتەو لە يەك ماددە سياغەت كىرەتەو بەم شىوئەيە، بۆيە ئەگەر ئىمە ئەمانەوئى ئەم ماددەيە جىگرەو بە بۆ ئەو (10) ماددەى تر دەبى دەنگدانى لەسەر بىكەين دواى ئەو ئەمە تەسبىت كەين بۆ موناھەشەكردنى، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەرپىز عمر حمد امين خدر(نورەدینى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستىدا ھەردوو بۆچوون دروستن، يەكەميان ئەوئەيە كە تۆ دەكرى چەند ماددەيەك كە پىويست كات دووبارە دايرپىژيەو دەمچ بكرى بە تەصويت ئەمە بكرى، بەلام ئەوئەيە كە لەم ياسايەدا مەسەلەن پەپرەوكرەو ئەوئەيە كە ماددە بە ماددە برۆين، بۆيە ئىستا ئەگەر ئىمە بمانەوئى دەمچى كەين لە ماددە (43)و تا ماددە (45) ماددە بە ماددە بىخوئىندىرئەو، بەرچاوى خوشك و برايانى ئەندام پەرلەمان لە سەر ناوئەركى ئەو ماددانە روون بى، ئىنجا دەقى پىشنيارەكەى ئىمە بۆ دەمچ كىردن و دارشتەوئەى بىخوئىندىرئەو ئىنجا دەنگى لە سەر بدرى، پەنگە لەگەل ئەوئەيە بىن كە باشترە ماددە بە ماددە برۆين، چونكە ھەر لە بىدایەتەو واما ھىناو، چەند ماددەيەكەمان ماو بە ئەوئەيە وەك خۆى برۆاتن ھەول بەدەين كە ديسان تووشى ئەو ئىشكالىەتە نەبىن ئەگەر نا ھەردوو لای بەراستى دەكرىت، سوپاس،

بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكى پەرلەمان:

خۆ ئىمە ھىچ ماددەيەكەمان، ئەو ماددانەى كە ماون لەغومان نەكردووە ھىستا بۆ ئەوئەيە بىخوئىندىرئەوئەى ماددەكە، ماددە بە ماددە كە گۆرانكارى بە سەر دادى ئەوئەيە لەغو دەكەين دوايى لەغوى دەكەين، ئىستا ئەو ماددەيەى كە خوئىندرايەو، كى دەيەوئى قسەى لە سەر بكا تا ناوى بنووسين، (بىرىقان سەرھەنگ، كاوہ محمد امين، د. بشير خليل، سميرە عبدالله، د. احمد وەرتى) ئەم بەرپىزانە ناويان نووسراو، فەرموو بىرىقان خان،

بەرپىز بىرىقان اسماعيل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر بە كورتى دەلئىم لىكۆلئىنەوئەى تەمبى كىردن، لىكۆلئىنەوئەى وشەيەكى جوانە، بەس تەمبى كىردن جوان نىە لە ياسا ھەبى، كە بەرپۆبەر يان كارمەند يان مامۆستا تەمبى بكرى بۆيە كە تۆ لىكۆلئىنەوئەى كىرد يەكەك نا ياسايى كىرد، بەپى لىكۆلئىنەوئەى سزا دەدرى ئىنجا پى دادەخرى و چى بۆ دەكرىت، زۆر چاكە كە

وہزارت دەسەلاتی ھەبێ لەگەڵ لیکۆلینەوہ بو سەرپێچی یاسا، بۆیە داوا دەکەم وشەى تەمبى کردن لە ناو یاسایەك دەرنەچێ لە پەرلەمانى کوردستان، وشەییەکی جوان نیە، سوپاس،

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا کاوہ.

بەرپێز کاوہ محمد امين:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

وہللا من نازانم دەتوانم قسە بکەم لە سەر ماددەى (29)یەمى لیژنەى پەرودەردە، نا من لە سەر ئەوہ تییینیم ھەيە ئەگەر موناقدەشەى لە سەر بکری، سوپاس،

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک جلال.

بەرپێز جلال علی عبداللہ:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەكە کۆکردنەوہى چەند ماددەيە لە دوو ماددە بەراستی زۆر مەنتقیە، بەلام من مولاھەزەم ھەيە، لە یەكەمدا لە ھالەتیکدا قوتابخانەى یان پەیمانگای حکومى، خۆ قوتابخانە تەجاوز ناکات، بلیین ئەنجومەنى کارگێرى قوتابخانە ئەوہ مەعقول ترە، دوو کە دەتێ لیژنەى لیکۆلینەوہ دروست دەکری تەحیدید بکری، مەسەلەن لە ماوہى (15) رۆژ زیاتر نەبێ لیژنەى تەحقیقەكە بەرزکاتەوہ و راپۆرتى خۆى، دوو دەست گرتن یان ئیحتیلال یان قەناعەتم وایە ئەوہش مەعقول نیە، ئەوہش بەرپەبردنى قوتابخانەكە لەلایەن تاییبەتمەندانى وەزارتەوہ، ئەو کە خاوەنى قوتابخانەى لێ دوور بخریتەوہ کە تۆ خۆت قوتابخانەت بەرپۆوەبرد، تەبیعی مودیری قوتابخانەكە نایەتە ئەوێوہ تەحسیل حاسلە، ئەوہى لێ لابدری تا ئەو کاتەى کە کیشەکان بەپێى حوکمى ئەو یاسایە چارەسەر دەکری، لەھالەتى دووہم، لە ھالەتى چارەسەرنەکردنى کیشەکان بریارى ھەلۆەشانندنەوہى بدری، وە لەوانەيە کیشەكە ھەل بێ، لەبەر ئەوہ لە دووہمیش ئەو مولاھەزەيەم ھەيە لە ھالەتى چارەسەرنەکردنى کیشەکان بریارى ھەلۆەشانندنەوہى قوتابخانەكە بدری، سوپاس،

بەرپێز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. بشیر.

بەرپێز د. بشیر خلیل توفیق:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە دارپشتنەكەى لیژنەى پەرودەردە دەکەم، بەلام بەمەرجیک ئەم دوو خالەى کە دایناوہ بو سزایەکان لەگەڵ نەبێ، بو نموونە ئیستا لیژنە لە ئیستاوہ حوکمەکانى داوہ یان دەست بگری بەسەر قوتابخانە، یان ئیجازەكەى لێ سەحب بکریتەوہ، لەم دوو بریارە زیاتر نیە، کەواتە لیژنەى بو پیک دى،

ليژنه پيک دى بۇ ئەۋەدى كە مولابەساتى قەزىيەكە، كېشەكە دىراسەت بىكا بزانى چ بىپارىك پىۋىستە؟ بۇيە
من رام ئەۋىيە كە ئەۋ دوو سزايە دانراۋە بىرى، لە سەرۋە بلى بۇ ئەم مەبەستە پىۋىستە ليژنەكە
راپۇرتىك لە بارەى حالەتەكەۋە بەرزكاتەۋە بۇ ۋەزىر، نەنووسراۋە بۇ كى بەرزكاتەۋە؟ بۇ ۋەزىر، بۇ دانى
بىپارە پىۋىست، ئىنجا بىپارى پىۋىستەكە ئايا تەمبىيە، تەۋبىخە، ئىلفات نەزەرە، جارى وا ھەيە ھىچى
ناۋى، جارى وا ھەيە ئىنجا لەۋانەيە سەحىبى ئىجازەيە، بۇيە دىپارىكىردنى سزاگان لە ئىستا دا من پىم
شتىكى باش نيە، سوپاس،

بەريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرۋو سىمىرە خان.

بەريز سىمىرە عبدالله اسماعيل:

بەريز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش پشتگىرى ليژنەى پەرۋەردە دەكەم كە ليژنەيەكى تەشكىل كىردى، كە لە پىرۇژەگەى داھاتىە دەلى
ۋەزىر صلاحىيەتى ھەيە، مومەسىلەك يان ۋەكىلەك، ئەگەر مومەسىلەك بى، يان ۋەكىل بى، مەجالى تانە
ليدان ھەيە، مەجالى رەخنە لى گرتن ھەيە، كە ئەۋ دەلى بە ليژنە بى، بە ليژنەكە ئىشەكە شەفاف تر
دەبى، ئەۋ ۋشانەشى كە لە ناۋ ھاتىە دەلى تەمبى و ئەۋانە ناكىرى ئەۋانە ۋشەيەكى ئىدارىە، بۇ خۆت
ئەۋەدى پەرۋەردىيى بى ئىشى كىردى لە ئىدارە ئەۋانە ھەموۋى ھەر تىدايە، پىۋىستە لە سەر ئەۋەدى
پەرۋەردە بىرۋىن و، سوپاس،

بەريز د.ارسلان بايز اسماعيل / سەرۋكى پەرلەمان:

فەرۋو د. احمد

بەريز د. احمد ابراهيم على:

بەريز سەرۋكى پەرلەمان.

ليزە لە ماددەى (43) ئەگەر ئەۋىلى ماددەكە كە ۋەكو خۆى بىپارى لە سەر ھىشتنەۋەى درا، دەلى (للوزارة
صلاحية التحقيق مع) لە راستىدا ئەم دارشتنەۋە ھەموۋى ھەلەيە ەرەبىيەكە دەبى (مع مديري وتدريسي
ومنتسبي وموظفي المدارس الخاصة او المعاهد الخاصة) نەك ۋەك (تدريسين ومنتسبوا) ئەۋە خۆى غەلەتە،
ئىنجا لىزە باس لە مەجلىسى ئىدارە نەكراۋە كە ئەمە بىپارىمان دا لە سەر ئەۋەدى كە ئەنجومەنى
بەريۋەبىردن دروست بىكى كەۋا بوۋ بلىي (للوزارة صلاحيات التحقيق مع مدير مجلس الادارة) پاشان
(مدراء و تدريسيين و منتسبي و موظفي المدارس الخاصة، و يتم هذا التحقيق عن طريق ممثل، ئەۋ
مومەسىلە ۋەكو ئەۋەدى كە لە راپۇرتى ليژنەى پەرۋەردە كىردۋىيانە بە ليژنە، لە راستىدا ليژنە باشترە ۋەكو
ئەۋەدى كە مومەسىلەكى لى بى، عن طريق لجنة يحددها الوزير، و يتم فرض نفس الحكم المطبق بحق المدراء،
نەك المديريون، المدراء و التدريسيين و المنتسبين و الموظفين في الوزارة) پىۋىستە دارشتنەۋەكە بەۋ شىۋەى
بى، بۇيە پىۋىستە مەجلىسى ئىدارە لىزە، ئەنجومەنى بەريۋەبىردن كە لە پىشدا ئىمە دەنگمان بۇ دا،

پېويسته له ناويان بې، نهك تهنھا موديرى مەدرەسەكە و وەكو تەدرىسيەكان و مونەتەسيبەكان و موزەفەكان، زۆر سوپاس.

بەرپېز د. ارسلان بايز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده فەرموو.

بەرپېز د. عمر حمد امين نورەدينى:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

رەئى ئىمە بەو شىۆەيه كه ماددهى 29 راپۆررتى ئىمە دەمجى ماددهى 43 و 44بى و، بەم شىۆەيه دارپېزرايتەوه:

يەكەم: ئىمەش لەگە ئەوھين كه بەراستى مەسەلەى تەنبىيە نەمىنى، بۆيە ئىمە عىنوانەكەمان كەردۆتە سزاكان، لە ليكۆلئىنەوه و تەنبىيە كەردن گۆرپىمانەوه، بۆيە ئىمەش لەگەل ئەوھى نەبووين كه وشەى تەنبىيە بىمىنئىتەوه.

ماددهى 29:

لە حالەتەكدا ئەنجومەنى كارگېرى قوتابخانە و پەيمانگاي ناھكومى پەيوەست نەبوو بە ھوكمەكانى ئەم ياسايە، لە وەزارەت ليژنەيهكى ليكۆلئىنەوه بۆ ئەم مەبەستە پىكدىت كە پېويستە راپۆرتىك لە بارەى حالەتەكەوه بەرز بكتاەوه بۆ بىرپاردان لەسەر يەككە لەمانەى خوارەوه:

1- دەستگرتن بەسەر قوتابخانەكە بە شىۆەيهكى كاتى، بەرپۆەبردىنى لە لايەن وەزارەتەوه تا ئەو كاتەى كيشەكان بە پىى ھوكمەكانى ئەم ياسايە چارەسەر دەكرين.

2- ئەگەر كيشەكە ھەر بەردەوام بوو، ئەو مۆلەتەكە ھەلەدەوشىتەوه و قوتابخانە و پەيمانگاکان دادەخرىت.

بەرپېز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى فەرموون.

بەرپېز د. رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پشتگىرى لەو پيشنيارە دەكەين مادام ماددەكە ھەر ماوہ، ئەو صياغەتەى كە ئىستا د. عمر نورەدينى خويندەيهوه ئىمە پشتگىرى لەو صياغەتە دەكەين و، زۆرسوپاس.

بەرپېز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا كاوہ.

بەرپېز كاوہ محمد امين:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

من گوتەم ماددەى 29 راپۇرتى لىژنەى پەرۋەردە قىسە بىكەم؟، وتيان نەخىر بۇت نىە قىسە بىكەى، ئەوۋ دەدەنە دەنگدان، من نا تەبايىيەك دەبىنەم لە پىشەكى ماددە، لە دوو دىپرى ماددەكە لەگەل خالى دووم، چونكە ئەو لىژنەيەك رادەسپىرېت و لىژنەكە دەبى بىپارى لەسەر بدات، چونكە ئەو موسبەقەن دەلېت برۇ راپۇرت بنووسە و بىپارى لەسەر ئەوۋ بدە، ئەوۋ نابىت، من پىم باشە ئەوۋ وا بنووسرىتەوۋ: دواى ئەوۋى وەزارەت لە ئەنجامى لىكۆلېنەوۋ بۇى دەرکەوت كەوا قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىەكان پەيوەست نىە بە حوكمەكانى ئەم ياسايە، ئىنجا بىپارى لەسەر يەككە لەمانە بدات، كە بۇى دەرکەوت، يەعنى لىژنەكە هېشتا نەتىجەى نەدايە ئەوان دەبى بىپارى بدەن، لەبەر ئەوۋى من پىموايە صياغەكە واى لى بىت و، زۇر سوپاس.

بەرىز د.ارسلان بايز / سەرۇكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەرىز د.عمر حمدامىن خدر(نورەدىنى):

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

بۇ ئەوۋى ئەو غوموزە نەمىنى، دەكرى پىشەكى ماددەكە بەم شىۋەيە دابرىژىنەوۋ، لە حالەتەتكىدا ئەنجومەنى كارگىرى قوتابخانە و پەيمانگاى ناكومى پەيوەست نەبوو بە حوكمەكانى ئەم ياسايە لە وەزارەت لىژنەيەكى لىكۆلېنەوۋ بۇ ئەم مەبەستە پىكدېت كە پىويستە راپۇرتىك لەبارەى حالەتەكەوۋ بەرز بىكاتەوۋ بۇ وەزارەت بۇ بىپاردان لەسەر يەككە لەم حالەتانەى خوارەوۋ: هەتا وەزارەت بىپارى دەدات نەك لىژنەكە،

بەرىز د.ارسلان بايز / سەرۇكى پەرلەمان:

بەو شىۋەى كە دابرىژراوۋ، كى لەگەلى دايە با دەستى بەرز بىكاتەوۋ؟، كى لەگەلدا نىە؟، بە كۆى دەنگ پەسندىكرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەرىز امنە ذكري سعيد:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان.

ماددەى 44:

ئەگەر ئەو قوتابخانە تايبەتە سەرپىچى ھەر حوكمىكى حوكمەكانى ئەم ياسايە يان رىزبەندى جىبەجىكارەكانى يان پىشلىكارى بەرپوۋەبردنەكانى بارى دارايى خراپ بوو، بە شىۋەيەك نەيانتوانى پابەندى بەرپرسىاريەتەكانى بى، يان ئاستى زانستى فىركارى و راوېز بەرزى دوچارى دابەزىن ھات لە ئاستى پىويست، يان سەلېندرا قوتابخانەكە كار دەكات بۇ بلاوكردەوۋى پرنسسىپك كە دژە لەگەل پرنسسىپە رەسەنەكان كە سىستەمى بنچىنەيى دەولەت دامەزراوۋ، لىرەدا وەزىر بۇى ھەيە لەسەر پىشنىيازى بىركارى وەزارەت ھەر كامىك لەم ھەنگاوانەى خوارەوۋ بىكات:

1- دەست بەسەرداگرتنى قوتابخانەكە بە شۆپەيەكى كاتى تاكو كۆتايى سال، ئەم دەست بەسەرداگرتنەش دەستى خاوەن قوتابخانە دەگرى بەسەر قوتابخانەكەو، وەزارەت لە بېرى خاوەنەكەى بەرپۆپەبەرى دەبات.

2- داخستنى قوتابخانە لە رووى بەرپۆپەبەردنەو بە كاتىكى ديارىكراو.

3- هەئۆشانەنەوئى رېگا پى نەدانەكەى.

سەربار ئەمانەى سەرەو، بە دوور نىە مافى بەرزكردنەوئى داواى مەدەنى يان جىنايى لە كاتى پىويست تۆمار بكات.

بەرپۆپە د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

بە عەرببەكەى.

بەرپۆپە پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەرپۆپە سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 44:

إذا خالفت هذه المدرسة أي حكم من أحكام هذا القانون، أو اللوائح المطبقة أو ارتكبت التجاوزات الإدارية أو تدهور وضعها المالي بالشكل الذي عجزت فيه عن أداء مسؤولياتها، أو ان مستوى التعليم والرفع الاخلاقية هبطت الى الأدنى من المستوى المطلوب، أو ثبت ان المدرسة تعمل لنشر ضابط يتعارض مع الضوابط الاصلية، والتي بنيت عليها النظام الاساسي للدولة، يكون من حق الوزير بناءً على مقترح من وكيل الوزارة اتخاذ أي من الاجراءات ادناه:

1- مصادرة المدرسة بشكل مؤقت حتى نهاية العام، و هذه المصادرة ترفع يد صاحب المدرسة منها و تقوم الوزارة بإدارتها عوضاً عنه.

2- اغلاق المدرسة من الناحية الادارية الى امد محدد.

3- الغاء الاجازة.

اضافة الى ماورد اعلاه، ليس بعيدا لحق رفع شكوى مدنية او جنائية عند الحاجة.

بەرپۆپە د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى پەرەوئە.

بەرپۆپە د.عمر حمدامين خدر(نورەدینى):

بەرپۆپە سەرۆكى پەرلەمان.

ئیمە لەگەڵ ئیلاغا کردنى ئەم ماددەيەين، چونکە لە ماددەكەى پيشووتر كە پەسندمان کرد، لەویدا عیلاجى ئەم پرسە كراو.

بەرپۆپە د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى ياسايى.

بەريز د.رؤژان عبد القادر دزەبى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمەش لەگەل رەت كوردنەوہى ئەم ماددەين، چونكە لە ماددەى پيشوو دەنگمان بۆدا و گفتوگوگرا كە چارەسەر كراوہ.

بەريز د. ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير؟

بەريز د.عصمت محمد خالد/ وەزيرى پەرورەدە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هەمان رەئيم هەيە كە ئىعادەيە.

بەريز د.ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

هەردوو ليژنە و جەنابى وەزيريش لەگەل رەتكردنەوہى ئەم ماددەن، كى لەگەلدايە كەوا رەت بكرىتەوہ؟، كى لەگەلدا نيە؟، دوو دەنگ لەگەلدا نيە، بە زۆرينەى دەنگ رەت كرايەوہ، فەرموون بۆ ماددەيەكى تر.

بەريز امنە ذكري سعيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى 45:

خاوەن قوتابخانە يان هەر كەس يك بريكارى بكات، بۆى هەيە لە ماوہى يەك حەفتەدا لە رۆژى ئاگادار كوردنەوہكەيدا، پاكانەى خۆى بگەينىتە سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران دەربارەى بريارى وەزارەت بەرامبەر دەست بە سەرداگرتنى قوتابخانەكە، يان داخستنى لە رووى بەريۆهبردنيەوہ، يان رەت كوردنەوہى ريگا پيدانەكەى، پيوستە چارەنووسى داواكارى پاكانەكەى ئەنجامى هەبى لە ماوہيەك كە زياتر نەبى لە 30 رۆژ لە بەروارى بەرزكوردنەوہكەيدا، وە بريارى كۆتايى دابىت دەربارەى ئەمە و پاكانەكار ئاگادار دەكرىتەوہ.

بەريز د.ارسلان بايز/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموون بە عەرەبيەكەى.

بەريز پەيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة 45:

لمدير المدرسة او كل من يمثله ان يقدم خلال اسبوع واحد من يوم اخطاره، براءة ذمته الى رئيس مجلس الوزراء ، ازاء قرار الوزارة بمصادرة المدرسة او اغلاقها اداريا او الغاء اجازتها، و يجب ان يكون مصير طلب

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو صياغەى كە خوڭندرايەوۋە كى تىبىنى لەسەرى ھەيە با ناۋى بنووسىن؟، تەنھا 4 كەس، فەرموو د.بشير:

بەرپىز د.بشير خلیل حداد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ئەصلى ماددەكەدا ھاتوو (لەمدير المدرسة او من يمثله ان يقدم خلال اسبوع واحد من اخطاره براءة ذمته الى رئيس مجلس الوزراء)، بەراستى ئەمە شوڭنىكى دوورە، ئەمە عيلاقەى چيە بە رەئىس مەجلىسى وزەراو؟، ئەمە لەگەل وەزارەتدا كىشەيەكى ھەيە، دەكرى ئەو ئىقتىراحەى لىژنەى ياساى بلى: لىژنەيەك پىك بىت لە وەزارەت بۇ تەعن لىدانى ئەوان لە قەرارەكە، بەلام ديسان لىژنەى ياساى لە پىشنيازەكەيان دەلئىن: قەرارى ئەم لىژنەيەش ديسان خازيە بۇ مەحكەمەيەكى ئىدارى، يەعنى كەواتە بوو دوو تەعن، يەكەم تەعن لە موديرى مەدرەسە، دووم تەعن لە قەرارى لىژنەكە بۇ مەحكەمەى ئىدارى، باشە ھەر يەكەم جار لە مەحكەمەى ئىداريەكە مەسەلەكە ھەسەم بكرى باشتر نيە؟، ئەوھتا لە ماددەى سيەمين لە راپورتي لىژنەى پەرودەدا لە مادەى 30 باس لەو دەكات، دەلئى: گرڭبەستىك لە نيوان وەزارەت و قوتابخانە تايبەتدا رىك دەخرىت كە ھەموو مەرجەكان و پابەند بوون و سزاكانى تىدا بى، سكالاً لە دادگاي تايبەتدا لەوى يەكلاكەرەو دەبى، كەواتە دداگا بەسە و كافىە نەك لىژنەكەى وەزارەت و، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك جەلال فەرموو.

بەرپىز جلال على عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە ماددەكەى پىشوو و تمان مەجلىسى ئىدارە، لەبەر ئەوۋەى من پىشنيار دەكەم مەجلىسى ئىدارە او من يخولە تەعەنكە بدات، لەبەر ئەوۋەى لە ماددەكەى پىشوو مەجلىسى ئىدارەمان وتوو، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

شليير خان فەرموو.

بەرپىز شليير محمد نجيب:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىرە ئەوۋەى لىژنەى ياساى داى پشوو، ساحيىى مۇئەسسەسەى تەعلیمی ئەو كەسەيە كە لە دوو شوڭىن مۇلەت وەردەگرى، لە وەزارەتى تەربىيە و لەگەل دەستەى وەبەرھىناندا، تۆ كە دەستەى وەبەرھىنان ئەرزىكى ئەداتى و تاپۆ ئەكرى لەسەرى، يەعنى دواى سالى، دوو سال ئەمە دەرنەچى كە ئەمە موخاليضە بۇ قانون، باشە كە چوو مەحكەمەوۋە ئەمە ساحيىى ئەو زەوييە، يەعنى دوايى چۆن عيلاجى ئەوۋە دەكرى؟، بەراستى ھەر ئەوۋە نيە وەزارەتى تەربىيە بلىت من مۇلەتەكە سەحب دەكەمەوۋە و مەكتەبەكە

دائەخەم، ئەو كەسە داخەرىت ھەر ساحبى ئەو مولكەيە، با ئەو بە نەزەرى ئىعتىبار وەربىگىرى، چونكە رەئىسى مۇئەسسەسەگە ئەو كەسەيە نە مودىرە و نەھىچە، خاوەنى ئەو ئىجازەى وەبەرھىنانى ئىمە، چەند جارى تر لەم ياسايە ھىچ كەسى بە ھەند وەرنەگىرىت، تا ئەو ئىجازەى وەرگرتوو و ئەو عوقوباتەى لەوى دايئاو و ئەو كەسەى كە موخالەفە ئەكات ئەبى نەفسى ھىن بىت، عوقوبە بىت، ئەو بەى كە موستحەق بى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:
كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى بەروارى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من بۆيە ئەو دەفە ئەصلىە رەت دەكەم، ئەگەر دەرفەتتە ئەگەر تەنھا چاوپىخشانىكى بچووك بکەين، ئەو نەصە و نەصى پىشوو، بەراستى لە تەرجومەى گۆگل ئەچىت، لىژنەى ياسايى زۆر جار بە ئىمە ئەلئىت نەصى عەرەبى ئەساسە، خاى کرد كە ئەم نەصانە پەسند ناکرى، بەرائەى زىمەى چى؟، باسى ئىعتىراز ئەكات، الى مجلس رئيس الوزراء، كى باسى مەجلىس وىزەراى كىر دوو؟، مەجموعە مەسائىل ھەيە يەعنى بەراستى لە ماددەى پىشوو، اضافة الى ما ورد اعلاه ليس بعيدا عن حق رفع شكوى مدنية او جنائية عند الحاجة، جائيزه يەكى چەند مليون دىنارى ئەدەم ئەگەر يەكك پىم بلىت ئەمە مەعناى ئەدات، فىعلى تىدا نىە، بۆيە ئەمە با دەرس بىت بۆ ئىمە كە لىژنەى تايبەتەكان تىكايە دەقىمان بۆ نەھىنن كە تىنەگەين، بۆيە لەبەر ئەو يەك سەبەبىك تەئىدى پىشنىارەكەى لىژنەى ياسايى دەكەم، ئەو سەبەبىك، سەبەبى دووم تەئىدى قسەى پىشوو دەكەم، ئىمە لە ياسا دەبى مامەلە لە نىوان حكومەت و خاوەنى ئىجازەكە بکەين، بۆيە مودىر مەدرەسە عىلاقەتى بە حكومەت نىە، ئەو داخىلى ھىچ دەقىك نەبوو لەگەل ئىمە، بۆيە لە حەقى ئىعتىرازەكە خاوەنى ئىجازەكە حەقى ھەبىت تەقدىمى تەعن بكات نەك مودىرى مەدرەسە، بۆيە تەئىدى ئەوەى لىژنەى ياسايى دەكەم و، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:
لىژنەى ياسايى؟

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر دزەبى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە پىشنىارى ئەو ماددەيە، كە لە حالەتتە ماف بەدەينە ئەو لايەنەى كە خاوەنى ئەو دزگايەيە، كە دەزگاكە برىارى وەزارەتى پى دەرچوو، ئىمە پىمان باش بوو كە تەزەلومەكە و تەعەنكە لەبەردەم ھەمان جىھەت نەبى كە تەعەنكەى لى دەرچوو، لەبەر ئەو وەزارەت برىارى ھەئوھشاندىنەو و ئىلغا كىردنى ئەو دەزگايەى دايە، بۆيە مافەكەمان دا بە مەجلىس وزرا، كەوا سەيرى ئەو سكالايە بكات، ئەو

تانهگرتنه له برپارهکه، دواتر بېته مهحکهمه، له بهر نهوهی نهوه پهيوهندی به پرؤسهی خویندن ههیه، له وانهیه راستهوخو بچیته دادگا و کیشهکه زور بخایهنی و له لایه ن دادگا راوهستی و مافی نهو خه لکه موعه له ق بمینیته وه، له بهر نهوه سهره تا له بهردهم نه نجومه نی وهزیران تانه بگری، دواتر نه گهر ههر یه کلابی نه بووه کیشهکه له بهردهم مهحکهمه نی داری، یحق لصاحب المؤسسة التعليمية الطعن في قرار الغاء الاجازة، او غلق المدارس و المعاهد الغير حكومية امام مجلس الوزراء خلال مدة لا تتجاوز 7 ايام من تبليغه، و يصدر المجلس خلال مدة 15 يوم من تأريخ تقديم الطلب قراره النهائي، و القرار قابل للطعن امام المحكمة الادارية، نهوه پيشناری نیمهیه.

بهريز د.ارسلان بايز / سهروكي په رله مان.

جهنابی وهزیر؟

بهريز د. عصمت محمد خالد/ وهزیری په روه رده:

بهريز سهروكي په رله مان.

نهز ته ئيدا بوچوونا ليژنه يا قانونيا دهكهم، بهس نهز ته وزیحهك له سهر رهئيا شليرخانی بدهم، تهبعن مهحکهمه نی داری مه رجعه کی دروسته بهس گیر ده بیته، یه عنی ته ئخیر ده بیته، بو فی چه ندی نه گهر هات و ته مییز یان قهراری ته عن له نه نجومه نی وهزیران سهر نه گرت نه و جا بچیته مهحکهمه نی داری، یان نهفه دیرا وهكو د. بشیر گوتی، دروسته ریگایه کی کورت بکات، بهس ده بیته یهك مه رحله بهس دریژ ده بیته، نوقته یه کی تر موهیمه که شلیر خان نیساره ی کرد، نه ویش مه صیری مومته له کاته که سه حبی نیجازه کرا، نه ساسه ن مومته له کاتی که له کی به قیمة ت حکومتی دهمی وی کریا نا فا دکه ت بو نهوهی نیجازه ی بداتی، دو ماهی دی چی لی دی؟ نهز نزانم نه گهر ته فسیر کی قانونی بو نهوه هه بیته باشتر بیته نهز نزانم، که له ك سو پاس.

بهريز د.ارسلان بايز / سهروكي په رله مان:

د.رؤزان دوا صیاغه بخوینه وه تا بیخهینه دهنگان، ئاههنگ خان فهرموو.

بهريز ئاههنگ عارف رؤوف:

بهريز سهروكي په رله مان.

به نیسبه ت ته وزیچی لیژنه ی، قانونی نیستیسما و مونه سه سه ی هه یئه ی نیستیسما، هه یئه ی نیستیسما به داخه وه که نه رزیکی ددهات، موهیمه که ی خو ی له و ی ده بینیته وه که نه رزه که ی ددهاته نهو، ههر چ پرؤزه یه که بوو، خو ی مه فروه له ههر مه شروعی کی به نی جه زانی له و مومته له کاتانه و له و نه رزانه که نهو دهیدا خو شی له گه لی تهره ف بیت، هه یئه ی نیستیسما ده بی خو شی له گه لی تهره ف بیت، هه یئه ی نیستیسما به داخه وه لی ره موهیمه ی نه وه یه بهس نه رده که ی ددهات، نه و جا گو ی لی نیه له به له دیه ی وه رده گری، ده ست به سهر دادینی، موشکیله ی خهلق ده کات؟، ده بی خو ی تهره ف بی له عه قد و له شیوازی

ئەو مەشروعانە، ئەگەر ھات و ئەو مەشروعانە فەشەلى ھىنا ئەو عاردانە مەسىرى چى لى دەپتەو؟،
خۇي زوعەكە لە ھەينەى ئىستىسمارە بەراستى، مەشاكىل بۇ وەزارەتى بەلەدىيە و وەزارەتى صىناعە و
ھەتا وەزارەتى پەرودەش دەكات، زۆر سوپاس.

بەپۇز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:
لېژنەى ياسايى؟

بەپۇز د.رۇزان عبدالقادر دزمىي:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

المادە 45:

يحق لصاحب المدرسة او المعهد الغير الحكومي الطعن في قرار الغاء الاجازة، او غلق المدرسة و المعهد الغير
حكومية امام مجلس الوزراء خلال مدة لا تتجاوز 7 ايام من يوم تبليغه، و يصدر المجلس خلال مدة 15
يوما من تاريخ تقديم الطلب قراره النهائي، و القرار قابل للطعن امام المحكمة الادارية.

بەپۇز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەلدايە؟، كى لەگەلدا نيە؟، بە كۆى دەنگ پەسند كرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەپۇز امنە ذكري سعيد:

بەپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

جوارەم

سزاگان و چاوخشاندىن بەسەرپىچىەكان

ماددەى 46:

سزاي پىبۇاردنى 10 مليون دينار تا دەگاتە 50 مليون دينار دەسەپىندىت بەسەر ھەر كەسىك ھەستىت
بە كرنەوھى دامەزراوئىكى فېركارى قوتابخانەى تايبەتى بە بى رىگە پىدان، يان ھەستىت بە فراوان كرن
يان ھۆل زياد كرن لە دەزگايەكى رىگە پىدراو، يان داخستنى دامەزراوھى فېركارى قوتابخانەى تايبەتى
پىش كۆتايى سالى خويندن، جگە لە كاتى بوونى بيانوويەكى لە دەست ھەلە بەدەر و گۆرىنى بەرنامە و
پروگرامە رى پىدراوھەكان، يان دانى دبلوم و دبلۆمى تايبەت بە دامەزراوھەكە، بۇ وزارت دەكرىت
ھەئسوكەوتى بەرپوھبەرى بكات، بە دەقئىكى رىكخستن سنووردار دەكرىت، وە لە ھالەتى دووبارە بوونەوھ
ھەردوو ئاستى نزمترين و بەرزترينى سزاكە بەرز دەكرىتەوھ بۇ 20 مليون دينار تا دەگاتە 100 مليون
دينار، دەكرى سەرپىچى كار بېبەش بكرى لەمافى ھىنانە كايەوھى دامەزراوھى فېركارى قوتابخانەى
تايبەتى، يان بەرپوھبردنى بۇ ماوھى زياتر نەبى لە 10 سال، كەمتر نەبىت لە 2 سال.

بهریز بهیمان عبدالکریم عبدالقادر:
بهریز سهروکی په رله مان.

رابعاً

العقوبات و مراجعة المخالفات

المادة 46:

تفرض غرامة 10 ملايين الى 50 مليون دينار على كل من يقوم بفتح مدرسة تعليم مؤسسة خاصة من دون اجازة، او يقوم بالتوسيع او زيادة القاعات في مؤسسة مجازة او اغلاق مؤسسة تعليمية مدرسية خاصة قبل انهاء السنة الدراسية، عدا حالة وجد حجة او سبب خارج الارادة، تغيير البرنامج و المنهاج المسموح به او منح الدبلوم او الدبلوم الخاص لمؤسسة الوزارة و القيام بالاجراءات الادارية و يتم تحديده بنص، و في حالة التكرار يتم رفع مستويات الادنى و الاعلى للغرامة من 20 مليون دينار الى 100 مليون دينار، و يمكن ان يحرم المخالف من حق تأسيس مؤسسة تعليمية خاصة او ادارتها لمدة لا تزيد عن 10 سنوات و لا تقل عن سنتين.

بهریز د. ارسلان بايز/ سهروکی په رله مان:

ليژنه‌ی په‌روه‌ده؟

بهریز د. عمر حمدامين خدر(نوره‌ديني):

بهریز سهروکی په رله مان.

نيمه له‌گه‌ل نه‌وهين كه له ماده‌ی 46 تا ماده‌ی 51 هه‌مووی دهمج بكری و بكریته يه‌ك مادده، هه‌روه‌ها بهم شیوه‌ی خواره‌وه داب‌رژریت‌ه‌وه:

گريبه‌ستیک له نيوان وهزاره‌ت و قوتابخانه و په‌يمانگای ناحکومی ریک د‌خريت، كه هه‌موو مهرج و پابه‌ند بوون و سزاکانی تي‌دا باس کرابی، له حالته‌ی پابه‌ند نه‌بوونی هه‌ر لايه‌ك، لايه‌نی به‌رامبه‌ر سکا‌لايه‌ك بو دادگای به‌رامبه‌ر به‌رز ده‌کاته‌وه تا نه‌ويش له ماوه‌ی ياسايدا برپاری يه‌کلاکه‌ره‌وه‌ی له‌سه‌ر بدات.

بهریز د. ارسلان بايز/ سهروکی په رله مان:

ليژنه‌ی ياسايی:

بهریز د. رؤ‌زان عبدالقادر دزه‌یی:

بهریز سهروکی په رله مان.

سه‌باره‌ت به يه‌کخستنی چ‌ند مادده‌يه‌ك، نيمه‌ش پشتگيری له رايه‌که‌ی راپورتی ليژنه‌ی په‌روه‌ده ده‌که‌ين، به‌لام باس کردنی سزا له‌ناو گريبه‌ست، نه‌وه ناکری، له‌به‌ر نه‌وه‌ی (لا جريمه و لا عقوبه الا بنص)، نه‌گه‌ر باس له سزا ده‌که‌ی، له ناونيشانی نه‌وه د‌ه‌روازه‌ی نه‌وه ماددانه‌ش باس کرا له راپورتی ليژنه‌ی په‌روه‌ده باس له سزاکان ده‌کات، سزا ناکری ليی گه‌رپی له بوئه‌وه‌ی تا گريبه‌ستیک له نيوان وهزاره‌ت و نه‌نجومه‌نی به‌رپوه‌بردنی هه‌ر لايه‌نيك له‌ناو گريبه‌ست باس له سزا بكری، شه‌رتی جه‌زائی مه‌بله‌غی بو دادنه‌ری، له

چەند حالەتتەك ئەو شتەك تەرە، بەلام سزا دەبى بە ياسا ھەبى، بۇيە ئىمەش پىشتىگىرى لەو پىشنىارە دەكەين و ماددەگان يەك بخرىن بەو شىوھىە:

ھەر قوتابخانەيەك يان پەيمانگاي ناحكومى سەرپىچى حوكمەگانى ئەم ياسايەى كرد بە بژاردنىك سزا بدرى (غەرامە) كە لە 50 مليون كەمتر نەبى و لە 200 مليون زياتر نەبى، ئەو پىشنىارى ئىمەيە كە لە شوپنى ئەو ماددانە دابنرى و، زور سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

جەنابى وەزىر لەگەل يەكخستنى ئەو ماددانە جەنابت دەلى چى؟

بەرپىز د.عصمت محمد خالد/وەزىرى پەرورەدە :

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جارى دەسپىكى ئەگەر يەكى مەدرەسەيى كرىبى بى ئىجازە غەرامەكى 20 مليونە، يەئنى غەرامەكى كو دەبىننىتن مەدرەسەكە كى دەبى دەرى؟، ئەز نازانم ئەز دەبىنم نا وازىحە ئەفە، و بۇ بى چ دىبىزى ئەز دگەل تىكەل كرىنمە و صاغەتتەك كە ھەر چوار بەندا بىتە يەك، بەس ئەفە بابەتتەكى گەلەكى گىرنگى تىدا، بەس گوتىە غەرامە بكە و نەگوتيا بگرە، يەئنى ئەفە غەلەتە.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ياسايى؟

بەرپىز د.رؤژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە حالەتى بوونى سەرپىچىەك لە لايەن پەيمانگا و قوتابخانە ناحكومىەگان، دەسەلات درايتە وەزارەت كە لىژنەكى تەحقيقى پىك بىننىت، لىژنەى تەحقيقى ئەگەر دىتى سەرپىچىەكە بە شىوازىكە كە ماقى ئەوھى ھەيە، ئەو وەزارەت بوى ھەيە تەنھا ماقى ھەلەشانەنەو بەدات، ئەو سزايە لە حالەتى سەرپىچى كرىنە، وانا پىويستى بە لىژنەى تەحقيق نىە و سزايەكە ئەگەر دەنگى ھىنا و پەرلەمان دەنگى بۇ دا بە حوكمى قانون سزاي غەرامە فەرز دەكەين، بەلام ھەلەشانەنەوھى رىكارى خوى ھەيە كە پىشووتر دەنگى ھىناوھ، ئىلغاي ئىجازەكەيە.

بەرپىز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو د.عومەر.

بەرپىز د.عمر حمد امين نورەدپىنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

له راستیدا ئەم پابەند نەبوونە بۆ ھەردوو لایەنە، لەوانە یە وەزارەتیش بەراستی ھەندى ئىلتىزاماتى بەکووتە سەر شان بەرامبەر بە ئەم قوتابخانە و پەیمانگا ناھکومیانە، ئەگەر وەزارەت پابەند نەبوو، ئەویش رەنگە حەقى ھەبى کە لە لای دادگا داواى حەقى خۆى بکات، لە حالەتیکیشدا قوتابخانە و پەیمانگا کە پابەند نەبوو بە ئەو ئىلتىزاماتەى دەکووتە سەر شانى، بەراستى دەسەلاتى وەزارەتیش ھەبى کە جوړىک لە غەرامە یان ئىتر مەرجى سزایى ھەبى، لە راستیدا بۆیە ئیمە لەگەل ئەوھین کە ئەو ماددەى ئیمە دامانرشتووو کە وشەى سزای تىدايە، سزایە کە لا بدەین، تەنھا بلىن مەرج و پابەند بوون، بەلام ئەو ماددانە دوور و درىژن و پابەند بوون و تەفاسیلی تىدايە و مەبلەغى تىدا تەھدید کرايە، رەنگە ئەو مەبلەغانە لە ئاین دەدا گوۆرانى بەسەر دابى، بۆ وەزارەت بەجى بمىنى بەراى ئیمە باشترە.

بەرپز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو د.رۆژان.

بەرپز د.رۆژان عبدالقادر دزمى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر بابەتەکان و مەرجەکان و ئىلتىزاماتەکان ھەمووى بە ياسا رىکخرا، ئەو گرىبەستە قىمەتى چ دەبى؟، تۆ ياسات دانايە بۆ ئەو جوۆرە قوتابخانە و دەزگا تەعلیمیانە، ئىستا گرىبەست چى دەکات؟، کە ياسا ھەبوو و ياسا مەرجەکانى دیارى کرد و ياسا ئىلتىزاماتى ھەردوو لای دیارى کرد، سزای دانا، ئەو گرىبەستە ھىچ قىمەتى نامىنى.

بەرپز د.ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا ئەمە پىویستى بە دەنگدانە بەراستى، بەلام نىصابى قانونى تەواو نىە، ئیمە دائىمەن تکا و رجامان کردوو و وتووومانە ئەو پەرلەمانتارە بەرپزانە کە دەپۆنە دەرەو زوو بىنەو، ناگرى ناوھکان بىنین، برپا بکەن پەرلەمانتارى وا ھەيە 10 دەقە دىت و ئەصلەن ھەر نایەتەو، جارى وا ھەيە یەك سەعاتى پى ئەجى، پەرلەمانتار کە دەپواتە دەرەو بۆ پىداوویستىھى زەرور دەپواتە دەرەو، ناگرى سەعاتىک و دوو سەعات، ئىستا دەبى بوەستىن و چاوەرپى بکەین تا بە رەحمەتى خویان ئەو پەرلەمانتارانە بىنەو ژوورەو، ئەو چۆن ئەبى؟، نامەوى ناوھکان بىنم و عاجزىان بکەم، چونکە ئەو چەندىن جارە پىیان بلىن زوو وەرنەو، ئىتر بلىن چى؟، سەمىرە خان تىبىنىت ھەبوو؟، فەرموو.

بەرپز سەمىرە عبدالله اسماعیل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ماددەيە زۆر دوور و درىژە و زۆر غامزە و تىکەلاوى تىدا ھەيە، بە خۆمان ھەموومان ئىدارەمان بىنیە و دەبىنین، مەسەلەن بۆ نمونە ئىستا بەرپۆبەرايەتى عامەى ئەھلى ھەيە لە وەزارەت، ھەندى قوتابخانە ھەيە مەسەلەن تەنھا پىویستى بە ئىنزار ھەيە، بە تەوویخ ھەيە، لە حالاتى موستەعصى ئەو حالەتەى دەوى کە غەرامەى بکەى و سجنى بکەى و قەپاتى بکەى، بەلام شتى سووگىشى تىدا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

فەرموو ئاھەنگ خان.

بەرپىز ئاھەنگ عارف روۋف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

صياغەكەى لىژنەى پەرورده راستە، چونكە كە دەلى مەرج لە پەيرەوى ناوہخۇى، ئەوہ وەكو عەقدى مقاوولاتە، مەرجى سزا لە عەقدى مقاوولات لە ھەموو كۆنتراكىك پىرسىنتى ھەيە، يەعنى نىسبەى ھەيە، ئەو مەكتەبانە ھەر كەسەو ھەدەفك و ئىشىكى خاسى ھەيە، يەعنى شەرت نىە مەكتەبىك لەگەل مەكتەبىك يەك سزای ھەبى، مەرجەكان ئەوہى كە لىژنەى پەرورده دەلى، دەقاو دەق بە گوپردى سىستەمى ئىشى عەقدە، گرېبەستىە، حەتمەن ئەو مەرجانە دەگوپرى و لە پەيرەوى ناوہخۇش حەفكە كە ئىمزا دەكرى لەگەل مەرجەكان ديارى بكرى بۇ ھەر قوتابخانەيەك سزايەكەى چ بى و مەرجەكە چ بى و مەرجى عىقابى چ بى؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەفەين خان فەرموو.

بەرپىز ئەفەين عمر احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

عەفو بکە جەنابى سەرۆك، من مەبەستەم ئەوہ نىە تەداخول بکەم ئىستا، بەلام وا ديارە دەكەوئتە موناقتەشە كەردنەوہ، بۇيە منىش حەز دەكەم رەئى خۇم دەربىرم.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان.

تکايە ئەگەر نوقتەى نىزامتان ھەيە؟، چونكە جارى ئىمە دەمانەوى ئەو ماددانە يەك بخەين و دوايى صياغەكە موناقتەشە بکەين، تەنھا ئەگەر نوقتەى نىزامتان ھەيە، چونكە بۇ شەرح كەردن نىە ئىستا، فەرموو عەزىمە خان.

بەرپىز عەزىمە نجم الدين حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە گەرنگە بمىنى، لەبەر ئەوہى ئىمە كە لە ماددەكەى پىشوو ئەوہيە كە سزاكان دەستگرتن بەسەر قوتابخانە و ھەلوەشاندەنەوہى مۆلەتەكانە، چونكە لىرەدا گرېبەستىك لە نىوان وزارت و قوتابخانەى تايبەت رىك دەخرىت كە ھەموو مەرج و پابەند بوون و سزاكان، بمانەوى و نەمانەوى تازە ئەو خالەى كە دوو سزای تىدا بوو و دەنگى لەسەر درا بو ماپە، بەلام لە حالەت كىدا ئەگەر يەك كىك لەو دوو لايەنانە ئەوہى كە گرېبەستىك لە نىوانيان ئەكرى، خاوەن پرۆژەكە و لەگەل وزارت پابەند نەبوون، ئەو كاتە سكالايەك بۇ دادگای تايبەت بەرز دەكاتەوہ كە ئەوئىش بىرپارى يەكلا كەرەوہ بداتەوہ، ئەمە چارەسەرى كىشەكەى

کردوو و پيويست ناکات، ئەو دەی راپۆرتی لیژنەى خۆمان لیژنەى پەرورده زۆر باشە و پيويست ناکات موناقاشە بکری، سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز / سەرۆکی پەرلهمان:

کاک عومەر نوقتەى نيزامت ههيه فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

تەوزیچیکم ههبوو، بە نيسبەتى ئەم ماددەيهوه که باسى لى دەکرى، له ئەصلى پرۆژهکه ماددەکه هەر زۆر نا روونه، هەندى شتى تيايه که ئەصلەن رەبتي به يهکهوه نيه و پيويست ناکات، ئەمە ئيعتيمادى کرديه لەسەرى، ئەمە له لايەك، له لايەكى تر ئەو دەى که لیژنەى پەرورده باسى لەسەر کرد، گریبەستەگە ئەبى، راستە بە گوێرەى ياسا (العقد شريعه المتعاقدين)ە، بەلام ئەمە وەكو لیژنەى ياسایى باسى لەسەر کرد، باس لە سزادان ئەكات، عقوبه، (لا جريمه و لا عقوبه الا بنص) ئەمە باس لە موخالفەى ئەم موئەسسەسەيه ئەكات، بە بى ئیجازە خۆى دروست کردبى، بە بى ئیجازە دبلۆمى دابى، بە بى شرووتەکانى ياسایى له قاعه و هۆل و لەو بابەتانەى که باسى لەسەر ئەكات موخالفەى کردبى، وانا هەر شتىكى کردبى، خاریجى ئەو رینمایانەى رینمایانە و خارجی ئەو موافقەتانەى که وەزارەت بۆى داناوه و بيكات، دەچیتە بابى موخالفەى ياسایەگەوه، که چوو بەبى موخالفەى ياساکەوه، پيويستە سزا بدرى، که سزا دەدرى ئەم سزایانەش له دادگا سزادەدرى، برين و تەخسيس کردن و چەسپاندنى هەر بریكى غەرامە دەبى بە قانون بى و دەبى له رپی دادگاوه قەرارى لەسەر بدرى، ئەگەر ئەم ياسایە و ئەم برگیه بە گوێرەى راپۆرتەگەى لیژنەى ياسایى که هاتوووە لیژنە تەوزیجى لەسەر گراوه، ئەوئەندە برى غەرامە، ئەمە دواتر مەحاکم و دادگاگان بەم قانونە خاسە تەقیدى عام دەکات و غەرامەگەى لى دەسینن، بۆیه که پيويستە نەسەگەى لیژنەى ياسایى بمانى، بەو شیوهیهى که دەلى هەر کەسیك و هەر مەکتەبیک، تەبیعی که دەلى هەر مەدرەسەیهك، مەدرەسە یەعنى ئەو موئەسسەسەیه، یەعنى هەیهى موئەسسەسە یەعنى مدیرى موفه وهز یاخود لیپرسراوى یەگەمى ئەو موئەسسەسەیه، موخالفەى ئەحکامى ئەم ياسایەى کردوو، که موخالفەى ئەحکامى ئەم ياسایەى کردبى بە وانا شاملە، هەموو حوکمەکانى گرتوووتەوه، لەبەرئەوه سیاغەگەى لیژنەى ياسایى، سیاغەگەى ياسایە، پيويست دەکات ئيعتمادى لەسەر بکرى و ئەو سیاغەيه بنووسرى، ئەم ماددەيه بە نيسبەتى تەوحید کردنى بەعزى مەوادى تر، راستە 48 و 49 و 50 تەوحید بکرى و کیشەیهكى لەسەر نيه و سوپاس.

بەرپز د. ارسلان بايز(سەرۆکی پەرلهمان):

کاک خورشید ئەگەر تيبينيت ههيه شهرح نا، فەرموو.

بەرپز خورشید احمد سليم:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

پرسیاری جهنابی وهزیر دووباره دهکهمهوه، معقوله یهک بیټ مهدرسهیهک دروست بکات بی ئیجازه ئیمه غهرامهی بکهین، ئاخیر ئهسلهن (المبنى على الفاسد) ئیشهکه ئهسلهن دروست نیه، چون غهرامهی دهکهی؟ ئهمهیهک، دوو/ چون هاوتای کابرایهک مهدرسهیهک دروست بکات به بی ئیجازهی سهفیک له مهدرسهی زیاد بکات، عهینی عقوبه بی و عهینی مادده بی؟ ئاخیر ئهمه معقول نیه.

بهپیز د. ارسلان بایز(سهروکی پهرلهمان):

لیژنهی پهروهده، کاک د.عمر فهرموو.

بهپیز د.عمر نورهدینی:

بهپیز سهروکی پهرلهمان.

لهراستی دا ئهم ماددهیه تهنها بۆ ئهوه دانراوه که سزادانهکه زیاتر غهرامهی مالی بی، بۆ ئهو حالهتانه دانراوه ئهم ماددهیه، ههردوووک لمان لهگهل لیژنهی قانونی لهگهل دهجی ئهم ماددانه ههموی بکریته ماددهیهک و لهراستی دا دواى گفتوگو ئیمه تهئیدی سیاغهکهی لیژنهی قانونی دهکهن.

بهپیز د. ارسلان بایز(سهروکی پهرلهمان):

د.رؤژان فهرموو.

بهپیز د.رؤژان عبدالقادر:

بهپیز سهروکی پهرلهمان.

ئیمه ماددهکهمان بهو شیوهیه دارشتهوه، دواتر ماددهکانی تر که داوا کرایه یهک بحرئ و دهمج بکری، ئهوه مادده مادده داواى ئیلغای دهکهن و پیشنیاری ئیلغا کردنهوهی دهکهن و بدریته دهنگدانهوه.

کل مدرسه او معهد غیر الحکومی تخالف احکام هذا القانون تعاقب بغرامة لاتقل عن خمسين مليون دينار ولاتزيد على مائتى مليون دينار.

بهپیز د. ارسلان بایز(سهروکی پهرلهمان):

جهنابی وهزیر فهرموو.

بهپیز د.عصمت محمد خالد (وهزیری پهروهده):

بهپیز سهروکی پهرلهمان.

ئهفه بهحسی مهدرسه کریه کهتیه موجاز، بهری فی فهقهههک بیته گهر یهکی بی ئیجازه مهدرسه فهکر، ئهفه ئهگهر مهدرسهکا موجاز بیت موخالهفه بکات تۆ غهرامه دانیه سهر عقوبه بهس خالی دی ههمیی

موھىم تر گەلەكى نافى دكەتە مەھەد بى ئىجازە، ئان دى مەدەرەسەكى فەكات قوتابيا وەرگىرى فى كو موافەقەتتى وەرگىرى، ئەو لەوى چارەگا پاشى ئەفە دىت، ئەز نزانم بۇ واىە.

بەرپىز د. ارسلان بايز(سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى ياساى، د.رۇزان فەرموو.

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە باسى جۇرى سەرپىچىيەكەمان نەگردوو چ جۇرە سەرپىچىيەكە، ئەوجا لەبەرئەوھى پىشتر ئىمە ماددەكمان داناو لە حالەتى موخالەفە كردنى، سەرپىچى كردنى حوكمەكانى قانون، وەزارەت بۇى ھەبى مۇلەتەكەى لى بستىندىرتەو، ئەو باسى سەرپىچى دىكات، سەرپىچى تەنھا ئەو نىە، قوتابخانەيەك دابمەزىنى بەبى مۇلەت، لەوانەيە لە نيوى سالى خويندن، پرۇگرامى خويندن بگۇرپىن، سەرپىچىيەكان زۇرن ئەو مەرجانەى كە مۇلەتەكەى پى وەرگرتوو، سەرپىچى بكات و بيانگۇرپى و دەسكارى پرۇگرامەكە بكات، مەبەستمان ئەو نىە قوتابخانەيەك دامەزايە بە بى مۇلەت غەرامەى بدەين، لەو حالەتە دەبى دايىخەين، ئەو دەسەلاتە لە ماددەى پىشووتر دراوتە بەرپىزان، بەلام ئىمە باسى سەرپىچى حوكمەكانى ياسا دەكەين، ئەو حوكمانەى ماددەكانى پىشووتر كە دەنگمان بۇى دايە، دواى دامەزارندى قوتابخانە كە لەسەرەتاي دامەزارندىيەو لەدواى چەند سالىك لە دامەزارندى سەرپىچىيەك لەو مەرجانە نەكرد، پرۇگرامى خويندنى گۇرپى، ئەو بروانامەى لەسەرى رىكەوت بوون بروانامەيەكى نزمتر لەو دايە قوتابيان، كۆمەلىك رىكار ھەيە و كۆمەلىك شت ھەيە دەتوانىن قوتابخانەكە ئەگەر دەسكارى كرد ئەوا پى دەگوترى سەرپىچى حوكمەكانى قانون، لىرە كە ئەو سەرپىچىيە روى دا جۇرى سەرپىچىيەكەمان ديارى نەگردوو، ئەو بە حوكمى قانون ئەو غەرامەيەى لەسەر فەرز دەكرى و سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز(سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى پەرورەدە، د.عمر فەرموو.

بەرپىز د.عمر نورەدىنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەرأستى دا ئەم ماددەيە كە زياتر غەرامەى ماليە، بۇ ئەو قوتابخانە و پەيمانگايانەى كە ئىجازەيان ھەيە، قوتابخانە و پەيمانگايەك كە ئىجازەى نەبى دەبى دابخرى لەرأستى دا، جا بۇيە ئەمە تەحسىل حاسلە، ئەمە ئەو قوتابخانە و پەيمانگايانە دەگرىتەو كە ئىجازەى پىدراو.

بەرپىز د. ارسلان بايز(سەرۆكى پەرلەمان):

فيعلەن نابى قوتابخانەيەك ھەبى و بەبى ئىجازە چۇن دەيكاتەو دەبى يەكسەر بچن مەدرەسەكە داخەن و كابرەكەشى سجن بكەن، چۇن من پىموانىە، يەعنى ئەو تەحسىل حاسلە فعلەن، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د.عصمت محمد خالد(وەزىرى پەرورەدە):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەئى ئەفە نەسا جەوابى يە ل بەردەستى من ماددا 46 (تفرض غرامة عشرة ملايين الى خمسين مليون

دينار على كل من يقوم بفتح مؤسسة تعليمية مدرسية خاصة من دون اجازة).

نا، نا فكرهكه ژ فى هاتى، مەبدەئى فكريش ژ فىرى هاتى، ژ بەرھەندى ئەز دىبىژم ئەفە.

بەرپۇز د. ارسلان بايز(سەرۆكى پەرلەمان):

فەرموو سەميرە خان.

بەرپۇز سەميرە عبدالله:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئايا قوتابخانەى بى مؤلتمان ھەيە لە كوردستان؟ توانيتى سەربەخۇ ھەر كەسك ھەلبەستى قوتابخانەيەك

بە بى مؤلەت دروست بكات؟ پرسيارەكە لىرەدايە.

بەرپۇز د. ارسلان بايز(سەرۆكى پەرلەمان):

ناھەنگ خان، فەرموو.

بەرپۇز ناھەنگ عارف:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

غەرامە قەت نابى قەتە بى لە قانون دابندرى، من سەرىپچىيەك دەگەم بىست مندالم ھەيە، ئەو ھەك

قانونى ئىستىسمارە، خانوويەكم كرى يە دەئيم دوو سالى تر تەواو دەبى، دوو سالى تر من لە كرىمە، تەواو

نەبوو، مەفرووزە موستەسمير پارەى غەرامەى كرى بداتە من، ئيمە مندالم لەو مەكتەبە داناو، باشە

ئەو مەكتەبە (لو فرضنا) مستەواى كەمتر بوو، ئەدى ئەو پارە چۆن ئيعادە دەبىتەو؟ ئەو دەبى بە مەرج

بى، مەرجەكەش لە ناو پەيرەوھەكە دەئى (العقد شريعة المتعاقدين)، مەحاله من غەرامەيەك دانيم، من

10مليونم خواردي مەنوونم بە غەرامەى دە مليونى، دەيدەم و دەروم و خواحافيز، پارە نابى دابندرى،

موتلەق نابى دابندرى، دەبى بە گويرەى مەرج بى ئەو، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

عظيمة خان فەرموو.

بەرپۇز عظيمة نجم الدين:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

مىنىش لەگەل قسەكەى ناھەنگ خانم، لەبەرئەوھى غەرامە نابى بە شيوەيەك بى و ديارى كراو بى لەناو

ياسايەكە دا، غەرامە دەبى لە عەقدەكە دا ھەبى، نابى لەناو ياسايەك ھەبى.

بەرپۇز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

كوستان خان فەرموو.

بەرپۇز كۆپىستان محمد عبدالله:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

منىش لەگەل دەرشتى يەكەمى لىژنەى پەروردەم كە هيچ غەرامەيەكى دەست نىشان كىردوو، چونكە ئەو بەرپۇزى ئەو 50 مىليۇنە زۆر قاسىيە، رەنگە موخالەفەكە زۆر بەسەيت بىت، ئەو لە 50 مىليۇنە دەستى پى كىردوو، ئەگەر بىرپارە ئەم مەكتەبانە داخەن ئەمە شتىكى دىكەيە، چونكە ئەمە زۆر قاسىيە، ئەومەكتەبانە ئىمە ئەگەر سەير بىكەين، بەشىكىان خزمەتتىكى زۆريان كىردوو، ناكىرئ ئىمە مەرجى ئەوئەندە قاسىيان لەسەر دابنىين، بۇيە من جارى پىشتىگىرى راي يەكەمى لىژنەى پەروردە دەكەم كە هيچ بىرپىكى دەست نىشان نەكردبى، پىشتىگىرى ئاھەنگ خان و عىظىمە خان دەكەم وەك ئەوئەى خۇى بىمىنپىتەو، كە يەكەم جار دانراو و هيچ بىرپىكى پارەى دەست نىشان نەكردوو و، زۆر سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

لىژنەى ياسايى؟ د.رۇژان فەرموو.

بەرپۇز د.رۇژان عبدالقادر:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

رېژىم بۇ ھەموو رابوۋچوونەك، بەلام ھەندى شت ھەيە لە دەستوور باسكراو ناتوانين ئىمە سەرىپىچى بىكەين، ھەندى شت ھەيە ئىمە باسى بىكەين ھى قانون نىيە، كە باس لەو دەكەن سزا نەمىنى، باشە ئەو قوتابخانەيە سەرىپىچىيەكى حوكمى ياساي كىرد چى لەگەل دەكەى؟ لە راپۇرتەكەى لىژنەى پەروردە باس لەو دەكەت عقىد، سزا لەناو عقىد باس ناكىرئ، مەبەدەئىكى دەستوورىمان ھەيە (لاجرىمە و لاعقوبە الا بنص) غەرامەش عقوبەيە، ئەگەر نەسى لەسەر نەبى هيچ كەسىك بۇى نىيە غەرامە لەسەر ئەو قوتابخانە دانى، دواتىر رېژىيەك دانراو، غەرامە مەبلەغەكەى دىيارى نەكىرئ، لە ھەموو ياسايەكان، ياسا عىراقىيە كارپىكراوكان لە ھەرىمى كوردستان ياساكانى لەپەرلەمانى كوردستان دەرچوو و پەسەند كراو، مەبلەغى غەرامە دىيارى كراو، بەلام دوو رېژىيە بۇ دانراو، لە نىوان 50 مىليۇن تا 100 مىليۇن ئەوئەى كە دەنگ دىنى، لە نىوان ئەو دوو رېژىيە بەرەو ھەدى ئەدنا و ئەعلا، دەسەلات دەدرىت بە دادوەر كە بىرپار دەدات جۇرى سەرىپىچىيەكە لەگەل پەنجايەكە دەگونجى، پەنجاي لەسەر فەرز بىكات، يان لە 50 زياتر ھەتاوئەكو ئەو رېژىيەى كە لە پەرلەمان دىيارى دەكرىت، بەلام ناتوانين ئەگەر شتىكى دىكە سزا لە ناو قانون باس نەكرىت غەرامە سزايەكى داراييە؟ ناتوانن سزا لەسەر ئەو جۇرە قوتابخانە فەرز بىكرئ، باسى شوين كرا، قوتابخانەكە و بىنايەكە دروست نەكرا، ئەو ناتوانين، لەبەرئەوئەى لە ماددەى پىشو ئىمە دەنگمان بۇى داوە ماددەى 4 كە باس دەكرا ھەتا تاقىگە و كىتەبخانە و شوين و ھەمووى ھەبى ئەوجا مؤلەت وەردەگرين، يەئنى ناكىرئ رىكارەكان دىيارى كراو ناتوانين پىچەوانەى ئەو ماددانە بىن كە پىشتىر دەنگمان بۇى داوە، سوپاس.

بەرپۇز د.ارسلان بايز (سەرۋىكى پەرلەمان):

ئىستا دوا سىغەتان چىيە؟ د. عمر دوا سىياغە بۇ ئەۋەدى موناڧەشە بىرى، فەرموو.

بەرىز د. عمر نورەدىنى:

بەرىز سەرۋى پەرلەمان.

لەراستى دا دەست پى كىردى لى 50 مىليۇنەۋە زۆرە، پىۋىستە ئەمە كەم بىكەينەۋە و ھەدى ئەدنا و ھەدى ئەعلاى ھەبى، بەلام لى 50 مىليۇنەۋە دەست پى نەكات، رەنگە جۆرىك لى غەرامەى مالى ھەر پىۋىست بى بۇ مەدرەسەيەك 5 مىليۇن بى.

بەرىز د. ارسلان بايز (سەرۋى پەرلەمان):

د. رۇزان فەرموو.

بەرىز د. رۇزان عبدالقادر:

بەرىز سەرۋى پەرلەمان.

ئەۋ دارشتنەۋەدى كە پىشنىار كراۋە لەلايەن لىژنەى ياسايى ، (كل مدرسة ومعهد غير حكومى تخالف احكام هذا القانون تعاقب بغرامة لاتقل عن 50 مليون دينار ولاتزيد عن مائتى مليون دينار)، ئەۋە پىشنىارى ئىمە پەنجا بۇ دوو سەد، رەچاۋى ئەۋەش بىكەن، قىستى خويىندن چەندە، چەند پارە لى كەسوكارى قوتابى ۋەردەگىرى، كاتى رىك دەكەون لەسەر دانانى بىرى غەرامەكە؟ و سوپاس.

بەرىز د. ارسلان بايز (سەرۋى پەرلەمان):

كى تىبىنى ھەيە قىسەى لەسەر بىكات؟ ئەقىن خان و سىۋەيل خان و كاك كاردۇ، عظيمە خان و سىمىرە خان و كاك عمر، ئەقىن خان، فەرموو.

بەرىز ئەقىن عمر:

بەرىز سەرۋى پەرلەمان.

ھەلبەتە من 100% لەگەل رەئى لىژنەى ياسايىم بۇ ئەۋ دارشتنەۋەدى كە دايان ناۋە، چۈنكە بەراستى غەرامات ھەموومان دەزانين كەۋا ئەگەر موخالەفاتى گەۋرە بىكات و ياخود سەرپىچى ئەۋ قوتابخانەيە سەرپىچى ھەر فەقەرەيەك لەم فەقەرەنەى ياسايەكە بىكات، ئەگەر سەرپىچى ئەساسى بى لەسەر ياسايەكە ئەۋا ديارە دەرواتە بابى غەلق كىردنەۋە يان داخستن و ئەۋ عقوباتانە، بەلام ئەگەر موخالەفەى كىرد يان موخالەفە كىردن فەرقى ھەيە لەسەر ئەۋ سەرپىچىيە گەۋرانە ياخود ئەۋ لادانە گەۋرانەى كە لە ماددەكانى ياسايەكەدا ھاتوۋە، بۇيە سەرپىچى كىردنەكە ديارە يەكى لى خالەكان دەگىرتەۋە كە ئىمە ئەۋ مەرجانەى دامان ناۋە لەم ياسايە، بۇيە ئەگەر ھاتو موخالەفەى كىرد، بىرەكەى دەبى ديارى بىرى بەرامبەر موخالەفەكە، بۇ موخالەفە كىردنەكە، بەلام لەگەل ئەۋە بە دىدى من 50 مىليۇن تا 200 مىليۇن زۆرە ئەگەر

بیتو ئىمە بىكەينە 25 تاۋەكو 150 مىليۇن، رېژەكە مەعقول تر دەبى، بەلام لەگەل ئەۋەشدا كە باسى
عەقدىش بىكەين، ئەگەر باسى عەقد دەكرى، باۋەرپناكەم ئەم ياسايە ئەۋە تەحەمول بىكات كە عەقد بىكرى،
چونكە ياسايەكە خۇى سەروبهندى لە ماددەى يەكەمەۋە تا ئاخىر مولزەمە بۇ ھەردوۋ تەرەف، چ بۇ
قوتابخانە ئەھلىكە، چ بۇ حكومەتتەش بۇ جى بەجى كىردى، بۇيە من لەگەل ئەۋەم ئەۋ دەقەى لىژنەى
ياسايى بىمىنى، بەلام رېژەكە كەم بىكرىتەۋە، لە 25 ەۋە تا 150 مىليۇن، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز / سەرۆكى پەرلەمان:

سىۋەيل خان فەرموو.

بەرپىز سىۋەيل عثمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەت ئەۋ ماددە پېشنىار كرا كە يەكەم چار ئەۋ ماددانە ھەموۋى با بلىين دەمچ بىكرى ئىنجا ئەۋ
سىاغەيەى د.رۇژان يان لىژنەى پەرۋەردە خويىندىانەۋە، تەبەن نەخرايە دەنگدانەۋە، ئايا ئەۋ ماددانە
پېشنىار كراۋە بخىرتە دەنگدانەۋە، ئايا ئىلغا بىت يان ئىلغا نەبى، ئىنجا ئەۋ سىاغەيەى لىژنەى ياسايى يان
لىژنەى پەرۋەردە موناقتەشەى ئەۋ سىاغەيە بىكەين، تەبەن منىش رەئىم ئەۋەيە ئەۋ ماددانە ھەر
ھەموۋى ئىلغا بىتەۋە، تا ماددەى 51 لەبەرئەۋەى ھەموۋى عقوبە و غەرامە و تەفاسىلى زۇرى تىدايە،
ئەگەر نمونەيەك بىنى كە دەلى غەرامە بىكرى ئەۋەندە كە ئەگەر مۇلەتى نەبى، ئەى كاتى ئەۋ كەسەى كە
دەيەۋى قوتابخانەيەك دروست بىكات يان بىكاتەۋە نابى ھەموۋ ئەۋ مەرجانەى تىداى لە كاتى تەقدىم
كىردن يان داۋاكارىەكەى لە بۇ ۋەزارەت، ۋەزارەت بە پىى ئەۋ رېنمايىانە و ئەۋ مەرجانە مۇلەتەكەى
دەداتى، كە لە ماددەكانى زۇر پېشووتر دىارى بوو، واتە ئەۋانە ھەموۋى زىادە منىش پېشنىار دەكەم
ئەۋماددانە ھەموۋى ئىلغا بىتەۋە، ئىنجا دوايى سىاغە و دانىشتەۋە لە بەينى لىژنەى پەرۋەردە و لىژنەى
ياسايى كامىان باش بوو دەنگى بۇ بەدەين و سوپاس.

بەرپىز د. ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى 46 من پېموايە نابى سزاكە دىارى نەكراۋ نەبى كاتى سەرىپچى دەكرى، بەلام بە پىى
قەبارەى سەرىپچىكە بى، يەئنى ئىمە دىارى كراۋ بى و بمانەۋى ئەگەر لە فلان بىرگە و فلان بىرگەى
پىچەۋانەى سزايەكەى ئەۋەندەيە، يەئنى دىارى كراۋە و سنووردارە بە پىى جەمى سەرىپچىكە، ئەگەر
بلىين گىرقتەكەمان لەۋەيە سزايەكە زۇرە، ئەگەر قسەش لەسەر مۇلەتە، مۇلەتەكە دەچىتە چوارچىۋەى
قانۇنى عقوبات و ھىچ عىلاقەى بەۋ قانۇنەۋە نىە كە كاتى كابرا چەۋاشەى خەلك دەكات، قوتابخانەيەك

به بى مؤلەت دادەنى، دەتوانرى ياساى سزادانى عىراقى بەسەردا تەتبیق بکرى، بەس بۇ ئەو دەرى دىارى گراو بى بەپى ئەو سەرپىچىانەى گە دەگرى، سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

عظيمة خان فەرموو.

بەرپىز عظيمة نجم الدين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من له گەل ئەو نىم گە هىچ غەرامەىك لەناو ياسايەكە هەبى تەنھا ئەو بۇ عەقدەكە بىننیتەو گە لە نىوان ئەو كەسانەى گە گرىبەستەكە دەگەن، لە كاتىك دا چونكە پابەند نەبوون يان سزادان جارى واھەىە سەرپىچىەكە بچووكە و جارى واھەىە سەرپىچىەكە زۆر گەورەىە تۆ چۆن ئەمە لەناو ياسايەكە دا دىارى دەكەى ئەو برە پارەىە بسەپىنى بەسەر سەرپىچىەكەى بچووكە يان سەرپىچىەكەى زۆر گەورەتر، لەكاتىك دا كە تۆ ئىجازەت دا بەو كەسەى گە قوتابخانەكە دەكاتەو و ئەو پابەند نەبوو، قوتابخانەكە ھەلۆھشەنرايەو، ئەو برە پارەىەكەى زۆرى وەرگرتوو، چۆن بەو غەرامە كردنە دەتوانى قەربووى ئەو پارەىە بكەیتەو كە وەرگراو؟، بۆىە من دەلئىم و پىشنيارم ئەوھىە كە لەناو ياسايەكە دا برى دىارى گراو مەقتوع نەبى لەناو عەقدەكە دا هەبى، و سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

سميره خان فەرموو.

بەرپىز سميره عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھى لىژنەى ياسايى دايئاوہ پارەكەى زۆر زۆرە لە پەنجاوہ دەست بکرى، لەوانەىە مەكتەبىكى بچووك بى، بە چەند سال ئەو ساحبى ئەو قوتابخانەىە، ھەر خۆى ئىمكانىەتى ھەبى خۆى كۆبكاتەو ئەو پارەىە تەعويز ناكرى، پىويستە سزايەكە بە گوپردى حەجمى تەلەبە و قوتابخانەكە دايندرى، ھەىە قوتابخانە زۆر گەورەىە كۆمەلگا لە پىنج، شەش قوتابخانە پىك ھاتووہ ئەوہ دەگرى، بلىين ئىمە لە 10 مليۆن ھەتا 100 مليۆن تەساعودى دابنى، بەلام لە پەنجاوہ دەست پى بكەين زۆرە.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالرحمن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددەىە ماددەىەكى عىقابىە، واتە رەبىتى بە سەرپىچى كردنى ياساوہ ھەبى، كە رەبىتى بە سەرپىچى كردنى ئەم ياسايەوہ ھەبى، دەبى گونجاو بى لەگەل ماددەكانى پىشترى ياساگەوہ ئەو ماددانەش كە لە دوای ئەمەوہ دى، ئەسلى پرۆژەكە جەنابى سەرۆكى پەرلەمان تىكەلاویشى تىايە، بۆىە ھەموو ئەو بەرپزانە

تەفسىرى جىياوازى بۇ دەكرى و ھەركەس لە لىژنەگانىش بەجىا رەئى خۇيان لەسەرى داو، ئەمە باس لەو دەكات و دەللى غەرامە دەدرى بۇ ئەو كەسانە (بدون اجازە)، با يەكسەر باسى بکەين و بلّيين ئيمە باسماں لەوہ کردووه پيشى ياساکە (بدون اجازە) ناکرى، چۆن دەكرى بە بى ئىجازە مەكتەبىك و مەعھەدبىك و جامىعەيەك دروست بى، ئەمە با نەچينە تەفسىلەكەيەو، ئەم مۇئەسسەسانە كە دروست دەكرىت گەللىك ئىجرائاتى شەكلى دەوى ھەتاوہكو دروست دەبى، لەبەرئەوہ ئەمە خۇ شتىكى شەو و رۆژى نىە دروست بكرى و بە بى ئىجازە، دووہم/ ھەر لەنەسى ماددەكە باس لە تەوسىع و زیادەى قاعات و غەلق و دانى دبلۆم و ئەمانە ئەگا، ئەمەيان ديارە بۇ ئەو كەسەيە ئىجازەى ھەيە، ئىجازەى ھەيە، بەلام قاعەكە زياد دەكات، ئىجازەى ھەيە و تەوہسوع دەكات، ئىجازەى ھەيە و دەتوانى بەكەلۆريؤس بدا و دبلۆم دەدات، مەسەلەن ئەمە بۇ ئەو كەسەيە كە ئىجازەى ھەيە، باس لەوہ كراوہ ئەللى خارجى ئىرادە، خارجى ئىرادە چ رەببىكى بەم ماددەيەوہ نىە، خارجى ئىرادە حالەتتىكى زۆر ئىستىسائىيە كە ياسا تەحدىدى كرىد، وەكو كەوارسى تەبىعى و وەكو با كە خوانەخواستە دەكەوئتەوہ لە وئاتەكە، بۆيە پيويستە ئەم ماددەيە بە دوو روانگە سەيرى بكرى، روانگەى ئەو كەسانەى كە ئەو مۇئەسسەسەيەى كە ھەر ئىجازەى نىە، ئەمە تەحسىل حاسلە، سەلاحيەتى وەزىرە و غەلقى دەكات، موسادەرەى ئەموالى دەكات، عقوبەيان دەدات، ئىجالەى مەحكەمەى دەكات، بابى دووہمى ئەو مۇئەسسەسانەن كە مोजازن، بەلام موخالەفەى تەعلیماتەكەى ئىجازەى خۇيان كرىووه، ئەوہى كەلىژنەى پەروەردە پيشكەشى كرىد لەگەل رپزم دا باس لە گرىبەست دەكات، جەنابى سەرۆكى پەرلەمان، گرىبەست نىە ئەمە كە مۇئەسسەسەيەك دى پەپرەوى ناوخوى خوى و مەنھەجەكەى خوى پيشكەش بە وەزارەتى پەروەدە دەكات بۇ دانى مۇلەتلىك بۇ كرىدەوہى مۇئەسسەسەيەكى پەروەردەيى، وەزارەت سەيرى دەكات، وەزارەت كەشى شوئىنەكەى دەكات، وەزارەت دىراسەى پەپرەوہكەى دەكات بزانى چەند گونجاوہ لەگەل مەنھەج و پەپرەوى وەزارەتى پەروەردەى ھەرىمى كوردستان ئىنجا ئىجازەكەى پى دەدات، بەلام فەرز كرىدى غەرامە لىرە پيويستە لە ناوياسايەكە بە نەسىكى سەرىح باسى لەسەر بكرى، چونكە ئەو غەرامەيە لە تەحسىل حاسل لە دواتردا ئىجالەى مەحاكى تايبەتى دەبى، وەزىر ناتوانى غەرامەى كەس بكات، ئەمە دەچىتە مەحاكم، مەحاكم بە گوپرەى ياسا غەرامەكە فەرز دەكات و ئەم ياسايەش پى دەوترى ياسايەكى خاس، ئەم ياسا خاسە و ياسا عامەكان لەوانەيە موخالەفە لە ياساى عقوباتى عىراقى ھىچ موخالەفەيەك نەبى غەرامەكەى بگاتە مەسەلەن نىو مليؤن دىنار، دوو سەد ھەزار دىنار، ئيمە لىرە كە دەللىين 20 مليؤن دىنار بە واتا دەبى ياسايەكى خاس تەحەكومى تىدا بكات، ئەویش ئەم ياسايەيە، لىرە لىژنەى ياساى باسى كرىووه و دەللى ئەو كەسانە و ئەو مۇئەسسەسەيەى موخالەفەى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەكات، يەئنى ئىتر ئەوہ عام و شاملە، ھەرچى لەم ياسايە بەدەربى، ئەو مۇئەسسەسەيە موخالەفەى كرىووه، دەبى ئەو برە پارەيە غەرامەكەى خوى بدات، لەبەرئەوہ پيويستە ئيمە لىرە بۇ بەقوہت كرىدى ياسايەكە، بۇ ئەوہى تەناقوزىش نەبى لەگەل ماددەكانى پيشەوہ كە دراوہ سەلاحيەت بە وەزىر كە باس لە غەلق و سەحبى ئىجازە و ئىلغای ئىجازە كراوہ، پيويستە غەرامەكان

تەھدیدی بکری، بەو بېرەى كە لېرە باسى لەسەر كراوہ ہەرچەند بېرەكان تۇزى زۆرہ، چونكە لە ياساى عقوباتى عىراقى دا ئىستا لەو بېرە غەرامانہ نىہ ہەرچەندە ياسايەگەش كۆنہ، ئىتر نازانم، ئەوہ دوايى رەئى قاعەكە دەزانى مەبلەغەكەى زۆربى، بەلام پىويستە سياغەكەى لىژنەى ياساى بىت و سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

لىژنەى پەرودەدە، كاك عمر فەرموو.

بەرپىز د. عمر نورەدنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىمانوايە كە سەرەتا ئەوہ يەكلا بکەينەوہ كە لەماددەى 46 ەوہ تا 51 بەراستى دەمج بکرى و دەنگى بۆ بدريت كە دەمج بکرى، يەگەم جار، دواى ئەوہ لەژىر رۆشنايى ئەو سەرنجانەى كە خانە روو ھى بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، دووبارە سياغە كۆرندەوہى ماددەكەى بکرى و لەسەر نىسبەتەكەش ئەگەر گۆرانكارى تى بکەوى رېك بکەوين، ئىمە لەگەل ئەوہين كە نىسبەتەكە دەگۆرى لەراستى دا.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ھەر دوو لىژنە مۆتەفقن لەسەر دەمج كۆردنى ماددەى 46 ھەتا 51 ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پرسىارەكم لا دروست بوو، ئەدى تەعويز، ئىمە ھەر دەلېين عقوبە، ئەدى تەعويز كوا؟ كە سبەى كاريسەيەك قەوما، خۆ لە حەربى عالەمى دووہم.....

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

قانونى مەدەنى ھەيە بۆ ئەو مەسەلەيە، لىژنەى ياساى د.رۆژان فەرموو.

بەرپىز د.رۆژان عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەعويز شتەكە و غەرامە شتىكى ترە، غەرامە سزايە، تەعويزى دەبى بەرامبەرى زيان ھەبى، لەھەر حالەتيك ھەر كەسيك و ھەر لايەنيك رووبەرپووى زيان بووہوہ بۆى ھەيە داواى تەعويز بكات مەحكەمە تەقدىرى تەعويزەكەى بكات بە پىي زيانەكەو قەواعىدى عامەمان ھەيە بە پىي ياساى شارستانىەوہ كارى پى دەكرى، بەلام غەرامە سزايە، سزا دەبى نەسى قانونى لەسەر بى، ئەگەر نەسى قانون نەبوو مەحكەمەش ناتوانى سزا فەرزبكات.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

با ئىمە جارى دەمجهكان بخهينه دهنگهوه، تكايه دمجهكان ههردوو ليژنه داواى دهمجى ماددهى 46 تا 51 دهكهن، كى لهگهڵ دايه تكايه دهستى بهرز بکاتهوه؟، كى لهگهڵ دانيه؟ به كوى دهنگ دهمج كرا، فهرموون مادده به مادده بۆ ئهوهى بزانيه جى بکهين، فهرموون سياغه تازهکهتان، د.رؤژان فهرموو.

بهريز د.رؤژان عبدالقادر:

بهريز سهروكى پههلهمان.

لهسهه غهرامهكه ههمووى ريككهوتين و برهكهى لهسهه پيشنيار و سهرنجى ئهنادامانى پههلهمان پييان زور بووه، ئهه رپژديه كه دانراوه، كه ممان كردهوه بۆ 10 مليون تاوهكو 150 مليون بهه شيويه: كل مدرسة والمعاهد غير الحكومي تخالف احكام هذا القانون تعاقب بغرامة لاتقل عن عشرة ملايين دينار عراقى ولاتزيد عن مائة وخمسين مليون دينار عراقى.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكى پههلهمان):

كى لهگهڵ ئهويه دهستى بهرز بکاتهوه؟ كى لهگهڵ دانيه؟ شهش كهس لهگهڵ دانيه، كهواته بهزورينهى دهنگ پهسهند كرا، فهرموون بۆ مادديهكى تر، امينه خان فهرموو.

بهريز امنه ذكري سعيد:

بهريز سهروكى پههلهمان.

حوكمه گشتيهكان

ماددهى 52

حوكمهكانى ئهه ياسايه بهسهه ههموو دامهزراوهكانى فيركردنى ئههلى و تايبهتى پياده دهكرى، ههه حوكميكي ياسايى يان ليستانديهكان يان سيستهمهكان ريكهوتننامهكانى هاوكارى پهورهدهيى و روشنبيرى پهيوهسته به كاروبارهكانى فيركردنى ئههلى و تايبهت، ئهگهه هاودژ بوو له گهڵ حوكمهكانى ئهه ياسايه رهد دهكريتهوه.

بهريز د.ارسلان بايز (سهروكى پههلهمان):

فهرموو پهيمان خان.

بهريز پهيمان عبدالكريم عبدالقادر:

بهريز سهروكى پههلهمان.

الفصل الخامس

الاحكام العامة

الماده 52

تطبق احكام هذا القانون على جميع مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة، وكل احكام قانونية أو لوائح أو نظم
اتفاقيات التعاون التربوية والثقافية تتعلق بشؤون التعليم الاهلى و الخاص، اذا تعارض مع احكام هذا القانون
ترفض.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

ليژنهى پەرورده، د.عمر فەرموو.

بەرپز د.عمر نورهديني:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

لهراستی دا پيش ئەم ماددهيه ئيمه لهراپورتى خو ماندا له حوكمه گشتيهكان دا پيمواويه دهبي ماددهيهكى
تازه دابنئين كه پهيوه ندى به مسوگهركردنى مافى قوتابيان و ماموستايان و فەرمانبەرانهوه ههيه دواى
داخستنى قوتابخانه يان پهيمانگاكه، بويه پيشنيار دهكهن ئەم مادده ئيزافهى ئيمه بيخوينينهوه و
گفتوگوئى لهسەر بكرى، ئەمجا ئەگەر بكرى دهچينه ماددهى 52 .

ماددهى 31

له كاتيک دا ئەگەر قوتابخانه پهيمانگاى ناحكومى بهشيوه ههميشهيه داخرا مافى قوتابيان و ماموستايان
و کارمەندانى بهم شيوهيهى خوارهوه پاريزراوه، يهك/ قوتابيان دهگويزرينهوه بو قوتابخانه يان
پهيمانگايهكى ناحكومى ترى هاوشيوه بهبي ئەوهى سالى خویندنيان له کيس بچى، دوو/ ماموستاو
فەرمانبەرانی دهخرينه سەر قوتابخانه يان پهيمانگايهكى ناحكومى تر يان دهخرينهسەر ميلاكى وهزارهتى
پهروهده.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

ليژنهى ياسايى؟ د.رؤژان فەرموو.

بەرپز د.رؤژان عبدالقادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

هەر ماددهيهك مافى قوتابيان كه لهو جوړه قوتابخانانه دهخوين مسوگهركهكات و دهپاريزى پشتگيرى ئى
دهكهن، بهلام ئيمه پيشتر له ماددهيهك بابهتيكى نازانم ئەوه دهگريتهوه يان له بو رينماييمان بهجى
هيشت، وهزارهت رينمايى دهرکرد، ئەگەر مەبهستى ئەو ماددهيه بى كه پيشنيار كراوه لهلايهن ليژنهى
پهروهده، ههمان ئەو ماددهيهيه كه پيشتر دهنگمان بوى دا به رينمايى ريك دهخرى، يان ئەو تهنها
تايهت بوو بو وهگرتن، ئەوهش بو گواستنهوهيه، لهو حالته پشتگيرى لهو مادده دهكهن، سوپاس.

بەرپز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلهمان):

ليژنهى پەرورده؟ د.عمر فەرموو.

بەرپز د.عمر نورهديني:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ئەو لە ھالەتتەك داپە ئەم نەقل كۆرگەنە و بۇ گواستەنەوھە كە قوتابخانەكە بېئى، بەس ئەوھ لە ھالەتتە داخراڭنەتتە، چارەنووسى قوتابيان و مامۇستا و كارمەندەگان چى ئى دىت؟ كە دەيان نمونەى تالمان ھەيە لەراستى، بۇيە ئىمە لەگەل ئەوھىن كە بەم ماددەيە مافى ئەوان بەم شىوھە مسۆگەر بىرى، قوتابيان بەبى ئەوھى سالى خوڭندىيان لە كىس بچى، بۇ مامۇستا و كارمەندەگان و فەرمانبەرانى بەبى ئەوھى بى ئىش بن و ئىدى كەس نەبى لىيان بېرسىتەوھ.

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز د.عصمت محمد خالد(وەزىرى پەرورده):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەف خالا بنسبەتا قوتابيا من دگەلم، يەنى ئەز تەئىدى دكەم، خالا دوھى (ينقل التدرىسين والموظفين الى مدرسة خاصة اخرى أو الى ملاك وزارة التربية) كى ئەو ئىشە دەكات؟ كى نەقل دەكات مەسەلەن، من ھىچ دەسەلاتم نىە كە مامۇستايەك بى و عىلاقەى بە پەروردهوھ نەبى كى نەقل دەكات، بە چ نەقل بىكەم؟.

بەرىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

جارى لىزنىە پەرورده، ھىچ مەكتەبىكى تر ناكىرئ ئىلزام بىرى كە جىگا بۇ مامۇستايەگان و فەرمانگەگانى تر نەكردوھ، خوى ئازادە چەند مامۇستا بى بۇ فەرز بىرى لەسەرى، يەنى دەبى عىلاجەك لۇ ئەوھ بدۆزىنەوھ بەراستى، تەلەبەگان قەيدى ناكات، بەلام موزەف و مامۇستاگان شەرت نىە، ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرىز ئاھەنگ عارف:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەتا تەلەبەش ناتوانى فەرز بىكەى، بە خۇم ئىستەبى مەكتەبى خۇم 40 تەلەبەم ھەيە، دە تەلەبەى دى بىنى ئاخىر بە چ عەقدەك ئەمن ئىجبار بىرىم ئەوانە قەبول بىكەم، ئەوھ لە پەپرەوھەكەى ھەر مەكتەبىك فەلسەفەى پەروردهى مەكتەبى خاسى ھەبى لە پەپرەوھەكەى خوى دەلئ ئەمن لىنكەم ھەيە لەگەل مەكتەبەكەى دى، يان لەگەل مۇئەسسەسەكى يان لەگەل مۇئەسسەسەكى يان لەگەل جامىعاتەكى عەقدەك ھەيە و وەكو بانك، ئەو ئەمنى دەعم بىكات و ئەمنىش ئەوى دەعم بىكەم، لەو ھالەتانە بەو شىوھ و بەو شتانە، بەلام بەداخەوھ، ئەمن كە سەيرى ئەو قانونەى دەكەم دەبىنم ئەمن بەس لە جانبە تەسكەكەى ئەوھى كە زولمان ئى كراوھ لە فەكرەى بازىرگانى لە كۆرگەنەوھى مەكتەبى ئەھلى سەيرى دەكەين، لەوھى سەيرى ناكەين كە ئەو پىرۆگرامە، پىرۆگرامەكە دەبى بىتە مۇنافەسە لەگەل مەكتەبى حكومى لەوھى پەرورده و لە پىرۆسەى پەرورده بە پىش بىخەى، ئەمە بەس لە جانبە واجىھە تەسكەكەى باسى دەكەين دەنا قوھت نىە فەرز بىكات، ئەو ماددەيە مەلئمانە ھەموو نەقل بىكات، ئەو تەلەبانە سەد تەلەبەنە و ھەمووى بىانبەنە مەكتەبەكى دى، كى دەلئ مالى من حازرە بۇ ئەوھى ئەمن ئەوانە ئىستىقبالى بىكەم.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

فيغلهن مومكىنه ئەو مەدرەسەيە تاقەى ئىستەبى نەبى..... ئاھەنگ خان فەرموو.

بەرپىز ئاھەنگ عارف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئابى ئەوۋى فەرزى بىكەين، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.ارسلان بايز (سەرۆكى پەرلەمان):

ليژنەى پەرودەدە؟ د.عمر فەرموو.

بەرپىز د.عمر نورەدەينى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەرپاستى دا سەبارەت بە چارەنووسى قوتابيان پرسیارەكى سادە ھەيە، ئەگەر قوتابخانەيەك داخرا، باشە چارەنووسى ئەو تەلەبانە چى لى دىت؟ بۆيە ئىمە نمونەمان ھەيە لەسەر ئاستى زانكۆ لە ھەرئىمى كوردستان سائىك بەر دەرگای پەرلەمانيان گرت ئەوانەى زانكۆى شاھانەى بەریتانى بە پەزمامەندى ھەموو لایەك ھەتا نەقلمان كردن بۆ زانكۆى عیشق، بەلام بە پەزمامەندى بوو، خۆ بە ئىجبارى نەبوو، ھەتمەن بە پەزمامەندى دەبى، و مزارەت ئاگای لى دەبى، قوتابخانەكە خۆى رازى ئەبى، تاقەى ئەو لەبەر چاودەگىرئ ئەوجا نەقل ئەكرىن، بەلام زۆر بەلامانەو ھەگرنە چارەنووسى تەلەبە ديارى بكرئ دواى ئەوۋى قوتابخانە يان پەيمانگا دادەخرئ، چونكە ئەو مافەيان بۆ مسۆگەر بىكەين، ھىشتان لەسەر بىرگەى دووھم شايەنى ئەوۋى پىداچوونەوۋى بۆ بىكەين، تەنيا بىرگەى يەكەم بەئىلەنەو.

بەرپىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جەنابى وەزىر

بەرپىز د.عصمت محمد خالد: وەزىرى پەرودەدە

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان

بۆ چارەسەريا قى غەلقى ئەز دگەل ھەندى نىمە كو ئىلزام كەين قوتابخانەكا تايبەتى مامۇستايا دى وەرىگىت يان قوتابيا، بەس خالەكا دى ھەى، و مزارەتا پەرودەدە ئەخلاقىنە ئەگەر ئىجازە دا ئىكى، و پىشتى ھەندى فەشەل ھىنان، لازمە مەسئولىەتى راقەستىقە، ئەو زى قى مەدرەسى رىكا لازمى قى ويسايەدا بىكات، يەئنى بۆ فەترەكى ويسايە دىكاتەفە ئەگەر چارە نەبوو، وەكو دىجلە، زانكۆى دىجلە ل قى دەركى خۆ قى ئەندامى و مزارتى خويندنى بالاً بوون، ماوہىەكى بىرىكا وەسايە بىرىقە چوو، چونكى گەلەكا زەحمەتە، ئەسلەن بەرنامجى وى نەگونجى چ بىت بەرنامەجى خويندنا ئەھلى چ مەدرەسى، لازمە بۆ قى چەندى لازمە ئەف خالە ھەبىتن، سوپاس

بەرپىز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دىكتور سەرودەر

بەريز د.سەرور عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئەو ماددەبە كە دانراوه له لیژنەى پەرورده بەراستی له ئەنجامی ئەوه دانراوه ئیمە تەجرووبەمان هەبووه و كیشەش دروست ئەبى بۆ ئەوهى موعالەجە بكرى، من لەگەڵ هەردوو خال دام، بۆچى؟ يەكەمیان، ئایا ئەگەر قوتابخانەى (ا) لەو شارەدا داخرا كە 200 قوتابى هەيه، زەحمەت ئەبى جەنابى وهزیر چارەنووسى ئەوانە چى لیدی؟ چونكە ئەك هەر ئیلتیزامیكى ئەخلاقیه، ئیلتیزامیكى قانونیشیه، ئەو مەكتەبە كاتیك كراوتەوه بە پىی قانون ئەگەر قانون ئەبى ئەمە قانونە، بە پىی رینمایى قانونى لەوى كراوتەوه، ئایا چارەنووسى ئەوانە چى لى بەسەر دى؟ بیگومان ئەبى مشورى لى بخورى و بەرنامەى هەبى وهزارەت، خالى دووم، لایەنىكى تری باس بكەم، ئەمە زۆر رەوايه كاتیك ئەلئین قوتابیان ئەگوازینەوه بۆ قوتابخانەیهكى تاییهتی هاوشیوه بى ئەوهى سالى خویندنیان لە كیس بچى، بەلام شتیكى تریش دیتە گۆرى، بەریزتان منالەكەتان بردووه لەو قوتابخانەتان دانراوه، گریبەستت كردووه بۆ نموونە بە 2000 دۆلار، بەلام قوتابخانەیهكى تر هەيه بۆ نموونە 5000 دۆلار هاوشیوهیهتی، ئایا ئەو قوتابیه كاتیك دەچیتە ئەوى گوناهى ئەو چیه كاتیك قوتابخانەكە دادەخرى لە نەتیجەى كەوا مەرجهكانى جى بەجى نەكردووه؟ كیشەى هەيه لەگەڵ وهزارەتدا، یان هەر شتیكى تر، ئەو پارە زیادە بۆ ئەو بیدات؟ ئەمە دەكەویتە سەر كى؟ سەبارەت بە خالى دەووهمیش، مامۆستا و فەرمانبەرانى ئەخریتە سەر قوتابخانەیهكى تر، ئەوانە لە ماددەكانى پيشوودا وتوویمانە ئەوانە بە گریبەستن، و كاتیك داشدەنرین ئەبى بە ناگادارى وهزارەت بى، ئەى چارەنووسى ئەوانە چى لیدی؟ ئایا بە پىی ماددەیهكى تر داواى مافەكانى خویان ئەكەن؟ لەوانەیه سالانیك خزمەتى هەبى لەوى، ئەمە پىویستی بە چارەسەرە، نازانم ئەگەر گۆرانكارىكیشى تیدا بكەن، بەلام بەراستی لە جیى خویهتی دابنرى ئەو ماددەیه.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

كاك دكتور سەرور، مەفرۆزە حەقى تەلەبەكان نەفەوتى، موستەقبەلیان نەفەوتى، هەروەها حقوقى مامۆستا و فەرمانبەرانیش نەفەوتى، بەلام من مەدرەسەیهكى ترم وهریان ناگرم، من مولزەم نیم وهریان بگرم، مومكینه بەرنامەجى مەكتەبەكەم فەرقى هەيه، مومكینه شیوهى تەدریس فەرقى هەبى، هیچ عەقدیکیشم نەكردووه بۆ ئەوهى تەلەبەى تر وهگریم یان مامۆستای تر وهگریم، فەرموو بزائەم....

بەريز د.سەرور عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئەوهى جەنابت دەللى زۆر راستە، بەلام ئیمە باسى ئیلتیزامیك ئەكەین كە لەسەر شانى وهزارەتە، من پرسیارىكم كرد، باشە ئەو قوتابخانەیه ئیستا داخرا، 200 قوتابى هەيه، ئەو قوتابیانە چیان لى ئەكرى؟ ئەمە ئەركى سەرشانى وهزارەتە كە خەمیان لى بخوا و لیڕە بە یاسایەك جى كرابیتەوه، ئەلئین قوتابخانەیهكى هاوشیوه.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر.

بەريز عمر عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئەصلەن ئەو ماددەيە پيويست ناکا بەو موقتەرەحەي ليژنەي پەرودەردە باسي کردوو، لەبەر چەند ھۆيەك، يەكەم، ئەم ياسايە بۆ كەرتيكي تايبەتە، ئەو مەكتەبەي كە دائەخرى كەرتي تايبەتە، كە وتت كەرتي تايبەت، ھەر كەرتيكي پەيرەو و پرۆگرامي تايبەتي خۆي ھەيە، لە لايەكي تر، غەلق فەرقى ھەيە لەگەل ئەو ھى مەكتەبيكي ھەيە، يان دەمچ ئەبى، يان غەلق ئەبى، يان ئىلغا ئەكرى، و يان مۇئەسسەسەيەكي كەرتي تايبەت ئىشھارى ئىفلاسى خۆي ئەكا، راستە مەسيري تەلەبەكان، منيش لەگەل ئەو ھى مەكتەبيكي ھەيە، بەلام ئەبى چۆن تەھديد بكرى؟ ئەمە تەنیا حالەتي غەلق نىە، كە وتت غەلق حالەتيكي لە نەتيجەي موخالەفەيەكي ياسايى، وەزارەت ئەمري دەرکردوو لە رپى دادگاوه يان لە رپى خۆيەو بەو تەعلیماتەي كە ھەيەتي غەلقى ئەو مۇئەسسەسەيە ئەكا، ئەي ئەگەر ئەو مۇئەسسەسەيە ھەل بوو؟ ئەي ئەگەر دەمچ بوو؟ ئەي ئەگەر ئىشھارى ئىفلاسى خۆي کرد؟ ئەم تەلەبانە بە چ ئاليەتيكي ئەچنە كەرتي تايبەتەو لەكاتيكي ئەو كەرتە تايبەتەي تر پەيرەو و پرۆگرامي تايبەتي خۆي ھەيە، ئەو مۇئەسسەسەيە مۇئەسسەسەيە رىجىيە، خەسارەي ھەيە، پەيرەوي تايبەتي خۆي ھەيە، دوو، بە نىسبەتي ئەوانەي كە چوونە گرىبەسىتان کردوو لە مامۇستايان و مونتەسىبين، ئەوانە گرىبەسىتان کردوو، ئەوانە بە رەغبەتي خۆيان چوون، عەقديان کردوو، كە لىقائى ئەجری يەومى، شەھرى، ھەرچۇنيكە، ئيش بۆ ئەو مۇئەسسەسەيە بكا و بە رەغبەتي خۆي پارە وەرگرى، چ زەمبىكي وەزارەتي تەربىيە ئەگەر ئەو مۇئەسسەسەيە ئىشھارى ئىفلاسى خۆي کرد؟ وتى ئىتر 100 موزەف و 100 مامۇستا خواحافىزتان بى، ئەمە چۆن ئەچىتە سەر مىلاكي وەزارەتي تەربىيە؟ لە كاتيكي ئەوان بە رەغبەتي خۆيان ئەو عەقدەيان لەگەل ئەو مۇئەسسەسەدا کردوو، راستە پيويستە مەسيري قوتايبەكان لە حالەتي غەلق دا، و لەبەر ئەسبابى ياسايى با بىرئىنە قوتايخانە و كوليئەتە حكومىيەكان، بۆچى بچىتە كەرتي تايبەت؟ سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

من ھەر وەكو سونالەكي بەسيت، ئەبى مۇستەقبەلي تەلەبەكان زامن بى، بەلام مامۇستايەك لەوي عەقدى کردوو لە قوتايخانەيەك، باشە لەگەل شەريكەيەكي ئىستىسمار عەقدى کردبا فەرقى چى بوو؟ فەرموو ئاشتى خان.

بەريز ئاشتى عزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

سەبارەت بەم خالە من پيشنيار ئەكەم كە بىمىنيتەو، ئىمە موناغەشەكەمان خەريكە لەو چوارچىوہ ئەمانباتە دەرەو، ئىمە باس لە رىبج و خەسارەت ئەكەين لە مۇئەسسەسەيەكان راستە مەفھومى ئىستىسمارى

له پشته وهيه، به لآم ئيمه له ئامانجه كاني قوتابخانه ئه هليه كاندا يه كيك له برگه سه ره كيه كان ئه وهيه كه ئه مانه وئ ئاستى خویندن له كوردستان بچيته ئاستيكي بهرتر، يه عنى چه مكي سه ره كي كار ئاسانى كردن بۆ قوتابخانه ئه هليه كان ئه وهيه كه ئاستى فير كردن له ههريمي كوردستان دا بهرز بكهينه وه، به لآم ئه وه مه فهومي قه سه كرده ئيمه له سه ر كارگه يه كي نانه قه يسي نيه، كه حهل بكریت و مانگيک، دوو مانك له ئينتاجى كرىكاره كاني حهل بكه ي له ناوچه يه كي تر دا، ئيمه چه مكي سه ره كي ئه وهيه كه موسته قبه لى قوتابيه كان له دوو دهروازه دا، به بر وای من وهزاره تى پهروه رده بهرپرسه، يه كي له وانه كه ئه وه گه نجان ه يان ئه وه منالانه هاوولآتى ههريمي كوردستان، بۆيه دابين كردنى موسته قبه لى ان مه سئوليه تيكي نيشتيمانى گه وه يه، ئه بى حهل بۆ دابنرى، له لايه كي تر، ئه ي چۆن وهزاره تى پهروه رده مافى ئه وه مان داوه تى و داكۆكى ئه وه مان لى كرده وه كه ئيجازه بدات بهم لايه نه، هه ر لايه نيك له نيزامى عامدا كه مه سئوليه تى ئه وه ي وه گرت ئيجازه بدات به لايه نيكي تر به شيك له مه سئوليه تيش ئه كه ويته سه ر شانى، ناكرى تا حهل ئه كرى تۆ له مه سئوليه ته كه بيته دهروه، به پيى ئه وه ياسايه ي كه سه لاحيه تى هه بووه و ئيجازه ي داوه به وانه ي كه ئيستيسمارى كرده وه ئه بى به پيى ئه وه ش هه ست به مه سئوليه ت بكا كه شوپنيك بدؤزيتته وه بۆ ئه وه ي، من پيشنيازى ئه وه ئه كه م وهزاره تى پهروه رده ئه وه ي بۆ ئيزافه بكرى كه كار ئاسانى بكا بۆ لايه نه كاني كه فرسه ت ئه دؤزيتته وه بۆ ئه وه قوتابيه ان ه يان مامؤستاكان وه ربگرى، بۆ نمونه يانى شيوازيكى كار ئاسانى كردن هه بى، ئيتر خانووى بۆ دابين ئه كات، يه عنى كه ئه لئى كارئاسانى كردن، دواتر به ته علميات رپون ئه بيته وه ئايا به شيك له كرى خانووه كه ي له گه ل قوتابخانه يه كي تر دا بۆ ئه دات؟ به شيك له پاره ي مامؤستاكان ئه دات، يان هه نديك پيداويستى بۆ قوتابيه كان دابين ئه كات؟ بۆيه من به ته واوه تى پشتگيرى قسه كاني دكتور سهروه ر ئه كه م، پيوسته چه مكي سه ره كي ته ركيزمان له سه ر موسته قبه لى قوتابى بى، و وهزاره تى پهروه رده نابى له م بهرپرسىاريه تيه بچيته دهروه، چونكه ئيجازه ي داوه، سوپاس

بهريز د.ارسلان بايز-سه رۆكى په رله مان:

فه رموو دكتور ئه حمه د

بهريز د.احمد وه رتى

بهريز سه رۆكى په رله مان

ئه وه مادديه مادديه كي ئيزافيه، له پيشدا دهنگ له سه ر ئه وه بدرى، ئه گه ر موناقه شه بكرى و ناوه كان بنووسرى بۆ ئه وه ي قسه ي له سه ر بكه ين، يه عنى نه ك بى ناو نووسين قسه بكه ين، ده بى برپاريشمان دابى جارى ئه وه مادده ئيزافيه موناقه شه ي بكه ين يان نه يكه ين؟

بهريز د.ارسلان بايز-سه رۆكى په رله مان:

فه رموو دكتور عمر

بهريز د.عمر حمد امين(نوره دينى):

بهريز سه رۆكى په رله مان

له راستیدا ئیمة پیمان وایه ئەو ماددەیه بمیڤی، به تایبەتی ئەوەی پهیوهندی به مسۆگەر کردنی چارەنووسی قوتابیه‌کانه‌وه ههیه، ئیمة ده‌لێین له کاتی‌دا ئەگەر قوتابخانه و پهیمانگای ناحکومی به شیوهی هه‌میشه‌یی داخرا، ئەو داخرا‌نه خۆی حەل ده‌کا؟ له ئەنجامی سزاوه ئەبێ؟ له ئەنجامی ئیفلاسه‌وه ئەبێ؟ کاتیک قوتابخانه‌یه‌ک به شیوهی هه‌میشه‌یی دائه‌خری چارەنووسی ئەو قوتابخانه چی لی‌دی؟ ئەمه‌یه‌ک، دوو، ئیمة نالیین به‌راستی، ئەلێین قوتابخانه‌ی هاوشیوه‌ی تر، بیگومان له‌ رێگه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌وه گه‌م‌گۆی له‌گه‌ل ئەکرێ، توانای وه‌رگرته‌ی ئەو هه‌ل‌ده‌سه‌نگی‌نرێ، سه‌بارته‌ به‌ مه‌سه‌له‌ی چارەنووسی ئەو قوتابخانه‌ی نموونه‌یه‌که‌مان هه‌یه، ئی‌مه‌ش وه‌ک لی‌ژنه‌ی په‌روه‌رده‌ راپۆرت‌مان هه‌یه، لی‌ژنه‌ی یاسایش راپۆرتیان هه‌یه، له‌سه‌ر داوا کاری چارەنووسی قوتابیان‌ی زانکۆی شاهانه‌ی به‌ریتانی که‌ پ‌یوسته‌ بنی‌دری‌ن بۆ زانکۆیه‌کی تایبەتی هاوشیوه، به‌لام ئەو رهنی‌مان دا فی‌علەن وه‌زاره‌تی خوی‌ندنی بال‌ا له‌گه‌ل زانکۆی عی‌شق گه‌م‌گۆی کرد وتی رازیم خوی‌ندنی هاوشیوه‌م هه‌یه، تواناشم ئەوه‌نده‌یه، به‌ گوێره‌ی توانای خوی‌ندنی هاوشیوه‌ی 25 قوتابیان نه‌قل کرد بۆ ئەوی، چارەنووسیان پارێزراوه، ئیستا له‌وی ده‌وام ئەکه‌ن، بۆیه هه‌مان شیوه له‌ قوتابخانه‌ی نموونه‌یش هه‌یه، تا له‌ داها‌توودا تووشی ئەو مو‌شکله‌یه نه‌بینه‌وه و فه‌راغه‌ قانونیه‌که‌ که‌م بێته‌وه، به‌راستی له‌گه‌ل ئەوه‌ین که‌ ئەم نه‌سه‌ به‌تایبه‌تی بۆ قوتابیه‌کان ب‌می‌نیته‌وه، هی‌شتان بۆ مامۆستا و فه‌رمانبه‌رکانیش ئەگەر بخری‌نه سه‌ر قوتابخانه و پهیمانگای ناحکومی تر دیسان، چونکه ئەمه له‌ حاله‌تیک دایه ئەم قوتابخانه به‌یه‌کجاری داخرا، هه‌موو رۆژ قوتابخانه‌کان داخ‌ری‌ن، عه‌ده‌دی‌ان که‌م ئەبێ، جی‌گا نابیته‌وه، و توانای چاره‌سه‌ریشیان هه‌یه، به‌لام سه‌بارته‌ به‌وه‌ی بخری‌نه سه‌ر میلاکی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، ئی‌مه‌ش له‌گه‌ل ئەوه‌ین که‌ نابێ، چونکه ئەمه له‌باری قانونیه‌وه ئی‌شکال بۆ وه‌زاره‌ت دروست ئەکات.

به‌رێز د.ارسلان بايز-سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

فه‌رموو جه‌نابی وه‌زیر

به‌رێز د.عصمت محمد خالد: وه‌زیری په‌روه‌رده

به‌رێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان

براستی ئەم دوو بۆ چوونیت هه‌نه، که مه‌درسه داخرا ئایا ئیستمراریت دکا، یان لازمه حەل که‌ین قی مه‌درسه‌ی؟ ته‌بعەن رهنیا حەل کردنی ئەز پشته‌قانی دکه‌م، به‌س لی قی درکی ببیته (هه‌ل‌بژاردنی قوتابیان له‌ نیوان مه‌دارسی حکومی یان ئەهلی حه‌سه‌ب ئی‌مکانیات)، وه‌کو خاتوونه‌کی گوتی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده لازمه به‌رپرسیار ببیته‌فه به‌رامبه‌ر بۆچوونه‌وان. ئەگەر ب‌می‌نیته‌فه وه‌کو مافی قوتابیا ئەم وه‌کو حکومه‌تا هه‌رێما کوردستان، وه‌کو وه‌زاره‌تا په‌روه‌ردی مولزه‌مین چاره‌کی بۆ ببینین، له‌به‌ر ئەوه‌ی ئەگەر ببیته (هه‌ل‌بژاردنی قوتابیان له‌ نیوان مه‌دارسی حکومی یان ئەهلی حه‌سه‌ب ئی‌مکانیات)، ئەوه‌یه‌ک، هی‌ج ئیلتی‌زامه‌کی وه‌زاره‌تی په‌روه‌ردی به‌رامبه‌ری فه‌رمانبه‌ری نینه، به‌لی ئەگەر ئی‌هم پ‌یوستیمان پ‌ی بوو قی وه‌ختی ئیحتی‌ماله وه‌رگری‌نه‌فه، ئەگەر مامۆستا بن یان فه‌رمانبه‌ر بن ئۆتوماتیکه‌ن دزقه‌رهنه‌فه، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو كاك عمر ئاخير صياغه بخوینهوه بو ئهوهى موناغهشهى بكهين.

بهریز د.عمر حمد امين(نورهدینی)

بهریز سهرۆكى پهرلهمان

ماددهى 31:

له كاتیدا ئهگهر قوتابخانه و پهیمانگای ناکومى به شیوهى ههمیشهى داخرا، مافی قوتابیان و مامۆستایان و کارمهندانی بهم شیوهى خوارهوه پارێزراوه:

1-قوتابیان ئهگوازینهوه بو قوتابخانهیهكى تایبهتى ترى هاوشیوه، به بى ئهوهى سالى خویندیان له کيس بچى.

2-مامۆستا و فهرمانبهرهکانى ئهخرینه سهر قوتابخانهیهكى تایبهتى تر، یان دهخرینه سهر میلاکى وهزارهتى پهروهرد

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان:

كى تیبینی لهسهر ئهوه ههیه؟ فهرموو ئاههنگ خان

بهریز ئاههنگ عارف:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان

حەلى وهسەت بو ئه و حالهتهى ئهوهى بهریز دکتۆر عيسمهت گوتى، تشتهكى تريش ئهتوانين پهیرهوى بكهين، مهكتهبى خاص عادهتهن تهصنيف بكرى، ههيه زور بهئىقتىصاده، بهرنامهى زور موتهقهديمه، ئهوهى تر كه دادهخرى ئهتوانى وهريبگرى، نوقته نيزام تهصنيف زور موهمه بو ئهوه كه حەلى بكا، ئهمن موقاويلم تهصنيفم دهرجه يهكه، كاريسهكم پى حەل ئهكرى چونكه ئهساسم به مهلاينه، دهتوانى 40 كهسى ببهيه ئه و قوتابخانهى، لهبهر ئهوه ئهگهر تهصنيف ههبى بو قوتابخانهكان دهتوانم بلیم كاكه تو مهكتهبىكى دهرجه يهكى، ئىقتىصادت زور به قوهته، 5 لهو قوتابیانهى ماينهوه وهريان بگره بو ئهوهى نهچن، بۆيه تهصنيف موهمه، و عهقدیکيش ههبى موهمه بو ئهوهى ئه و مهكتهبانه له پهیرهوهكهى

خۆيان دايبنين، سوپاس

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو دکتۆر ئهحمده،ئاخیر كهس

بهریز د.احمد وهرتى:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان

خالى يەكەم پشتگىرى لى ئەكەم كە قوتابيان لە حالەتى داخرانى قوتابخانە يان پەيمانگاي ناحكومى بگوازيڭنەوۈ بۇ ھاوشىۋە يان حكومى، بەلام من پيىم باشە بە سەرپەرشتى وەزارەتى پەرۋەردەى بۇ زياد بىرى، چونكە لايەنى جى بەجى كار ديارى نەركراۋە، ئىمە پيىشتر لەبەر نەبوونى ياسايەكى ھاوشىۋە لە كاتى داخرانى زانكۆى شاھانەى بەریتانى سەرگەردان بوون نەيان توانى لە هيچ شوپنيك وەرگيرين، لەبەر ئەوۈ لپرە لايەنى سەرپەرشتى كار كە وەزارەتە ديارى بىرى بۇ ئەوۋى ديار بى كى بەم كارە ھەلدەستى، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر، تكا ئەكا ئەلى نيو دەقيقەم بدەنى

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدینی)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

زۆر باشە با مەسىرى خوینکارەكان نەروا، بچیتە كەرتيكي تايبەت يان حكومى، بەلام پيويستە ئيزافەيەكى تيا بکەين و بلين (حسب تعليمات الوزارة)، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخیر صياغەى بخويننەوۈ

بەريز د. عمر حمد امين(نورەدینی)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئىستا دوا صياغە ئەخوينمەوۈ، بەلام لەراستيدا ئىمە مافەكەيان بۇ مسۆگەر ئەكەين لەماددەيەكى تريشدا ئەلپين لەسەر وەزارەت پيويستە رينمايى دەربكات، سەبارەت بەم ماددەيە وەزارەت رينمايى دەردەكات، ئەمە تەحصيل حاصلە، بەم شىۋەيە دوا صياغە ئەخوينمەوۈ ماددەى 31:

لە كاتيكدا ئەگەر قوتابخانە و پەيمانگاي ناحكومى بە شىۋەى ھەميشەيى داخرا، وەزارەت ھەلدەستى بە گواستنەوۋى قوتابيايەكان بۇ قوتابخانە و پەيمانگايەكى تری ھاوشىۋەى حكومى و ناحكومى، بى ئەوۋى سالى خویندنجان لە كيس بچى.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

كى لەگەل دايە تكيە دەست بەرز بکاتەوۈ؟ كى لەگەل دا نيە؟ بە كۆى دەنگ پەسند كرا، فەرموو بۇ ماددەيەكى تر

بەريز امنە ذکري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى 52:

حوكمهكانى ئەم ياسايە بەسەر ھەموو دامەزراوەكانى فيركردنى ئەھلى و تايبەتدا پيادە ئەكرى، و ھەر
حوكمىكى ياسايى يان ليستەندىيەكان يان سيستەمەكان يان رېككەوتننامەكانى پەرودەھىي و رۆشنىيرى
پەيوەستدار بە كاروبارەكانى فيركردنى ئەھلى و تايبەت، گەر ھاودژ بوو لەگەڵ حوكمەكانى ئەم ياسايە
رەتدەكریتەوہ

بەريز پەيمان عبدالكریم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

الماده 52:

تطبق احكام هذا القانون على جميع مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة، وكل احكام قانونية او لوائح او نظم
اتفاقيات تعاون تربوية وثقافية تتعلق بشؤون التعليم الاهلي والخاص، اذا تعارضت مع احكام هذا القانون
ترفض

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ليژنەى پەرودە

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئيمە لەگەڵ ئەو دين كە ماددەكە بەم شيوەيە دابريژریتەوہ

ماددهى 32:

حوكمهكانى ئەم ياسايە بەسەر گشت قوتابخانە و پەيمانگا نا حكومىەكان و رېكەوتننامەى دوو لايەنەى
ھاوكارى پەرودەھىي و رۆشنىيرى پەيوەندىدار بە قوتابخانە تايبەتەكان پيادە ئەكرى

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى

بەريز د.رۆژان دزەيى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئيمە پشتگيرى لى ئەكەين، بەلام وشەى لەوائىح و ئەوانە لەگەڵ سيستەمى ئيمە ناگونجى، لادرى، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو جەنابى وزير

بەريز د.عصمت محمد خالد-وزيرى پەرودە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز پشتگيرىيى دكەم

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

كى تىبىنى ھەيە؟ (كاوھ محمد امين، خورشيد احمد، رۇژان دزەيى، عظيمه نجم الدين)

بەريز عظيمه نجم الدين:

بەريز سەرۆكى بەرلەمان

ديارە ئەم بەرگەيە ھيچ كيشەي تىدا نيە، بەلام نەقسيك ھەيە لە ھاوکاری كردنەكە، دوو لايەنەيە ئەو ريككەوتنامەي كە ئەكرى لە نيوان دوو لايەن، ھاوکاری پەرودەيى و رۇشنبيري بە رەئى من بكرى باشە، فيركارى پەرودەيى و رۇشنبيري، فيركاريەكەش چونكە بەشيەكە لەگەل پەرودەدا، نابى جيا بكرتەو، سوپاس.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى بەرلەمان:

فەرموو مامۇستا كاوھ

بەريز كاوھ محمد امين:

بەريز سەرۆكى بەرلەمان

منيش ھەر ھەمان تىبىنىم ھەبوو، لە ماددەكانى تر قەت باسى پەرودەي رۇشنبيري نەكراو، ليە ئەو ھەش زياد كراو، ئەو رۇشنبيريە زيادەيە، پەرودەي فيركارى بەسە، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى بەرلەمان:

فەرموو كاك خورشيد.

بەريز خورشيد احمد:

بەريز سەرۆكى بەرلەمان.

بە رەئى من ھەر بە كورتى (تطبيق احكام هذا القانون على جميع مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة، ولايعمل باي نص تعارض باحكام هذا القانون) پيويستى بەو تەفصيلەي تر ناكات.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى بەرلەمان

فەرموو دكتورە رۇژان

بەريز د.رۇژان عبدالقادر دزەيى:

بەريز سەرۆكى بەرلەمان

من پيشنيارى رەت كردنەو ھەي ئەو ماددەيە ئەكەم، لەبەر ئەو ھەي لە ماددەي يەك پيناسەي ئەو جۆرە قوتابخانەمان كروو كە ئەو ياسايە بە مەبەستى ريكخستى ئەو جۆرە قوتابخانە دادەنرى، دواتر ياساي وەزارەتى پەرودەمان ھەيە، كە يەك لە ئەركەكانى كە لەماددە دوو باس لە ئەركەكانى وەزارەتى پەرودە ئەكات، دانانى سىياسەتى پەرودەيى گشتى لە سەرتاسەرى ھەريمى كوردستان، واتە ھەر ريككەوتنيك بكرى لە نيوان وەزارەتى پەرودە و ھەر وەزارەتيك لە ھەر ولاتيكي تر بى ئەوا ملكەجى ئەو

جوار جيئو ياساييه ئەبى له ھەريىمى كوردستان، بۆيە پېئويست بەو ماددەيە ناكات، سريانى قانونەگە لە ماددەگانى پېئوو روون كراوتەو، بۆيە پېئشنيارى رەت كردنەو، ئەو ماددەى ئەگەم، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

داواكارىەگەى شەخسيە، يەك دەنگيشە، بۆيە ناتوانين بيخەينە دەنگەو، فەرموو ئامينە خان

بەريز امنە ذكري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

پاش ئەو، رۆژان خان رەئىيى خۆ دەريپى، ئەم وەكى ليژنا پەرورەدى دگەل رۆان خانينە

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو دكتور عومەر

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

لە راستيدا لە پېئشتر باسى ئەو، مان كردبوو، لە راستيدا ياساگە بۆ جى بەجى بوونى بەسەر قوتابجانە و پەيمانگا ناھكومىيەگانە، ئيتىر بۆ كىي ترە، بۆيە لە راستيدا ئەو پېئشنيارەى دكتورە رۆژان پشتيوانى لى ئەگەين، ئەو، كە ليڤەين، بۆ ئەو، كە نەمىنى

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

ھەردوو ليژنە داواى رەت كردنەو، ئەگەن، كى لەگەل داىە؟ كى لەگەل دا نىە؟ يەك كەس لەگەل دا نىە، بە زۆرئەنەى دەنگ پەسند كرا، فەرموو بۆ ماددەيەكى تر

بەريز امنە ذكري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ماددەى 53:

ماددەيەكى گواستەنەو، ئەبەخشيئە دامەزراو، گاننى فيرکردنى ئەھلى و تايبەتى، لە سائيك زياتر نەبى لە بەروارى دەرچوونى ئەم ياسايە، بۆ ئەو دامەزراوانەى پېئش دەرچوونى ئەم ياسايە دامەزراون، بۆ ئەو، كى كاروبارى بەرپۆئەبەرى و دارايى و ھونەرى خۆيان رېكبخەن، و ئەم ياسايە پيادە ناكريئ بەسەر ئەو دامەزراوانەى كە بە بى وەرگرتنى رېگە پيدانى وەزارەت دامەزراون

بەريز پەيمان عبدالكريم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادە 53:

تمنح مدة انتقالية لمؤسسات التعليم الاهلي والخاص على ان لا تزيد من عام من تاريخ صدور هذا القانون، للمؤسسات قبل صدور هذا القانون، كي تقوم بتنظيم شؤونها الادارية والمالية والفنية، وهذا القانون لا يطبق على تلك المؤسسات التي تأسست من دون اذن الوزارة

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ليژنەى پەرورده

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئىمە لەگەل ئەودەين بەم شىوہى خواروہ دابريژريتهوہ:

ماوہيەكى راگواستە بە قوتابخانە و پەيمانگاي ناحكومى مؤلەتدراو دەدرىت بە مەرجيک لە يەك سال زياتر
نەبى لە رۆژى دەرچوونى ئەم ياسايەوہ تا کارى کارگيرى و دارايى و تەکنىكى خويان ريکبخەن

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنەى ياسايى.

بەريز د.رؤزان دزەيى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

پشتگيرى لە ماددەكە ئەكەين، بەلام تيبينيهكمان هەيە، ماوہكە يەكجار زۆرە، سائيك زياترە لە سالى
خويندن، بۆيە پيشنيارى ليژنەى ياسايى ئەوہيە لە شەش مانگ زياتر نەبى، پەچاوى سالى خويندن بگرئ
لە هەريمى كوردستان

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو جەنابى وەزير

بەريز د.عصمت محمد خالد:وہزيرى پەرورده

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئەز دگەل دانانا مودەكيمە، ئەگەر سائەك بى، يان كيمتر بى، بەس ئەفە شمولى بينايەش دكاتەفە، ئەگەر
شمول بكات، خلاص نابتن ئەفە، زۆر لە مەدرسيەت مە كيشەت داراييت هەى، ئەگەر شمولى بينايەت نەكات
درستە، ئەگەرنا نابيتن.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ليژنەى پەرورده

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

لە نەصەكەى ئىمەدا بە وازيحي هاتووہ دەلئ كارگيرى دارايى و دارايى و تەكنىكى، لە راستيدا مەسەلەى
سائيك بۆ بينا ئىمە مەبەستمان ئەوہ نەبووہ.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

كى دەپەيى ئەسەر ئەو ماددەبە قسە بكا؟ (عمر ھەورامى، دكتور سەرورە، جلال، سيوھىل، گوئىزار قادر، خورشيد)، فەرمو كاك عومەر

بەريز عمر صديق(ھەورامى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

بە باوهرى من لەبەر ئەوھى رېكخستنى كاروبارى قوتابخانە يان پەيمانگا ناھكومىيەكان جياوازه وەكو ئەوھى سەرۆكى لىژنەى پەرورده و خویندنى بالاً نامازەى پيدا، بەلام لەبەر ئەوھى ئيمە باس لە ياساگە ئەكەين پيويستە دارشتنەوھى ئەم برگەيەش بە شيوھيەكى گشتى بى، بۆيە پيويستە بوتري (ماوھى سائىك دائەنري بۇ قوتابخانە و پەيمانگا ئەھليەكان تا خويان بگونجین لەگەل ياساگە) ئەوكاتە ئەوھى پەيوھنديدارە بە كاروبارى دارايى يان مالى يان تەكنيكي، ئەتوانري بە پيى تەعليما تەوزارەت ئەمە تەھديد بكا، و پلە بەندى بۇ بكا، ناكري ئيمە ناوھكانيان بەينين، بەلكو بە شيوھيەكى گشتى ناويان بەينري باشترە، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرمو دكتور سەرورە

بەريز د.سەرورە عبدالرحمن

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

من پشتگيري ئەو ماددەبە ئەكەم، ئەوھى كە كاك دكتور عومەر باسى كرد ليرە لە پرووى كارگيري دارايى و تەكنيكيەوھ، ھەرودھا پشتگيري راکەى دكتورە رۆزان ئەكەم كە پيم وايە سائىك زۆرە، ئەمە بۇ قوتابخانەبە، ياساگە كە ھيشتان پەسند نەكراوھ ئەوھ مانگى يازدەبە، ناوھراستى مانگى دوانزەش لەوانەبە تا ئەوكات پەسند نەكري، لە رۆژنامەى فەرميدا بلاو نەكريتەوھ، ئەگەر واى دابنيين بۇ سائى داھاتووش، واتە سى مانگ ئەپروا ياساگە پەسند ناكري، بۆيە پينشياري ئەوھ ئەكەم ئەوھ بى بە شەش مانگ تاگە لە سائى داھاتووى خویندن بتوانن لە لايەنى كارگيري و دارايى و تەكنيكيەوھ بتوانن خويان بگونجین، و لە لايەنى مەسەلەى بيناسازيشەوھ ئەوھ ئەكري بە رينمايى رېكبخري بۇ ئەوھى ماوھى سائىكيان بۇ دابنري، يان ھەر ماوھيەكى تر، بەلام گرنك ئەوھيە لە سائى داھاتووى خویندندا جى بەجى بكرى.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرمو كاك جەلال

بەريز جلال على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

من قسەكەم لەسەر مەسەلەى تەرجومەكەبە ئەگەر رېگەم پى بدن، ماوھيەكى راگواستە مەفھوم نيە لە ناو خەلك، من پيم باشە بليين بوار دەدرى بە پەيمانگا ناھكومىيەكان، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرمو سيوھىل خان

بهریز سیوهیل عثمان:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

منیش هاوړام لهگه‌ل دکتور سهرور وپشتگیری دکتوره رۆزان نه‌که‌م که ماوه‌که‌ی که‌م بکریته‌وه، بکریته شه‌ش مانگ، له کۆتایه‌که‌ش نه‌و صیاغه لابرئ که هاتوو (دارایی و فه‌نی) له مادده‌که (وهذا القانون لا يطبق على تلك المؤسسات التي تأسست من دون اذن الوزارة) نه‌وه حه‌قه لادری، له‌بهر نه‌وه‌ی هیج موئه‌سه‌سه‌ک بی ئیزنی وهزاره‌ت دانامه‌زری، واته نه‌وه زیاده، سوپاس

بهریز د.ارسلان بایز-سهرۆکی پهرلهمان:

فه‌رموو گوئیزار خان.

بهریز گوئیزار اسماعیل:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان.

من پشتگیری رای لیژنه‌ی یاسایی نه‌که‌م که ماوه‌که شه‌ش مانگ بی له جیاتی سالیک، چونکه سالیک زوره بو نه‌وه‌ی که خویان ریکب‌خه‌ن، سوپاس

بهریز د.ارسلان بایز-سهرۆکی پهرلهمان

فه‌رموو کاک خورشید

بهریز خورشید احمد:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

له رستیدا صیاغه‌که دیار نیه، صیاغه‌یه‌که‌م ناماده کردوو (تلتزم جميع المؤسسات التعليمية غير الحكومية بتنظيم شؤونها المالية والادارية والفنية، بما ينسجم واحكام هذا القانون وخلال سنة من تاريخ صدور هذا القانون)، یه‌عنی نه‌م صیاغه زور معقوله، نه‌ویتر وازیح نیه.

بهریز د.ارسلان بایز-سهرۆکی پهرلهمان

باشه جه‌نابی وه‌زیر باسی بینایه‌ی کرد، لیژنه‌ی یاسایی و لیژنه‌ی په‌روه‌رده، خو هیج هه‌یه‌ته‌تیکی ته‌علیمی خانوو دروست نا‌کا جارئ هه‌تا موافه‌قه وه‌رنه‌گری، که وه‌ریگرت خانووی نیه، نه‌وه چۆن عیلاج نه‌گری؟
فه‌رموو

بهریز د.رۆزان دزه‌یی:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

ئەو ماددەيە باس لەو قوتابخانە ئەکا کە پيش دەرکردنى ئەو ياسايە دامەزراون و بوونيان هەيە، بەلام کيشەى بينايە ئەو کيشەيەکە نە بە سائیک و نە بە شەش مانگ و نە دەتوانين مودە دابنئين کە ئەو بينايە بە چەند تەواو ئەبى، بۆيە نابى بە هيچ شيويهەک، و ئەگەر ليژنەى پەرودە پيشان باش بى شونەکە ديارى نەکرى کاروبارەکە چ شيوازيکە، هەر خوى بگونجيني لهگه‌ل حوکمەکانى ئەم ياسايە ديارى نەکەى، تا کيشەى ئەو بينايەش چارە نەکرى، چونکە ناکرى ديارى بکرى بەچەند بينايەکە دروست ئەکرى.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ليژنەى پەرودە

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئيمە لهگه‌ل ئەوهين کە دووبارە دايرپژينه‌وه، بەو شيويهەى کە پيشنيار کرا، بە تايه‌تى پيشنيارەکەى بەريز کاک عومەر هەورامى کە وتى بە شيويهەکى گشتى بى، ئيمەش لهگه‌ل ئەوهين، پاشان وهزارەت رينمايى دەرکا کە مەسەلەى بينا ئيستيسنا، بەلام بەراستى مەسەلەى ماوه‌کە ئيمە پيمان وايە سائیک بى، بەريزان لە ليژنە بينيان کە زۆر دیراسەمان کرد ئەم خالە، وتمان مەسەلەن پشووشى تيدەکەوى، يان کاتى جى بەجى کردنى قانونەکە بە شيويهەک بى، بە هەر حال کاتیک بى کە ئەوان دوايى پاساوى ئەوهيان نەبى کە خومان رېکبەخەين و کارەکانمان ئيعادە نەزەر بکەين، بۆيە بەم شيويهە دايدەرپژينه‌وه: ماوه‌يەک بە پەيمانگا و قوتابخانەى ناحکومى مؤلەت دراو ئەدرى بە مەرجیک لە سائیک زياتر نەبى لە رۆزى دەرچوونى ئەم ياسايەوه، تا خويان لهگه‌ل حوکمەکانى ئەم ياسايەوه بگونجيني

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو دکتۆر سەرور

بەريز د.سەرور عبدالرحمن

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

راستە ئيمە وهکو ليژنەى پەرودە ئەوهمان وتوو، بەس من پرسياریک ئەکەم ، ئايا گۆرانکارى ياسايەک بگونجيني لەناوەراستى دەوامدا ئەبى؟ هەتا نيوهى دەوام خوى نەگونجاندى و لە ناوەراستى دەوام خوى بگونجيني، چونکە دەکەويته نيوهى ساله‌وه، بۆيە ئەئين کاتەکە وا دابنرى، هەشت مانگە، دە مانگە، چەند دادنرى، ئەم سال جى بەجى ناکرى، بەس بۆ سالى داهاوو جى بەجى بکرى، ئەوهيه کە ئەئين کەم بکريته‌وه، نەک هەر سائیک بى.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ئامينه خان

بەريز امنە ذكري:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

مەبەست دانانى ئەفەيە كە سالىا دەست پى كرى، خاندنيا بەردەوامە، ئەو نەشىن ماوەى شەش ھەيڤا دا
خۇ بگونجىن، ژبەر ھەندى يەك سالمان دانايە كو بشيىتن بۇ سالاً ئايندە ھەمى وەرگرتنا تەلەبە ب
قانونىت بى، ماوەى شەش ھەيڤيدا وەختەكى زۇر كىمە

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو دكتور سەرور

بەريز د.سەرور عبدالرحمن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

لە رووى ياساييەو ئەمە نابى بە سالىك، تكا ئەكەم ئەمە مانگى دوانزە بلاو بكريتەو، مانگى دوانزە تا
مانگى دوانزە سالى داھاتوو ئەبىت بە سالىك، لە رووى ياساييەو، ئەوكات ناوەرپراستى دەوامە، بەس
صيغەيەك بدوزرپتەو بۇ ئەوۋى سالى داھاتوو پەسند بكرى، بلى سالىكى دىراسى مەسەلەن.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو كاك خەليل.

بەريز خليل عثمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

من پىم باشە سالى خویندىنى داھاتوو دابنرى، سالى خویندىنى 2014/2013

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو كاك عمر ھەورامى

بەريز عمر صديق ھەورامى

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

بۇ چەند ياسايەكى تىرىش ئىمە لەم خولەدا ھەمان بىرگەمان ھىناو، يان صياغەمان كىردوو، تەقريبەن
نزيك لەو، كە ئەوترى لە سالىك تىپەر نەبى، مەبەست لەو نىە تا ھەمان سالى داھاتوو بى، مەبەست
لەوۋيە تىنەپەرئ لەو كاتە، خۇ وەزارەت ھەتمەن لەگەل جىھەتى پەيوەندىدار ئەبى رۇزانە موتابەعە بكا،

سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سميرە خان

بەريز سميرە عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرى بلىين (للسنە الدراسيە) يەعنى سالى خویندىن، نەك بلىين يەك سال

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو كاك عبدالسلام

بهریز عبدالسلام مصطفى بهرواری:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان.

هه مان قسه م هه بوو، بلیین (سالی دیراسی داهاتووی پاش دەرچوونی یاساکه، ئه وکات شته کان حهل ئه بی،

چونکه نازانین ئه و یاسایه له چ مانگیکه؟ بویه بلیین له سه نه ی دیراسی پاش دەرچوونی ئه م یاسایه.

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو كاك جه مال.

بهریز جمال طاهر:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان.

بو چاره کردنی ئه م کیشه من پیشنیار ئه که م به م شیوه یه بی:

(على مؤسسات التربية والتعليم الغير الحكومية، تنظيم شؤونها الادارية والمالية والتقنية خلال فترة مابين

صدور هذا القانون السنة الدراسية 2013/2014)

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان:

فهرموو لیژنه ی یاسایی

بهریز د.رۆژان دزهیی:

بهریز سهرۆكى پهرلهمان.

که ئه ئیین سه ره تای ده ست پیکردنی سالی خویندنی نویی خودیندن، یان ماوه ی سالیك دوا ی په سند کردنی

ئه و یاسایه، هه مان بابته، که ماوه ی سالیك دانا رۆژه که و ماوه که ت دیاری نه کردیه، واته له ماوه ی یه ک

سال، یه عنی ئه که ر بیدایه تی سالی خویندن خوی نه گونجینی له گه ل حوکمه کانی ئه م یاسایه ده ست پی ناکا

دوا ی نیوه ی سال خوی بگونجینی، بویه ماوه ی سالیك یان له سه ره تای ده ست پیکردنی سالی خویندن هه مان

شته و ماوه ی ساله که دوا ی روون کردنه وه ی لیژنه ی په روه رده سالیك ئه توانن قوتابخانه کان خویان

بگونجینی له گه ل حوکمه کانی ئه م یاسایه، هه مان مانا ئه دات و هیج کیشه دروست ناکا له رووی یاساییه وه.

بهریز د.ارسلان بايز-سهرۆكى پهرلهمان

فهرموو ناشتی خان

بهریز ناشتی عهزیز

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

واتەكەى ئەگۆرى كە ئەللى دەست پيكردى خولى خويىندن يان سالى خويىندى ئايندە، جى بەجى نەكرابى، يەنى ئەم سەقفە بۇ بەكراوھى بى؟ ئىمە ھەموومان مۆتەفيقن لەسەر ئەوھى كە بۇ سالى خويىندى ئايندە ئەم شروتانە لە قوتابخانەكان ھەبى، كەواتە منيش پشتگىرى لەو پيشنيارە ئەكەم، وابەستە بكرى بە سالى خويىندە، سالى خويىندى ئايندە، سوپاس

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ناسك خان

بەريز ناسك توفيق

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئەو پيشنيارە سالى خويىندە زياتر لە چوار كەس، لە كاك خەليلەو دەستى پى كرى، ئەو بووبە چوار بە ئاشتى خانەو، ھەموومان لە ناوەرۆكدا مۆتەفيقن، ئەگەر سالى خويىندەكە بخريتە دەنگدان، پيشنيارەكان زۆر بوون، سالى خويىندى 2014/2013 ئەكات، لەويو دەست بكرى بە پەپرەو كرىنى ياساكە.

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى پەرورده دوا رەئيتان چيە؟ فەرموو كاك عەونى.

بەريز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

واديارە لەو ماددە مەبەستمان دوو بەشە، يەك، ئەو قوتابخانە و پەيمانگا ئەھليانەى كە مەوجودن حالين، ئەو بابەتەك، دوو، ئەو قوتابخانە و پەيمانگايانەى كە دادەمەزرىن دواى دەرچوونى ياساكە، سەبارەت بەوانەى دواى دەرچوونى ئەم ياسايە ئەو مەعلومە، بەلام ئەوانەى كە پيش ئەوانەى ھەيانە، من صياغەيەكى بەو شيو تەرح ئەكەم ئەگەر ئەندام پەرلەمانان قبوليان بى:

على المدارس والمعاهد الغير الحكوميه الموجوده فى الاقليم قبل صدور هذا القانون تكييف اوضاعها القانونية مع احكام هذا القانون خلال مدة السنة الدراسية المقبلة من تاريخ النفاذ

بەريز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ليژنەى پەرورده

بەريز د.عمر حمد امين(نورەدينى)

بەريز سەرۆكى پەرلەمان

ئىمە بەم شيوھە جاريكى تر صياغەى ئەكەينەو:

پيويستە قوتابخانە و پەيمانگاى ناھكومى مؤلەت دراو خويان بگونجىنن لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسايە لە ماويەكدا كە لەدەستپيكي سالى خويىندى 2014/2013 تينەپەرئ

بەرئیز د.ارسلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان

ئەو صياغەى ليژنەى پەرورده ئەوهى كاك عەونيشى گرتەوه پيم وابى، بۆيه كى لهگەل دايه؟ كى لهگەل
دا نيه؟ به كۆى دەنگ پەسند كرا...بەم جۆره دانىشتنى ئەمرۆمان كۆتايى پى دىنين، تا بەيانى سەعات 11
به خواتان دەست پىريين.....

د. ارسلان بايز اسماعيل
سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عىراق

د.حسن محمد سوره
جىگرى سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عىراق

فرست احمد عبدالله
سكرتيرى پەرلەمانى
كوردستان - عىراق